

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

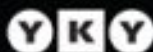
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Halit Ziya
UŞAKLIGİL
Aşk-ı Memnu

ROMAN

YAPI KREDİ YAYINLARI

AŞK-I MEMNU

Halit Ziya Uşaklıgil (İstanbul, 1865 – 27 Mart 1945) Öğrenimine Mercan'daki mahalle mektebinde başladı, daha sonra Fatih Askeri Rüştiyesi'ne yazıldı. Osmanlı-Rus Savaşı (93 Harbi) sonrasında ailesi İzmir'e taşınınca öğrenimini İzmir Rüştiyesi'nde sürdürdü. Özel hocalardan Fransızca, Mekhitariste adlı okulda İtalyanca öğrendi. İzmir Rüştiyesi'nde Fransızca hocalığı, Osmanlı Bankası'nda memurluk yaptı. İzmir İdadisi'nde Türk Edebiyatı dersleri verdi. Vilayet Mesâlih-i Ecnebiye Kalemi başkâtipliğine getirildi (1893). Reji İdaresi'nden başkâtiplik teklifi alınca İstanbul'a gitti (1893). Nisan 1909'a kadar 16 yıl Reji İdaresi'nde çalıştı. 31 Mart Olayı'ndan sonra İttihat ve Terakki Cemiyeti'ne girdi; V. Mehmet Reşat'ın Mabeyin başkâtibi oldu (1909-1912). Bir süre âyan üyeliği yaptı. Reji'nin yerini alan Tütûn İnhisarı'nın idare meclisi başkanlığına atandı. 1912-14 arasında Darülfünun'da Batı Edebiyatı ve Estetik dersleri verdi. 1914'te ailesiyle birlikte Paris, Bükreş, Viyana'da ve Almanya'nın çeşitli şehirlerinde bulundu. Bir ara Matbuat Cemiyeti başkanlığına getirildi. 1937'de Tiran elçiliğinde başkâtip olarak çalışan oğlu Halil Vedat'ın intiharı kendisini çok sarstı. 1905'ten beri oturduğu Yeşilköy'deki köşkünde öldü, Bakırköy Mezarlığı'na, oğlu Halil Vedat'ın mezarının yanına gömüldü. Halit Ziya altmış yıl kadar devam eden yazı hayatında öykü, roman, düzyazı şiir, tiyatro, anı, hitabet, makale ve edebiyat tarihi gibi değişik türlerde yapıtlar vermiş, özellikle öykü ve romanlarıyla yenileşme dönemi Türk edebiyatına damgasını vurmuştur.

Eserleri: **Roman:** “Sefile” (*Hizmet* gazetesinde tefrika halinde kalmıştır, 1887), *Nemîde* (1889), *Bir Ölü'nün Defteri* (1889), *Ferdi ve Şürekâsı* (1894), *Mâi ve Siyah* (1897), *Aşk-ı Memnu* (1900) *Kırık Hayatlar* (1924), *Nesli-â Âhir* (yarım kalmış tefrika, 1990). **Öykü:** *Bir İzdivacın Tarih-i Muâşakası* (1888), *Bir Muhtıranın Son Yaprakları* (1888), *Küçük Fıkralar* (1896), *Bu muydu?* (1896), *Heyhat* (1896), *Bir Yazın Tarihi* (1900), *Solgun Demet* (1901) *Bir Şi'r-i Hayal* (1914), *Sepette Bulunmuş* (1920), *Bir Hikâye-i Sevda* (1922), *Hepsinden Acı* (1934), *Aşka Dair* (1935), *Onu Beklerken* (1935), *İhtiyar Dost* (1937), *Kadın Pençesi* (1939), *İzmir Hikâyeleri* (1950). **Oyun:** *Kâbus* (1918), *Fürûzan* (A. Dumas Fils'ten uyarlama, 1918), *Fare* (E. Pailleron'dan uyarlama, 1924). **Düzyazı Şiir:** *Mensur Şiirler* (1889), *Mezardan Sesler* (1889). **Anı:** *Kırk Yıl* (1936), *Saray ve Ötesi* (1940-42), *Bir Acı Hikâye* (1942).

Handan İnci İstanbul Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden mezun oldu. Aynı üniversiteden Yüksek Lisans ve Doktora dereceleri aldı. 1993'ten bu yana Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde roman ve öykü türleri üzerine çeşitli dersler vermektedir.

Halit Ziya Uşaklıgil'in
YKY'deki kitapları

Kırk Yıl (haz. Abdullah Uçman, 2017)

Aşk-ı Memnu (haz. Handan İnci, 2018)

Mai ve Siyah (haz. Handan İnci, 2018)

Saray ve Ötesi (haz. Abdullah Uçman, 2019)

HALİT ZİYA UŞAKLIGİL

Aşk-ı Memnu

Roman

Hazırlayan
Handan İnci

YAPI KREDİ YAYINLARI

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Yapı Kredi Yayınları - 5016
Edebiyat - 1434

Aşk-ı Memnu / Halit Ziya Uşaklıgil
Hazırlayan: **Handan İnci**

Kitap editörü: **Murat Yalçın**
Düzeltili: **Cennet Türker**

Kapak tasarımı: **Nahide Dikel**
Sayfa tasarımı: **Mehmet Ulusel**
Grafik uygulama: **Akgül Yıldız**

Baskı: Optimum Basım San. ve Tic. Ltd. Şti
Tevfikbey Mah. Dr. Ali Demir Cad. No:51/1
Küçükçekmece 34295 İstanbul
Sertifika No: 41707
Telefon: (0 212) 463 71 25

1. baskı: Âlem Matbaası, İstanbul, 1316/1901
YKY'de 1. baskı: İstanbul, Ocak 2018
2. baskı: İstanbul, Mart 2020
ISBN 978-975-08-4135-4

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2017
Sertifika No: 44719

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 Faks: (0 212) 293 07 23
<http://www.ykykultur.com.tr>
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
facebook.com/yapikrediyayinlari
twitter.com/YKYHaber
instagram.com/yapikrediyayinlari

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
PEN International Publishers Circle üyesidir.

Yayına Hazırlayanın Açıklaması

Aşk-ı Memnu, *Servet-i Fünun* dergisinde tefrika edildikten sonra (28 Kânunusani 1314 / 9 Şubat 1899 – 4 Mayıs 1316 / 17 Mayıs 1900) kitap halinde yayımlanır (1316/1901, Âlem Matbaası, 527 s.).

Romanın ikinci baskısı 1925'te Hilmi Kitabevi tarafından yapılır.

Aynı yayınevi, 1939'da yazarı tarafından sadeleştirilmiş bir baskı daha yayımlar. Bu baskıda Uşaklıgil, romanı dil ve söyleyiş açısından günün okuru için daha rahat bir metin haline getirmiştir.

Elinizdeki kitap, Uşaklıgil hayattayken yapılan bu son baskı esas alınarak hazırlanmıştır. Yayının hedefi, *Aşk-ı Memnu*'yu yazarın elinden çıktığı haliyle sunmaktır. Bunun için günümüzde kullanımı değişmiş bazı kelimeler (örnek: mahun, bağçe, mutbak, dihliz) ve bazı söyleyiş biçimleri (örnek: tanılmak, oğuşturmak, yapıyınız...) hem yazarın dili, hem de Türkçenin dönüşümü üzerine fikir verebileceği düşüncesiyle olduğu gibi bırakılmıştır.

Metin üzerindeki müdahale, sadeleştirme sırasında terkiplerin çözülmesiyle ortaya çıkan ve günümüz için kavrayış güçlüğü yaratan yerlerde dipnot vermekten ibarettir (örnek: "hayatları tarzı": tarz-ı hayat: yaşama biçimi). Bu açıklamalar için 1901 baskısı esas alınmıştır.

Sadeleştirilmiş bile olsa, *Aşk-ı Memnu*'nun orijinal hali dil açısından günümüz okurunu zorlayacak bir romandır. Bu engeli aşmak için kitabın sonuna bir "Okuma Kılavuzu" eklenmiştir. Kılavuzda yaygın olmayan kelimeler ve bazı ifade biçimleri metne en yakın anlamıyla açıklanmış, ayrıca dönemin sosyal hayatını yansıtan kimi alışveriş ve eğlence mekânları için kısa bilgiler verilmiştir.

Handan İnci

Aşk-ı Memnu

Mahun sandalla müsademeyi andıran bu tesadüflere artık o kadar alışmış idiler ki bugün Kalender'den dönerken gene onun adeta çarparcasına yakından sıyrıp geçişini fark etmemiş göründüler. Beyaz sandalın şık, zarif süvarilerinde küçük bir telaş eseri, bir ufak haşyet sayhası bile uyandıramayarak geçen mahun sandala –her iki tarafı görebilmek üzere biraz yan oturan– Peyker başını bile çevirmedi, arkasını sahile vererek Anadolu kıyısına dumanlarını serpen bir vapura dalmış gözleriye Bihter'in beyaz örtüsünün içinde vakar ve endişe dolu çehresi tamamıyla kayıtsız kaldı; yalnız, valideleri, sarıya boyanmış saçlarının altında gözlerinin mânasına derin bir mübhemlik veren geniş bir sürme çemberiyle çevrilmiş gözlerini çevirdi, ucunda gizli teşekkür mânası titreyen bir serzeniş bakışıyla mahun sandala büsbütün yabancı kalmadı.

Aralarında mesafe biraz uzanır uzanmaz bu üç kadının kayıtsız vakarına birden halel geldi, en evvel valide –kırk beş senenin henüz izalesine muvaffak olamadığı bir şebab vehmiyle mesirelerde etrafa dağılan tebessümleri kendi lehine isnat etmek itiyadını takib ederek– dedi ki:

“Bu Adnan Bey de!... Artık âdet oldu, mutlaka her çıkışta tesadüf edecegiz; bugün Kalender'de yoktu, değil mi Bihter?..”

Validesinin şikâyet şekli altında gizli bir memnuniyeti kâfi de-recede saklayamayan sözlerini Bihter cevapsız bıraktı. Peyker validesine doğrudan doğruya cevap vermeyerek, “Bugün çocukları da yanında değil...” dedi; “Ne güzel çocuklar, değil mi anne? Hele oğlan! Yumuk yumuk gözleriyle bir bakışı var ki...”

Bihter, eğilmeyerek, dudaklarının ucuyla sordu:

“Validelerini tanıır mıydınız, anne? Kız annesine çekmiş olma-lı...”

Firdevs Hanım, Bihter'in sualini anlamamışçasına donuk gözlerle bir saniye baktı, sonra başını çevirerek artık gözden kaybolan sandalı araştırdı; tekrar Bihter'e bakarak ve bu defa kendi zihninden cereyan eden efkâr silsilesini takib ederek, “Ne tuhaf

bir bakışı var!” dedi. “İsrar eden bir bakış!... Ne zaman gözlerim tesadüf etse...”

Firdevs Hanım ikmal etmeden evvel biraz tevakkuf etti. Galiba “bana” diyecekti, fakat kızlarına karşı bu kadarcık bir lisan ihtiyatına tamamıyla sönmesi kabil olamayan bir annelik vakarıyla lüzum gördü, ve “Buraya bakarken görüyorum...” dedi.

Validelerinin bu küçük lisan ihtiyatı ikisinin de dikkat nazarından kaçamadı, Peyker’le Bihter mânalıca bakışarak gülümsediler, hatta Peyker bu gülümsemenin ifadesini açıklamaktan çekinmeyerek, “Evet, gözlerini Bihter’den ayırmıyor,” dedi.

Bu cümlelerin tesirini görmek için validelerine baktılar; o, cevap vermemek için uzaklara baktı.

Firdevs Hanım, Melih Bey takımının hususi şöhretinden en ziyade hissesi olan bir çehredir ki işte otuz seneden beri –on beş yaşından kırk beş yaşına kadar– bütün mesirelerin en ma’ruf hayat temasilinden biridir. İstanbul’un seyranlı takviminde ismi silinmeyen, hâlâ silinemeyecek görünen, hayatından her sene geçtikçe gençliğe daha ziyade asılan bu kadın, beyazlığını saklamak için sarıya boyadığı saçlarıyla, taravetinin izmihlalini örtmek için düzgünlere sıvadığı simasıyla kendisini o kadar aldatmış, henüz tazeliği vehminin içine öyle bir fikir dalaletiyle nefsini tevdi etmiş idi ki Peyker’le Bihter’in yaşlarını –birinin yirmi beş, ötekini yirmi iki senesini– unutarak onları bütün bu tebessümlerden, bu takiblerden hisse alamayacak kadar çocuk zannederdi.

Bu, iki kızla valide arasında ebedî bir cenk ve istihza zemini idi ki tamamen vuzuh ve sarahat kesbedememekle beraber hemen her gün tekerrür eder; Peyker’in mânalı bir kelimesi, Bihter’in insafsız bir tebessümü gûya bu iki genç vücudun gençlik muzafferiyetini hâlâ genç kalmak isteyen bu validenin harap ve fersûde kırk beş senesine çarpardı.

O, böyle hain bir kelime, merhametsiz bir tebessüm kulaklarına müthiş bir istihza ıslığı ile kırk beş yaşını bağırırken dudaklarında acı bir irtisam ile dalgın dalgın Peyker’le Bihter’e bakar, sonra ufak bir titreyişle gözlerini bu hakikatten ayırarak tekrar şebab vehminin iğfal hazzına avdet ederdi.

Şimdi, dört aydan beri müziç bir fikir beynini tırmalıyordu: Peyker biraz sonra onu büyük valide edecekti. Buna vukuf hasıl ettikten sonra büyük validelik bir kâbus ağırlığıyla onu bunaltma-

ya başladı. Kendi kendisine güya bu fikri silkip atmak isteyerek “Mümkün değil!” derdi.

Büyük valide!..

Melih Bey takımının içinde kadınlar hatta zor valide olurken büyük valide olmak onun için bir zül, bir ayıp hükmünde idi. Şimdiden buna bir çare düşünüyor, saçlarının beyazlarıyla çehresinin harabisine bir tamir tedbiri bulduktan sonra büyük validelige de bir şey icat etmek istiyordu, öyle bir şey ki ona şebab vehminin mestliğinde gizlenebilmek için imkân bıraksın: Çocuk annesine abla, ona da anne diyecekti.

Melih Bey takımının içinde böyle garip bir istisna teşkil etmek zilletini tali’ onun için mi alıkoymuş idi? Bu vaka hayatını telvis edecek bir leke kadar onu korkutuyor ve artık Peyker’e, onu büyük valide edecek olan bu mahlûka, açıkça husumet ediyordu.

Peyker’in son cümlesinden sonra sandalda hep sükût ettiler. Adnan Bey artık unutulmuş göründü.

Melih Bey takımı!... Bu takımın İstanbul hayatında mertebesinin tayini metin bir kaideye müstenid olamaz. Tamamıyla kibar âlemine mensubiyet iddia edecek kadar sağlam bir asalet sahibi olmayan bu ailenin yarım asır evveline kadar mevcudiyeti meşkûk ve mübhemdir, aile efradı içinde kibar hayat sicilinde tanınmış isimler bırakanlara uzaktan yakından –biraz karışık olmakla beraber– tesadüf etmek nesiller şecereleri mütevaggıllarına belki mümkün olur. Asıl takımın hususi hayat tarihi işte bu aileye namını terk eden Melih Bey’den ibtida eder. “Melih Bey takımı” unvanı ailenin bütün ruhi tarihini rumuz ve şumulüyle telhis ve icmâl eder bir ifade vüs’atine maliktir.

Melih Bey kimdir?

Bu suale sarıh bir cevap vermek külfetine lüzum görülmemiştir. Melih Bey vefatından sonra devam edebilecek hiçbir hatıra bırakmamıştır: Yalnız Anadolu kıyısında bir yalı ile bu yalıdan İstanbul’un hemen her tarafına yayılarak bugün “Melih Bey takımı” unvanıyla bir temayüz noktasında birleşen kadınlar...

Melih Bey’in yalısı yarım asrın inkılâb silsilesinden geçmiştir. Bugün kim bilir kimindir? Fakat ne zaman önünden geçilse

Boğaziçi'nin hususi hayatına vâkıf olanların kalplerinde gizli bir parmak uzanarak orasını gösterir ve mübhem fakat zengin mânalar vererek, “Melih Bey'in yalısı!” der...

Bir vakitler yalının pencerelerinden taşan tarab ahengi hâlâ rıhtımın taşlarını yalayan suların zemzemelerinde muhtefi, geceleri Boğaz'ın suları bir zamanlar buradan topladıkları neşve şaşaasının hâlâ iltimâi bakiyesiyle fûruzan zannolunur, onun için yalının o hayat devresini bilmeyenler bile yalnız onun mânasını hissederek buradan geçerken bir âlemin meçhul bir sergüzeştine ait zevkleri duyarlar ve kendi kendilerine, “Evet, Melih Bey'in yalısı!..” derler.

Bu yalı şehrin tarihinde mümtaz bir nevi çiçek yetiştiren bir camekân hükmünde hizmet etmiş ve İstanbul'un kibar hayatına bu mümtaz mahsulden numuneler serpmiştir. Bunlar yarım asırdan beri bu büyük şehrin muhtelif noktalarına dağılmışlardır; fakat onları dağılmakla beraber birbirinden ayırmayan, bütün bu muhtelif çiçekleri bir rabita ile toplu bir demet şeklinde bağlayan bir şey vardır ki, ailenin unvanıdır. Bu, aileyi, cereyanının dalgaları içinde sürükleyip götüren inkılâb nehrinin üstünde, batmaz bir tahta parçası şeklinde yüzmekte devam etmiştir.

Melih Bey takımında garip bir isticnas hassası vardır: Hangi aileyle nisbet peyda eylerse o aile için Melih Bey takımından olmak muhakkaktır. Melih Bey takımından bir kız –galiba bu ailenin temayüz esbâbının vikayesi, kadınlara müvekkel olduğundan kaderin hususi bir müsaadesiyle takımdan hemen bütün kız evlat çıkmıştır– bir diğer aileye intisab etmekle manevi hüviyetinin bu yeni ailenin hamiresinde massolmamasını o isticnas hassası emniyet altına alır. Hatta bu camekânın en güzide çiçeklerinden Firdevs Hanım –aile tarihi içinde bir harika nev'inden –henüz on sekiz yaşında iken Rumeli sahilinin mini mini zarif bir yalısına– bugün Kalender seyranından sonra beyaz sandalın rıhtımına yanaşmak üzere olduğu açık sarı boyalı yalıya– gelin gider gitmez izdivaç hediyesi olarak oraya derhal aile unvanını götürmüş oldu; o günden başlayarak kocasının ismi silindi ve yerine, “Firdevs Hanım'ın beyi!..” denildi.

Firdevs Hanım birçok akraba kızları gibi kocasız kalmamak lüzumunu düşünmekte acele etmiş idi. Bütün mizacının hoppalığıyla ve dünyada güzel giyinmekten ve mümkün olduğu kadar eğlenmekten başka bir şeye ehemmiyet vermeyen dimağının muhakemesiyle her ne olursa olsun bir koca –elbiseleriyle arabalarının masarifini

temin edecek bir kese– bulmaya karar vermiş idi. Ailenin etrafında yavaş yavaş kuvvet kesbeden bir uzak kalmak hissi evlenecek kızları için yalnız bir izdivaç zemini bırakmış idi: Mesireler... Bir gün Göksu’da –nasıl oldu bilinemez– Firdevs Hanım’ın izdivacından bahsolundu. Bu rivayet derenin sevda taşıyan sularının üstünden hafif bir hande ile uçtu; güzergâhında hayretler uyanıyordu, bütün Göksu güya bu rivayete karşı mebhût ve mütehayyir, bir taaccüb nidâsıyla titredi: “Bu kadar erken!..”

Henüz on sekiz yaşında, henüz bu çiçekten Göksu kendisine bir tesliyet yadigârı bırakacak bir koku almaya vakit bulmadan... Fakat ertesi hafta –iki hafta arasında bir izdivacın mühim inkılâbı vuku bulmamışçasına– Firdevs Hanım yine Göksu’da yine bir hafta evvel etraftan selam toplayan iğnesi gibi– düştüğü noktanın etrafında gittikçe genişleye genişleye açılan daireler tersim etmiş idi; herkes bu dairelerin haricinde kalmak, yalnız ufak muhteriz bir temasla iğnenin ucundan biraz yem koparmış olduktan sonra kaçmak isterdi, bir safderunun avlanmasını bekleyerek yalnız temaşa halinde kalmak tercih olunurdu.

Safderunun kim olduğu taayyün ettikten sonra merak zâil olmuş, hatta bu biçare kurbanın mevcudiyeti bile unutulmuş idi; artık ortada iğnesinin ucu kırılmış bir sayyad, avlamaktan ziyade avlanmaya muntazır ve müheyya bir Firdevs Hanım kalmış idi.

Daha doğrusu bu izdivaçta Firdevs Hanım aldanmış idi: İzdivaç ona beklediği şeylerden hiçbirini getirmiyordu, yahut bunlardan o kadar az bir hisse getiriyordu ki birden kendisini hülyalarında aldatmış olan bu adama husumet etti. Bu izdivaç ona saf bir genç kız emelini tatmin etmiş olmak tesliyetini bile vermiyordu. O izdivacında şebabının hiçbir sevda temayülüne tebaiyet etmemiş idi, bütün aşk ve garam emellerini feda ettikten sonra bu fedakârlığa mukabil elinde hemen bir hiç görünce acı bir nedamet duydu; kendi kendisine, “O halde, mademki böyle olacaktı, niçin...” der, bu sualin arasında hep kendisine zengin bir izdivaç yaptıramayacaklarından dolayı ihmal edilen çehreleri görür, ve “Evet, o halde ne için onlardan biri olmadı?” sualiyle cümlesini ikmal ederdi.

Firdevs Hanım tamamiyle serbest idi, hatta denebilirdi ki bu kadın izdivaç münasebetlerinde vazifeleri değiştirmiş, kocalık sıfatını kendisine alıkoymuş idi. Bir hafta içinde zevcini Melih Bey takımından yapmış idi.

Bir gün kocasının gözleri önünde Göksu'da Firdevs Hanım'ın sandalına –içinde bir pembe zarfın yazısı saklanmış– bir demet atıldı. O akşam birinci defa olarak bir kıskançlık kavgasına girişmek kastıyla kocası demeti, mektubu sordu; Firdevs Hanım her türlü kavgaya mukaddemelerini birden kesen bir nazarla doğruldu, “Evet!” dedi... “Bir demet, içinde de bir mektup! İstersen okuyabilirsin. Daha yırtmadım. Fakat sonra? Ne olacak sanki? Halkı çiçek atmaktan, mektup yazmaktan men edecek ben değilim. Bence yapılacak bir şey varsa cevap vermemektir.”

Sonra kocasına eğilmiş ve parmağını sallayarak işaret etmiş idi: “Hem baksanıza, size tavsiye ederim, bana kıskançlık meseleleri icat etmeyiniz, belki beni cevap yazmaya mecbur edersiniz...”

İki sene sonra Peyker, üç sene fasıla ile Bihter doğuyordu. Firdevs Hanım için bu iki vaka iki mühim musibet darbesi hükmünde idi. Kendisini böyle birbiri üstüne valide eden bu adamla artık her gün cenkleşiyor; ona, çocuklarına, kendisini gençliğinden ayırmak isteyen bu şeylere her şeyi cidal vesilesi ittihaz eder bir düşman kesiliyordu.

“Ömrüm sana çocuk yetiştirmekle mi geçecek?” cümlesi en beklenmeyen zamanlarda kocasının yüzüne vurulacak bir kamçı idi. O, bu kamçı darbelerine yüzünü uzatır, gülerек bu müthiş kavgaların neticesini beklerdi. Karşısında bu erkeği o kadar zelil, o kadar miskin görmekten husumetine bir de teneffür rengi karışırdı. Bu, ikisinin arasında senelerce süren bir cehennem hayatı oldu.

Bir gün Firdevs Hanım İstanbul'dan eve avdet ederek odasına çıkınca birden garip bir manzara karşısında dondu: Çekmesinin gözleri kırılarak açılmış, öteye beriye çamaşırları, kordelaları, mendilleri dağıtılarak atılmış idi. Birden bunların arasında buruşturulmuş, yırtılmış, etrafa serpilmiş kâğıt parçaları gördü ve hepsini anladı.

Nihayet, kocası, senelerden sonra damarlarında birdenbire bir kocalık kıvılcımının tutuştuğunu hissederek gelmiş, bu kadının hususi hayatına ait sırlar mahfazasını parçalamış idi.

Mütehevvir bir isyan ile bir dakika beklemeyerek, odasından fırladı; önüne Peyker –o zaman ancak sekiz yaşında olan büyük kızı– geçti: “Anne!” dedi, “Beybabam bayıldı, hasta yatıyor...”

Çocuğu kollarından tutarak fırlattı, kocasının odasına koştu; bütün hayatının saklanmış kirlerini bu adamın başına çarparak

artık her şeyi kırmak, rabitaları parçalamak istiyordu; lakin oda-ya girince, sedire yığılmış yatan bu yıldırımla vurulmuş vücudun karşısında dondu. O, gözlerini çevirerek karısına baktı, bütün telvis olunan hayatının serzenişleriyle memlu bir nazar... Birinci defa olarak kocasına cevap vermedi; mebhût, dudakları titreyerek, gözlerini ayıramayarak, durdu; kocasının gözlerinden iki yaşın yuvarlandığını gördü.

Bir hafta sonra dul kalıyordu. Dul kaldıktan sonra birden kocası hakkında bir merhamet, hatta bir muhabbet duydu; onun ölümüne bir parça da kendisini müsebbib addediyordu. Fakat bu, bir ay sonra mesirelerde tekrar görünmekten onu men etmedi. Bu defa onun hülyasında on sene evvelki emel gayesi tekrar can bularak parlamaya başlamış idi: Bir kese bulmak, fakat öyle bir kese ki içinden avuç avuç, saymaksızın, alabilmek mümkün olsun.

İşte seneler insaftan mahrum bir seri cereyan ile hep geçiyor ve Firdevs Hanım'ın hülya dolu gözlerine karşı altın iltimâıyla parlayan o kesenin şaşaaşı hep tali'in kıskanç elinde sönüyordu.

Peyker, Adnan Bey için “Evet, gözlerini Bihter'den ayırmıyor,” cümlesiyle onun kalbini burmuş idi. Demek bunu da elinden Bihter alacaktı? Peyker'den sonra Bihter?... Bu iki kız onun nazarında birer rakibe, onu böyle elinden ümitlerini ala ala öldürecek birer düşman idi.

Peyker'in izdivacı onun için müthiş bir darbe olmuş idi. Mesele çıkar çıkmaz kızının izdivaç fikrine karşı isyan etti, hususıyla Peyker'in yapmak istediği gibi bir aşk izdivacına affolunmaz bir kabahat nazarıyla bakıyordu. Muvafakat etmemek için bir müddet uğraştı, sonra Peyker'in firar etmek tehdidine mukabil bütün kuvvetleri düşerek mağlup bir teslimiyetle rıza gösterdi. İlk önce evde kendisine resmiyet dairesinde bir eda ile “Valide hanımefendi” diyen bir damat görünce birinci defa olarak ihtiyarlamış olmak acısını duymuş idi, sonra yavaş yavaş zaman bu acının üzerine ince bir kül tabakası çekmiş idi; fakat şimdi büyük valide olmak tehlikesi o külleri savuruyordu.

Çevik bir hareketle Bihter rıhtıma atladıktan sonra elini Peyker'e uzattı. Gebeliğinden beri kendisinin böyle küçük dikkatlere mazhar edilmesinden Peyker haz alıyor ve henüz hamli mahsûs bir yük olacak derecede ilerlememiş olmakla beraber yürüyüşünde, gezinişinde yardıma muhtaç görünen bir mecalden mahrum vaz'ı

süs ittihaz ediniyordu. İki kız kardeş rıhtımda annelerine intizar ederek durdular. O, bilakis kimsenin muavenetine ihtiyaç göstermek istemezdi. Kendisinden beklenemeyecek bir hiffetle sandalda ayağa kalktı, rıhtıma atladı.

O zaman bu üç kadın giyiniş tarzlarının nadir zarafetiyle meydana çıktılar.

Giyinmek... Eğlenmekten sonra Melih Bey takımının başlıca hassası giyinmekte bütün zevk erbabına her vakit mukalled olan fakat hiçbir zaman tamamıyla taklidine –anlaşılamaz bir sebeple– muvaffakiyet hasıl olamayan zarafetleriydi.

Eğlenmekte bu aile efradının, hele bugün en ziyade tanınan Firdevs Hanım’la kızlarının ne dereceye kadar ilerlediklerini herkes tamamıyla tayin edemezdi. Onları İstanbul’un zevk hayatında tefevvuk mertebesine çıkaran hususi bir şöhret vardı ki sebepleri pek araştırılmaksızın herkesçe kabul olunmuş idi. Bütün Göksu, Kâğıthane, Kalender, Bendler müdavimleri onları tanırlar; Boğaziçi’nin mehtap âlemlerinde en ziyade onların sandalı takib olunur; en ziyade onların yalısının önünde tevakkuf olunarak pencerelerin saklı şeyler ifşa etmesine intizar edilir; bir piyano sesine, perdelerin arkasından fark edilen bir iki zarif gölgeye dikkat olunur; Büyükdere Çayırı’nda onların arabası halkın nazarlarını arkasına takıp sürükler; nerede görülse onlar hemen fark edilir. “Melih Bey takımı” fısıltısı mesirenin havasında uçar, herkeste bir tecessüs hareketi uyanır, ve güya bu fısıltının ihtizazlarından bir sırlarla dolu mâna serpilir. Bu nedir? Hiç kimse sarîh tafsilat ile bunu tayin edebilecek emarelere malik değildir. Birtakım rivayetler vardır ki başkalarının aleyhine hizmet edecek şeylere halkın kolaylıkla itimadı neticesiyle tetkik olunmak zahmeti ihtiyar edilmeksizin revaç bulur, hatta ihtimal tetkik olunursa hakikati sabit olamayacağı ve o halde bunlara inanmak lezzetinden mahrum kalmak icab edeceği için bu rivayetlerin neşredildikleri suretle kabul olunması mukarrerdir.

Onlar bu rivayetlere ne kadar ehemmiyet vermezlerse rivayetler o kadar kuvvet almış bulunurdu. Bütün gezîşleri, bakışları birer mânaya mahmul olurdu; fakat onlar da bu rivayetlerden pek de memnun olmuyor değil gibiydiler, hatta Firdevs Hanım’ın bir omuz silkintisiyle “Oh! Halka bakarsanız hiçbir şey yapmamak lazım gelir; bence insan halk için değil nefsi için yaşamalıdır!..” deyişi vardı ki bütün ailenin felsefesini icmâl ederdi.

Fakat, ne denilirse denilsin, işte onlar yarım asırdan beri bütün mesirelerin zarafet ruhu idiler. Bu, aile efradına miras olarak intikal etmiş bir hassa idi ki onları daima İstanbul'un en iyi giyinen kadınları mertebesinde tutmuş idi. Hayatları tarzının¹ tabii icablarıyla yavaş yavaş bütün aile efradında tevessü ve teessüs eden bir zarafet ihtiyacıyla giyinmek sanatının ruhundaki sırları keşfetmişler, o bir hususi kaideye itbâ olunamayarak yalnız zevkin müşkülpesent miyarıyla tevzin olunabilen giyinmek sanatında bir icat harikası bulmuşlardı. En harîm giyecek şeylerden yüzlerinin peçesine, eldivenlerinin rengine, mendillerinin işlemesine varıncaya kadar öyle bir nefis ve müstesna zevk hükmederdi ki sadelikleriyle beraber en özenilmiş, en ihtimam görmüş ziynetleri bayağılığa indirirdi. Onlar görülünce bu güzellik fark edilmemek mümkün olmazdı, yalnız bu neticenin husul esbâbı dikkatten kaçardı. İşte Pygmalyon'dan alınmış siyah işlemelerle açık kül rengi eldivenler, işte Au Lion d'Or'dan çıkma keçi derisinden potinler, işte siyah saten, de Lyon'dan herkesinkine benzer çarşaflar... Fakat herkesinkine benzeyen bu ufak tefek şeylerde zarafetlerinin ruhundan tayaran eden bir nefaset havası bu mânasız şeyleri öyle bir mümtaziyet aguşu içinde sarardı ki bunları adilikten çıkarır ve başka bir dünyanın müstesna metâi hükmüne getirirdi. Onlarda taklit edilemeyen şey giydikleri değil giyinişleriydi. Peçelerini bir iliştişleri vardı ki onu herkesin peçesinden başka bir şey yapardı. Mesela onlardan biri bir gün eldivenlerinden birini iliklemeği unutmuş olurdu: Eldivenin tersine devrilen kapağının arasından türlü türlü ince gümüş tellerle, yahut altın zincirler arasında sıra ile inci ve mini mini yakut parçaları sıralanmış zarif bileziklerle dolu beyaz bir bilek öyle latif bir ihmal ile açık kalırdı ki bir saniye görülebilen bu bilek artık unutulamazdı. Çarşaflarının kıvrımları, omuzları, kalçalarını sıkarak dökülüşü onları görenlere, tanıyanlara hemen kim olduklarını ifşa ederdi.

Gördüklerinden fikirler çıkarırlar; ötede beride tesadüf olunmuş numuneleri birbirine karıştırarak, birinden alınmış bir şeyi diğerine ilave ederek bir başka şey vücuda getirirler ve bu, başkalığıyla, hepsine tefevvuk ederdi. Onlar, iki kızla anne, saatlerce müzakereler, mücadeleler yaparlar, nihayet yeni bir alet icat eden bir muhteri zaferiyle bu celselere yeni bir keşfin sevinçleriyle hitam verirlerdi.

¹ tarz-ı hayat: yaşama biçimi

Bazan, durup dururken, onları bir görmek ihtiyacı alırdı. Sânihalarına sahraların ilhamından taze bir şevk bekleyen bir ressam ihtiyacıyla Beyoğlu'na inerek yeni gelmiş kumaşları, Tünel'den Taksim'e kadar giyilen yeni elbiseleri görmeye çıkarlardı. O zaman alınacak ufak bir şey sebep teşkil ederek mağazalara girilir, saatlerle yığın yığın kumaşların karşısında müzakereler edilirdi. Beğenilmeyen kumaşları ellerinin tersiyle iterek yahut gözlerinin bir ucuyla reddederek asla aldatmayan ani bir zevk ile mahkûm ederler, sonra dikkat ve muayeneye layık olmak üzere ayrılan parçaları ellerinin bir iki üstat darbesiyle peykenin üstünde kabartırlar, bunların tesirini uzun uzun keşfe çalışırlardı. Onların itiraz kabul etmeyen bir isabetle kat'i hükümleri vardı ki dükkânlarda her vakit bir şakirt hürmetiyle dinlenirdi. Bir ufak reyleri telebbüs zevki için bir hüküm ehemmiyetiyle telakki olunur ve ekseriyet üzere asıl dükkân sahipleri satmak hevesinden ziyade onların fikirlerini almak lezzeti için saatlerle üşenmeyerek önlerine kumaş yığarlardı. Onlar bir müşteri sıfatıyla değil alınacak şeyi binlerce şeylerin arasından seçip ayıran birer sanat üstadı ehemmiyetiyle telakki olunur; aldıkları, beğendikleri şeylere hususi bir imtiyaz verilirdi. Müşterilere karşı, "Bunu beğenmediniz mi? Geçen gün Melih Bey'inkiler bunu pek beğenmişlerdi!.." demek kumaşın kıymetini derhal tezyid edecek kavî bir tavsiye idi.

En ziyade sanatlarının sihri, bu zarafeti inanılamayacak bir ucuzlukla vücuda getirmekte idi. Zaten ailenin malî kudreti bunu tebdil edilemeyecek bir esas kaide hükmüne getirmiş idi. En ziyade tekellüfe lüzum gördükleri, mesirelere mahsus kıyafetleriydi. Zarafet zevkinin bu basit ve dar zemini onlar için gayet geniş bir cevlan sahrası olurdu: Hatta bugün Kalender'de yeni bir kıyafetin resmi teşhiri² icra olunmuş, birinci defa olarak ancak bir sandalda giyilebilecek bir şey icat edilmiş idi. Bu, omuzlarından düşerek dirseklerinden birkaç parmak aşağısına kadar ancak inebilen beyazla eflatun tülünden karıştırılmış ve yine beyaz ve eflatun kordelalarla yer yer tutturulmuş bir harmaniden ibaretti. Başlarında gayet dar fakat uzun ince bir Japon ipeğinden yapılmış, uçlarına eski işlemleri takliden beyaz ipekten hafif bir su işlenmiş bir örtü vardı ki boyunlarından dolanarak uçlarının uzun beyaz ipekten püskülleri

2 resm-i teşhir: sergileme töreni

harmanilerin ifrata hamlolunabilecek tantanasını muaheze nazarından gizlemek isteyerek kısmen saklıyordu. Daha sonra eflatun canfesten bir eteklik ki harmaninin mütemmim bir zeyli olmak üzere telakki edilebilirdi, fakat bu, evde giyilecek bir eteklikten başka bir şey değildi... Valide kızlarına benzemiyordu. O, bir müddetten beri kızlarının giyiş tarzını beğenmeyerek onlardan ayrılmaya başlamıştı, aralarında elbiselerden görünen bir iftirak hasıl oluyordu. Sinlerin ihtilafından hasıl olan bu iftiraka o, kızlarının zevkini ifrat ile itham ederek bir sebep göstermek isterdi; fakat gayet hafi ve samimi bir his onu haberdar etmiş idi ki hâlâ kızları gibi giyinmekte devam ederse gülünç olacaktır. Onun için bugün o da başka bir şey icat ederek harmanileri taklit edememenin intikamını almış idi: Beline kadar ince ince kıvrımlarla sıkı sıkıya inip belinden sonra bol dalgalarla aşağıya dökülen yensiz gayet açık kahve bir yeldirme yapmış ve bunu her yeldirmeden tefrik edecek bir icat eseri olarak arkasına ucu zarif bir ipek püskülle sallanan bir başlık koymuş idi.

Bu başlık Peyker'le Bihter için bir şaka silsilesi husule getirmiş idi. Anneleri kendileriyle birörnek giyinirken inceden inceye bu bitmek tükenmek bilmeyen gençlikle eğlenirlerdi; anneleri giyinmekte onlardan ayrıldıktan sonra latifeler başka bir zemin üzerine intikal etmiş oldu. Onda bu başlık fikri doğunca evvela ciddi sormuşlardı:

“O ne için anne? Örtü almayacaksınız da başlık mı koyacaksınız?”

O, fikrini müdafaa için cevap vermişti:

“Hayır, yalnız arkada duracak, düşün, Peyker!... Gayet bol bir başlık, kenarları katlanarak gene o renkten dantelalarla örtülmüş. Hani ya, çocuklara mahsus başlıklara benzer gürültülü kalabalık bir şey.”

Onlar bu izah ile kanaat etmeyerek, ciddi başladıkları suallere doğrudan doğruya istihza karıştırarak devam etmişlerdi:

“Evet, fakat mademki giyilemeyecek, o halde bir yeldirmede bir başlığa ne lüzum var?”

“Ne için lüzum olmasın. Gece havada rutubet olursa pekâlâ giyilebilir.”

“O halde gece giyilebilecek bir başlığı gündüze mahsus bir yeldirmeye koymak ne için lazım gelsin! Gece zaten başlık görünmez ki...”

Bu mübahase böyle uzanıp gitmiş, nihayet anneleriyle her bahsin neticesi gibi bunun neticesi de altı saat imtidat eden bir dargınlığa ve kadının ağlamasına sebep olmuştu. Yavaş yavaş süslenmek hakkının kendisinden firarını gene kendisine en ziyade dost olmaları lazım gelen kızlarından işiten bu anne böyle ara sıra tekerrür eden mücadelelerden aciz bir çocuk zaafıyla ağlayarak çıkardı. Bir vakitler onu en hırçın kadınlardan biri yapan sinirlerine şimdi bir yumuşaklık bir gevşeklik geliyor, onu en umulmaz vesilelerle ağlatıyordu. Yanı başında gittikçe gençleşen, güzelleşen bu kızlar onun için mücessem bir itiraz, müşahhas bir istihza hükmüne giriyor, zaten hiçbir zaman aralarında valideliği çocuklarına rabteden duygularla küşayış bulamayan bu üç kadının münasebeti bir rekabet münasebetinden harice çıkmıyordu.

Bugün o artık taravetini kaybettikten sonra ağır bir semenle dolgunlaşmaya başlayan vücudunu yeni yeldirmesinin içinde genç tutmaya çalışarak önden ilerledikçe iki hemşire arkasından gözlerinin ucuyla başlığı göstererek gülümsüyorlardı. Peyker, kendisinin de ilave ettiği bir fazla mecalsizlikle sanki yükünü taşımaktan yorgun bir vaziyetle ince sarılmış düz beyaz şemsiyesine bir baston gibi dayanarak ilerlerken, Bihter, beli son derece sıkılmış, vücudunu daradar sararak tâ arkasında iki tarafa dalga vuran etekliğiyle, belinin inceliğine nisbetle geniş duran omuzlarından biri ipek ihtizazı ile titreyerek akan harmanisi beline kadar büsbütün düşemeyerek beyaz pike gömleğini etekliğine rabteden siyah meşin kemerinden iki parmak yukarıda kalmış, sağ elinden çıkardığı eldiveniyle beraber kavranılarak tutulan şemsiyesiyle, alçak ökçeli sarı potinlerinin üstünde, yere basmıyormuşçasına bir sekişle, yürüyordu. Bu iki hemşire aynı süratle yürüdükleri halde birinin dinleniyor, diğerrinin koşuyor denecek bir hali vardı.

Rıhtımın köşesini döndüler. Yukarıdan inen bir vapur düdüğünü çalarak ileride iskeleye yanaşıyor, uzaktan Paşabahçesi'nin çıplak toprakları üstünde akşamın gölgeleri solgun bir çimenlik koyuluğuyla titriyor, önlerinde koy şu son geçecek vapuru bekleyerek uyumaya hazırlanıyordu. Her vakit onlar sandaldan biraz beride inerek böyle eve girmeden evvel yürürlerdi.

Birden, Bihter, şemsiyesini ileriye, mini mini açık sarı boyalı yalıya uzatarak Peyker'e dedi ki:

“Baksanıza, enişte değil mi?”

Peyker durarak baktı:

“Evet, bugün galiba çıkmamış olmalı.” Uzaktan iki kadınla şehnişinde duran genç adam arasında bir tebessüm teati olundu.

Onlar takarrüb ederken Nihat Bey, şehnişinin parmaklığına dayanmış, şimdi bütün çehresini kaplayan geniş bir tebessümle, onları bir an evvel eve çekiyor gibiydi. Bihter, Peyker’e: “Eniştemde bir şey var, bakınız nasıl gülüyor!..” diyordu.

Meraklarından, içeriye girmeden evvel şehnişinin altında durdular. Hep istifsar eden bir sükût ile ona bakıyorlardı, o bir kelime söylemek istemeyerek ve daima gülerek duruyordu. Peyker sabırsızlandı:

“A, sıkıldım,” dedi; “ne için öyle gülüyorsunuz, sanki?... Ne var? Rica ederim...”

O, vaziyetini tebdil etmeyerek omuzlarını silkiyordu, “Hiç!” dedi, sonra ilave etti:

“İçeriye giriniz de anlatayım. Büyük bir haber...”

O vakit iki hemşire içeri atıldılar, Firdevs Hanım biraz daha ağır davranarak girdi. Şimdi Nihat Bey başı açık, arkasında bol beyaz ketenden bir ceketle, ayaklarında altı yumuşak beyaz keten iskarpinlerle merdivenleri inerek onları istikbal ediyordu. Bihter örtüsünü attı, harmanisinin kopçasını çözmeye çalışıyordu. Peyker eldivenlerini çekiyordu, Firdevs Hanım saklanmış bir “Of!..”la bir sandalyeye oturdu ve Nihat Bey şehnişinde başlayan cümlesini tekrar ederek: “Büyük haber!” dedi; sonra üç kadın bu büyük haberi istifsar eden gözleriyle yüzüne bakarken onu ortalarına, gökten düşmüş gibi, attı:

“Bihter gelin oluyor!..”

Hep hayretten dondular. En evvel Bihter ancak beş saniye süren bu hayret vakfesini bozarak ve harmanisinin kopçasını çözmekte devam ederek bir kakhaha içinde eniştesine, “Alay ediyorsunuz!” dedi.

Validesiyle Peyker havadisın bakiyesini bekliyorlardı. Nihat Bey vereceği haberin ehemmiyetinden, onların üzerinde hasıl olacak tesirinden emin olan bir natuk tavrıyla sözünün ciddiyetine evzâmın şahadetini ilave ederek elini uzattı: “Şimdi,” dedi “şimdi, henüz on dakika evvel burada resmen Bihter’in desti izdivacı³ talep olundu. Ben de işte hepinize, hususıyla Bihter’e resmen tebliğ ediyorum.”

3 dest-i izdivaç: evlilik teklifi

Bu haber o kadar katıyet ve ciddiyetle veriliyordu ki ötede Bihter bu musahabeye bîgâne bir kayıtsızlıkla eldivenlerini, örtüsünü harmanisinin üstüne atarken Firdevs Hanım’la Peyker, ikisi birden, sordular:

“Kim?..”

“Adnan Bey!”

Bihter başını çevirdi, bu isim bir şimşek darbesiyle onu birden sarsmış idi. Firdevs Hanım, ağzı yarı açık bir hayret heykeli şeklinde duruyor, bunun bir latife olup olmadığını anlamak istiyordu. Dudaklarına kadar bir sual geldi: “Bihter’i mi istiyor? Emin misiniz?” diyecekti, eğer Peyker’in gülümseyen bir nazarla yüzüne bakışı onu men etmeseydi.

Birden zihninde Adnan Bey’in aleyhine bağırان takım takım sualler ayaklandı: “Utanmıyor mu? Ellisini geçkin herif! Henüz bir çocukla izdivaca talip olsun! Hiç olmazsa yaşlarda mutedil bir nisbet gözetmek lazım değil miydi?”

Bütün bu sualleri icmâl eden bir istihfaf edasıyla Firdevs Hanım mevcut olanlardan hiçbirinin yüzüne bakmaya cesaret etmeyerek, “Adnan Bey, şu demin gördüğümüz!..” dedi. Sonra birden ayağa kalkarak bu latife o kadarcıkla terk olunacak bir şeymiş hükmünü veren kat’i bir sesle, “Ben de ciddi bir şey haber vereceksiniz zannediyordum,” dedi; ve ilerleyerek artık basamakları gıcırdatmaya başlayan vücuduyla merdivenlerden çıkmaya başladı.

Peyker gülerek diyordu ki: “Annemin hiç hoşuna gitmedi. Benden sonra Bihter! Yeni bir münazaa esası daha...”

Bihter gülümsedi, yüzünde şimdi pembe bir tabaka dalgalanıyordu; nazarında bir istifsar tebessümüyle eniştesine baktı. Bu nazar “Sahih! Verdiğiniz haber doğru mu? Eğer öyle ise anneme bakmayınız; bilirsiniz a, bu bana ait bir mesele...” demek istiyordu. Peyker kardeşlere mahsus anlaşma kolaylığıyla bu nazarın mânasını tefsir ederek sarıh bir sual irad etti: “Doğru mu söylüyorsunuz, bey? Bakınız Bihter merakından çatlayacak. Siz anneme ne ehemmiyet veriyorsunuz?”

Bihter atıldı:

“A, ne için merakımdan çatlayayım? Siz de tuhaf söylüyorsunuz.”

Nihat Bey vakayı iki hemşireye anlattı:

İki saat evvel, tam kendisi dışarıya çıkmak için giyinmeye hazırlanırken Adnan Bey’in mahun sandalı yalının önüne yanaşmış,

“Sizi bugün gezmekten men edeceğim!” mukaddemesiyle Adnan Bey içeriye girerek işte şurada, küçük odada ufak bir mukaddemeden, biraz müteferrik bahislerden sonra “Size bugün belki garip görünecek bir mesele için müracaat ediyorum,” sözleriyle başlamış idi. Ondan sonra biricik müracaat yeri olarak kendisini bulabildiğinden, valide hanımefendinin nezdinde tavassutunu rica ederek, Bihter Hanımefendi’nin desti izdivacı talep olunmuş idi.

Nihat Bey devam ederken Bihter’in tebessümüne bir endişe mânası kaim oluyor ve Peyker kızarıyordu. Hikâye bitince Peyker birden itiraz etti:

“Lakin çocuklar! Bihter bu yaşta üvey analık mı edecek?”

Bihter bu tesahubun altında gizlenen haset hissini bekliyormuşçasına gözlerini indirerek sükût etti. Nihat Bey cevap verdi:

“Oh, çocuklar!... Adnan Bey onların da lakırdısını etti. Küçük, oğlan, bu seneden itibaren mektepte kalacak. Kız, şimdi on ikisini geçiyor, birkaç sene sonra o da elbette evlenmiş olacak. O halde?...”

Nihat Bey baldızının bütün ruhunu delerek orasını görmek için güya bir pencere açmak isteyen bir nazarla Bihter’e baktı ve ikmal etti:

“O halde o koca mutantan yalı yalnız Bihter’e kalacak.”

Bihter’in yüzünde pembe tabaka daha ziyade kuvvet kesbetti. Peyker’in itiraz silahı düşerek duruyordu. Onun da kalbinde şimdi ufak bir his, mahiyeti pek belli olmayarak bu izdivaç tasavvurunu soğuk bulduruyordu. Bihter bir kelime söylemeyerek, eniştesinin son sözüne cevap vermemeği tercih ederek eldivenlerini, örtüsünü, harmanisini toplayarak çıktı.

Bir his ona derhal bahsin hemşiresinin yanında devam etmesinden çekinmek lüzumunu ihtar etmiş, bu meselede Peyker’in validesiyle birleşeceğini haber vermiş idi. Tâ odasına, tam bir serbesti ile düşünebilmek, itirazlara hedef olmadan evvel ya galip ya mağlup olmak için bir karar vermek azmiyle mini mini odasına çıktı; kapısını kapadıktan sonra elindekileri yatağının üstüne attı, pencereye koşarak elinin tersiyle panjuru itti, Yakup –uşakları– bağçeyi sulamıştı, son kovanın bakiyesini Bihter’in penceresine kadar tırmanan hanımelinin topraklarına boşaltıyordu. Henüz sulanmış bağçeden toprak kokusuyla karışık çiçek rayihaları odanın beyaz leylak sularıyla meşbu havasını serinlendirdi. Şimdi odaya bağçenin yeşilliklerine bürünerek koyulaşan esmer bir ziya girmiş,

sanki buraya sönmeye âmade bir zaaf ile yanan yeşil bir fânusun renklerini serpmiş idi. Bihter penceresinin yanında, sedirin koluna oturarak, birden muhakemesinin önünde dikilen sualin hallini bu kelimenin ahenginden bekliformuşçasına kendi kendisine, “Adnan! Adnan Bey!...” dedi.

Bu haberin Bihter üzerinde sihirli bir tesiri olmuş idi. Eniştesinin son sözü hissiyatını uyuşturan bir zemberekle kulaklarında ihtizaz ediyordu. O büyük yalının yegâne hâkimesi olmak!..

Ümitlerini geçen bir hülya gibi onu düşünmekte çok ısrar ederse silineceğinden korkarak düşünmemek istiyordu; fakat odanın içinden ısıtan ve uyuşturan bir ses, bütün hülyalarının sesi, gizli bir terennümle gelip kulaklarına fısıldıyor ve o hülyaların kâffesini birden ihya edecek bir kelime şeklinde ona “Adnan! Adnan Bey!” diyordu.

Bu isim gözlerinin önüne sık, zarif, en güzide bir âleme mensup, birçok ikbal ihtimallerine namzet, uzaktan kır mı kumral mı fark olunamayan sakalları çenesinden hafif bir hatla ayrılarak iki tarafına taranmış, daima güzel giyinen, daima güzel yaşayan, ince eldivenlere mahpus parmakları altın telli gözlüğünü seri bir hareketle beyaz zarif keten bir mendilin ucuyla sildikten sonra her tesadüfte kendisine bir rica nazarıyla bakan, güzel, o kadar maharetle saklanan elli yaşına rağmen hâlâ güzel bir koca koyuyordu.

O yaş ile iki çocuğun mevcudiyeti bu isimle şu yirmi iki yaşında kızın tantana ve servet emelleri arasında bir fazla açıklık teşkil edecek derecede mesafe bırakmıyordu. Zaten Adnan Bey o adamlardan biri idi ki onlar için yaş en âdi bir ehemmiyet derecesinde kalır. Çocuklar?... Bilakis Bihter’in hoşuna gidiyordu. Hatta şu dakikada düşünürken bir tuhafılık bile buldu: “Bana, anne diyecekler, öyle mi? Mini mini bir anne! Yirmi iki yaşında iken bir genç kızın annesi olmak!... Şu halde onu on yaşında doğurmuş olacağım. Hele oğlan!... Oh! Sahih, ablamın hakkı var. Yumuk yumuk gözleriyle bir bakıyor ki...”

Onlara gydirilecek elbiseleri bile düşünüyordu, sonra acelesine kendisi de güldü.

Bu izdivaçta onu ne çocuklar, ne de Adnan Bey’in elli senesi korkutuyordu, bunlar öyle küçük şeyler kabilinden idi ki asıl meselenin şaşkınlığıyla hemen örtölüveriyordu. Eğer Adnan Bey herkese benzer bir adam olsaydı, eğer çocuklar her vakit babalarının yanın-

da görülen güzel giyinmiş o güzel bebekler olmasaydı, bu mesele çıkar çıkmaz omuzlarını silkecek, eniştesinin yüzüne bir kahkaha savurarak kaçacaktı. Lakin Adnan Bey’le izdivaç demek Boğaziçi’nin en büyük yalılarının biri; o önünden geçilirken pencerelerinden avizeleri, ağır perdeleri, oyma Louis XV ceviz sandalyeleri, iri kalpaklı lambaları, yaldızlı iskemleleriyle masaları, kayıkhanesinde üzerlerine temiz örtüleri çekilmiş beyaz kikle mahun sandalı fark olunan yalı demektir. Sonra Bihter’in gözlerinin önünde bu yalı bütün hayalinin tantanasıyla yükselirken üzerine kumaşlar, dantelalar, renkler, mücevherler, inciler serpiliyor; bütün o çılgıncasına sevilip de alınamayarak mütehassir kalınmış şeylerden mürekkep bir yağmur yağıyor, gözlerini dolduruyordu.

Bihter pek iyi biliyordu ki validesinin unutulamayacak derecede süren eğlence hayatı kendisine parlak ve asıl kibar hayatını açacak bir izdivacı men eden kavî bir sebep idi. Firdevs Hanım’ın kızlarına, Melih Bey takımının artık sönmeye yaklaşmış hatıra şaşaasının bu son çiçeklerine nihayet eniştesine, şu Nihat Bey’e benzer bir talip çıkabilirdi.

Eniştesine fikrini irca ederken dudaklarında bir istihfaf handesi teressüm ediyordu. Kendi kendine “Ahmak!” diyordu; “Selanik Rıhtımı’nın birahanelerinde öğrenilmiş Fransızcasıyla kendisine meslek yapmak için İstanbul’a gelip de...” Bihter eniştesinin Peyker’e, sade geçici bir meftuniyetin hükmüne tebaiyet ederek değil, biraz da belki asıl ailenin münasebetlerinden istifade etmek, İstanbul’un kibar hayatına karışmak hevesiyle koca olduğunu bilirdi.

Kelimenin olanca kuvvetini veren bir telaffuzla ve bu defa açık sesle “Ahmak!” diyordu.

Evet, nihayet işte böyle bir koca!... Birkaç yüz kuruş maaş, hı-sımından, akrabasından, bilinemez nereden ufak tefek yardımlar, daha sonra bir çocuk, daha sonra?... Bihter ellerini birbirine sürterek, “Daha sonra hiç!..” diyordu.

Birden aklına bir şey geldi, Peyker’in muhalefetine rağmen eniştesinin bu izdivaca taraftar olacağına hüküm verdi. Bu izdivaç ona müfid olabilir, Adnan Bey’in nüfuzundan, haysiyetinden bir fayda bekleyebilirdi. Eniştesinin her türlü hissiyatı iskât edecek derecede menfaat gözettiğine kanaati vardı.

Onun bu meselede kendisine bir müttefik olabileceğine karar verdikten sonra kardeşini düşündü. “Zavallı Peyker! Adnan Bey

ismini işittikten sonra ne tuhaf oldu. İşte bu işe mâni olmak isteyeceklerden biri daha... Bu defa anneme âlâ bir muavin var, fakat...”

Cümlesinin aşağısını Bihter zihninde ikmale lüzum görmedi, ayağa kalkarak tekrar pencereden mini mini bağçeye baktı. Şimdi böyle yukarıdan şu özenilerek muntazam tutulmaya çalışılan bağ-çeciğe bakarken gözlerinde hülyasının yüksekliklerinden alçaklara düşen bir istihkar nazarı vardı.

Bu köşecikte, şu fakir evceğizde, her zaman bir gidişle gelen gidene benzeyen saatleri sürükleyerek geçen günleri, yirmi iki senelik hayatını bir an içinde gördü. Bütün eğlenceler, seyranlar, hatta o zamana kadar seville seville yapıp giyilmiş elbiseler, yirmi iki senelik hayatının en güzel hatıraları bile birden nazarında âdi ve hakîr hiçbir derecesine indi.

Sonra kendisini düşündü: Gözlerinin önünde kendi çehresini, kendi endamını, saçlarını, yolda geçerken görenlerin nazarlarından sevgiler, ihtiramlar toplayan o zarif, güzide heyeti gördü; bu hayale gözlerini süzerek gülümsedi. Bu güzelliğe refakat eden ufak tefekleri birer birer kendi kendisine saydı.

Firdevs Hanım'ın, hiçbir zaman bir valide takayyüdlerini hissetmeyen bu kadının ihmallerine, tesamühlerine rağmen –bu aileye mahsus fitrî bir bilgiçlikle– Bihter de, hemen her şeyden bir parça bilirdi: Mecmuaları karıştırarak, hikâyeler okuyacak derecede Türkçe, Beyoğlu dükkânlarında sarf olunacak kadar Fransızca, hatta her vakit Tarabya'dan tedarik olunan hizmetçi kızlardan öğrenilmiş Rumca bilir; piyanoda valsler, kadriller, romanslar çalar; icab ederse gayet vakar ile, his ile okuduğu şarkılara hemen kendi kendine öğrenilmiş uduyla pek güzel refakat ederdi.

Bunlar öyle bir meziyet yekûnu teşkil ediyordu ki onun emellerini herhalde bir Nihat Bey derecesinin fevkine kadar sevk etmek için kâfiydi; fakat annesinin hayat tarzı, bütün ailenin şöhreti o emelleri kapayan birer set şeklinde yükseliyordu. Böyle kendisini emellerinin husulü imkânını ümit edebilmekten men ettikleri için ailesine kalbinde derin bir husumet vardı. Oh! Şimdi onlardan ne güzel bir intikam vesilesi bulmuş olacaktı!...

Artık tamamıyla karar vermiş idi. Bu kararından döndürebilecek hiçbir kuvvete mağlup olmayacaktı.

Odasında gezindi, geçerken aynada kendisine tebessüm etti; orada artık kocasız kalmak tehlikesine maruz biçare Bihter'i değil

Adnan Bey'in zevcesini gya selamlamış, tebrik etmiş idi. Tekrar penceresine geldi, bir sarmaşık panjurun arasından girerek ona gülüyor gibiydi, bundan ince bir filiz kopardı, düşüncelerinin humması arasında ucunu inci gibi kkk ve beyaz dışlarına g-trd; onu ısırarak, artık odaya çöken karanlığın içinde, dalgın dalgın, gözleri szld; bağçenin çiçeklerine, emenlerine baktı; bağçe şimdi değişmiş, hlyalarının türlü renklerle bir meşheri olmuş idi.

Artık bağçeyi değil, gözlerinin önünde küme küme yığılmış kumaşları, bunların üzerine dökülen mücevherleri görüyordu. Burada bir kavsi kuzah⁴ parçalanmış, ondan yeşil, mai, sarı ve al ipek tufanları serpilmiş idi ve bu renk fevvaresinin üstüne zmrtlerden, yakutlardan, elmaslardan, firuzelerden mürekkep güneş parçaları dökülüyor gibiydi.

İşte, işte, bütün o çılgıncasına sevilip de alınamamış şeyler, işte onlar ihtiyaşının kabzası önünde en kkk bir emeline mnkad ve âmade bekliyor, mülevven gözleriyle onu çağırıyor.

Ah! O zarafeti sadelikte araştırmaya mecbur edip de bu alınamayan şeylerin acısını, gizli hsranı saktamak için sahte bir teneffür talim eden fakir hayat... Artık o hayattan, bunları görmemek için gözlerini kapamaktan usanmış idi.

Onlar çarşıya çıktıkça kıymettar bir mücevheri, ağır bir kumaşsı kabalıkla itham ederek ellerinin anif bir hareketiyle iterlerdi: Evet, iterlerdi, fakat Bihter'in kalbinde bir şey kopardı. İşte şimdi hayal mahşerinin nefis tufanı gözlerini doldururken bütün çarşılarda cameknların önünde annesiyle, kardeşiyle uzun uzun tevakkuflarını tahattur ediyordu. Hemen her geçişlerinde şurada burada dururlar; mebhût bir sükût ile, birbirlerine göstermeyerek, bir mtala teati etmeyerek bunlarla kendilerine bir göz ziyafeti keşide ederlerdi.

Bihter şu gerdanlığı boynuna takar, öteden bir pırlanta bileziği koluna geçirir, bir mini mini serçenin gagasında nohut kadar incisiyle saçlarının arasında mevkiini tayin eder, beş dakikalık bir istiğrak içinde böyle hayalinde süslenir, sonra buradan ayrılırken kolunda şıngırdayan gümüş halkaları, ince altın zinciri koparıp atmak isterdi.

4 kavsi kuzah: gökkuşağı

Bugün bunların hepsinin tahakkuk edebileceğini düşünürken hayatının meskeneti daha vuzuh ve sarahat ile taayyün ediyor, sanki bu hülya ona hayatının mahrumiyetlerini daha sıhhat ve sadakatle gösteriyordu. Bugünün hakikatini hülyasının tantanasına alışan gözleriyle seyrediyordu.

Üstündeki elbiselerden, etrafındaki eşyadan fakir bir şikâyet intişar ederek onu müziç bir hava içinde kucaklıyordu. O eskilikleri saklanmak için üzerlerine işlenmiş şeyler atılan sandalyeleri, çatlamış eski ceviz dolapla yaldızları silinmiş demir yataklığı, pencerelerden melûl ve mariz bir köhne eda ile sarkan perdeleri, artık hoş göstermek için maharetin kifayet edemediği bu şeyleri uzak bir meskenet âleminin bir daha görülmemek üzere terk olunan yadigârları kabilinden görüyordu. Sonra, birden, bu âlemin yanında ter ve taze, müzehheb, muşşa bir konağın dihlizleri, odaları açılarak ziyalar içinde kaynıyordu.

Bunların içine kendisince beğenilip de alınmamış şeyleri atacaktı. Hep birer birer tahattur ettiği heykellerden, küplerden, resimlerden, saksılardan, o bin türlü şeylerden yığacak; duvarları, hücreleri, doymak bilmeyen bir heves mebzuliyetiyle örtecekti. Demek, Adnan Bey’le izdivaç bütün bu şeyleri yapabilmekti. İşte yemin ediyordu ki onu, ne annesi, ne kardeşi, dünyada hiçbir kimse bu hülyalarına kavuşmaktan men edemeyecek...

Kapısına vuruldu. Katina’nın sesi haber verdi:

“Sofra hazır!..”

Bihter odasından çıkınca Katina’nın genç, şakrak çehresinde bir tebessümün sevinçle dolu ifadesini fark etti, “Ne gülüyorsun?” dedi.

Katina:

“Oh! Ben anlamadım mı? Bilseniz küçük hanımcığım, nasıl seviniyorum!..”

Sonra ufak ufak parlak siyah gözlerini Bihter’e süzerek:

“Beni beraber götürürsünüz değil mi?”

Bihter cevap vermedi, bu genç kızın ağzında şu vakanın bir sevinç medarı olarak tekrar edilmesinden kalbine bir fazla kuvvet geldi. Bu izdivacın, hariçte hasıl olacak tesirlerine şu saf sözler metin bir burhan hükmünü almış idi.

Sofrada Adnan Bey'den bahsolummamak için Firdevs Hanım her şeyden bahsediyor ve bu bahislere gözlerini tabağının içinden ayırmayarak somurtan Bihter'i karıştırmak, güya onunla alenî bir kavganın önünü alacak bir barışıklık tesis etmek istiyordu. Kalender'de görülen kıyafetlerden, Yeniköy'e doğru geçen bir arabanın demir kır hayvanlarından, mızıka çalınırken bastonunu sallayarak ısıklıkla dem tutan ceketinin yan cebinden kırmızı ipek mendili taşımış bir beyden bahsetti. Bihter annesinin bu gevezelikten maksadını anlıyordu. Birinci defa olarak validesiyle mühim, ciddi bir cenk yapmak lazım geleceğini hissetti.

Birden gözlerini cezbeden bir kuvvetle başını kaldırdı, eniştesiyle bakiştılar. Bu adamla beyinlerinde büsbütün silinemeyen bir yabancılık kalmış, onları iki kardeş hükmüne getirecek olan samimi bir münasebeti men eden irade haricinde bir tevahhuş Bihter'i hemşiresinin kocasından uzak tutmuş idi. Bu uzaklıkta cismanî bir nefrete benzer bir şey de vardı. Ara sıra onun kendisiyle göz tesadümünden, mesirelerde yabancıların musır bakışlarına karşı titremeyen nazarı, ufak bir eza lerzişiyle ayrılmaya lüzum görürdü. Bu gece gözleri tesadüf edince Bihter nazarını çevirmedi; eniştesine musır ve onunla bir ittifak muahedesi akdeden derin bir mâna ile baktı. Onun gözlerinde kendisine mutî bir nazar, bir teslimiyet gördü; böyle, yalnız gözlerinin sade bir bakışıyla aralarında bir ittifakın imzası teati edilmiş oldu.

Nihat Bey, bir aralık ufak bir musahabe vakfesinden istifade ederek Firdevs Hanım'a sordu:

“Adnan Bey meselesine ehemmiyet vermediniz?”

Firdevs Hanım evvela işitmemiş gibi:

“Katina!” dedi, “sûrahiyi alıversene...”

Sonra damadına baktı:

“Ehemmiyet verilecek bir şey değil ki.. Evvela yaşlarda bir nisbet yok, ondan sonra çocuklar...”

Firdevs Hanım söylerken Peyker kocasını devamdan men eden bir gazap nigâhiyla bakıyordu. Yemek ağır bir sükût ile bitti.

Firdevs Hanım'ın âdetiydi; sıcak gecelerde, yemekten sonra şehnişine çıkar ve burada uzun sandalyesine yatarak denizin bitmez tükenmez mırıltılarını dinlerdi.

Nihat Bey iki günden beri kuşakları çözülmemiş gazetelerini açıyor; Peyker bahsi arzu edilmeyen zeminlere sevk etmekten ihtiraz

ile sükûtu tercih ederek, sarı kalpaklı lambanın altında bir koltuğa gömülmüş, gözleri yarı kapalı, düşünüyordu. Bihter biraz dolaştı, bir şey bahane ederek bir aralık odasına gitmek için kayboldu, sonra yine geldi, bu gece onda bir duramamazlık vardı.

Aklına gelen şeyi tehir ve daha münasip bir zamana tâlik imkânını bırakmayan bir tez canlılıkla yapılması icab eden şeyleri hemen yapmak onun için bir ihtiyaç idi. Şehnişinin açık kapısından taze, müferrih bir hava tül perdeleri şişirerek içeriye giriyordu. Perdeler açıldıkça uzaktan annesinin beyaz bir gölge mübhemliğiyle sandalyeye uzanmış heyetini görüyor, hemen oraya gitmemek için şehnişinden gözlerini çeviriyordu... Ortada, masanın üstünde eski risaleleri karıştırmak, resimleri seyretmek istedi; fakat bunları bir karartı içinde görüyor, zihninde mütevali darbelerle vuran bir ses ona: “Ne için şimdi değil de sonra? Eğer bu gece meseleye bir karar verilemeyecek olursa sabaha kadar uyuyamayacaksın...” diyordu. Annesiyle görüşmekten gittikçe artan bir korku artık kalbine ufak çarpıntılar vermeye başlamış idi. Pek iyi biliyordu ki bu gece şimdiye kadar aralarında söylenmekten çekinilmiş ağır şeyler söylenecekti. Birden kendi kendisini bu derece cebin olduğundan muaheze etti ve Peyker gözlerini kapamış uyuklarken eniştesinin yüzüne bir duvar çeken gazetesinin önünden geçti; sofanın tâ öbür ucuna, şehnişine kadar hafif adımlarla yürüdü, başını kapının tül perdelerinin arasından soktu, “Size refakate geliyorum, anne!” dedi.

Hafif bir rüzgâr önlerinde denizi okşayarak, koyu siyah kütleleri koyun karanlık sularında çalkalanan sandalların, gemilerin uzayan gölgelerini şikeste ve meftur hamlelerle sahile kadar uzatmaya çalışıyordu.

Bihter annesinin yanına, açılır kapanır küçük iskemleye oturdu; halinde bir sokulganlık, annesinin dizinden ayrılmayan çocuklara mahsus bir şey vardı, yavaşça kolunu annesinin dizine koydu, üstünde iri siyah bir yığın şeklinde duran saçlarıyla başını kolunun üzerine dayadı; gözleri bu karanlık gecede sönük sönük, dargın dargın süzülün, bir yetim mağmumiyetiyle ıslak kirpiklerini titreten birkaç ziya parçasına dalarak bir müddet gökleri seyretti.

Bir gece kuşunun perişan, münkesir pervazı gözlerini bir aralık sürükleyip götürdü. Annesi uyuyormuş gibi ona bir kelime söylememiş, sanki orada vücudundan habersiz durmuş idi. Bir aralık Bihter başını kaldırdı, karanlıkta annesinin gözlerini görmek isteyerek uzandı.

Tül perdelerin arasından süzülerek yavaşça şehnişine dökülen sofanın ziyası altında anne kız birbirine baktılar. Bihter gülüm-süyordu; sonra yavaş, hafif, saçlarının arasından kayıp firar eden rüzgâra benzer bir sesle, “Anne!..” dedi, “niçin Adnan Bey mesele-sine ehemmiyet vermediniz?”

Firdevs Hanım şüphesiz böyle bir suale intizar ediyordu, doğ-rulmayarak o da öyle yavaş sesle cevap verdi:

“Sebebini zannederim ki senin yanında söylemiştim.”

Bihter gülerек omuzlarını silktilti:

“Evet, fakat onlar, sizin itiraf ettiğiniz sebepler o kadar hafif şeyler ki bu izdivaca muvafakat etmemeniz için, bilmem, kifayet eder mi?”

Firdevs Hanım yavaşça doğruldu, şimdi seslerinin gizli bir fır-tına saklar gibi uyanmaya başlayan derûnî heyecanını zapt etmek isteyerek ikisinin de dudaklarında bir kısıklık vardı. Bihter başını kaldırmıştı, annesinin dizinden kolunu çekti.

“Seni bu izdivaca pek heves ediyor görüyorum, Bihter!..”

Bihter muhakkak bir mücadeleyle mümkün mertebe geciktirme-ye çalışan bir sesle cevap verdi:

“Evet, çünkü daha iyi bir fırsat zuhur edebileceğine artık ümit kalmadı. Öteki kızınızın nihayet bir Nihat Bey’i zorla bulabildiğini pek iyi tahattur edersiniz. Şimdiye kadar benim hakkımda da size bir müracaat vukuuna vâkıf değilim...”

Firdevs Hanım, “Beni mütehayyir ediyorsun, Bihter!” dedi, “mutlaka gelin olmak için bu kadar acele ettiğini bana haber ver-miş olsaydın...”

Bahsi sükûn ile bitirmek için azmetmekle beraber Bihter bir-den, her vesile ile parlamaya müheyya olan tabiatına mağlup oldu. Keskin bir sesle:

“Oh! Taaccüb edecek bir şey yok, anne!” dedi, “yirmi iki yaşında bir kız, birinci defa olarak, kabul edilecek bir izdivaç talebi karşı-sında bulunur da nihayet rey beyan etmeye lüzum görürse acele etmiş olmaz zannederim. İtiraf ediniz ki Adnan Bey’i reddetmek için gösterdiğiniz sebepler belki başka bir kız için düşünülebilir. Fakat, kabahat kendisinin olmadığı halde, kim bilir nasıl sebeplerle koca bulmaktan ümidini kesen bir kız...”

Bihter’in sesine gittikçe asabî bir ihtizaz geliyordu. Boğaz’ın sakın sularını yararak Karadeniz’e doğru yol alan cesim bir yük va-

purunun vellesi Bihter'in son sözlerini boğmuştu. Firdevs Hanım şimdi büsbütün doğrulmuştu. Anne kız, karanlıkta, yekdiğerini boğmak isteyen iki düşman gibi, yüz yüze, nefes nefese, gözleriyle birbirini araştırarak duruyorlardı. Firdevs Hanım sordu:

“Ne vakitten beri kızlar annelerine karşı izdivaç hakkında serbest serbest lakırdı söylemeğe başladılar?”

Bihter, beş dakika evvel pamuk pençeleri altında tırnaklarını saklayan bir kedi sokulganlığıyla gelen bu kız, artık silahlarını çıkarmıştı; derhal cevap verdi:

“Anneler anlaşılamayacak sebeplerle kızlarının izdivaçlarına mümânaat etmeye başlayalıdan beri...”

“Bihter!... Annene karşı idare edilecek lisanı tayin edemiyorsun. Sana daha ziyade terbiye verdim, zannediyordum.”

Artık mücadeleyi açık bir harp olmaktan men edecek bir kuvvet kalmamış idi. Sesleri yükseliyor, nihayet fırtına patlıyordu; sofada-kiler, Nihat Bey'le Peyker, belki işitebilirlerdi. Bihter daha ziyade yaklaştı ve nefesi annesinin cildine dokunarak cevap verdi:

“Bunu terbiye noksanından ziyade kızlarınıza muhabbet, hürmet ihsas edememiş olmanıza hamletmek doğru olur. Teessüf ederim ki size birinci defa olarak ihtimal bir daha unutulamayacak şeyleri söylemeye mecbur oluyorum; fakat kabahat sizin... Kızınızı muahezeden evvel bir kere, sizi davet ederim, kendinizi düşününüz. Adnan Bey'i niçin reddettiğinizi tamamen biliyor musunuz? Yaşıyla çocukları için, diyeceksiniz. Nihat Bey'in de yaşı elli miydi? Onun da çocukları mı vardı? Halbuki bugün bana yapmak istediğiniz şeyi o zaman Peyker'e yapmış idiniz. Nihayet mağlup oldunuz, bu defa yine mağlup olacaksınız, fakat bu mağlubiyet size daha acı geliyor, çünkü...”

Firdevs Hanım hırsından boğularak sordu:

“Çünkü?..

Bihter, şimdi karşısındakinin ızdırabından haz alan, yaraladıktan sonra bıçağını yaranın içinde kanırtarak çeviren bir vahşet insafsızlığıyla söylüyordu:

“Çünkü?... İştirmek istiyorsunuz, öyle mi?... Çünkü, ben bu evde birisini bilirim ki eğer Adnan Bey onu istemiş olsaydı...”

Firdevs Hanım'da artık zaptı mümkün olmayan bir hiddet fe-veran etti; elinin tersiyle, Bihter'in ağzında cümlesinin aşağısını tevkif etmek isteyerek, çarptı. Bihter, bir çılgın gibi iki ellerinin

bir takallüsüyle annesinin iki ellerini tuttu ve dişlerinin arasından ıslık çalan bir sesle:

“Evet, onu istemiş olsaydı,” dedi; “koşacaktı, sevincinden çıldırarak koşacaktı...”

Firdevs Hanım kendisini sandalyesine salıverdi. Beş saniye evvel mariz aşabında kalan bir kuvvet bakiyesiyle isyan ettikten sonra tek-rar bir zaaf, onu bir müddetten beri her mübahasede artık mağlup eden çocukça bir zaaf cevap vermekten men etti; gözlerine yaşlar hücum etti; ve bütün hayatının cezası bu gece kızının ağzından dökülen bu kadın, orada, karanlık gecenin içine birer hazin katre ile ağlayarak dökülüyor zannolunan semanın sönük, dargın yıldızları altında uzun uzun ağladı.

Bihter, birden, onu ağlıyor görünce, istemeksizin, düşünmek-sizin, belki iki buse arasında bitirilebilmek ümidiyle başlanıp da gözyaşlarıyla bitirilen bu mücadelenin neticesine karşı donmuş, duruyor; karşıda kırmızı fenerin âteşin bir yılan gibi kıvranıp uzanan ziyasına dalarak başını çeviremiyordu.

Meselede galip çıktığından emin idi, bütün annesinin bu göz-yaşları onun galibiyetine birer burhan demekti; lakin şimdi bunlar ona da ağlamak hevesini veriyordu, bir kelime söyleyecek olursa kendisini zapt edemeyeceğinden korktu. Dudaklarını ısırarak, sahili küçük küçük şamarlarla tokatlayan dalgaların çarpıntısı arasında annesinin iri iri nefeslerini işiterek durdu; kalplerinde valideyi çocuklarına rabteden hürmet ve muhabbet ilgisi teessüs edememiş bu iki vücut, iki düşmana benzeyen bu anne ile kız, derin, ağır, soğuk, sanki aralarında yatan bir tabutun mateminden gelen bir sükûtle hareketsiz kaldılar.

İkisinin arasında kırılmış bir şey, lakin yapılmış bir izdivaç vardı.

Bu gece Bihter odasına bir zafer neşatıyla girdi. Şimdi artık tahakkuk edeceğinden emin olduğu hülyasıyla yalnız kalmak için acele ediyordu. Üstündeki şeyleri koparıp atmak isteyen ellerinin seri hareketleriyle soyundu, omuzlarından kayan gömleğiyle pencereye kadar gitti, panjurları çekti, camı indirdi, kandili yaktı, mumunu söndürdü, yatağının kenarına oturarak çorapları çekip attı; her

şeyden uzak, her şeyden ayrı, yalnız hülyasıyla beraber kalmak için yatağına girdi, eliyle cebinliğini çekti.

Ötede kandilin titrek ziyası odanın mahrem gölgeleriyle boğuşuyor gibiydi; masanın üzerine şişelerin irileşen, nisbet haricinde şişen gölgeleri odanın döşemesine dökülüyordu. Şimdi Bihter yatağının içinde, hakikatle hülyanın arasına cebinliğinin tül duvarını çekerek yatıyor, odanın sükûnunda bir uyku nefesi uçmaya başlıyordu. Yalnız –ufuklardan bir parça güneş istemek için yuvasının kenarında bekleyen beyaz bir güvercin yavrusu gibi– yataktan, cebinliğin arasından küçük, beyaz, tombul bir ayak sarkıyor; asabî bir hırçınlıkla sallanarak şuh, çapkın bir davet mânasıyla güya bu emel yatağına takım takım hülyalar çağırıyor, “Evet!” diyordu, “buraya geliniz mutantan yalılar, beyaz kikler, mahun sandallar, arabalar, kumaşlar, mücevherler, bütün o güzel şeyler, bütün o müzehheb emeller... Siz, hepiniz, buraya geliniz...”

Bugün Adnan Bey açık sarı boyalı yalıdan çıktıktan sonra mahun sandalına kalbinde büyük bir hiffetle atlamış idi. Kendisini aylardan beri içinden çıkılmaz tereddütler arasında yoran bu müracaat işte nihayet yapılmış, onun kalbini ezen sıkleti güya göğsünün üstünden büyük bir taş gibi nihayet kalkmış idi; fakat sandalında kendisini yalnız bulduktan sonra bu hiffetin arasında ufak bir halecan hissetti. Bugün mütadın hilafına olarak işte sandalda yalnızdı, Nihal ile Bülent babalarına refakat etmiyorlardı; lakin onların boş kalan yerinde iki masum, mütehayyir çehrenin gölgesi titriyor; mini mini iki ses, iki muhteriz, mütereddit çocuk sesi, “Beybaba!” diyordu, “nereden geliyorsunuz? Ne yaptınız?..”

Evet, ne yapmış idi? Şimdi uzaktan, akşamın son ziyaları içinde yeşillikleri gülümseyen karşı tepelere bakarak o da kendi kendisine bu suali irad ediyordu. O zaman, bu müracaata karar vermeden evvel aylarca devam eden tereddütler, cenkler bir dakika içinde tekrar uyandı; zihnen bu mücadelenin bir tarihini, bütün o harp tafsilatının bir fezlekesini çizdi. Kendisini vicdanına karşı muhik göstermek için her vakitten ziyade şu dakikada bir ihtiyaç duydu. O zaman, emeline vusulü temin için tehyie olunan bütün sebeplerin ve burhanların hücumu altında bunaltılan vicdan her vakitki olduğu gibi gene o küçük itiraz sadasına cevap vermek için bu binlerce sebeplerle burhanların yükselen, kendi sesini örten savlet velvelisini işitti.

Evet, böyle daha ne kadar devam edebilirdi? İşte dört seneden beri hayatını çocuklarına hasretmiş, evin içinde bir annenin kaybolduğundan onların mini mini ruhunu mümkün mertebe gafil tutabilmek için çocuklarına valide olmuş idi; fakat şimdi artık bu fedakârlıkta devamı makul bir sebep görmüyordu. Bülent zaten mektebe gidecekti, Nihal birkaç sene sonra gelin olacaktı. Çocuklarının rabitaları kendisinden yavaş yavaş çözülecek, nihayet bütün çocuklarla babaların arasında açılan uçurumlar onların arasında da –hatta şimdiki rabitaların samimiyetine nisbetle daha büyük bir

boşluk bırakarak– açılacaktı. O zaman bu boşluğun yanında yalnız, ara sıra yalnızlığına tesliyet bahşetmek için uğrayan çocuklarının birkaç tebessüm sadakasıyla metruk kalp ısınamayarak, o yalnızlığın bütün kar parçaları hayatının semereden mahrum kalmış fedakârlıklarını kalın bir kefenle örterek, evet, yapılmaz kalacaktı.

Zaten bütün geçen hayatı bir fedakârlıktan ibaret değil miydi? Tereddütlerine karşı fazla bir galebe silahı bulmak için izdivacının bütün şiir ve aşk hatıratını inkâr ediyor, bu ikinci sevdanın mutasavver beşiğini süslemek için biçare ölmüş aşkının mezarından çiçeklerini söküyor, koparıyordu.

O, otuz yaşına kadar nisbetle masum bir hayat geçirmiş idi, hayatının en büyük aşk vakası izdivacıydı. Şimdi düşünürken on altı senelik izdivaç devresi hatıralarında bir zayıf papatyanın bile neşvesinden mahrum uzun, çıplak bir çöl parçası şeklinde uzanıyordu. Bu on altı sene yalnız zevcesinin bitmez tükenmez hastalıklarından mürekkep hatıralar bırakmış idi. O hastalıklarla cenk etmiş, çocuklarının annesini kurtarmak için senelerle uğraşmış idi; nihayet, zaten beklenen netice bütün gayretlerini hiçe indirerek işte çocuklarını öksüz bırakmış idi. O zaman sarf olunan emekler şimdi mükâfat bekleyen seslerle hatıralarının arasında bağırıyor. O vakit ifa edilen bir vazife şimdi bir hak hükmünü almış idi. Lakin kalbinde ufak bir halecanın iskâtı kabil olamıyor, bu sebepleri Nihal ile Bülent'in fikirlerine nasıl kabul ettireceğine karar veremiyordu. İstiyordu ki vicdanına karşı kendisini tebrie eden bu esbâb onu çocuklarına da affettirsin

Birden gözlerini karşı tepelerden ayırdı. Kalender'e takarrüb ediyorlardı; onlara, Bihter'e, tesadüf edebileceğini düşündü. Dümene ufak bir darbe ile daha ziyade yanaştı; işte uzaktan beyaz sandalı fark etmiş idi; dümene yine bir küçük darbe ile ufak bir inhina daha tersim etti, iki sandal yekdiğerinden ancak çarpmayacak derecede açık kalmış idi.

Adnan Bey kendi kendisine, “Şimdi, on dakika sonra haber alacaklar,” diyordu. Bihter'in muvafakat cevabı vereceğinden emin idi, bunu genç kızın zaten gözlerinde sarahaten okumuş, gözlerinin bakışında müracaatta teahhüründen şikâyet benzer bir şey bile fark etmiş idi.

Kendi kendisine bir nakarat gibi, “Evet,” diyordu, “şimdi, on dakika sonra...” tekrar birden aklına Nihal'le Bülent geldi. Eve gince onun da yapılacak bir işi vardı. Bugün çocukları hazırlamak

istiyor, saadetinin tam olmasına mâni olacak olan şu halecanı da hemen iskât için acele ediyordu.

Mahun sandal artık yapılacak bir işi kalmamış gibi sûratle suları yarararak ilerlerken bu halecan büyüyordu. Hâlâ bir kolay tarik bulamamış, aklına gelen çarelerin hiçbirine karar verememiş idi. Bir aralık Şakire Hanım'ı –zevcesinin gelin halayığı iken Nihal'in doğmasını müteakib çırak edilen ve o zamandan beri evde aile efradından olmak ehemmiyetiyle kalan kadını– düşünüyor; ara sıra “Hayır, mürebbiyesini tavsit etmek daha iyi olur...” diyordu. Sandal rıhtıma yanaşıp da kapının önünde muntazır olan küçük Habeş Beşir koşunca Adnan Bey hemen sordu:

“Çocuklar gelmediler mi?”

Gelmediklerini anladıktan sonra bir inşirah duydu; şimdi onları hem görmek istiyor, hem görmek zamanını tehire çalışıyordu. Bugün yalnız kalmak için çocukları mürebbiyeleriyle beraber Bebek Bağçesi'ne göndermiş idi.

Soyunup ev içinde giydiği ince şayaktan pantolonunu, beyaz saten gömleğini taktıktan sonra siyah alpaga ceketini aradı; asabî ellerle aynalı dolabın kapağını çekti, odanın köşesinde duran elbise askısına baktı, ceketini bulamıyordu. Eliyle zile bastı, Nesrin'e çıkıştı, “Her şey karmakarışık, hiçbir işime bakılmıyor, işte bir saattir siyah ceketimi arıyorum...” diyordu.

Siyah ceketin bir kolu iskemlenin kenarından sarkıyordu, Adnan Bey arkasından çıkardığı elbiseleri onun üzerine atmış idi. Nesrin ilerleyerek ceket elbiselerin altından çıkardı.

O, “Gördünüz mü? İskemlenin üstünde bırakmışsınız, hiçbir şeyi yerine koymak âdetiniz değil ki...” diyordu. Bir müddetten beri böyle hizmetinin noksan görüldüğünden, hiçbir şeye bakılmadığından, hanımsız evde ne kadar dikkat edilse hizmetçilere meram anlatmak mümkün olmadığından bahsetmeği âdet etmiş idi. Nesrin çıkarken sordu:

“Çocuklar gelmediler mi?”

Yatak odasından aşağı indikten sonra bir aralık sofanın pençeresinden denize baktı, artık sabırsızlanıyordu. Sonra odasına, iş odasına girdi; bir şeyle meşgul olmak istiyordu. Onun başlıca merakı tahta üzerine oymacılık idi; bütün boş saatlerini kâğıt bıçakları, hokkalar, kibrit kutuları, üzerinde kabartma resimlerle kâğıt baskıları oymakla geçirirdi. Birkaç günden beri ortasında Nihal'in

yandan çehresiyle bir küçük tabak çıkarmak için uğraşıyordu. Bunu eline almak, çalışmak istedi; çalışamadı. Tekrar zile bastı. Nesrin tekrar içeriye girdi:

“Nihal’le Bülent gelmediler mi?...”

Nesrin bu defa gülümseyerek cevap verdi:

“Gelmediler, efendim, fakat şimdi nerede ise gelirler.”

Kız çıktıktan sonra Adnan Bey kalbinde vâzih bir korku hissi duydu. Evet, şimdi gelecekler; o zaman, o zaman ne yapacak?

En ziyade Nihal’i düşünüyordu. Tereddütlerine galebe çalmak için icat ettiği sebeplerin arasında hiçbir zaman susturmaya muvaffak olamadığı bir korku, bu vakanın Nihal üzerindeki tesirini düşünmekten mütevellit bir korku vardı. Babasıyla kendisinin arasında başka bir vücudun, başka bir muhabbetin hâil olmasına bu nazik, rakik, suda yetişmiş bir çiçeğe benzeyen kızın lakayt kalamayacağından emin idi. Pek iyi hissediyordu ki henüz pek çocuk iken onu annesiz bırakan matem o zaman tamamıyla duyulmayan acılarını sonradan, büyüyüp düşünmeye başladıkça birer birer duymuş, onlar çehresine gittikçe derinleşen bir yetim mazlumiyetinin hüznlerini çekmiş idi. Babasına gülümseyerek bir bakışı vardı ki tâ gözlerinin içinde, tâ o tebessümün altında tamamıyla tanıyıp sevmeye vakit bulunamamış, hatta siması bile tahattur olunamayan annesi için bir matem giryesi saklıyor gibiydi. Şimdi bu babayı, bu ikinci anneyi bir parça onun elinden alacaklardı. O biçare yüreği bu ikinci iftiraktan nasıl elim bir ceriha ile yırtılacaktı! Bunu düşündükçe kalbinde Nihal için ağlayan bir damar sızlardı; fakat bu artık nazarında önüne geçilmek mümkün olmayan, hatta vukuuna müsaade edilmek lazım gelen bir zarar hükmünü almış idi.

Adnan Bey, şimdi odasının kahverenginde uzun perdeler altında yarı bir zulmete boğulan derinliklerine dalarak iş masasının yanında meşin yarım koltuğa yaslanmış, ayaklarını uzatmış, düşünürken Nihal ile bütün refakat hayatı parça parça levhalarla koparak gözlerinin önünde yaşıyordu. İlk önce annesini kaybettikten sonra çocuğun huysuzluklarını, o bin türlü olmayacak sebepleri icat olunarak saatlerce devam eden ağlayışlarını görüyordu. O vakitler babasından başka onu kimse susturamazdı. Onda bir de asabî malûliyet vardı ki ıttıatsız fasılalarla mini mini nahif vücudunu saatlerce süren buhranlar içinde ezer, hırpalardı. Küçük yatağının yanında, o matem devresinde, o sinir buhranı saatlerinde, geçirdi-

ği ızdırap gecelerini düşündü, işte şimdi hatırına geliyor: Bir gece uykusunun arasında, çocuğun, kim bilir nasıl bir rüyadan sonra, korkulu bir sesle onu uyandırmak için “Baba! Baba!” dediğini işitmiş, yatağından kalkmış, yanına giderek sormuş idi: “Ne istiyorsun, kızım?” O zaman o, babasını yanında gördükten sonra müsterih olarak, gülümseyerek, annesinin vefatından sonra birinci defa olmak üzere istintak etmiş idi:

“Yarın gelecek mi?”

Böyle, ismini söylemeyerek, kim olduğunu tasrih etmeyerek annesinden bahsederdi:

“Hayır, kızım!”

Her vakit yalnız bu cevapla kanaat ederken bu gece uykusunda galiba bir rüya ile başlayan bu bahsi takib etmiş idi:

“Pek mi uzaklara gitti? Oradan gelmek zor mu, beybaba?..”

O cevap vermeyerek başını sallamış, bu iki suali tasdik etmiş idi. Çocuklara mahsus bir inat ile o mutlaka bir cevap istiyordu:

“Öyle ise biz oraya gidelim, olmaz mı? Baksanıza o gelmiyor, hiç, hiç, bir gün olsun gelmiyor...”

Sonra babasının sükût ettiğini görerek birden küçük çıplak kollarını yorgandan çıkarmış, onun başını çekerek, ağzını kulaklarına yapıştırarak, kandilin titrek ve zulmete benzeyen ziyası altında etraftan gizli bir şey söylüyormuşçasına hafif, bir kuş nefesine benzeyen sesiyle “Yoksa öldü mü?” demiş idi. Bu hakikat birinci defa olarak ağzından çıkıyordu. Sonra mini mini parmağını uzatarak ve babasının gözlerinden akan birer katre muhteriz yaşı silerek ilave etmiş idi:

“Lakin siz ölmeyiniz, babacığım siz ölmezsiniz, değil mi?”

O, çocuğu teskin etmiş, yatağına biraz zorla yatırarak örtüsünü üstüne çekmiş, fakat yanından ayrılamayarak saatlerle, sâkit, uyumasını beklemiş idi. Çocuk o gece bütün içini çekerek nefes almış idi.

Geceleri onu bir müddet yanından ayıramaz, beraber yatardı. Şimdi bile Nihal’le Bülent aralık kapısı daima açık duran yanında bir odada yatarlardı; daha ötede mürebbiyelerinin –ihtiyar Mlle de Courton’un– odası vardı. Yalnızlık bu baba ile kızı o kadar sıkı rabitalarla bağlamış idi ki ancak birbirinin havası muhitinde yaşamaktan haz alabiliyorlardı; mürebbiye Nihal’den ziyade Bülent’in bir refikasıydı. Gece Nihal Bülent’in uykusunu bekler, kadınla beraber

çıktıktan sonra babasıyla yalnız kalmakta garip bir lezzet bulur. Güya hayatının bir türlü dolmayan boşluğu içinde babasıyla böyle baş başa kalış kalbinin bütün ıssız köşelerini saadetle dolduracak bir samimiyet kesbederdi. Adnan Bey kızıyla bu refakat hayatının tafsilatını görürken etrafına, odasına; hatıralarının, kızıyla beraber geçen saatlerin sâkit şahitlerine bakıyordu. İşte tâ odanın karşı duvarını boydan boya kaplayan yüksek, geniş, oyma cevizden, yekpare camlı kapaklarıyla kütüphane, bütün vakur, iri kitaplarla memlu; ötede, kapıya karşı, yan tarafta bir vakitler merak edilerek toplanmış güzel yazılardan mürekkep zengin bir levhalar mecmuası ki karmakarışık, fakat perişanlığında gözleri okşayan latif bir zevk ile tertip edilerek duvarı kaplamış; sonra, diğer duvarda, son merakının yadigârları: Oyulmuş tahtadan mini mini hücreler, resim çerçeveleri, mendil kutuları, aralarından kordelalar geçirilerek tutturulmuş yelpazeler, tâ ortada büyük bir parça kök üstüne kabartma çıkarılmış bir ihtiyar başı... Bugün, bu şeyler ona tuhaf bir nazarla bakıyorlar gibiydi.

Duvarda oymaları uzun uzun temaşa ediyordu. Bu ufak tefek bütün Nihal'in yanında, işte şurada yeşil kalpaklı lambanın altında geçirilen muhabbet ve rikkatle dolu saatlerin mahsulleri idi.

Adnan Bey elini uzattı, masanın üstünden daha ikmal edilemeyen Nihal'in çehresini aldı. Bu henüz bitirilememişti; henüz ne saçlarının simasını ipekten bir çerçeve içine alan dalgaları, ne de nahif çehresinin mariz süzgülüğü belliydi; fakat o, yüzüne baktıkça kendisine ağlamak arzusunu veren hasta simayı şu mübhem çizgilerin arasından tam bir vuzuh ile görüyordu.

Ah! Nihal'in o yaşamaktan şikâyet ediyor zannolunan sarı, sarılığında uçucu bir pembeliğin aldatıcı neşveleri hemen solacak bir gül rikkatiyle titreyen hazin çehresi! O hasta iken sizi yalancı handeleriyle aldatmaya, etrafındakileri sahte bir saadet içinde iğfal etmeye çalışan, derinliklerinde mariz ruhu ağlarken gülen gözleri! Bunları bütün mânalarıyla görüyordu. O vakit kızının hastalıklarını, o sinir buhranlarını, o tâ ensesinden başlayarak haftalarca devam eden baş ağrılarını tahattur ediyordu...

Birden, karşısında, Nihal'in bu hazin simasını ağlayarak kendisine bakıyor zannetti. Bir dakika içinde hayatından bugünün silinmiş olmasını arzu etti. Evet, bugün silinmiş olmalıydı, bugün de bütün diğer günler gibi netice vermeyen mücadelelerle geçmiyordu, mağlup olmamalıydı; fakat şimdi yapılmış olan müracaat geri

alınamayacak bir adım gibi görünüyordu; onu tebdile, geçilmiş olan mesafeden ricate imkân bulmak hatırına gelmiyordu. O ağlayan mariz çehrenin arkasında diğer bir çehre, siyah saçlarıyla, uzun kaşlarıyla, iri mahmur gözleriyle, şiir ve şebab dolu bir çehre ona cıldırtıcı tebessümlerle gülümsüyordu.

Nesrin kapıdan görünerek haber verdi:

“Geldiler, efendim!..”

Nesrin’in arkasında Nihal’in sesi işitildi:

“Baba!” diyordu, “siz bizden evvel mi geldiniz?”

Kuşaksız açık mai elbisesinin içinde yaşına nisbetle uzun duran ince vücuduyla, zarif bir keçi yavrusu çehresinin rikkatini ihtar eden süzgün simasıyla, Nihal, koşarak içeri girdi; iki elleriyle babasının iki ellerini tuttu ve potinlerinin ucuna basıp yükselerek alnını babasının dudaklarına uzattı. “Siz bizi başınızdan savar, kaçarsınız, öyle mi?” diyordu. “Nereye gittiniz, bakayım? Niçin bize çıkacağı-nızı söylemek istemediniz? Şimdi Beşir’den haber aldık. Oh! benim mini mini Beşirciğim, bana hepsini haber verir...”

Babası gülerек dinliyor; o, durmaz dinlenmez çocuklara mahsus bir kıpırdaklıkla kâh masanın üstünde bir şeye dokunarak, kâh elleriyle eteklerine vurarak, ağzından çıkan her kelimeye bir hareket terfik ederek söylüyordu:

“Biz de ne iyi eğlendik. Bilseniz, bugün matmazelin bütün tuhaf-lığı üstünde idi. Bülent’e kendi çocukluğunda tanıdığı bir dilencinin hikâyesini naklediyordu. Ne tuhaf! Ne tuhaf!... Bu bir ihtiyarmış ki bir büyük parça ekmeği...”

Nihal naklederken ince, arasından güneş geçebilecek zannolu-nan nahif ellerini birbirine birleştiriyor, ağzına götürerek güya koca bir parça ekmeği küçük ağzının renksiz dudaklarıyla yutuyordu:

“İşte böyle! Matmazel yaparken görmelisiniz ki... Bülent’i bilir-siniz ya? Çingirak gibi kahkahasıyla gülerken bütün bağçe halkı bize bakıyordu. Matmazel’e söyleyelim de sofrada size de yapsın, babacığim...”

Şimdi babasının dizlerine dayanarak halının üstüne diz çökmüş, Bebek Bağçesi’nde seyranlarını, en küçük tafsilata kadar, fikri oynak

bir kelebek gibi oradan oraya sıçrayarak, naklediyordu. Sonra birden lakırdısının arasında ciddi bir çehre ile sordu:

“Siz nereye gittiniz, söyleyiniz bakayım, siz bizden gizli nereye gittiniz?”

Düşünmeksizin, “Hiç!” dedi, sonra bu cevap, bu yalan ağzından çıkar çıkmaz zapt edilemeyen bir hicab ile kızardı, tashihe lüzum gördü: “Kalender’e!..”

O, birden, sinirleri mariz çocuklara mahsus garip bir hadise ile bu yalanı keşfetti:

“Değil, babacığım işte, işte kızarıyorsunuz, demek bizden saklamak istiyorsunuz.”

Ayağa kalktı, sahte bir küskünlük vaziyetiyle, başını eğerek, dudaklarını kabartarak, gözlerinin eğri bir nigâhıyla babasına bakıyordu. Şimdi, hemen şu dakikada, hiçbir şey hazırlamaksızın, hiçbir ihtiyata teşebbüs etmeksizin bu masum çocuğun karşısında, semavî bir mahlûk huzurunda tenzihi vicdan⁵ edercesine, hepsini söylemek, göğsünün üzerinde bir taş ağırlığıyla duran hakikati bu zayıf kızcağızın önüne atmak için mübrim bir ihtiyaç duydu. Elini uzatarak Nihal’in bileğinden tuttu; bu ince, içinden bir kadın vücudu çıkabileceğine ihtimal verilemeyen nazik bir dala benzer nahif çocuğu kendisine çekti; parmaklarını küçük başının üstünde ipekten bir bulutu andıran saçlarına soktu. Bir saniye evvel neşeli neşeli öterken, birden âsabının hassasiyetiyle, âşıyanının sükûnundan bir kış nefesinin geçeceğini duyan kuş gibi şimdi çehresinde bir endişe mânasıyla bekliyordu. O vakit kendisini zapt edemedi, sordu:

“Nihal! Beni seviyorsun, değil mi? Çok, pek çok seviyorsun, değil mi?...”

Çocuklara mahsus bir hilekârlıkla bu سوالin kühnünü anlamadan evvel cevap vermek istemedi. Babası devam etti:

“Nihal, senin için bir şey düşünüyorum...”

Bu yalanı söylerken kalbini bir pençe sıkıyordu:

“Fakat bana vaat et, bakayım, yemin et ki itiraz etmeyeceksin, kabul edeceksin; beni sevdiğin için, evet, beni sevdiğin için...”

İkmal edemiyordu, kendi sesinde öyle bir şey fark etmişti ki soğuk bir raşe ile vücudunu titretiyordu. Cinayetini itirafa kuvvet bulamayan bir müttehim cebânetiyle bu çocuğun karşısında sustu. Nihal yavaşça elini çekmişti, babasından bir hatve uzaklandı; sâkit,

5 tenzih-i vicdan: vicdanını temize çıkarma

sapsarı, dudaklarında bir sualin ihtiraz nefesi titreyerek babasına baktı. Bu suali îrad etmedi. Niçin? Bilinemez. Hiçbir şey farz etmeyerek, babasının sözlerinde hiçbir fikir keşfetmeğe çalışmayarak birden hissetmişti ki şu dakikada dünyada her şeyden ziyade sevdiği bu adam, bu baba, birinci defa olarak, her vakitkine benzer bir hiç için ufak bir yalanla değil, hayatını hemen orada kırıverecek müthiş bir yalanla kendisini aldatmak istiyor.

Şimdi oda karanlıktı, yekdiğerini bir gölge arasından görüyorlardı, beyinlerinde bir gecenin sınırları üşüten soğuk rüzgârı uçuyor gibiydi. Baba kız, bir kelime söylemeyerek, sinirlice bir ihtiraz hissiyle hareket etmeyerek, bakışıyorlardı. Başlandıktan sonra mutlak devam etmesi lazım gelen bu muhavere birden bir sekte ile kopmuş, kesilmiş oldu; fakat bu sükûttan çıkmalıydı. Adnan Bey şimdi kendisini muaheze ediyordu; evet, hemen bugün, henüz bir şey yapılmadan, henüz bir cevap bile alınmadan, niçin söylemeye lüzum görmüştü?

Birden sofada Bülent'in bir çingırağa benzeyen kahkahalarıyla koştuğunu işittiler, arkasından birisi kovalıyordu. Bülent kaçıyor, kâh kahkahalarıyla mini mini ayaklarının gürültüleri bu sâkit facianın kenarına kadar gelip yuvarlanıyor, kâh sofanın uzak köşelerinde kayboluyordu. Adnan Bey bir şey söylemiş olmak için, “Yine Bülent'i Behlül kovalıyor, galiba...” dedi. Nihal, “Zannedirim,” dedi, “söyleyeyim de bıraksın. Çocuk yorgun, bugün bütün yürüdük...”

Nihal, şüphesiz, kaçmak için bir sebep arıyordu. Fakat bu muhavere orada bırakılamazdı, şimdi o noktada tevakkufu daha fena bularak Adnan Bey mutlak söylemek ve Nihal'e söyleyemezse başka birisine söylemek için o anda karar verdi. “Nihal!” dedi, “mürebbiyene söyler misin? Kendisini görmek istiyorum.”

Nihal, karanlıkta beyaz bir gölge gibi hafifçe silinerek çıktı. Sofada gürültü devam ediyor; Bülent kendisini sanki tutamayarak kovalayan Behlül'den kaçmak için, artık yorulmuş nefesi kahkahalarına kifayet edemeyerek, koltukların arkasına, köşelere sokuluyor; muakkıbın hamlesine muntazır, heyecanla, bekliyor; hamle vuku bulunca bir çığlıkla tekrar sofada cevelan başlıyordu.

Nihal çıkar çıkmaz ciddi bir sesle Bülent'e bağırdı:

“Bülent!... Yeter artık, yine terleyeceksin, seni böyle azdıranlarda kabahat!..”

Bu, Behlül'e karşı sarıh bir itirazdı. Nihal Behlül'ün yüzüne bakmıyordu. Onlar –bu iki kardeş çocukları– evin içinde iki düşman idiler. Yine üç günden beri Nihal, olmayacak bir sebepten, mürebbiyenin şapkasına dair Behlül'ün bir itirazından doğan müthiş bir kavgadan sonra onunla lakırdı etmiyordu.

Behlül onu görünce durdu, dişlerinin arasından çıkardığı diliyle ince sarı bıyıklarını ıslatarak müstehzi gözlerle yandan bakıyordu. Nihal, Bülent'i elinden yakalayarak yukarıya götürürken Behlül burnunun ucunu kaşıyarak arkasından bağırırdı:

“Mlle de Courton'a arzı hulûs⁶ ederim.”

Heceleri çekerek ilave etti:

“Ve o güzel şapkasının latif çiçeklerine...”

Nihal mukabele etmedi, her zaman bu kadar bir istihza sa-atlerle kavga için kifayet ederken bu defa şüphesiz derûnî bir mukabeleye tercüman olan latif bir dudak burmasıyla kanaat etti. Hâlâ salıvermemek için bileğinden tuttuğu Bülent'le koşarak çıkıyordu. Bülent artık zapt olunamayan tutuşmuş taze kaniyla, şimdi ablasının elinde, sıcıyor, basamaklardan hopluyordu. Yukarıya sofaya çıkınca bileğini kurtardı ve birden serbest kalmış bir tay sevinciyle koşmaya başladı. Nesrin avizenin bir iki mumunu yakıyordu, yetişebilmek için bir iskemlenin üstüne çıkmıştı, “Aman paşam, bana çarparsan düşerim...” diyordu. Bülent ona cevap vermiyordu. Arkalarından, sâkit, takib ederek yukarıya çıkan Beşir'i görmüş, ona koşarak ancak beline yetişen mini mini kollarıyla, kızlığa yakışan zarafeti henüz on dört senelik tazeliğiyle daha ziyade teeyyüd eden bu zarif, ince Habeşî'nin vücuduna sarılmış idi. Ona yalvararak, Peyker'in hoşuna giden yumuk yumuk gözleriyle Beşir'in insana öpmek hevesini veren süzgün rakik çehresinden bir muvafakat cevabı bekleyerek, “Haydi!” diyordu, “Yine arabaya binelim, hani, biliyorsun a, geçen gün nasıl koşmuştuk!... Haydi, Beşirciğim, haydi!..” Ona tırmanarak, artık biraz muvafakate razı görünen bu çehreyi buselerle örtmek için yükselmeye çalışarak yalvarıyordu. Beşir, şimdi gözleri Nesrin'in yaktığı avizenin fânuslarına merkûz zihninin dağınıklığı içinde yukarıya ne yapmak için çıktığını arayan, Nihal'e bakıyor, ondan bir emir, bir küçük işaret bekliyordu.

6 arz-ı hulûs: saygı sunma

Onun böyle, nefes almak için muvafakatini bekleyen bir teslimiyet nazarıyla; itaat etmekten, emir almaktan, hayatına tasarruf edilmekten bahtiyar olan gözlerle Nihal'e bakışları vardı ki bu biçare mahlûkun ruhunu genç kızın ayaklarının altına sererdi.

Birden Nihal tahattur etti, kendi kendisine, “Matmazel!” dedi. Nesrin şimdi elinde şem'a ile yukarı katın işini bitirmiş aşağıya inmek için gecikiyor, artık serbest kalan iskemleyi Beşir'in önüne getiren Bülent'e:

“Aman, paşam, o iskemle bana lazım, daha aşağıdaki sofanın avizesini yakacağım...” diyerek fakat asıl araba oyununu seyretmek için sırtıyordu. Nihal geçti, sofanın bir kapısından yatak odalarına giden bir dihlize girilirdi. Üçüncü odanın kapısına vurdu.

Mürebbiye her seyrandan avdetinde çocukların elbiselerini değiştirdikten sonra odasına kapanır, soyunmak, yıkanmak, tekrar giyinmek için saatlerle orada kalırdı. Bu esnada ihtiyar kızın mahrem hücresi çocuklara, herkese karşı mesdûd idi.

Nihal bağırdı:

“Matmazel! Babamın yanına gider misiniz? Sizi görmek istiyor...” Sonra, cevabı işitmeden kaçtı, tekrar sofaya çıktı.

Sofada şimdi araba cevelanı başlamıştı. Seyirciler bile çoğalmıştı: Nesrin hâlâ elinde şem'asıyla iskemlenin serbest kalmasına muntazırdı; Şakire Hanım'ın kızı Cemile –henüz on yaşında bir çocuk– oyuna iştirak etmek için hevesle dolu gözleriyle seyrediyor, Nesrin'i çağırmak için yukarı çıkan Şayeste –Şakire Hanım'ın izdivacından sonra baş kalfa olan– ara sıra, “Kız, ne duruyorsun? Aşağıda göz gözü görmüyor, beyefendi ne der?” sualini fırlatarak Bülent'in seyranına bakıyordu.

Nihal oturdu. Evvela biraz tereddüt ederek oyuna ufak bir fasıla veren Beşir, onun itiraz etmediğini görerek tekrar üzerinde Bülent'le iskemleyi çekmeye başlamıştı.

Ara sıra Mlle de Courton çocukları Beyoğlu'na indirir; onları, öteden beriden bin türlü şeyler almak heveslerine serbest bir cevelan vermek için, mağazadan mağazaya dolaştırırdı. Bu seferler esnasında Bülent'i en ziyade çıldırtan araba seyranıydı. Yaz kış mahkûm oldukları yalı hayatından böyle nadir vesilelerle kurtularak arabada gezmek onun için bir bayramdı. Şimdi Beşir'le beraber Beyoğlu'nda böyle bir araba seyranı yapıyorlar, koltukların önünde tevakkuf ederek mağazalara uğruyorlar, ufak tefek alıyorlardı. “Arabacı!”

diyordu, “Şimdi Bon Marché’ye!... Ah! Geldik mi? Evet, geldik! İşte camlığın içinde bir kılıç! Baksanıza, bu kılıç kaç lira? Beş lira mı?... Hayır, pahalı! On beş kuruş... Amma iyi sarınız? Hazır mı?... Ne kadar da uzun! Arabaya sığmayacak...”

Kim bilir, bu, hayalhanesinde o kadar büyüyen kılıç, ne kadar uzun bir şey oluyordu ki Bülent güya elinde tuttuğu paketi koyacak bir yer bulamıyordu. Sonra nihayet arabanın bir köşesine sıkıştırarak bir itminan nefesiyle arabacıya o tekrar emir veriyordu:

“Şimdi şekerlemeciye, Lebon’a!... Biliyorsun a, arabacı, şekerlemeci Lebon’a!...”

Araba hareket ediyordu. Cemile nihayet dayanamamış, iskemle-yi arkadan itmek suretiyle oyuna karışıyordu. Nesrin, “İlâhi Paşam, beni işimden alıkoydun!” diyerek iskemlesinden vazgeçmiş, aşağıya inmişti. Şayeste öteden bağıırıyordu:

“Beşir, çok koşma!... Çocuğu düşürecekisin.”

Nihal, hareketsiz, sâkit, âsabına çöken bir gevşeklikle, Bülent’in gevezeliklerini dinleyerek, dalgın dalgın gözlerle duruyordu. Bülent şimdi şekerlemeciye diyordu ki:

“Hayır, hayır! Anlamadınız. O değil, öteki sepet, görmüyor musunuz? İşte üstünde torbası, kordelalarının arasında bir kuşu var... Onu ağabeyime götüreceğim. Bildiniz ya? Behlûl Bey... Hani ya bana her vakit çukulata getirir... İçine fondan koydunuz mu? On tane de kayısı koyunuz... Tamam!... Aman bozulmasın...”

O vakit büyük ihtiyatla güya şekerlemecinin elinden sepeti alıyor, “Burada dursun, dizlerimin üstünde!...” diyor, sonra arabacıya tekrar emir veriyordu:

“Köprü! Köprü’ye!... Artık alınacak bir şey kalmadı... Çabuk ol, vapura yetişemeyeceğiz, koş, koş... Geç kalırsak beybabama ne deriz?...”

Öteden Şayeste Beşir’e yine bağıırıyordu:

“Şimdi konsola çarpacaksın. Sen de!... Çocuğün dediğine bakiyorsun.”

Bülent artık Mlle de Courton’un taklidini yapıyor, iki elleriyle başını tutarak ihtiyar kızın Fransızcasıyla:

“Oh! Aman yarabbi!... Zannolunacak ki bir kasırga içinde yuvarlanıyoruz...” diyordu.

Sonra birden Türkçeye, fakat Mlle de Courton’un Türkçesine çevirerek arabacıya bağıırıyordu:

“Ağabacı, duğ! duğ!..”

Bülent ihtiyar mürebbiyenin tavrını, edasını, telaşını o kadar güzel taklit ediyordu ki, Nihal’in ince dudaklarında bir tebessüm belirliyordu; birden yanı başında Mlle de Courton’un sesini işitti:

“Nihal! Kapıma siz vurdunuz, değil mi?”

Sıçrayarak, derin bir hülyasında birdenbire uyandırılmış gibi ayağa kalkarak, bir saniye cevap veremedi; sonra tahattur ederek ve birden kalbinde meçhul bir musibetin önsezen korkusu uyanarak haber verdi:

“Beybabamın yanına inmenizi söylemiştim, sizi görmek istiyord...”

Bir şey daha ilave etmek istiyormuşçasına duruyordu, sonra o ilave olunacak şeyi bulamayarak ve gözlerini Mlle de Courton’un yüzünden ayırarak oturdu.

İhtiyar kız aşağıya inerken o, gene Bülent’i seyretti. Bülent arabacıya Köprü için emir verdiğini unutmuştu, şimdi Taksim Caddesi’nden iniyorlardı, “Hah! Burada duralım,” diyordu; “artık biraz Bağçe’de gezerez...”

Nihal, gözleri Bülent’in arabasına dikilmiş, fakat artık kardeşinin ne dediğini işitmiyordu; küçücük dimağında siyah bir bulut parçalanmış, orasını gecelere boğmuş gibiydi.

Bu akşam sofrada Behlül’den başka hep sükût ettiler. Bülent yorgun, vaktinden evvel uykusu gelmiş, somurtuyordu. Behlül tuhaf bir hikâye anlatıyordu galiba... Söylerken gülüyor, hatta kahkahaları ötede Nihal’in arkasında duran Beşir’e bile sirayet ediyordu.

Nihal onun yüzüne bakmıyordu. Bir aralık gözlerini bir kuvvet cezbedti; Behlül’ü dinliyor görünmek için gülümseyen babasının garip, güya ifadesinden merhametler saçılan bir nazarla kendisine baktığını gördü. Bu nazar onu sıktı, gözlerini çevirdi, fakat hep bu gözlerin bakışındaki ağırlığı hissediyordu.

“Kızım! Bu akşam yine etlerini yemiyorsun?”

Bu her sofrada tekerrür eden bir nakarattı. O zorla et yedi, Adnan Bey için bu bir daimî dertti.

Boğularak cevap verdi:

“Yiyorum, babacığım!”

Ağzında lokma büyüyor, mümkün değil yutmak için kuvvet bulamıyordu. Gözlerini kaldırdı, karşısında Mlle de Courton'a baktı. İhtiyar kız dalgın ve güya bir facianın matemini tutuyor zannolunacak kadar gamla dolu bir nazarla ona bakıyordu. Birden, tayin edilemez bir rikkat, babasıyla bu ihtiyar kızın iki taraftan merhamet nazarı, o kendisine ağlıyor gibi bakan nazarları arasında bulunmaktan mütevellit derin bir mazlumiyet yeisi duydu. Bu iki nazar ona babasıyla mürebbiyesinin mülakatı neticesi görüldü, daha mahiyetini keşfedemediği musibetinin orada belîğ bir senedini okumuş oldu. Lokmasını hâlâ yutamıyordu, birden boğazına bir şey tıkanı; ve oraya, sofranın üzerine kapanarak, zapt olunmaya vakit bulunamadan coşan gözyaşlarıyla, şedid hıçkırıklarla ağladı...

Ertesi gün, sabahleyin, babasının iş odasına girdi. “Baba!..” dedi, “bugün benim resmime çalışacak mısınız?” Sonra, oraya girmek için bir vesile olan bu sualin cevabını beklemeyerek koştu, kollarıyla babasının boynuna sarıldı, başını omuzuna koydu; “Baba!..” dedi, beni yine seveceksiniz, şimdi nasıl seviyorsanız öyle seveceksiniz, değil mi?”

Babası, dudaklarına sürünen bu yumuşak saçları öperek mırıldandı:

“Elbette!..”

Nihal, bir saniye, güya söyleyeceği şeye kuvvet bulmaya çalışarak durdu; sonra başını babasının omuzundan, güya zıyaandan korkup da kaçırmamak istediği bu istinad noktasından kaldırarak, “Öyle ise zarar yok, gelsin!” dedi.

Mlle de Courton'un, Behlül'ün o kadar istihzalarına hedef olan serpuşları ne derece müzeyyen, mutantan ise sergüzeşti bilakis o derece sade, muhtasar idi. Servetinin son kırpıntılarını Paris'in Longchamps koşularında kaybettikten sonra ancak bir kuş kafasını doldurabilecek kadar beynini kurşunla yakan bir babanın kızıydı; o vakit evlenmek için pek geç kalan Mlle de Courton ya ailesinin bütün asalet tarihini lekeleyecek bir hayat ile Paris kaldırımlarına düşmek, yahut ömrünün sonuna kadar fakir fakat asilzade bir kız sıfatıyla vilayetlerden birinde, hısımlarının yanında sığınacak yer bulmak çarelerinden birini ihtiyara mecbur idi. İkincisini tercih etti. Hatta burada tamamıyla sığınmış bir mahlûk menziletinde kalmamak, sofrada yediği ekmeği kazanmış olmak için evin çocuklarının talim ve terbiyesini üzerine almış idi. Bu hayatının o veçhesini tebdil etmiş oldu. Bir gün ufak bir iğbirar, o iğbirarın arasına giren küçük bir fırsat sebep olarak bu fakir asilzade kız, tâ Fransa'nın bir köşesinden Beyoğlu'nun güzide bir Rum ailesine mürebbiyeliğe geldi. Burada uzun bir zaman, İstanbul'un Beyoğlu'ndan Şişli'ye, Köprü'den Büyükdere'ye kadar sokaklarından, denizlerinden başka bir yerini bilmeyerek senelerce kaldı; Adnan Bey'in yalısı mürebbiyelik hayatının ikinci ve galiba sonuncu sahnesiydi.

Nihal henüz dört yaşında idi: Adnan Bey bir mürebbiyeye lüzum gördü. Çocuklarına mürebbiye arayanlara ilk kabul ettirilmek istenilen mahlûklardan, o henüz Fransa'dan geldiklerini iddia eden, ancak bir nihayet iki yerden ziyade bulunmuş olduklarını itiraf etmeyen, rahibelerin yetimhanelerinde yahut terzi çıraklığında nakış öğrenilmiş Fransızcalarını sahte bir telaffuzun süslerine boğmaya çalışan kızlardan takım takım gelmişlerdi. Adnan Bey'in müşkül-pesentliğine galebe çalabilecek bir tanesine tesadüf olunamadı. Bazan ikinci günü bir bahane ile izin verilmeye lüzum görülenlerden nihayet iki ay oturmalarına tahammül edilebilenlerine kadar bunların her çeşidinden iki sene bir geçit resmi yapıldı. Bugün Alman olduğunu iddia ederken ertesi gün Sofya Yahudilerinden

olduğu anlaşılan, geldiği zaman bir İtalyan kocadan dul kalmış görünerek bir hafta sonra hiç tehhül etmediğini ağzından kaçırarak kadar yalancılıkta hatırası sağlam olmayan bu mürebbiyelerden o kadar korkmuştu ki Adnan Bey kızı için başka çareler düşünmeye başlamıştı.

Bir tesadüf –İstanbul’da mürebbiyeler için ancak tesadüfe itimat olunabilir– Adnan Bey’e o bulunamayan şeyi buldurdu: Mlle de Courton.

Mlle de Courton’un İstanbul’da bir merakı vardı: Bir Türk evine girmek, bu Türk memleketinde bir Türk hayatıyla yaşamak... Adnan Bey’in yalısına girerken asıl hülya yuvasına giriyormuşçasına kalbi sevincinden halecan içinde kalmıştı. Girdikten sonra bu halecan hayrete munkalib oldu. O, mermer mefruş azîm bir sofa; taşan sütunlar üzerine kondurulmuş bir kubbe; câbecâ sedef işlenmiş, şark halılarıyla döşenmiş sedirler; bunların üzerinde elleriyle çıplak ayakları kınalı, gözleri sürmeli, başları daima yaşmaklı, sabahtan akşama kadar zenciyelerin darbukalarıyla uyuyan yahut bir kenarda küçük gümüş mangaldan anber kokuları etrafa dağılırken elmas-tıraş nargilelerinin yakutlara zümrütlere müstağrak marpuçlarını ellerinden bırakmayan çifte çifte kadınlar tahayyül etmiş; bütün o Garp muharriplerinin, ressamlarının şarka dair hurafe ve efsanelerinden hatırasında kalan uzak yadigârlarla bir Türk evinin başka bir şey olabileceğine ihtimal vermemişti. Kendisini yalının şık küçük misafir odasında görünce istifsar eden gözlerle delilesine bakmış idi:

“Sahih! Beni bir Türk evine getirdiğinizden emin misiniz?”

İhtiyar kız hülyasında aldatılmış olduğuna bir türlü kanaat edememişti, işte senelerce Türk kibar hayatının içinde yaşamış iken hâlâ kalbinde bir şey o mefruz şark hayatının mutlaka mevcut olmasına inanmak ister.

Aradığının hilafını bulanlara mahsus bir şevk inkisarıyla daha birinci günü avdet etmek emelini duymuştu; avdet edecekti, eğer o gün soluk, süzgün mariz simasıyla, iki senedir ikide birde tebeddül eden bu mürebbiye çehrelerinden bezgin, yorgun bir vaziyetle gelen, ona mini mini elinin ince parmaklarını müessir bir teslimiyet mânasıyla uzatan Nihal için kalbinde derhal derin bir merhametle karışık bir muhabbet hissetmemiş olsaydı...

Onun sevmek için azîm bir ihtiyacı vardı: Dünyada annesini tanıyamamış, babasını sevememiş, kimse için gönlünde bir mer-

butiyet duyamamış olan, sevmekten mahrumiyet içinde çırpınan bu biçare kalbin yaşlanmış bekâreti daima sarf olunacak bir şey arar; etrafında bulunan çocukları, bulunduğu evin hizmetçilerini, kedisini, papağanını dost eder; bunlara yüreğinin o saklanmış hazinesini dökerdi; fakat bir gün bu söylenen şeylerde birden açılan bir boşluk keşfederek, kalbinden akan muhabbet selsebilinin nasıl çorak bir kum sahrasına döküldüğünü acı bir vuzuh ile görerek beş dakika evvel dostları olan çocuklara, hizmetçilere, kedilere, papağana düşman olurdu.

O gün Nihal'in elini elinden bırakmayarak, "Küçüğüm, bakayım, gözlerinize!.." demiş ve Nihal uzun, uçları yukarıya kıvrık, nigâhına garip bir yorgunluk hali veren sarı kirpiklerini kaldırarak mai gözlerinde bahar safiyetiyle parlayan bir tebessümle yüzüne bakınca Mlle de Courton delîlesine dönerek birden karar vermişti:

"Evet, kalıyorum!"

Ertesi gün bütün ev halkıyla dost oluyordu. Lisanlarını anla-maksızın, yalnız ona gülerek "Matmazel!.." deyişleri için Şakire Hanım'a, Şayeste'ye, Nesrin'e kalbinde derhal muhabbet duymuş; o zaman henüz paytak paytak yürüyen Cemile'yi yerden kaparak hoplatmış; Beşir'in, ortasında küçük bir çukuru, çehresine daimî bir tebessümün dalgalarını seren çenesini okşayarak "Oh! Mini mini siyah mücevher!" demiş idi. Adnan Bey'in terbiyesinden, zarafetinden pek hoşnut idi; hususuyla o, sofrada kendisine karşı takayyüd eserleri göstermişti. Behlül için o kadar sarıh bir meyelan duymamış olmakla beraber muayyen bir soğukluk da hissetmemişti. Fakat bütün bu ev halkının üstünde, hatta Nihal'den ziyade, muhabbeti evin hanımına teveccüh etti.

Nihal'in annesi hasta ve Bülent'e gebe idi. Mlle de Courton evin içinde en son onu tanıdı. İki gün sonra onu, Adnan Bey refakat ederek, hastanın odasına götürmüştü. Tabipler, hastanın yürümesine, gezmesine mümânaat ediyorlardı; gene kadın odasında geniş bir koltuk içinde penceresine mahkûm idi. Hastayı, beyaz elbisesinin, sarı saçlarının arasında daha solgun görünen ince zayıf çehresiyle görür görmez ihtiyar kızın kalbinde derhal bir merhamet uyanmıştı. O gün hasta, şüphesiz iki senedir görülen mürebbiye çehrelerinin ihsas edemedikleri itimadı ihtiyar kızın elli senelik bir safvet hayatıyla ferih ve âsûde duran simasından duyarak hazin bir tebessümle ve kocasının vesatetiyle, "Ümit ederim ki Nihal sizi çok

sıkmayacak,” demiş idi; “biraz şımarıkça büyüdü, fakat tabiatında bir mazlumluk var ki şımarıklığının fazlasını affettiriyor. Ben bir hayli zamandan beri onunla meşgul olamıyorum. Hatta bilmem ne için, belki bensiz kalıverecek korkusuyla onu mümkün mertebe görmemek, düşünmemek istiyorum. Nihal size yetim kalmış bir çocuk hükmünde bırakılıyor demektir. Siz onun için bir muallimeden ziyade bir valide olacaksınız..”

Bu sözler ölmekten ziyade çocuğunu yalnız bırakmaktan korkan bir valide tesiriyle, titrete bir sesle söylenmişti. Mlle de Courton Adnan Bey’in tercümesini dinlerken bu sözlerle hastanın ruhunu terfik etmek isteyerek gözlerini, üzerinde rica eden bir tebessümün mevceleri uçan mariz simadan ayırmıyordu. Son cümle onun kalbinde en hassas, en ziyade titremeye meyyal bir teli canlandırdı: Valide!... Nihal’in validesi olmak fikri hayatının bütün mahrumiyetleri içinde en acısıyla o kadar samimi bir irtibatı haiz idi ki... Neseviyet emellerinden feragat etmiş bütün biçare kadınların kalbinde her türlü mahrumiyetlerin gözyaşları sükût edebilir; fakat bunlardan biri, analıktan mahrum kalmış olmak acısı, daima zehirden birer katre ile damlayan iltiyam bulmaz bir cerihadır. Zannolunur ki tabiat kadınların ruhuna boş kalmaya tahammül edemeyen bir beşik koymuştur. Bu ihtiyar kızın da ruhunda böyle boş bir beşik, o beşiğin yanında hiç olmazsa boşluğunu uyutmak isteyen bir ananın mersiye kabilinden ninnileri vardı. Birden, hastanın o son sözüyle, bu boş beşiği dolmuş zannetti; ve bugünden başlayarak rikkatle karışık bir muhabbet onu hastaya meftun etti.

Mlle de Courton’un asalet vakarına karşı feda olunamayan bir takım hisleri vardı. Bunlar, Adnan Bey’in evine intisabı esnasında hükmünü icra ederek birkaç esas şartın takarruruna sebebiyet vermişti: Çocuğun adı hizmetlerine karışmayacaktı, giydirilmesine nezaret edecekti, fakat yıkanmasına müdahale etmeyecekti, kendisinin yalnız nefesine ait bir odası olacaktı, şöyle yapılacaktı, böyle edilecekti... Bu esas şartlar resmî bir muahede kadar ehemmiyetle tâdâd ve tayin olunmuştu. Hastayı gördükten sonra o gece Mlle de Courton çocuğu yatırmadan evvel ayaklarını yıkamak için Nesrin’den sıcak su istedi. Nesrin, bilhassa ayaklarından pek ziyade gıcıklanan Nihal’i güldürerek yıkarken bir aralık Mlle de Courton bütün asalet vakarını unuttu, Nesrin’in yanına oturarak ve ıslanmamak için yenlerini çekerek ellerini leğenin içine soktu; bu mini

mini beyaz şeylerden birini alarak, okşayarak, gıcıklayarak, Nihal'i fıkır fıkır güldürerek, güya Nesrin'e ders verdi. Nihal için bir valide olmak fikri bütün o esas şartları mefsuh bir nüsha hükmüne getirmişti.

Her gün öğleye yakın, derslerini bitirdikten sonra, çocuğu alır, hastanın odasına gider, bir dakika bir yerde duramayan Nihal ortalığı karıştırırken, o hastanın karşısında gülümseyerek otururdu. Bu iki kadın yalnız gözlerinin sâkit ifadesiyle birbirine kalplerini dökerlerdi. Böyle ne kadar belîğ sükûtlarla birbirinin ruhunu duymuşlar, görüşemeksizin ne demek istediklerini anlayarak dost olmuşlardı.

Bülent doğduktan sonra hastada o kadar inhitat eseri görünmeye başlamıştı ki herkesle beraber Mlle de Courton da çocukların annesiz kalmaya mahkûm olduklarını anlamıştı. Hasta iki sene, bir camekânın içinde yavaş yavaş kuruyan nazik bir nebat gibi güya katre katre can vererek, sürüklendi; nihayet Nihal bir gün mürebbiyesiyle Büyükada'ya, Adnan Bey'in ihtiyar halasına gönderildi. Çocuk, orada geçirdikleri on beş gün zarfında hiçbir kere ne annesini sormuş, ne evi aramış idi. Yalnız avdet ettikleri gün birden, kendisini istikbal eden yaşlı gözlerin karşısında hakikati anlayarak bağırır:

“Anne!... Annemi görmek isterim!..” Sonra etrafında cevap veremeyerek yüzlerini çeviren bu perişan ev halkını görünce çocuk kendisini yere atmış, kollarıyla bacaklarını kıvrıp buran asabî bir ihtilâç içinde, boğazını yırtan, ve, heyhat cevapsız kalmaya mahkûm olan “Anne!... Anne!...” feryatlarıyla ağlamaya başlamıştı.

O zaman ihtiyar kızın gözlerinin önüne olanca mehabet ve azametiyle bir mukaddes vazife dikilmiş oldu: Bu validesiz çocuğa validesizliğini unutturmak...

Nihal'de bazı şeyler fark ederdi ki bunlar kalbinde ufak bir korku uyandırır. Bu çocukta garip, tahlilden firar eden tezatlar vardı. Babasından başlayarak bütün ev halkına kadar ona gösterilen muhabbette her vesile ile bir merhamet hâkim olur, ve bu acınarak sevilme zaten çocuğun mevrus bir zaaf ile mariz âsabında daha

ziyade bir incelik, daha ziyade bir hassasiyet uyandırır. Bu, onu bir mazlumiyet havası içinde sarıyordu ve sanki bu havadan şu narin çiçeği öldürmeyecek fakat daima sarartıp solduracak bir müsemmin nefes intişar ederdi. Onun için Nihal'de herkesin gözlerinden katre katre içilen merhamet mânâsının bir yetim elemi vardı. İhtimal bu, o kadar dikkati celb etmeyecekti, eğer yanında tezatlar teşkil eden şeyler olmasaydı. Bu tezatlar mazlumiyetini, daha ziyade vuzuh ve sarahat veren, bir daire ile kuşatırdı. Öyle şımarıklıkları vardı ki Nihal'i birden başka bir çocuk olmuş zannettirirdi. Hele babasına karşı ara sıra birkaç yaş küçülür, dizlerine tırmanır; sakallarının altından, tâ dudaklarını kılların tırmalamayacağı yerlerden, öpmek ister; güya sevildiği kadar sevmek ruhunu tatmin etmiyormuşçasına daha ziyade sevmek için muacciz bir çocuk olurdu. Bir yerde beş dakikadan ziyade durmak, bir şeyle beş dakikadan ziyade eğlenmek; daimî bir sıkıntıdan, gizli, durmadan ruhunu ezen, derin bir yürek üzüntüsünden firar etmeye çalışıyor zannolunan Nihal'den beklenemezdi.

Mlle de Courton en ziyade bundan bizâr idi: Nihal'e yarım saat muntazam imlâ yazdırmaya, piyanosunda temrin yapturmaya muvaffak olamazdı; dersler daima sektelelere uğrayan kırık kırık parçalardan teşekkül ederdi; fakat bir gün, bilinemez nasıl, Nihal o kazazede derslerden öğrenmiş olarak çıkardı.

Uzun uzun hırçınlıkları vardı ki eğer bir gözyaşlarının tuğyanı ile, bir âsap buhranı ile sükûn bulmayacak olursa günlerle sürerdi. Gözyaşlarından, çırpınmalardan, tepinmelerden sonra fazla uyku uyumuş gibi simasına bir yorgunluk çöker, sanki bu buhran onu hırpaladıktan sonra dinlendirirdi. Muayyen olmayan fasılalarla, olmayacak vesilelerle bu dökülen yaşlar ruhunun rikkat-i fazlası⁷ idi ki mutlak taşmaya muhtaç idi. Ondan sonra çılgınca bir şetaret devresi başlardı; Bülent'le, Cemile ile, Beşir'le yalının geniş sofalarını, büyük bağçesini bitmez tükenmez cevelanların gürültülerine boğardı.

Mlle de Courton korkardı ki bu tezatların arasında Nihal'in zayıf, rakik vücudu muhtelif rüzgârların tesadüm noktasına tesadûf etmiş ince, narin bir dal mukavemetsizliğiyle kırılmasın.

Adnan Bey'le ne kadar uzun istişareler etmişler, bu tezatları mümkün mertebe tahfif ederek çocukta bir mizaç ıttıradı vücu-

7 rikkat-i fazla: aşırı hassasiyet

da getirebilmek için ne çareler düşünmüşlerdi; fakat buldukları tedbirlere karşı bu âsap muamması her defasında isyan ediyordu.

Asıl Bülent’le idaresinde zorluklar görülürdü. Annesinin karından bir bebek çıkaracakları haberini daima sevinerek, sevincinden ellerini cırparak telakki ederken o doğduktan sonra birden bu meserrette bir tebeddül vukua gelmiş idi. Evvelce annesinin yanına ancak günde bir iki defa giderken artık oradan ayrılmamak, başkasının bu yeni bebekle meşgul olmasına meydan bırakmamak, annesinin yatağına tırmanarak muttasıl Bülent’i öpmek için türlü huysuzluklar icat etmiş idi. Bir hafta, çocuk annesinin odasında kaldığı müddetçe, Nihal kıskançlığından çıldırmış zannolundu. Çocuğu hastanın yanından ayırıp da yalının bir köşesine, Şakire Hanım’ın yanına atmaya mecburiyet görüldükten sonra Nihal Bülent’i unutmuş göründü. Çocuğu annesine nadir ve gizli getirirlerdi, yalının içinde Bülent ârızî görülürdü.

Daha sonra Şakire Hanım’ın yanından alınarak Mlle de Courton’a verilebilmek için Nihal’in reyine müracaat olundu: “Bülent’i sana vereceğiz, onu sen terbiye edeceksin, yanında yatıracaksın, soyup giydireceksin, Bülent artık senin olacak...” denildi. Nihal bu desîseye kapılmış göründü, Bülent’in kendisine verileceğini çılgınca bir sevinçle kabul etti, ve, işte o günden beri Bülent Nihal’in, yalnız Nihal’indir, başka hiç kimsenin değildir.

Nihal’in kıskançlığında, tâ küçüklüğünden beri, hemen bütün çocukların kıskançlığına karışan hıyanet fikri yoktu; çocuğun ne gizlice parmağını ısırır, ne yavaşça kolunu çimdiklerdi. Onun kıskançlığında başka bir şey vardı: Herkesi Bülent’ten değil Bülent’i herkesten esirgiyor, başkalarıyla onun arasına kendi kalbini koyarak ona herkesten ziyade yakın olmak istiyor zannolunurdu.

Evin içinde âdet olmuştu –ilk önce latife olarak başlanıp yavaş yavaş bir kaide hükmünü ve kuvvetini alan bir âdet– ne zaman Bülent’e dair bir şey olsa Nihal’e müracaat edilir, Bülent’e tembih olunacak şeyler Nihal’e söyledirilir, hatta Bülent de daima Nihal’le tehdit olunurdu. Annelerini kaybettikten sonra ruhunun gizli bir ihtiyacıyla Nihal, Bülent’e daha ziyade takarrüb etmiş idi. Bir tabiî his sanki mini mini kızı küçük kardeşine bir valide olmaya sevk ediyordu; fakat öyle bir valide ki çocuğunu herkesten kıskansın, ona başka birisinin eli sürüldükçe kalbinde bir şey yırtılsın.

Bir gün Adnan Bey Bülent'i dizlerinin üstünde hoplatıyordu, Nihal onları görmemek için o tarafa bakmıyordu, bir aralık babası Bülent'in gevrek gevrek kahkahalarına dayanamayarak mini mini tombul yanaklarını öperken Nihal başını çevirdi, duramayarak ilerledi, tâ yanlarına gitti, sokuldu, o kadar ki bu buselerin arasına bir hâil çekmek istiyordu, sonra birden babası tevakkuf ederek kendisine bakınca kızardı, fakat itiraf etti, "Oh! Yeter artık, baba, fena oluyorum!" dedi. Nihal'in bütün hassas ruhu bu son sözün içinde idi. Adnan Bey o günden sonra Nihal'in yanında Bülent'i sevmekten nefsinı men etti; lakin Nihal artık bir kaide ittihaz etmiş oldu: Bülent'i sevmek, okşamak için birisinde, bilinemez nasıl bir keşif hissiyle, arzu olduğuna vâkıf olur olmaz kendisinden izin alınmaksızın bu arzuya müsaade olunmasından korkarak: "Bülent'i hiç sevmiyorsunuz!.." cümlesine benzer bir şey söylerdi.

Dünyada bu endişelerden mütecerrid, bu bin türlü kayıtlardan âzâde, etrafında cereyan eden bütün bu şeylerden haberi olmayan birisi varsa o da Bülent'ti. Onun yalnız bir şeye merakı vardı: Gülmek... Ve dünyada en ziyade onu güldürecek, en neşveli kahkahalarına serbest bir tayan verecek Nihal'di; hususıyla iki kardeş yalnız, aralarına bir üçüncü kalp girmeksizin, yapyalnız bulundukları zamanlar...

Yatak odaları yalının en üst katında, bağçeye nazır olan cenahta idi. Büyük sofadan buraya genişçe bir dihlizden gidilirdi. Birinci oda da Adnan Bey, üçüncüde Mlle de Courton, ikisinin arasındakinde onlar yatarlardı. Burada hem yalnız idiler, hem bir taraftan babalarıyla diğer taraftan ihtiyar kızla beraberidiler. Odaların arasında birer aralık kapı vardı ki geceleri yalnız perdelerin kapanmasıyla set olunurdu. Daha sonra, dihlizin dördüncü ve sonuncu odasında çocuklara bir derslane teşkil olunmuş idi. Dershaneye tahsis olunan bu oda mürebbiyenin bir derdi daimîsiydi⁸, Bülent'in derslerinden ziyade kasırgalarına zemin olan bu oda kadar dünyada karışıklığa mahkûm bir yer daha olamayacağına yemin ederdi. Evin içinde bir sigara iskemlesinin yer değiştirmesine kıyametler koparacak kadar intizam merakında ifrat gösteren Adnan Bey çocukların bu odasına giremezdi, oraya ne zaman girse sinirlerinde bir hastalık hissettiğini iddia ederdi.

8 derd-i daimî: sonsuz dert

Yalıda başka hiçbir yere ilişmemek ahdına mukabil burada bütün istediklerini yapmak için Bülent'e müsaade verilmiş idi, Bülent de bu müsaadeden yalının hiçbir yerine bir tahrip eseri bırakamamak mecburiyetinin intikamını alacak derecede istifade ediyordu. Mini mini bir yazıhaneleri vardı ki babasının bir gün birkaçını aşırıldığı oymacılık aletleriyle kenarlarına kendine mahsus rişeler hak etmiş idi. Mlle de Courton sırasıyla gelen Figaro nüshalarından gemiler, külahlar, sepetler yapılmış, duvarlara, pencerelerin mandallarına, siyah yazı tahtasının kenarına asılmış idi. Ablasının bütün eski kitaplarından, musavver nota kapaklarından resimler oyulmuş, camlara, kapıların arkasına, tâ duvarda Avrupa haritasının denizlerine yapıştırılmış idi; böyle oyulmuş bir şemsiye vardı ki tâ bahri muhitin⁹ bir tarafına atılmış, bir rüzgâra kapılarak Amerika seyahatine çıkmış idi. Daha sonra bin türlü kırılmış oyuncaklar, koparılmış kitaplar, o her gün sabah akşam toplanıp da Bülent'in yalnız bir uğramasıyla güya canlanarak haşarı kedi yavruları gibi odanın her tarafına dağılan ufak tefekler ayak basacak, oturacak yer bırakmazdı. Şimdi Bülent yeni bir merak çıkarmış idi: Elinde kurşun kalemiyle duvarlara resimler yapıyordu. Hayalinden bugün bir gemi, yarın bir deve çıkıyor, duvarın bütün etekleri yavaş yavaş doluyordu. Artık boyu yetişebilecek kadar yer kalmadığı için şimdi iki günden beri Bülent'in zihnini başka bir fikir gıcıkıyor. Nihal'in daha gönlü olup da müsaade etmemiş idi, fakat onun öteden beri hep âdeti öyle idi: Evvela müsaade etmemek, kendisine itaat olunduğunu gördükten sonra artık mümânaata lüzum görmemek... Oh! Ne güzel olacaktı!... Behlûl ona bir kutu boya getirmiş idi, bunların içinde her renkten vardı, bütün o resimler boyanacaktı... Deveyi kırmızı yapacaktı, "değil mi, abla, deve kırmızı olur, değil mi?" Nihal henüz yumuşamamıştı, "Deli misin?" diyordu, fakat devenin rengini haber vermiyordu.

Hemen bütün hayatları bu oda da geçerci. Sabahleyin uyanıktan sonra yıkanır, giyinirler; Mlle de Courton'la beraber aşağıya, yemek odasına inerek sütlü kahvelerini içerler; güzel havalarda bir saat kadar bağçede gezerler, Bülent Beşir'le koşar, Nihal büyük kestane ağacının altında Matmazel'le beraber oturur, sonra ihtiyar kız hiçbir vakit göğsünden eksik olmayan küçük

9 bahr-i muhit: okyanus

saatine bakarak haber verir, “Vakit geldi!..” der, tekrar içeriye girerler ve odalarına çıkarlar.

Artık ders başlardı. Nihal şimdi akşamları babasına tashih ettirmek üzere küçük ahlâk parçaları tercüme ediyor, kolay manzumeleri nesre tahvil ediyor, cârî hayata dair esaslar üzerine mektuplar yazıyordu. Mlle de Courton Nihal’le meşgul olurken Bülent her vakit geri kalan fiil defterlerini doldurmak için yazıhanenin tâ öte tarafında kalemini hokkadan çıkarmazdı. Bazan Mlle de Courton’un gözü Bülent’e ilişirdi ve sert bir sesle bağırırdı: “Bülent!..” Bülent nihayet emri hâzır¹⁰ sigalarına kadar ciddiyetle yazabildiği bir fiilden usanarak oraya, sureti emriye¹¹ ile sureti inşaiye¹² arasına, ya sekiz on eğri büğrü çizgiyle bir köşk, yahut ortasında hiçbir çiçeğe benzemeyen bir şeyle bir saksı kondurmak üzere bulunurdu.

Bülent’in sebebiyet verdiği bu fasılalar Nihal için ganimet sayılacak fırsatlardı; o mutlak sekiz satırlık bir iştigalden sonra bir nefes almak, derste tesadüf olunmuş bir kelimeden inşiaab ettirilerek uzun uzun devam eden bir muhavere açmak, yahut Mlle de Courton yerinden kalkıp Bülent’in defterinden köşklere saksıları kaldırırken o da pencereye koşup bağçeye bakmak için vesile kollardı. Nihayet bu arızalar arasında Nihal’in dersi biter, on dakikalık bir tatilden sonra Bülent’in derslerine başlanırdı.

Mlle de Courton Bülent’le meşgul olurken Nihal’in piyanosuna, gergeline, dikişine, işlemelerine çalışması mukarrerdi; fakat onun yarım saat bir şeyle iştigali mümkün olmadığı için canı ne zaman isterse piyanosundan dikiş takımına, dikiş takımından gergeline geçmesine müsaade olunurdu. İhtiyar kız bu kelebek için başka bir çare bulamamıştı.

Mlle de Courton, Nihal’in hiçbir şeye dikkat etmeyerek, hiçbir şeyle meşgul olmayarak her şeyi öğrenmesine artık o kadar alışmış idi ki şaşmıyordu; fakat piyanoda terakkisine hayretten nefsinin edemezdi. Mutlak parmakların uzun işlemesiyle istihsal olunabilecek şeyleri Nihal bir gün, yapıvermiş bulunurdu.

Bütün Czerny’nin temrin silsileleri böyle can sıkacak bir oyun kabilinden geçmiş idi, şimdi Clementi’nin Mlle de Corton’u bile titreten Gradus ad Parnassum’una hazırlanıyordu, İtalyan musi-

10 emr-i hâzır: emir kipinin ikinci şahsı

11 suret-i emriye: emir kipi

12 suret-i inşaiye: dilek kipi

kisinin Cimarosa'larından, Donizetti'lerinden, Mercadante'lerinden, Rossini'lerinden Adnan Bey'in takım takım getirdiği operaları g ya evvelden görmüş, i itmi , hissetmiş denecek bir his ve ihsas kolaylığı ile, Mlle de Courton'un inanmak istemeyen mütehayyir gözlerinin önünde, gelişi güzel okuyuverirdi. O vakit ihtiyar kız Adnan Bey'e, "Bilir misiniz, bu altı senede olmayacaktı," derdi; "fakat bunda ne benim, ne kendisinin meziyeti var; bu kızın parmaklarına Rubinstein'in ruhundan bula mı  olacak..." Nihal'in parmaklarına o  stadın sanat dehasından bir şey bula mı  olması fikri öyle bir şey idi ki Mlle de Courton'un nazarında anlaşılmaz bir hakikati izah ederek bu musiki muammasını tefsir etmiş oluyordu, artık başka bir sebep aramaya da lüzum görmezdi.

Nihayet derslere bir mücadele ile hitam verilirdi. Babasının getirdiği operaların arasında Wagner'den de vardı ki Mlle de Courton kat'i bir memnuiyet ile  alınmasına mâni oluyordu. Nihal de bilakis bu men edilen şeyi mutlak her gün eline alır, m rebbiyeyi Bülent'in pek ziyade hiddetlendirdiği bir sırayı kollayarak piyanosunda tecrübe etmek isterdi. O zaman Mlle de Courton Bülent'i unuttur, piyanoya ko ardı:

"Lakin  ocuğum, size bin defa söyledim ki bunu çalmak için insanın Alman parmakları olmalı. Parmaklarınızı kıracaksınız, yalnız o kadar değil, fikrinizi, musiki zevkinizi berbat edeceksiniz. D   n n z bir kere: Bir fırtına ki bacaları deviriyor, kiremitleri atıyor, ağaçları söküyor, kayaları yuvarlıyor, d   n n z o gürültüyü, bundan bir musiki yapınız, i te m sy  Wagner!.."

Onun Wagner için s k n bulmaz bir husumeti vardı. Mösyö Wagner derken bütün bu asilzade Fransız kızının damarlarındaki kanlar Alman dahisini tezyif ederek ısılk  alıyor zannolunurdu.

Artık ondan sonra derse devam olunamaz, ihtiyar kız yemek vaktine kadar odasına çekilir ve çocuklar istedikleri yere gitmek için h r bırakılırdı.

Nihal babasının yanına giderdi. Aşağıda, i  odasında Adnan Bey ikide birde saate bakarak kızının bu sabah ziyaretlerini sabırsızlıkla beklerdi.

 kisinin arasında böyle sürur ve saadette geçen saatler ne tatlı saatlerdi! Onun babasına bir ibtilası, bir meftuniyeti vardı ki hiçbir zaman tatmin edilmiş olmazdı. Daima sevilmek, her vakitten ziyade, saniyeden saniyeye te edd d edecek bir muhabbetle sevilmek

için ruhunda asla teskin edilemeyen bir ihtiyaç vardı. Babasının yanında pek ziyade şımarır, geveze bir kuş, yaramaz bir kelebek olurdu. Sonsuz bir lakırdı sermayesi vardı: Derslerinden, gördüklerinden, işittiklerinden bir küçük esas sebep olurdu, babasına birbiri ardınca sualler îrad ederdi. O, yorulmayarak hatta eğlenerek, ara sıra Nihal'in bir şeytanet ve istihza fikriyle üzerine bir parça neşve serptiğı bu muhaverelerden gülererek, ocuklaşırdı; aralarında bir yaş seviyesi hasıl olurdu.

Yemekten sonra Adnan Bey İstanbul'a inerdi. Çocukların o gün Mlle de Courton'la uzun bir seyranlır yoksa yalnızın içinde Adnan Bey'in avdetine kadar süren cevelanları olurdu. Nihal'in hususıyla vakit geçirmek için hoşuna giden yer Şakire Hanım'ın mutbağıydı.

Haremde bu mutbak bir oyuncak kabilinden yaptırılmıştı. Ara sıra Adnan Bey senelerden beri ıttıradına halel gelmeyen aşcısının yemeklerinden usanır, Şakire Hanım'dan bir midye dolması, bir tatar böreğı, bir erkes tavuğı isterdi. Bu, Hacı Necib'den gizli tutulurdu, haber alacak olursa Hacı Necib günlerce surat asar, günlerce Adnan Bey'e görünmezdi.

Bir gün midye kabuklarını görmüş, kırk senelik aşçı olduktan sonra Şakire Hanım kadar midye dolması dolduramazsa ayıp olacağını söyleyerek gitmeye kalkmıştı. Şakire Hanım'la aralarında daimi bir çekişme vardı: Mutlaka Şakire Hanım dönme dolaptan harç verirken kavga olur, Hacı Necib ikide birde, “Ya kiler dışarıya çıksın, ya mutbağı büsbütün içeriye alın,” derdi.

Bazı defalar bu mücadeleler o kadar şiddet kesbederdi ki Şakire Hanım'ın kocası, vekilharç Süleyman Efendi, barış için vesatetini istimale lüzum görürdü. Bu mücadelelerden evin içinde iki kişi pek memnun idi. Bülent'le Beşir... Hatta onlar biraz da iki tarafı kızıştırmaya yardım ederlerdi.

Şakire Hanım'dan bir şey istenilince Nihal yalvarırdı:

“Kuzum, baci, beni bekle, e mi? Beraber yapalım... O gün Nihal, Cemile, Nesrin, hatta ara sıra Nesrin'e çıkışmak için gelerek avdette teahhur eden Şayeste, Şakire Hanım'ın etrafında dönerler, küçücük mutbağı bir mahşere çevirirlerdi.

Burası yalnızın ikinci katında, bağçeye nazır, müşemmes, pencerelerini sarmaşıklar kaplamış, beyaz mermer mefruş, daima son derece temiz, bir nefazet havasıyla insana iştihaya veren bir yerdi. Bazar Allemand'dan alınmış tencereler, sahanlar, bütün o bir salon eşyası

zannolunacak kadar zarif ve narin şeyler, sarmaşıkların yeşilliklerinden süzülerek giren güneş ziyaları altında nezafetlerinin şaşıaalarını serperlerdi. Artık burada, bu sevimli mutbağın içinde, kendisine merbutiyetlerini bütün ruhuyla hissettiği bu mahlûkların arasında latifelerle, sahte kavgalarla, itişip kakışmalarla, kahkahalarla geçen saatleri, Nihal bütün kalbini ısıtan bir saadet duyarak geçirirdi.

Akşam babasının avdetine sabırsızlıkla intizar eder, tâ merdivenlerin üstünden bağıırdı:

“Baba! Bugün size bir şey pişirdim ki... Şakire Hanım’a sorunuz da bakınız, onlar hiç karışmadılar.”

Güzel havalarda babalarıyla beraber akşam seyranlarına çıkarlardı. Mlle de Courton bu saatleri yalnız bağıçesinde Alexandre Dumas’nın hikâyelerine hasrederdi.

Genç kızlara roman okutmamak Mlle de Courton için en ziyade tatbiki lazım bir terbiye kaidesi idi ki şiddetle Nihal hakkında mer’iyetini muhafaza ederdi; fakat kendisinin hikâyelere, hususıyla Alexandre Dumas’ya derin bir meftuniyeti vardı. Nihal’in suallerinden âzâde kalabilmesine müsait fırsatları bütün hikâyelere hasrederdi. Bu itiyadın neticesiyle onun hayatına, hissiyatına Alexandre Dumas ve ona benzeyenlerden bir şeyler sirayet etmişti. Sanki hikâyeler ihtiyar kızın gözlerine renkleri değıştiren bir gözlük takmış idi; o, ancak kenarından hisse aldığı hayatı hep bu gözlüğün arasından görür, önüne tesadüf eden çehreleri anlamak, hayatının ufak tefek vakalarına bir hüküm vermek için bütün zihninde yaşayan hikâye hatıralarına müracaat eder, onlarla bir müşabehet nisbeti kurduktan sonra bir netice çıkarırdı. Hemen hikâyelerinden birinin bir sahifesiyle tetabuk edemeyen vakalar ehemmiyet verilemeyecek bir yalan derekesine inerti.

Nihal o akşam Adnan Bey’in kendisini görmek istediğini haber verince işte altı seneden beri birinci defa olarak böyle talep olunan mülakat için ihtiyar kız derhal bir şüphe duydu. Bunun hikâye hatıralarından hangisinde bir tatbik zemini bulabileceğini hemen düşünmüş idi.

Adnan Bey hayatının bu şartlar içinde devam edemeyeceğine dair bir dolaşık nutukla ihtiyar kızı kendi efkârı dairesine celb

etmeye çalışırken o hâlâ düşünüyordu, nihayet izdivaç fikri bu nutkun bulutları içinden bir şimşek parıltısıyla nazarında tutuşunca Mlle de Courton mebhût, mütehayyir, ağzı yarı açık durdu. Hayır, hikâyelerinden hiçbirinde bu vakaya bir tatbik zemini bulamıyordu, inanmadı ve kendisini zapt edemeyerek Adnan Bey’le bütün resmî tekellüflerine rağmen, “Latife ediyorsunuz!..” dedi. Bu latifenin müthiş bir hakikat olduğunu anladıktan sonra ihtiyar kız duramadı, ayağa kalktı, “Lakin Nihal, lakin Nihal! Bu onu öldürür, anlıyor musunuz?” diyordu. Sonra Adnan Bey’in gözlerini indirerek cevap vermediğini görünce hissetmişti ki Nihal’in başı ağrısına çıldıran bu babada o ihtimalin feryadı bir ma’kes bulamıyordu. Nihayet Adnan Bey cevap verdi; “Hayır,” dedi, “yanılıyorsunuz. Nihal’i o kadar yakından tetkik etmemişsiniz, yalnız ittihazına lüzum görülecek bazı tedbirler var. Hatta size de müracaattan maksat bu...”

O zaman o mühim vazife kendisine teveccüh olunmuş idi. Kabul etmemek için çırpındı, hatta bu vazifeyi icraya mecbur olmamak için bu evden kaçacağını söyledi; sonra birden Nihal’in asıl bu zamanda kendisine muhtaç olacağını düşündü, bu müthiş hakikat ile o narin vücudun arasında müsademeyi tahfif edecek bir kalp lazımdı, ve o kalp ancak kendisinin kalbi olabilirdi.

Adnan Bey’in odasından çıkarken Mlle de Courton sallanıyordu. Yemek zamanına kadar Nihal’den kaçtı, sofrada ona bakarken hep ağlamak istiyordu.

O gece Nihal’e mutlak haber vermek için kat’i talimat almış idi. Bülent uyuduktan sonra orada, yavaş sesle, ikisinin arasında cereyan eden muhavereden sonra Mlle de Courton, müsterih oldu. Kendi kendisine “Galiba babasının hakkı var,” dedi.

Nihal’e yalnız eve bir kadın geleceğinden, bu kadının herkesle beraber sofraya oturacağından, onun da bir odası olacağından, bu kadının Nihal’i pek ziyade seveceğinden bahsetmişti. Nihal bütün bu şeyleri pek büyük bir sükûn ile dinlemiş, sanki yeni bir şey işitmiyormuşçasına küçük bir hayret eseri bile göstermemiş idi. Yalnız birtakım teferruata merak ediyordu: Odası nerede olacaktı? Bu kadın güzel, kendisinden daha mı güzeldi? Beybabası ona ne diyecekti? Hangi odada yatacaktı? Bülent’e karışacak mıydı? Beşir yine Nihal’in olacak değil miydi? Ondan sonra... –bu suali en nihayet îrad etmiş idi– ondan sonra babası Nihal’i gene evvelki kadar sevecek miydi?...

Bu sualin cevabını aldıktan sonra Nihal, henüz kapanmamış cibinliğinin altında şüphesiz gene bir araba seyranına gülerek uyuyan Bülent'e bakarak uzun uzun düşünmüştü. Nihayet Mlle de Courton demiş idi ki:

“Şimdi beybaban senden izin bekliyor, eğer sen izin verecek olursan gelecek. Yarın sabahleyin beybabana söylersin, değil mi çocuğum?..”

Nihal yalnız başını hafifçe sallayarak sâkit bir “Evet!” demiş ve o gece yalnız kaldıktan sonra Bülent'in yataklığına eğilerek rüyasının saadetiyle gülen bu çehreyi, güya saadet tebessümünü orada tespit etmek isteyerek, uzun bir buse ile öpmüş; daha sonra, bilinemez nasıl bir hisle, bu geceden başlayarak aralarına bir duvarın çekilmesi lüzumunu anlamışçasına, babasının odasıyla kendi odalarının arasındaki kapıyı birinci defa olarak kapamış idi.

“Behlül Bey!..”

“Nihal Hanım!..”

“Niçin bana bakmadan cevap veriyorsunuz?”

Behlül bir iskemlenin üstüne çıkmış, duvarda bir levhanın köşesine resim sokuşturmakla meşgul idi. Nihal'in son sualine gene başını çevirmeyerek cevap verdi:

“Dargın değil miyiz?”

Nihal, kin tutmaz çocuklara mahsus bir barışıklık hevesiyle, “A!” dedi, “ben tamamiyle unutmuştum. Sahih, dün akşam dargındık, değil mi? İstersen çıkayım...”

Behlül iskemleden atladı:

“Çerçevenin hiç aralığı yok. Biraz daha zorlansa cam kırılacak...”

Elinde resmi sallayarak duvarlara bakıyordu:

“Şimdi bunu nereye koymalı? Nihal! Ben sana bir şey söyleyeyim mi? Sen benimle niçin dargın duramıyorsun, bilir misin? Çünkü dargın duracak olsan kavgaya imkân bulamayacaksın. Yeniden kavga etmek için mutlak barışmak lazım geliyor...”

Nihal gülerek Behlül'ün indiği iskemleyi çekip oturdu:

“Bak, bunda da yanılıyorsun. Sen bugün İstanbul'a ineceksin,

değil mi? Sana ısmarlanacak birçok şeyler var. İşte barışmak için âlâ bir sebep...”

Behlül birden reddetti:

“Mümkün değil Nihal.. Başkasına havale et. Bu ufak tefek beni yoruyor. Hem bugün...”

Elini sallayarak işlerinin çokluğunu anlatmak istiyordu. Sonra aklına bir şey gelerek:

“Çantamı göster bakayım, Nihal... Ne kadar paran var?”

“İşte saygısızca bir soru...”

“Canın isterse! Ben şimdi ücret almadan hiçbir iş görmüyorum. Bana ikraz edecek kadar paran varsa mesele değişir.”

Nihal çantasını cebinden çıkardı, açtı ve içindekileri eteğine dökerek, “Oh! Bilsen!” dedi, “bana bugün o kadar şeyler lazım ki... ipek alınacak, bir; Bülent makası ikiye ayırarak beline hançer yapmış, makas alınacak, iki; Beşir ne kadar zamandan beri yalvarıyor, kıpkırmızı bir fesle mai bir püskül istiyor, onlar alınacak, üç...”

Behlül dönerek uzaklaştı:

“Ben vazgeçtim. Bir de Beşir’in şeylerini havale ediniz; tamam olsun. Kırmızı fesle mai püskül nereden bulmalı? Çarşıya kadar çıkılacak. Hem bana ikraz edecek kadar paran yok...”

Tekrar Nihal’e döndü:

“Evvela buradan çıkar, babana gidersin, paralarını gösterirsin, anlıyor musun?...”

Nihal yerden paralarını toplayarak çantasına doldurdu, “Vazgeçtim!” dedi. Bugün gidip babasından para istemek fikri Nihal’i âni bir tesir ile değiştirmiş idi. Dalgın bir nazarla karşısında bekleyen Behlül’e baktı, sonra dedi ki:

“Büyük meseleden elbette haberin vardır. O senden bir şeyi saklamaz ki...”

Şimdi birden yekdiğerine karşı yine düşman gibi söylemeye başlamışlardı. Bu iki kardeş çocuğunun arasında böyle her dakika çocukluktan beri tutuşmaya müheyya bir cidal şeraresi vardı.

Behlül sordu:

“Kim?”

Nihal dudaklarını kısarak cevap verdi:

“O!..”

“Baban için o demek terbiyeye pek muvafık bir şey değil. Sen gittikçe büyüyeceğine günden güne şımarık bir çocuk oluyorsun,

Nihal. Evin içinde bunu sana söyleyecek kimse yok da onun için ben söylüyorum. Mlle de Courton şapkasının çiçeklerine, esvabının dantelalarına bakmaktan vakit bulamıyor ki... Dün akşam sofrada o ağlamak ne oluyordu, sanki?"

Nihal sapsarı idi. İskemlede, hareketsiz, Behlül'ü dinleyerek duruyordu. Boğuluyor gibi yutkundu, şüphesiz ağzından çıkmak isteyen şeyleri zapt etti, dedi ki:

"Görüyorsun ki bugün seninle kavga etmeye hiç arzum yok..."

"Sonra ellerini iki tarafına salıvererek ilave etti:

"Kuvvetim yok..."

Sesinde öyle acı bir makhuriyet mânası vardı ki Behlül birden bu başlayan mücadelenin bir çocukluk mücadelesinden başka bir şey olacağını anladı. Birbirine bakışarak durdular. Sonra Behlül sakın bir sesle dedi ki:

"Nihal! Ben öyle zannediyorum ki sen bu meselede fena hareket ediyorsun. Bilsen, onu görsen, birden seveceksin... Bundan sonra senin için artık bir kadın olmak zamanı gelecek. O zamanın da bir hususi terbiyesi vardır ki onu ne Mlle de Courton'dan, ne de Şakire Hanım'dan öğrenebilirsin. Daha sonra evin intizamı... İtiraf et ki şimdi bu bir evden başka her şeye benziyor. Buraya öyle bir kadın girecek olursa..."

Nihal gittikçe sararıyordu. O bu sabah babasının yanından çıktıktan sonra buraya Behlül'ü kendisiyle müttefik bulmak ümidiyle gelmiş, onun hiç olmazsa bu meselede kendisiyle beraber olacağını zannetmiş idi. Hep, öyle, hareket etmeden, duruyordu. Behlül devam ediyordu:

"Evet, öyle bir kadın girecek olursa bütün ev birden değişecek; bugün istedikleri gibi yaşayan bu hizmetçiler, bak, onun elinde ne olacak; hatta Bülent, hatta sen, anlıyor musun, Nihal! Senin için öyle şık, zarif, genç, güzel bir anne..."

Behlül ikmal edemedi, birden mihanikî bir kuvvetle yerinden fırlayan Nihal ellerini uzattı ve yorgun bir sesle bağırdı:

"Oh! Yetişir, yetişir, fena oluyorum, Behlül..."

Behlül sustu, birden hatasını anlamıştı, her vakitkine benzer bir latife ile muhavereyi kapamak istedi, kuvvet bulamadı. Nihal bir şey söylemeye çalışarak bakıyordu, sonra vazgeçti ve yavaş yavaş çıktı.

Behlül o gençlerden biri idi ki onlar yirmi yaşında hayatı tamamiyle öğrenmiş olurlar, mektepten hayata çıkarken sahneye

ilk defa çıkan mübtedi bir sanatkârın halecanını bile duymazlar, hayat onlar için mektepte bütün sırlarıyla öğrenilen bir mudhike hükmündedir, onu o kadar iyi öğrenmişler, onun esas mahiyetini öyle nâfız bir vukufu teshir etmişlerdir ki sahneye çıkınca ufak bir ibtida tehâşisinden âzâdedirler. Behlûl bir seneden beri geniş bir mudhike sahnesi olmaktan başka bir sıfatla telakki etmediği hayata girmişti: Burada hissettiği yegâne hayret evvelden bilinip öğrenilmiş, keşfedilip anlaşılmamış bir şey bulamamaktan ibaret idi.

Babası vilâyetlerden birine memur olup gittikten sonra Behlûl Galatasaray'ında leyli olarak bırakılmış idi, haftada bir gece Adnan Bey'in yalisına giderdi; babası o kadar uzakta idi ki tatil zamanlarını uzun bir seyahat için israf etmektense İstanbul hayatı hakkında mektepte başlanan taallümü tevsi ve ikmal için istimali tercih etmiş idi.

Hayallere kapılır değildi, hayatı bütün maddiyat ve hasâsetiyle görürdü. Mektepte hendese kitabının üstüne başını koyup da pencereden bir köşesi görünen semaya dalarak fikrinin bir hülya nuh-besi arkasından tayaranı vâki olmuş bir şey değildi. Öğrendiklerini öğrenmek için, bilmemiş olmamak için öğrenirdi, ne istikbaline ait bir emel kâşânesi kurmuş, ne şebabına ait bir şiir demeti bağlamış idi. Hayat onun için uzun bir eğlence idi. En ziyade eğlenebilenlere yaşamak için en ziyade istihkak sahibi olanlar nazarıyla bakardı.

Eğlenmek... Bu kelimenin mânası da Behlûl'de tebeddüle uğramış idi. O hakikatte hiçbir şeyden eğlenmezdi. Bütün eğlence yerlerine koşardı, bütün gülünecek şeyleri arardı, ihtimal herkesten ziyade gülerdi; fakat eğlenir miydi? Eğleniyor görünürdü. Onun için eğlenmek eğleniyor görünmek demekti. Bütün gülüşlerinin, eğlenişlerinin altında saklı bir can sıkıntısı vardı ki onu daima bir zevkten diğerine sevk ederdi. Geceyi Tepebaşı'nda bir opereti dinleyerek geçirdikten sonra ertesi gün Erenköyü bağlarında bir siyah çarşafın peşinde dolaşırken görülürdü; bir pazar günü *Concordia* muganniyelerinden birini araba ile Maslak'a kadar götürür, bir cuma günü Çırçır Suyu'nda saz dinlerdi. İstanbul'un hiçbir eğlence yeri yoktu ki Behlûl oradan bir zevk hissesi almasın. Ramazanda akşamları Direklerarası seyranına devam eder, kışın Odeon'un balolarında ortalığı neşvesinin velvelesine boğardı. Henüz mektepte iken kendisine muhtelif ülfetler peyda etmiş idi. Mektebin her unsurla karışık hayatı içinde başlayan bu ülfetler mektepten çıktıktan sonra

inşia etmiş, ona memleketin bütün muhitlerinde selamlanacak çehreler, sıkılacak eller vücuda getirmiş idi.

O kadar çok adam tanır, muhabbetini o kadar muhtelif çehrelere taksim ederdi ki bunlardan bir tanesine biraz fazla bir merbuti-yet hissesi ayırmaya vakit bulamamıştı. Onun için lazım olan şey Beyoğlu'ndan yalnız geçmemek, Lüksemburg'a giderse kendisini dinleyecek bir muhatap bulmak, Kâğıthane'ye gidecek olursa arabada bir kişi kalmamaktı. İnsanlara bu yolda hizmetler, bu tarzda lüzumlar için yaratılmış nazarıyla bakardı; hiçbir zaman refakat edebilecek birisine tesadüf edememek vuku bulmamış idi.

Onu herkes sever, herkes arardı. Öyle kahrkahalaları vardı ki en derin melallere galebe çalarak yanındakine neşve îras ederdi; öyle nükteler, mazmunlar yağdırır ki bunlar geçtiği yerlere fikrinin israf olunacak çiçekleri kabilinden serpilir, toplanır; memleket içinde gezerdi. Bir vaka olsa, bir yeni şey işitilse arkasından Behlül'ün zarif bir sözü, hoş bir latifesi naklolunurdu.

Her vesile ile naklolunacak hikâyeleri vardı; bir kitapta okunmuş bir sahife, bir ceridede tesadüfen görülmüş bir fıkra Behlül'e bir nakış zemini olurdu. Onu dinlerler ve mutlaka gülerlerdi. Nazarında bütün kendisini dinleyenler, dinlediklerine gülenler bir alay ahmaklardan başka bir şey değildi; asıl eğlenen kendisiydi. Etrafindakilere kendisinin zevki için ancak böyle lüzum görüldükçe istimal olunacak aletler kadar ehemmiyet verirdi.

Başlıca merakı herkes tarafından taklit edilmekti. Bir sınıf gençlerin giyiş ibresi hükmünde idi, ufak tefekler hakkında onun reyine bir nefis zevk düsturu hükmünde müracaat olunurdu. Kokular, kravatlar, bastonlar, eldivenler, bütün o lüzumsuz fakat o nisbette mühim şeyler için Behlül'de taklit olunacak mutlak bir yenilik vardı.

Bu adamın ahlâk hüviyeti nasıldı?

Bu öyle bir sual idi ki Behlül şimdiye kadar nefsine karşı bile îradına lüzum görmemiş, vakit bulamamıştı. Bazı şeylere itikadı vardı: Parayı büyük bir kuvvet olmak üzere telakki ederdi, iyi bir adam olmak için güzel giyinmek başlıca bir şart olduğuna zâhibti; insanlara karşı vazifesinin onlarla mümkün mertebe beraber eğlenmek, memleketine karşı vazifesinin mümkün mertebe mesirelerinden istifade etmek, nefsine karşı vazifesinin bu haşarı çocuğu mümkün mertebe sıkmamak noktalarından ibaret olacağına tereddüt etmemişti.

Hayatta hiçbir şeye şaşmazdı, yalnız bu ahlâk felsefesine iştirak etmeyenlerin safvetine şaşardı, lehçesinde hayret kelimesini yalnız bunun için muhafaza etmiş idi. Edison'un yeni bir ihtirâmı mesela cambazhanede görüle görüle bıkılan bir sanat eseri kabilinden öteden beri muntazar bir şey hükmünde telakki ederdi. Hayatta bütün yeni şeyler için onda bir alışıklık, bir aşinalık vardı; sanki onlar eski imiş de herkes vâkıf olmak için kendisinden sonraya kalmışçasına, ağızlarını açarak hayret edenlerin arasından o, omuzlarını silkerek geçerdi. Herkes için günlük vakalar arasında garip addolunanlar Behlül için eski zaman tarihi ma'rufiyetine inerti.

Refiklerini hayretlere düşüren bir vaka naklolunurken o, “Bundan âdi bir şey olamaz” hükmünü vererek başını çevirirdi. Hatta Adnan Bey ona “Haberin var mı, Behlül? Firdevs Hanım'ın kızını alıyorum, sana bir şık yenge...” dediği zaman Behlül'de küçük bir hayret eseri bile uyanmamış, “Ben zaten bekliyordum” demiş idi.

Nihal çıktıktan sonra Behlül hatasının fena tesirini nefesine unutturmak isteyerek resmi tekrar eline aldı, etrafına baktı, nihayet bir Japon yelpazesinin arasına koymak için karar verdi. Oraya iliştirirken kendi kendisine “Bu izdivaç fena değil, fakat Nihal için hiç iyi bir şeye benzemiyor. Zavallı çocuk!..” dedi. İkisi tâ çocukluktan beri daima birbirine karşı cidalci, hatta kinci olmakla beraber türlü küskünlüklere, kavgalara rağmen aralarında, şüphesiz kan bağlarıyla, büsbütün kaybolamayan bir dostluk vardı.

Onların münasebeti hiç bitmeyen bir cenk idi. Behlül, aralarındaki sekiz senelik yaş farkının verdiği salâhiyetle bir büyük birader sıfatını alır, Nihal'in bütün çocukluklarını muaheze eder, ona verilen terbiye tarzının aleyhinde bulunur, bu kızın şımarık bir çocuktan başka bir şey olmayacağını söyler, onu tâzib etmekten garip bir haz alırdı. Bunlar Nihal'i çıldırtırdı. Keskin bir kelime ile, anif bir vaziyetle Behlül'ün hiçbir itirazını mukabelesiz bırakmazdı; nihayet kavga başlardı. Bu kavgalarda Behlül Nihal'in hırçınlıklarını istihzalara, mukabele olunamayacak kakhahalara boğarak galip çıkmaya çalışırdı. Aralarında her vakit halledilecek bir mesele, hâtime verilecek bir kavga vardı. Bu münasebet tarzı onları neticesiz kalmış bir müsademedede galebe fırsatı bulmak için dakikaların tesadüf lütfuna muntazır iki muharib sıfatında tutardı. Birbirlerini ararlar; her kavgadan sonra birbirine sokulurlar; önceden gülerek, bütün cidal hatıralarını unutarak başlarlar; sonra, birdenbire, bir kelime,

bir nazar, bir hiç sebep olur; Behlül gya bir çocuğu kızdırarak eğlenen bir adam sıfatından düşmeyerek, Nihal bu sahte taarruz vaz'ından daha ziyade kudurarak kavga ederlerdi.

Bugün Nihal'de mukabeleye kuvvet yoktu. O çıktıktan sonra Behll kalbinin t derin bir köşesinde merhamete benzer bir Şey duymuş, bu hissin istemeksizin bir nidâsını zapt edememiş idi. Resmi nihayet Japon yelpazesinin bir tarafına iliŐtirdikten sonra geri geri çekilerek baktı ve hiçbir Şeye ehemmiyet vermek istemeyen felsefesi kalbinin o nidsına cevap verdi:

“Bir hafta sonra alıŐacak, değil mi?”

Hl resme bakıyor; fakat onu görmeyerek, zihninde hep o meseleyi takib ederek duruyordu. Bir aralık amcasının sözü aklına geldi, kendi kendisine, “Evet,” dedi, “Şık bir yenge, Şık bir izdivaç, Şık bir valide ile Şık bir hemşire! Bütün Şık!... Biz de Melih Bey takımından oluyoruz.” Odasının bütün duvarlarını dolduran resimlere bir fikir anlatmak isteyerek elini savurdu ve içinden gelen bir raks havasıyla tuğyan ederek iki vals devresinden sonra kendisini t ötede koltuğa attı, bağırdı:

“Hurra!..”

Sıcak bir ağustos günüydü. On beş günden beri Mlle de Courton dersleri tatil etmiş idi. Sabahları bağçede uzun mücaleseler yapıyor, bunlara ara sıra Adnan Bey’le Behlül bile iştirak ediyorlardı. Bu sabah kameriyede büyük meşguliyet vardı. Behlül nihayet Beşir’in kırmızı fesiyle mai püskülünü getirmişti; fakat Beşir’e, biraz büyükçe kafasının mütaddan ziyade uzayan kıvrıkcık saçlarıyla, fes küçük geliyordu. Saçları makinenin sıfır derecesiyle kırmaya karar vermişlerdi, Beşir iki günden beri makineyi saklayarak bu vazifeyi başka kimseye bırakmak istemeyen Bülent’ten bucak bucak kaçıyor, Bülent’te o kadar arzu vardı ki nihayet Nihal tavassuta lüzum görmüştü:

“Neden korkuyorsun, Beşir? Bir tarafını kesmez ki...” demiş idi.

Nihal’in bu sözü Beşir’in bütün korkularını birden söndürmüştü; şimdi orada, yere diz çökmüş, başını Bülent’e teslim etmiş idi. Bülent kahkahadan işleyemiyordu ki... Beşir gıcıklanarak kıvrandıkça, “Aman, küçük bey!...” ricalarıyla ensesini kısıtıkça Bülent’in gülmekten parmakları gevşiyor, diğer eliyle karnına basarak kırılıyordu. Ötede dalgın gözlerle, dudaklarında mübhem bir tebessümün gölgesi uçarak, Mlle de Courton, Beşir’e bakıyor, kendisine, “Oh! Fransızlar fena bir asır geçiriyor, matmazel! Sizi temin ederim ki Fransa’yı terk etmekte isabet ettiniz. Damarlarında biraz asalet kanı cevelan edenlerin bu pisliklere kayıtsız kalabilmesine imkân yok,” kabilinden sanki ismet hislerinin isyanına tercüman olan nakaratlar terdif ederek Paris’in son ceridelerinden bütün mülevves tafsilatıyla hikâye olunan bir rezalet vakasını nakleden Behlül’ü galiba dinlememek için Beşir’e bakıyordu. Behlül’ün başlıca zevklerinden biriydi: Bütün okuduğu açık hikâyeleri, gördüğü çapkın mudhikeleri türlü ahlâk mütalaalarına terdif ederek ihtiyar asilzade kıza nakleder, onun azabından, sarı çehresini tabaka tabaka istilâ eden iffet humretinden eğlenirdi. Kameriyenin kenarında, sedirin üstünde Nihal, Cemile’ye yeni öğrenilmiş bir el işi göstermeye çalışıyordu. Nihal’in tabiatı idi: Doğrudan doğruya öğrenmeye sabrının

kifayet edemeyeceği şeyleri Cemile'ye öğretmeye çalışarak öğrenmiş olurdu. Bu, gayet ince, muhtelif renkte kordelaların nohut kadar boncuklarla tutturulmasından müteşekkil bir örgü idi ki Mlle de Courton son gelen kadın işi risalelerinden birinde bulmuş idi. Bu örgüden bir sigara iskemlesi için örtü yapılacaktı; Nihal bir yandan yapmaya çalışıyor, bir yandan Cemile'ye ders veriyordu; "Şimdi," diyordu, "sarı ile kırmızıyı ekledik, boncuğu geçirmeli, sonra bunun yanına mai ile yeşil koruz..." Sonra karşıdan Mlle de Courton'a hitap ediyordu:

"Değil mi, matmazel? Sarı ile kırmızıdan sonra mai ile yeşil?... Oh! Hiç de iyi olmuyor, ben usanmaya başladım bile; şu sırayı bitirdikten sonra Cemile'ye vereceğim."

Mlle de Courton renklerin imtizacına bakmak için fakat asıl Behlûl'den kaçarak onların yanına gelmiş, Behlûl nihayet Beşir'in saçlarını eğri büğrü kestikten sonra şimdi bitirmeye üşenen Bülent'e koşarak elinden makineyi almış idi. Cemile kendisine verilecek olan bu yeni işe heveslenerek tostoparlak çehresini uzatmış, ihtiyar mürebbiyenin Nihal'e tariflerini dinliyordu.

Bağçenin üstünde ağustosun sıcak gecesinden sonra henüz dağılmaya vakit bulamayan bir sis uçuyor; kameriyenin hanımel-lerinden, sarı güllerinden, yasemenlerinden bağçede karanfiller-den, şebbûlardan ağır bir koku üstüne çöken bu sis arasında nefes alamayarak güya bunalmış, yüzüyordu. Bu sabah Nihal'le beraber bağçe seyranına çıkan Fındık –sarı kedi– ötede muhteriz pençesini uzatarak bu kıvrıkcık siyah şeylerin mahiyetini anlamak isteyen temaslarla Beşir'in yere dökülmüş saçlarına dokunuyor, kameriyenin çardağında, çiçek kokularından mest olmuş bir arı mütemâdi bir vızılıyla dönüyor, tâ bağçenin bir köşesinde kelebeklerden korkan bir çift serçe oradan oraya sıçırıyordu.

Bağçenin üzerinde derin bir saadet sükûnu kanatlarını germiş bu hayat köşesini bir ârâmiş havası içinde uyutuyor gibiydi.

O günden beri yalıda büyük vakaya unutulmuş denebilirdi. Hiç kimse bundan bahsetmiyordu. Şakire Hanım'ın o günden sonra başlayan baş ağrısına bile fasıla gelmiş, alnını sıkın yemeni çıkmış idi. Yalnız bir gün yukarıda yatak odalarında bir tebeddül olacağından bahsedilmiş, Nihal'den yatak odalarıyla dershanelerinin birleştirilerek dördüncü odanın serbest kalmasına muvafakati istihsal edilmişti. Nihal yalnız başını eğerek rıza göstermişti; sonra

bu da unutuldu, ne o ve ne etrafındakiler buna dair artık bir şey söylememişlerdi. Nihal tatlı bir rüya içinde gibiydi. Artık hiçbir şey olmayacak vehmiyle hiçbir şey düşünmüyordu. Babasına her vakitten ziyade sokuluyor, onu her vakitten ziyade kendisine hasretmek istiyordu.

Nihayet bir gün yalının içinde büyük bir telaş olmuş, rıhtıma bir mavna yanaşmış idi. Gürültüler vardı, mavnadan bir şeyler çıkıyordu. Nihal pencereden koşmuş, bakmış: Bir yatak odası takımı!...

Bu, isfendan ağacından güzel bir takımdı. Nihal birden anladı. Odalarda yapılacak tebeddülün sebebi asıl bu yatak takımının karşısında vuzuh kesbetti. Daha ziyade görmek istemeyerek bağçeye kaçtı.

İki günden beri takım yukarıda sofada duruyordu. Adnan Bey Nihal'in bir şey sormasına muntazırdı, iki günden beri Nihal sofayı dolduran bu kalabalığın önünden sanki görmeyerek geçiyordu.

Bugün Mlle de Courton, "Hayır, hayır, mai ile yeşil hiç imtizaç etmiyor, başka bir şey bulmalı..." derken Nihal birdenbire sordu:

"Matmazel! Ne için odaları boşaltmadılar?"

İhtiyar kız başını kaldırarak baktı. Bu sual o kadar beklenmiyordu ki hemen cevap veremedi.

"Bugün boşaltsak nasıl olur?"

Mlle de Courton biraz tereddütle cevap verdi:

"Evet, fakat sonra işçiler gelecek, perde değişecek, oda..."

İkmal etmedi. "Oda boyanacak..." diyecekti.

"...Birçok iş var, bu gürültünün içinde kalacağımıza... Bu sene de Ada'ya hiç gitmemiştik, değil mi Nihal? Halana gitsek bir iki hafta misafir kalsak..."

Mlle de Courton bu fikri icat etmişti, ikide birde onu öne sürüyor, Nihal'i annesinin vefatından kaçırdığı gibi bu yeni annenin gelmesinden de kaçırmak istiyordu. Nihal hep dudaklarını burarak muhalefet gösterirdi, buradan uzaklaşacak olursa bir şey olacağından ve o şeyin babasını büsbütün elinden alacağından korkuyordu. Bir gün, tereddüt etmeden muvafakat cevabı verdi:

"Bülent'le Beşir de beraber, değil mi? Öyle ise, bugün, hemen şimdi gideriz. Yalnız ders odasını boşaltırken bekleriz, ondan sonra... Ondan sonra ne yaparlarsa yapsınlar."

Odaların boşalacağına, Ada'ya gidileceğine vâkıf olur olmaz son ameliyatta muvaffakiyetini görerek tekrar berberliğe hevesi

tazelenmeye başlayan Bülent birden Beşir'i unuttu. Elinde Beşir'in kırmızı yeni fesini mai püskülünden tutup savurarak bağıyordu:

“Göç var! Göç var!... Ada'ya gidiyoruz, merkeplere bineceğiz!..”

Sonra ablasına koşuyor, ona sarılarak yalvarıyordu:

“Merkeplere bineceğiz, değil mi, abla? Ben artık düşmem. O vakit küçüktüm, şimdi büyüdüm...”

Bacaklarının üstünde dimdik durarak büyük görünmeye çalışıyordu. Hep beraber koştular, Bülent neşesinin kasırgasıyla onların hepsini yalHYa sürüklemişti.

Adnan Bey'e haber verdiler; “Oda boşanıyor, çocuklar Ada'ya, büyük halalarına gidiyorlar” denildi. Mlle de Courton bunu söylerken Adnan Bey'le gözleri, başka bir lisanla fikirlerini takrir ediyor gibiydi. Adnan Bey yavaşça, sâkit, yüzüne bakan Nihal'i çekti; galiba onu, teşekkür etmek için, öpecekti. Öpmedi, Nihal'de öyle bir şey vardı ki şu dakikada, odanın boşalacağı, Ada'ya gidilerek burasının serbest bırakılacağı için öpölmekten firar ediyordu.

Bülent bu göç etmek fikrinden çıldırıyordu. Şayeste, Nesrin, Beşir, evvela soğuk ve mahkûm bir itaat ile başlayan bu hizmetçiler, çocuğun şetareti sirayetinden kurtulamıyorlardı. Piyanoyu dışarıda sofaya sürüklerlerken Bülent muşamba perdenin gaytanını piyanonun halkasına takarak, akıntıda yedek çekenlere mahsus bir vaziyetle asılıyor, olanca sesiyle “Varda, kimse olmasın, matmazelin eski potinlerini çekiniz, hepinizi çiğneriz...” diye bağılıyor, kahkahadan sinirleri gevşeyerek artık çekemeyen Nesrin, “Aman, paşam, güldürme de işimizi bitirelim” diyor, fırsattan istifade ederek soluyan Şayeste Nesrin'e çıkışarak, “Çılgın kız! Gülecek ne var? Gülünecek zamanı buldun ya...” itabıyla bir mâna kastediyordu.

Bülent ter içinde idi, Şayeste bir iskemleyi, Nesrin yazıhanenin gözlerini yüklenerek yürürlerken, o Beşir'in sürükleye sürükleye götürdüğü perdenin bir ucundan yapışarak “Yol verin, hamallar geçecek, bir tarafınıza çarpmasın” nidâlarıyla koşuyordu.

Bülent'in bu gürültüleri arasında Nihal birden sıkıldı, Mlle de Courton'a, “Gidelim... Gidelim artık buradan!..” dedi.

Buradan, bu evden kendisine hıyanet eden birisinden firar edercesine uzaklanmak istiyordu.

On beş günden beri Ada'da idiler. Burada her şey unutulmuş gibiydi; fakat Mlle de Courton Nihal'de gizli bir hissin yavaş yavaş tırnaklarıyla içini kazıdığını, çocuğun bahsetmek istemeksizin bir şeye muntazır olduğunu her vakitten ziyade artan duramamazlığından anlıyordu. Bugün yine Bülent'in ibramına dayanamayarak sabahleyin bir merkep seyranı yapıyorlardı, Ada'yı büyük bir halka içinde sıkın yolu dolaşacaklardı. Merkebe binmekten teneffür eden Mlle de Courton ile Nihal, hala hanımın tek atlı, iki tekerlekli arabasında idiler; Bülent'le Beşir onlara yetişebilmek için çılgınlarla merkeplere biraz daha sürat vermeye çalışıyorlardı. Beşir'in kırmızı fesıyla çehresinin üstünde şimdi tozdan beyaz bir bulut vardı, Bülent'in fesinden taşan ince kumral saçları terden alınına, şakaklarına yapışıyor, tombul yanakları al al yanıyordu.

Merkep süvarilerini pek geride bırakmamak için arabayı yavaş yavaş idare ediyorlar, arkalarında Bülent'le Beşir'in seslerini, merkeplerinin mini mini ayak gürültülerini işitiyorlardı. Ara sıra Beşir arkada kalıyor, recüliyetini kaybetmiş Habeşlere mahsus ince ve rakik sesiyle, "Beyim, çok koşuyorsun; düşeceksin, beni bekle!.." diye bağırıyor, o zaman Bülent ablasına sesleniyordu:

"Durunuz, bir parça dursanıza, işte benimkini zapt edemiyorum."

Mlle de Courton, Nihal'in elinden terbiyeleri kaparak, tek tük geçenlere yol bırakmak için kenara çekerek arabayı durduruyordu. Yine böyle durmuşlar, tâ arkada, uzakta küçük bir arızaya uğrayan merkep süvarilerini bekliyorlardı: Galiba Bülent'in kamçısı düşmüş idi, Beşir inerek onu arıyordu.

Ada'nın üstünde sıcak bir gün hazırlanıyor; etrafta, ufkun mübhem mailiklerinde batı bir sis uçuyordu. Uzakta İstanbul, minareleriyle, camilerinin kubbeleriyle, tepelerinin yeşil ağaç kümeleriyle köpükten bir deniz içinde titriyor gibiydi.

Sabahtan beri aralarında nadir kelimeler teati olunmuş idi. Nihal başını çevirmiş, Beşir'in şimdi boş kalarak yavaş yavaş ilerleyen merkebine bakıyordu. Birden, on beş günden beri birinci defa olarak Mlle de Courton'a sordu:

“Ne vakit gideceğiz?”

“Ne vakit isterseniz, çocuğum!”

Nihal ihtiyar kızın yüzüne baktı, ilk önce hayretini zapt edemedi:

“Ah!..”

Sonra biraz durarak ilave etti:

“Demek artık bitti mi?”

Nihal hayatı mahdud bir daire içinde geçen, hayattan ancak babasıyla mürebbiyesinin, kitaplarıyla dadılarının söyledikleri kadar malûmat alan, bilgiç refikalara malik olmayan alelumum on iki yaşında çocuklardan fazla bir şey bilmezdi. Hayata dair bildikleri bütün tesadüfle işitilmiş, sokakta araba ile geçerken görülmüş şeylerden küçük muhakemesinin müşevveş istintaçlarına münhasır kalmış idi.

Eve bir kadın geleceğine vukuf hasıl eder etmez bunun esas mahiyetini düşünemeksizin sırf hissi, sırf asabî bir eza duymuş idi; bu meselede muhakemesinin hiçbir tesiri yoktu. Bu his en doğru olarak kıskançlık tabiriyle kabili icmâl¹³ idi. Gelecek kadından her şeyi, hele babasını, Bülent’i, daha sonra Beşir’i, bütün ev halkını, evi, eşyayı, hatta kendisini kıskanıyordu; bu sevilmiş şeylerin içine girmekle o kadın bunları çalacak, elinden alacak; evet, nasıl, pek iyi tahlil edemiyor, vuzuh ile düşünemiyor, fakat ruhu hissediyordu ki o geldikten sonra kendisi şimdiye kadar sevdiklerini artık seveyecekti.

Bu söz çıktıktan sonra yanında fazla lakırdı etmemek için ev halkı kendisinden kaçıyor; o Şakire Hanım’ın odasına girerken önüne diz çökmüş bir şeyler anlatan Şayeste birdenbire susuyor, Nesrin ikide birde göğüs geçirerek “of!” diyor; bütün bu etrafındakilerden bir gizli mâna intişar ediyordu. Demek bir şey olacaktı ki o anlayamıyordu; hatta Cemile’nin bile yuvarlak çehresinde parlayan gözleri bu küçük kızın Nihal’den ziyade malûmatı olduğuna delâlet ediyordu.

Evvela galebe çalınamaz bir tecessüs hissiyle Mlle de Courton’un ibrasına rağmen Ada’ya gelmemek için inat etmiş idi. Orada hazır bulunmak, müdekkik bir müverrih ihtimamıyla bütün vakanın tafsilatına müteyakkız bir şahit sıfatıyla kalmak istemiş idi. Kimseden

13 kabil-i icmâl: özetlemeye uygun

bir şey sormuyordu, o vakaya dair bir kelime söylemiyordu; yalnız anlamak, görmek istiyordu. Sonra, odalarının dağılacağına, o güzel isfendan takımın oraya konulacağına vâkıf olunca artık daha ziyade durmaya kuvvet bulamamış, vakanın henüz şu ilk sadmesinde mağlup olarak kaçmak istemiş idi.

İşte on beş günden beri, güya uzakta ölen kıymettar bir hastanın ihtizârî ezasını duyarak fakat bir kelime söylerse neticeyi tacil etmiş olacağından korkarak, hep onu düşünüyordu. Ada'ya gelmek için muvafakat ettiğine pişman idi. Daha ziyade, nihayetine kadar durmalıydı. Kalbinde öyle bir korku vardı ki avdetlerinde yalı, babası, her şey kaybolmuş, bir rüzgâr onları savurmuş olacak zannettiriyordu. O, orada kalsaydı bu rüzgâr esmeyecek, bu rüzgâr hiçbir şey yapamayacaktı.

Daha sonra babasına sarıh olamayan bir kini vardı. Her vakit onlar Ada'ya geldikçe o da ikide birde gelir, günlerce beraber kalırdı; bu defa hiç, hiç uğramamış, hatta merak ederek bir adam bile göndermemiş idi. Son günlerde Mlle de Courton'a babasından asla bahsetmedi.

Adnan Bey çocukların avdetini mümkün mertebe tehir etmek istiyor, Bihter bilakis her gün onlardan bahsederek, “Artık getirtseniz! Bilseniz onları görmek için ne büyük hevesim var!” diyordu.

Çocuklarla ilk mülâkattan Bihter de korkuyordu, onlarla bütün müşterek hayatta münasebet tarzının bu ilk mülakatla hasıl olacak tesire tebaiyet edeceğine zâhib idi.

Bugün Adnan Bey izdivacından sonra birinci defa olarak İstanbul'a inmek üzere Bihter'den, saçlarının üstüne kondurulmuş bir buse ile, ayrılıyordu. Genç kadın yalvaran bir sesle, “Bugün artık haber gönderirsiniz, değil mi?” diyordu.

Birden merdivenin aşağısında bir gürültüyle taze, şakrak bir kahkaha işittiler. Adnan Bey durarak, “İşte onlar! Bülent'in kahkahası... Artık sabahtan akşama kadar Bülent'in bu kahkahasını her gün dinleyeceksiniz,” dedi.

Şimdi Bülent koşarak merdiveni çıkmış, arkasından takib edenlerden –Şayeste ile Nesrin'den– kurtulmuş idi. Doğru babasına

atıldı, mini mini kollarıyla sarıldı, dudakları babasının ancak yeleşine yetişebiliyordu; bu küçük küçük lacivert çiçeklerle beneklenmiş beyaz pikeyi on beş günlük iştiağının fevranıyla öptü, öptü; sonra birden durarak, karşısında, bir tebessümle intizar eden kadına bakarak gözlerini babasının yüzüne dikti. Ondan bir cevap, bu kadına ne yapmak lazım geleceğine dair bir emir bekliyordu. Adnan Bey sadece:

“Annen, Bülent, onu da öpmez misin?” dedi. O zaman Bülent, belki biraz da çocukların sık, genç, güzel kadınlara sokulmak için duydukları arzuya tebaiyetle gülerek ilerledi ve iki ellerini Bihter’in uzanan ellerine teslim ederek, yine bu güzel annenin latif bir buse hevesiyle uzanan dudaklarına dudaklarını uzatarak, öpüştü.

Nihal’le Mlle de Courton bu sırada sofanın son merdivenini çıkıyorlardı. Adnan Bey kendisine kuvvet vermek için ilk önce mürebbiyeden başladı:

“Bonjour matmazel! Nihayet ihtiyar haladan sıkıldınız, galiba... Nihal, beni öpmüyor musun?”

Nihal, hâlâ Bihter’in yanında, onun bir sualine gülerek cevap veren Bülent’e bakıyordu, kalbinde bir şey yırtılarak gözlerini oradan ayırdı, babasına ilerledi; küçük, ince elini uzattı. Adnan Bey bu eli tuttu, güya kızından bir af isteyerek onu sıkıyordu, çekti, çekti, baba kız evvela kısa bir buse ile öpüştüler, sonra bilinemez neden, birden doğan bir hisle, Nihal tekrar sivri çehresini babasına uzattı, o her vakit öptüğü yerden, çenesinin altında kılsız yerden, uzun bir buse aradı.

Şimdi Bihter kendisine ilerliyordu. Adnan Bey Mlle de Courton’u göstererek takdim etti: “Mlle de Courton...”

İhtiyar kızla genç kadın selamlaştılar. Bihter ilerlemekte devam etti ve tatlı, birden ilk münasebetlerin serinliğini latif bir muhabbet havasıyla ısındıran tebessümüyle, bir elini Nihal’in omuzuna koydu, diğer eliyle elini tuttu ve çocuğun nahif vücudunu çekti. Ondan latif bir menekşe rayihası intişar ederek Nihal’i taze bir bahar havasında sarıyordu, çocuğun başı Bihter’in sineline dayanmış oldu. Demek, o kadar korkulan şey, onun biçare ruhunu müthiş bir âfetin kâbusları içinde ezen şey bu genç, güzel, mütebessim kadın, bu bir demet menekşe kadar havasında taze bir bahar nefesi uçan vücuttan ibaretti, öyle mi?... Bu rayiha Nihal’in ruhunu güya tebahhur ettirerek massediyor gibiydi. Gözlerini kaldırarak, başı hep orada,

Bihter'e baktı, o da gülüyordu. Artık Bihter'in o tebessümünün altında bütün ruhunun teslimiyeti bir tebessümün gülleri içinde açılıyor gibiydi. O zaman Bihter, heceleri biraz çekerek terennüm eden, sesiyle dedi ki:

"Beni seveceksiniz, değil mi? Zaten beni sevmemek mümkün olmayacak... Ben sizi o kadar seveceğim, seveceğim ki nihayet siz de beni seveceksiniz."

Nihal cevap olarak ince dudaklarını uzattı, Bihter başını eğdi, yekdiğerine düşman olmak lazım gelen bu iki vücut bir dakika içinde doğan bir muhabbetle öpüştüler, dost oldular. Evet, birbirinin hemen dostu olmuşlardı. Nihal korkunç bir rüyadan çıkmış gibiydi. Artık elbiselerini değiştirmek ve soyunmak için yukarıya çıkarken Mlle de Courton'a sokularak dedi ki:

"Ne güzel, değil mi, matmazel? Ben zannediyordum ki..."

Bülent'in elinde çam dallarından yapılmış, büyük ihtimamla Ada'dan buraya kadar getirilmiş bir çelenk vardı; onu kütüphanenin üstüne asacaktı. Mürebbiye ile ablasının önünden koştu. Dershaneye gidiyor, her şeyden evvel bu mühim işi bitirmek istiyordu. Kapıyı eliyle itti, sonra birden uzun bir hayret nidâsıyla bağırdı:

"Aa!..."

Odaların değiştiğini hep unutmuşlardı. O zaman zapt olunamayan bir tecessüsle Bülent'in arkasından gittiler. Bülent odanın ortasında, burasının bir vakitler duvarları kurşun kalemiyle yapılmış gemi resimleri dolu o mümkün değil intizam altına alınamayan ders odası olabileceğine inanamayan gözlerle, bir hareket etmeksizin, elinde duran çam dallarından çelengi bu zarif yatak odasının neresine tâlik etmek lazım geleceğini düşünüyormuşçasına, duruyordu.

Nihal'le mürebbiye yavaşça girdiler. Mlle de Courton, "Odamıza gidelim, buraya girmemek icab ederdi..." diyor, fakat görmek hevesiyle o da gecikiyordu. Nihal etrafına baktı: Evvela pencereleri gördü. Gayet açık, beyaz bir bulut altında saklanmış zannolunacak kadar donuk mai atlastan yer yer boğularak kaldırılmış yarım perdelerin arasından beyaz tüller dökülüyor, Kula'nın garp zevkinin tesiriyle son zamanlarda vücuda getirdiği solgun hahlardan birinin üzerinde küçük küçük kümeler yapıyordu. Tamamıyla açılmış panjurlardan dalgalanarak giren ziya ile bu perdeler mai bir kayalık-tan dökülen, döküldükçe köpüren beyaz bir şelaleye benziyordu.

Yine öyle açık mai ile boyanmış duvarlar, o renkte atlasla gerilerek etrafına ince sarı kornişler çekilmiş tavan, ortasından sarkan eski mabetlere mahsus fânuslar taklidi mülevven muhtelif camlarla yapılmış bir büyük kandil; köşede, tam vaktiyle Nihal'in piyano-sunun yerinde yatak, tavandan azîm bir sarı halkadan dolaşarak dökülen atlas ve tül karışık bir cibinlik; karşıda, iki pencerenin arasında, tuvalet takımı; yanda kapısı unutulmuş açık bırakılmış aynalı dolap, uzun bir sedir, yine açık mai kalpakla bir uzun yer lambası, ufak bir geridon, mini mini bir şamdanla birkaç kitap, tâ aynalı dolabın karşısında babasının kara kalemle yapılmış tabii cesamette bir resmi...

İşte Nihal'in ilk bakışta gördüğü şeyler. Bülent hepsinden ziyade cesaretle davranarak ilerlemiş, tuvalet masasının üstüne, o bin türlü ufak tefeklere, biraz eğilerek, güya içinden birisinin başı çıkıverecekmiş gibi korkarak, aynalı dolaba bakıyor, her gördüğü şeye bir hayret kelimesi terdif ediyordu.

Mlle de Courton, Nihal'i çekip götürmek istedi. Nihal birden aklına gelen bir fikirle ilerledi. Dihlizden değil, odanın aralık kapısından geçmek istiyordu; eliyle aralık kapının tül perdesini iterek yol açtı, "Oh! Matmazel, bakınız!" dedi, "sizin oda buradan kaçmış..."

Mlle de Courton, biraz tutuk, cevap verdi:

"Evet, çocuğum, size haber vermemişler miydi? Ben tâ oraya, birinci odaya, beyin eski odasına gidiyorum. Fakat bu ziyaretlerle vakit kaybediyoruz. Hâlâ üstünüzü değiştireceksiniz..."

Nihal sapsarı idi. Hiçbir cevap vermedi. Bülent şimdi kanepenin üstünde unutulmuş, beyaz kordelalarla ipek bir kumaştan hafif bir omuz atkısını alarak sırtına koyuyor, küçücük boyuyla kırıstırarak, yumuk gözlerini süzerek çalkana çalkana odanın içinde dolaşıyordu. Mlle de Courton nihayet ciddiyete lüzum gördü. Bülent'in arkasından atkıyı çekerek, "Küçük yaramaz!" dedi, "size bin kere söyleniyor ki başkalarının şeylerine dokunmak ayıptır."

Bülent gülerek cevap verdi:

"Evet, hakkınız var, matmazel! Kıraat kitabımda bile bu söz var, değil mi?"

Nihal ilerlemişti. Kendi odalarına îsal eden aralık kapısının topuzunu çevirdi, kapı açılmadı. Bir kelime söylemeksizin döndü. Hep beraber, mürebbiye Bülent'in elinden çekerek, dihlize çıktılar. Nihal kendi odalarının kapısını itti, bir adım aldı. Bu defa Nihal

ufak bir hayret sayhasını zapt edemedi. Bülent, arkasından, kasırgalı telaşıyla atıldı.

“Bu ne?” dedi, “Aman, abla! Bu bizim odamız mı? Bu ne güzel-lik!... Bu ne süs!... Bu karyolaların cibinlikleri yeni mi yapılmış? Kütüphanenin kırık camı değişmiş, boyanmış... Bakınız, yazıhanede bir şeyler olmuş... Benim oymalarımı bütün çıkarmışlar. Ya perdeler... Oh! Bizim de şimdi ipekli ve tüllü perdelerimiz var.”

Birden Bülent’in gözlerini yeni boyanmış duvarın üstünde iğne ile tutuşturulmuş iri yazılarla bir kâğıt cezbedti:

“A, matmazel, bu ne?...”

Nihal, odasının büsbütün değişmiş manzarasının karşısında, bir dakika evvel dudaklarında irtisam eden endişe hattını kaybederek, gülümsüyor, demir karyolasının kubbesinden mai kordelalarla boğula boğula inen beyaz cibinliğe bakıyordu. Bülent’in gösterdiği levhayı okudu: “Duvarlara gemi resimleriyle insan başları yapmak memnu’dur.”

Bülent, “Ağabeyimin işi!” diyordu. “Demek deve resimleri yapabileceğim, öyle mi abla?”

Mlle de Courton diyordu ki:

“Bundan sonra Bülent’e kurşun kalemi vermek bitti. Artık odayı temiz tutmak lazım geliyor. Bütün lüzumsuz oyuncakları da atarız. Bülent şimdi evin içinde intizam seven bir küçük efendi olacak. Bu akşam bu güzel oda için beye teşekkür etmek de hatırımızdan çıkmayacak, değil mi Nihal?...”

Nihal cevap vermedi.

Mlle de Courton diyordu ki:

“Lüzumundan fazla inat ediyorsunuz, Nihal! İşte tam bir saat oluyor ki Czerny’nin hep o temrinine çalışıyorsunuz. Bu merak da yeni başladı. Altı senede bir kere fasılasız bir saat çalıştığınızı görmemiştim. Sizi bu kadar yorulmaktan men ediyorum, anlıyor musunuz?”

Nihal birden yuvarlak iskemlesinin üzerinde döndü:

“Tuhafsınız, matmazel!” dedi. “Bana her vakit piyanonun çalışmadan öğrenilmeyeceğini söylerdiniz. Tam ben çalışmaya heves duyarken şimdi de bu kaide çıktı.”

Ada’dan avdet edeliden beri Nihal mütadının hilafına olarak mürebbiyesine karşı ara sıra böyle âsabının serbest bir hamlesiyle cevap vermeye başlamıştı. İhtiyar kız bu cevaplara yalnız serzenişle dolu bir nazarla mukabele ederdi. Bugün dedi ki:

“Nihal, rica ederim, biraz muhakeme edelim. Maksat piyanoya çalışmak değil mi? Aynı temrini bir saat durmadan çalmak beyhude yorulmaktan başka bir şey değildir...”

Nihal atıldı:

“İşte yine tenakuz... Bana daima parmakların başka suretle çeviklik kesbedemeyeceğinden yine siz bahsederdiniz.”

İhtiyar kız küskün tavrıyla, “Bana itaat etmemek için bu kadar ısrar edeceğinizi bilseydim ihtara hiç lüzum görmezdim,” dedi.

Nihal sustu. Önüne bakıyordu, sonra gözlerinin eğri bir nigâhıyla mürebbiyesine baktı, dedi ki:

“Matmazel! Beni artık sevmiyor musunuz?... İşte bakınız, cevap vermiyorsunuz...”

İskemlesinden kalktı, Mlle de Courton’un yanına, kanepenin üzerine oturdu:

“Matmazel! Ne vakit derslerimize başlıyoruz? Artık sıcak havalar bitmedi mi? İşsizlikten ne kadar sıkılıyorum, biliyor musunuz? Şimdi istiyorum ki sabahtan akşama kadar odamızda okuyalım, okuyalım. Okumak hiç bitmesin...”

Nihal’de şimdi evin içinde bir uzak durmak, تنها köşeler aramak, kendisini saatlerce odasından çıkarmayacak işler bulmak merakı başlamış idi. Bu merak babasının evde bulunduğu zamanlar hük-münü icra ederdi. O gittikten sonra Nihal eski kıpırdak çocuk olur, evin içinde gezer, hususuyla Bihter’in yanından ayrılmazdı. Garip bir his hadisesiyle bu izdivacın bütün kını babasına inhisar etmiş, asıl Bihter’le onun arasına bir soğukluk koymamış idi. O günden beri babasından kaçıyor, güya biçare ruhu kendisini aldatan bu kalbin hiyanetinden intikamını ondan uzak kalmakta arıyordu.

Artık sabahları babasının odasına giderek onu yatağından kaldırmıyordu. Bu sabah mülatafaları tamamıyla bitmişti. O zamanlar Nihal, henüz Bülent yatağında uyurken, uyanır, çıplak ayaklarına terliklerini takarak yavaşça babasının odasına girer, ekseriyet üzere onu yatağında bulurdu. O, kalkmakta iltizam ederek nazlandıkça Nihal muziplikler icat ederdi.

Henüz çocuktu: Babasının kasrı basarını¹⁴ bir türlü anlamayarak ve gözlük istimalinin lüzumu mahiyetine bir türlü akıl erdiremeyerek bir gün yine o, yatakta gecikirken, “Sabah oldu, bakınız güneşe... Yoksa görmüyor musunuz? Gözlüğünüzü getireyim mi?” demiş idi. O gün bunu ciddiyetle söylemişti. Sonra bu hemen her gün tekerrür eden bir latife olmuş idi. Nihal ikide birde gözlüğü alır, babasının gözüne tutar “Bakınız, şimdi güneşi görüyor musunuz?” der, Adnan Bey bu latifeden asla usanmayan bir kahkaha ile yatağından atlardı. O zaman Nihal için ufak tefek hizmetler başlardı: Babasının havlusunu tutar, diş macununun kapağını açar, leylak suyu şişesinin topuzunu sıkarak Adnan Bey’in beyazlıkları kumrallıkları içinde kaybolan saç-larına muattar bir yağmur serperdi. Bütün bu şeyler bitmez tükenmez latifeler, kahkahalar içinde yapılrđı. Başlıca oyunlarından biri ydi: Nihal’in bu sabah hizmetlerine mahsus bir halayık ismi vardı: Pervin!... O zaman Nihal dudaklarını büzer, gülmemeye çalışır, başını biraz ciddice tutar, küçük bir Pervin olur, Pervin sıfatıyla koşar, Pervin sıfatıyla hizmet eder; sonra, birden, bir kahkahanın tarrakasıyla Pervin’in içinden Nihal’in neşve saçan siması çıkar, ince kollarıyla boynuna sarılır, güya büsbütün Pervin kalıvermekten korkarak bir

14 kasr-ı basar: uzağı görememe, miyopluk

buse ile kendisini bulmakta acele ederdi. Arada bir Pervin'e darılır, çehresini çatarak hiddetle çıkışırdı:

“Pervin! Kız ben sana söylemedim mi? Ne için bu sabun kâsesini yıkamadın? Şimdi ben sana ne yapayım? Söyle bakayım, kulaklarını mı çekeyim? Dudaklarını mı koparayım?...”

Adnan Bey bu hiddet oyununu o kadar güzel yapardı ki Nihal, mebhût, adeta korkarak dinlerken, birden şaşırır, işin oyunluğunu unuttur, muhayyel Pervin için bir merhamet mi duyar yoksa velev bir oyun arasında velev bir latife içinde kulaklarının çekilip dudaklarının koparılmasına rakik ruhu tahammül mü edemez, ne olur, birden babasına sokularak oyunun ciddiyetini bozmak için kesik kesik gülerdi. Bir gün hem böyle gülmüş hem ağlamış idi.

Şimdi, şimdi bu latifelerin arasında, nasıl olmuş bilinemez, kitlendikten sonra anahtarı kaybolan bir kapı vardı. Bu kapı... O, aralarında soğuk bir mezar taşı şeklinde dikiliyordu. İhtimal bu izdivacı tamamıyla affedecekti, eğer babasıyla arasına böyle bir duvar çekilmemiş olsaydı.

Onun izdivaç hakkında mübhem fikirleri vardı. Muhakemesinde karı kocanın yekdiğerine “Bey!”, “Hanım!” diyen bir kadınla bir erkek olmasından fazla malûmat o kadar müşevveş bulutlar arasında kaybolurdu ki istidlâleri takibe imkân bulamazdı. Onun için yalnız bir şeyin ehemmiyeti vardı: Babasıyla kendisinin arasında bir kapı kapanırken onunla bir yabancı kadının arasında mai atlaslarla, beyaz tüllerle müzeyyen zarif bir kapının açılmış olması...

O günden sonra bir daha o odalara girmemişti; fakat o gün Bülent'in bulduğu beyaz omuz atkısını unutamıyordu. Kapının ötesinden ayak sesleri, ufak gülüşler işitirken gözlerinin önüne hep o omuz atkısı geliyordu. Nedir, yarabbi! Bu omuz atkısı ki çocuğun dimağına böyle musallat olmuş, uykularına karışıyordu?

Hele ikisini beraber görmeye tahammül edemiyordu. Onlarla beraber bulunmak mecburiyeti sofrada ictinabı mümkün olmayan bir eza idi. İlk günleri Nihal mütadını bozmamaya, yine o gevezelikleriyle sofrada geçen saatleri doldurmaya azmetmiş idi; fakat bulduğu lakırdılarda, lakırdılarının arasına serptiği kakhahalarda, Hatta kendisini telattufu dinleyenlerin sükûtunda, tebessümünde sanki yanlış bir perdeye basılmış olmaktan mütevellit öyle sahte bir nağme fark etmiş idi ki bir gün sebepsiz bir huysuzluk çıkarmış, sofradan kalkmış idi. O günden sonra sofrada musır bir sükût iltizam ediyordu.

Adnan Bey uzaktan bu küskünlüklerin alâmetlerini fark ediyor ve Nihal'le bir musâlahanın tesis zamanına henüz gelmemiş nazarıyla bakıyordu. Biliyordu ki Nihal kendisinden uzaklandıkça Bihter'e takarrüb edecek. O da asıl bunu istiyordu.

Bihter'le Nihal iki dost idiler. Babası gittikten sonra Nihal bir aralık kendisine ait olan halktan, Bülent'le Beşir'in ve Cemile'nin teşkil ettikleri o çocuk halkından kaçır; biraz da on iki ile on dört arasında bulunan kız çocuklarına mahsus bir büyümek, büyüklerle beraber olmak hevesiyle, Bihter'in yanına gelirdi. Bihter'e henüz verecek bir unvan bulamamıştı. Ona "Anne!" demeyecekti, kendi kendisine buna karar vermişti. Başka bir isim de bulamıyordu. Beraber bulunurken başlıca ona bu isimle hitap edememekten sıkılırdı. Bir gün ona bir şey söyleyecekti, âdeti idi, mutlaka birisine lakırdı söylemeye başlarken bir hitap kelimesiyle başlardı, onu bulamadı, bulamadığı için söyleyeceğini unuttu. Bihter fark etmişti, gülerek dedi ki:

"İşte yine bana verecek bir isim bulamadınız. Durunuz, sizinle bir mukavele yapalım. Bana sadece Bihter deyiniz, olmaz mı? Ben de size kısaca Nihal derdim. Böyle aramızda bütün külfet de kalkardı."

Nihal kıpkırmızı oldu:

"Oh! Kabil değil..."

Bihter ısrar ediyor, Nihal'in ona bir isim bulamamak azabına mutlak hâtime vermek istiyordu:

"Hayır, hayır, mademki benim hoşuma gidecek. Söyle bakayım, Bihter!... Bihter!..."

Nihal gülerek, "Bihter!.." dedi.

O günden sonra daha teklifsiz oldular, artık aralarında sıkılacak hiçbir şey kalmamıştı, bir yaşta iki refika sıfatını alıyorlardı. Bu refakate, Bihter ufak ve hiss olunmaz bir himaye mânası da ilave ediyordu. Bir gün Nihal'in bütün elbiselerini, çamaşırlarını, ufak tefeklerini muayeneden geçirdi; hepsini beğeniyor, Nihal birer birer gösterdikçe başıyla hep "güzel!" diyordu. Muayene bitince dedi ki:

"Nihal! Bilir misin, artık bunların hepsini atmak zamanı geliyor. Ben isterim ki sen küçük bir çocuk değil genç bir kız olasın. Bu kısa etekler... bunlar on ikisine kadar pek iyidir. Fakat on ikisinden sonra..."

Artık bir genç kız olmak fikri Nihal'i hazzından şaşırttı. Mürebbiyesinin yüzüne baktı. İhtiyar kız buna muterizdi. Bihter'e diyordu ki:

“Lakin madam, zannederim ki pek erken... Fransa’da bu kadar çocuklar bağçede çember çevirir. Nihal’in eteklerini uzatmak için hiç olmazsa iki sene daha beklemek lazım gelir.

Bihter gülererek cevap verdi:

“Evet, Fransa’da, alelûmum Avrupa’da, hatta Beyoğlu’nda; fakat bizde Nihal artık sokağa açık bile çıkamayacak. Değil mi Nihal? Şık bir çarşaf...”

Nihal çarşaf fikrine çıldırdı. Ellerini çırpıyordu, mürebbiyesine koştı:

“Oh! çarşaf, çarşaf...”

Sonra bu sevinç arasında birden ağzından bir şey çıktı. Bihter’e, “Babama söylersiniz, değil mi?” dedi.

Bihter evin tertibatını değiştirmek istiyordu. Artık Nihal’le hep buna dair görüşüyorlardı. Bütün tasavvurlarına Nihal’i teşrik ediyor, yapılacak şeyler için Nihal’e, “Değil mi, öyle yaparız, değil mi?” diyordu.

Beraber gezeceklerdi. Bihter, Nihal’in bütün elbiseye müteallik şeylerine nezaret edecekti; bu kış geçtikten sonra, baharda bir gün Kâğıthane’ye yaşmakla gideceklerdi. Bihter hemen hayalinde doğuveren bu yaşmağı Nihal’e anlatıyor; o, bütün kadınlık için uyanmaya başlayan hislerinin ilk küşayışıyla dinliyor; ruhunu mest eden bu süslü şeyler, şu küçük muntazam dişleriyle, ince kırmızı dudaklarıyla insanı garip bir hararetle ısıtan tebessümü ile, müterennim sesiyle tasvir eden güzel ağızda bir başkalık alıyordu. Sonra genç kadının muhitinde öyle esirî bir bahar nefhası, şuh bir menekşe havası vardı ki Nihal’in rakik hüviyeti tebahhura müheyya bir jale katresi gibi erir, onda imtisas ederdi. O zaman bu gene kadınla bu henüz bir genç kız olacak çocuk ruhlarını birden bir kanat darbesiyle bir meserret ufkuna atan müzeyyen tasavvurlarının arasında öpüşürlerdi.

“Beybabanız geliyor...”

Nesrin’in sesi bu haberi atınca birden soğuk bir raşe Nihal’i sarsardı; dudaklarını çeker, kendisini sarhoş eden muattar havadan, yabancı bir ufka düşmüş bir kuş tevahhuşuyla, kaçmak ister, güya bir müsemmin nesimden kurtulmak için acele ederdi.

Eylül nihayetlerinde idi. Bir gün sofrada Adnan Bey dedi ki:

“Nihal! Matmazel’den haber aldım ki derslerinize çoktan başlamışsınız. Türkçene ne vakit başlayacağız? Hani ya birçok niyetlerimiz vardı ki unutmuş görünüyorsunuz...”

Nihal’in Türkçesine hemen tamamıyla Adnan Bey çalışmış idi. Bu sene ona eski yeni, manzum, mensur müntehab parçalar yazdırılacak, seçme yazılardan bir defter vücuda getirilecek, bunlar okutturulacak, izah olunacak, bir yandan da Nihal’in mümkün değil ıslah olunamayan imlasına bir çare bulunacaktı. Adnan Bey tâ öteden beri okuduklarından parçalar çizmiş, Nihal’in mutasavver defterine sermayeler teşkil etmiş idi.

Nihal günlerce babasının bu sözünü unutmuş göründü, Adnan Bey de unutmuş gibiydi; fakat tekrar babasıyla baş başa saatlerce o küçük iş odasında kalmak ihtimali öyle bir şeydi ki Nihal’in o akşamdan sonra fikrini terk etmedi. Nihal yine kendi tarafından iltizam olunan bu babasından uzaklık içinde, uzun bir kışın siyah günlerini kafesinde güneşler düşünerek geçiren bir kanarya gibiydi. Bir gece, yemekten sonra, Adnan Bey’le Bihter, Nihal’in odaya, o ne kadar zamandan beri tebaüdünü hissettikleri iş odasına girdiğini gördüler. Adnan Bey gülerek, “Ders mi?” dedi. Nihal, “Evet, eğer isterseniz...” cevabını verdi.

Bu gece dersler başladı; fakat baba ile kızın arasında o eski samimiyet, o eski tekellüfsüzlük yoktu; şimdi aralarında bir şey eksilmiş gibiydi; hayır, daha doğrusu fazla idi. Bir üçüncü vardı...

İlk geceleri o eski samimiyet hararetini bulmak için her ikisinin gayretiyle dersler gidiyordu. Nihal küçük titrek sesiyle bir küçük manzumeyi okumaya çalıştıkça hatta hep beraber gülüyorlardı. O mümkün değil nazmın musiki hareketini anlayamıyordu. Adnan Bey diyordu ki:

“Lakin, Nihal, şaşıyorum, ne için anlamıyorsun? Fransızca nazımları pek güzel okuyorsun, fazla olarak musikişinassın, nazımda vezin kelimelerin mücaveretinden hasıl olan musikiden başka bir şey değil.”

O zaman efa’il ve tefa’ili izaha başlar, o anlatırken Bihter’le Nihal uzaktan bakışarak gülerlerdi. Nihal’in beceriksizlikleri derslerin can

sıkan ciddiyetine böyle ara sıra neşveler serperdi. Sonra, bir gece, Nihal tabii bir sevk ile mevzun okumaya başlayınca artık başlıca gülünecek şey kalmamış oldu. Yavaş yavaş derslerin üstünde esnemek hevesi veren bir hava uçmaya başladı. Buna kim sebepti? Şimdi ara sıra Bihter'e bakarak bitirmek için acele eden Adnan Bey mi, bazan eline vakit geçirmek için alınan kitabı ağzına tutarak esneyen Bihter mi, hatta bir vakitler ruhunun harîmi olan bu odada şimdi fazlalığını hissederek ikide birde defterini hemen fırlatıp kaçmak arzularını duyan Nihal mi? Dersler artık topallaşmaya, hasta bir çocuk mecalsizliğiyle emeklemeye başlıyordu. Bir gece Adnan Bey'in ufak bir baş ağrısı sebep oldu. "Bu gece ders kalsın" denildi, ondan sonra dersler unutulmuş oldu.

Genç kız olmak üzere bulunan çocukların müstesna bir devresi vardır ki o esnada bu nahif, narin mahlûklarda bir kadınlık istihzar hayatının mübhem inkişafı görülür. Bu devre manevi, cismanî tebeddüllerle başlar. Çocuk da sebepsiz herkesten bir ürkeklik, bir kaçınmak, bir gürelik fark olunur. Onda artık oyun zamanı geçmiş bir kedi yavrusunun vahşetleri uyanır; size eskisi gibi çocukça neşvesiyle elini uzatmaz, yanınıza o eski teslimiyet ile sokulmaz; babasına dudaklarını uzatışında bile bir soğuk raşenin seyelanı vardır, lakırdılarında biraz daha ihtiyatlıdır, gülerken kızarıverir; teneffüs havasının içinde gariplik, yabancılık veren bir yeni nessim dalgaları vardır; o zaman kaçır, تنها köşeler arar; uzun uzun düşünceleri vardır, kendisinde bir başkalık hisseder; fakat mahiyetini bilmez, yalnız anlar ki artık bir çocuk değildir. Yeni bir hüviyet mayası zapt olunamayan bir inkişaf kuvvetiyle bu çocuk vücudunu parçalayıp taşmak, bir şedid feveran ile harice çıkmak ve artık tahakküm etmek ister. Bu hadise çocuğun iradesinden, vukufundan, ihtiyarından hariç bir şeydir ki kendi kendine tabiatın tayin ettiği inkılâb hattını takib eder; çocuk vücudunda garip bir şeyin, mahiyeti anlaşılmaz bir hastalığın yürüdüğünü, ilerlediğini, bütün hüviyetini dolaştığını hisseder; o zaman ona yürüyüşünde, söyleyişinde, gülüşünde, bütün hariçle münasebetlerinde korkaklıklar, beceriksizlikler gelir. Birden tavrında zarafet ve tabiiyetinden

bir şey eksilmiş zannolunur. Boyu haddinden fazla uzun, vücudu nisbetten hariç ince gibidir; yürürken uzun bacaklarının üstünde nisbetsiz bir gövde ile yürüyen bir kuş hali vardır, elini uzatışında, başını tutuşunda o eski hoş ahenk kaybolmuştur. Kendine mahsus vaziyetlerini terk etmiş de henüz yakışacak vaziyetler bulamamış bir vücut hükmündedir. Lakırdılarının arasında birden kızarışları vardır, sebebi bilinmez, bu kendiliğinden taşan sıkıntılara galebe de çalamaz, o zaman herkesten uzak kalmak ister; büyüklerin arasında durmaya cesaret edemez, çocukların arasında kalmaktan utanır.

Uykularında kâbuslar, hummalar vardır, geceleri birden uyanışları içinde ölümü düşünür, korkar, yorganının altına sokularak titrer.

Bu öyle bir devredir ki çocukların ıtılainda yeni ufuklar açar. Onlara kimseye bir şey söylemeksizin, hiçbir yerde bir emare görmüş olmaksızın, birdenbire, kendi kendine, o zamana kadar tamamiyle anlaşılamayan binlerce şeyler bir ifade vüs'ati kesbeder, birçok hakikatleri anlayıvermiş bulunurlar. Bu ıtıla nasıl istidlâller neticesiyle böyle birkaç aylık bir devre içinde husule geliverir? Bunu tarif mümkün değildir; denebilir ki bu sırada yeni inkişaf eden hüviyet, genç kız hüviyeti; o eski çocuk hüviyetine yeni yeni ilimler getirmiş, her şey için "işte bu şudur" diyen sesiyle o vakte kadar bulutlar altında şöyle bir göz gezdirilen sahifelerin üzerine sihirli bir ziya dökmüştür.

Nihal hayatının bu devresinde idi. Dersler böyle sekteye uğrayıverince, babasının tekrar başlamak için bir şey söylemediğine kin duymakla beraber, gizli bir memnuniyet hissetti. O artık Bihter'le babasının yanında, hususuyla kendisinden başka kimse yok iken, ilk zamanların sıkıntısına benzemeyen bir şey adeta bir hicab duuyordu.

Kış, yağmurlarıyla, karlarıyla gelmişti. Bihter'le Nihal bir açık havaya intizar ediyorlardı. Beyoğlu'na gidilecek, aylardan beri tasavvur olunan şeyler, bilhassa Nihal'in ilk çarşafı için kumaş alınacaktı. Açık sarı yalıdan artık bir haber vürudu zamanı yaklaşmış idi. Bihter Nihal'e vaat etmiş idi ki o haber gelip de Peyker'in mini mini bebeğini görmek için oraya gitmek lazım gelince Nihal bir çocuk değil bir genç kız sıfatıyla gidecekti. Kaç gündür Nihal merak ediyor, böyle her gün yağmur bahanesiyle inilemeyecek olursa çarşafın yetişemeyeceğinden korkuyordu.

Bugün nihayet havada bir müsaade vardı. Artık inceklerdi. Adnan Bey sabahtan beri gülümseyerek tuhaf bir nazarla, “Aman, Nihal Hanım’ın çarşafı unutulmasın,” diyor, Behlül amcasının cümlesine mütalaalar ilave ediyordu:

“Artık işimiz var. Evin içinde yeni bir hanım peyda olacak: Nihal Hanım!... Muameleleri bütün tebdil etmeli. Hele ben... Artık kavga edemeyeceğiz, o eski yaramaz çocuğa ikide birde çıkışılamayacak. Şimdi teveccühü celb olunacak bir hanıma karşı yapılan yaltaklıklar lazım, değil mi Nihal? Ah! affedersiniz, değil mi küçük hanımefendi?..”

Behlül ayağa kalkıyor, Nihal’in karşısında tuhaf vaziyetlerle eğilerek sahte bir tekellüf sadasıyla soruyordu:

“Küçük hanımefendi, bugün iyi midirler? Küçük hanımefendi parmaklarının ucunu öpmek için bana müsaade verirler mi? Küçük hanımefendi mini mini bir tebessümle tuhafliklarımdan mahzûziyetlerini işarete tenezzül buyururlar mı?”

Nihal kızarak gülümsüyordu. Behlül ilave etti:

“Küçük hanımefendi yine ara sıra odama gelip bir parça kavga etmek için inayet buyuracaklar mı?”

Sonra birden Bihter’e döndü:

“Yenge! Çarşafın rengi ne olacak? Bakınız, bana nasıl bir fikir geliyor: Bu ilk çarşaf olacak, şu halde göze çarpar bir şey bulmalı, bir renk ki geçenlerin zorla nazarını celb etsin. Mesela sarı, amma sapsarı, çiğ, hani ya gözleri ısırın sarı. İstanbul’a sık bir kanarya hediye edelim. Mlle de Courton’un da bu renge bilhassa merakı var, değil mi Nihal? Hani ya bir yaz sapsarı bir kumaştan gömlek yapmıştı...”

Nihal gözlerinde bir cidal şeraresiyle cevap verdi:

“Yok, bu meselede sizin zevkinize müracaat edelim: Kırmızı, kıpkırmızı, gözleri tırmalayan bir kırmızı intihab edelim. Hani ya sizin bir vakitler, o kadar kabarık kırmızı bir kravatınız vardı ki üzerinde yeşil mineli iğnenizle koca bir domatese benzerdi...”

Adnan Bey, “Kavga başlıyor!” dedi.

Behlül tevakkuf etmeden mukabele etti:

“O kravat o kadar hoşunuza gittiyse Mlle de Courton’a hediye edelim: Sarı gömleğinin üstüne takar.”

Nihal, “Aman, ne büyük fedakârlık!” dedi; “yazık olur, o size o kadar yakışıyor ve size yakışan şeyler o kadar az tesadüf ediyor ki...”

Bihter fenalaşmak istidadını kesbeden kavganın arasına girdi:
“Nihal! hazırlanmayacak olursan vapuru kaçıracağız. Beşir beraber geliyor, değil mi?”

Bugün, artık çarşafa girmek fikri zihninde yerleştikten sonra, Nihal yine kısa koyu lacivert şayaktan elbisesiyle, tâ dizlerinden aşağıya kadar dökülen uzun paltosuyla, kendisini sokakta çıplak zannediyordu. Birinci defa olarak, hemen Bihter'in boyuna yaklaşan ince boyu ile, sokakta açık bulunmaktan sıkıldı. Bihter'in yanında yürümesini idare edemiyor, kendisini lüzumundan fazla öne geçmiş buluyor, sonra yanından ayrılmaya çalıştıkça onun mevzun yürüyüşünden kendi yürüyüşüne bir sakatlık, usulden düşen bir nağmeye mahsus bir vezinsizlik sirayet ediyordu. Ve, vakitsiz genç kız oluvermekten mütevellit, bu beceriksizlikler ona vahşi bir güzellik, garip bir hoşluk veriyordu.

Alınacak birçok şeyleri vardı: Nihal eski elbiselerinden hiçbirini alıkoymak istemiyordu, ona her şey yeniden yapılacak, hele geçen senenin birden kısıliveren şeyleri hep Cemile'ye verilecekti. Nihal'de bir kadınlık hevesi uyanıyor, ona o vakte kadar düşünülmemiş şeyler için arzu veriyordu. Utanarak Bihter'den kokular istedi, çamaşırları için sevsen tohumundan yastıklara hevesini saklayamadı. Dükkândan dükkâna dolaştıkça yeniden arzular peyda oluyor, Beşir'in ellerinde küçük paketler taşınamayacak bir raddeye geliyordu. Nihal için bu güzel şeyler alındıkça Beşir'de de bir saadetin hazzı uyanıyor, gözleriyle Nihal'e fikirler veriyordu. Bir aralık tüllerle, kordelalarla siyah bir büyük güle benzeyen bir şemsiyeyi gösterdi. Yavaşça:

“Şemsiye,” dedi, “küçük hanım şemsiye almadınız!..”

Sonra çarşaf için kumaşların karşısında düşünülürken o hep, muhteriz sesiyle, cesaret edemeyen ellerinin korkak temaslariyle bu düşüncelere karışıyor, eğilerek, ötede, diğer bir peykede başka hanımların karar verdikleri açık lacivert üzerine ince limon küfü çizgilerle bir kumaş göstererek, yavaşça Nihal'e, “Bakınız, ne güzel, ondan alsanız a...” diyordu. Birden Nihal sabırsızlandı:

“Aman, Beşir! Susacak mısın? Biz çarşaflık düşünüyoruz...”

Beşir çekildi. Onun böyle çekilişinde sokulmaya çalışırken kafasına vurulmuş bir kedi mazlumiyeti vardı ve bu mazlumiyette birden öyle bir acılık buldu ki Nihal hemen pişman oldu. Beşir'e bakarak, "O kadar hoşuna gittiyse esvabı ondan yaparız..." dedi.

O kumaşı Bihter de fena bulmuyordu, "Aferin Beşir!" diyordu. Çarşıftan evvel ona karar verdiler. Nihayet çarşafın da şu küçük parlak benekli siyahtan olmasında ittifak hasıl oldu. Beşir paketlerin hepsini yüklenmek istiyordu, onlar razı olmadılar, bir araba getirtildi, daha o kadar yerlere uğranacaktı ki... Bihter, "Değil mi, Nihal?" diyordu, "terziden sonra büyük salon için Patriano'dan bir fikir alırsız..."

Son vapura ancak yetişebildiler, Nihal o vakte kadar Beyoğlu'na inmekten bu derecede bahtiyar olmamış idi. Yanlarında paketler koca bir yığın teşkil ediyordu. Nihal'in hemen bütün istedikleri alınmış idi. Bihter yalnız Peyker'in çocuğuna hediye edilmek üzere Patriano'ya mai pelüşler içinde zarif bir beşik sipariş etmekle kanaat etmiş idi. Bu aralık, kamarada yalnız kaldıkları vakit bahtiyarlığının taşıveren bir hamlesiyle Nihal Bihter'e sokuldu, ve tâ dudaklarının yanında çenesinin üstünden öperek, "Sizi bugün her vakitten ziyade seviyorum!" dedi.

Nihal'in genç kız kıyafetine duhul resmi bu yeni hayatın bir küşad râsimesi kabilinden icra olundu:

Nihayet açık sarı boyalı yalıdan beklenen haber alınmış idi. Bugün Bihter'le Nihal oraya gideceklerdi, ikinci teşrinin bahar hatıraları veren günlerinden biriydi. Adnan Bey'le Behlül aşağıda büyük salonda bekliyorlardı. Bu hazırlık o kadar uzun sürmüştü ki ikisi de sabırsızlanıyordu. Bir aralık, yukarıdan Bülent'in sesi işitildi. Aşağıdakilere soruyordu:

"Hazır mısınız? Biz geliyoruz... Oh! Ablamı görmeyiniz..."

Yukarıda küçük bir telaş, kahkahalar arasında fısıltılar, Nesrin'in "Ah canım! Meğerse koca kız olmuş!.." diyen sesi vardı, sonra Bülent'in koştuğu duyuldu. Bülent bağıırıyordu: "Bırak, Şayeste! Ben onunla bayrak yapacağım, bayraksız alay olur mu?"

Nihayet merdiven gıcırdadı: En önde küçük dimağının içinde doğan bayrakla, mehib bir sancaktar vaziyetiyle vücudunu büyüte

büyüte yürümeye çalışan Bülent, alayı açıyordu. Bu bayrak Nihal'in arkasından çıkarılan kısa elbisenin Adnan Bey'in bir bastonuna takılmasıyla hasıl olmuştu. Bülent onu omuzuna almış, dalgalandırarak yürüyordu:

“Kimse kalmasın. Yolu kapamayınız, alay geçecek. Ah! bir tram-pete olsaydı...”

Nihal'le Bihter arkadan geliyorlardı, daha sonra, kolunda Nihal'in çarşafıyla o iri siyah bir güle benzeyen şemsiyesi, Beşir; ve hepsinin yüzünde geniş bir tebessümle Şayeste, Nesrin, Cemile geliyorlardı. Bülent'in gürültüsüyle Şakire Hanım bile Hacı Necip'i dönme dolabın önünde bırakarak salonun kapısından bakıyor ve Nihal'i bu heyette, artık bir genç kız kıyafetinde görmekten teessür ederek gözlerinin ucunu siliyordu.

Adnan Bey'le Behlül ayağa kalkmışlar, mütebessim, bekliyorlardı; Nihal son basamaktan inip de bir hatve daha atmaya cesaret edemiyormuşçasına durunca Behlül, “Oh!” dedi, “bu kim? Bu kü-çük, zarif, ince hanım kim? Sizi temin ederim ki tanımıyorum...”

Bihter gülererek, “Size takdim ederim: Nihal Hanım...” dedi.

Bülent şimdi sevincinden çıldırıyordu. Bayrağı bir tarafa, bastonu bir tarafa fırlatıyor, hoplaya hoplaya ablasının etrafında dönerek, “Nihal Hanım! Nihal Hanım!...” diye bağırıyor, sonra etrafına bir göz gezdirerek güya bütün dünyayı haberdar etmek isteyen bir ilan borusu gibi mini mini sesinin en tiz perdesiyle ilave ediyordu:

“Artık hep Nihal Hanım denecek, anlıyor musunuz? Kim yalnız Nihal derse defterine beş yüz kere Nihal Hanım yazacak, değil mi Matmazel?...”

Mlle de Courton en arkada, henüz merdivende gülümsüyordu. Nihal iki adım attı: Şimdi salonun boş yerinde her türlü hâilden âzâde, bütün ince ve uzun boyunun zarafetiyle büsbütün meydanda idi. Behlül onu tanıyamamakta haklıydı: Bihter'in sanat elinden değişerek çıkmış idi. Ne tam bir genç kız ne de henüz çocuk dedirtmeyecek bir kıyafet bulunmuş idi, eteğinde ufak, gayri mahsus, inceliğine nisbeten uzun duran boyunun fazlalığına çocuk hafifliği veren bir kısalık bırakılmış idi. Açık limon gazlar üzerine geçirilmiş dantelalar tâ sırtından başlayarak kollarının altından dolaşmış, Nihal'in henüz genişlememiş gövdesiyle göğsünü bir cepkenin bol-luklarında saklamış idi. Yakasından inerek bu cepkenin arasına sıra sıra helezonlarla dökülen yine açık limon gaz kalabalıkları altında

bu henüz çocuk göğsünün fakrı saklanmıştı. Bütün bu ipeklerin sanat oyunları mübhem dolgunluklar farz ettiriyordu. Nihal'in uzun saçları çocukluğundan bir hatıra olarak arkasına salıverilmiş, yalnız altında düz kesilerek, iki taraftan alınan birer demetle tepesinin üstünde bir küçük topuz, ancak peçesiyle çarşafını tutacak kadar bir şey yapılmış idi.

Nihal alnını babasına uzattı, Behlül'e yalnız elini uzatıyordu. O itiraz etti, "Yalnız bu kadar mı?.." diyordu, "demek, artık küçük hanımefendi ile bayramlarda öpüşülemeyecek..."

Nihal dudaklarını burarak, başını biraz eğerek, gözleriyle "Öyle!" dedi; Bihter çarşaflanmış idi, "Haydi Nihal!" diyordu; "çarşafını, asıl çarşafını görsünler.."

Şimdi Beşir koşmuş idi. Şayeste, Nesrin, Nihal'in başına üşüş-tüler, Şakire Hanım bile salona iki adım daha attı, Bülent elinde Nihal'in peçesiyle acele ediyordu. Bihter yetiştii, peçeyi tâ alnının üstünde biraz büzerek, kabarıkça ilıstirdi; Nesrin bir firkete ile Nihal'in eldivenini ilikliyordu; sonra birden hep çekildiler ve bu defa Nihal çarşafın gözleri aldatan çizgileri altında, henüz bir çocuk sıfatıyla değil, ince bir genç kız endamının leventliğiyle ortada kaldı. O zaman Behlül koştu. Şimdi eğilerek, kollarının, ayaklarının türlü tuhaf vaziyetleriyle selamlar resmederek, ona kolunu takdim etmek istiyordu. Bülent sıçırıyor, ablasının boynuna sarılmak, onu bu heyette öpmek için ısrar ediyordu. Nihal eğildi, yeni çarşafının bozulmasına, peçesinin buruşmasına ehemmiyet vermeyerek Bülent'le dudak dudağa, uzun uzun, birbirini hırpalayarak öpüş-tüler. Şakire Hanım artık açıkça ağlıyordu.

Behlül, "Yürüsün de görelim," diyordu, "değil mi yenge? Asıl çarşafın içinde yürüyebilmeli, bu öyle nazik bir sanattır ki bir kadının bütün müstesna zarafetini gösterir."

Nihal elinde şemsiyesiyle ilerledi, "Amma, hep bana bakıyorsunuz," diyordu, "elbette şaşırırm.."

Behlül şimdi tek gözlüğünü takmış, eğilerek, geniş, raks ediyor zannolunan adımlarla, Nihal'i süzerek arkasından gidiyordu; "Olmuyor, zavallı Nihal, olmuyor," diyordu.

Nihal'in yürüyüşünde biraz fazla acele, hatvelerinin vüs'atinde biraz mevzuunyeti bozan bir genişlik vardı; ellerini nereye koyacağından mütehayyir gibiydi. O zaman Behlül taklidini yaptı, kollarını çekerek, ellerini sarkıtarak, garip, tuhaf bir vaziyetle Nihal'in yürü-

yüşünden bütün beceriksizlikleri istiare eden bir taklit ile yürüyor, “İşte böyle yürüyorsun!” diyordu. Sonra yengesini yürütmek istedi: “Oh! Bakınız” diyordu; “bu sanat yengemde son zarafet noktasını bulmuş...”

Bihter, “Teşekkür ederim,” dedi; “fakat kendimizi size beğendirmek için vaktimiz yok... Beşir, çantaları aldın mı? Sayeste nerede? Çarşafını giymeye mi gitti?”

Sonra Adnan Bey’le Behlûl’e sordu:

“Siz de geliyorsunuz, değil mi?...”

Behlûl ayaklarını uzattı, zorla gülen bir adam vaziyetiyle başını arkasına salıvererek güldü. “Of!...” dedi, “bilir misin azizim? Ağlamamak için gülüyorum. Bu yolda çocukça fikirler bana ağlamak hevesi verir. ‘Kadınlar şiirli aşklar hülya ederler ve aşklarında şiir ile bahtiyar olurlar.’

İşte güzel bir cümle! Bunun altına imzayı atar, edebî risalelerden birine gönderirsin; senin gibi binlerce saf insanlar vardır ki buna ‘Oh! Ne güzel...’ derler. Güzel? Belki, fakat doğru değil. Kadınlar şiirlerle dolu aşklar hülya ederler, evet, yüzde bilmem ne kadar, herhalde ekseriyeti teşkil edecek kadın beyinlerinin içinde böyle açık lacivert bir semanın üstünde altın handelerle sevda rüyaları vardır, fakat bu rüya işte yalnız oraya, o mini mini beyinlerin bulutlarına mahsustur. Hayatta, aşk hayatında, kadınlara şiirden bahsederseniz ne yaparlar, bilir misin? Gülerler ve içlerinden, hatta belki açıktan açığa ‘ahmak!’ derler... Şiir? Lakin azizim, bu senin dediğin şey on beş yaşında pek iyidir. O zaman ağaçlarının arasından parça parça güneşler akan sık ormanlarda seyrânlar düşünülür, mehtap gecelerinde sandalın kürekleri bırakılarak denizin zembemeleriyle semanın çiçekleri arasında ebediyet kadar imtidad edecek istiğraklar hülya olunur; daha, bilir miyim? Ben o devri öyle acele ederek geçtim ki tamamıyla tahattur edemiyorum. Fakat aşk, asıl aşk, hakiki hayatta aşk, bunların hiçbirisi değildir. Bunlar kadınları bir müddet belki aldattır, bir kere, iki kere, nihayet üç kere, bu rüyalarla eğlenirler, lakin dördüncüsünde asla... Bütün o şiire asılıp kalan kadınlar, nihayet onu bulamayarak, çünkü o mümkün değil bulunamaz, bulamamak hüsrânını ve hatta ihtimal bir gün bulmak ümidini saklamakla beraber aşkta asıl bulunan şeyi ararlar: Hakikat... Evet, bütün maddiliğiyle, o şiirlerden, hülyalarından, çiçeklerden mücerred hakikat!... Biz erkekler de böyle değil miyiz? Hayatımızın bir devresi vardır ki o sırada fikirlerimiz arzın üstünde uçmaya, emelini tatmin edecek hülya kevserini semaların esîr menbalarında aramaya muhtaçtır; yükselir, gözlerini aldatan bu

mailikleri geçmek, daha yukarılarda bir şey, bir başka sevda havası bulmak için yükselir, fakat yükseldikçe daha geçilecek mailikler bulur, o iğfal eden ufuklar bitmez tükenmez... Bu semavî seyahat ne kadar imtidad eder? Bu, mizaca ait bir şeydir, o kadar devam edebilir ki dönmeye imkân kalmaz. İşte sen oradan hiç dönemeyecek, biraz topraklara hiç düşemeyecek gibisin. Ben? Ben hatta uçmak için heves bile duymadım. Uçup uçup da düşenler, bütün o kırık kanatlarıyla topraklarda sürüklenen, nihayet topraklarda ruhunun gıdasını arayanlar gözlerimin önünde o kadar belîğ dersler teşkil ettiler ki ben onların bitirdikleri yerden başlamaya lüzum gördüm. Rica ederim söyleme, sizin, hülyacıların bütün felsefenize vâkıfım. İşte ne demek istediğini anlıyorum: Bana o semalar seyahatinin fecirlerinden, kehkeşanlarından, kavsi kuzahlarından, mülevven güneşlerinden, şaşaa tufanlarından, bütün bu güzelliklerin mestisinden bahsedeceksin. Bir yığın şiir!... Lakin asıl şiir kadınlardır, bu çiçeklerden teşkil edilerek odanızın yaldızlı hücrelerinde rakik çiçekliklerde muattar hatıralarıyla size gülümseyen demetlerdir. Bence işte aşkın felsefesi bundan ibaretti: Bu demetlerden mümkün mertebe çok bağlayabilmek... Sevda hayatı bir mezheredir ki buradan sadece bir temaşa gözleriyle geçenler de vardır, onlar biraz ilerde bir şey koparabilmek ümidiyle geçerler, geçerler, nihayet artık koparılacak bir şey kalmaz, geri dönmek de mümkün değildir, bunların mezar taşına “yaşamadılar” hak olunabilir. Bunlar öyle bir sınıftır ki beceriksizlerden, mahcuplardan, korkaklardan müterekkibdir. Bu sınıfın biraz üstünde yakalarına yalnız birer gonca takmakla, bu sevda mezheresinden bütün hislerini almış olmakla çıkanlar gelir: Kanaatkârlar. Daha sonra henüz mezherenin kenarına gelir gelmez eli boş yahut birkaç hatve ötede avuçlarında bir demet kurumuş otlar ‘Oh! Ne güzel...’ diyen, hemen oraya, bir ağacın uyku getiren gölgesine düşerek uyuyanlar gelir: Tembellerle yorgunlar... Daha sonra muzafferler, galipler, bu mezherenin İskender ve Dârâ’ları, Cengiz ve Timur’ları, bizler, ben... Evet, ben, kucak kucak, etek etek o çiçeklerden toplayan, toplamak için bitmez, sönmez bir heves duyan ben... Görsen, böyle, kâh elimin anif bir hırsıyla koparılmış, kâh dişlerimin keskin bir darbesiyle kesilmiş, yahut çalıların arasında türlü güçlüklerle toplanabilmiş, dikenlerinde emellerimin kanından fedakâr katreler bırakılarak ancak yetişilebilmiş, ara sıra şurada burada mürüvveten alınmış

çiçeklerden bende ne güzel demetler var... Bunların içinde şuh kahkahalarıyla güller, baygın sevdâ bakışlarıyla nergisler, har ve muhteris nefesleriyle karanfiller, bin türlü mânalarıyla nesrinler, şebbûlar, laleler, sümbüller, bütün o şairlerin lehçelerini dolduran çiçekler, ötede beride mini mini, küçük küçük, muhteriz tebessümleriyle serpilmiş yasemenlerle inci çiçekleri, hatta mânasız, ruhsuz zannolunan otlar, o mütevazı, zelil, hakîr edalarıyla biçare otlar... Bu demetler o kadar çoğalacak, o kadar çoğalacak ki nihayet odamın hücrelerinde boş yer kalmayacak. Odamda bunlardan o sevdâ mezheresini daima yaşatan bir hatıra mezheresi vücûda gelecek. O zaman, işte yalnız o zaman tâ odamın ortasına, bütün o hatıraları safvet şaşaasıyla bikrinin beyaz nezahetiyle örtecek bir zambak, tertemiz, lekesiz, bir zambak koyacağım. Ötekiler kurudukça bu, tazeliğinin, şetaretinin ratib nesimini üzerlerine serperek, kendisi yaşamaktan bahtiyar yükseldikçe o biçare solgun hatıralara da bir parça neşve verecek; böyle, gözlerimin önünde hep beraber, gâşy eden muattar bir hava içinde yaşarken ben mest olarak müzehher rüyalar içinde uyuyacağım; anlıyor musun, azizim? O zaman uyuyacağım...”

Birden Behlûl bastonunu yakaladı:

“Gördün mü, bir kere? Bana bu bahsi açtırmaya gelmez; bütün yapılacak işlerimi unutuyordum. Yarın için büyük bir sahra âlemi var. Bana bin türlü şeyler sipariş ettiler. Yetiştirilemezse amcamın ziyafeti mahvoldu...”

Ne vakitten beri tasavvur olunup da yapılamayan ziyafetin nihayet bugün için takarrüründen sonra Behlül bir şey keşfetti; “Durunuz bakayım!” dedi, “geçen sene düğün ağustos nihayetlerinde değil miydi? Şu halde bu ziyafet bir yıl dönümü ziyafeti olacak. Amcamla yengemin mesut bir senesini kapayarak onlara yeniden bir saadet senesi küşad edeceğiz...”

Bütün ev halkıyla beraber böyle bir sahra âlemi yapmak fikri Nihal'i o güne kadar sevincinden çıldırtırken Behlül'ün bu sözünden sonra onda nahoş bir şeyin ezasını uyandırdı. Her vakit yaptıkları gibi Bihter'le sevinerek bir seyrana yapacaktı. Fakat böyle aylardan beri hazırlanan kalabalık bir ziyafet, bu ziyafete takılan unvan, daha sonra artık ikide birde en küçük vesilelerle hayatlarına iştirak eden Firdevs Hanım'lar, Peyker Hanım'lar, hatta bütün eskiden sevdikleri, hele babası, o mesut izdivaç senesini kapayarak yeniden mesut bir izdivaç senesi açacak olan adam, evet, bunların hepsi şimdi onu kızdırıyorlar, onda herkes için adavete benzer bir şey uyandırıyorlardı. Lakin bunlar anlamıyorlar mıydı ki, içlerinde hiçbir hissetmiyor muydu ki bu yapılan ziyafetlerin, bu eğlencelere sebep olan saadetlerin arasında onun kırılmış kalbinden parçalar, birer şikâyet nevhisiyle işitilmez sesleri titreyen kırılmış hisleri var? Onları duymuyorlar mıydı?

Bu sabah oraya gitmek için onu erken kaldırmaya gelen Mlle de Courton'a metanetine galebe çalan bir âsap humması içinde bir seneden beri söylemediklerini söyledi. Elinin altına geçen şeyleri koparmak, yırtmak, zapt olunmuş elemelerinin intikamını onlardan almak istiyormuşçasına asabî hareketlerle ayağına takılacak çorapları, sırtına geçirilecek gömleği alırken, bu ziyafete gitmek için bir yangından kaçır gibi giyinirken kesik kesik, bazan ara sıra durarak, “Lakin siz de bir şey söyleyiniz!..” demek isteyen haliyle mürebbiyesinin yüzüne bakarak söylüyordu: “İşte düne kadar oraya gitmek istiyordum,” diyordu; “fakat bugün gitmek istemiyorum. Bilir miyim neden?... Bu gece bütün gitmemek için bir çare dü-

şündüm... Yok, bir çare bulamıyorum ki... Bana hep ‘İşte Nihal kıskandı,’ diyecekler, gülecekler... Siz bilirsiniz a, onlarda birbirine bakarak bir nevi gülüş var. O her vakitki gülüşleri değil, dudaklarının sağ tarafı, yalnız sağ tarafında bir köşesi yavaşça kalkarak gizli bir gülüşleri var. Annelerinde de, kendilerinde de... Onu en evvel Bihter’de gördüm. Bir gün, neydi yarabbi, babama bir lakırdı söylüyordum, bilmem nasıl bir şey birden gözlerimi ona sevk etti. O, işte bu gülüşüyle babama bakarak bir fikir vermek istiyordu. Siz o gülüşlerini fark ettiniz, değil mi? Sizinle istihza mı ediyorlar, size merhamet mi ediyorlar, anlaşılamayan bir şey... İşte o günden beri hep babamla lakırdı ederken zannediyorum ki o yine öyle, o gülüşüyle gülüyor... Matmazel, sarı potinlerimi giyeyim, değil mi?... Oh! Şimdi siz mesela inseniz, deseniz ki, ‘Nihal bir parça rahatsız, onun için...’ hemen annesi kızlarına, sonra üçü birden babama bakarak öyle, dudakları titreyerek –Nihal taklidini yapıyordu– işte böyle, gülecekler... Onlar böyle gülerlerken ne istiyorum, biliyor musunuz?..”

Mlle de Courton tevkif etmek isteyerek diyordu ki:

“Saçlarınızı taramayacak mısınız, çocuğum?..”

O dinlemeyerek devam ediyordu:

“Saçlarım!... Bana başka bir şey söylememek için saçlarımı düşündünüz. Ben biliyorum ki siz, siz hepsini anlıyorsunuz. Evet, onlar bir gün yine öyle gülerken birden ortalarına atılmak ve bağırarak istiyorum:

“Lakin, siz, siz kimsiniz? Nereden geldiniz? Bırakınız bizi, babamla beni...”

Bülent aşağıdan bağıırıyordu:

“Abla! Seni bekliyoruz. Matmazel! Ablama söyleyin, çabuk olsun.”

“Bunlar bütün çocukluk, Nihal. Bu gece fena bir uyku uyumuş olmalısınız, o kadar... Eldivenlerinizi sakın unutmayınız...”

Nihal eldivenlerini giymeğe çalışarak omuzlarını silktiler:

“Çocukluk! Fena uyku!”

Sonra birden eldivenlerini giymekten vazgeçerek avucunda sıkıttı:

“Lakin ben bir seneden beri fena uyku uyuyorum, anlıyor musunuz? İşte bugün de fena uykularımın şenliğini yapmaya gidiyoruz...”

Göksu'yu, ve تنها bir gün olmak üzere, perşembeyi ihtiyar etmişlerdi. İki evin halkı hemen hep orada idiler. Dört sandal olmuşlardı. Bülent, Beşir'i kandırarak kürek çekmeye çalışıyordu. Onların sandalı en önde idi. İçinde Mlle de Courton, Nihal'i güldürmek için fazla bir korku ile Bülent'e, "Lakin bu küçük gemici bize Göksuyu'nun lezzetini tattıracak," diyordu. Bir aralık sandal "Gırrrt!.." dedi. Bülent küreği elinden bırakarak, "İşte Amerika'yı bulduk," diyordu, "Christophe Colombe çıkabilir. Yaşasın Christophe Colombe! Yaşasın Yeni Dünya!"

Arkada, kıkde, Nihat Bey Adnan Bey'e diyordu ki, "İşte gördünüz mü? Dört kürek çekerseniz, bir sığa tesadüf edersiniz."

O, dereye girileliden beri, Adnan Bey'e Göksu'ya dair birtakım imar tasavvurlarından bahsediyordu.

Bir aralık arkadan Behlül'ün sesi işitildi. Başlarını çevirdiler. Behlül, Bihter, Peyker sahilde idiler. Behlül, "Biz yürüyerek geliyoruz," diyor, Bihter yürümek istemeyerek sandalda kalan annesine, "Sakin sandaldan kendi kendinize çıkmayınız," ihtarına lüzum görüyor. Peyker kollarını uzatarak, Katina'nın kucığında etrafına yadırgayarak bakınan bebeğine, mini mini Feridun'a, sahilden kendisini tanıtmaya çalışıyordu:

"Cicim! Gel, bana gel... Hani bunun annesi? Canım bunun annesi nereye gitmiş?"

Nihayet sandal kurtulduktan sonra Nihal, "Artık biz de çıkalım," dedi.

Behlül, Peyker'le Bihter'in arasında yürüyor, Peyker'e diyordu ki, "Böyle sahraya çıkınca bende zapt olunamaz bir arzu uyanır: Koşmak... Muvafakat etseniz bugün sizinle ne güzel koşmak oyunları icat ederdik!" Peyker'e biraz daha sokularak bir mâni kastettiğini anlatır bir sesle ilave ediyordu:

"Siz kaçardınız, ben kovalardım, öyle zannediyorum ki sizin kaçmakta maharetiniz var, fakat bende de kovalamak için öyle bitmez tükenmez bir sabır, bir sebat var ki nihayet..."

Peyker gülerek sordu:

"Nihayet?"

"Nihayet sizi tutardım..."

Bihter onlardan biraz fasıla ile, bir yalnızlık içinde imişçesine, işitmeyerek, işittiklerine iştirak etmeyerek yürüyordu. Peyker'in arkasında gayet hafif beyaz ipekten kolsuz bir yeldirme vardı ki yalnız boynundan bir toka ile omuzlarının üstünde uçacak bir hafiflikle durarak, tenhalığın verdiği serbestlikle, gayet ince, göğsünün yarısına kadar teninin pembeliklerini ifşa edecek derecede şeffaf *mousseline* gömleğini, bol yenlerinin *feston*'ları arasında saklanamayan bileklerini açık bırakıyor; Behlül "Nihayet sizi tutardım" derken o beyaz ince *mousseline*'in altında, bol yenlerinin saygısız açıklıkları arasında gözleri bir cevap arıyordu.

Bir müddetten beri Peyker'i böyle gözleriyle, sözleriyle takib ediyordu. Peyker bundan hiddet ediyor görünmüyordu. Onun için bu öyle bir eğlence idi ki çocukluktan beri mesirelerde başlanmış latifelerin tabii bir devamı hükmünde idi. Behlül'ün takibi bir latife sıfatından çıkmadıkça buna hiddet etmek fazla bir külfet idi, hatta mensup oldukları sınıfın ahlâk felsefesine göre bu ictinab olunacak bir kabalık addolunabilirdi. Yalnız Behlül'ün emelinde biraz fazla cüret görüldükçe küçük bir istihza, ufak bir kahkaha, tuhaf bir kelime ile takiblere bir fasıla verilir, meselenin bir latifeden harice çıkarılmasında biraz düşünüleceği anlatılırdı.

Behlül Peyker'i kendisi için mev'ud bir şükûfe, o muaşakaların müteşekkil demetlere mutlaka ilave olunacak bir süs olmak üzere telakki ediyordu. Bugün kendi kendisine diyordu ki:

"Tamamıyla bana benziyor; Peyker'le muvaffak olmamak için en muhakkak tarik onu bir şiir vadisine sevk etmektir. Peyker öyle kadınlardan ki onlarla ya sonuna kadar böyle latifeler edilir, yahut bir gün büyük bir cüretle galebe çalınır. O halde, evet, o halde cüret etmeli..."

Peyker Behlül'ün son sözüne bir istihza ile cevap verdi:

"Ben de bilakis böyle eğlencelere geldikçe kendimde zapt olunamaz bir arzu, fakat sizinkine benzemeyen bir arzu hissederim: Eve avdet etmek. Ne koşmak, ne kaçmak, ne de kovalanmak aklıma gelmez, hele tutulmak hiç tabiatımla uygun düşebilecek bir şey değil. Bakınız size söyleyeyim, dünyada benim kadar kendisini uzun uzun dinlemiş, hislerinin muammasını benim kadar vuzuh ile görebilmiş bir kadına nadir tesadüf edebilirsiniz. Beni mesut edecek nedir, bilir misiniz? Hani ya geçen hafta bir gün yine bugünküne benzer şeylerden bahsetmek için bana gelmiştiniz. Hatırınıza geliyor mu, bizi

nasıl bulmuştunuz? O küçücük bağçenin bir köşesinde, Feridun'u salıncağının içinde havalanırken, Nihat'ı uzun sandalyesinde yatmış, o bitmez tükenmez gazetelerini okurken görmüştünüz, değil mi? Ben de onların arasında düşünüyordum. Evet, düşünüyordum ki saadet işte emellerini böyle bir bağçenin köşesinde bir salıncakla bir yığın gazetenin arasına koyabilmektir. Bu saadet köşesinin sükun dairesinden sizi hazfediyorum, düşüncelerimin arasından o gün sizin mırıldandığınız teraneleri hep çıkarıyorum...”

Peyker, yavaş yavaş, elinde şemsiyesini otların üstünden sürterek, dudaklarında bir tebessümle söylüyor; Behlül inanılmayacak bir şey dinleyenlere mahsus bir şüphe edasıyla gülümsüyordu. Peyker'e, “Acaba?” dedi. Peyker birden, sesine bütün ifadesinin samimiyetini koyarak cevap verdi:

“O kadar sahih ki işte şimdi, daha on dakikalık bir zaman geçmeden, Feridun'u görmek ihtiyacını hissediyorum. İşte şimdi koşmak istiyorum, fakat kovalanmak için değil, Feridun'a yetişmek için...”

Uzaktan Nihal'le Mlle de Courton'u gördüler. Daha ileride Bülent'in sandal diğer bir Amerika'ya daha uğramış idi. Bihter, Bülent'e bağırıyordu:

“Bülent! Yetişir artık, çıkınız bakalım...”

Bülent hep Christophe Colomb oyununu takib ederek Beşir'e sahildekileri gösteriyor, “İşte diyordu, vahşiler! Çıkmaya gelmez, anlıyor musun? Sonra...”

Eliyle bir şey anlatmak istiyordu. Nihayet hepsinin ısrarına karşı sandalı yanaştırmaya karar verdi. Behlül yavaşça Peyker'e diyordu ki:

“İster misiniz, sizi sandalla tâ derenin nihayetine kadar götüreyim? Öyle baş başa ne güzel olurdu!..”

Peyker cevap vermedi. Artık sıkılmaya başlıyordu. Hep beraber yürüdüler. Bülent en önde yürüyordu. Haber verdi:

“Geldik! Geldik! İşte babamla Nihat Bey...”

Hep orada idiler. Nesrin'le Şayeste kahvecinin hasırlarını, secadelerle örtüyorlar, Firdevs Hanım beraber getirilen açılır kapanır uzun sandalyesini bir ağacın altına yerleştirmeye çalışıyordu. Katina kucağında Feridun'la Peyker'e koştu, Şakire Hanım'la Cemile ötede sepetten tabakları çıkarıyorlardı.

Bugün hiçbir şeyden memnun olmayan Nihal, Mlle de Courton'a diyordu ki:

“İşte geldik. Şimdi, şimdi ne olacak, sanki? Akşama kadar böyle oturulacak, değil mi? Bugün yanımdan hiç ayrılmayınız, olmaz mı, matmazel?”

Peyker şimdi bir iskemleye oturmuş Feridun’a lakırdılar söylüyordu. Behlül biraz arkasına oturdu, o kadar yakınında ki genç kadının göğsünden, ensesinden saçlarından çıkan ılık, muattar hava ile ciğerleri şişiyordu. Çocuğa takayyüd ediyor görünerek diyordu ki:

“İşte, tamamıyla sizin gözleriniz...”

Ötede, derenin kenarında Nihat Bey kolunu uzatarak Adnan Bey’e tasavvurlarının havada bir haritasını çiziyordu:

“Bilmem,” diyordu; “dere, yapmak istediğim şeylerle gözlerinizin önüne geliyor mu? Denizin sularından istifade etmek için dereye o kadcılık bir derinlik vermek kâfidir zannediyorum. Sonra bunun içine mini mini muşlar, zarif gondollar, dünyanın muhtelif memleketlerine mahsus bin türlü kayıklardan, sandallardan birer numune koyunuz, burasını bir küçük gemiler meşheri haline getiriniz. Sahillere de Çin’den, Hint’ten, Acem’den, Japon’dan alınmış köşkler koyunuz; mesela şurada hurma ağaçlarının arasında kaybolmuş bir Arap köşkü, beride muz ağaçlarının ortasında bir pagod, bir kenarda eteğine bir gondol yanaşmış bir Venedik sarayı... Güya bu dere şark ve garbın, şimal ve cenubun nefâis sergisi olsun, bu muhtelif şeylerin gölgeleriyle televvün ederek akıp gitsin. Sahillerinde elektrikle müteharrik omnibüsleri koşarken bir taraftan esir bir balon yükselerek Boğaz’ı, İstanbul’u, Haliç’i, Adalar’ı, Marmara’yı seyretsin, isterseniz buna sırtında mini mini bir köşkle bir fil, çıplak ayaklarıyla Hindilerin omuzlarında bir tahturevan, bir Arap mahâmili, geyik koşulmuş bir kızak, daha bilir miyim, dünyanın her tarafından bir şey ilave ediniz. İşte o zaman buraya bir mesire diyebilirsiniz ve buraya hanımlarımızı, çocuklarımızı...”

Adnan Bey bu müzeyyen hülyayı dudaklarında sabırlı bir te-bessümle dinlerken Göksu sanki hafif bir istihza zemzemesiyle dalgacıklarının feşfeşesini sürükleyerek akıp gidiyordu. Kirli suları üzerine boşanan ağustos güneşiyle paslanmış bir ayna kesafetiyle parlayarak, sahilin perişan yeşillik kümelerinden, bütün o âsaba yılanların, kurbağaların karanlık âşiyânı olmak haşyetini veren ot yığınlarından siyaha benzer bir yeşille boyanıyor, erimiş yeşil bir güneş gibi akıyordu. Daha sonra bu yaz güneşinin ağır hararetiyle

ötede sahraların yandığı, ağaçların kavrulduğu, bütün tabiatın bunaltıcı bir hava içinde göya esnediği hissediliyordu.

Hep yorgun gibiydiler; Firdevs Hanım uzun sandalyesinde gözlerini kapıyordu. Peyker'le Behlül'e dikkat eden yoktu. Feridun, Katina'nın çehresini yarı yarıya örtüyordu. Behlül yavaş sesiyle, Peyker'in kulağına, o saçlarının arasından pembe ucunu görebildiği kulağına mırıldanıyordu:

“Evet, sizin gözleriniz... Feridun'un henüz takarrür etmemiş simasında bütün sizi görüyorum. Gözleri, dudakları, hatta çenesi. Hele bu çene, o ortasında ancak belli bir çukurla insana gülümseyen çene!... Bilmem onda öpülmek, okşanmak için davet eden bir mâna var ki...”

Peyker, böyle arkasından mırıldanan bu sesi, dinlemiyor görünüyordu; hep Feridun'a lakırdılar söylüyor, onunla meşgul oluyordu. Behlül'ün bu cümlesine yalnız bir, “O!.. O!...” dedi. Behlül devam ediyordu:

“Evet, Feridun sizin bir küçük numuneniz! Sanki bir sanatkâr sizin bütün güzelliklerinizi toplayarak onlardan mini mini bedii bir eser yapmak istemiş...”

Behlül devam edemedi. Önünde, dudaklarının kenarında duran bu yarı açık enseden sıcak bir şehvet rayihası onun yüzünü yakıyor, gözlerine bir perde çekiyor, bu yaz gününün ağır havası içinde onu bunaltıyordu. Peyker'in başında ince bir tül vardı ki yalnız saçlarını sararak arkasından bütün ensesinin beyazlıklarını açık bırakıyordu. Behlül şimdi o kadar yakın idi ki bu beyaz cildin hararetini içiyor, bundan mest olarak çıldırıyordu. Peyker'in saçlarından bir tel genç adamın terli alnına dokunuyor, bir saniye yapışıyor, Behlül'ü titretiyordu. Bu tel saç gene kadınla onun arasına sanki bir busenin visalinden bir nebze koyuyor gibiydi. Behlül oradan ayrılmıyor, bu bir tel saçını arıyor, ona sürünmek ve bununla Peyker'den bir şeye tasarruf heyecanını duymak istiyordu. Artık kendisinde zapt olunamayacak bir heves vardı. İki elleriyle Peyker'in omuzlarından tutmak ve şimdi dudaklarını yakan bir buse ihtiyacını işte şurada, şu ensenin bellisiz küçük küçük kumral tüylerle, gölgelenmiş bir dalgacığa benzeyen noktasında tatmin etmek istiyordu. Boğazında bir kuruluk vardı ki artık sözlerini kavuruyordu, Feridun'u tamamiyle unutmuş idi. Şimdi yalnız Peyker'den bahsediyordu:

“Bilseniz, bilseniz,” diyordu; “sizde bir şey var ki insanı çılgınlıklar yapmaya sevk ediyor...”

Devam ediyordu, fakat şimdi sesi boğuk idi, Peyker anlayamıyordu, onun da kulaklarında bir şey uğulduyor, işitmekten men ediyordu.

Behlül etrafına baktı; ötede Firdevs Hanım'ın gözleri kapalıydı, Adnan Bey'le Nihat Bey'i derenin kenarında arkadan görüyordu; Nihal'le Mlle de Courton uzakta yavaş yavaş yürüyorlardı. Onlar burada unutulmuş gibiydiler, kimse görmeyecekti, hatta karşılarında Katina bile, Feridun'la çehresi kapanarak, bu buseyi hissetmeyecekti. Şimdi, her türlü tehlikeyi gözüne kestirerek Peyker'i oradan, ensesinin şu gölgeli noktasından öpmek için Behlül öyle bir ihtiyaç hissediyordu ki buna cesaret edemezse kendisini hemen orada ölüverecek zannediyordu. Peyker arkasından onun yalnız nefesini hissediyordu, fakat birden bu nefeste sanki o busenin yakıcı bir havasını duyarcasına kadınlık hassasiyetinde bir şey, tâ ensesinin tâ o gölgeli noktasında, bir saniye sonra gelecek olan o busenin bir titremesini uyandırdı; bir neşterin yaklaşan temasından kaçınan asabî bir tevahhuşla başını çekti, artık zapt olunamayan bir ismet tuğyanıyla elini Behlül'ün omzuna koyarak, “Yok!” dedi. “Yetişir! Aldaniyorsunuz...”

Yalnız o kadar söyleyebildi, sonra annesine seslendi:

“Anne! Behlül Bey'i çağırırsanız, size naklölünacak hikâyeleri varmış...”

Daha sonra kocasına bağırdı:

“Bey! Feridun sizi bekliyor...”

Behlül sapsarıydı, birden ayağa kalktı ve dört adım ötede, tâ karşısında, sanki birden orada peyda oluvermişçesine yengesini gördü. Bihter'le Behlül ancak bir saniye süren bir müddet zarfında baktılar. Bihter gözlerini çevirdi, Behlül şimdi gülerек eliyle kendisini çağıran Firdevs Hanım'a giderken Bihter, Peyker'e doğru yürüdü.

İki hemşire yekdiğerine baktılar, Peyker bu defa nefesini zapta lüzum görmedi, dedi ki:

“Biliyor musun, Bihter? Kaynınız mıdır, yeğeniniz midir, nedir, tuhaf ve cesur bir çocuk! Eniştenin hukukuna ufak bir tecavüze tahammül edemeyeceğimi bilirsin. Ben kocama hıyanet etmek fikriyle evlenmedim, beni rahat bırakmayacak olursa evime kabul etmemeye mecbur olacağım...”

Bihter kıpkırmızı olmuş idi. İzdivacından beri iki hemşire arasında husumeti andıran bir vaziyet başlamıştı. Peyker'in bazı cümleleri olurdu ki Bihter'de, ihtimal sebepsiz, ısırtıcı, tırmalayıcı bir tesir hasıl ederdi. O "Ben kocama hıyanet etmek fikriyle evlenmedim" derken, ihtimal, bu sade bir sözden başka bir şey olmamak pek mümkün olmakla beraber, Bihter mukabeleye lüzum görüyordu; fakat Katina orada idi, işitebilirdi; şimdi Adnan Bey'le Nihat Bey de onlara iltihak ediyorlardı. Adnan Bey, Feridun'un çenesini okşuyor, Nihat Bey, Bihter'e "Akşama kadar böyle mi vakit geçecek? Bir şeyler icat ediniz..." diyordu.

Buraya gelmek fikrini hepsi büyük bir sevinçle telakki ederken şimdi akşama kadar geçirilecek uzun saatlerin boşluğu hepsini ürkütüyor, eğlenmek kastıyla gelen bu fikirlerde eğlendirecek bir şey doğmuyordu. Nihat Bey "Durunuz bakalım, Behlül Bey nerede? O bir şey icat etsin, olmaz mı?" dedi.

Peyker'le Bihter cevap vermediler; Adnan Bey, şimdi Firdevs Hanım'ın uzun sandalyesinin yanında kısa bir iskemleye oturarak, şüphesiz pek haz verici bir hikâye nakleden Behlül'e seslendi:

"Behlül! Burada sana ihtiyacımız var. Bize bir oyun, bir eğlence bulacaksın..."

Firdevs Hanım itiraz etti:

"Yok, Behlül Bey'i bana bırakınız, bizim birbirimize söyleyecek şeylerimiz var..."

Birden Nihat Bey bağırdı:

"A! işte eğlence..."

Ortalarına, tâ Peyker'in ayaklarına koca lastik bir top gelip yuvarlanmıştı. Arkasından Bülent, daha sonra Beşir koşarak geliyorlardı. Bülent bağıırıyordu:

"Topumu! Topumu!..."

Adnan Bey:

"Bülent!" dedi, "biz de beraber oynayacağız..."

Nasıl? Babası da beraber mi oynayacaktı? Bülent çıldırdı. Yerde zıplıyor, ellerini birbirine vurarak, "Ne güzel! Ne güzel!..." diyordu. Sonra, birden, bu pek ziyade güzel bulduğu şeye, aklına geliveren birisini de teşrik etmek istedi, "Nihal?" dedi, "Nihal nerede?" Etrafına bakıyor, Nihal'i arıyordu. Bağırdı:

"Abla! Abla!... Neredesin? Top oynayacağız, babamla beraber..."

Uzaktan Şakire Hanım'ın sesi haber verdi:

“Küçük hanım Matmazel’le beraber gezmeye gittiler.”

Nihal unutuldu; şimdi Nihat Bey topu atmış, oyun başlamıştı. Adnan Bey Behlül’ü çağırıyordu:

“Seni bekliyoruz, Behlül!..”

Firdevs Hanım diyordu ki:

“Bırakınız, onlar oynasınlar, bırakınız, biz burada ne iyiyiz!”

Firdevs Hanım’ın sürme çemberleri içinde karanlıklara boğulmuş derin bir fikir saklı zannettiren gözlerinin süzgün bir nazarı Behlül’ü kucaklıyor, burada, şu ağacın altında, böyle, iki kişi, mahrem bir hasbihalle geçecek zamanın sanki tatlılıklarını anlatmak istiyordu. Diyordu ki:

“Bir gün sizi mecbur edeceğim, bana hepsini nakledeceksiniz. Birer birer, anlıyor musunuz, bütün tafsilatıyla... Kim bilir, sizde böyle ne güzel hikâyeler, ne garip aşklar vardır, değil mi? Bana hep anlatacaksınız. Bir gün odamda, siz yine böyle dizlerimin dibine oturarak, anasına kabahatlerini itiraf eden bir çocuk gibi, ben de çocuğunun kabahatlerini dinleyen, dinlemekten lezzet alan bir anne gibi...”

Behlül gülerek, “Oh! Anne!..” diyordu, “bunu nereden çıkardınız? Size bir şey söyleyeyim mi? Lakin, hayır söylemeyeyim...”

O ısrar etti, mutlak söyletmek istiyordu. Behlül ısrarına mağlup olmuş göründü:

“İşte söylüyorum. Öyle zamanlar oluyor ki sizi seyrederken, kendi kendime sizin Peyker’le Bihter’in annesi olabileceğinizden şüphe ediyorum. Siz o kadar gençsiniz ki...”

Firdevs Hanım şuh bir kakhaha içinde cevap veriyor ve hep o siyah daireleri içinde gözlerinin derinliklerinden garip bir mâna tereşşuh ediyordu.

“Biraz daha gayret etseniz bana müzeyyen bir cümle ile ilanı aşk edeceksiniz...”

Behlül de gülüyordu, şimdi ikisinin kakhahaları arasında ne dedikleri pek işitilmiyordu. Behlül’ün [kazaen], dirseği [Firdevs Hanım’ın dizine dokunuyor,] Firdevs Hanım’ın türlü yüzüklerle donatılmış hâlâ beyaz, hâlâ tombul eli Behlül’ün elinin üstünde unutuluyordu.*

Ötede, sepetlerin yanında, Şakire Hanım’la Nesrin’den ve Şayeste’den mürekkep bir müfreze vardı; Katina ile Cemile artık

* Cümle, önceki baskılara göre tamamlanmıştır. (ed. n.)

huysuzlanmaya başlayan Feridun'u uyutmak için iki ağacın arasına bir salıncak kuruyorlardı; beri de top oyunu kızışıyor, şimdi Bihter'le Peyker büyük bir neşe ile eğleniyorlardı. İki hemşire arkalarından yeldirmelerini atmış idiler. Nihal'le mürebbiyesi hâlâ görünmemişlerdi.

Şayeste gözünün ucuyla Firdevs Hanım'la Behlül'ün müfrezesini göstererek Şakire Hanım'a diyordu ki:

“Küçük beye âlâ bir eğlence çıktı ki...”

Nesrin, pek sarıh mütalaalar serdine cesaret edemeyerek kıs kıs gülüyor, gülüşünün belâgatıyla kalfasının cümlesini ikmal ediyordu. Son söz Şakire Hanım'a kalıyordu:

“Böyle gittikçe işi azıtırlarsa ben yalıda kalıcılardan değilim. Bizimkinin işi olur olmaz Cemile'yi alınca kaçıyorum. Siz artık küçük beyin eğlencelerini istediğiniz kadar seyrediniz...”

Şakire Hanım'ın itidal kabul etmeyen şedid ahlak duyguları vardı. Bir müddetten beri, Firdevs Hanım'la Peyker'in arasında Behlül'ü gördükçe kendisini zapt edemiyordu. Şayeste ile Nesrin buna gülünecek bir şey ehemmiyetinden fazla bir kıymeti zâid addederken o, bundan hastalanıyor, ikide birde Behlül'ü Peyker'in yahut Firdevs Hanım'ın yanında gördükçe baş ağrıları tutarak alnını bir yemeniyle sıkıyordu. Hatta bir gün Şayeste ile Nesrin'e itiraf etmiş idi ki Süleyman Efendi'nin bir belediye çavuşluğu ile kayırılmasına teşebbüs edilmişti. O zaman karı koca kızlarını alarak artık bu yalıdan kaçacaklardı...

“Yaşarsak görürüz a,” diyordu, Bihter'i kastederek “bu kadın beyin başına ne belâlar getirecek...”

Üçünün arasında böyle ilk gününden başlayarak gittikçe artan bir husumet yavaş yavaş Bihter'e karşı patlamaya müheyya bir isyan kuvvetini alıyor, hemen bütün hizmetçilerin hanımları hakkında mevcut olan kin noktası bu sonradan gelen hanım için büyüyen, nihayet kalplerini büsbütün istilâ edecek, bir adavet derecesini buluyordu. Artık ikide birde evin içinde üçü birleşir, hatta Cemile'den bile ihtiraz olunmayarak, yalnız Şakire Hanım'ın ara sıra çocuğa “Ağzından bir şey kaçırırsan dudaklarını koparırım!” tehdidiyle iktifa edilerek Firdevs Hanım'dan, Peyker'den, bilhassa Bihter'den bahisler olur; yarı işitilmiş sözlerden, nakıs dinlenilmiş hikâyelerden türlü hükümler çıkarılırdı.

Artık top oyunundan hep yorulmuşlardı. Bihter iki ellerini kilitleyerek Adnan Bey'in omuzuna asılıyor, “Ne tuhaf! Başım dönüyor!” diyordu. Bülent henüz oyuna kanamayarak topu tâ öteye, Şakire

Hanım'la Şayeste ve Nesrin'in müfrezesine fırlatıyordu. Sonra, onların yanında ağızları açılmış sepetleri, tabakları görünce birden aklına geldi, "Karnımız aç!... Artık acıktık!..." diye bağırdı.

Behlül, "Sahih! Yemek ne vakit yenecek, rica ederim?.." diyor, Firdevs Hanım uzun sandalyesinde doğrulabilmek için iki ellerini genç adama uzatıyordu. Onun bir müddetten beri dizlerinde birtakım sızılar vardı ki herkesten saklıyor, fakat böyle yerinden kalkmak için yanındakilerin muavenetine müracaat ediyordu.

Adnan Bey, Beşir'e sordu:

"Nihal'le Matmazel nerede, Beşir? Haydi şunları bul, yemek yiyeceğiz..."

İhtiyar mürebbiye ile çocuk onlardan kaçmak için yürümüşler, içeri suya doğru gitmişlerdi. Burada yalnız Bülent'in top sayılarını haber veren ince sesini ara sıra fark ediyorlardı. Hava sıcaktı, Nihal bunalıyordu; bir ağaç buldular; ikisi, yan yana, ağacın cılız dalları altında parça parça dökülen gölgede oturdular. Artık Nihal bir seneden beri saklamak için biçare kalbine iktidarının fevkinde tahmil ettiği metanete lüzum görmüyordu. Bu sabah başlayan feverandan sonra perişan bir ifade ile, şimdi babasından bahsederken bir saniye zarfında Bihter'e intikal eden bir lisanla ihtiyar kıza kalbinin bütün mahrem dertlerini, bir seneden beri ruhunun yetim matemlerini döktü. Bu sıcak ağustos günü, sahralardan yakıcı bir hava getirerek onu sersemletiyor, sarhoş ediyordu. Gözlerinin içi, dudakları, ciğerleri yanıyordu. Elinde Bülent'in kamçısıyla kavrulmuş otlara vurarak, ara sıra tâ uzaktan beyaz bir alev içinde yanan, titreye titreye eriyor görünen dağlara bakarak birer birer bütün elemelerini taktır ederken birden en büyük hakikati söyledi. "Ben de öyle zannedyordum," dedi. "Bilir miyim? Onda bir şey vardı ki beni aldatıyordu. Seviyorum, onunla beraber mesut olacağım, ikimiz bu evin içinde evvelkinden ziyade eğleneceğiz zannedyordum... Şimdi, oh! Şimdi anlıyorum ki, mümkün değil, onunla beraber yaşamaya işte kuvvet bulamıyorum. İnanır mısınız matmazel, öyle zamanlar oluyor ki anneme düşman oluyorum. Ne için ölmeliydi, sanki? O ölmeyecek olaydı bu gelmeyecekti, değil mi? Bilmem, çocukluğumda ne farz edermişim? İçimde daima bir şey, bir mübhem ümit, sanki annemin tekrar dirilerek geleceğini zannettiren garip bir şey vardı. Şimdi kendi kendime, 'Artık bu geldi, anneme yer kalmadı ki...' diyorum; o zaman bu kadın nazarımda bir hırsız

oluyor. Halbuki ben artık bir çocuk değilim, değil mi matmazel? Bana hep, 'Bir genç kız oldun şimdi...' diyorsunuz, bunları anlamalıyım, evet anlamalıyım ki ölenler ölmüştür, artık onlardan hiçbir şey beklenemez... Oh! Bu da ne acı, bilmeniz!... Demek şimdi ben hep böyle annesiz kalacağım, öyle mi? Hep böyle, hep bu kadınla beraber... Lakin o yalnız annemin yerini değil, işte babamın muhabbetini de, hatta Bülent'i de çalıyor, yarın Beşir de onun olacak, ihtimal Fındık da onu sevecek... –Nihal bu ızdırabımı söylerken gülüyordu– evin içinde şimdi hep bana yabancı duruyorsunuz. Şakire Hanım'da bile bir tutukluk var. Ya siz, siz, matmazel, siz ki beni o kadar severdiniz?..”

Mlle de Courton gözlerinden iki küçük yaşın aktığını hissetti, gülerek dedi ki:

“Nihal, bak çocuğum, benim zaafımı suiistimal ediyorsunuz. Gördünüz mü bir kere? Az kaldı bütün bu çocukluklarınızla beni ağlatıyordunuz... Halbuki bunlar gülünecek fikirlerden başka bir şey değil. İşte bana sabahtan beri hiçbir şey söylemediniz ki mantığa muvafık olsun, böyle meselelerde insan yüreğine bir parça sükûn, zihnine bir parça mantık koymak icab eder...”

Nihal dudaklarını buruyor, kamçısıyla otlara küçük küçük asabî darbeler yağdırıyordu:

“Mantuk! Mantuk! İşte sevilmecek şeylerden biri daha...”

İhtiyar mürebbiye cevap veriyordu:

“Evet, belki! Fakat müfid bir şey... Bir nebze mantukla ne muğlak meseleler halledilir, bilmeniz Nihal!... Bakınız, mesela bu mesele, bırakınız beni size bunu sadece halledivereyim...”

Nihal başını sallıyordu:

“Evet, evet, biliyorum, sizin mantığınızla halledeceksiniz; niha-yet öyle bir netice çıkaracaksınız ki ben dünyanın en bahtiyar kızı hükmünde olacağım, değil mi? Bunu biliyorum. Hiç zahmet etmeyiniz... Lakin mademki ben işte bir seneden beri ölmek istiyorum, sizin mantığınızla isbat olunacak bahtiyarlıktan ne çıkar? Hem, ben size bir şey söyleyeyim mi, matmazel? Bana gücenmeyeceksiniz a... Siz yalan söylüyorsunuz, matmazel, yalan! Beni yine seviyorsunuz, onun için yalan söylemeye lüzum görüyorsunuz, bütün bu söyledikleriniz, söylemek istedikleriniz yalan... Sizde hakiki, ciddi ne var, biliyor musunuz? Demin gözlerinizden akan o iki damla yaş yok muydu? İşte onlar, yalnız onlar, doğru idi...”

Nihal'in sarı çehresinde şimdi dalgalanarak yanan bir pembe tabaka vardı, yüzünü kaldırmıştı, çocukla ihtiyar kız uzun bir nazarla bakıştılar, ikisinin de kirpikleri titredi, Mlle de Courton boğuk bir sesle, "Ağlayınız, çocuğum!" dedi, "öyle zamanlar olur ki gözyaşları mantıktan ziyade selamet verir."

Şimdi Nihal hıçkırır hıçkırır ağlıyor, ihtiyar kızın da yanaklarından iki sâkit gözyaşı dereciği süzülüp gidiyordu..

Beşir onları böyle, ağlıyor görünce dondu. "Küçük hanım ağlıyor mu? Küçük hanım niçin ağlıyor?" diyordu.

Şimdi, Nihal, gözlerinde hâlâ yaşlarla, gülererek, "A, deli misin, Beşir?" diyordu; "niçin ağlayayım?.."

Onlar avdet ettikleri zaman hepsini yemeğe hazırlanmış gördüler. Peyker'le Bihter, yüzleri kızarmış, yorgunluktan biraz göğüsleri kabarmış, seccadenin birer kenarına ilişerek oturuyorlardı. Bihter ayaklarını uzatmış, açık iskarpinlerinin üstünde ince ipek çorapları görünüyordu.

"Yerimden kımıldanamayacağım," diyordu, "benim hissemi bir tabakla bana verirsiniz, burada dizlerimin üstünde yerim."

Bu fikir hepsine hoş geliyordu. Uzun iskemlesini oraya kadar çektiiren Firdevs Hanım'la seccadenin üstünde biraz kocasına dayanarak oturan Peyker buna iştirak ettiler. Behlül, "Amcamla ben de hizmet ederiz!" diyordu.

Nihal'i görünce hep bağırıyorlar. Babası diyordu ki:

"Nereye kaçtınız? Bak, güneşlerde gezmişsin, yüzün gözün kıpkırmızı..."

Bülent, elinde koca bir tavuk söğüşü parçasıyla, "Abla! Buraya gel," diyor, bulunduğu yerin yenecek şeylerle pek ziyade yakınlığını bir göz kırpmasıyla anlatmak istiyordu. Elinde bir tabağa soğuk et kızartmasından kesen Behlül Firdevs Hanım'a soruyordu: "İki tane sardalya, biraz havyar... Havyarı sade mi seversiniz? Dün bu havyarı bulabilmek için tam bir saat kaybettim, tavsiye ederim. Amca, oradan bir çatal veriniz..."

Firdevs Hanım'a tabağı uzattıktan sonra Peyker'e döndü. O küçük vakadan sonra birinci defa olarak ona lakırdı söylüyordu:

"Size tavuk vereyim mi?"

Peyker, "Hepsinden, hepsinden koyunuz," diyordu, "oyun bana o kadar iştihâ verdi ki hiç doymayacağım, zannediyorum."

Artık barışmış idiler. Behlül kendi kendisine diyordu ki:

“Yarın sizin kollarınıza atılacak olan kadınlar hep böyle başlamazlar mı? Bugün kocalarından, çocuklarından; vazifelerinden, ismetlerinden bahsederler, yarın artık sevda hummasına nefislerini tamamıyla teslim ettikten sonra bir garam hezeyanı içinde bir gün evvelki perestîdelerini inkâr ederler. Beni kim temin eder ki Peyker yarın aşkı benimle öğrendiğini, o güne kadar benim kollarımın haricinde hissettiklerinin bütün bir yığın yalan olduğunu söylemeyecek? Ne diyordu? Kendisini dinlemiş, tetkik etmiş bir kadın olduğundan bahsediyordu; ne boş söz!..”

Evet, artık barışmış idiler. Behlûl birden gene kadının deminki cümlesini düşündü. “İşte biraz ciddi, biraz zeki görünmek isteyen kadınların ağzında tekerrür eden felsefe cümlesi!” diyordu, “Kendilerini dinlemek? Lakin bu mümkün değil... Kalplerinin o bin türlü kadın sesleri arasında asıl tıynetlerinin hakikatini haber verecek bir ses işitebilirler mi? Hep kendilerini dinlediklerinden bahsederler, hepsi aklanmışlardır. Kadınlar, bizleri, erkekleri aldatırlar, fakat bizden evvel ellerinin altında daha kolay aldatılacak, daha çabuk kandırılacak bir şey vardır: Kendileri. Onun için evvela kendilerinden başlarlar. İşte Peyker! Bugün kendisini aldatmaya çalışıyor. Ben pek safderun, pek ters gören bir adam olmalıyım ki bunu anlamayayım, görmeyeyim.” Sonra içinden bir hitabe ile ilave ediyordu: “Oh! Civanım! O zaman bunlardan beraber bahsederken nasıl güleceğiz!..”

“Behlûl Bey! Rica ederim, üzüm, bana üzüm veriniz.”

Behlûl küçük bir tabakla Peyker’e üzümü uzatırken, “Artık barıştık, değil mi?” demek isteyen bir nazarla bakıyor, sonra kendi kendisine ilave ediyordu:

“Şüphesiz, barıştık. Lakin itiraf etmeli ki ben de bugün komşu kızını takib eden bir mektep çocuğundan daha beceriksiz idim. Burada, herkes tarafından görülebilecek bir yerde!... Ondan sonra, kadınlar, bu âlemin kadınları adı bir aşûfte gibi alınmak istemezler. Bu öyle bir şey, öyle beklenmemiş, öyle birdenbire zuhur edivermiş bir vaka olmalı ki her şeyden ziyade, bir kazaya benzemeli...”

Firdevs Hanım’a soruyordu:

“Siz de üzüm istemez misiniz?”

Adnan Bey’le Nihal yan yana tesadüf etmişlerdi. Bir seneden beri baba kız birbirine bu kadar yakın oturmamışlardı. Şimdi ikisinin arasında birbirini pek çok zaman görmemişlere mahsus bir şey

vardı, gya böyle yakın bulunmanın hazzını tamamıyla hissetmek için hep birbiriyle meşgul oluyorlar, etrafı unutarak, yavaş sesle, kalabalığın içinde yalnız kalıyorlardı. Nihal evvela tutuktu; fakat babasının bir sözü, bir nazarı ona bütün kinini unutturmak için kifayet ederdi. Beş dakika zarfında babasıyla bir sene evvel avdet etmiş oldu.

“Bana üzüm vermez misin, Nihal?..”

Nihal gülerek elindeki salkımı gösteriyordu:

“Buradan yiyiniz...”

Adnan Bey’in bu fikir hoşuna gidiyordu, onda da şimdi kızı ile yine evvelkine benzer çocukluklara bir ihtiyaç uyanıvermişti:

“Ben senin çocuğun olayım,” diyordu; “koskocaman bir bebek! Sen de benim annem, mini mini bir anne...”

Sonra bir çocuk ihtirazıyla elini uzatıyor, Nihal’in salkımından bir tane koparıyor ve bu bir hiçten çıkarılan adi oyun onlara o kadar hoş geliyordu ki ikisi de her defasında gülüyorlardı.

Yemekten sonra Mlle de Courton Nihal’e diyordu ki:

“Sizi tebrik ederim, çocuğum, işte sizi her vakit öyle görmek isterim. Sabahtan beri âsabınızın o tuğyanıyla beni o kadar korkuttunuz ki...”

Nihal güldü:

“Oh! Onlar hep bir latifeden ibaretti. Bülent!... Haydi, bakalım, bir oyun!... Ben sabahtan beri hiç koşmadım...”

Şimdi Firdevs Hanım beraber getirilip sandalda unutulmuş hamak için Behll’e rica ediyordu:

“Sandal orada olmalı...”

Hamağın bir ucu şu ağaca, bir ucu buraya bağlanacak, Firdevs Hanım yatacak, Behll onu yavaş yavaş sallayacaktı. Behll soruyordu:

“Ninni de söyleyecek miyim?”

Firdevs Hanım bu suale fazla bir mâna verdi, yelpazesıyla Behll’ün eline hafif bir darbe indirdi:

“Sizinle görüşmek tehlikeli...”

Sonra birden aklına bir fikir geldi: “Kolunuzu bana verseniz, sandala kadar beraber gidelim, biraz yürümüş olayım...”

Şimdi bir genç kız vaziyetiyle, biraz yorgun bir eda ile Behll’ün koluna asıla asıla yürüyordu. Bihter uzaktan seslendi:

“Anne! Nereye gidiyorsunuz?”

Onlar cevap vermediler. Adnan Bey’le Nihat Bey Nihal’le Bülent’in oyunlarına iştirak ediyorlardı; Mlle de Courton, “Lakin bu çılgınlık!” diyordu, “Yemekten sonra, bu sıcakta, Nihal, hasta olacaksınız, Bülent sizi koştırmaktan men ediyorum...”

Fakat onlar dinlemiyorlardı. Mlle de Courton’un sözünü Bihter kesti:

“Bırakınız, matmazel! Daha iyi, Nihal biraz oynasın, sabahtan beri büsbütün başka türlü idi.”

İhtiyar mürebbiyeye genç kadın mânalı bir nazarla bakıyordu. İkisi yan yana ayakta duruyorlardı. Peyker ötede, Katina’yı serbest bırakmak için Feridun’u seccadenin üzerine yatırmış, kendisi de yanına uzanmış idi. Adnan Bey’le Nihal, Bülent’le Nihat Bey iki muharib fırka teşkil etmişlerdi. Bülent’in tiz sesi sayıları haber veriyordu:

“Dört!... Beş!...”

Genç kadın birden bir mahrem edası kesbeden bir sesle ihtiyar kıza sordu:

“Matmazel! Nihal’in nesi vardı, rica ederim? Siz ki her sırrına vâkıfsınız...”

Bu sesin edasında saklanamayan bir cidal şammesi vardı ki Mlle de Courton’un hassasiyetinden firar edemezdi. Sükûnla cevap verdi:

“Nihal kadar bir çocuğun ne sırrı olabilir ki, madam... Nihal’in hiçbir sırrı olmadığı için her şeyine vâkıfım, herkes de benim kadar vâkıftır, zannederim.”

Bihter başını kaldırarak mânalı bir tebessümle ihtiyar kızın sakın çehresine baktı:

“Benim daha ziyade tecessüsümü davet ediyorsunuz, matmazel. Ben Nihal’in hissiyatına vâkıf olmakta, anlaşılan, herkesten sonraya kalıyorum. Bir müddetten beri onda öyle ufak tefek şeyler, hele bu sabahtan beri öyle tuhaf küskünlükler görüyorum ki... İnanır mısınız matmazel, size bir şey itiraf edeyim, bazı günler öyle zannediyorum ki evin içinde çocuğun zayıf âsabından istifade etmek isteyenler var.”

Bihter’in tebessümüne daha ziyade bir kuvvet geliyordu:

“Meselâ aleyhimde olmaları şüphesiz bulunan bütün o hizmetçiler... Siz bilirsiniz ki Nihal’i sevmek, kendimi ona sevdirmek için bir kadın için mümkün olabilen şeylerden fazlasını ben yaptım, hâlâ yapıyorum, değil mi matmazel?..”

Mlle de Courton'la Bihter arasında böyle bir hasbıhal birinci defa olarak vuku buluyordu. Birden ihtiyar kız kendisini bir üvey ana ile kız arasında, müşkül bir vaziyette bulmuş oldu; birden hissetti ki bugün şurada, bu sahra âleminde, şu top oyununun karşısında cereyan eden bu muhavere ile artık evin içinde vaziyeti değişmiş ve o zaman artık kendisi için tahammülü muhal bir hayat başlamış olacak. Nihayet o korkulan şey, bir seneden beri teahhür eden, fakat muhakkak vukuu izale edilemeyecek olan şey, nihayet işte başlıyordu. Bihter'le Nihal birbirini tırmalamak ihtiyacıyla kaşınan tırnaklarını çıkarıyorlardı. İhtiyar kız kendi kendisine diyordu ki:

“Kabahat kimde? Hiç! Vakanın kendisinde... Üvey ana ile kız! Lakin bu insanların hayatı tarihiyle beraber başlamış bir mudhike yahut bir faciadır. Bihter'le Nihal arasında bu oyun nasıl bitecek? Korkarım ki biri için mudhike diğeri için facia olmasın...”

Bihter'e bir daha bir muhavereye imkân bırakmayacak bir surette cevap vermek istedi:

“Madam, siz vazifenizi o kadar güzel ifa ediyorsunuz ki Nihal'i sevmekte de, kendinizi ona sevdirmekte de tamamiyle muvaffak oluyorsunuz. Zannetmem ki Nihal'in zayıf âsabından istifade etmeye kalkışacak olanlar bulunabilsin. Nihal'de eğer sizin için endişeye bâis olacak ufak tefek şeyler görüyorsanız bunları başkalarının tesirine hamletmekten ziyade o zayıf âsabın kendisine atfetmek daha makul olur zannediyorum. Evin içinde öylelerini tanırım ki... –İhtiyar mürebbiye kimden bahsettiğini anlatmak isteyen nazik bir tebessümle maksadını teşrih ediyordu. –Evet, öylelerini tanırım ki vazifelerine sizin kadar mütekayyiddirler ve icrasında sizin kadar muvaffak oluyorlar.”

Bihter ufak bir can sıkıntısını saklayamadı. Şimdi onun elle- rinde asabî hareketler vardı, Nihal'in fırlattığı topu nazarıyla takib ederken elleri başörtüsünün ipek püsküllerini hırpalıyordu. Kuru bir sesle dedi ki:

“Matmazel, dolaşık cümlelerden hiç hazzetmem. Kimden bahsediyorsunuz?

İhtiyar kız derhal cevap verdi:

“Hiç dolaşık değil, pek sade bir cümle. Ezcümle kendimden bahsetmek istiyorum.”

Şimdiye kadar aralarında zarafete mugayir bir küçük kelime, bir ufak hareket cereyan etmemiş olmakla beraber ihtiyar kızla

genç kadın hiç sevişmemişlerdi. Mlle de Courton herkesi sevmek zaafıyla beraber Bihter’le münasebetlerinde kendisini ürküten bir şey hissederd; hissederd ki bu kadın kendisini sevmiyor, Nihal üzerinde hükmünü yürütmek için onun vücudunu bir mâni adde-diyor. Bu çocuğa, ihtiyar kız kalmış olmak hüsrânının tek neşvesi, akim ömrünün münferit bir şükûfesi nazarıyla bakmamış olsaydı, o biçare ruhunun ana olamamak ebedî cerihasına Nihal’in mu-habbetinden tesliyet katreleri serpilmiyor olsaydı tâ bu izdivacın tasavvuru başlangıcında hepsini orada kendi hallerine bırakacak, buradan kaçacaktı. Fakat o zaman, yarabbi! Nihal, kimsesiz, bu fırtınanın içinde elleri bir tahta parçası bile bulamayarak, ne ya-pardı? Nereye asılır, bir sine şefkatine dökülmek isteyen yaşlarını nereye serperdi?

Muhavere orada kalmış oldu. Bihter bugün, sebebini pek iyi ta-yin edemeyerek, kendisinde öyle bir taşmak, birisiyle kavga etmek, bir hırçınlık yapmak ihtiyacı keşfediyordu ki ihtiyar mürebbiyeye bir kelime fazla söyleyecek olursa kendisini zapt edememekten korkuyordu.

İki kadın öyle, ayakta, hariçten bir vesile zuhur etmedikçe birbi-rinden kaçmış olmak istemeyerek oyunu seyrediyor gibi durdular. Ötede seccadenin üstünde Peyker uzanmış Feridun’u yuvarlıyor, beride nihayet getirilip ağaca bağlanan hamakta Firdevs Hanım Behlûl’ün lütfuyla sallanıyordu.

Hava şimdi büsbütün ağırlık kesbetmiş idi. Sahra, nefes alama-yan bir ıztırabıyla, güya çatlayacak bir gerginlikle, şişkin, duru-yordu. İki kadının arasında beş dakikadan beri devam eden sükût bu sıcak havanın kasvetine başka bir ağırlık ilave ediyor gibiydi. Bihter bir şey söylemiş olmak için, “Ne sıcak!” dedi, “bugün gel-diğimize pek fena ettik. Şu dakikada kendimi evde uyuyor bulmak istiyorum.”

Mlle de Courton cevap verdi:

“Evet, madam! Bunaltıcı bir hava, bugün akşama kadar bilmem ne yapılacaktır?”

İkisi de biraz evvel cereyan eden muhavereyi unutmış oldular.

Bugün akşamüzeri avdet ederken Behlül bir aralık yalnız yürüyen Peyker'e yaklaşarak dedi ki:

“Sandalda beni yanınıza kabul edecek misiniz? Yoksa yine taciz eden bir kedi gibi kovulacak mıyım?”

Peyker gülerek cevap verdi:

“Kediler insanı eğlendirdikleri müddetçe pek iyidir, fakat taciz etmeye başlarsa...”

“Kovulurlar, değil mi?... Ben size söyleyeyim mi, siz beni ne için kovuyorsunuz? Çünkü benden korkuyorsunuz, demek bana karşı büsbütün kayıtsız değilsiniz. İtiraf ediniz, bakayım, itiraf ediniz ki bana karşı tamamiyle kayıtsız değilsiniz...”

Peyker zapt olunmuş bir kahkaha içinde sordu:

“Bunu size farz ettiren nedir? Ben de bunun aksine kendimi size karşı o kadar kayıtsız zannediyordum ki dünyada bir kadın ancak o kadar böyle olabilir.”

“Evet, bir kadın!... Fakat unutmayınız ki bir kadın kendisine bütün gençliğinin samimiyetiyle kalbini vermek isteyen, ruhunun bütün garam hummasıyla ayaklarına atılarak nihayet aşkının feryadını saklamamaya müsaade dileyen bir biçareye karşı hiçbir zaman tamamiyle kayıtsız kalamaz.”

Peyker gülüyordu:

“Facia âşıklarına mahsus bir lisan...”

Sonra artık bu latifeyi burada bırakmak isteyen bir sesle ilave etti:

“Behlül Bey! Müsaade eder misiniz, size söyleyeyim? Siz fena terbiye almış bir çocuktan başka bir şey değilsiniz...”

Behlül'ün cevabını işitmemek için kocasına bağırды:

“Nihat! Sandallar nerede, rica ederim? Yorgunluktan düşeceğim...”

Bu akşam sofrada Nihal’le Bülent’in yerleri boş kalmıştı. O kadar yorgun idiler ki hemen odalarına çekilmelerine müsaade olunmuş idi. Behlül, peşkirini ağzına kapayarak esneyen Bihter’e diyordu ki:

“Bahsederim ki yenge, sofradan kalkar kalkmaz uyuyacaksınız. İşte sahra âlemleri böyledir, insan eğlenmek ümidiyle gider; eğlenmemiş, yorulmuş, kırılmış olarak avdet eder. Hususuyla sizin için... Daima evde, odaların basık havasında yaşayıp da birden güneşin tufanları altında geniş havalara çıkıveren kadınlar bir serbestlik meyli ile kafesinden kaçıp da henüz evin çatısından ayrılmadan bayılıveren kanaryalara benzerler.”

Bihter, “Oh! Ne uyku! Ne uyku!” diyordu; “bir hafta hiç yataktan kalkmadan uyuyacağım zannediyorum.”

Yemeklere hemen dokunmuyorlardı. Bihter’in ağzında, çatalının ucuyla alınmış vişne reçelinden tek bir tane büyüyor, şişiyor, yutulamayacak azîm bir lokma oluyordu. Peşkiriyle dudaklarını silerek:

“Ben kaçıyorum,” dedi; “müsaade eder misiniz?”

Yalnız kalmaya ihtiyacı vardı. Bu akşam kendisinde bir şey hissediyordu ki yapyalnız, odasının bütün samimi mahremiyeti içinden, benliğiyle baş başa kalmak, dinlenmek için ona bir ihtiyaç veriyordu.

Odasına çıktı. Burası karanlıktı. Yavaş yavaş, güya bu sükûn hücresinde uyuyan mahremiyeti uyandırmaktan ihtiraz eden hafif adımlarla ilerledi. Karşısında, açık, karanlığın içinde, beyaz tüllerinin arasında donuk bir gümüş rengiyle titreyen pencere, ona gecenin serin nefesinden mini mini hamlelerle dalgacıklar püskürüyordu. Karanlıkta aynalı dolabın önünden geçerken beyaz bir bulut mübhemiyetiyle kendi gölgesini gördü. Ötede karyolanın yükselen cibinlikleri titriyor, lambanın kalpağı azîm bir baş sallantısıyla güya ona bakıyordu. Her şeyden evvel pencereyi kapamak, sonra, karanlıkta, büsbütün karanlıkta, hemen o haliyle kendisini halının üstüne atarak, bilinemez nasıl bir yorgunluktan dinlenmek istiyordu, istiyordu ki buraya şu gecenin nefesinden

bir parça şey bile girmesin. Orada, bağçede, yalnız yüksek dalı görünen bir erik ağacı vardı ki ona kollarını uzatarak yaklaşıyor gibiydi. Karşısında bu pencere ile, karanlıkların sırlarında gizlenmiş garip, korkunç rüyalara mahsus mahlûklardan güya bir haşyet nefesi ürperme getiren bu gece rüzgârıyla, orada kollarını sallayan, belki bir saniye sonra odaya giriverecek olan bu gölge ile yalnız kalmış olmayacak zannediyordu. Halbuki o öyle bir yalnızlık istiyordu ki rüyasız bir uykuya benzesin. Kandilini bile yakmayacaktı; küçük bir ziya bu eşyanın ruhunu uyandıracak, o zaman yatak, kanepeler, perdeler, şimdi bütün bu uyuyan, karanlığın içinde ölmüş, gömülmüş şeyler bir hayat havasıyla silkinivererek uyanacaklar, dirilecekler ve onların arasında, kendisine gülümseyen bu aynanın, hususuyla o aynanın içinde kendisinin, kendi resminin yanında artık yalnız kalmayacaktı. Yalnız!... Yalnız!... Hatta, işte şimdi kendisinden de korkuyor, kendisini görürse, evet, bu karanlıkta kalmak isteyen kadın Bihter'le karşı karşıya gelirse bir tehlike vücuda gelecek, birbirlerine söylenmemek icab eden şeyleri söyleyecekler; o zaman yalnızlıktan, karanlıktan, sanki bütün mevcudiyetin yokluğundan aranan şey; o uyku, o derin, tehi, ziyasız, rüyasız uyku bir daha avdet etmemek üzere silinecek zannediyor, ve bundan korkuyordu.

Pencereye yaklaştı. Serin, yıldızlarla dolu bir geceydi. Gündüzün sinirlerde takat bırakmayan sıcağından sonra taltif eden bir rüzgâr ratib nefesleriyle havayı okşuyor, güya şedid bir hummanın ateşlerinden sonra bir kerem eli hastaya güzel kokulu bir suyun damlalarını serpiyordu. Eli pencerenin kenarında, kapamadan evvel biraz durdu, uzun bir susuzluktan sonra serin bir pınara tesadüf etmiş bir sahra yolcusu hırslıyla bu havadan içti, azîm bir inşirah hazzı duydu.

Hasta mıydı? Ne oluyordu? Ciğerlerinde bu soğuk havanın tesliyet lütfu beş dakika evvel onu aşağıda uyutmak isteyen yorgunlukla o kadar tezat teşkil ediyordu ki birden kendi kendisine sordu:

“Evet, ne oluyorum? Hasta mıyım?...” Şimdi başını soğuk bir yere dayamak, bu soğuk havayı böyle içmekte devam etmek, üşümek, evet, bir kış yağmuru altında çıplak kalmış kadar titreye titreye üşümek istiyordu. Ah! Böyle üşüebilse! Bir serin rüzgârın temasından sonra keşfettiği ateşe, başının, ciğerlerinin, bütün mevcudiyetinin ateşine bu üşümek, şifa verecek zannediyordu.

Kalplerimizde bazı illetler vardır ki vücudun tamamıyla ensice-sine hulûl etmedikten sonra keşfolunamayan hafî emraza mahsus bir nüfuz hıyanetiyle kendisini göstermeden, tahriblerini haber vermeden derûnî bir yangın dumansızlığıyla yanar, yanar; bu bir ateştir ki mahiyetini bilmeyiz, vücudundan haber almayız; o yavaş yavaş, vazifesinden emin, devam eder; nihayet bir gün birdenbire, bir hiç, bir dakikalık bir vukuf bize gösterir ki kalbimizde bir yangın var. Nedir? Nereden tevellüd etmiştir? Bu yangın nasıl serseri bir rüzgârın kanatlarıyla düşerek orasını tutuşturmuştur bilmeyiz.

Bihter bu serin gecenin karşısında işte böyle bir ateş hissediyor ve üşümek, üşümek istiyordu. Mesela, şimdi, denizde, suyun içinde olsaydı... Rüzgâr hep hamle hamle püskürüyor, yakasından, omuzlarından girerek, sinесinden kayarak onu soğuk dudaklarla öpüyordu. Böyle, rüzgârın bu buseleriyle ihata edildikçe, daha ziyade açılmak, daha ziyade öpülmek istiyordu. Arkasında ince bir pikeden kolalı erkek gömleği vardı; boyun bağına çekip attı, yakasının, göğsünün düğmelerini çözdü, belinden kemerini çekip fırlattı, asabi bir el ile korsesiz, yalnız iç gömleğinin nim küşade bıraktığı sinesiyle rüzgârın şimdi serbest serbest sürünen dudaklarına, güya gecelerin esrar getiren ufuklarından, tâ semaların o uzak karanlık sinесinden peyda olmuş buseler getiren o dudaklara karşı öyle durdu. Evet, denizde, suyun içinde, böyle koyu mai bir semanın, ötede beride parlayan o sarı, gözlerin altında, karanlıkta, bütün vücudunu serin bir safa ağışuna çeken dalgalar arasında olsaydı... O küçük küçük şamarlarla gerdanına, sinесine dokunan, sularının ipek temaslarıyla kollarını, bacaklarını okşayan dalgalar, vehminde hissediyor, gecenin bu serin havasında yüzüyordu. Daha ziyade soyunmak, bu havaya, onun buselerine nefsinі teslim etmek, vücudunu, bütün çıplaklığıyla vermek istiyordu. Etekliğinin kopçalarını çözdü, sıyrıldı çıktı, iskarpinlerini, çoraplarını, hepsini çekiyor, hırpalayarak, buruşturarak atıyordu; artık üstünde yalnız omuzlarından birer kordela ile bağlanmış ince ipekten iç gömleği, şimdi rüzgârlarla titreyerek, o da uçup gitmek ve bu taze kadın vücudunu gecelerin haris dudaklarına büsbütün çıplak bırakmak isteyerek çırpınıyordu.

“Bihter! Daha yatmadın mı gülüm?..”

Kocasının sesiyle titredi. O şimdi yanında idi. Tâ pencereye kadar gelmiş idi. Onu, böyle, yalnız gömleğiyle, karanlıkta, üryanisinin bütün cazibeleriyle görüyor; oradan kovulmamak, bu

taze vücudun gasy eden havasında bir parça alıkonulmak lütfunu dilenen gözlerle karısına bakıyordu. O, “Rica ederim, beni yalnız bırakınız, bu gece, öyle yorgun, öyle hastayım ki...” diyordu.

Adnan Bey, “Fakat bu çılgınlık! Çırılçıplak, pencereye karşı...” diyordu.

Onun vücuduna dokunuyor, omuzlarından tutarak üşüyüp üşümediğine bakıyordu; sonra birden genç kadının vücudunu ellerinin altında hissedince eğildi, karısını öpmek istedi. O çırpınıyor, bu gece, böyle karanlıkta, beklenmeden odasına geliveren bu koca-dan korkuyordu. O şimdi bir yabancı, hiç görülmemiş bir adam, gece karanlıklarından istifade ederek şikârını parçalayıp öldüren canavarlardan biri gibiydi; bağıracaktı. Onun ellerinin altında, öpülmemek için yüzünü çekerek, kollarının arasından kayıp akmak isteyerek çırpınıyordu. Boğuk boğuk, “Hayır, beni bırakınız, rica ederim, hayır, bu gece yalnız kalmak istiyorum,” diyordu.

Bu gece, bu dakikada vücudunda bir şey isyan etmiş, bu adamın kollarının arasında kalmamak istemişti. Firketeleri düşmüş, uzun saçlarının gür dalgaları onun hâlâ kaçınmak isteyen dudaklarını haris bir buse ile kilitleyen kocasını örtüyor, sanki bu karanlık odada, bu genç kadınla bu ihtiyar adamın busesini daha karanlık bir gece içinde saklamak istiyordu.

İkisi de, biri mukavemetinden, biri tasallutundan mahcup, bir söz söyleyemeyerek bakıştılar. Bu boğuşmaktan sersemleşmiş gibiydiler.

Bihter sitemle dolu bir sesle, “Beni kırdınız! Bilseniz, ne kadar yorgun, ne kadar istirahatete muhtacım. Artık gidiniz, evet rica ederim, gidiniz...” diyordu.

O, yine yaklaşmış, karısının ellerini okşayarak soruyordu:

“Beni affettin, değil mi? Söyle, bakayım...” –kulağına sokularak– “bilsen, seni ne kadar seviyorum! Sen de beni seviyor olsan, bundan emin olmak mümkün olsa...”

Bihter asabî bir kakhaha ile gülüyor, onu yavaşça iterek çıkarmak, odasından kovmak istiyordu. “Koca bebek!” diyordu, “Haydi bakalım, artık dışarıya, pekâlâ biliyor ki karısını çıldırtıyor. Sonra yine şüpheler icat ediyor... Haydi, şimdi uyku! Uyku!..”

Onu okşaya okşaya, güle güle dışarıya çıkarıyordu. O, birden, “Lakin pencere açık!” dedi, “onu kendi elimle kapayayım. İhmal edersen hasta olmak muhakkaktır.”

İtiraz etmedi. Pencereyi kapadıktan sonra odasına geçerken, orada, eşikte karı koca kısa bir buse ile öpüştüler. Bihter, “Bu gece kapı kapanıyor,” dedi. Genç kadın âdet etmiş idi, ikide birde aralık kapı kapanıyor, anahtarı çevrilerek kilitleniyordu. Adnan Bey’in cevabını ışıtımedi. Şimdi artık yalnız, o indirilen pencereden, şu kapanan kapıdan sonra büsbütün karanlık içinde yapıyaldız idi. Geniş bir nefes aldı.

Lakin bu gece ne oluyordu? Bu mücadele ile alınan buse, o boğuşmak suretiyle kadınlığından hemen cebr ile gasbedilen aşk sadakası, bu koca, evet onu birden üşütmüş idi. İşte şimdi üşüyordu, fakat inşirah veren, onu safalı dalgalarla saran bir üşümek değil, hasta eden, ıztırap veren bir üşümekle üşüyordu.

Bu gece şu dakikada ona adeta bir ıztırap vererek tahakkuk eden bu hakikat tâ izdivacının mukaddemesinde başlamış idi. Bu adamın ilk buse temasında, bütün gençlik garamının emellerini almak için haris buselerle yüzüne gözüne sürünen dudaklarında cismaniyetinin bir isyanyla titremiş, bir âsap lerzişi içinde bu izdivacın kendisi için hep böyle titretecek dakikaları olacağını hissetmiş idi. Bunlar öyle dakikalar idi ki her türlü muhakeme metanetine, kalp azmine karşı mağlup eder, gittikçe haşın mânası teyyüd eden lerzişlerle vücudunu sarsardı. Onun kollarının arasında gözlerini kapamak, kendisini ve onu görmemek, bu muaşaka saatlerini onunla beraber yaşamamak isterdi. Hayır, istemezdi, bunun tersine isterdi ki ona vücudunun gençliğiyle beraber kalbinin emellerini de versin. Fakat kendisini bundan men eden bir şey vardı, öyle bir şey ki onun kollarının arasında iken bütün vücudunda bir kaçınmak, bir erimek, hemen orada o dakika için ölmüş bulunmak ihtiyaçlarını uyandırırđı. Buna galebe edemiyordu. Bir müddet bu hissi tahlil etmemek, bu titreyişlerin altında saklanan müthiş hakikati görmemek istedi. Bu muaşakalardan kırılmış, güya tazeliğinden bir şey eksilmiş, hayır, öyle de değil, daha doğrusu kirlenmiş bir çiçek pejmürdeliği duyarak çıtkıkça düşünmemek için vücudunu, zihnini susturmaya çalışırdı. Lakin onun buselerinden kalan tırmalayıcı eserler, hele dudaklarının yanında bir köşe vardı ki sanki sızlardı. Sonra bu muaşakaların hummaları arasında verilmiş buselerden, kendi dudaklarının aşk sadakasından onda günlerce üşüyen bir şey kalırdı. Bu muaşaka ezasını burada, bu odada hissederdi; buradan başka yerlerde teati edilen buseler onun için bir dostluk

samimiyeti mânasından başka bir şey kesbetmezdi; lakin burada onunla yalnız kalıp da ona sade bir dost değil hayatının bütün aşk kitabı beraber okunacak bir koca nazarıyla bakmak lazım gelince ürkerdi. Onun dostuydu, evet, bu adam için kalbinde derin bir hürmet, hatta bir muhabbet vardı. Lakin onun bütün ruh teslimiyetiyle karısı olamıyordu. Bu odadan başka yerlerde onu seviyordu. Beraber gezerken, aşağıda o küçük odada otururken, hatta onun odasında, evet, şu yanı başlarındaki odada, Bihter’de bir sokulmak, onun mümkün mertebe yakınında bulunmak hevesleri uyanırdı. Arada bir başını omuzuna kor, ya bir çocuk sokulganlığıyla dizine yatarı. Bütün izdivaç hayatı böyle geçseydi, onu lekesiz, arızasız bir muhabbetle sevecekti, mesut olacaktı. Lakin ondan fazla bir şey, muhabbet değil, aşk isteniyordu; ve kendisini tamamiyle haksız, insafsız bulmakla beraber bu aşkı veremiyordu. O zaman bu aşk, bu verilmeyen, verilemeyen aşk, kendisinden mukavemet olunamayan bir hakla alındıkça, vücudundan, kalbinden bir şey gasbedilmiş zanneder, ağlamak, feryat etmek, ızdırabından kıvranmak isterdi. Demek kendisi için izdivaç bu idi, aşk bundan ibaret olacaktı; her zaman, her zaman, ondan böyle cebr ile aşk alınacaktı; ve o, ruhunun asıl aşkını vermiş olmayacaktı; asıl ruhuna tasarruf edecek bir buse dudaklarını araştırıp bulmayacaktı, kendisini üşüten bu buselerden başka bir şey görmeyecekti, hep böyle olacaktı, her zaman, her zaman...

Artık itiraf etmeliydi. İşte bir seneden beri bu hakikati görmemek için lüzum görülen mücahedeler onu daha ziyade yormuş, daha ziyade ezmiş idi; evet, itiraf etmeliydi, hep böyle olacaktı. Bu gece, işte aralık kapının anahtarını çevirdikten sonra, karanlıkta, hareket etmeden, bu aşk odasını dolduran zulmetlere bakarak, güya bu siyahlıklarla bütün hüviyeti dolarak, düşünmeksizin bu hakikati her vakitten ziyade vuzuh ile söyletti. Bu dakikaya kadar o hakikat, ne söyleyeceği anlaşılan, fakat söylemesine müsaade olunmayan bir ses hükmünde idi; bu gece, şu dakikada artık müsaade olundu: Evet, hep, hep böyle olacaktı. İşte bu karanlık muaşaka hücresi... Ne bir şeffaf ufuk, ne bir parlak hande, ne bir uçan bulut parçası; hiç, hiç, hatta hafif bir ziya, donuk bir kandil bile olmayacaktı; siyah, mümkün olabildiği kadar siyah bir gece. O, bu karanlıkların içinde bir haşyet lerzişiyle titreyerek, okşayıcı temaslarıyla inşirah veren serinlikler duyarak değil sanki bu karanlıklardan yağan siyah

kar parçalarının tırmalayan temaslarıyla üşüyerek bütün gençliğin garam açlığını azîm, boş bir siyah uçuruma gömecekti; hep, hep... Böyle olacaktı.

Demek, bu izdivaç, o kadar arzu edilen, tahakkukuna o kadar çalışılan bu izdivaç işte şu karanlık şeyden ibaretti. Şimdi bu izdivacın meziyetlerini teşkil eden şeyler, o genç kızlık yatağının üzerinde bir kavsi kuzah açan mücevherler, kumaşlar, ziynetler hep bir avuç hülya külleri şeklinde odanın karanlıklarına serpiliyor, dağılıyordu.

Hemen oraya yataklığının yanında alçak yer iskemlesine oturmuş, dirseğini dizine dayayarak, başı elinde düşünüyordu. Şimdi bu izdivacın bütün fena cihetlerini küçük küçük hiçlerden terekkeb ederek onu sıkacak bir mecmu teşkil eden şeyleri kendi kendisine sayıyor; artık bir kere o hakikati söylettikten, kendisinin bahtı kötü bir kadın olduğuna karar verdikten sonra, ona kuvvet verecek, süsleyecek daha ziyade faciaya benzetecek sebepler bulmaya çalışıyordu.

Her şeyden evvel bu evi düşünüyordu. Bu ev onundu, bir vakitler önünden geçtikçe pencerelerinden tantanasını hissettiği bu koca yalının işte tek hâkimesiydi. Evet, fakat buraya tasarrufunda bir noksan hissediyordu, açıkça tayin olunamayan lakin her zaman duyulan bir noksan vardı ki evi ona ait bir şey olmaktan men ediyordu. Anlıyordu ki henüz görülmemiş köşelerinden mahalleri tebdil edilememiş eşyaya kadar, yüzlerini görmeksizin kendisini sevdiklerini anladığı uşaklardan bütün harem halkına kadar bu evde ona karşı bir yabancılık, hatta bir adavet vaz'ı işrab eden mânalar vardı. Evin ruhu ondan kaçıyor gibiydi. Kendisini kocasına bütün benliğiyle vermekten men eden şeye benzer bir mâna vardı ki bu evle kalbinin arasına sahte bir busenin soğukluklarını koyuyordu.

Yavaş yavaş eve tasarruf hakkını teyid etmiş idi. Şimdi bütün anahtarlar elinde idi. Yatak takımlarına, ince kilere, bir evde bütün saklanarak tutulan şeylere doğrudan doğruya nezaret ediyordu, onlarla başka bir vasitanın müdahalesine müsaade etmeyecek kiskançça münasebetleri vardı, lakin belinde ince bir zincirle şakırdarak sallanan bu anahtarların arasında asıl evin ruhunun anahtarı eksik idi.

Artık üvey analık sıfatından da sıkılıyordu. İşte bir seneden beri Nihal'le sevişmek için mütemâdi bir mücadele içinde yaşamıştı. O Nihal'i seviyordu, fakat bu kızın kendisini hiçbir vakit tamamiyla

sevemeyeceğinden emin idi. Biliyordu ki Nihal yalnız bir defa hissiyatını tahlil ederek kendisine kalbinde tahsis ettiği muhabbetin zorla tesis olunmuş bir muhabbet olduğuna, şu sevdiği kadının sevilmemesi lazım gelen bir üvey anadan başka bir şey olmadığına vukuf hasıl eder etmez o zamana kadar türlü uğraşmalarla kurulabilen samimiyet binası birden yıkılacak ve onun yerine artık bir daha dolmaz bir uçurumun boşlukları açılacak; evet, yalnız bir dakikalık bir vaka sebep olarak ikisinin arasında bir şey kırılacaktı. Ahvalin icabı ile bu iki kalp birbirine düşman olmağa mahkûm idiler. Henüz olmamışlardı, ihtimal daha olmayacaklardı, fakat bir gün bunun vukuu muhakkaktı.

Bir müddetten beri Nihal'de artık dostluğa hâtime vermek için bir acele, şüphesiz kendisini sıkın bu sulh halinden çıkarak açık bir cenge meydan verecek bir sebep bulmaya hafî bir arzu keşfediyordu. Bugün ihtimal dostluklarının son günü olacağından korkmuş idi. Sabahtan akşama kadar Nihal kendiliğinden ona bir kelime bile söylememiş idi. Eğer evde bir dakika itidalini kaybetse demek yarından başlayarak artık bir cehennem hayatı başlayacak, bu çocukla cenk etmek lazım gelecekti. Buna imkân bırakmamak için nefisini zapta, bu gizli harbin bütün üzüntülerini hazma mahkûm idi. Onun fedakârlıkları anlaşılmayacaktı, hatta etrafında bunu takdir edecek kimse bulunmayacaktı; bilakis Nihal'in en haksız hırçınlıklarından, en sebepsiz ağlamalarından o mesul olacak, herkes dudaklarını bükerek ona husumetle bakacak, Şakire Hanım'ın yine baş ağrıları tutacaktı.

Şimdi Şakire Hanım'ı alnını sıkın bir yeminiyle karşısında bir muaheze timsali somurtkanlığıyla görüyordu; daha sonra Şayeste, Nesrin; hanımsız evde hep itiraf olunamayan bir ümitle yaşayarak ikinci hanıma zeval bulmaz bir adavet besleyen bu kızlar, hatta evin içinde ondan hep korkulacak bir mahlûk gibi kaçınan Cemile birer düşmandan başka bir şey değildi; bunlar yalnız yarım bırakılan cümleleriyle, gözlerinin kinli bakışlarıyla, sükûtlarıyla, her şeyleriyle Nihal'in etrafında bir soğuk daire çeviriyorlar; ve, o, işte bir senelik uğraşmalar neticesinde bu daireyi geçerek Nihal'i tamamiyle alamıyordu.

Yalnız Bülent'le dost idiler. Onların ikisini birleştiren, dost eden bir şey vardı: Gülmek... Bu noktada birleşmişlerdi ve onunla her zaman dost olacaklardı. Lakin bu dostluk Bülent için bir kabahat

olacaktı; çocuk evin içinde kimseye, hele ablasına itiraf edemeyecekti ki onu bir anne kadar değilse bile herhalde bir üvey anadan pek çok ziyade seviyor. Sonra, birden, Bülent'in arkasında, onun kakhkahalı şâtır çehresinin fevkinde başka bir hayal irtisam etti: Behlûl!

Düşünmedi, düşünmemek istedi. Evet, ne için düşünecekti? Behlûl hatrına geldikten sonra zihninde başka bir hatıra uyandı: onu Peyker'in arkasında dudakları muhteris bir buse ile titreyerek hemen eğiliyor; yakıcı, ısıracı bir buse ile Peyker'in ensesinden öpmek için orada can veriyor gördü; daha sonra çapkın bakışlarıyla hamakta Firdevs Hanım'ı sallarken gördü.

Düşüncelerine ufak bir vakfe geldi. Mülâhazalarının cereyanı titriyor, başka bir mecrayı takib için tereddüt ediyor gibiydi. Bu noktada durmamak ve bu yeni mecrayı takib etmemek için bu hayali bir kelime ile teb'id etmek istedi. Hemen açıktan, "Çapkın!" dedi.

Evet, bu, kelimenin bütün mânasıyla çapkınlıktan başka bir şey değildi. Kendi kendisine şimdi hiddet ediyordu. "İcab ederse söylerim; bu, yapılı bir şey değil, Peyker'in hakkı var..." Evet, fakat Firdevs Hanım'ın?

Birden Peyker'in bir sözünü tahattur etti. Ne diyordu? O kocasına hıyanet etmek maksadıyla evlenmemişti. Bunu söylerken gözlerinde ne celî ve ne hain bir mâna vardı. Ne demek istiyordu? Başkaları, kendisi, Bihter, kocasına hıyanet etmek maksadıyla evlenmişti, öyle mi? Bunu yapmayacaktı, bir Firdevs Hanım'a benzemeyecekti. Bu valide!... Hayatının daimî bir züllü idi. İşte bugün o Behlûl'le şaka-laşırken Bihter üzerine atılmak, "Lakin artık utanınız, siz bir ihtiyar karısınız, ihtiyar, ihtiyar, anlıyor musunuz?" demek istemiş idi. Evet, asla Firdevs Hanım'a benzemeyecekti, işte yemin ediyordu.

Kendi kendisine, içinden, annesine benzememek için yemin ederken aklına başka bir şey geliyordu. Tâ küçüklüklerinden beri Peyker'e, babasına benzer, Bihter için annesine çekmiş derlerdi. Mademki bunu söylemekte herkes müttefikti, demek hakikatte o annesine benziyordu. Bu müşâbehetten korkardı. Kalbinde bir şey vardı ki bu cismanî müşâbehetin hayatlarını da benzeteceğini zannettirir, ve onu titretirdi.

O da babasına benzemeliydi: Peyker gibi... Biraz kumral, biraz daha geniş omuzlarla dolgunca bir vücut, kısa ve kılsız kaşlar, beyazdan ziyade saza yakın bir renk; işte Peyker... Şüphesiz Bihter

daha güzeldi, fakat babasına benzemiş olmak için daha az güzel olmaya kalbî bir rıza gösteriyordu. O tanılmamış baba için derin bir muhabbeti vardı, annesine verilemeyen kalbini tamamıyla bu ölünün hatırasına veriyordu. Ve bu hatırayı süslerdi: Tesadüfle işitilmiş şeylerden, parça parça tedarik olunmuş tafsilattan babasına bir tercemei hâl¹⁵ icat ediyor, sonra onu Firdevs Hanım'ın elinde işkenceler içinde yaşıyor, her şeyden habersiz namuslu bir koca mazlumluğu ile babasının izdivaç hayatına bir facia rengi veriyor nihayet onu müthiş bir darbe ile, makhur öldürüyordu. Babasını ne kadar seviyordu!... Peyker'i babasına benzemiş olmaktan adeta kıskanıyordu.

Zannediyordu ki Peyker babasına benzediği için hayatında mesut olacak; ve o, Bihter, bu bir hata neticesiyle vücuda gelen izdivaçta bedbaht olacaktı. Peyker elbette mesut idi, kocasını seviyordu, aralarında minimini bir Feridun vardı, işte âsûde bir aile hayatı!... Onun, onun nesi vardı?...

Bu suali kendi kendisine îrad ederken karanlıkta ellerini kavuşturarak siyahlıklara gömülen bu odanın isfendan takımlarından, atlas perdelerinden, bütün bu mutantan eşyadan bir cevap bekleyerek duruyordu. Sevmek, sevmek istiyordu. Hayatında yalnız bu eksikti; fakat hayatta her şey bundan ibaretti: Sevmek, evet, bütün saadet yalnız bununla istihsal edilebilirdi. Küçük, sefil, üryan bir oda, demir bir yatak, beyaz perdeler, iki hasır iskemle, işte yalnız bu kadcıkcıla fakir bir muaşaka hücresi; fakat sevmek, yarabbi! sevmek istiyordu, hummalar içinde mecnunca bir aşk ile sevecek ve mesut olacaktı. İşte şimdi bu mutantan odanın servetleri içinde siyah mermerlerle örülmüş bir mezarda diri diri medfun gibiydi. Nefes alamıyor, boğuluyordu; bu mezardan çıkmak, yaşamak, sevmek istiyordu.

Yerinden fırladı. Artık bu karanlıklardan kurtulmak istiyordu. İşitilmemek için yavaşça, iskemlenin üstüne çıkarak tavanda kandedile, o eski mabetlere mahsus bir fenere benzeyen kandile uzandı, yaktı. Kandil evvela yanmıyor gibiydi, sonra birden ufak bir çıtırtı ile bir küçük ziya mevesi ihtizaz etti. Ve odanın karanlıklarında sarı bir duman şeklinde kayarak serpildi. Fenerin koyu sarı, yeşil, mai, kırmızı camları vardı; bu hafif ziya o koyu renklerin arasından

15 terceme-i hâl: biyografi

donuklaşarak, siyahlaşarak odayı yeşil denizlerin altında mülevven gecelere boğulmuş bir mağaraya benzetiyordu. Bu ziyanın altında eşya bir sâmit rükudet ile duruyor; yalnız ince, şeffaf tüller; yekdiğerini mahv ve isbat eden yeşiller, mailer, sarılar, kırmızılar gölgelerin üstünden kayıp akıyorlardı. Eşyanın, duvarların, tâ ötede gayet uzak bir resim şeklinde Bihter'i gösteren aynanın üstünden sâkit birer şelale seyelan ediyordu.

Bihter karanlık bir rüyadan mülevven bir rüyaya çıkmış gibiydi. Bu, perilere mahsus bir âlemi ihtar eden odasının mübhem ziyanları arasında tâ ötede, uzakta, sanki tabaka tabaka derinleşen bir yeşil mağaranın kaybolmuş ufuklarında, kendisine titrek bir hayal şekliyle takarrüb ediyor görünen Bihter'i, o aynanın Bihter'ini gördü; donuk bir gümüş levhaya yalnız beyazla tersim olunmuş bir kadın ki ince ipek gömleğinin içinden sıyrılarak uçacak, bir bulut olacak zannedilirdi. Bilinemez nasıl bir hisle, karşısında bu ince gömleğin içinde titriyor görünen vücudu üryan, tamamıyla üryan görmek istedi; omuzlarından kordelaları çözdü, gömlek kayarak, göğsünün üstünde, belinde ufak bir tereddütten sonra ayaklarının dibine düştü. Uzun siyah saçlarını ellerinin asabî darbeleriyle tuttu, kıvırdı, bunların tam çıplaklığına nakısa vermesini istemeyerek kaldırdı, tâ başının üstüne, perişan bir küme şeklinde tutturdu. Böyle, büsbütün çıplak, kendisine baktı.

Uzun bir temaşa ile bu levhaya bakıyordu. Hemen kendisini bu haliyle hiç görmemiş idi, bu yeni bir şey, başka bir vücut gibiydi. Demek Bihter işte bu idi. Yaklaşmaktan korkuyordu, o kadar vuzuh ile görmek istemiyordu; biraz daha yaklaşırsa kendisiyle bu hayalin tev'emiyeti teyyüd edecekti; uzak, uzak kalmak ve bu güzel vücudu böyle uzaktan, bir rüya arasından sevmek istiyordu.

Evet, bu vücudu seviyordu. Şimdi kalbinde bu vücut için bir muhabbet, bir meftuniyet vardı. Bu vücut kendisinin idi, ona hafif bir tebessümle bakıyordu. Aynanın içinde bu beyaz resim ince, gayet bellisiz, havaya benzer bir mai çizgiyle zemininden ayrılmış gibiydi, ve böyle etrafında açılan ince mai halenin arasında kabarıyor, bir cismaniyet kesbediyor, levhasından ayrılarak Bihter'e, diğer Bihter'e yaklaşıyor; orada iki Bihter, bütün zapt olunmuş aşkları inkişaf ettirecek ciğerleri yakan bir busenin lerzişleri içinde, mahv ve harab eden bir kucaklaşma ile birbirinin kollarına atılmaya müheyya iki vücut peyda oluyordu. Şimdi bu aynanın donuklukları içinde derin

bir mağaranın yeşil ufuklarından şeffaf tirşe gölgelere boyanarak gelen bu seveda hayaline bir recûlî tasarruf emeliyle bakıyordu. Henüz dolgunlukları tamamiyet kesbetmemiş sinelerinden çizgilerin hafif bir inhinasıyla daralarak inen müdevverliğinden sonra gözleri titriyor, artık uzak beyaz bulutlardan dökülmüş sayelerle örtülü görünen bu beyazlıkları daha ziyade soymaktan asabî bir tevahhuş hissediyordu. Omuzlarının genişliğinden sonra biraz uzunca gövdesini lüzumundan fazla incelte incelte nihayet belinde nisbetsiz bir darlık yapmış olmaktan korkan hilkat oraya kadar bu tıraşîde eseri darlaştıran hutût imsakini affettirecek bir semahat göstermek istemiş, bir kısmı genç kız kalmaya mahkûm bir vücut tersimine başlamışken diğer kısmı tazeliğinin bütün münkeşif servetiyle bir kadın vücuda getirmiş idi.

Bihter şimdi kendisinden başka bir vücut hükmüyle seyrettiği bu hayali ufak bir hareketiyle kaçırmaktan ihtiraz ederek hareket etmeden duruyor, onu tutmak, ona sarılmak için ellerini, dudaklarını uzatacak olursa ikisi birden orada ölüverecekler, delice bir busenin hummaları arasında can verecekler zannediyordu. Lakin onun böyle, ruhu sarsan bir visal humması içinde ölmeye, can vermeye ihtiyacı vardı. İşte bu ihtiyaç şimdi bir iştikâ enîni ile bütün hüviyetinde feryat ediyor, cismaniyetinde ıztırap veren bir ateş oluyordu. Evet, şu dakikada bu vücut, güya bir kaza ânı içinde gasb olunan bikrinin, küçük bir tesliyet lütfu, hafif bir neşve bakiyesi bırakmaksızın verilmeyerek alınan buselerin, âsabını isyan ettirerek derin bir ıztırap ile sızlanan muanakaların, evet, bütün izdivaç hayatına ait o çirkin, sefil muaşaka hatıratının ıztıraplarını duyuyor; bunlar kendisinden alındıktan sonra o asıl ruhunun, seveda ruhunun bikrini, o asıl dudaklarının, kadınlığına ait dudaklarının busesini verememekten inliyordu. Öyle bir muanağa düşünüyordu ki onu tâ hüviyetinin a'mâkına kadar titretsin, hırpalasın, ezsin; öyle bir aşk istiyordu ki onun ruhunda mest eden baygınlıklar bıraksın... Şimdi bu hayalin, o kendi hayalinin karşısında ıztırabından kıvrınmamak için nefsinin zapt ediyordu. Kendisini hiç bu haliyle görmemişti. Bu hayalin kendisinden başka bir şey olmadığından şüphe edecekti. Onu güzel, pek güzel buluyor, ve bu güzelliğe ağlamak istiyordu. Biraz genişçe alınının fazlalığını kabarıkça duran kıvrıkcık, gür saçlarının siyah dalgaları öyle muhteşem bir vakar ile tezyin ediyordu ki bu baş biraz daha

küçük, bu alın biraz daha dar olsa bütün bu kadın levend kameti küçülmüş, tamamiyetinden bir şey eksilmiş zannettirecekti. Uzun kaşları tâ şakaklarında ufak bir tereddütten sonra biraz daha devam ediyor ve büsbütün incelmeye vakit bulamamaksızın birdenbire kalıveriyordu. Bu kaşların şu müstevî irtisamında öyle bir yükseliş hali vardı ki vechinin ifadesine, hususuyla gözlerinin mânasına yukarılara doğru bir tayaran meyli, güya bütün vücudunu daha ziyade yükselten, daha, ziyade uzun gösteren, bir vakar havası bahşediyordu. Gözlerin içinde siyah bir şule orada bir hafî tebesümün neşvelerini kaynaştırırdı. Bu kadın gözlerinin derinliklerinde bir çift şuh çocuk gözü kimsenin haberi olmaksızın size şeta retinin mânasıyla bakıyor zannolunurdu. Bu gizli handeden, başının vakar ihtişamıyla garip bir tezat teşkil eden bir neşve nebe-an ederek simasının ifadesine derûnî bir eğlence ile eğleniyor farz ettiren bir çocukluk kor, ona henüz –çocuk iken başı bir saltanat ikililiyle tetvic edilmiş bir melikenin şuh vakarını verirdi. Bellisiz bir çukurun yalnız gölgesiyle müdevver bir çene, küçük dişlerini ince bir beyaz hat şeklinde biraz açık bırakan etlice fakat solgun dudaklar nigâhının çocukça neşvesini itmam ederdi. Tâ sağ kaşının altından başlayarak dudağına kadar inen bir çizgi, sanki bir tel saç üstünde yatmış olmaktan mütevellit bir ince hat vardı ki münteha noktasında, sağ dudağının tâ köşesinde sabit bir tebessümle titremeye müheyya bir mini mini çukur bırakırdı. Bihter gülmek üzere iken gözlerinde akan bir neşve o ince çizgiyi takib ederek burada, dudağının bu köşesinde küçük bir girdap teşkil ettikten sonra artık taşardı

Şimdi, hep öyle hareketsiz, dalgın bir nigâh ile kendisine bakarken yine gözlerinden bir tebessüm o bellisiz çizgiyi takib ediyor, dudağının üstünde o mini mini çukur titrek bir gölge gibi duruyor, dudağının yalnız dişlerinden birinin ucunu gösteren bir tarafı hafifçe kalkıyordu. Kendisine, kendi güzelliğine gülüyor, ve böyle, istifade olunmamaya mahkûm bu güzelliğe gülerken ağlamak istiyordu. Demek bundan sonra, evet bu gece, nihayet bir senelik muhacemededen sonra artık galebe olunamayan vücudunun gençlik isyanı her vakit böyle karşısına çıkacak, sevmek, derâguşlar içinde mest olmak isteyen muztarip ruhu onu böyle hırpalayacak, ezecek; ve bu güzellikler boş emeller içinde çırpına çırpına mahvolacaktı...

Kendi kendisine böyle hüküm veriyor, o hafif tebessümüyle gülerken ağlamak isteyen gözleri bu güzel, fakat güzelliği beyhude çürümeye mahkûm hayali derin bir merhamet hissiyle ihata ederek faydasız, ümitsiz emeller içinde soluyor görüyordu.

Birden bu yarı karanlık odanın içinde, evin uyuyan sükûnunun arasında, başının üstünden fenerin mülevven camlarından renk renk gölgeler yağarak bütün etrafında eşyayı sanki hissedilmez bir rüzgârla canlandırırken kendisini böyle çıplak bulmaktan titredi, bu yalnızlıktan korktu. Hayır, bu öyle bir his idi ki korkudan ziyade utanmaya yakın idi. Utandı, büyük bir ayıp yapmış, ismetine karşı düşünmeksizin bir günah işlemiş olmaktan utanıyordu; odasının mahremiyetine gizlice hulûl etmiş meçhul bir sevdakârın kolları arasına düşüvermiş, mukavemet olunamayan bir âsap lerzişi içinde ilk aşk günahı vücuda gelmiş kıyas ediyordu.

Bütün perdelerin şişiyor zannolunan gölgelerinin altında, kapıların üstünden dökülen tüllerin, atlasların arkasında birçok gözler kendisine bakıyor; o ilk aşk günahından sonra bu kadın vücudunu seyretmek için gecelerin zulmetleri içinde peyda olmuş eller panjurları açıyorlar; bu eşya birden esiveren bir hayat havasıyla uyanıyor, mehib bir baş sallantısıyla bakıyor zannolunan lambanın kalpağı yaklaşıyor gibiydi; buradan kaçmak istedi.

Artık yatağında idi. Yatağına o haliyle atılmış idi. Ellerini yastığının altına sokmuş, başını oraya koyuvermiş, yatıyordu. Karşısında biraz daha uzak, biraz daha mübhem, artık gölgelerle boğulmuş, artık başka bir vücut olmuş o hayali yine görüyor; şimdi daha câlib görünen bu vücudu yalvaran bir tebessümle çağırıyordu.

Genç kızlık hayatında hiç böyle bir şey hissetmemiş, aşk hummasının cismaniyetini sızlatacak bir ıztırabını duymamış idi. Hatta genç kızlık hayatında bütün sevda rüyaları mübhem hatlarla çizilmiş bulutlardan ibaretti; fakat izdivaç hiçbirini tatmin etmeksizin o vakte kadar mektum kalan emelleri uyandırmış, hiçbirine çare getirmiş olmaksızın ruhunun sevda ihtiyaçlarını tutuşturmuş idi. Demek izdivaç bunlardı ve onun izdivacı bunlardan biri değildi.

Oh! Ne yanılmış idi!... Ona sevmek, sevmek lazımdı, sevemeyecek olursa ölecekti. Fakat nasıl sevecek? Sevmek, bu artık kendisi için memnu, muhal bir şey değil miydi?

Kocasına hıyanet etmek için mi evlenmiş idi? Bu sual müthiş bir istihza ile kulaklarında ihtizaz ediyordu. Ve, beynini uyuşturan,

kulaklarını dolduran bir uğultu arasında hep o davet eden tebesümüyle karşısında, uzak, mübhem, gölgelere boğulmuş hayali çağırıyor, bütün varlığını ona vermek istiyordu.

Asla, evet, asla hıyanet etmeyecekti, edemezdi, hem, ne için hıyanet edecek? Bugün bir izdivaçta bulunamayan şey bir hıyanette mi bulunacak? Annesini, daha sonra kardeşini düşünüyordu. Artık düşünceleri karışıyor, gözleri bulutlanıyordu. Şimdi tavanda fener parçalanıyor, yeşil, sarı, mai, kırmızı dalgalarla akıyor, kanepeler, dolaplar, perdeler, duvarlar, bütün sel tuğyanından sonra alçalarak, yükselerek yüzüyor; renkler, gölgeler birbirine karışarak azîm bir hercümerc içinde her şey akıyor, tâ uzakta güneşlerin altında bir siyah dere koyu sularını sürükleyerek ilerliyor, kenarından beyaz bir etek savrulan bir hamak yavaş yavaş sallanıyor, havada bir top garip daireler çizerek bir yandan bir yana inip çıkıyor, kollarını kaldırarak bir çocuk koşuyor, ötede mübhem bir çehre dudaklarında haris bir buse ile eğiliyor, bunu eliyle itmek istiyor, eli kalkmıyor, başını çekiyor zannediyor, fakat çekemiyor, o haris buse orada, işte geliyor, ve bütün hayal izdihamı içinde nihayet karşıdan aynanın içinden, Bihter, o diğer Bihter dudaklarını, kollarını uzatıyor, bu Bihter'i, mukavemet edilemeyen bir cazibe ile çekiyor, çekiyor, dudakları, kolları kilitleniyor, takatini kıran, ciğerlerini söken bir derâguş içinde ikisi beraber tavanda fenerden akan yeşil, sarı, mai, kırmızı dalgalarla, bütün eşyasıyla oda, bütün ağaçlarıyla Göksu, hep beraber, azîm bir kıyamet tufanı içinde bitmez tükenmez bir boşluğa yuvarlanıyorlardı....

Nihal piyanosunda bir sürat temrininin velvelesi arasında başını çevirmeden mürebbiyesine sordu:

“Matmazel! Bülent bugün kaçta gelecek?”

Bir haftadan beri Bülent mektepte idi. Çocuğun mektebe verilmesinden o kadar bahsedilmiş, Bülent, Behlül'den teneffüs zamanlarının eğlencelerine, avluların güneşleri, tozları içinde bir alay çılgınla beraber bitmez tükenmez oyunlara dair tuhaf hatıralar dinleye dinleye bu mektebe verilmek fikrini o kadar sevinçle telakki etmiş idi ki nihayet bir gün çocuk artık bir hafta sonra yalnız bir gece için avdet etmek üzere yalıdan ayrılırken Nihal'le güle güle öpüşmüşlerdi. Bülent'i o kadar sevindiren şey Nihal için de sevinmeye bir vesile olmuş idi. Lakin o gün Bülent yalının kapısından çıktıktan sonra Nihal pencereye koşmuş, arkasından bakmış idi. Bülent, önünde bugünden başlayarak açılacak olan o Behlül'den dinlenilmiş eğlencelerden mürekkep yeni ufka bir an evvel vâsil olmak için rıhtımın taşları üzerinden koşarak gidiyordu; başını çevirip, arkasından bakan ablasına son bir selam göndermek aklına bile gelmemiş idi. O zaman Nihal'in ruhunda derin bir şey sızladı. Bülent artık rıhtımın köşesinden dönüp kaybolduktan sonra Nihal hâlâ bakıyordu. Akşam sofrada yerini, gece odalarında yatağını boş görünce ağlamak hevesini duymuş idi. Demek bu gülünecek bir latifeden başka bir şeydi? Demek artık bu iki arkadaşın arasında bir deniz, uzun bir mesafe, yüksek duvarlar, yabancı bir hayat peyda olmuş idi? Onun başka dostları, başka sevdikleri olacak, ona ablasından başka adamlar karışacak, gece ablasından başka çocuklarla yatacak, her şey, her şey başkalaşacaktı. O zaman bu küçük vakanın mahiyetini tahlil edememekle beraber ruhu bütün hükümünü hissetti: Onlar yalnız ayrılmış değil, ruhları birbirinden uzaklaşmış olacaktı; kalplerinin bütün tellerinde mevcut rabitalar birer birer çözülecek, hayır, bunlar Nihal'de kırılacak, parçalanacaktı.

O gece, artık odasında yalnız, yatağının içinde uyuyamayarak, bunları düşünürken kendisini dünyada yapılmış kalıvermiş kıyas ediyor, bu yalnızlığın bütün acılığını duyuyordu, lakin Bülent'i

ona bırakamazlar mıydı? Bu mektep meselesi ne için icat edilmiş idi? Çocukları böyle evlerinden, onları kucaklamakla mesut olan kollardan ayırıp mekteplere mi atmak lazımdı?

Hayat bu muydu? İki kalbi kendi hallerine bırakmamak bu hayatın zalim bir kanunu muydu?

Bülent'in mektep meselesi icat olunduktan sonra babasından hep böyle, hayata dair nutuklar işitmiş idi. Hayat... hayat... Bu ne demekti? Bu o kadar fena bir şey miydi? Mini mini muhakemesinde hayat bir şekil ve suret alıyor; uzun yırtıcı tırnaklarıyla, korkunç, yakıcı gözlerle mehib bir canavar oluyor; sonra insanlar, şaşırmış, çıldırmış, bunun tırnaklarının kancalarından kurtulamıyorlar, gözlerinin ateşlerinden kaçamıyorlar.

İşte annesini bu hayat almış idi, yine bu hayat babasını değiştirmiş idi; sonra yine o, hep o, Bülent'i tırnağına takmış, tâ uzaklara atmış idi. Muhakemesinin bütün bu hükümleri bir aralık bir noktaya saplanıp kalıyor ve kendi kendisine, “Eğer o gelmeseydi hayat bizi rahat bırakacaktı...” diyordu.

Evet, bunların bütün mesuliyetini, hatta annesizliğini, her şeyi, her şeyi ona atfediyor, “Oh! Bu kadın!...” diyordu. Artık düşünceleri bulanıyor, uyuyordu; birden odasının kapısında muhteriz bir elin tahtayı tırmaladığını hissetti. Silkinerek sordu: “Kim o? Sen misin Fındık?..”

Fındık cevap veriyordu. Bu gece Fındık ona yalnızlığını unutturmak için refakate geliyordu. Bu gece Fındık'a şu refakati için ne kadar, ne kadar müteşekkir olmuş idi!

Ertesi gün sabahleyin erkenden Nihal babasının iş odasından takvimi almış, Behlûl'un odasına giderek onunla beraber mektebin bütün tatil günlerini kırmızı kurşun kalemiyle işaret etmiş idi.

Bugün ancak akşamüzeri geleceğini bilmekle beraber sabahtan beri onu bekliyordu. Mürebbiyesi cevap verdikten sonra kendi kendisine, “Daha beklemeli!” dedi. Mlle de Courton ötede, kendisine yünden yarım bir eldiven örüyordu. Uzun bir müddet sürat temrininin velvelesinden başka sofada bir şey işitilmedi, yalnız Fındık mürebbiyenin dizinden kayıp yuvarlanan yün yumağını pençesinin bir şamarıyla oradan oraya fırlatıyor, kuyruğunu dikerek arkasından atılıyordu.

Birden, Nihal iskemlesinin üzerinde döndü: “Matmazel!” dedi, “bakınız, aklıma ne geldi? İtiraz etmeyeceksiniz, değil mi? Siz ilk

önce itiraz etseniz bile sonra yine muvafakat edersiniz. Bugün doğrudan doğruya muvafakat ediveriniz, olmaz mı? Bahsederim ki aklıma gelen şeyi anladınız...”

Mlle de Courton dedi ki:

“Çocuğum, aklınıza ekseriyet üzere o kadar garip şeyler gelir ki siz söylemeden keşfetmek mümkün değildir.”

Şimdi Nihal iskemlesinden kalkmış, mürebbiyesini, daha kolay kandırmak için yanına yaklaşmış idi:

“Anladınız! Anladınız, işte gülüyorsunuz... Ne olur, sanki?... Daha onların mektepten çıkmasına iki saatten ziyade var. Sizinle buradan vapura binerdik, doğru Beyoğlu’na... Düşünün bir kere, Bülent mektepten çıkar çıkmaz bizi karşısında görünce... İşte, işte, ibraz edemiyorsunuz, muvafakat ediniz... Ben beş dakikada hazırım, matmazel!”

Bir söz söylemesine meydan bırakmadan Nihal ihtiyar kızın boynuna sarıldı ve iki yanaklarından öptü. Sonra koşarak merdivenlerden aşağı bağırdı:

“Beşir, haydi, Bülent’i almaya gidiyoruz...”

Nihal istiyordu ki Bülent mektep hayatını en küçük şeylerine kadar anlatsın. Suallerin arkası alınmıyor:

“Mektep nasıldı, neler yiyorlardı, gece nasıl uyuyorlardı, muallimlerinin isimleri, şekilleri neydi?... Hemen dostlar bulmuş muydu? Komşuları kimlerdi?... Bu isimleri hep zapt etmek, Bülent’in mektep hayatına uzaktan iştirak edebilmek için en küçük teferruata kadar tekrar tekrar izahat almak istiyordu.

Bülent, mektebe yeni girmiş bütün çocuklara mahsus sahtekârlıkla, bütün tafsilatı süsleyerek, mektebe ait tasvirlerini mübalağalara boğarak, küçük küçük yalanlarla muhatapta bir gıpta uyandıracak renkler vererek anlatıyordu. Mektep azim, ucu bucağı bulunamayan bir bina oluyor, teneffüs avluları her biri Bebek Bağçesi’ni dört kere içine alacak kadar cesamet kesbediyor, muallimler, mubassırlar hep koca koca, iri iri adamlar oluyorlardı. Ondandır çocuklar... Kim bilir onlardan ne kadar vardı? Sayılabilecek kadar değildi ki... Dört bin tane mi? Hem hepsi tuhaf, güzel, nazik idiler. Şimdiden hemen

yarısıyla dost olmuş idi. İsimlerini haber veriyor, Namık Bey'in bir hikâyesinden, Raşit Bey'in bir vakasından bahsediyordu. Hele yemekler... Her akşam tatlı vardı. Dün akşam revaniye benzer bir şey yemişlerdi, ömründe böyle güzel tatlı yememiş idi. Artık Hacı Necip'in tatlılarından yiyemeyecekti.

Nihal, “Ya beni, beni hiç aramadın mı?” diyordu.

Oh! Nasıl aramamıştı? İlk gece bütün yatağında yavaş yavaş, komşular duyup da eğlenmesinler diye hiç sesini çıkarmayarak ağlamıştı. Bülent bunu söylerken ablasına sokuluyor, iki kardeş o gece hep birbirini düşünmüş olmaktan rikkat duyarak öpüşüyorlardı.

Nihal, “Bana mektepten mektup yazsan olmaz mı?” diyordu, “her gün küçük bir kâğıt, iki üç satır...”

Bu fikir Bülent'in hoşuna gitti. “Ne iyi olur. Sen de bana yazarsın, değil mi abla?” diyordu. Sonra bu muhaberenin zorluklarını düşündü: Lakin bu mektupları kim getirip götürecekt?

Nihal ona da çare buluyordu, “Saklarsın, gelirken, beraber getirirsin...” diyordu.

Bu muhabere tarzını yeni icat etmiş olmaktan ikisi de o kadar müftehir idiler ki o gün evin içinde Adnan Bey'den başlayarak herkese haber verdiler.

O günden sonra Nihal'in eğlencelerinden biri her sabah Bülent'e küçük bir mektup yazmak oldu. Behlül'den yalvararak bir kutu mektupluk kâğıtla zarf almış idi; yatağından atladıktan sonra bunlardan birine üç satırlık, nihayet bir sahifelik yazacak sermaye bulur, zarfına kor, üstüne “Abilasından Bülent'e” der, yazıhanesinin üstüne dizerdi. İkinci hafta nihayetinde cumartesi günü sabahleyin yazılan mektup şu idi:

“Bugün Şakire Hanım'ın mutbağına gireceğim. Geçenlerde ev idaresi kitabımda Matmazel'le beraber bir İngiliz tatlısının tarifini okumuştuk. Senin için ondan yapacağım. Bakalım, mektebin revanisinden daha güzel olmayacak mı?”

Bugün Mlle de Courton mümkün değil Nihal'i bu fikrinden döndüremedi. Mutlak, mutlak Bülent'e öyle bir tatlı yapacaktı ki mektebin revanisinden daha güzel olsun.

İhtiyar mürebbiye, “Lakin çocuğum,” diyordu “bu tarifler okunurken pekâlâdır, yapmaya kalkışınca pek fena olur.”

Nihal, Şakire Hanım’ı fikrine teşrik etmek için aşağıya indi. Onun odasına doğru gidiyordu. Karşısında Cemile’yi gördü. Çocuk Nihal’i görür görmez bir şey söylemeyerek geri döndü ve koşarak odalarına girdi. Nihal orada bir telaş olduğunu işitti, sonra, o henüz odaya girmek üzere iken kapıyı içeriden kapadılar ve kilitlediler.

Bu o kadar garip bir suretle olmuş idi ki Cemile’nin bir oyunu olmak üzere telakki edilmek mümkün değildi.

“Cemile!... Cemile!...”

Cemile cevap vermiyordu. İçeride fısıltılar, telaşlar vardı. Ne oluyordu? Ne için Cemile ondan kaçmış, bu odayı, bu odadakileri ondan gizlemek istemiş idi? Nihal birden sabırsızlandı. Mutlak, mutlak görmek, anlamak istiyordu. “Cemile!” dedi, “ne için kapıyı kilitledin, sanki? Seni oraya girerken görmedim mi zannediyorsun.”

Kapı açılmamakta devam ettikçe onun içinde bir şey eziliyor gibiydi. Nihal’de böyle birden tuğyan ediveren tecessüsler vardı ki derhal tatmin edilmezse onu ağlamaya, tepinmeye sevk ederdi. Eliyle kapının topuzunu kavrayarak sarsıyordu. Ve artık darılarak bağırıyordu:

“Cemile! Cemile! A, ne için açmıyorsun?” Şimdi içeride birçok fısıltılarla iştişare ediyorlar gibiydi. Bir şeyin kapandığı işitildi. Sonra birden Nihal kapıya bir elin temasını hissetti, anahtar kilidin içinde yavaşça döndü ve kapı açıldı.

Hep orada idiler: Şakire Hanım’la Nesrin, Şayeste ile Beşir, Cemile... Büyük bir kabahat esnasında yakalanmış gibi perişan bir vaz’ ile ona bakıyorlardı. Nihal ilk önce anlamadı. Sonra odanın indirilmiş perdelerini, yerden çıkarılarak toplanmış keçesini, sökülmüş karyolayı, ortada yığılmış bohçaları, yerlerinden çekilmiş sandıkları görünce kendisinden saklanan bir şeyin hazırlanmak üzere olduğunu anladı. Dudaklarında çıkmaktan ihtiraz eden bir sual titreyerek, Nihal hepsine ayrı ayrı bakıyor, sanki onun sormasına hâcet bırakmadan birisinin izah etmesini bekliyordu. Nesrin duramadı, artık şimdiye kadar durdukları, bu çocuğu bütün o gizli konuşmaların haricinde tuttukları yetişmiyor muydu?

Şakire Hanım’a bakarak dedi ki:

“Söylemeyeceksiniz de ne olacak, sanki? Biraz sonra sizi burada görmeyince hepsini anlamayacak mı? Söyleyiverin de bitsin...”

Bir kere başladıktan sonra artık duramadı ve söylemek vazifesini başkalarına bırakmayarak Nihal'e döndü:

“Gidiyorlar, artık bu evde oturamayacaklar. Sade onlar değil, bu evde hiçbir kimse oturamayacak. Biz şimdi hepimiz göze batıyoruz. Anlıyorsunuz a, kimin gözüne batıyoruz... Birer birer hep kolumuzdan tutularak, sokağa atılacağız. Bizden kurtulduktan sonra artık rahat etsinler...”

Nihal ayakta duramamıştı. Ortada sandıklardan birinin üstüne oturdu. Ezilmiş gibiydi. Hiç beklenilmeyen bu vaka onun nazarında azım, müthiş, bir musibet ehemmiyetini alıvermiş, onu şaşırtmış idi.

Demek gidiyorlardı. Hep böyle gideceklerdi, işte Bülent de gitmemiş miydi? Bütün bu etrafındakiler gidecekler de yalnız o mu kalacaktı? Bir kişi, dostsuz, refiksiz, hamisiz, yapıyınız... Lakin bu kadın, yarabbî! Ne yapıyordu ki onun, Nihal'in, sevdikleri hep böyle kollarından tutulup sokağa atılıyordu?

Artık hep söylüyorlardı. Şakire Hanım, oraya, Nihal'in karşısına çömelmiş, hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. Karışık bir lisan ile, biri tarafından başlanıp diğeri tarafından ikmal edilen cümlelerle o güne kadar Nihal'den sıkı bir ihtiyat ile saklanan küçük küçük şeyler, bütün hizmetçiler için hanımlardan şikâyeteye vesile olan bin türlü hiçler, beyden işitilen bir tekdirle hanımın bir gün tesadüfle fark olunmuş bir fısıltısı arasında kurulan münasebetler, sade bir nazardan çıkarılan fazla mânalar, daha sonra bir göğüs geçirilmesiyle izahından vazgeçiliyor zannettirilen sanki daha mühim vakalar, bütün bu bir yığın şikâyet Nihal'in önüne dökülüyor, “İşte görüyor musunuz? Bunlarla bizi kaçırıyolar, öldürüyorlar, hem bunlar sizin gözlerinizin önünde cereyan ediyor da siz bizi himaye etmiyorsunuz,” demek isteniyordu.

Ona böyle dinletilen hiçler müfrit bir tesir kesbediyordu. Bu nakledilen şeyler hep insanı kaçırmak, öldürmek için kâfi bulunuyordu.

Lakin o böyle durup aczinden ellerini kilitleyerek yalnız dinlemekle mi kanaat edecekti? Bir şeyler yapmayacak mıydı ki bunları kaçırmaktan, ölmekten men etsin? Öyle bir şeyler bulup yapmak istiyordu ki her iş birden değişiversin, yine eski hayat, o eğlenceleriyle, neşveleriyle, Bülent'in kahkahalarıyla yine o eski hayat başlasın. Fakat ne?... Evet, ne yapmak lazım geliyordu?..

Şakire Hanım'a dedi ki:

"Hayır, gitmeyeceksin, anlıyor musun? Siz giderseniz ben ne yaparım?"

Bunu söylerken Cemile'ye bakıyordu, Cemile de ağlamamak için gözlerini indiriyordu. Ona izah ettiler: Artık gitmemek mümkün değildi, Süleyman Efendi bir iş bulmuştu, Eyüp'te bir ev tutmuşlardı, hatta eşyayı almak için rıhtımda bir pazar kayığı bile bekliyordu.

Şayeste, Nesrin, Şakire Hanım'ın gitmesini münasip buluyorlardı. Yalnız Beşir ara sıra bir söz söylemek hevesiyle Nihal'e bakıyor, sonra, cesaret edemeyerek, yine susmaya karar veriyordu.

Onlar artık kalmak mümkün olmadığını izah ettikten sonra Nihal sustu, dalgın bir nazarla Şakire Hanım'a, Cemile'ye, bütün toplanan eşyaya baktı, ve, birden ayağa kalkarak:

"Oh!... Siz beni sevmiyorsunuz," dedi, "sevseniz böyle gitmek istemezsiniz..."

Başka bir kelime ilave etmeyerek, artık hiçbirinin yüzüne bakmayarak çıktı. Şimdi hepsine birden küsmüştü. Onu böyle bırakıp gitmek isteyişlerini affetmiyordu. Odadan çıktıktan sonra Bülent için yapılacak tatlı aklına geldi. Artık bu mutbak eğlenceleri de bitmiş olacaktı. Oraya Şakire Hanım'ın mutbağı denilmeyecekti; ihtimal orasının da anahtarı alınacak ve diğer anahtarların yanına, o Bihter'in belinde sallanan zincire takılacaktı.

Babasının odasının önünden geçerken birden durdu. Oraya girse ve söylese?... Lakin ne söyleyecekti? Söyleyecek bir şey, yüreğinin acısını ifade edebilecek bir kelime bulamıyordu. Kapı açıktı, başını uzatarak baktı. İşte odada yalnız o, yalnız babası vardı; oraya girer ve onun kollarına atılarak, "Hayır! Ben istemiyorum, gitmesinler!.." diyebilirdi.

Girmedi...

"Nihal, ne için gelmiyorsun?"

Cevap veremedi. Kaçmak istedi, kaçamadı, bir ihtiyaç onu babasına sevk ediyordu, odanın ortasına kadar ilerledi, sonra daha ziyade gidemeyerek durdu. Adnan Bey birden, mütad haricinde bir vaka olduğunu anlamıştı. Baba kız birbirine baktılar. Nihal yavaş ve halecandan örtülü bir sesle, "Baba," dedi "Şakire Hanım'la Süleyman Efendi gidiyorlarmış..."

"Evet, kızım!.."

“Ne için gidiyorlar, babacığım?... Hep böyle gidecekler mi? Geçen hafta Bülent gitti, bu hafta onlar, gelecek hafta kim bilir kimler... Ben, ben ne yapacağım, baba?... Ben yapıyalmız mı kalacağım?..”

Sakin, mazlum bir sesle söylüyordu. Adnan Bey bu suretle başlayan muhaverenin tehlikelerini anladı. Muhavereyi devam etmek istidadından tecrit etmek istedi. Biraz sert, biraz ciddi cevap vermiş olmak için:

“Sen hiç yalnız kalmıyorsun. Şimdi senin bütün o çocukluk arkadaşlarına tercih olunmak icab eden bir dostun, bir refikin var. Hem, kızım, rica ederim, bu kabilden şeyler de biraz muhakemeye lüzum görmelisin. Süleyman Efendi ölünceye kadar bir uşak sıfatıyla kalamazdı, değil mi? Onu bir ev sahibi olmaktan, bir iş bulmaktan men edebilir miydim?..”

Nihal şimdi oraya, bir yer iskemlesine oturmuş, babasına bakıyordu. Adnan Bey hafif bir tebessümle bu suallerin cevabını beklerken o, hissiyatını ifade edecek kelime bulamıyordu. Demin önüne dökülen şikâyetleri o da burada babasının önüne dökmek, “İşte görüyor musunuz? Onlar dediğiniz şeyler için değil bunlar için kaçıyorlar; anlıyor musunuz? Ondan, o kadından kaçıyorlar...” demek istiyordu; fakat şimdi dimağının bütün faaliyeti donmuş gibiydi. Başının içinde bir buz tabakası vardı ki tersine çevriliyordu, iskemlesinin üzerinden kayıyor, vücudunu zapt edemeyerek derin bir yere düşüyor zannetti.

Birden, orada daha ziyade kalırsa, bayılmaktan korktu; ayağa kalktı, bir kelime söylemeyerek çıktı.

Mlle de Courton’un odası kapalıydı. Ona haber vermeyerek uzaklaşmayı daha münasip buldu, yavaşça geçti, odasına girdi. Sallanıyor gibiydi. Ne oluyordu? İki elleriyle başını tuttu. Şimdi, tâ kulaklarının arkasında, iki tarafında birer nokta vardı ki bir burgu ile deliniyor gibiydi. Soyunmadan yatağının üzerine, arkası üstü yattı.

Öğleyin oluyordu. Mlle de Courton Nihal’in tatlısından bir haber almak üzere aşağıya inmek için hikâyesinden başlanmış bir bâbı bitirmeğe çalışıyordu, birden odasının yanında birisinin geniş bir nefes aldığı hissetti:

“Nihal, sen misin çocuğum?..”

Kimse cevap vermiyordu. Yanılmış olduğuna hükmetti. Gözleri hikâyesinin satırlarını takib ederken kulakları hep öyle birisinin geniş geniş, uzun uzun nefesler aldığını zannediyordu. Kitabını elinden bırakarak kalktı, aralık kapıyı açtı. Nihal yatağında uyuyordu.

İhtiyar kız şaşırıldı. Çocuk ne vakit gelmiş, ne vakit yatağa yatmış, hususuyla ne için uyumuştı?

“Nihal!... Çocuğum niçin uyuyorsun?...”

Yatağın yanında idi, eğilmiş bakıyordu; o zaman birden, bu vakitsiz uykunun karşısında titredi. Nihal’in yumrukları sıkılmış, iki kolları dik ve düz uzanmış, dudakları bir öksürüğü zapt etmek için gibi çenesinde bir çekiklikle kısılmış idi. Birden Nihal’in eski hastalıkları aklına geldi, o ufak tefek teessürlerin mariz sinirlerinde ifrat kesbederek bu nahif vücudu aylarca devam etmiş bir hastalık kadar ezen buhranları tahattur etti. Bunlardan bir tanesini, henüz Nihal sekiz yaşında iken şimdi artık tahattur bile edilmeyecek kadar adi bir sebeple başlayıp çocuğu bütün bir sene nekahete girmiş bir hasta halinde bırakan bir buhranı düşünüyordu. O vakit de böyle bir uyku ile başlamıştı.

İhtiyar kız, yüreğinde bir azap düğümüyle yatağa eğiliyor, Nihal’in zayıf göğsünden sanki dahili dalgalarla yuvarlanıp gelen ve tâ boğazında, iki tarafından gerdanının cılız adalelerini sıkarak, tukanan nefeslere bakıyordu. Nihal, böyle, yaşsız, sessiz, içinden ağlıyor gibiydi.

“Nihal! Nihal!..”

Şimdi kolonya şişesini almış, çocuğun bileklerini, ensesini oğuşturuyordu. Nihal gözlerini açtı; donuk, hâlâ uykuda bir nazarla ihtiyar kıza baktı. İhtiyar kız diyordu ki:

“Ne oluyorsun, çocuğum? Ne için böyle uyuyordun?... Bana cevap vermez misin? Bahsederim ki başına kömür vurdu. Ah! Benim küçük Nihal’im, senin öyle fikirlerin vardır ki...”

Nihal hep bakıyor, tahattur edemeyerek duruyor, bileklerini kendine malik olmayan bir vücut teslimiyetiyle bırakıyordu. Sonra birden tahattur etti, ihtiyarsız bir hareketle ellerini çekti, gözlerinde bir titreme dolaştı, ve ihtiyar kız iki damla yaşın, çocuğun solgun yanakları üzerinde yavaş yavaş, bir mecra tayin edemeyerek tereddütle akıp gittiğini gördü. Sonra bu yaşlardan birbirini kovalayarak ayrı ayrı katreler tevali etti, ve yanaklarından kayarak, sanki mah-

rem bir derdin mahrem giryeleri kalmak hevesiyle, iki tarafında saçlarının arasında saklanacak yer arıyorlardı.

Mlle de Courton bir kelime söylemeyerek, bir hareket etmeyerek onun serbest serbest ağlamasına müsaade ediyordu. Bu gözyaşları ona bir afiyet müjdesi getiriyor gibiydi. Nihal, böyle, tâ o Şakire Hanım'ın odasında hırsından, hiddetinden çıkmaya vakit bulamayarak biriken yaşlarla uzun uzun ağladıktan sonra yatağında doğruldu. Hemen silinmekte acele eden bir tebessümle mürebbiyesine baktı: “Kim bilir beni ne kadar çocuk buluyorsunuz?” dedi, sonra, birer birer, Şakire Hanım'ın Cemile ile beraber gittiğini, ona dinlettikleri şeyleri, büyük birer musibet vakası ehemmiyetiyle anlattı.

Babasını kastetmek isteyerek ilave etti:

“Oh! Artık beni sevmiyor, hep onu seviyor, o kadını... Bilir misiniz? Şimdi ben de onu sevmiyorum. Onu bugüne kadar ne için sevmişim, sanki?... Artık buradan ben de kaçmak istiyorum. Mesela Şakire Hanım'la beraber gitmek... Onlar Eyüp'e gidiyorlarmış. Orası neresidir? Uzak, pek uzak bir yer değil mi? Ben de öyle uzak bir yer istiyorum ki... Sizinle bir kere oraya gitmiş miydık? Ne için o vakitten sonra tekrar gitmedik? Oraya yine gitsek, buradan uzak bulunsak.. Gidelim, olmaz mı, siz ve ben?..”

Sonra, birden yatağından indi. Bacaklarının üzerinde kendisini o kadar zayıf bulmaktan taaccüb etti. Uzun bir hastalıktan kalkmış gibiydi. Bu zaafı tuhaf buluyordu. Gülererek dedi ki:

“Yürümek de zorluk çekeceğim zannediyorum, matmazel. Sizinle beraber sofaya çıkalım mı? Pencereden vapurlara bakardık. Bülent artık gelir, değil mi?”

Beraber sofaya çıkarken yavaş sesle sordu:

“Babama bir şey söylemeyeceğinizi vaat ediyor musunuz?”

Bu akşam Bülent koca bir defterle geldi. Vaadini tutmuştu. Abilasına birçok mektuplar yazmıştı. Defterinin üzerinde bir güvercin, güvercinin gagasında bir zarf vardı. Bunun üzerine de Bülent ince bir yazı ile bir satır koymuştu: Nihal Hanım'a mahsustur. Bunları hep kendisi okumak istedi. Nihal hafif bir tebessümle sâkit, dinliyordu. Sonra birden onu tevkif ederek haber verdi:

“Bülent! Biliyor musun, evin içinde yeni bir vaka var: Şakire Hanım'la Cemile gittiler.”

Bülent omuzlarını kaldırarak, “Biliyorum!” dedi; “Beşir'den haber aldım. O da annemle uğraşmasaydı...”

Nihal, ihtiyar haricinde bir hareketle Bülent'in defterini itti, bugünün en büyük yarasını Bülent'in bu sözü açmış oldu. Nasıl? Demek o kadını haklı buluyordu, öyle mi? Annesi!... Lakin onu büyüten, ona bakan, tâ doğduğu günden beri annelik eden Şakire Hanım'dı. Bunun mükâfatı işte bu sözdü, öyle mi? Annesi!... O kadın...

Bir kelime söylemeyerek çocuğun yüzüne bakıyordu. Tekrar defteri itti:

"Artık istemem, yoruldum!.."

Bülent anlamayarak soruyordu:

"Sen, sen bana mektup yazmadın mı, abla?.."

Nihal yalan söyledi: "Hayır, yazmadım. Bu o kadar gülünç bir şey ki..." dedi. Kalbinde bir damar kopmuş zannediyordu. Bülent'i şu dakikada daha ziyade görmek istemedi. "Bülent!" dedi, "babanın yanına gitmez misin?"

Kânunuevvel... Yarım saatten beri mebzul bir kar bulutu parçalanmış, havanın baygın esmerlikleri içine iri iri parçalarla, lapa lapa dökülüyordu. Bihter yavaşça Behlûl'ün kapısını açarak, içeri girmeye cesaret edemeyerek, başını uzattı. Yalnız ötede henüz tutuşturulmuş sobanın kapağından kayan kırmızı alevlerle zulmetleri titreyen odada Behlûl'ü aradı.

“Behlûl Bey! Benim şekerlerimi yine unuttunuz mu?”

Behlûl, büyük odanın tâ diğer ucunda, pencerenin önünde idi:

“Siz misiniz, yenge? Şekerleriniz mi?... Hayır, hiç unutmuyum?..”

Bihter odaya girdi. Behlûl ona doğru geliyordu. Bu yarı karanlık odanın içinde, titreyerek halının bir kısmını, biraz ötede kanepenin kenarını, küçük bir masanın ayaklarını kırmızı dilleriyle yalayan alevlerin parıltısı arasında birbirini gölge şeklinde görüyorlardı. Behlûl:

“Şekerleriniz, şekerleriniz... durunuz; bakayım, onları nereye koydum? Ah! İşte, burada, masanın üstünde...”

Küçük mukavva kutuyu alırken masanın üzerinden bir şeyler kayd ve birbirini müteakib halının kırmızı alevlerle yaldızlanan parçalarına döküldü.

Bihter:

“Oo!... Bunlar ne? Bir alay kadın resmi, hep kadın resmi. Sizde başka ne resim bulunabilir? Veriniz bakayım...”

Behlûl, “Gördünüz mü, bir kere?” diyordu; “bütün kabahatlerim ayaklarınızın altına serildi. Şimdi, kim bilir, hakkımda neler düşüneceksiniz, ne olmayacak şüphelere zâhib olacaksınız. Halbuki, bilseniz bu resimler nasıl saf bir emelle, bir sanat hevesiyle alınmıştır. İşte gülüyorsunuz. Ne için oturmuyorsunuz, yenge?..”

Bihter hemen oraya, sobanın yanında kanepeye oturdu. Şimdi Behlûl de halının üstüne, tâ gene kadının ayaklarının altına oturmuş, resimleri topluyordu. Bihter eğilmiş, bir tanesini almıştı, görebilmek için alevlere tutarak bakıyordu.

Behlül diyordu ki:

“Bilseniz, tiyatro kıyafetlerine ne kadar merakım vardır. Bunlar bu yaz size o kadar bahsettiğim İtalyan Operette kumpanyasının kadınları... Sırf elbiselerin tuhaflığı için alınmış şeyler...”

Bihter gülüyordu:

“Elbiseler mi? Lakin bunlarda elbiseden başka her şey var. Veriniz, bakayım, onların hepsini veriniz...”

Eğilerek Behlül’ün elinden bütün resimleri alıyor, Behlül beraber bakmak için kanepeye yaslanıyordu.

Bihter yüzünü buruşturarak hepsine:

“Of! Yarabbi!... Ne çirkin şeyler! Bütün yaz bunları görmek için mi kalırdınız?” diyordu.

O kadar yakın idiler ki Bihter’in kolu Behlül’ün yanağına sürünüyordu. Şimdi sobada odunların alevleri yavaş yavaş sönüyor, sanki bu köşeyi zulmetlerin tamamıyla mahremiyet dairesinde yalnız bırakmak arzusuyla, muhteriz, çekiliyordu.

Behlül’ün eli, sanki tesadüfle, Bihter’in dizine düşmüştü. Karşılığında donuk camların arkasında çılgın bir raks ile karlar oynasırken yanlarında sobadan latif bir hararet onlara mest eden bir rahavet veriyordu. Artık karanlıktı, Bihter bir söz söylemeyerek, şimdi fark edilemeyen resimler hâlâ elinde, bilinemez nasıl bir korku ile bir hareket etmeye cesaret edemeyerek, duruyordu. Yalnız sobanın ka-
pağında iki kırmızı göz sönük, hemen büsbütün örtülecek bir nazarla onlara bakarak, gülümsüyor gibiydi. Birden ikisi de titrediler; şurada, bu karanlık odanın mahrem havasında, ikisi de aynı saniyede öyle bir şey hissettiler ki onları bir kelime söylemekten, bir hareket etmekten ürkütüyordu. Tehlike ile dolu bir rüya içinde gibiydiler; bir küçük şey bilinemez nasıl bir tehlikeye sebep olacak zannediyorlardı.

Bu dakikaya kadar bu hissi bu derece sarahatle duymamışlardı. Behlül Bihter’de kendisinden kaçıyor zannolunabilen bir hâl fark etmişti. Hemen hiç böyle yan yana, böyle karanlık bir mahremiyetin yalnızlığı içinde bulunmamışlardı. Öyle zamanlar vardı ki Behlül kendi kendisine sigarasının dumanları içinde düşüncelerini takib ederken bu dumanlı hülya ufkunda Bihter’in çehresini görür, “Oh! Ne olmayacak şey!... Bu yolda fikirler bana mahsustur” derdi.

Sonra Bihter’de gittikçe vuzuh kesbeden kaçışlar için bir hüküm vermekten nefsinin men edememiş, aşk nazariyelerinden birini tatbik etmiş idi:

“Bir kadın ki sizden ictinab ediyor, sizden korkuyor demektir; daha doğrusu size karşı kendisinden korkuyor demektir.”

Peyker hakkında takibleri hep öyle, en cesaret verecek bir tarike giriyor görünürken birden en umulmaz bir inada tesadüf ederek netice vermeden kalıveriyordu. Kendi kendisine: “Ahmak bir kadın, aptalca bir iffet!..” diyor, sonra Nihat Bey’e karşı bu ismet sebatını o kadar yersiz buluyordu ki bundan Peyker için bir istihkar, kocası için de bir husumet hissi çıkarıyordu.

Hâlâ eli Bihter’in dizinde idi, hâlâ onun kolu yanağına sürünüyordu; işte saatler kadar uzun görünen dakikalar geçmiş idi ki ne bir söz söylüyorlardı, ne resimlere bakıyorlardı. Bu dakikalar uzadıkça ikisinin de kalbine bir korku titreyişi veren tehlike mânası daha ziyade vuzuh kesbediyor gibiydi. Artık şurada geçirilen masum birkaç dakika aralarında bir kabahat ağırlığıyla kalacaktı. Birden Bihter bu vaziyetten çıkmak için kuvvet buldu, “Şekerler!... Şekerler!... Onlar nerede?...” dedi. Bunu söylemek için öyle bir hareket yapmış idi ki artık Behlül’den uzak ve ayağa kalkmaya müheyya idi.

Demin yanı başında onun taze hararetini, bütün vücudundan esen ve mest eden menekşe kokusunu duyarak galebe çalınamaz bir korku hissederken Behlül şu dakikada onu artık gidiyor, ihtimal bir daha böyle bir mahremiyet ve emniyet içinde yapıyınız kalmamak üzere kaçıyor görünce birden vahşi bir arzu ile onu alıkoymak için çıldırmaşa döndü, “Yenge!..” dedi “nereye gidiyorsunuz?”

Sonra bu “Yenge” hitabı vücudunu soğuk bir ürperme ile sararak onları üşütmeyecek, hatta birbirine yaklaştıracak bir hitap ile tekrar sordu:

“Bihter!... Ne için gideceksiniz?... Oh!... Beş dakika daha... Bakınız, böyle karanlıkta...”

Bihter, bu hitabın, bu sesin yalvaran mânasını anlamamak isteyerek, “Çıldırдың mı?” diyordu; “böyle, karanlıkta ne için oturmalı?..”

Artık ayağa kalkmıştı. Behlül de, elinde şekerleme kutusu ile, ayakta ona bakıyordu. Karanlıkta birbirini tamamiyle göremiyorlardı. Yalnız geniş geniş soluduklarını hissediyorlardı. Bugün şurada en umulmaz bir suretle o zamana kadar birbirine karşı vuzuh kesbedemeyen vaziyet birdenbire sarahat peyda edivermişti. Bir saniye içinde Behlül o kadar ileri gitmişti ki artık ricat etmek mümkün değildi. Yine bir saniye içinde uzun bir muhakeme silsilesine vakit

buldu, “Ne için ricat etmeli?” diyordu, “bütün hayat benim için Bihter’in ayaklarına dökülen o resimlerle, satın alınan bu münasebetlerle mi geçecek? İşte bir kadın ki beni seviyor, henüz sevmiyorsa bile yarın sevecek; evet, bir kadın ki mutlak beni yahut bir başkasını sevecek... Şu halde ne için beni sevmeyip de başka birini sevmesine müsaade etmeli?..”

Şimdiden onun başka birini sevebilmesi ihtimalini düşünerek müthiş bir kıskançlık duyuyordu. Bu akşam onları tamamıyla bağlayacak bir vaka olmaksızın, Bihter’i salıverecek olursa artık onun kendisi için ulaşılabilir, yakalanamaz bir ufukta uçan bir hayalden ibaret kalacağına, ve işte o zaman, ızdırabından öleceğine kanaat etti.

Şimdi Bihter’e yaklaşıyordu. Dudaklarıyla saçlarına sürünerek bu karanlığın içinde daha ziyade samimiyet, daha fazla mahremiyet kesbeden, rica ile dolu sesi titreyerek, “Gitmeyiniz, hayır gitmeyiniz...” diyordu, “sizin yanınızda o kadar mesut oluyorum ki, fakat böyle, yanınızda yalnız ben, anlıyor musunuz, yalnız ben varken... Sizinle bir arada nasıl bahtiyar olurduk!..”

Bihter işitmiyordu. Kulaklarında bir uğultu onu işitmekten, beyninin içinde bir donukluk anlamaktan men ediyordu.

Odaya girerken hiç böyle bir tehlike tasavvur etmemişti. Şimdi kendisini muaheze ediyordu: Buraya niçin gelmiş idi? Tâ o günden beri, o Göksu âleminde beri bu adamdan kaçmak lazım geleceğine hükmetmiş iken, evet buraya ne için gelmiş idi, ve hususıyla hâlâ ne için buradan kaçıp gitmiyordu?

Başını çekerek boğuk bir sesle, “Lakin Behlül Bey” dedi, “siz çılgınsınız; bırakınız, rica ederim.” Sonra birden Behlül’ü o gün Göksuyu’nda Peyker’in arkasında, dudakları haris bir sevda buse-iyle titreyerek eğiliyor gördü:

“Peyker’den sonra ben mi?..”

Bu ağzından öyle ihtiyarsız çıkmış idi ki derhal nedamet etti. Fakat şimdi Behlül onun iki ellerini yakalamıştı ve küçük küçük mütemâdi buselerle bu elleri öperek, “Hayır, hayır,” diyordu, “Peyker’den sonra değil, her şeyden evvel siz, yalnız siz, anlıyor musunuz? Hayatımda yalnız siz olacaksınız... Düşününüz bir kere! Ne için birbirimizi sevmeyelim, evet, ne için?”

İhtiyarsız bir tehâşi ile o çekiliyor, Behlül ona tebaiyet ederek arkasından sürükleniyordu. İkisi de pencerenin önünde bulunmuş

oldular. Bihter bir şey söylemiyordu, Behlül de pencerenin yarı aydınlığı içinde birden hakikate avdet ederek, sanki korkunç bir rüyanın halecanıyla göğsü şişkin, duruyordu.

İkisi de pencereden bakıyorlardı: Bütün sis.. Yalnız küçük küçük beyaz karlar mütemâdi bir sukut ile karşı sahilin artık hep gölge-lerden ibaret manzaralarını titretiyordu. Karşıda azîm bir dumanla mürtesem bir levha parça parça koparak denize dökülüyor gibiydi.

Bihter, dalgın, bakıyordu; fakat düşünemiyordu. Onun da zihninde şimdi böyle dumanlarla tersim olunmuş bir şey vardı, onun da zihninde bütün muhakemeleri böyle sislerle bunalarak parça parça bir denize dökülüyor gibiydi. Şimdi, şu dakikada o Göksu âlemini takib eden gecenin kâbusuna benzeyen bir şey onu derin bir uçurumun içine yuvarlıyor zannediyordu.

Birden, son bir metanet hamlesiyle döndü. “Bırakınız beni...” diyordu. Fakat Behlül bir şey söylemeyerek onu omuzlarından tutmuş, şimdi dudaklarının çılgın buseleriyle yüzünü, boynunu, dudaklarını, saçlarını örtüyordu.

Ötede sobanın kırmızı gözleri büsbütün kirpiklerini indiriyor, dışarda küçük küçük beyaz karlar mütemâdi bir sukut ile bütün ufku beyaz dumanlara boğuyordu.

Bu bir rüya gibi olmuş idi. Odasında yalnız kalınca inanamadı, sahih, bir iki dakika evvel burada bir kadın vardı, bu kadın Bihter'di, öyle mi?... Karanlıkta, bir şeye çarpmamak için halının üzerine ayaklarını sürterek, geziniyor, sanki Bihter'in biraz evvel orada vücudundan kalmış bir eser, o rüyadan bir bakiye arıyordu. Düşüncelerine bir intizam veremiyordu. Sonra birden aklına düşünebilmek için bir şeyin noksan olduğu geldi: Ziya... Evet, bu karanlık onu düşünmekten men ediyor, dimağını bulutlara gömüyordu. Kibrit kutusunu bulmak için elini geridona sürüyordu, parmaklarına bir şey ilişiyordu. İlk önce anlayamadı. Sonra "Ah! Şekerler!..." dedi. Karanlıkta kendi kendine tebessüm ediyordu. İşte bu, Bihter'le rüyasından bir bakiye değil miydi? Kutuyu açtı, parmaklarını uzatarak fondanlardan bir tane aldı. Şeker dilinin üstünde erir erimez pek taze bir hatıra ile ruhunun aşinası olan bir rayiha duydu. Bu parça menekşeliydi: Bihter'in rayihası, Bihter'in nefesi, Bihter'in ruhu... Bir his vehmi içinde Bihter'i henüz orada, kollarının arasında zannetti. Şimdi bu rayiha onu mest ediyor, bütün hüviyeti ağzında ezilen şekerle beraber gaşy edici bir menekşe zülalinin içinde uyuşarak eriyordu.

Sahih, sahih, Bihter artık kendisinin olmuştu, öyle mi? Bu o kadar emellerinin fevkinde bir şey, hatta arzu edilmeye cesaret olunamamış bir şey idi ki hiç beklenilmeyen bir vesile ile tahakkukundan sonra onu uyuşturmuş, sersemletmiş idi. Kalbinde bir halecan, âsabında bir hararet, dimağında bir buhran bile yoktu; hiç, hiçbir şey hissetmemişti. Tamamıyla ümitsizlikten ümit tahakkukuna o kadar seri geçilmiş idi ki his bile edilmemişti. Kendisini bu şaşılacak şeyden bu derece kayıtsız, hararetsiz kalmış buldukça Behlûl şaşıyordu.

Tekrar kibrit kutusunu aradı. Kendisini odasının eşyası arasında, o düşüncelerinin daimî refikleri olan ufak tefeklerin karşısında görürse şimdi bunalmış, uyuşmuş kalan duygularının tutuşacağını farz ediyordu. Kibriti çaktı, yazıhanesine doğru yürüdü, mini

mini bir İspanyol definin arkasında saklı duran mumu yaktı. Elini yazıhanenin üstünde sigar kutusuna uzatarak bir Havana aldı...

Şimdi artık çehrelerinde bir tebessümün ihtizazı dalgalanan ufak tefeklere bakarak sigarının dumanları içinde uzun uzun düşününbilirdi. Sevda hayatında bu akşamdan başlamış bir müstesna fasıl açılıyordu. Birden kendisini yükselmiş, adi muşakaların, sefil münasebetlerin fevkine çıkmış buluyordu. Artık hayatının küçük küçük garam hikâyeleri kapanmış, şimdi her türlü ihtiraslarıyla, emelleriyle, hummalarıyla, saadetleriyle uzun bir sevda hikâyesi başlamış idi. Bütün o eski hatıraları muhakkar, zelil buluyordu. Onlar çocuklukta karalanıp da artık vücutlarından utanılan, yırtılıp atılmak, yakılıp kül edilmek istenen müsveddeler zilletine inmiş idi. Şimdi aşk hayatının bir bedi eserini yazacaktı, ve artık bu eserinden sonra sevda hayatını kapayabilirdi.

O eski hatıraların hemen hepsinden bu odada birer nişane vardı. Mumum titrek ziyasının altında sallanıyor zannolunan duvarlarda gözleri öteye beriye ilişiyor, hepsinde birer hikâye canlanıyor; sonra bunları, aşk hatıralarının bu kıymetli yadigârlarını insafsız bir istihza sadmesiyle kırarak artık atılacak oyuncak enkazı haline getiriyordu. Evet, artık bunlar, Bihter'den sonra, atılacak çocukluk oyuncaklarından başka ne olabilirdi? Bunlara vaktiyle o kadar ehemmiyet verdiğiğe şaşıyordu. İşte şurada kurşun kalemiyle yapılmış mübhem bir genç kadın çehresi vardı ki Behlül'ü en ziyade işgal eden aşklardan biriydi. Bütün bir yaz onu görebilmek için Emirgân rıhtımında dolaşmış idi. Yalnız gözlerle bir muşaka... Nihayet ondan muhtelif renklerde dört karanfile bağlanmış pembe bir kordela almış idi. Zavallı çiçekler, zavallı atlas parçası! Bunlar o muhtelif renkleriyle kim bilir ona ne demek istemişlerdi?... Bütün bu sergüzeştten işte bir kâğıt parçasına kurşun kalemiyle çizilmiş mübhem bir hayal, etrafında o solgun pembe kordeladan yapılmış bir çerçeve, bir köşesinde artık kurumuş karanfiller kalmış idi. Daha ötede bir hücrenin altında balo defterlerinden bir demet sallanıyordu: İşte zengin bir hatıra mecmuası. Hususuyla bir tanesini tahattur ediyordu, Opearia Italiana'nın bir müsameresinde tanınmış Alman Yahudilerinden bir kız ki Behlül'ün şık bir yere baş şehbender olacağına dair o aralık devran eden bir şâyia üzerine kendisini bir Türk memurunun karısı görmek hulyasıyla çıldırmış idi. Ona

o geceden başlayarak her görüşünde izdivaçtan bahsederdi. Bu hikâye, kızını Behlûl'e zevce olarak veremeyen annesinin kendisini vermesiyle netice bulmuş idi. Sonra Behlûl'ün gözleri hücrenin üstünde bir Vişnu heykelinin kafasına takılmış al atlastan zarif bir nikaba ilişıyordu. Kendi kendisine, "Ah! Şarlot!.." diyordu, "çapkın kız... O gece beni ne üzmüştü!" Nihayet Gambrinus'ün üstünde nikabını çıkarıncaya kadar tanımak mümkün olmamış idi. Kim düşünebilirdi ki bir İngiliz İncil nâşiri kadar vakur görünen bu ciddi mürebbiyeye bir karnaval gecesi Odeon'da tesadûf etmek mümkün olsun?..

Bir aralık bir Japon saksısının içinde kurumuş bir demet eğrelti otlarına bakarak gülümsedi. Bunları Alemdağı'nda ormanda bir seyran esnasında toplamış idi. Kendi kendisine, "Biçare İkbâl!" diyordu "mutlaka benimle beraber bir orman âlemi yapmak istiyordu. Bir hikâyede mi okumuştı, bir şiirde mi görmüştü; bilmem... Bunun için bütün tehlikeleri göze alıyordu. Bu, onun için öyle bir cesaret idi ki bana muhabbetini her türlü yeminlerden ziyade isbat etmiş olacaktı. İşte hemen kadınların hepsinde mevcut bir illet: Fedakâr görünmek..."

Böyle odasının ötesine berisine nişaneleri serpiyen bütün aşk hatıralarını tezyif ediyordu. Bunları şimdi insafsız ellerle çekip koparacak, o takım takım resimleri, yazıhanesinin gözünde deste deste mektupları yırtıp yakacak, artık hayatında yalnız o, yalnız Bihter kalacaktı.

Birden aklına Peyker geldi. Dudaklarının arasından, "Ahmak!" diyordu, sanki ne için muvafakat etmemiş idi? Bir buçuk seneden beri tezelzül etmeyen bir ahmaklığa tesadûf ediyordu. Bir kadın tarafından ona mukavemet edilmiş olmasına felsefesince yalnız bir sebep buluyordu: Ahmaklık! Bihter'e temellük etmiş olmakla Peyker'den ne güzel intikam almış oluyordu. Şimdi ona gitmek, kulaklarına bağlamak istiyordu:

"Lakin sizin haberiniz yok... Bihter, anlıyor musunuz? O nefis kadın bu akşam kollarımın arasında idi. Siz, siz bana parmaklarınızın ucunu vermek istemediniz..."

Lakin bu muzafferiyeti yalnız Peyker'e söylemek kifayet etmeyecekti, bütün dünyaya haber vermek istiyordu ki o bugün İstanbul'un en güzel, en güzide kadınına maliktir. Kendi kendisine, "Ne kadar yazık!" diyordu. Bunu yalnız ben bileceğim...

Onda en ziyade kuvvetle hüküm süren bir âdet vardı: Nakletmek... Aşk münasebetlerini, başkalarına dinletmek hevesiyle tesis ederdi. Duyulmamış bir muzafferiyet yarı yarıya vâki olmamış hükümünde idi. Bütün münasebetlerini, vakalarını, isimleri saklayarak, hatta iftihar olunacak isimlerin keşfedilmesine müsaade ederek, türlü ilavelerle, süslerle anlatır ve en büyük lezzeti asıl anlatırken hissederdi.

Uzun bir nefesle sigarının dumanını çekti; hâlâ bir menekşe rayıhası ciğerlerine nüfuz ediyor, ona bir visal rüyasının nefhalarını getiriyordu. Birden şedid bir arzunun mengenesinde kalbinin sıkıldığını hissetti. Bihter'i arzu ediyordu. Şu dakikada yine onun yanında, dudakları onun saçlarından bu menekşe rayıhasını içerek, onun kollarının arasında bulunmak istedi. Bu, ızdırıp veren bir arzu idi. Şimdiye kadar Bihter için hiç bu şiddetle arzu hissetmemiş idi, hatta demin o burada iken bu kadının yanında herhangi bir kadın için duyulan şeyden başka bir şey duymamış idi; fakat şimdi, şu dakikada öyle bir kuvvetin hükmü altında idi ki her türlü çılgınlıklar yapabiliyordu.

Bu aşk hayatının bütün o eski aşklarından hiçbirine benzemeyecekti. Her zaman aşklarından galip çıkarken bu aşkında mağlup olabileceğini hissetti. Bu defa her zamankinden başka bir fark vardı: O gidip Bihter'i almamış, Bihter gelip kendisini almış idi. Bu fark muşakanın bütün cereyan tarzına tesir icra edebiliyordu. Temellük hükmü bu defa onun elinde değildi.

O zaman bu muşakanın bütün tehlikeleri gözlerinin önüne dikildi. Şimdi sigarı elinde onu rahatsız ediyordu, atacak yer aramak için etrafına bakıyordu, Beşir'in sesini işitti:

"Küçük bey! Sizi yemeğe bekliyorlar."

Düşünmeden red cevabı verdi. Bu akşam sofraya gitmeyecekti. Gidemeyecekti. Birden kendi kendisine sordu: "Lakin ne için?... Karnım aç olmakla beraber gitmek istemiyorum; ne için?.."

Birisinden kaçıyordu. Hissetti ki ancak birisinden, Adnan Bey'den kaçtığı için düşünmeden, yalnız sinirlerinin bir iradesiz ittinabı ile düşünmeksizin ağzından red cevabı çıkarıvermiş idi.

Bu cevabı verdikten sonra nedamet etti. Böyle bir sebebe mağlubiyetini utanılacak bir zaaf olmak üzere telakki ediyordu; çocukça, ahmakça bir zaaf... Şüphesiz Adnan Bey'i severdi, onunla hatta bir parça refik gibiydiler, elbette aşklarını onun mahremiyeti haclesin-

den başka yerlerde aramak kendisince bir vazife idi. Vicdanına karşı bunu itiraf ediyordu; lakin sonra bir mazeret silsilesi buluyor, bu hıyaneti vicdanı için bir azap olmak kabiliyetinden tecride çalışıyordu. Bu izdivaç dünyanın en çılgın bir şeyiydi. Elbette böyle bir kadın böyle bir kocaya sadık kalamazdı. Şu halde onun ne kabahati olabilirdi? Kabahat asıl izdivacın idi. Hususıyla mademki o bu hıyanetin vukuu esbâbını ihzar için bir şey yapmamış idi.

Sigarını atmak için açtığı sobanın önünde çömelmiş muhakeme ediyordu. Birden kendisini bu vaziyette, böyle muhakeme ile meşgul fark edince güldü.

Felsefesinin hallinde zorluklara uğrayan meseleler hep böyle bir kahkaha ile biterdi. “Tamam!” dedi, “şimdi de vicdan azabı! Bir bu eksikti. Lakin, azizim Behlûl, sen felsefede tedenni mi ediyorsun yoksa?... Mademki Adnan Bey en bahtiyar bir kocadır ve şüphe yok ki, bu bahtiyarlığa zerre kadar halel verecek bir şeye vâkıf olamayacaktır; şu halde vaka, vâki olmamış hükmündedir.”

Vicdanında uyanan muaheze âvâzesini felsefesinin bu sade kaidesiyle iskât etmiş idi. Ondandır kendisinde uçmak, oynamak hevesi veren bir hiffet duydu. Bu muaşaka bütün tehlikeleri ve zorlukları ile onun için daha cazibeli, daha ihtiraslı bir şey olacaktı. Kendisini bir hikâyenin kahramanı ehemmiyetiyle telakki ediyordu. Eski muaşakalarının hepsini inkâr ediyor, onların hiçbirinde asıl aşktan beklenen şeyleri o ruhu titretip mahveden heyecanları, cinnetleri, hatta gözyaşlarını, ıztırapları duymadığına, görmediğine hüküm veriyordu; fakat Bihter bunları hep verecekti, asıl onu sevecekti, hayatının hemen tek aşkı bu olacaktı. Ötekiler hep bir yığın oyuncaktan ibaret kalacaktı.

Şimdi odasının içinde geziniyordu. Kendisini meşgul etmek için yavaş yavaş, kesik kesik ısıklıkla uydurma bir hava çalışıyordu. Bir tefekkür ihtiyacı onu penceresinin yanına sevk etti. Dışarıda karlar küçük küçük parçalarla gecelerin siyahlıklarına beyaza yakın bir esmerlik vererek mütemâdi bir sukut ile düşüyordu. Hiçbir şey görünmüyordu: Ne karşıdan küçük bir ziya, ne denizden ufak bir köşe... Yalnız siyah bir uçurumun içinde bu beyaz şeyler kaynaşarak dökülüyordu.

Artık oradan ayrılamadı. Bu siyah manzaranın karşısında donuk bir beyinle bu geceden başlayacak ihtiras hayatını düşünüyordu. Herkesin gözleri önünde kimseye hissettirmeksizin sevişmek... Oh!

Bu gizli şeyde öyle küçük saadetler olacaktı ki onları o zamana kadar duyulmamış bir bahtiyarlık içinde yaşatacaktı. Herkesin içinde Bihter'e yabancı dururken onun bir nazarı olacaktı ki kendisine, "Ben seninim, yalnız seninim" diyecekti. Bir hafta birbirine bir kelime söyleyemeyeceklerdi, aynı evde yaşarken bir hafta hicran işkenceleri içinde ezileceklerdi, sonra herkesin tecessüs nazarından çalınabilen on dakika içinde bütün o işkencelerin mükâfatını göreceklerdi.

Bu zorlukların her biri onların aşklarını tazeleyecek, ölmekten men edecek idi; ve onlar her vakit taze bir aşkla sevişeceklerdi.

Bu ilk aşk günahından sonra Bihter hastalanmış gibiydi, Behlül'ün odasından çıkınca hiçbir şey duymamış idi. Bütün hissini uyuşturan bir uyku içinde idi. Bir şey düşünmeyerek hep sükût etmek istiyordu. Yatağına girince hemen uyumuş idi; fakat sabahleyin gözlerini açar açmaz, henüz yatağından kalkmadan, bütün o çirkin hakikati kendisiyle beraber uyanmış buldu. Demek bu sabah Bihter her sabahkinden başka bir Bihter'di. Artık bedbaht, bedbahtlığına acınacak bir kadın değil, bir daha silinmeyecek bir leke ile televvüs etmiş, sefil, murdar bir mahlûk idi. Nihayet işte şimdi büsbütün Firdevs Hanım'ın kızı olmuş idi. Bunu kendi kendisine söylüyor ve kendisinden iğrenilecek bir vücuttan kaçarcasına kaçmak istiyordu. Lakin ne için böyle olmuş idi? Bu günahı affettirecek bir sebep de bulmuyordu... Behlül'ü sevmiyordu, hayır, bundan emindi; çapkın bir çocuktan başka bir şey olmayan bu adam hakkında aşka benzer hiçbir şey duymamış idi. Şu halde oradan kaçmak, onun kim bilir kimlere karşı binlerce defa tekrar olunmuş sözlerini dinlememek, hatta onun odasına girmemek o kadar mümkün iken ne için, evet ne için gidip adi bir sefile zaafıyla bu adamın kollarına atılmış idi? Bu sukutu affettirecek hiç, hiçbir şey bulamıyordu. Hatta bundan bir küçük saadet bile bekleyemezdi. Kocasına karşı, vazifesine karşı, bundan sonra artık herkese, kendisine hürmet edecek olanların kâffesine karşı hıyanet ederek, hatta kendi nefesine karşı bir mazeret vesilesi bulamayarak kendi kendisini sefil bir mahlûk yaptıktan sonra mı, bu suretle mi mesut olacaktı? Şimdi nefsinden iğreniyordu; hayattan her şeyden iğreniyordu.

Nihayet Firdevs Hanım'ın kızı olmuş idi; evet, yalnız onun için gitmiş, bu adamın kollarında mülevves bir kadın olmuş idi. Başka bir sebep bulmuyordu. Demek onun kanında, kanının zerrelerinde bir şey vardı ki onu böyle sürüklemiş, sebepsiz, özürsüz Firdevs Hanım'ın kızı yapmış idi. Bütün bu günahın, bu levsin mesuliyetini annesine atfediyordu. Bu kadına bir düşman idi, ondan nefret ediyordu, kendisini bu kadının kızı yapan kadere küsüyordu.

Şimdi ne yapacaktı? Bundan sonra artık bir heves bâzîçesi hükümünde Behlûl'ün tasarrufu altına geçmiş demektir. Buna muvafakat edecekti; bir kere sukut etmiş olmak, artık büsbütün uçurumlara yuvarlanmak için bir sebep, bir hak teşkil etmiş olacaktı, öyle mi? Ondan sonra herkese yalan söyleyecekti, kocasına yalan söyleyen gözlerle bakacaktı, Peyker'e "Ben de kocamı seviyorum, ben de kocama hıyanet etmedim ve etmeyeceğim" demek isteyen bir gururla görünmeye çalışacaktı; hayatı artık baştan başa bir yalan, iğrenç bir yalan olacaktı. Lakin buna nasıl tahammül edecekti? Herkes ona "Yalan söylüyorsun!" demeyecek miydi? Filanın kocasına bir hıyanetinden bahsedilirken o kızarıp gözlerini indirmeyecek miydi? Ya Behlûl'le, o cinayet şerikiyle, bu evin içinde, hep beraber, hep aynı havayı teneffüs ederek nasıl yaşayacaktı?

Hayır, bunların hiçbirine tahammül etmeyecek, hiç olmazsa mütemâdi yalanlardan müteşekkil bir hayata katlanmayacaktı. Gidip şimdi kocasına diyecekti ki:

"Biliyor musunuz? Ben size layık değilim, ben sefil bir mahlûkum, Firdevs Hanım'ın kızıyım. Bırakınız beni, gideyim. Annemin yanına, ben yalnız oraya layığım. Lakin siz de düşünmeli değil miydiniz? Niçin gidip bir Firdevs Hanım'ın kızını almak istediniz?.."

Oh! Bunu söylemeye kuvvet bulsaydı, kendi cinayetinin intikamını yine kendi alsaydı o lekeden nefsinı temizlemiş olacaktı. Fakat buna değil, hiçbir şeye kuvvet bulamadı. Bu sukut onda bütün müdafaa kabiliyetlerini, metanet hislerini mahvetmiş idi; böyle, sabahleyin, o sukutun heyecanı ferdasında kendi kendisinden iğrenirken hüviyetinin gizli derinliklerinde bir vukuf lem'ası hissediyordu ki artık bu başlayan sukutu takib etmemek, yine o odaya, yine onun kollarına avdet etmemek mümkün değildir. Behlûl'ün hatırasında tesadüfle temellük edilmiş bir sefile hükmünde kalamazdı, artık onun hayatına tasarruf etmeliydi, onun olmalıydı, onu sevmeliydi, sevmeye çalışmalıydı; bu aşk günahına öyle bir istikbal mecrası tayin etmeliydi ki onu tenzil değil îlâ etsin. Evet, bunu yalnız aşk temizleyebilirdi.

Bu sabah Adnan Bey onun odasına gelip de "Gülüm, beni bu sabah öpmüyor musun?" dediği zaman Bihter hiçbir şey duymayarak, hatta dudaklarında bir âsabi tehâşî bile hissetmeyerek kocasını öpmüş ve sonra bu kadar kayıtsız kalışına taaccüb etmiş idi. Demek, böyle kalbinde hiçbir şey titremeden vücudunu başka birisine ver-

dikten sonra dudaklarını kocasına uzatabilmiş idi; demek, bu kadar hissiz, bu kadar kayıtsız idi? Kendi kendisine şaşıyordu. Onda bir şey bu sukuta karşı isyan ederken diğer bir şey onu kabul ediyor, tabii buluyordu.

Bir hafta bir ikinci sukutun vukuu ihtimalini hazırlayabilecek vesilelerden kaçındı. Behlül'le münasebetlerinde, o eski kayıtsız, endişesiz münasebetlerde, hiçbir tebeddül vâki olmamış gibiydi; sanki o akşamın hatırası karanlıkların içinde bir rüya hükmünde kalmış idi. Bihter onunla yalnız kalmıyordu, ona ayrıca bakmıyordu, hatta o evde yokken bile odasına girmiyordu. Bu odadan kaçıyor, orada uyuyan bir hatıranın havasını teneffüs ederse boğulacağından korkuyordu. Bu bir hafta içinde o sukutun vukuundan o kadar uzaklaşmış idi ki hatta şüphe etti. Yoksa hiçbir şey vâki olmamış mıydı? Yoksa bu yalnız bir rüyadan mı ibaretti? Bazı dakikalar olurdu ki bir şimşek süratiyle zihninden böyle bir şüphe geçer ve o sırada herkese bağırarak isterdi: “Lakin yalan, yalan! Aldanıyorsunuz...”

O vakaya herkes vâkıf da kendisine merhamet ederek bir şey söylenmiyor gibi bir şey hissediyordu. O günden beri herkesin nazarında sanki bir şey değişmiş idi, hatta eşyada, bütün evin içinde yüzüne bir vukuf nazarıyla bakan bir hâl buluyordu.

Behlül hep o her vakit gülünecek bir hikâye söyleyen, Nihal'i kızdıracak bir mübahasa bulan, en sâkit zamanlarda bir kahkahanın hayatını uyandıran Behlül'dü. Onda o akşamı ihtar edecek ne bir kelime, ne bir nazar vardı.

Bihter'e yine hep eski tabîiyet sadasıyla öyle fütursuz hitap edişleri vardı ki gene kadını şaşırtırdı. Behlül kendi kendisine diyordu ki: “Dikkat! İkinci sukut hemen daima birinci sukuttan daha müşkil, daha naziktir. Birinci sukuttan sonra buhranlar, ıztıraplar, bütün bir kadını sizden kaçırarak o şeyler vardır. Kadınlar ekseriyet üzere ikinci sukuta mâni olmakla ilk sukutun günahını affettirmiş olacaklarına inanırlar. Bu mâni devre esnasında onlara ya tekrar tesadüfle temellük etmek yahut onlara karşı kayıtsız kalmak icab eder. Kadınlar takib edildikçe müsterihtirler. Sizin hâlâ onlarla meşgul olmanız, hâlâ onların arkasında koşmanız ekseriyet üzere kalplerinin ihtiyacını tatmine kifayet eder; fakat kayıtsız kalmanızı asla affedemezler, ve o zaman o ilk sukuttan sonra onlar sizi takib eder.”

Bir gün Behlül İstanbul'a inmek üzere odasından çıkarken yukarı kattan Bihter'le Nihal'in çarşaflanmış olarak indiklerini gördü.

"Nereye gidiyorsunuz?.."

"Anneme!.."

Birden, Behlül Bihter'i çarşafının içinde o levend kametiyle görür görmez ona bu haliyle refakat etmek için mukavemet edilemez bir arzu duydu:

"Oh!" dedi, "ne güzel fikir! Bahsederim ki sandalla gidiyorsunuz. Yazdan bir gulgule gün... Beni de beraber alıyorsunuz, değil mi? Durunuz, bakayım, annenizi görmeyeli kaç gün oldu?.."

Bihter gülererek muhalefet gösteriyordu:

"Siz bizi sıkacaksınız. Biz kadınca görüşmek istiyorduk, değil mi Nihal?.."

Behlül'e ziyaretinin sebebini izah ettiler: Aileye ait bir düğün vardı, oraya hep davet edilmiş idiler, Nihal için Bihter de gidecekti. Bugün yapılacak elbiseler için istişare olunacaktı.

Behlül:

"Beni beraber almak için bundan iyi bir sebep daha olamaz," diyordu; "size ne güzel fikirler vereceğim, göreceksiniz. Şemsiyelerinizle çantaları bana veriniz."

Behlül şemsiyelerle çantaları ellerinden alıyor ve bir uşak vaziyetiyle önlerine geçiyordu. Sandalda Nihal'le Bihter'in ortasında idi. Hemen bütün Nihal'le lakırdı ediyordu. Bugün en iyi günlerinden biriydi. Diyordu ki:

"Ben bugün mini mini Nihal'ime bir esvab icat edeyim ki bütün düğün halkının içinde Nihal'den başka kimse görünmesin. Lakin Nihal, bilir misin? Sen şık, hoş bir kız oluyorsun. Gözlerini bana kaldır, bakayım..."

Nihal gözlerini kaldırarak soruyordu:

"Beyefendi Nihal'in gözlerinden memnun oldular mı? Biraz da güleyim mi? Dişlerimi görmek ister misiniz?.."

Nihal ince dudaklarını kısarak, dişlerini göstererek Behlül'e eğiliyordu. Behlül hüküm verdi:

"Değil mi? Nihal hoş, şık bir kız... Güzel değil, sen de bilirsin a, Nihal, hani ya güzel dedikleri bir şey değilsin, fakat güzelden

başka her şey: Zarif, nazik, nasıl tabir etmeli, ince, evet, ince bir kız... Hani ya Japonya'dan, tâ o şarkın garip memleketinden gelmiş mübhem üç dört çizgiden ibaret resimler var ki insandan ziyade bir çiçeğe, letafetine, hoşluğuna doyulamayan, dokunulursa kırılacak zannolunan bir çiçeğe benzer; işte Nihal, sen de bir hâl var ki bana onları ihtar ediyor. İnce bir şiir, sanki yalnız gözler için yapılmış yasemenden bir kız..."

Nihal Behlül'e cevap vermeyerek Bihter'e soruyordu:

"Zannederim ki metholunuyorum. Buna nasıl mukabele etmeli, rica ederim?"

Sonra Behlül'e dönerek, gayet resmî, başıyla selam vererek:

"Aman efendim," diyordu; "mini mini Nihal ne güzel bir kız, ne de ince bir çiçek, yanılıyorsunuz; Nihal elinde küçük bir yelpaze, saçlarında uzun iğnelerle bir Japonyalı'dan başka bir şey değil..."

Birden Behlül'ün aklına bir fikir geldi:

"Nihal! Ne için sanki o düğüne bir Japonyalı kıyafetiyle gitmeyeceksin?..."

Nihal derhal bu fikre meftun oldu. "A," dedi; "bakınız bu tetkik edilecek bir fikir..."

Bihter itiraz ediyordu. Hiç böyle bir şey görülmemiş, yapılmamıştı. İstanbul'un içinde herkes buna gülecekti, Behlül fikrini müdafaa etti:

"Gülmek! Lakin o bizde kaidedir, biz her şeye gülererek başlarız. Fakat bu, bizi gizli gizli, tâ içimizden, hatta ekseriyet üzere nefsimize karşı bile saklayarak yapanları kıskanmaktan, yapılan şeyleri beğenmekten men etmez. Güleriz, gülmekle yapamamak hüsrânının intikamını alırız; sonra yavaş yavaş biz de yaparız, artık gülünüp eğlenmekten usanç hasıl olduktan sonra yapmakta bir beis görmeyiz; fakat vakit geçmiş, o şey âdileşmiş, bayağılaşmıştır."

Behlül müddeasını isbat için misaller getiriyordu. Bihter yavaş yavaş muvafakat ediyor gibiydi. Düğün hususi bir müsamereden ibaret kalacaktı. Firdevs Hanım'ın teyzelerinden birinin kızı gelin oluyordu. Nihal'in böyle bir kıyafetle gitmesi pek yapılamayacak bir şey değildi.

Behlül, Nihal'e, "Bana vaat et, bakayım," diyordu; "beni o kıyafetinle yelpazeleyeceksin, değil mi Nihal?... Ondan sonra..." Nihal'in ince kaşının ucunu göstererek, "ondan sonra şuradan bir buse..."

Firdevs Hanım'ı uzun iskemlesinde uzanmış buldular. Bu kış ibtidasından beri o bir türlü itiraf etmek istemediği sızılar onu artık iskemlesine mahkûm eder olmuştu. Bihter annesini öperek, "Yine rahatsız mısınız, anne?" dedi.

Firdevs Hanım, "Hayır, o kadar değil," dedi, sonra Nihal'in başını çekerek alnını öptü. Behlûl kulağına eğilerek diyordu ki, "Beni, beni öpmez misiniz?.." Firdevs Hanım iki parmağıyla Behlûl'ün dudaklarını koparmak isteyen bir işaretle "Koca bebek!" diyordu.

Nihal'le Bihter yeni icat olunan fikri Peyker'e anlatıyorlardı, Firdevs Hanım Behlûl'e yanını göstererek, "Oturunuz bakayım oraya!" diyordu. Behlûl bir yer iskemlesi çekerek tâ yanına oturdu:

"Bana ne vakitten beri gelmiyorsunuz, bilir misiniz? Bugünle tam on sekiz gün oluyor. Görüyor musunuz? Artık bana günleri saydırıyorsunuz. Bu on sekiz günü nasıl geçirdiniz?"

Behlûl gülerek cevap verdi:

"Sizi gelip görmek arzusuyla..."

"İşte koca bir yalan!... Kim bilir bu on sekiz gün içinde ne kadar naklolunacak, yok, hayır, saklanacak şeyleriniz vardır."

Kendisini Behlûl'den uzak buluyor, iskemlesinde daha ziyade doğrulmak istiyordu:

"Yastukları biraz düzeltir misiniz, Behlûl Bey?"

Behlûl ayağa kalkıyor, onu biraz omuzundan çekerek, arkasında yastıkları düzeltiyordu. Avucunun içinde bu kadının yumuşamış vücudunu, bir teslimiyet arzusuyla eriyor, hissediyordu. Kendi kendisine, "Ne kadar yazık ki tam on sene geç kalmış oluyorum!" diyordu.

Yastukları düzelttikten sonra Firdevs Hanım geniş bir nefesle ona baktı, sonra ağır bir süzgünlükle gözlerini kapayarak elini uzattı ve Behlûl'ün elini tutarak, öyle, gözleri kapalı, sanki gözlerinin içinde hayaline tasarruf ederek, sıktı...

Behlûl kendi kendisine, "Ooo!.." diyordu, "mesele ciddiyet kesbediyor. Nihayet aşk ilan olunacak. Annelerden sonra kızlar; evet, fakat bilmem ki sevda felsefesinde bu kaidenin makûs bir sureti var mıdır?" Behlûl hiçbir zaman Firdevs Hanım'la şakalaşmaktan başka bir münasebet tarzı tesisini düşünmemişti. Firdevs Hanım'a bir

kadın değil, bir hususi nev'in tetkik olunacak numunesi nazarıyla bakardı. Bu dakikada elini bu kadının elinde sıkılıyor hissetmekten garip bir eza duydu. Nefsinde henüz öyle bir şey kalmış idi ki bu kadınla gülüşmekten başka bir şeyi andıracak münasebetlerden kaçınıyordu. Yavaşça, Firdevs Hanım'ın uzak bir rüya üzerinde uyumaya çalışan kapalı gözlerine bakarak, elini çekti.

Firdevs Hanım bir kelime söylemeden gözlerini açtı ve o derinlerden geliyor zannolunan nazarının bir sitem mânasıyla baktı. Behlül şimdi ayağa kalkmış idi. Ötede kanepenin üstüne, geridona, yere serilen moda ceridelerinin karşısında istişare eden Peyker, Bihter ve Nihal'den mürekkep zümreye sesleniyordu:

“Eminim ki bensiz karar veremiyorsunuz! Nihal için düşün-
düğümüz şeye Peyker Hanım ne diyor?..”

Cerideleri demet demet Firdevs Hanım'ın yanına taşıdılar, artık hep birleşmiş idiler, Bihter kendisi için düşündüğü şeyi gösteriyordu. Bihter muhalefet gösterdikçe Behlül'ün fikrini kabulde ısrar eden Nihal, Bihter artık itiraz etmemeye başladıktan sonra Japonya kıyafetinden uzaklanıyor gibiydi. Behlül Peyker'e, “Ya siz, ya siz?” diyordu, “Bilir misiniz? Ben sizin yerinizde olsam nasıl bir şey yapardım.”

O zaman giyinmek hakkında bir nazariye silsilesine başlayarak bunları Peyker'in güzellik tarzına tatbik ediyor, “Siz, asıl sert çiğ renklerden kaçmalısınız,” diyordu; “sizin sarıya benzeyen gözle-
riniz, kumral zannolunan saçlarınız, hafif saz renginiz, bütün o mübhem renkleriniz donuk, solgun şeyler ister. Sizin güzelliğinizi ben güneş çekildikten sonra renkleri silinmeye, tatlılaşılmaya baş-
layan bir akşam güzelliğine teşbih ederim, buna öyle bir çerçeve lazımdır ki renklerin o muhteriz tecellisine kuvvetten ziyade zaaf versin. Daha solgun, daha mübhem, nasıl tabir etmeli, daha akşam güzelliğiyle güzel olabilirsiniz...”

Behlül, Peyker'le ziyade iştigal ediyor ve onunla iştigal ettikçe hâlâ bu kadın için kalbinde sönmez bir arzunun vücudunu bul-
maktan şaşıyordu. Peyker eliyle onu tevkif ederek, “Kâfi! Kâfi!” diyordu, “bütün bu kaidelerinizle bizi büsbütün şaşırtacaksınız...”

Bihter sükût ediyordu. Behlül, Firdevs Hanım'la, Peyker'le, hatta Nihal'le iştigal ederken kendisinde tahlil edilemez bir eda hissediyor; hepsini orada bırakıp yalnız başına bunların yanından kaçmak hevesi veren bir şey duyuyordu. Asabî ellerle cerideleri karıştırıyor,

Behlül'e ters bir şey söylemek için bir fırsat bekliyordu. Annesine sordu:

“Siz anne, nihayet karar verebildiniz mi?”

Firdevs Hanım'ın zihninde bir fikir yuvarlanıyordu. Alla karıştırmış düz siyah bir şey yapacaktı ki göğsü pek aşağıya inmeksizin omuzlarına kadar yayılarak açık olacak, kolları bâzûlarına kadar yalnız bir düğme ile tutturulduktan sonra ince ince kıvrıklarla aşağıya kadar bir cepken tarzında dökülecekti.

Behlül, “Evet, evet, anlıyorum,” diyordu; “bütün yaşlarının ilerlediğinden korkan kadınlara göstereceksiniz ki bir kadın seneleri yalan çıkararak genç kalabilir ve her zaman gösterilecek bir göğüsle kollara malik olabilir.”

Bihter avdet etmek için acele ediyordu. Bugün Behlül onun üzerinde iğrenç bir adam tesirini husule getiriyordu ve bu adam tarafından temellük edilmiş olmak onu kendisinden de tenfir ediyordu. Birden burada karar verdi: Bir şey icat edecekti, kocasına söylenecek öyle bir şey bulacaktı ki bu adamdan onu kurtarsın.

Avdet ederken sandalda bir kelime bile teati etmediler; fakat Bihter'de Behlül'e bir şey söylemek, onu tahkir etmek, bir kelime ile aralarına artık unutulamayacak bir adavet koymak ihtiyacı vardı. Sebebini pek iyi bilmiyordu, fakat bu adamı tokatlamak istiyordu.

Yalıda Nihal önden koşa koşa çıkıyordu, onlar merdiveni yan yana çıktılar. Behlül'de ufak bir halecan vardı, Bihter'de galeyan eden hiddeti uzaktan hissediyordu amma bunu kendi istemiş, kendi hazırlamış idi; onu bir haftadır devam eden kayıtsızlıktan çıkarmak için her şeyi yapacaktı; fakat şimdi onun yanında bir kelime söyleyemiyordu. Ayrılacakları sırada, sofada durdular ve birbirine baktılar.

Behlül dedi ki:

“Size bir şey söylemekliğime müsaade etmez misiniz?”

Bihter, “Söyleyiniz!” dedi. Behlül eliyle odasını göstererek, “Orada!” diyordu, “burada nasıl olur? Düşününüz bir kere, bizi işitebilirler...” Bihter'e daha ziyade sokulmuş, fısıldayarak söylüyordu. Bihter başını sallayarak, “Sizin odanıza mı? Asla!..” diyordu.

Sesinde bir istihza ile Behlül sordu:

“Niçin? Benden korkuyor musunuz?”

Bihter cevap vermeyerek dönmüş idi, gitmeye hazırlanıyordu. Behlül elinden tuttu, eğilerek kulağına diyordu ki:

“Lakin neden?... Beni dinlemeden gidemezsiniz. İşliyor musun Bihter? gidemezsin...”

Ve yavaş yavaş onu odasına çekiyordu. Bihter elini kurtarmaya çalışıyordu. Fakat artık odada idiler. İkisini de bir halecan lakırdı söylemekten men ediyordu. Tekrar uzun bir nazarla, düşmanca bakıştılar; birden Bihter hemen oraya, bir iskemleye düştü, ve hır-sından iki eliyle yüzünü kapayarak, ağladı.

Behlül şimdi dizlerinin dibine oturmuş, onun serbest serbest ağlamasına müsaade ediyordu, bu buhran çok sürmedi. Bihter artık yalvarıcı bir sesle diyordu ki:

“Rica ederim, beni bırakınız, bırakınız... Nedir bilmiyorum, fakat bu beni öldürecek. Sizin ne iyi bir dostunuz idim, şimdi size düşman oluyorum, sizden nefret ediyorum, sizinle beraber kendim-den nefret ediyorum. Yine sizinle eskisi gibi sadece bir dost olurduk; birbirimizi lekesiz, azapsız bir muhabbetle severdik.”

Behlül kendisini sevdirmek isteyen bir çocuk sokulganlığıyla onun dizlerine dayanıyor, başını koluna koyuyordu:

“Lakin,” dedi, “sizi böyle sevememek kadar azap olur mu? Bil-seniz bir haftadan beri ne kadar muztarip oldum. Bir daha sizinle böyle yapıyalmaz kalamayacağım, bir daha sizi böyle dizlerinizin dibinde dinleyemeyeceğim zannediyordum. Nasıl mümkün olur, Bihter? Sizi sevmemeğe mahkûm olduktan sonra ben nasıl yaşa-rım? Fakat sizi böyle sevmek, ayaklarınızın altında bahtiyarlıktan ölerек, ölmekten bahtiyar olarak sevmek... Ah! sizi sevediğim, size bunları söyleyemediğim dakikalar, işte onlar birer azaptı, birer işkence idi. Siz de beni seviyordunuz, uzaktan uzağa bunu his-sediyordum, şu halde bahtiyar olmak için ne mâni vardı? Bugün bahtiyar olduktan sonra sevişmemeye, bu saadeti kendi ellerimizle öldürmeye sebebiyet verecek ne olabilir?”

Bihter şimdi daha ziyade söyletmemek, bu muhakeme zemini üzerinde onu daha ziyade dinlememek için elinin tersiyle Behlül’ün ağzını kapıyordu. Behlül bu eli öpüyordu. Burada, bu kadının ya-nında, onun şu gasy eden havasında Behlül kendisini değişmiş buluyordu. Artık söylediklerini hissediyordu, artık bir oyun icra eden sahte sıfatından çıkıyor, söylediklerinin gerçekliğine nefsini teslim ediyordu. Yavaşça Bihter’in yanına oturmuş idi, onu yavaş-ça kendisine çekerek hafif bir sevda zemzemesi kabilinden ancak mahsus bir sesle:

“Oh! Bilseniz, sizi sevmekle neler kazanıyorum: Hayatımı, kendimi, varlığımı, işte siz bana bunları kazandırılıyorsunuz. Sizi sevmeden evvel hissiz, ruhsuz bir şeydim; bütün o koştuklarım, o uğraştıklarım yapılmak için yapılmış şeyler, boş geçirilmek istenilmeyen bir gençliği doldurmuş olmak için icat olunan yalanlardı. Anlıyor musunuz? Bütün o hayat baştan başa bir yalandı. O yalanların içinde ruhumun bozulduğunu, artık onda saf ve ulvî bir muhabbetle titremek istidadının mahvolduğunu hissediyordum. Siz bunların hepsini değiştirdiniz, o ölmüş zannolunan ruhun bütün saf ve pakize emellerini uyandırmış oldunuz. Artık sevmeye iktidarı yok kıyas edilen kalbin o vakte kadar hiç sevmediğini bundan sonra, yalnız bundan sonra ve yalnız sizi seveceğini siz gösterdiniz.

Bilsen Bihter, seni nasıl seviyorum? Seni ölünceye kadar, öldükten sonra bile, nasıl seveceğimi bilsen... Sen de beni seviyorsun, değil mi, Bihter? Benim olacaksın, yalnız benim, değil mi?”

Dudaklarıyla genç kadının dudaklarını araştırıyor, beklenen cevabı oradan dudaklarıyla toplamak istiyordu. Uzun, ve bu defa ruhlarının bütün ateşleriyle ciğerlerini söken bir buse içinde dudakları birleşti. Birden Bihter silkindi:

“Lakin bu çılgınlık!” dedi. “Bir saatten beri buradayım...”

Ayağa kalkmış idi, gitmek istiyordu. Behlül de şimdi ayakta idi, onu ellerinden tutarak salıvermemek istiyordu. Birbirine bakıyorlardı. Tekrar öpüştüler ve gene kadın ellerini kurtararak kaçtı.

Bu ikinci mülâkattan sonra Bihter’in bütün azapları sükût etmiş oldu. Artık kendi kendisine itiraf ediyordu ki Behlül’ü seviyor! Yavaş yavaş son endişeler sevdasının ufkundan siliniyor, orada gittikçe incila kesbeden bir münevver sabah inkişaf ediyordu. Bu aşk günahının bütün memnu lezzetleri onun garam atısını öyle mest ederek teskin ediyordu ki artık bu sevdanın haricinde kalan hayatı siliniyordu. Bu muaşakaya bütün hüviyetiyle nefsini teslim ediyor: Ve şimdi bundan ne bir azap, ne küçük bir endişe hissediyordu. Kendisini bahtiyar, tamamıyla bahtiyar buluyordu; yalnız, dakikadan dakikaya, kalbinde birdenbire inkişaf ediveren bir korku, ancak bir saniye uyanıp sönen bir his, onu bahtiyarlığının içinde titretirdi.

Bu muaşaka onlar için asıl tehlikeleriyle, zorluklarıyla cazibeli oluyordu. Herkesin gözü önünde herkesten saklanan, yalnız, ikisine

ait gizli bir hayat vardı ki bütün gizlilikleriyle onları daha ziyade birbirine yakınlştırıyor, münasebetlerine bir fazla samimiyet veriyordu.

Dakikalardan ibaret fırsatlar oluyordu ki onlara birbirinin elini sıkırmak, küçük bir buse teati etmek, iki kelime ile bir mülakat vaadi almak için ancak müsaade ediyordu. Mülakatları pek nadir idi, yalnız kalmak için fırsat bulamayan nişanlılara mahsus daimî bir iştiyak içinde idiler.

İkisinde de her vakit tatmin olunacak hevesler kalıyor, aşklarının bu nadir ve kısa zamanlarında teskin edilememiş emellerle birbirine mütihazsır bulunuyorlardı. Bütün etraftan korkuyorlardı, münasebetlerinden evvel pek tabîi görülecek şeyler şimdi fark edileverecek olursa bütün esrarı meydana çıkarmak için kâfi birer sebep hükmünü alıyordu. Bir gün karşı karşıya, yalnız gözleriyle birbirine gülümserken birden Adnan Bey'in gözlerini onlara bakıyor görmüşler ve ikisi birden sapsarı olmuşlardı. Böyle bakışırken fark edilmiş olmak Bihter için o kadar ehemmiyet kesbetti ki o gün saatlerce kocasının birden üzerine yürüyerek ve ellerini kavrayarak "Bana hıyanet ediyorsun, bunu senin gözlerinde gördüm!" demesinden titredi. Bütün ev halkını vâkıf da sükût ediyorlar kıyas ettiren bir şüpheden kendisini kurtaramıyor; onların yanında adeta yavaş söylemeye, Nesrin'le Şayeste'nin mümkün mertebe uzaklarında kalmaya lüzum görüyordu. O vakte kadar bu hizmetçilerde vücudu nazarı dikkatinden kaçamayan isyanı ezmek için bir fırsat kaçırmazken şimdi halinde onlarla artık uğraşmaktan feragate benzeyen bir şey vardı.

Bihter Nihal'le birbirinden uzak gibiydiler. Şakire Hanım'ın ayrılışından sonra aralarına artık saklanmak mümkün olamayan bir kin girmiş idi. Nihal ondan hep kaçıyor. Şimdi o babasından da kaçıyor, evin içinde hemen herkese karşı süzgün çehresinde dargınlıklar hissediliyordu.

Ara sıra Bihter'de Nihal'e sokulmak, bu çocukla tekrar muhabbet tesis etmek için çare bulmak ihtiyacı uyanırdı. Onu beraber almak için sokağa çıkmaya lüzumlar icat ederdi. Nihal onunla beraber bulundukça başkalaşır, fakat eve avdet edince yine ondan kaçan, mürebbiyesiyle köşelere çekilen bir çocuk olurdu.

Şimdi Bihter, bir evin içinde bulunmakla beraber bu çocuktan böyle ayrı kalışına memnun oluyordu. Ondandır korkuyor denebilir-

di, hissediyordu ki Nihal kendisinden kaçmasa o ondan kaçmaya mecbur olacaktı.

Bir gün bunu Behlûl'e itiraf etmiş idi. "Bilsen," demiş idi, "en ziyade Nihal'den korkuyorum."

Behlûl bunun mânasını anlayamayarak sormuş idi:

"Nihal'den mi? Sebep? Kıskanıyor musun, civanım?"

Nihal'i, bu çocuğu kıskanmak mümkün müydü? Ne için kıskanacaktı? Behlûl'e yalnız, "O! Ne garip bir sual!" demiş idi; beyinlerinde buna dair başka izahat teati edilmedi.

Bir gün Behlûl ondan büyük bir şey istedi, ilk önce söylemeye cesaret edemiyordu. Bu ricası o kadar icrası mümkün değil gibi görünecekti ki Bihter onu dinlemeden reddedecekti. Söylemeden evvel ondan muvafakat vaadini almaya çalışıyor, ne olduğunu haber vermeden onun terasındaki kolaylıktan bahsediyordu. Bihter anlamadan evvel vaat etmek istemiyordu. Nihayet o söyleyince hayretinden bir küçük sayhayı zapt edemedi:

"Benim odamda?... Bütün bir gece! Siz çıldırmışsınız..."

Daha ziyade dinlemek istemiyordu. Kabil değil, buna muvafakat edemeyecekti. Bütün melhuz olan tehlikeler mümkün olmasa bile kocasına ait olan bu mahremiyet köşesini telvis etmeyecek idi. O zaman artık kendisine o kadar alçak bir kadın nazarıyla bakacaktı ki yaşamaya kuvvet bulamayacaktı. Elleriyle bu fikri itmek isteyerek, "Mümkün değil!" diyordu.

Sonra birden aklına başka bir fikir geldi. Bir geceyi tamamıyla Behlûl'le geçirmek sevda saadetini ikmal edecek, bütün nakıs kalan emellerin mükâfatını verecek bir şey hükmünde idi. Bu öyle bir şeydi ki onu tamamıyla âşığının edecekti. Behlûl'e:

"Hayır, öyle değil," dedi, "fakat bir gece sizin odanızda..."

Bu fikir ikisini de halecan içinde bıraktı. Bir geceyi beraber geçirmekle birbirinin üzerinde temellükleri teeyyüd etmiş olacak, artık aralarında hiçbir yabancılık kalmayacaktı; asıl o gece birbirinin olacaktı.

Fakat nasıl?

Bihter, "Bana bırakınız," diyordu; "bir gece, yalnız bir gece değil mi?"

Behlûl'ün yazı odasından bir kapı ile geçilir küçük bir yatak odası vardı ki Bihter burasını yalnız eşiğinden bakmış olmakla tanırdı, bu oda onun için Behlûl'ün bir esrar mahfazası idi. Evet,

burada bir gece geçirecek ve bu suretle Behlül'ün bütün ruhuna tasarruf etmiş olacaktı.

Bu fikir, onlarda doğduktan sonra, münasebetlerinde bir halecan devresi başladı. Bihter buna cesaret etmekle her şeyi tehlikeye koymuş oluyordu. Odasında gaybubeti hissolunabilir, yahut gecenin vakitsiz bir hengâmında bir tesadüfle her şey meydana çıkmış olurdu. Bihter bu tehlikeleri düşünüyor ve bu tehlikelerin verdiği korkularla o tasavvur başka bir kıymet kesbediyordu. Aşkta âsabını uyutacak bir sükûn değil, böyle korkular, heyecanlar, titreyişler istiyordu. Buna bir de fedakârlık lezzeti inzımm ediyordu. Böyle tehlikelere atılmakla “Görüyor musun? İşte bunlar bütün senin için!” demiş olacaktı.

Bir gece, herkes uyuduktan sonra, o, yatağından süzülerek inecek, çıplak ayaklarına terliklerini takacak, omuzlarına bir şey atacak, nefes almaktan korkarak kapısını açacak... Ah! O heyecan dakikası!... Kalbinin çarpıntısını işittikçe ayak sesleri tevehhüm edecek, bir demirden el bileklerini sıkıyor, bir boğuk ses kulaklarına “Nereye gidiyorsun?” diyor zannedecek. O zaman hepsini itiraf edecek, “Oraya! Ötekinin odasına!” diyecek; kalbinin taze emellerine bir tesliyet katresi serpilemeyen bu zıfaf haclesinden kaçarak ötekinin, o günahının ihtiras yuvasına koştuğunu söyleyecek, bunu söyledikten sonra orada, bilinemez nasıl bir intikam darbesiyle yıkılacak, önünde korkunç bir âti girdabı bırakarak bütün hayatı mahvolacak; fakat o yine bahtiyar, böyle her şeyi kaybetmekten, hatta ölmekten bahtiyar, yine aşkına koşacak...

Kaç kereler böyle yatağından, karanlıklarda bir cinayet fikrinin hummasıyla hareket edenlere mahsus ateşlerle kavrularak inmiş, odasının kapısına kadar gitmiş idi; fakat orada tevakkuf ediyor, gözleri karanlıkta bir noktaya dikilerek uzun bir intizar içinde, hareket edemeden, kalıyordu, böyle ne beklerdi? Zulmetlerin bir ilham lütfuna muntazır gibi dururdu.

Hissederdi ki o dakikada, onun gibi nefes almaya cesaret edemeyerek, birisi kendisini bekliyor, halecanından bayılarak her dakika odasının kapısında bir hareket tevehhüm ediyordu. Onun da böyle intizarını düşündükçe garip bir itminan duyar ve artık daha ziyade cesaret etmekten vazgeçerdi.

Behlül gözleriyle “Yine gelmediniz!” derdi. O, bir dakika, fırsat bekleyerek Bihter'e bakar, yalnız kalmak için, yalnız bir kelime

söyleyecek kadar onu yalnız görebilmek için gözleriyle rica ederdi. Bihter bir gecesini ona vermeden evvel onun hiçbir şey söyleyebilmesine imkân bırakmıyordu.

Behlûl şimdi her gece evde idi. Haftasının hemen yarısını harîce geçirmek itiyadında iken işte bir aydan beri bir gece bile gaybubet etmiyordu. Adnan Bey ikide birde onunla latife ediyor, “Behlûl târiki dünya¹⁶ oldu!” diyor, sonra buna birtakım sebepler icat ederek Behlûl’ü böyle inzivaya mecbur eden bir meyus aşkın vücuduna zâhib oluyordu. “Behlûl bütün muvaffakiyetlerini nakleder, mümkün olsa da mahrumiyetlerini de naklettirebilsek!” diyordu.

Bihter bu latifeler esnasında gözlerini çevirir, ikisine de bakamazdı; mümkün olsaydı da herkese bağırıyordu: “Lakin anlamıyor musunuz? Behlûl benim için, yalnız benim için her şeyi terk etti.”

Evet, yalnız onun için her şeyi terk etmiş idi de o bir gece bulup ona veremiyor, “İşte ben de bütün hayatımı senin için tehlikeye atıyorum!...” diyemiyordu.

Nihayet bu geceyi bulabildi.

Düğüne artık karar verilmiş idi. Düğün yalnız aileye mensup olanlarla pek sıkı dostlara mahsus olarak bir müsamere ile başlayacaktı. Firdevs Hanım kızlarıyla, Nihal’le bu müsamereye davet edilmiş idiler; çarşamba günü gidecekler, perşembe günü akşamüzeri avdet edeceklerdi.

Çarşamba günü yalıda azîm telaş vardı. Henüz sabahleyin Firdevs Hanım’la Peyker elbise kutularıyla gelmişlerdi. Burada hazırlanılacak ve mahsus tutulan bir istimbotla düğün evine gidelecekti. Beraber götürülecek şeyler o kadar çok idi ki başka bir çare bulunamamıştı: Gecelik esvablarından, tuvalet takımlarından, perşembe günü giyilecek elbise kutularından mürekkep bir alay eşya vardı. Herkes bu gürültüde şaşırıyor, Firdevs Hanım kendisine bir muavin bulamayarak bağırıyor, Nesrin’le Şayeste bu müstesna günde herkesten ziyade kendileriyle iştigali daha muvafık bularak odalarından çıkmıyorlar, Bihter dolabının bulunamayan anahtarı için kıyametleri koparıyor, Peyker korsesinin şeridini çekerken koparan kocasıyla kavga ederken Firdevs Hanım’a yardım etmek için Katina’nın yalnız bıraktığı Feridun ağlıyordu. Karısına muavenet

16 târik-i dünya: dünya işlerinden elini çeken

etmek için odasından çıkmayan Adnan Bey'e Bihter, "Beni yalnız bıraksanız daha rahat giyineceğim," diyor; sonra kocasının eline pudra tütününü tutuşturarak omuzlarını gösteriyordu:

"Mademki gitmek istemiyorsunuz, bari iş görünüz."

Uzaktan Firdevs Hanım'ın sesi iştiliyordu:

"Bihter! Bana maşalarını göndersene!..."

Nihal'in potinlerini iliklerken düğmesini koparan Beşir iğne iplik istemek için Şayeste ile Nesrin'in kapandıkları odaya vuruyor, aşağıdan nihayet iğne ile iplik bulan Mlle de Courton Türkçesine mahsus telaffuzla bağırıyordu:

"Beşiğ! Beşiğ!... Buğaya gel. Buğda vağ!..."

Behlül oda kapılarına uğrayarak soruyordu:

"Muavine ihtiyacınız yok mu? Evin içinde boş adam var..."

Bihter hepsinden evvel hazırlanmış idi, yalnız belinin kordelasını iğnelemekte Adnan Bey umulmaz bir beceriksizlik gösteriyordu. Behlül'e bağırdı:

"Behlül! Buraya gel. Burada iş var..."

Bihter gülererek sıkılıyor, bunu Behlül'e havale edilemeyecek kadar mahrem bir iş buluyordu. Behlül diz çökmüş, amcasının elinden iğneyi alıyor, "Nihayet!" diyordu; "Sabahtan beri boş yere hizmet teklif etmekten usandım."

Behlül bitirerek ayağa kalktı, Adnan Bey galiba uzaktan kahkahası işitilen Nihal'e bakmak üzere aralık kapıdan geçmiş idi, Bihter'le Behlül yalnız idiler, birbirine baktılar.

Behlül sokuldu ve yavaş bir sesle: "Ne güzelsiniz!" dedi; "Sizi böyle güzel gördükçe ağlamak istiyorum."

Bihter bütün şebabının şaşaa ve ziynetiyle, gerdanını, kollarını açık bırakarak iki taraftan sinisini sardıktan sonra dökülen ve uzun eteğiyle billurdan bir bahar heykelinin dalgalanan devamını teşkil eden ipeklerin beyazlıkları içinde ince ve uzun kametiyle güzelliğin bir zafer timsali gibiydi.

Behlül'e bakarak mübhem bir tebessümle gülüyordu. Birden o güne kadar söylenmemiş bir şeyi ona söylemek, bu haliyle kendisini bir kelime içinde ona vermek için bir ihtiyaç duydu: "Ne için?" dedi, "mademki seni seviyorum."

Behlül ellerini tutmak ve öpmek istiyordu, Bihter etrafına bakarak ve Behlül'ü iterek mırıldandı:

"Bırakınız, çıldırdınız mı? Yarın gece..."

Yarın gece!... Bunu düşünmeden söylemiş idi. Nasıl? Yarın gece mümkün olabilecek miydi? Bilmiyordu. Fakat Behlül'ün ona bakışında öyle derin bir meftuniyet, demin dudaklarından çıkan birkaç kelimede öyle samimi bir istirham var idi ki mümkün olsun olmasın artık yarın gece ona gidecekti.

Behlül bir şey söylemeye vakit bulamadı. Adnan Bey "Size şık birini getiriyorum!.." diyen sesiyle orada idi.

Nihal'i getiriyordu. Nihal, nihayet herkesin gülünç bulduğu Japonyalı kıyafetinden vazgeçmiş idi. Ona simasının bütün rakik zarafetini teyid edecek bir şey bulmuşlardı. Solgun bir sarı ile beyazdan hasır şeklinde dokunmuş bir şeydi. *Corsage* gövdesinin yarısından başlıyordu. Boğazından oraya kadar beyaz boncuklarla işlenmiş bir göğüslük takılmış, yenler ince kollarını yarı üryan bırakan ince gazlardan yapılmış idi.

Yalnız o kadar; ne saçlarında bir çiçek, ne üzerinde bir mücevher parçası; sade, zarif bir elbise; fakat Nihal bu elbisesinin içinde öyle ince, öyle havaî bir güzellikle güzel idi ki Bihter bir hayret nidâsını zapt edemedi:

"Oh! Benim mini mini Nihal'im!.."

Koştı, Nihal'in iki ellerinden çekerek onu öptü, ellerinden bırakmayarak çekiliyor, ona bakıyordu; sonra Adnan Bey'e bakarak, "Ne güzel kızımız var!" diyordu.

Behlül diyordu ki:

"Bilir misin, Nihal? Ne giysen sende yine bir Japonyalı kız görüyorum. Bilmem bu fikir bana nereden geldi? Fakat öyle zannediyorum ki sen güzel, insanın parmakları arasında kırılacak kadar zarif, ince bir Japonyalı'dan başka bir şey değilsin..." Sonra kulağına eğilerek soruyordu:

"Hani ya Nihal, sen bana şuradan, kaşının ucundan, o Japon yelpazelerinin üzerindeki çizgilere benzeyen kaşından öptürecektin..."

Nihal gülerek, eliyle kaşını saklayarak çekiliyor, "Beni hâlâ çocuk zannediyorsunuz," diyor, sonra babasına bakarak soruyordu:

"Değil mi, baba, artık Behlül beni öpemez, değil mi?.."

Bihter ötede aynasının önünde mücevher takımlarını çıkarıyordu. Ona Adnan Bey tarafından izdivacı müteakib nefis bir zümrüt takım hediye edilmiş idi ki şimdiye kadar takılmak için bir fırsat bulunamamış idi. Nihal bunu görmemiş, yalnız kızlardan işitmiş idi. Ne kadar demişlerdi? Hizmetçilerin ağzında ifrat kesbeden bir

fiyat mukabilinde alınmış idi. Nihal'in yalnız kulaklarında etrafı mini mini incilerle ortasında tek birer küçük taştan ibaret bir küpesi vardı. Kaç kere onları görmek için Bihter'den rica etmeye niyet etmiş idi. Her defasında da kıskanıyor görünmek korkusu mâni olurdu.

Şüphesiz kıskanıyordu; yalnız bunları değil, en küçük şeyleri kıskanıyordu; ve bu, biçare ruhunu daimi işkenceler içinde ezerdi. Nihal bu hissini pek iyi anlamış idi. O şeylerin kendilerini değil, onların delâlet ettiği mânâyı, evet, babasının kendisini unutarak hep bu kadını düşünmesini kıskanıyordu

Bugün hayatında birinci defa olarak bir düğüne gitmek sevinciyle bahtiyar iken orada, Bihter'in bir kanepede üstüne henüz kapağını açmaksızın bıraktığı al kadife kutunun müşahedesiyle kalbinde bir şey buruldu. Şimdi kutuyu Adnan Bey açıyor, hem tarak hem iğne olarak kullanılabilen bir parçayı göstererek Bihter'e soruyordu:

“Saçlarına mı takacaksın, gülüm?..”

Nihal kaçtı. Sofada Peyker hazırlanmış, içeride Katina'yı salıvermemek isteyen annesine sesleniyordu. Şayeste, Nesrin nihayet inmişlerdi. Beşir siyah setresini giymiş, al kravatını takmış idi. Nihal kravatın bağlanışına itiraz ediyor, parmaklarının bir iki darbesiyle tashih ediyor, “Aman Peyker Hanım! Bakınız benim Beşir'ime, ne güzel, değil mi, hepimizden güzel, değil mi rica ederim?” diyordu.

Nihayet hep hazır oldular, hep sofada Firdevs Hanım'a muntazır idiler; Nihal muhteriz bir nazarla Bihter'e bakmış, tarağı, küpeleri, parmağındaki yüzüğü görmüş idi. Nesrin'le Şayeste perşembe gününe mahsus esvab kutularını, gecelik çantalarını istimbota konmak üzere indiriyorlar, Mlle de Courton Nihal'e çarşafını giydiriyordu. Uzun eteğiyle çarşafınamayan Bihter'le Peyker mantolarını giyeceklerdi. Hâlâ odasından çıkmayan Firdevs Hanım'a, sabırsızlanarak, hep bağırlıyorlar, Feridun'u susturmak vazifesiyle memur edilen Nihat Bey, “Bari Katina'yı salıverin, çocuk üzüldü” şikâyetiyle odanın kapısına vuruyordu.

Birden Behlül bağırdı:

“Dikkat! Kapı açılıyor...”

Nihayet kapı açılmış idi, Katina yol vererek duruyordu. Hepsi mütebessim bekliyorlardı. Bir feşâfeş mukaddemesi Firdevs Hanım'ın ilerlediğini haber verdi. Onu eşikte görünce hep birden bir hayret nidâsını zapt edemediler. Bir müddetten beri artık daha ziyade ihtiyarlayan, daha ziyade çöken bu kadın bugün sanki tamamıyla

sönmeden evvel letafetinin son bir şaşaa halesi içinde görünmek isteyerek büsbütün değişmiş, on sene evvele avdet etmiş idi. Onu az kaldı tanıyamayacaklardı. Küçük Feridun haber verdi: “Anne!”

Firdevs Hanım’ın sıfatı, o büyükanneliğin müthiş sıfatı bile çocuğun ağzından düzgünlenerek, boyalanarak, gençleşerek çıkıyordu. O, şimdi etrafında uyanan bu hayreti fark etmemişçesine, daha düne kadar onu uzun iskemlesinde esir eden sızıları, sanki onları da sanatının sihriyle örterek, elli yaşının içinde genç ve güzel kalmış olmak zaferiyle ilerliyordu. Üzerinde o tasavvur olunan elbise vardı: Siyah bir eteklik, alla siyahın tezadı imtizacı¹⁷ içinde göğsünün ve kollarının beyazlıklarına bir fazla taravet veren ‘cor-sage’ ve sinisinin tâ ayrılık noktasında iri bir kırmızı gül...

Firdevs Hanım etrafa, “Sizi beklettim!” dedi ve gözlerinin derinliklerinden kopup gelen bir süzgün ve sitemli nazarla Behlül’e bakarak “Görüyorsunuz a, hâlâ genç ve hâlâ güzelim!..” demek istedi.

Bihter şimdi telaşla bağırıyor, herkese söylenecek bir söz, sorulacak bir şey buluyordu:

“Nesrin! Annemin çarşafını... Peyker! Feridun, Nihal’in odasında yatacak değil mi? Matmazel, rica ederim, gece çocuğu ara sıra yoklayınız...”

Sonra birden unutulmuş bir şey tahattur etti:

“A, çanta, çanta nerede, benim küçük el çantası?..”

Etrafa cevap bekleyerek bakıyordu. Herkes meşgul idi. Çarşaf lar giyiliyor, peçeler iştirilmek için Nihal’le Firdevs Hanım aynayı paylaşamıyorlar, yeldirme giyen Peyker ince tül örtünün saçlarını bozmasından korkuyor, Nesrin’le Şayeste bellerinden sarkan çarşaf larını başlarına iştirirmek için hanımlardan uzak bir köşeye sokuluyorlardı. O zaman Bihter, Behlül’e baktı:

“Rica ederim,” dedi, “odama bakar mısınız? Zannederim ki orada kaldı...”

Behlül koşarak gidiyordu, o dihlizde kaybolunca Bihter başka bir şey daha tahattur etti, kendi kendisine soruyordu:

“Ya eldivenler? Onları çantaya koymuş muydum?”

Şimdi herkes merdivenlerden iniyor, Nihal, Mlle de Courton’la öpüşerek veda ediyor, Adnan Bey, Nihat Bey’le rıhtımdan istimbota binişlerini görmek için pencereden sarkıyorlardı. Bihter eldivenleri

17 imtizac-ı tezadı: zıt uyumu

için koştı. Behlül odada, etrafa dağılan, kanepelerin, sandalyelerin üzerine serilen elbiseler, çamaşırlar arasında çantayı arıyordu.

Bihter, “Bulamadınız mı?” dedi, sonra birden çantayı yere, halının üstüne düşmüş gördü:

“İşte burada...”

Behlül çantayı aldı, fakat vermeyerek Bihter’e bakıyordu, “Yarın gece!” dedi.

“Evet, yarın gece!... Çantayı veriniz, rica ederim, herkes indi, yalnız kalışımıza bir mâna verirler...”

Behlül çantayı verirken birden bu yalnız kalmış olmak sözüyle tutuşan bir heves onu Bihter’in ellerinden tutmaya sevk etti. Dudakları birbirine kilitlendi; uzun bir buse ile, birbirini hırpalayarak öpüştüler, ikisinin de başları dönüyordu; ihtimal şu sırada, her türlü tehlike içinde, birbirinin kollarına düşeceklerdi. Birden bir gıcirtı, bir kapı gıcirtısı işittiler; titreyerek birbirini ittiler. Bihter dihlize atıldı; Behlül, kendini toplayarak takib ediyordu. Bihter, önünden geçerken, Mlle de Courton’un kapısı sallanıyor göründü. Şüphesiz hiçbir şey değildi, ihtiyar mürebbiye odasına girmiş olacaktı...

Nihayet o kadar heyecanlar içinde beklenen bu gece gelmiş idi. Evin içinde herkes uyuyordu, Bihter kocasıyla kısa bir buse teatisinden sonra aralık kapısını kapayalı belki saatler olmuş idi.

Düğün evinde hemen uykusuz, çılgınca bir eğlence içinde geçirilen bir geceden, perşembe gününün izdihamından, gürültüsünden sonra sersemleşmiş bir halde idi. Odasında çini sobaya ayaklarını uzatarak ısınıyordu. Birden kalbinde bir şey oraya gitmek için en emin dakikanın geldiğini haber verdi. Gecelik haliyle, omuzlarına yalnız bir atkı alarak, kapısına gitti; bu gece kapısının topuzunu çevirirken ne vücudunda bir korku ra’sesi, ne kalbinde bir halecan vardı; sanki gayet tabii bir şey yapıyordu. Odasının anahtarını beraber almış idi, kapıyı dışardan kilitledi; işitilmediğinden emin idi. Dihlizi geçtikten sonra artık hiçbir korkuya mahal yoktu; sofada, merdivenlerde, aşağı katta ne görülmek, ne işitilmek mümkündü. Dihlizde bir tesadüf ihtimaline karşı bir cevap hazırlamıştı. Uykusunun kaçtığından, kocasının kütüphanesinden bir kitap almak

için indiğinden bahsedecekti. Merdivenlerden, sofadan geçerken kendisini düşünmekten men ediyordu. Düşünürse, tereddüt ederse ihtimal geri dönecekti, ve geri dönmek istemiyordu, mutlak oraya gidecekti. Bir sairfilmenam ihtiyarsızlığıyla oraya sürükleniyordu. Behlül'ün kıynaşık kapısını itti. O kendisine muntazırdı. Bir kelime söylemeden, onu dinlemeden elinden tuttu; buradan, bu kapıdan uzaklanmak, o gidilecek yere, o esrar ile dolu sevda odaya¹⁸ bir an evvel giderek artık geri dönmek ihtimalini mahvetmek için kendisi onu sürükledi.

Ve nihayet Behlül'ün menekşe sularıyla ta'tir ettiği bu odanın havasında, kendisini gece vakti evin yalnızlıklarında ihtiyarsız dolaştıran bir müthiş uykudan uyanırcasına, silkindi; ve birden kırmızı kalpaklı lambanın pembe ziyasıyla etrafı, Behlül'ün serseri hevesleriyle bu yatak odasına yığılan bin türlü ufak tefeği, hususuy-la orada, köşede perdeleri çekilerek sanki saklanan yatağı görünce bunları, şu ayıbı canlandıran bütün bu ziyayı görmemek isteyerek iki elleriyle yüzünü kapadı. Behlül onu çekiyor, "Çocuk!" diyor, sonra ona teşekkür etmek için kelimeler buluyor, "Beni seviyorsun, Bihter! Oh! Bundan eminim, bu gece gelmiş olmak için herhalde beni seviyorsun..." diyordu. Sonra Bihter vicdanının azabından, hıyanetinin bu züllünden bahsetmek istedi; bunlardan bahsederse bir cinayet itirafından duyulan hiffeti bulacağına zâhibti.

Fakat sadasında bir şey fark ediyordu ki bu kendi kulaklarında bile yanlış bir nağmenin tesirini uyandırıyor.

Yoksa bu söyledikleri hep yalan mıydı? Hiçbir vicdan azabı duymuyor, bu hıyanetin züllünü ruhunun samimiyetiyle hissetmiyor muydu?..

Behlül, "Niçin böyle fikirler icat ediyorsunuz?" diyordu; "bu gecenin saadetini hissetmiyor musunuz? Bırakınız, bu saadet, le-kesiz, endişesiz kalsın."

Bihter onu haklı buluyordu, sustu; sonra birden başını Behlül'ün omuzuna koydu, "Evet, mademki seni seviyorum!" dedi.

Bu uzun geceyi beraber nasıl geçireceklerdi? İkisnin arasında hâlâ soğuk bir hava, bir yabancılık, münasebetlerinin soğuk bir nefesi vardı ki onları tamamiyle sevişmekten men ediyor gibiydi.

18 1901 yılındaki ilk baskısında "hücre-i sevda" şeklinde yazılan bu tamlama "sevda odası" olarak çevrilebilir. Yazar sadeleştirme yaparken "sevda odaya" şeklinde yazmayı tercih etmiştir.

Bihter odanın bütün eşyasını görmek istiyor, uzun uzun tevakkuflarla en olmayacak şeylerin karşısında kalarak odayı dolaşıyordu. Duvarı kadın resimlerine bakarken güldü. “Bütün elbise merakıyla alınmış şeyler...” diyordu.

Birden aklına bir fikir geldi. Behlül ona bütün muaşakalarını anlatsa, birer birer, bütün tafsilatıyla onları nakletse nasıl olurdu? Sevinerek, bir çocuk haliyle, bu fikre ellerini çırpıyordu. Behlül nazlanıyordu. Onun hayatında hiç muaşaka yoktu. En büyük günahı bir serçenin yüreğini bile dolduramazdı. Kendisi dünyada bütün erkeklerin en safı olmakla beraber en fena tanınmış idi.

Behlül söylerken gülüyordu. Bihter ısrar ediyordu, hayır, mutlak bu gece onun bütün hayatına, mazarına vâkıf olmalıydı. O zaman Behlül hikâyeler icat etti, gülünç muaşakalar anlattı; bu günahlar o kadar tuhaf şeyler idi ki Bihter hep affediyordu.

“Lakin hiç, hiç kimseyi sevmediniz mi?” diyor ve bu sual ile kaşları derin bir endişe ifade ederek yükseliyordu. Bu tuhaf hikâyeleri dinledikçe gülerken onda hafî bir elem uyanıyordu. Bu adamın hayatında bu gece de böyle gülünecek ve güldürmek için başka bir kadına naklölünacak bir tuhaflik olabilirdi.

Behlül bu endişeyi anlayarak onun ellerini alıyor, göğsüne çekeerek, “Seni, yalnız seni...” diyordu, ve sadasında öyle bir samimiyet vardı ki gene kadın bu vicdan nidâsını tâ menbaından içmek için dudaklarını uzatıyordu. Oh! Ne kadar bahtiyar idiler. Böyle, daimî bir aşkla sevişeceklerdi. Bihter bir aralık bir cümleye başlamak istedi. “Lakin,” dedi. Behlül soruyordu:

“Lakin?..”

Ya bir gün, mesela burada, böyle bahtiyarlıktan sermest iken öyle bir şey olsa ki o...

Kocasının ismini söyleyemiyordu. Behlül onu hemen temin etti. “Ne iyi olurdu!” dedi, “O zaman sizinle beraber buradan giderdik. O zaman büsbütün bahtiyar olurduk!...”

Bihter anlamıyormuşçasına yüzüne bakıyordu. Buradan nereye gideceklerdi? Demek o kendisiyle beraber yaşamak için her şeyi terk edebilecekti? Sahih, sahih, buradan beraber, yalnız iki kişi, artık bir daha avdet etmemek üzere, birbirinin kollarında ölmek üzere uzak, uzak bir yere gidebileceklerdi, öyle mi? Bu fikir onu mesut ediyordu, kalbinde adeta hemen şu dakikada görölmek, anlaşılmak için bir emeli bile uyanıyordu, iki ellerini Behlül’ün omuzlarına

koyarak, gözlerini gözlerine dikerek soruyordu: “Demek o zaman buradan giderdik!... Lakin nereye? Nasıl?...”

Behlûl, “Bilir miyim?” diyordu; “Uzak, her şeyden uzak bir yere...”

O zaman genç kadına bir sevda kasidesinin rüyalar içinde uyutan şiir ufuklarını açıyordu: Ummanları geçeceklerdi; aşklarına bir naz ile, neşe ile örülmüş yuva, öyle müstesna bir köşe bulacaklardı ki ebedî bir baharın taravetlerine âşîyan olsun. Ağaçlarının arasında kaybolunacak korular, saf mevceleri kenarında istîğraklar içinde uyuyacak şelaleler sevdalarının daimî bir bahar sahnesi olacaktı. Onları mini mini bir selamla alkışlayan kuşlar, saf tebessümleriyle tebrik eden çiçekler arasında kol kola, baş başa gezeceklerdi; sonra yuvalarına, gece kamerin, işitilmez hazin bir musikinin mezâmirine benzeyen ziyaları altında derûnî sevda nağmeleri dinleyerek avdet edeceklerdi. Küçük, zarif yuvalarında, yeşillikler içinde boğulmuş yeşil bir kafese benzeyen o kutunun içinde sevişecekler, hep sevişeceklerdi; o kadar sevişeceklerdi ki senelerin geçtiğinden habersiz, daima genç, daima bahtiyar, artık ölmemek istiyceklerdi; belki bu sevda köşesi o kadar cennetten bir parçaya benzeyecekti ki ölüm bile onları unutacaktı.

Behlûl yavaş yavaş, bu sevda şiirinin kendisini de latif bir hararet içinde saran tesiriyle mest olarak, söylüyordu. Bu hülya levhası Bihter’i uzaklara götürüyor, meçhul bir âlemin şiirle, aşkla örülmüş ufuklarına atıyordu. Bir kelime ilave ederse bu kasidenin saadet rüyasını ihlal etmiş olacağından korkarak sükût ediyordu. Yalnız bir şey düşünüyordu: Behlûl kendisiyle beraber gelebilecekti, her şeyi onun için terk edecekti... Şimdi onun boynuna atılmak, teşekkür etmek, “Bilsen beni ne kadar bahtiyar ediyorsun!” demek istiyordu. Evet, artık bahtiyar idi; artık günahının işte mükâfatını topluyordu.

Bu gece avdet etmek zamanının geldiğine hükmedince Bihter birden bir korku duydu. Gelirken hiç avdeti düşünmemiş idi. Neden korktuğunu tayin edemiyordu. Geldiği gibi gidecekti. Giderken melhuz olan tehlike aynıyla gelirken de mevcut idi. Odasından hiçbir halecan duymaksızın çıkmış iken şimdi tekrar oraya avdet etmek için korku duymasına bir mâna veremiyordu. Karanlıktan, gecenin nefesinden, uzun sofalardan, duvarlardan, her şeyden korkacağına, birtakım eller uzanarak kendisini tutacağına, bir haşyet sayısıyla zulmetlerin içinde düşüp bayılacağına hükmediyordu;

fakat gitmek lazımdı, daha ziyade duramazdı, sabaha karşı evin içinde uyananlar olabiliirdi.

Behlül kapısını yarı açık bırakacaktı. Bihter omuz atkısını kaparak bir cesaret hamlesiyle atıldı. Sofada karanlıktan geçerken koşuyordu, merdivenlerin bir basamağında tahta gıcırdadı, bir adım daha atamayarak durdu, sonra durmaktan korktu. Kapısının önüne kadar nasıl geldiğine vâkıf değildi. Orada anahtarı tahattur etti. Anahtarı nereye koymuş idi? Bunu düşünmeden evvel anahtarı bulamamak ihtimalinin neticelerini düşündü. Mümkün değil anahtarın nerede olabileceğine hatırasını sevk edemiyordu. Ebediyet kadar uzun bir dakika geçti; artık takatini kıran bir mücadelede son kuvvetini sarf etmişçesine oraya düşüverecekti. Birden tahattur etti, anahtar atkının kordelasına bağlanmış, göğsünde sallanıyordu. Nasıl olmuştu da bunu görmemişti?

Kapıyı açarken titriyordu. Gürültü olup olmadığını tayin edemedi, odasına girip kapısını kapadıktan sonra bir müddet durdu, etrafı dinliyordu. Hiç, hiçbir ses yoktu. Bu büyük ev derin bir uyku içinde, her şeyden habersiz, geniş geniş nefeslerle uyuyordu.

Demek gecelerin kara gözlerinden başka hiçbir göz onu görmemişti, demek bu kadın bu geceyi başka bir odada geçirmiş idi de buna kimse vâkıf olamamıştı. Bihter bunun bu derece kolay olabildiğine şaşıyordu. Şu halde isterse yarın gece, isterse her gece oraya gidebilecekti.

Nihayet belki bir defa görülebilirdi, fakat bundan artık korkmaya sebep yoktu; mademki onunla beraber gideceklerdi, tâ ummanların öte tarafına... Bihter kendisini Behlül'ün kolunda, yeşil ormanlar içinde, mai şelaleler arasında bir aşk istiğrakı içinde yavaş yavaş yürüyor görüyordu.

Nihal için bu düğün o vakte kadar sarahatle anlaşılamamış, yalnız hissedilerek mübhem kalmış birçok hakikatlerin birden inkişafı hükmünde olmuş idi. Hep gördükleri, tanıdıkları hayatın uzaktan görülmüş mahdud köşeleri idi. İnsanları, hususıyla kadınları, kendi âleminin kadınlarını bu derece yakından görmemişti.

Düğünde hiç eğlenmemişti, daha ziyade, o zamana kadar uzak-tan görülerek tamamıyla temyiz edilemeyen birçok hakikatlerin anif bir sadmesi ile ona çarpmasından yaralanmış gibiydi. Düğünden avdetinden sonra bu iki gün içinde görülen çehreler, işitilmiş cümleler, bir düğün evinin, vukuatını teşkil eden bütün o küçük küçük levhalar, gürültüler, çalgılar, karmakarışık, hep birden bir âlemin patlayarak bulutlar içinde deveren eden bir perişan enkazı şeklinde, beyninin içinde çalkalanıyordu.

Neler görmüştü? Neler işitmişti? Bunlara bir intizam veremiyor-du; düğünü sıra ile birisine hikâye etmek lazım gelse kaybedecek, vakaları birbirine karıştıracaktı.

İlk gece hususi bir müsamereden ibaretti: Buna yalnız akrabadan olanlarla pek iyi görüşülen birkaç aile davetliydi. Bu gece herkes eğlendiğine kaniydi. Nihal eğlenip eğlenmediğine pek vâkıf değildi. Göğsü korsesinden taşan şişman bir genç kadın vardı ki Kadıköy sahnelerinde dinlenen muganniyelerin taklidini yapmak için saatlerle boğazını yırtmış, nihayet Peyker'i piyanoya geçirerek bu taklit ziyafetine bir çoban rakısıyla hâtime vermiş idi. Bu o derece temaşaya şâyan bir şey addediliyordu ki hizmetçiler bile gülmekten kırışarak sofanın kapılarına yığılıyorlardı, iskemlede oturamayarak kendisine yere bir minder kodurtan bir ihtiyar hanım vardı ki şişman genç oynarken ikide birde vecde gelerek, "Oh! Ömrüne bereket!.." diyor, sonra eliyle gelin olacak kıza bir şey işaret ederek sesleniyordu:

"Elmas kızım! Senin elinden istedi gönül! Bu yok olası ihtiyarlık! Beni yerimden kaldırmıyor ki..."

Gelinin annesi Firdevs Hanım'ı ara sıra kaldırıyor, ikisi beraber

çıkarak kapısının bir kanadı kapalı duran bir odaya giriyorlar, bir iki dakikalık bir gaybubetten gülerek, birbirinin kulaklarına bir şey fısıldayarak avdet ediyorlardı.

Bir aralık saz takımı tertip edilmişti. Peyker piyanoda kaldı, Bihter için bir ud buldular, şişman genç “Daireyi kimseye veremem!” diyordu, minderde oturan ihtiyar hanım “Firdevs’ime de bir daire bulunuz. O karışmazsa dinleyemem” diye bağırıyor, sonra takıma seslenerek “Hiç seni sevmeyeni sevmeye lezzet mi olur” şarkısının unutulmamasını tembih ediyordu. Validelerden biri kızının unutulduğuna tahammül edemeyerek ev sahibesine, “Hemşire! Kanun yok mu? Naciye de takıma girsin,” diyordu. Nihayet Naciye Hanım’a bir kanun bulundu. Kara kaşlı, kara gözlü, tombalak bir kız, teklif olunmadan, kalkıyor, sazendelerin yanına gidiyor ve uzaktan Nihal’e soruyordu:

“Siz okumaz mısınız?”

Nihal cevap veremiyordu.

Udla taksim olunurken minderde oturan ihtiyar hanım gözlerini kapamış, iki tarafına sallanarak, dudaklarının arasından anlaşılmaz şeyler mırıldanıyordu. Suzinak faslı yapılıyordu. Ev sahibesiyle Firdevs Hanım yan yana, zapt olunmuş kahkahalarla gülüşüyorlar; gelin Nihal’in yanına oturarak kulağına “Başka odaya gidelim mi? Sıkıldınız galiba!” diyordu. Gelinle Nihal’in arasında böyle yavaş sesle bir muhavere başlamış idi. Gelin birer kelime ile orada bulunanları anlatıyordu: O şişman hanım bir zabiti severek iki çocuğuyla kocasından ayrılmış idi, şimdi zabıt de onu almıyordu.

Şarkı okuyan tombalak kızın gelecek hafta nikâhı vardı. Çamlıca’da yanlarındaki köşkün beyi ile... Nişanlısı daha on sekiz yaşında, henüz mektepten çıkmamış idi; onun için nikâhtan sonra bir sene bekleyeceklerdi.

Nihal, mebhût, anlamayarak, cevap vermeyerek dinliyordu. Öteden Bihter’in sesi hepsinin fevkinde tayaran ederek “Çekme elem ü derdini bu dehri fenanın” şarkısına başlanıyordu. Gelin şu on dakikalık muarefe ile hasıl olan teklifsizlikle Nihal’e, “Hemşire!” diyordu; “size görücüler geliyor mu?” Nihal kızarıyor ve “Bilmem!” diyordu. “Her ne var ise haleti mestânede vardır” mısraı okunurken ev sahibesi yine Firdevs Hanım’ı yerinden kaldırıyor, minderde oturan hanım gözlerini açarak bulanmış nigâhıyla gelini arıyor, “Besimeciğim! Neredesin, bakayım? Beni yine unuttun!..” diyor,

gelin aldırmayarak Nihal'i "Başka odaya gidelim. Burada görüşemiyoruz ki..." şikâyetiyle yerinden kaldırıyordu.

Kapısının bir kanadı kapalı duran odanın önünden geçerken gelin içeri baktı, sonra Nihal'i eliyle çağırdı. Firdevs Hanım kanepeye yaslanmış, gelinin annesini bir koluyla boynundan sararak omzuna çekmiş, ikisinin de gözleri kapalı, hâlâ o şarkıyı mırıldanıyorlardı.

Gelin gülerek Nihal'e "İkisi de olmuşlar!.." diyordu, Nihal tamamıyla anlamıyor ve ahmak görünmemek için sormuyordu.

Başka bir odaya çekildikten sonra gelin ona kendi düğününün tarihini anlatmış idi: Bu düğün içeride minderde oturan ihtiyar hanımın bir eseri idi. Bu hanımı Nihal'in bilmemesine taaccüb olunuyordu. İstanbul'da onu tanımayan hemen kimse bulunamazdı. Bütün gelin olacak kızlarla evlendirilecek gençlerin bir hayır işler perisi olan bu kadına daima koynunda birkaç resimle, birkaç pusula ile tesadüf olunurdu. Anneler onu تنها odalara çekerler, uzun uzun konuşurlar, genç kızlar elini öperlerdi. Her kıza bir koca bulan bu kadın yalnız kendisine bir tane bulamamış idi. Menşesine hatıralar erişemeyen bir zamandan beri dul idi, ihtimal dul olarak doğmuş idi. Başkalarının izdivacıyla o kadar meşgul idi ki kendisini ihmal edebilirdi. Bir gün genç kızı olmayacak bir sebeple bu kadının refakatinde Kalpakçılarbaşı'na göndermişlerdi. Orada hiçbir şey almayarak dükkân dükkân gezilmiş idi; fakat her dükkâna uğrandıkça onlarla beraber bir müşteri daha oraya uğruyor, o da dükkânın başka bir köşesinde, hep onlara, hayır yalnız ona bakarak, bir pazarlığa tutuşuyordu. Genç kız bu Kalpakçılarbaşı seferinin hikmetini derhal anlamış idi. Ondan sonra bir gün annesi ona yakasında Erkânıharb nişanesiyle bir zabıt resmi gösterince artık hiç şüpheye imkân kalmamış idi. Daha sonra...

Genç kız biraz tereddütten sonra Nihal'e itiraf etmiş idi ki hep o hanımın vesatetiyle nişanlısıyla mektuplar teati etmişlerdi, onun mektuplarını anlatıyordu. Nihayet... "Nihayet," diyordu; "yarın koltukta göreceksiniz a, ancak yirmi beş yaşında..."

İçeriden ihtiyar hanımın sesi işitiliyordu: "Besime Hanım! Besimeciğim! Neredesin elmas kızım?... Gelin nihayet Nihal'i isticvâba başlamış idi. Beybabasına dair tafsilat almak isliyor, izdivacının vukuuna müteallik sualler îrad ediyordu. Sonra, Nihal'in mübhem bir cevabı arasında sözünü keserek, birden samimiyet kesbeden

sesiyle, “Gücenmeyiniz amma beybabanız Bihter Hanım için pek ihtiyar değil mi? Firdevs Hanım olsaydı...” diyor, bu son cümleyi bir kakhaha içinde bitirmiyordu.

Nihal babasının ihtiyarlığından bahseden bu kıza karşı hafif bir infial hissetmekle beraber, pek iyi tayin edemeksizin, bir de memnuniyete benzer bir şey duyuyordu. O ihtiyarlık bu izdivaçta bir nakisa teşkil ederek güya Nihal’in intikamını alıyordu. Tabii bir cereyan ile musahabe Firdevs Hanım’a intikal etmiş idi. Gelin, Firdevs Hanım’a müteallik bildiklerini anlatıyordu. “Uzaktan akrabalık olmakla beraber,” diyordu, “siz de yabancı değilsiniz a! Siz benden ziyade bilirsiniz...”

Hayır, Nihal hiçbir şey bilmiyordu; Nesrin’le Şayeste’nin gevezelikleri bir muayyen haddi geçemezdi. Şimdi bu yanında, bir küçük musluk şırıltısıyla durmadan söyleyen genç kıızı dinledikçe gözlerinin önünden birer birer perdeler düşüyordu. Demek Bihter’in annesi bir... Nihal tabir bulamıyor ve zihninde başlanmış cümlesini yarım bırakıyordu.

Artık hepsini anlıyordu, birdenbire artık o kadar çok şey anlıyordu ki daha ziyade dinlemek istemiyordu. Bir aralık gelin Behlül’den bahsetmiş idi: Behlül kimdi? Genç miydi? Güzel miydi?

Onu niçin soruyorlardı? Sonra doğrudan doğruya Nihal’den bahs olunmuş idi. Hiç gelin olmayı düşünmüyor muydu? Kimin karısı olmayı isterdi?

“İşte, işte kızarıyorsunuz...” deniyordu. Nihal kızardığına vâkıf değildi, fakat artık bu baş başa konuşmaktan sıkılıyordu. Şimdi içeride saz bir oyun havası yapıyordu. Tazelerden oynayanlar oluyordu. İhtiyar hanımın sesi yine yükseliyordu:

“A, gelin nerede, çocuklar? Gelini bulunuz...”

Nihal ayağa kalkmış idi. İçeriye girdiler. Siyah kaşlı, kara gözlü, tombalak kız Nihal’e musallat oluyor, mutlaka onu oynatmak istiyordu. Nihal başını silkerek, “Lakin bilmem!” diyor, sonra tombalak kız kanun çalan Naciye Hanım’a eğilerek işittirecek bir sesle fısıldıyordu:

“Ne soğuk şey! Ne şarkı söylüyor ne oyun oynuyor...”

Nihal bu gece mini mini yüreğinin üstünde bir ıztırap ukdesiyle uyumuş idi. Bütün işittikleri, gördükleri onu incitmiş idi. Perşembe günü sabahleyin kalkar kalkmaz Bihter’e sordu:

“Ne vakit gideceğiz?..”

Bihter de itiraf ediyordu: O da sıkılmış idi, fakat gidilemezdi, asıl bugün için gelinmiş idi. Şimdi gelini giydireceklerdi, kendileri hazırlanacaklardı, koltuk olacaktı, yemek yenecekti, nihayet...

Nihal o günün vakalarını karıştırıyordu. Zayıf âsası hiçbir zaman bu kadar kalabalığa, bu kadar şamataya maruz olmamış idi. Şimdi gözlerini kapayınca bir bulut içinde, bir kanepede üstüne oturtulmuş gelini görüyordu. O gece durmadan söyleyen genç kız bugün gelinlik esvabının içinde kulağına şüphesiz tuhaf şeyler fısıldayan refikalarına bile bir tebessümü esirgeyecek kadar nazlanıyordu.

Bugün herkeste bir resmiyet vardı, gündüz için davetlileri ciddiyetle istikbal eden şişman taze dulun gece Kadıköy sahneleri muganniyelerini taklit eden zevzek kadın olduğuna ihtimal verilemezdi.

Bu düğün evi bir tezat mecmuası idi. Nihal birbirine benzemeyen çeşrelerin, kıyafetlerin böyle garip bir halitasına hiç tesadüf etmemiş idi. En güzide, en şık tuvaletlerin yanında en garip kıyafetler görülüyordu. Bir yaşlı hanım vardı ki şal örneği entarisinin üstünde mor kadife kaplı elma kürkünün azametiyle yanında sarı krepten hotozu ile gözlerini kaldırmaya cesaret edemeyen bir tazeyi kaşıyla, gözünüle takdir ediyordu. Nihal bunların bir kayınvalide ile işkence altında yaşatılan, “Biz zamanımızda böyle gördük!” hükmüyle başına sarı krepten hotoz giydirilen bir gelin olduğunu haber almış idi.

Düğün evinin kalabalık sofasında aşağıdan yukarıya uzun eteklerini sürükleyerek kol kola dolaşan iyi giyinmiş kadınlar vardı ki şüphesiz bu seyranı zarafetin son haddi olarak telakki ediyorlar, kalabalığın içinde herkesin ayaklarına dolaşan uzun eteklerinden pek mağrur görünüyorlardı. Saz takımı için bir köşede yapılan hususi mevkiin etrafında çömelmiş kadınlar, dadılarının kucaklarında huysuzlanan çocuklar, şamfıstığı yiyerek kabuklarını halının üstüne atan hanım kızlar vardı. Daha sonra arkalarından çarşafalarını, başlarından örtülerini çıkarmayarak bilinemez ne bekleyen seyirciler vardı ki bunların içinde Nihal hizmetçiler arasına karışmış mükellef hanımlar fark ediyordu. Bunlar gelini görmeye gelmişlerdi; hep gelin odasına hücum ediyorlar, perdelere, ayna ile konsola, kanepelere koltuklara bir fiyat takdir eden gözlerle baktıktan sonra gelinin esvabını muayene ediyorlar, nihayet buradan kâfi bir fikir almış olmakla nefislerini tatmin edince kapısının önüne

bir parmaklık konan yatak odasına uzaktan bir göz atarak gelinin cihazına bakıyorlardı.

Merdivende itişenler, kakışanlar, omuzlarıyla yol açanlar vardı. Ve bütün bu halkın fevkinde, elindeki kahve tepsisiyle geçemeyerek bağırarak bir hizmetçinin, annesiyle beraber gelini seyretmeye gelecek kalabalığın içinde sıkıntısından uluyan bir çocuğun, ayağına basıldığı için öfkesini etrafındakilere beddua etmekle çıkaran bir zenci karının, yüzüne düzgün sürdüğü için bir hanım nineden çimdik yiyerek “Kör olasıca!” diye haykıran bir fersûde halayığın, tâ uzakta yemek odasından gelen tabak şakırtısının, yukarıda fark edilmez bir terane ile devam eden ince sazın birbirine karışmış feryat ve şemâtetini azîm bir gulgule ile tayararak ediyordu.

Nihayet o kadar beklenen koltuk resmi icra edilmiş idi. Nihal bunu ancak görebilmişti. Bu iş için mahsus başörtüsü getirmiş hanımlar vardı. İhtiyat ile davranmamış olanlar saçlarının ancak topuzunu örten ipek mendillerle saklanıyorlardı. Bu temaşaya şâyan şeyi görmek için iskemlelere biniliyordu.

Nihal, nihayet etraftan kopan azîm bir takdir sayhası içinde bir kırmızı fes, yakası işlenmiş bir siyah elbise, yanında beyaz bir tül altında elmasları parlayan bir baş görmüş idi. Ufak bir fasıla, derin bir gürültü, daha sonra... Nihal anlayamıyordu, havadan beyaz paralar düşmüş, ve birden, kabarık kabarık sonra etrafa dağılıveren azîm bir dalga şeklinde, bir intizar nefesi ile şişkin duran bu halk, o havadan dökülen şeyleri toplamak için yerlere dökülmüş idi.

Bu para yağmurları iki tarafa avuç avuç serpiliyor ve bu dalga oradan oraya parçalanarak, çırpınarak üzerine dökülüyordu. Bu beyaz şeyleri kapışıyorlar, kapışıyorlardı. Artık ne koltuk resmi kalmış, ne görülecek güvey kalmış idi; artık gidilebilirdi; fakat hayır, hiç kimse gitmiyordu, gitmeyeceklerdi; burada, birbirine bakarak, bu gürültü ile eğlenerek, öylece oturacaklardı.

Nihal, nihayet kendisini odasının mesut sükûnunda yalnız bularak tâ uzaklarda bırakılan bu düğün evini, orada işitilen, görülen şeyleri düşündükçe karar veriyordu:

“Gelin olmak? Asla!...” diyordu.

Onu ne görücüler görecektlerdi, ne de ihtiyar bir kadınla Kalpakçılarbaşı'na göndereceklerdi. O, böyle evde, kendi evinde, kendi odasında, yalnız kendi kendisine, dünyada tek başına oturacaktı.

Sonra babasını düşünüyordu. Babası da beraber olsaydı, yine eskisi gibi, aralarında başka hiçbir kimse olmaksızın...

Onda babasına tekrar bir takarrüb arzusu uyanıyordu, ertesi gün sabahleyin uyanır uyanmaz babasını görmek için yenilemeyecek bir ihtiyaç hissetti.

Böyle sabahleyin babasının odasına gitmek itiyadı ruhunun o kadar uzaklarda kalmış bir hatırası idi ki aşağıda, o bir vakitler onunla baş başa seneler geçirilen mini mini çalışma odasına girerken kendisini pek mütad haricinde bir şey yapıyormuş zannediyordu.

Adnan Bey pencerenin yanında masasının üzerine eğilmiş yine bir şey hakkıyla meşgul idi. Başını kaldırarak, biraz müteaccib, Nihal'e baktı. Nihal babasının karşısında, dudaklarında bir tebessümle bekliyordu. Adnan Bey sordu:

"Küçük hanım nasıl oldu da bu sabah babasını görmeye geldi?

Nihal gülerek omuzlarını silkti. "Bilir miyim?" demek istiyordu. Evet, bilir miydi? Öyle, nasılsa, sebepsiz dünden beri babasını düşünmüş, sonra bu sabah ihtiyar haricinde, mahiyeti meçhul bir sâikaya tebaiyet ederek işte onun odasına gelmiş idi. Onun hissiyatında böyle birdenbire en büyük tebeddüller vukua gelmek için bir kelime, bir nazar, bir hiç kifayet ederdi. Kalbinde ufak bir ses vardı ve bu ses ona, babasından bu kadar uzak bulunmakta biraz da kendisinin sebep olduğunu söylüyordu. Onu artık affetmeli değil miydi?...

Küçük yer iskemlesini çekerek, bir kelime söylemeksizin, babasının tâ karşısına oturdu, sağ dirseğini dizine dayadı, mini mini çenesini avucunun içine aldı ve gözlerinde derin bir tebessümle, artık işini bırakarak kendisini seyreden babasına baktı. Sanki onu muayene ediyordu.

Babası, demek, ihtiyardı. Bu fikir ona nereden gelmiş idi? Hâlâ kulaklarında bu ihtiyarlıktan bahseden müstehzi bir sesin insafsız bir kahkahaya benzeyen ihtizazı vardı. Babasını şimdi sahih ihtiyar buluyordu; hatta biraz zayıflamış, biraz yanakları çekilmiş, biraz sararmış, kendi bildiğinden daha ziyade ihtiyarlamış... Birçok zaman babasını görmemiş gibi onu birden başkalaşmış olarak buluyordu.

"Nihal! Niçin bana öyle bakıyorsun?"

Cevap vermedi. Dudaklarında bir şey titredi, tebessüme benzer bir şey; sonra bu gölge silindi, gözlerinden o hande rengi uçtu, bu

çocuk nâsiyesinin üstüne muzlim bir endişe sisi düştü. Belki babasının da bahtı fena idi; belki onun da kalbinde bir keder, kim bilir nasıl bir keder vardı ki ağlıyordu; belki o da Nihal’le bu uzaklıktan muztarıptı. Şimdi babasından uzak kalmış olmak affolunamayacak bir töhmet kuvvetiyle kalbini buruyordu. Öyle bir şey söylemek istiyordu ki babasıyla arasında açılan mesafeyi bir saniye içinde silsin, yine onları eskisi kadar dost yapsın. Bir şey bulamıyordu. Ne söylemeliydi ki bu uzun sâkit kırgınlığı artık bir buse içinde unuttursun?

Elini uzatarak babasının bıraktığı tahta parçasını aldı:

“Ne yapıyorsunuz, babacığım?”

Bu daha hiçbir şey değildi, Adnan Bey henüz ne yapacağına karar vermemiş idi. Hatırına bir fikir geliyordu; fakat...

“Beni yoracak bir fikir,” diyordu; “bir asma yaprağının üzerine konmuş bir salkım üzüm, üzüm tanelerini oyuk yapmalı, içlerini pamukla doldurup üzerlerine bu renge uyacak küçük kadife parçaları çekmeli... Anlıyor musun, Nihal? Zarif bir iğne yastığı...”

Nihal bu fikri pek beğeniyordu. “Ne güzel!” diyordu, “onu bana verirsiniz değil mi?”

Sonra birdenbire başka bir şey tahattur etti; işte bu, yine baba ile kızı yekdiğerine takrib edecekti:

“Hani ya,” dedi, “siz bir kere benim resmimi oymaya başlamıştınız da yarım kalmıştı. Nerede o parça?... Kim bilir, nerelere atıldı?...”

Ayağa kalkmış, babasının köşede iş masasını dolduran tahta parçalarını, aletleri, o bir yığın kalabalığı karıştırıyor; o bahtiyar hayat devresinin yarım kalarak bir nisyan köşesine atılan hatırasını arıyordu.

Adnan Bey onu tevkif etti. “Beyhude arayorsun, Nihal? Onu bitirmek mümkün değil. O zaman sen bir çocuktun, şimdi...”

Nihal’i kolundan çekerek pencerenin yanına, vereceği hükmü vermek için onu daha iyi görmek üzere ziyaya götürüyor, ve kızının artık bir çocuktan ziyade bir genç kız çehresine benzeyen sivrice simasına, alnını tetvic eden yumuşak saçlara, ince ve uzun kametine bakarak cümlesini ikmal ediyordu:

“Şimdi artık bir genç kızsın.”

Rakik bir muhabbet havası içinde ruhu babasının bu nazarıyla kucaklaşırken Nihal’in kalbinde bir şey azîm bir saadet hazzıyla eri-

yor gibiydi. Babasının kollarına atılacak ve tekrar beş dakika içinde babasını bulmuş olmak bahtıyarlığıyla ağlayacaktı, bunu yapabilmek için kuvvet bulamadı. Adnan Bey hâlâ ona bakıyordu. Nihal bir şey söylemiş olmak için, “Genç kız!” dedi; “baba, bir çocuk genç kız olunca nihayet gelin olur, değil mi? Sizin haberiniz var mı? Ben karar verdim, bir daha değiştirilemeyecek bir karar: Küçük Nihal gelin olmayacak. Hani ya bana küçükken sorardınız: Nihal, kime varacaksınız? derdiniz. Ben, şüphesiz, ciddi bir kanaatla size derdim... Telaş etmeyiniz, şimdi o fikirde değilim, fakat sizin yanınızda kalacağım, anlıyor musunuz, baba? Her zaman sizinle beraber...”

Adnan Bey sesinde derin bir rikkat ihtizazıyla, “Lakin kızım,” dedi, “nihayet gelin olmaya karar vermek lazım gelecek. Bir gün, olabilir ki, baban, seni yalnız bırakmaya mecbur olur...”

Nihal evvela anlamadı, sonra babasının titreyen gözlerinden anladı, yalnız tâ ruhunun derinliklerinden kopan acı bir iniltiyle, “Oo!...” dedi. Bu mümkün müydü? Böyle şey olabilir miydi? Annesinden sonra bu da, babası da... Zihninde o kelimeyi söyleyemeyerek kendi kendisine, “Kabil değil!” diyordu. Sonra babasına sokuldu. “Söyleyin, bakayım,” dedi; “bana söyleyin ki bu dediğiniz şey mümkün değil...”

Adnan Bey gülüyordu, ona sordu:

“Bu kararı nereden çıkardın, Nihal?”

Babasına hakikati söyledi. Bu kararı işte dün gördükleri düğünden çıkarmış idi. Nihal şimdi çocukluğuna mahsus neşvesini bularak bütün tafsilatı maskaralaştıran bir tarz ile ellerinin, çehresinin bin türlü tuhaflıklarıyla düğünde gördüklerini, taklitlerle karıştırarak anlatıyordu.

Bu düğün hikâyesi Nihal’de yaşayan bir mudhike kuvvet ve hareketini kesbediyor, Adnan Bey’in gözlerinin önünden bütün bir düğün evi garibeleriyle, tuhaflıklarıyla parça parça levhalarını sürüklüyerek cereyan ediyordu. Nihal, iki kurşun kalemi darbesiyle bir hayat uyandıran bir ressam sânihasıyla düğünün hayali bir manzarasını çizdikten sonra babasının karşısına geçiyor, ciddi görünmek için somurtan gelini taklit ediyordu.

“Düşününüz bir kere,” diyordu, “işte böyle, hep böyle, saatler geçecek, bütün gün geçecek, siz hep böyle somurtacaksınız. Sanki gelin olduğunuza pişmansınız, bütün bu görmeye gelenlere darınsınız... Sizi ondan sonra, yok, ondan evvel...”

O zaman Nihal parmağını kaldırarak ciddi bir vaiz vaziyetiyle, “Başka bir şey daha var, bu ne kadar gülünçse o kadar iğrenç bir şey daha var...” diyordu. O zaman o minderde oturan hanımı anlatmak için halının üstüne oturuyor, gözlerini kapayarak sazın gasy eden nağmeleriyle başını ağır ağır iki tarafına sallıyor, ortaya boğuk bir sesle, “Oh! Ömrüne bereket!” duasını atıyordu.

Bu kadın onu alacak, Kalpakçılarbaşı'na götürecektir, beğendirecek bir meta zilletiyle o güne kadar görülmemiş, tanılmamış bir adama satacaktı.

Nihal tekrar ayağa kalkarak, “Anlıyor musunuz, baba? Asla!..” diyordu. Bunu söylerken ince sesinde âhenin bir metanet vardı.

Adnan Bey gülüyordu. “Lakin kızım,” diyordu, “bütün kızlar Kalpakçılarbaşı'nda gelin olmaz.”

Birden Nihal'in ağzından bir sual fırhyacaktı:

“Başka nerede gelin olurlar? Kalender'de, Kâğıthane'de, Gökusu'da...” Ağzından çıkmamakla beraber bu sual onu o kadar korkuttu ki sapsarı oldu; fakat tâ deminden beri bu düğünden bahsederken bir fırsat bulmak, biraz da Firdevs Hanım'dan, onlardan bahsetmek istiyordu. Lakin o zaman babası kaşlarını çatacak, en sert sesiyle ona “Nihal! Beni yalnız bırakır mısın?” diyecekti. Onlardan bahsetmemek için başka bir şey buldu, “Bakınız itiraf edeyim,” dedi, “gelin olmak için bence bir sebep olabilir: Mücevher!... Bilmezsiniz, babacığım, o gün ben gözyaşlarımla sarhoş oluyordum. Sanki bütün o elmaslar, zümrütler, yakutlar damarlarıma giriyor, başımı döndürüyordu. Onlardan herkeste vardı...”

Şimdi biraz kızarak, bu itirafının hicabını örtmek için tatlı bir tebessümle gözlerini babasının gözlerine sokarak ilave ediyordu:

“Hususuyla, birisinde, bilirsiniz a kimde, bir zümrüt takımı vardı ki...”

Bir şey onu boğuyor gibiydi, boğazında ikmal etmekten men eden bir tıkanıklık vardı, sükût etti. Adnan Bey onun saçlarını parmaklarıyla tarayarak gülüyor ve rakik bir sesle:

“Evet,” diyordu, “fakat bunun için gelin olmak icab eder. Ne zaman kararını değiştirirsen bana haber verirsin, o zaman küçük Nihal için de bir zümrüt takımı gelir.”

Nihal bir kahkaha içinde cevap verdi:

“Zavallı zümrüt takımı! Küçük Nihal'e gelmek için ne kadar, ne kadar bekleyecek.”

Bunun böyle bir şarta tâlik edilmesine darılmıyordu, bugün babasıyla barışmış olmaktan o kadar bahtiyar idi ki bunun için değil hiçbir şey için darılmayacaktı. Şimdi onda her şeyle, herkesle, bütün hayatıyla barışmaya bir ihtiyaç vardı; ruhunun muhabbet kabiliyetleri bilinemez nasıl bir nesim nefhasıyla serpilip ziya, hararet arayan bir yonca inkişafıyla açılıveriyordu. Hatta piyanosuyla bile barıştı. Bugün evin içi saatlerle Strauss'un valslerini, Métra'nın *quadrille*'lerini dinledi. Behlül'den gidip kitap istedi. Mlle de Courton evvela kendisine gösterilmek şartıyla ona bazı hikâyelerin okunmasını tecvize başlamıştı. Kitap bahanesiyle Behlül'ün odasında yarım saat gecikti. Bugün iki iyi dost gibi gevezelik ettiler. Babasıyla barışmanın sanki şenliğini yapıyordu.

Bu ifrata taşan sevincinin içinde ara sıra kendi kendisine gülererek soruyordu: Mademki barışmak ancak onun elinde idi, neden şimdiye kadar beklemiş idi? Mlle de Courton'u taklit ederek kendi kendisine parmağını kaldırıyor, ve "Artık, bundan sonra uslu çocuk olacaksın, değil mi küçük Nihal?" diyordu.

Fakat böyle uslu çocuk olmakta devam edemedi, nihayet bir gün en umulmaz bir vesile ile o zamana kadar aralarında bir sert kelime bile teati edilmeyen Bihter'le Nihal'in arasında birdenbire muhasama başlamış oldu. Nihal haksızdı, bunu kendi kendisine de, Bihter için husumete benzer bir his duydukça hep itiraf ederdi; bu kadına, babasının karısı olmaktan başka atfolunabilecek hiçbir husumet sebebi bulamıyordu. Fakat bu haksızlık onun için öyle bir ihtiyaç idi ki mutlak hükmüne tebaiyet edecekti; bu kadınla mümkün değil dost olamamış idi, onunla düşman olacaktı.

Bir gün sabahleyin Nihal babasının iş odasına gülererek, elinde bir kâğıt parçasını yarım saklayarak girdi. Bihter elinde küçük bir tüy süpürge ile duvardaki levhaların tozunu alıyordu. Nihal babasının yanına kadar sokuldu, hep gülüyordu, kâğıdı uzaktan gösterdi sanki kapılmasından korkarak çekti:

"Nedir o Nihal?"

Nihal kollarını açarak, "Müthiş bir hesap!" dedi.

Şimdi Adnan Bey de gülüyordu, Nihal para istemeye geliyordu.

Babasına anlattı. Bunu Matmazel'le beraber yapmışlardı, birçok şeyler, neler neler, küçük Nihal'in o kadar eksikleri vardı ki, kâğıda bakarak, saydıkça, babasına tuttuğu elinin parmaklarını kapayarak birer birer haber veriyordu: Evvela ayakkabı alacaklardı, bir; eldivenleri patlamıştı, bunları alacaklardı, iki... Alınacak şeyler taaddüd ediyordu. Nihal, istedikleri reddolunmamaya alışmış çocuklara mahsus bir şımarıklıkla, "Gördünüz mü?" diyordu; "cüzdanınızdan bir beşlik kâğıt aşırarak için kifayet edecek kadar şeyler var.."

Adnan Bey Bihter'e sordu:

"Bugün Beyoğlu'na ineceğinizden haberim yoktu."

Tâ yüksekte bir levhaya yetişmek için kanepenin üstüne çıkan Bihter başını çevirmeden cevap verdi:

"Ben de bilmiyordum."

Nihal fütursuz cevap verdi:

"Biz Matmazel'le ineceğiz; öyle kararlaştırmıştık. Baba! Bize bu vapuru kaçtırsanız geç kalacağız..."

"Kızım, niçin annenin ineceği bir günü beklemiyorsun?"

Nihal'in birden çehresi değişti. Cevap vermemek istediğini anlatan bir sesle dudaklarını şişirerek, "Çünkü!.." dedi, sonra ilave etti:

"Bugün de Matmazel'le bir kaçamak yapmak istedik. Zannederim ki bir genç kız mürebbiyesiyle beraber sokağa çıkabilir."

Nihal'e bir kelime daha söylemek mevcut olmayan bir cidal zemini yaratmak demekti, Adnan Bey parayı vermeyi tercih etti, Nihal çıktıktan sonra Bihter'e sordu:

"Nihal'le neyiniz var, Bihter?"

Bihter işitmemiş gibiydi, fark etmemişçesine cevap verdi:

"Nihal'le?... Hiç!..."

Bugün Nihal Beyoğlu'ndan avdet ettikten sonra odasına girince birden burada bir tebeddül gördü. Odasında bir başkalık vardı, burasını boşaltıveren bir tebeddül vukua gelmiş gibiydi. Çarşafını çıkarmadan, ayakta, ne olduğunu anlayamayan gözlerle bakıyordu. Sonra birden anladı: Bülent'in yataklığı eksikti.

Bu o kadar beklenmeyen bir şey idi ki gözlerine inanamıyordu, belinden çarşafı sarkarak odasından çıktı, merdiven başına kadar koştu:

"Şayeste! Nesrin! Bülent'in yataklığını ne için kaldırdınız?"

Kulağını dikerek cevap bekliyordu. Merdivenleri indi ve o zaman karşısında Bihter'i gördü:

“Ne koşuyorsun, Nihal?”

Bihter muhakkak bir müsademeye cesaretle mukavemet için karar vermiş gibiydi. Nihal, “Bülent’in yataklığını kaldırmışlar” dedi.

Bihter metin bir sesle cevap verdi:

“Evet, ben kaldırttım, Bülent artık ayrı bir odada yatacak, geçen hafta kendisiyle öyle karar verdik...”

Nihal dondu. Nasıl, nihayet Bülent’i büsbütün ondan alıyorlardı, haftada bir gece bile onu ablasına bırakmak istemiyorlardı, ve bu, bu haksızlık Bülent’le ittifak edilerek yapılıyordu da ona haber bile vermeye lüzum görülüyordu, bilhassa onun evde bulunmadığından istifade edilerek... Oh!...

Ağzından bir kelime çıkamıyordu, gözlerinde hırsının ateşinden kurumuş bir kin nazarıyla Bihter’e bakıyordu, birden tuğyan etti:

“Lakin siz, siz ne karışyorsunuz, rica ederim? Şüphesiz Bülent’i aldatmış olacaksınız, o sizin yalan tebensümlemlerinle... İşte yine gülüyorsunuz, fakat ben artık biliyorum, anlıyor musunuz, bu tebensümlemlerinizi biliyorum, onlarda zehirleyen bir şey var. İşte etrafınızdakiler, hep sizden zehirleniyorlar. Bülent sizin için mektebe gönderildi, şu kadar çocuk sizin için oraya atıldı, şimdi ablasının odasından da atılıyor. Onu nereye atıyorsunuz? Selamlığa mı atılıyor?”

Bihter acı bir tebensümle dinliyordu, yavaş bir sesle cevap verdi:

“Haksızlık ediyorsun, Nihal? Ne için beş dakika sonra sana nedamet ettirecek bir tarzda lakırdı söylüyorsun? Düşünsen a, Nihal! Bülent artık senin odanda yatamazdı, bu kaideye mugayir bir şey olurdu.”

Nihal atıldı:

“Hayır,” diyoru; “yalan, yalan söylüyorsunuz!”

“Narin, mariz vücudu zapt olunamayan bir raşe ile titriyordu, dudakları bembeyaz olmuştu, sesinde bir kısıklık, tırmalayıcı, ıslık çalıcı bir şey vardı. “Bunlar hiçbir şey için yapılmıyor, yalnız beni, anlıyor musunuz? Bu evin içinde artık fazla gelen kızı kahretmek için yapılıyor, itiraf etseniz a, niçin saklıyorsunuz, sanki? Siz beni herkesten uzaklaştırmak, yapıyalnız bırakmak istiyorsunuz, işte geldiğinizden beri buna çalışıyorsunuz.”

Bihter sapsarı, dudaklarını ısırarak dinliyordu. Nihal’i bu haliyle hiç görmemişti, şimdi o hırçın bir kız olmuş idi, hep o hiddetinden kısılan sesiyle, hiçbir şey düşünmeyerek, hiçbir şey dinlemek iste-

meyerek söylüyordu. Birden Bihter'e daha ziyade yaklaştı. "Demin ne diyordunuz?" dedi, "aldanıyorsunuz, ben, asıl şimdiye kadar size söylenememiş şeylerden nedamet ediyorum. Ben sizi hiçbir vakit sevmedim, sevemedim, sizden nefret ediyorum, iştiriyor musunuz? Sadece nefret!"

Bihter'in kulakları uğulduyor; yukarıda tahtalar gıcırıyor, dihlizde bir kapı yavaşça açılıyor, bütün evin halkı, Mlle de Courton, Şayeste ile Nesrin, Beşir, dudaklarında bir haz tebessümüyle onun tahkir edildiğini dinliyorlar zannediyordu, Nihal'in son sözü çehresine birden bir al dalga fışkırtan bir kamçı oldu. "Nihal!" dedi, "mürebbiyenizin yanına çıkar mısınız? Size daha verilecek terbiye dersleri olmalı..."

Nihal'in cevabını işitmek için Bihter döndü, Nihal cevap verememek hırsından titriyordu, Adnan Bey'in kapısı açıldı ve karşısında babasını gördü. Baba kız, dik, titremeyen, husumeti andıran bir nazarla bakıştılar. Adnan Bey sordu:

"Ne oluyor, Nihal?"

Nihal cevap vermedi, boğuluyor gibiydi, artık hiddeti son kuvvet hamlesini sarf etmiş idi; şimdi bütün âsabında bir gevşeklik, hemen oraya atılıvererek ağlamak isteyen bir makhuriyet vardı. Adnan Bey şimdi gözlerinde hiddetten ziyade merhamete benzeyen bir nazarla ona yaklaşmış idi. "Kızım," dedi, "biraz benim odama gelir misin?..."

Birden, kedisini babasının odasında, onunla karşı karşıya, onu biraz dargın, biraz muaheze haliyle, vakur, ciddi bir sesle kim bilir neler söylerken, kim bilir kalbini nasıl ezecek nasihatlar verirken; kendisini, zelil, âciz, hicabından ağlayamayarak, makhuriyetinden söz söylemeye kuvvet bulamayarak, hemen orada bu biçare kalbin yeislerini anlamamak isteyen babasının ayakları altında can çekişirken gördü; ve birden hayalinde hayat bulan bu manzaradan o kadar korktu ki babasının uzanan elinden elini çekti, döndü, hiçbir cevap vermeyerek kaçtı.

Beş dakika sonra Nihal odasında yalnız, Bülent'in boş kalan yerine bakarak, kendisini o kadar haksız buluyordu ki nedamet etti. Şimdi aşağıya inmek, bu kadının tekrar yüzüne bakmak için nasıl kuvvet bulacaktı? Şimdi bu hiddet tuğyanını affettirecek, kendi nefesine karşı muhik gösterecek bir sebep bulamıyordu. Kendi kendisinden o kadar utanıyordu ki ondan izahat talebiyle kapısına vuran Mlle de Courton'a odasını açmaktan imtina etti.

Bu vakayı herkes, sanki bir ittifak ile unutmuş göründü. Bihter, Nihal'le beyinlerinde hiçbir şey cereyan etmemiş gibiydi. Fakat nedameti tekrar bir muhasama vesilesi bulmak ihtiyacı takib ediyordu, artık onda bir şey vardı ki sebep olmadan taşıyor, ancak Bihter'e soğuk birkaç kelime içinde istiaıı fazlasını boşalttıktan sonra sükün buluyordu. Artık küçük küçük münazaalar teâkub ediyordu; Bihter'in masum bir kelimesi fena te'vil olunuyor, pek dostça bir musahabe arasında bir fikrine tuğyan ettirecek bir itiraz yapılıyor, kocasına söylenen bir sözün arasına tırmalayıcı bir kelime ile müdahale ediliyordu. Nihal artık tahammül edilmez hırçın bir kız oluyordu. Bihter'le küskünlükleri vardı ki günlerce sürerdi. Bir kere Bihter'in bir sözünde tevehhüm edilmiş bir mâna bahanesiyle peşkirini sofranın üzerine fırlatarak yemekten kalkmıştı; beraber yapılmak üzere kararlaştırılan seyanlar oluyordu ki Nihal'in birdenbire zuhur ediveren rahatsızlıkları ile teahhur ediyordu. En olmayacak şeylerde Nihal bir muhalif vaz'ı ittihaz ediyor; Bihter'i bir istihza kakhahasıyla tekzib etmek, haksız çıkarmak, utandırmak için her dakika bir fırsat bekliyordu; ve Bihter'in, sakın bir tebesümle, mutedil bir kelime ile mukabele ettiğı bu mücadelelerden kendisini mağlub çıkmış gördükçe Nihal büsbütün hırçın oluyor, büsbütün haksızlaşıyordu.

Bihter bir buhran devresinin başladığına hükmetmiş idi. Onda teheyyüçlere galebe çalan bir nefse hüküm vardı ki Nihal'e karşı yalnız bir tedafü vaziyeti almasına müsaade ediyordu. Kendisine hasta bir kızını hırpalamayarak terbiye eden bir anne hareketini tersim etmiş idi. Bir gün kocasına rica etti: "Sizin küçük bir müdahaleniz bu buhranın pek çok sürmesinden başka bir şeye hizmet edemez. Bana vaat ediniz, bakayım, hiç karışmıyacağınızı vaat ediniz... Adnan Bey etrafında cereyan eden bu şeylerden iltizam ederek sanki habersiz kalıyordu; yanında vuku bulmuş bir münazaaya bile müdahale etmemek için dudaklarını ısırır, eline bir ceride alırdı.

Bihter için bu bir cehennem hayatı oldu; en sakın, en emin zannolunan dakikalarda Nihal'le cenk etmek lazım geliyordu. Bütün sözlerinin, bütün hareketlerinin derhal bir nizâ vesilesi olarak yakalanmak üzere bu kızın teftiş nazarı altında tutulmasından mütevellit daimî bir eza içinde idi; fakat bu buhran devresi başladıktan sonra en ziyade muztarip olan Nihal'di. Bu hırçınlıklar, biçare mariz

ruhunu yakıp kavuran müthiş bir hummanın önüne geçilemez nöbetleri hükmünde idi. Devamı esnasında onu düşünemeyen bir çılgın yapar, vahşi bir sekr lezzeti ile mest bırakır, sonra zedelenmiş âsabıyla, titreyen renksiz dudaklarıyla, boğazına tıkanan bir azap ukdesiyle, ve hep o ensesinden başlayarak şakaklarını geren ağrılarla bu mücadelenin içinden kafesinin tellerine çarpa çarpa hırpalanmış mecnun bir kuş haraplığıyla çıkınca kendisini bütün çılgınlıkları, bütün buhranları daha ziyade kuvvetle, daha ziyade vuzuh ile tahattur olunan bir hezeyan nöbetinden uyanıvermiş bulur; bu hatıraların hicabından, herkesin o haksızlıkları muaheze edecek zannettiği nazarından kaçmak için odasına koşar, kapısını kilitler; ve orada yalnızlığın içinde irileşmiş gözleriyle, takallus etmiş parmaklarıyla kendi kendisini parçalamak, yemek isterdi. Haksızlığını tamamıyla biliyordu, işte onu herkesin gözlerinde de okuyordu; “Lakin kızım, düşününüz, rica ederim...” diye başlayan Mlle de Courton’dan onu bir tebessümle, yanından geçerken mırıldanılmış bir kelime ile tasvib eden Şayeste ile Nesrin’e kadar herkes onun haksızlıklarına birer şahitti; kızların onu iltizam etmeleriyle haksızlıklarını daha çirkin bir mâna kesbetmiş buluyor, kendisini onların derekesine inmiş, onlarla şerik olmuş görmekten iğreniyordu. Lakin niçin, niçin böyle oluyordu? Mlle de Courton’un dediği kadar düşünmeye neden muktedir olamıyordu? O zaman bu haksızlıkları kendi nefesine, herkese affettirmek için fazla nümayişlere lüzum görürdü. Babasıyla yine çocuklaşmak ister, Behlül’e sokulur, Bülent’i hediyelere boğar, nihayet Bihter’le, hiçbir şey vâki olmamışçasına, sokulgan bir refika olurdu; fakat bu nümayişlerin arasında hissederci ki bütün etrafındakiler, hatta Bülent, tâ gözleminin içinde ona karşı bir hafî muaheze nazarı saklıyorlar. Bihter’in kısılmış dudaklarında zapt olunan kelimelerin bir lerzişini fark ederdi; ve artık daha ziyade nefisini zapt etmeyerek, nihayet herkesi kendi tarafına celb edecek, artık bu defa kendisini muhik gösterecek bir vesile zuhur ettiğine kani olarak, geçmiş haksızlıklarının tamirini yeni bir haksızlıkta arardı. Lakin her defasında aldanırdı, bu mücadelelerin hiçbirinde ona hak verecek bir nazara tesadüf etmemişti. İstiyordu ki kendi kendisini haksız bulmakla beraber herkes ona hak versin, ona acısın. Evet, kendisine acınılmasını istiyordu, onun merhamete ihtiyacı vardı. Tâ kalbinde bir şey ona kendisini çekerek saçlarını gözyaşlarıyla ıslatacak şefik bir kalp

aratıyordu. O şefkat kalbi, o kerem sinesi kimin olabilirdi? Bunu tayin edemiyordu; fakat biliyordu ki o, gözyaşları, o derin bir rahmet menbaından saçlarına akacak sıcak yaşlar, kalbinin, biçare mecruh kalbinin yaralarını yıkayacak, zehirlerini tathir edecek, ve yalnız o vakit işte kendisini mahveden bu müthiş, bu ciğerlerini kavuran hummadan şifayâb olacak.

Bu kalp kimin kalbi olabilirdi? Bütün etrafındakilerin kalpleri ondan uzaklaşmış idi; hiç, hiçbir müşfik kalp görmüyordu ki o şifa verecek gözyaşlarını serpmeye muktedir olabilsin, şimdi artık hepsiyle yabancılaşmış idi, hepsiyle...

Zihninde acı bir hüsrân nidâsı şeklinde bu kelimeyi tekrar ederken, öksüzlüğünün bütün yeisiyle bu feryadı yalnızlığının matemine bir ızdırap enîni hükmünde atarken kendisini o kadar metruk, o kadar yalnız görürdü ki hemen ölmüş bulunmak isterdi.

Sonra dışarda kışın siyah günleri penceresinden ona dalga dalga ölüm zulmetleri dökerken birden titrerdi, üşürdü. Ölmek! Kim bilir, bu ne güzel bir şeydi! Fakat ne korkunç bir şey... Asıl korkunçluğunda bir güzellik buluyordu. Siyah bir çukur, o, büsbütün beyazlaşmış çehresile sarı saçlarının arasında, beyaz, kar kadar beyaz kefenler içinde yatıyor; ve tâ yukarıda, o siyah toprakların üstüne siyah bir semadan yavaş yavaş, bu genç kız mezarını okşar gibi yağmurlar dökülüyor; işte o şifa veren gözyaşları!... Mademki bu hayatta sarı saçlarını onlarla ıslatacak bir kerem kalbi yoktu, bu gözyaşlarını mezarında bulacaktı; sema, kızına ağlayan bir anne matemiyile ağır ağır, yavaş yavaş, gözyaşlarını serperken o, mezarında, ruhuyla bunları içecekti, bu ölmüş genç kızın renksiz dudakları mesut bir tebesümle taravet bulacaktı; sonra, kim bilir, belki mezarların karanlık yollarından, o toprakların altında muhtefi siyah dihlizlerden bir ölü, annesi, beyaz kefenleriyle sürüklene sürüklene, tırnaklarıyla toprakları deşe deşe, yol açacak, geceleri kızını yalnız bırakmamak için onun yanına gelecek, dudaklarıyla saçlarının arasında kulağını arayacak, ve başkalarına, hayattakilere işittirmemek için yavaş bir sesle, “Nihal'im! Benim mini mini Nihal'im!” diyecek; “işte ben, yalnız ben sana hak veriyorum.” Evet, mini mini Nihal'e yalnız o hak verecekti.

Böyle, odasında yapyalnız, ölümü düşünürken hülyasının nazarında bir genç kızın taze mezarını görür; elini çenesine dayayarak, gözleri kaybolmuş, sanki o mezarın başında matem tutardı.

Böyle ikiye inkısam etmek mümkün olsaydı! Ölmüş, mezarının içinde annesiyle öpüşen bir Nihal, ve o mezarın başında, böyle eli çenesine dayanmış, sarı saçları perişan, gözleri insanların göremedikleri bir ufka küşade, kımıldanmayarak, yaşamıyormuşçasına yaşayarak, yalnız ağlamak için oraya dikilmiş bir heykel, fakat canlı, matem heykeli şeklinde bir başka Nihal...

Bu matem arasında onunla beraber ağlayacak birisine ihtiyaç duyar ve o zaman musikinin teselli eden giryelerine koşardı. Bu elim saatlerde parmakları piyanosunu inletecek şeyler bulurdu. Ya Chopin'den bir leyle, ya Schumann'dan bir neşide, yahut Mendelssohn'dan bir hazin lahn içinde bu aletin ruhuyla onun mariz ruhi hüviyetlerini eritip mahveden bir derâğuşun vecde giren ihtizarılarıyla çırpınırlar; sonra birbirini kırarak, birbirini öldürerek son bir ıztırap şehiki ile, havada derin bir matem zemzemesi bırakarak, bitap, şikeste, mecruh, sürüklene sürüklene sanki bir kenara düşerlerdi. İnleyen bu şeyler, biçare beşer hayatının o ifade edilmez ıztıraplarına, gözyaşlarından dizilmiş bir lisan olan bu musiki kasideleri Nihal'in âsabından geçtikçe, onun acılarıyla zehirlendikçe daha hastalanarak başka bir mâna, geceleri semaların hazin handelerinden mezarlara damlayan terahhum katralarına benzer rakik bir elem ifadesi kesbederdi. Nihal kendisini unuttu; kısık dudaklarla, kuru gözlerle, bir bulut arasından gördüğü o siyah işaretlere dalgın, onların sâkit lisanından canlanarak uçan şikâyetlerle kavrulmuş denebilecek nazarında hiçbir fikrin hayat lem'ası parlamaksızın, sanki hissiz, hayatsız, gaşy eden bir ölümün rüya dalgalarında âsûde bir cereyan ile yüzerdi.

Chopin'in *prélude*'lerinden biri vardı ki onu çalardı, ve, bunu ezberden, gözlerini kapayarak çalarken tâ ruhunun içinde beyaz bir gece, son bir hayat gecesinin kefenli ufuklarını görürdü. Bu neşidenin, bilinemez neden, onda böyle bir ilham kuvveti vardı, ne vakit onu çalsa gözlerinin içine bütün kâinatı kefenlere saran bir beyaz gece, karanlıkla aydınlıktan, bulutlarla güneşlerden mürekkep bir gece, fakat ölmüş bir cihanın ölmüş bir gecesî sânih olurdu,

Beyaz! Beyaz! Beyaz!... Bu gecenin azîm, yüksek ağaçları vardı ki beyaz başlarını, beyaz kollarını kaldırarak silkiniyorlardı; beyaz bulut kümelerinden yığıla yığıla göğüslerini germiş dağların arasında beyaz saçlarının beyaz köpüklerini savurarak yükselen dalgalarıyla bir deniz kabarıyordu; tâ yukarıda, bir sukut vakfesi

içinde kalıvermiş kar tufanlarının arkasında beyaz bir ay... Sonra bütün bu beyazlıkların üzerinden koşan alay alay gölgeler, bu beyaz cihanı siyah bir memat nefesi içinde saran bulutlar; ve her tarafta azîm bir sükût; ne bulutlarda küçük bir zembere, ne dalgalarda hafif bir feşâfeş; hiç, hiçbir şey yok; yalnız bu ölmüş gecenin üstüne tâ uzaklardan, kim bilir nerelerden, belki mevcut cihanın ötesinden kâinatın hayatına mersiye okuyan bir ses; nihayet kefenlerinin altında dinlenen bu ızdırap mahşerinin üstüne bir rahmet kevseri hükmünde dökülen son enîn...

Ve bu son kâinat gecesinin tek temaşakârı olarak, bütün o kararlarının altında incimad etmiş manzaraların kenarında kendisini görüyordu; bir kişi, bu ölmüş kâinatın içinde yapılmış!... Şimdi de böyle değil miydi? Yapılmış... O zaman rüyasıyla hakikatin bu müşâbehetinden titrer, ve musikinin şifa verirken öldüren bu tesliyetlerinden silkinerek çıkmak isterdi.

Artık uyuşan, can çekişen âsâbı tekrar hayat bulmak için sarsılmak, hırpalanmak ihtiyacını duyardı; birden, demin inleyen alet çıldırır, kudururdu; demin havanın içine serpilen son elem nevhaları henüz son ihtizar nefesini vermeden bir sürat temrininin kasırgaları patlar, çılgın deveranları içinde bütün hüznün neşidelerinin inleyen bakiyelerini müthiş tarrakalarıyla boğardı.

Nihal bu velvelenin içinde sersemleşmek, düşünmemek için düşünmemek isterdi; sonra yorgun, göğsü şişkin, sapsarı, bu mücadelenin içinden çıkarak başını çevirince ihtiyar mürebbiyesinin endişeli bir nazarla kendisine bakan gözlerini görürdü. O, bu musiki hummalarının hemen hepsinde bir gölge ihtiraziyle gelmiş, biraz uzakça oturmuş bulunurdu.

Onun uzaktan Nihal'e öyle bir bakışı vardı ki "Zavallı çocuk, kendisini öldürüyor" demek isteyen derin bir merhamet mânâsıyla dolu idi. Evet, bu musiki hummaları, insafsız bir marazın takib eden ateş nöbetleri kahırla bu zayıf çocuğu kırılmış bir halde bırakırdı. Bu musikinin tesliyetinde mest eden bir zehirli içki hıyaneti vardı.

O zaman Nihal'i almak, ona neşe verecek şeyler okumak isterdi; fakat Nihal bunlardan sıkılıyordu, mürebbiyesinden öyle kitaplar istiyordu ki ona ölümü düşündürsün. Mürebbiyesine itiraf ediyordu: "Ölüm! Ölüm! Şimdi hep bunu istiyorum," derdi.

Bir gün Şayeste Nihal'e inanılmayacak bir haber verdi. Firdevs Hanım'ın uzun bir misafirlik için yalıya geleceğini işitmiş idi. Şayeste tafsilat da veriyordu: Hekimler, dizlerinin sızıları için onların yalısının rutubetinden bahsetmişler imiş, nihayet birçok tasavvurlardan sonra buraya gelmeye karar verilmiş...

Şayeste bitmez tükenmez tafsilat ile bu haberi verirken Nihal hareket etmeden, bir kelime söylemeyerek, inanılmayacak bir şey dinleyenlere mahsus sabit, mütehayyir nazarla duruyordu. Şayeste bitirince cevap vermedi.

Bu mümkün müydü? Bu karar kendisine karşı iltizam edilerek tertip olunmuş bir şey mânasını kesbediyordu. Demek Nihal bundan sonra Firdevs Hanım'la beraber, bir evde, yan yana yaşamaya mahkûm olacaktı. Lakin bu kadından o nefret ediyordu, hele o düğünden beri ona başka türlü yaratılmış, sâir kadınların hiçbirine benzemez bir mahlûk nazarıyla bakıyordu. Kabil değil, buna müsaade etmeyecekti. Birden karar verdi, artık babasına karşı da isyan edecek, bütün kuvvetiyle cenk edecekti.

Nihal aklına gelen bir şeyi hemen yapmalı, zuhur eden bir nizâ vesilesini derhal istimal etmeliydi; Şayeste'yi orada bırakarak yerinden kalktı, aşağıya indi; fakat sofada tevakkufa mecbur oldu.

Bugün bir cumartesiydi. Bülent henüz gelmiş idi, sofada onunla Behlûl'e tesadûf etti. Bülent'le öpüştiler. Nihal sapsarıydı, dudaklarında ufak bir ihtizaz vardı. Bihter'e koşmak, artık bu defa müthiş bir müsademe ile her şeyi kırmak istiyordu.

Behlûl sordu:

“Ne oluyorsun, Nihal? Sende yine bir şey var.”

Nihal durdu. Birden kararını değiştirdi. Bu şaşılacak haberi onlara söylemekle kendisinin tarafına geçecekler bulacağına hüküm verdi. Behlûl'e dedi ki:

“Elbette haberiniz vardır. Bize yeni bir misafir geliyormuş...”

Behlûl cevap verdi:

“Firdevs Hanım’dan bahsediyorsun zannederim. Lakin yanı-
lıyorsun, Nihal, o bir misafir değil, senin annen demek olan bir
kadının annesi...”

Nihal birden taşan hiddetiyle cevap verdi:

“Evet, fakat o kadın buraya gelemez.”

Behlül Nihal’e yaklaştı ve bir büyük kardeş mülayemetiyle, “Ni-
hal!” dedi; “eminim ki sen şimdi Bihter’e gidiyordun, ona şimdi bana
söylediğini söyleyecektin, öyle değil mi? Beni biraz dinler misin,
Nihal? Fakat kavga ederek, hiddetlenerek değil, sakın sinirlerle,
dudaklarında bir tebessümle... Bilirsin ki bütün kavgalarımızla be-
raber biz yine dostuz, bir nevi kardeş, birbirini tırmalayıp da yine
sevişen kardeşlerden... İşte bak gülüyorsun, mağlup oldun, hiddet
bitti, artık beni dinleyeceksin.”

Behlül Nihal’i elinden çekerek odasına götürüyordu, Bülent on-
ları takib ediyordu, Nihal’i bir koltuğa oturtuktan sonra Behlül
bir yer iskemlesini çekti ve karşısına oturdu, Bülent yerde, ikisinin
arasında idi.

Nihal yumuşamış, ihtiyarını başkalarına teslim etmiş bir vücut
hükmünde idi, ufak bir tebessüm ince duduklarını hafifçe açıyordu.
Biraz evvelki Nihal’den o kadar başka bir şey idi ki şimdi Bihter’in
yanında olsaydı beş dakika evvel söyleyebileceği şeyleri söyleyeme-
yecekti.

Behlül hep o mülayim, o bir kardeş sesiyle sordu:

“Değil mi Nihal? Bihter’e de o kadın buraya gelemez, diyecektin.”

Nihal başıyla, gözüyle inkâr ediyordu; Behlül diyordu ki:

“Yok, şimdi utanıyorsun da onun için itiraf etmiyorsun; ya bunu
söyleyecektin; yahut buna benzer bir şey... Bak, beş dakika kifayet
etti, yapmak istediğin şeyden utanıyorsun. İşte bütün bu kış yaptığın
şeyler için beşer dakika bekleseydin onların hepsi vuku bulmamış
olacaktı...”

Nihal hep o tebessümüyle susuyordu. O zaman Behlül anlattı.
Firdevs Hanım’ın bu misafiretinden hiç kimse memnun değildi,
hatta herkesten ziyade Bihter.

Nihal gözlerini açtı, nasıl o da, annesinin geleceğinden memnun
değil miydi? Behlül, “Seni temin ederim ki değil,” diyordu; “sana
bunu izah etmek pek uzun, fakat ne kadar memnun olmayacak olur-
sa olsun başkaları kendisine karşı memnuniyetsizlik gösteremez; hu-
susuyla sen. Nihal, buna dair bir küçük işarete bile bulunamazsın.

Bu şimdiye kadar aranızda geçen kavgaların hiçbirine benzemezdi... Ondan sonra, Nihal; müsaade eder misin? Sana ne vakitten beri söylenmek istenip de söylenemeyen bir şey söyleyeyim?..”

Nihal biraz doğrularak o zamana kadar söylenemeyen bu mühim şeyi bekledi. Behlül ciddi bir sesle söyledi:

“Nihal, sen bilmeksizin babanı meyus ediyorsun...”

“Nasıl? Ben, ben mi babamı meyus ediyorum?..”

Bu sual ağzından bir feryat fevranıyla çıktı. Behlül o sakin sesiyle devam etti:

“Evet, sen, mini mini Nihal, sen... Bilmeyerek, düşünmeyerek, biraz çocukluktan, biraz hırçınıktan, fakat asıl kıskançlıktan... Senin bütün o Bihter’e yaptığın şeyler, o haksızlıklar, evet, itiraf edersin değil mi? Onlar hep birer haksızlıktan başka bir şey değildir. İşte bütün o nefsinin zapt edemeyerek yaptığın kavgalar onu zedeleyecek birer sebep oluyor.”

Behlül bu muhakeme silsilesini takip ediyordu, fakat artık Nihal anlayamıyor, vuzuh ile dinleyemiyordu. Bülent’in tasdik eden çehresine bakarken gözlerinde bir sis, Behlül’ün sesini iştirken kulaklarında bir uğultu vardı. Kendisine birinci defa olarak söylenen bu şey o kadar beklenmeyen, o kadar umulmayan bir şey idi ki onu sersemletmiş idi. Kalbinde bir damar kopuyor gibiydi. Demek o babasını meyus ediyordu. Evet, bu doğru olmalıydı. Nasıl olmuştu da bunu kendisi düşünememiş ve şimdiye kadar hiç kimse ona bu hakikati söylememiş idi? Birden nefsinin azim bir cinayet işlemiş olmak töhmetiyle gördü. Babasını meyus etmiş olmak... Evet, evet, bu böyleydi, böyle olmalıydı. Şimdi ne yapacaktı? Ne yapacaktı ki her şeyi unuttursun?... Her şeyi affettirsin?... Şüphesiz artık Firdevs Hanım’ın gelmesine ses çıkarmayacaktı, artık Bihter’le uğraşmayacaktı, fakat evvelkiler nasıl unutturulacaktı?

Behlül söylerken, o dinlemeyerek, Bihter’le geçen şeyleri birer birer tahattur ediyordu. Kendisini ne kadar haksız, ne kadar haksız buluyordu. Nasıl kuvvet bulmuş da bunları yapmış idi?

Nihal Behlül’ün odasından başkalaşmış bir Nihal olarak çıktı. Behlül ona diyordu ki:

“Gördün mü, Nihal? Ne zaman kendinde hiddete benzer bir şey hissedersen biraz kavgaya arzularına meydan vermek için seninle küçük küçük mücadeleler de yaparsın, fakat başkasıyla değil...”

Bugün Nihal'in en sakin bir günü oldu. Saatlerle mürebbiyesinin ona okuduğu bir kitabı dinledi. Bugün Nihal için başka bir devrenin mebdeini teşkil edecekti. Bundan sonra artık hiç sesini çıkarmayarak, bütün o çılgınlıklara sevk eden isyan hissiyatını ezmek için zayıf kalbinde kuvvet bulmaya çalışarak makhuriyetinin sükûtu içinde kapanacak, babasını meysus etmemek için susacak, hep dudaklarını kısarak susacaktı.

O okurken Nihal hep bunu düşünüyordu. Bugün ihtiyar kızın da okurken dalgınlıkları vardı; elinden kitabı yavaşça indirerek, sanki bir girye bulutuyla örtülü gözlerini Nihal'e dikeyor, dalgın, uzun bir nazarla ona bakıyordu. Böyle, ikisinin arasında uzun bir dakika cereyan ediyor, bir şey söyleyemeyerek gözlerini zorla birbirinden ayırıyorlardı. İki defa Nihal sordu:

“Ne düşünöyorsunuz, rica ederim?”

İhtiyar mürebbiye, bir şey söylemek için kuvvet bulmaya çalışıyormuşçasına dudakları kıpırdıyor, sonra, “Hiç!” diyordu.

Nihal onun bu tereddüdüne o gün fazla bir ehemmiyet vermemiş idi, şüphesiz ihtiyar kızın kendisine söylenecek bir şeyi yoktu, fakat ertesi sabah bu mânasız şeyden müthiş bir hakikat çıktı.

Nihal'i sabahleyin kapısının arasından seslenen Mlle de Courton uyandırdı:

“*Bonjour* Nihal! Yatağında mısın, çocuğum? Ben gidiyorum, vapura ancak yetişebileceğim.”

Bu pazar ihtiyar kız sabah duasında bulunmak için, erkenden Beyoğlu'na ineceğini bir gün evvel Nihal'e haber vermiş idi. Nihal yorganının altından başını çıkararak mürebbiyesine bağırdı:

“Rica ederim, çabuk avdet ediniz, bugün hava güzel görünüyor, sizinle bir küçük seyran yaparız...”

Bugün kışın son günlerinden biriydi: Soğuk fakat güzel bir gün... Nihal yatağından güneşin donuk, bir buz nefesiyle buğulanmış denebilen ziyasının penceresinden kayarak perdenin bir kenarını yaladığını görüyordu; çerçevenin dışarısında, beyaz bir süngere benzer, eriye eriye delik deşik olmuş, yumruk kadar bir kar parçası vardı ki uzun uzun fasılalarla birer katre salıveriyor, ve bu katreler camın donuklukları arasında açılmış mini mini

bir dereyi takib ederek, uzanarak, kıvrılarak, nihayet dağılarak kayboluyordu.

Nihal uzun uzun perdesini yalayan bu ziyaya, katre katre eriyen bu kar parçasına, o mini mini dereye baktı. Yatağının içinde bu güneşli günün latif hararetini düşünerek üşüyordu. Onun da beyninin üstüne, bu güneşin ziyalarını şişleyen buzlu nefese benzer, bir tabaka çekilmiş gibiydi. Bütün vücudundan küçük küçük titremeler akıyordu, ayaklarını çekerek yatağında büzüldü, yorganını çenesinin altına kıstırdı, hep o güneşe, kar parçasına, mini mini dereye bakıyordu; bugün mümkün değil yatağından çıkıp bu soğuk odada yıkanmaya, giyinmeye kuvvet bulamayacaktı; vehmen de suyun soğukluğunu hissediyor, omuzlarından birer buz mecrası açılıyor, titreyerek yatağının içinde daha ziyade büzülüyordu. Bugün tembellik edecek, saatlerle yatağından çıkmayacaktı. Yatağından çıkmamak için bir sebep daha buluyordu: mademki Mlle de Courton da bugün evde değildi...

Gözleri süzülüyordu, hep öyle, penceresine bakarken yavaş yavaş kirpikleri indi, ince mai damarları görünen göz kapakları titredi, tekrar uyudu. Bir müddet uyudu; sonra birden gözlerini açtı, ona odasını sallamışlar gibi gelmişti, ilk önce anlayamadı, bir dakika sonra, tekrar aşağıdan yukarıya uçan koca bir kar parçası gelip penceresinin üstüne ezilerek yapışınca anladı. Aşağıda, şüphesiz Bülent, ablasının penceresini kar topuna tutuyordu.

Birden yatağından atlayarak penceresine koştu, tam o sırada, bir top daha, bu defa çerçevenin kenarına gelerek dağıldı. Nihal bağçeye baktı. Hep orada idiler: Adnan Bey, Behlûl'le Bülent, kürklü geniş yakasını kaldırmış Bihter, henüz erimemiş karlardan toplamak için çömelen Beşir...

Başlarını kaldırarak ona bakıyorlardı, Bülent bir iki top daha hazırlıyordu, Nihal eliyle işaret ederek “gelıyorum!” dedi.

Beş dakika sonra bağçede idi. Havada latif bir hararet vardı, güneş bu sabah vaktinden evvel uyanmış bir bahar getiriyordu. Nihal bu havayı teneffüs eder etmez hüviyetinin derinliklerine kadar ısındığını hissetti. Bağçenin yollarında karlar, yumuşamış, gevşemiş idi; beyaz donuk bir cam tabakasıyla örtülü zannolunan dallardan mütevali katreler düşüyordu, bunlardan bir tanesi geçerken Nihal'in boynuna düştü. Bir sayha ile boynunu kıstı. Hep ellerinde birer topla onun takarrüb etmesine müterakkıbdılar, tam o dakikada Bülent emir verdi:

“Ateş!”

Toplar Nihal'in üzerine döküldü, o, kolunu kaldırarak yüzünü saklıyordu; bir tanesi tâ kulağının üstünde, saçlarının arasında dağıldı; Nihal parmaklarıyla saçlarını silkerek:

“Şimdi nöbet bana geldi!” diyordu. Sekerek yoldan atladı, orada, bir ağacın dibinde bir küme kar vardı; fakat öte tarafta Bülent de durmuyordu, o zaman ikisinin arasında insafsız bir harp başladı. Evvela muntazam bir harp şeklinde başlayan bu oyun yavaş yavaş, aralarında mesafe eksile eksile, topalar nihayet düşmandan evvel yetiştirilebilmek için telaşla alınan birer avuç kardan ibaret kalarak, bir boğuşma haline gelmişti. Etrafta hep gülüyorlar, Adnan Bey “Artık yetişir!” diye bağırıyordu. İkisi de bu harpten, yorgun, karlara bulanmış, göğüsleri şişkin, çıktılar. Nihal kesik kesik soruyordu:

“Baba, Bülent yenildi, değil mi?”

Bülent yenildiğine kani değildi. “Kim yenildi?” diyordu, “İster-sen yeniden başlayalım.”

Buna hep mâni oldular, Adnan Bey ilerleyerek Nihal'i kolundan çekti, artık harp bitmiş idi. Şimdi Bülent önlerinden koşarak sıçırıyor, yolun üzerine uzanmış bir dalı çekerek tam onlar geçerken silkiyordu. Babası ile Nihal, böyle, hatveden hatveye bir kar tufanına tutuluyorlardı.

Bir aralık Adnan Bey, Nihal'e yavaş bir sesle, söyleyeceğinden korkarak, sordu:

“Nihal, Mlle de Courton sana bir şey söyledi mi?”

Nihal, müteaccib, fakat birden babasının bu sualiyle ihtiyar mürebbiyenin bir gün evvel kendisine bir şey söylemek için gözle-rinde fark olunan tereddüt arasında bir münasebet bularak, durdu ve babasına bakarak:

“Hayır!..” dedi.

Şimdi ikisi de durmuşlardı, bir hatve ötede, elinde yakalanarak hazırlanmış bir dalın ucuyla Bülent de muntazırdı. Adnan Bey dedi ki:

“Senden izin isteyecekti.”

“Lakin o bu sabah erkenden gitti bile...”

Adnan Bey, “Hayır, öyle değil, Nihal!” dedi; “yalnız bugün değil, o, artık yorulduğundan bahsediyor. Biraz da memleketinde, kendi akrabasının yanında... Anlıyor musun, Nihal?”

Nihal pek iyi anlıyordu. Cevap vermeyerek, kalbinde derin bir acıyla, gözlerini indirdi, öteden Bülent soruyordu:

“Nasıl, baba?... Kim, kim?... Mlle de Courton öyle mi?... Ah, şu, ihtiyar papağan! Nihayet memleketine bir seyahat mi düşünüyor?...”

Nihal, gözlerinde birer katre yaş kuruyarak:

“Bülent!” dedi, “Bize annelikten başka bir şey yapmayan bir kadın için böyle söz söylemekten seni men ederim.”

Bülent bir kakhaha içinde cevap verdi:

“Oh, evet, fakat onu ihtiyar bir papağan olmaktan men edemezsin.”

Sonra elinden dalı bırakıp karları silkerek başını çevirdi ve yolun ötesinde uzaklayan, artık memleketine giden o ihtiyar papağanın hayaline seslenerek elini salladı:

“Uğurlar olsun, matmazel! Sizin hısımlara benden çok çok selamlar!..”

Nihal’in vereceği cevabı ıstıtmemek için Bülent koştu, fakat Nihal cevap verecek bir halde değildi. Babasına da bir şey söyleyemiyordu, arkasında Behlül’le Bihter’in ayaklarını ısıtiyordu, başını çevirmeksizin, gözlerini kaldırmaksızın yürüdü; Adnan Bey de beraber yürüyordu.

Nihal kendi kendisine, “Biçare ihtiyar kız!..” diyordu ve bir nakarat hükmünde içinden tekerrür eden bu cümlelerin arasında düşünüyordu. Düşünüyordu ki onun artık yorulduğundan bahsederek memleketine gitmek istemesi bir efsaneden başka bir şey olamazdı. Bihter’in ona karşı hiçbir vakit tamamıyla saklanamayan bir husumeti vardı. Nihal’in bütün huysuzluklarına o bir müşevvik olmak üzere telakki ediliyordu. Kaç kereler Bihter bunu ihtiyar kıza ima etmiş idi. Onun evde vücudu Bihter’i rahatsız ediyordu. Şüphesiz bu onun tarafından tertip edilmişti. Nihayet bir gün kocasına, “Bu kadından beni kurtarın” demiş olacaktı. O zaman o biçare kızın bütün o senelerce bir dakika fasılaya uğramayan fedakârlıkları unutulurak kendisine anlatılmış olacaktı ki bu evin sükûnu onun artık Nihal’i yalnız bırakmasıyla mümkün olabilecek. Bu kendisine örtülü bir lisanla anlatıldıktan sonra nankör bir hizmetçi zilletiyle kovulmuş olmamak tesliyetini bırakmak için ihtimal onun müsaade talep etmesine imkân vermişlerdi.

Ya bu adam, yarabbi! Ya bu baba nasıl görmüyor, hissetmiyor idi ki kızının elinden bütün sevdikleri böyle birer birer alındıktan sonra o yaşayamayacak, evet, böyle yapıyınız yaşayabilmek için artık kuvvet bulamayacak.

Nihal tekrar üşüyordu. Demin kendisini ısıtan bu güneşin hararetini artık hissetmiyor, yalnız bağçeye henüz indiği vakit boynuna damlayan kar damlasını duyuyordu; bu katre orada büyüyor, bütün vücudunu titreten bir buzlu su oluyordu.

Sonra da ona diyorlardı ki:

“Sen babanı meyus ediyorsun!..”

Lakin, onu, işte onu da meyus ediyorlardı. Kim? Nasıl? Niçin? Bilmiyordu, fakat işte meyus idi. Bugün her zamandan ziyade... Demek şimdi ondan, onun zayıf kalbinden bu müthiş fedakârlığı da bekliyorlardı? Demek o bunun için ağlayacak olsa, isyan etse karşısına çıkacaklar, ve “Nihal! Sen babanı meyus ediyorsun!..” diyecekler. Lakin kimdi asıl öyle olan?... Bir aralık, ayağının ucuyla henüz yolun üzerinde erimeyerek mini mini adacıklar şeklinde kalan kar parçalarına dokunarak, gözlerini kaldırmaksızın, sâkit, ağır ağır hatvelerle babasının yanında yürürken, bütün metanetini toplayarak, yavaş yavaş, itidal ile, adeta yalvararak, Mlle de Courton için müsaade talep etmek istedi: “Evet, artık yalnız onu bırakınız,” diyecekti; “düşününüz, o giderse hayatımda ne azîm bir boşluk açılacak. Bakınız şimdi etrafımda beni sevecek kimse yok, hep birer birer gidiyorlar. Evvela siz, baba, siz, sanki benden uzak bir yerdesiniz, artık beni duymuyorsunuz. Sonra onlar, Şakire Hanım’la Cemile, onlar da birer yabancı oldular; daha sonra Bü-lent, onun yalnız kendisini değil, benden kalbini de çaldılar; artık beni sevmiyor, hep beni sevmeyenlerle beraber düşünüyor... Şimdi, şimdi de Mlle de Courton; lakin baba, bana hastalıklarımı kim bakacak, yalnızlıklarımı kim refakat edecek? İşte bakınız, yalnız bunun vehmiyle üşüyorum. Bundan sonra bu evde hep üşüyeceğim. Gidenlerle beraber sanki evimizde, o eski evimizde parça parça koparak gidiyor. Siz bunu duymuyorsunuz, fakat ben hissediyorum, işte bütün bu ev değişmiş odalarıyla, sofalarıyla bir başka şey oluyor, katre katre ölerек yerine bir başka evin çehresi çıkıyor...”

Bunu düşünürken Firdevs Hanım’ın çehresini, bütün boyalarıyla, sahte gençlikleriyle, gizlenen fersüdelikleriyle o çehreyi görüyordu; bu çehre o eski evin ölmüş ruhu üstünde yükselen yeni ev, yabancı evdi.

Bunları değil, babasına hiçbir şey söylemedi; artık kendisini müdafaadan üşenen bir makhur, mecalden kalmış keselanıyla söz söylemeye hâcet görmüyordu. Hem buna ne lüzum vardı? O ne yapsa,

ne söylese dinlenilmeyecekti. Hep o kadına itaat olunacaktı. Bunu şimdi tamamıyla hissediyordu. Babası onun elinde bir oyuncaktan başka bir şey değildi; fakat bu oyuncak ona karşı müthiş bir silah olarak kullanılıyordu. Halbuki babası fena bir adam değildi, bundan emin idi; o kızını yine seviyordu, evet, severek öldürüyordu...

Ne için bu böyle idi? Onu bilmiyor, bilmeye de lüzum görmüyordu; mademki ondan fedakârlık bekliyorlardı, işte o da her şeyi, kendisini de feda edecekti. Şimdi onlar bağçenin köşesini dolaşmışlar, yalıya götüren diğer bir yolu takib ediyorlardı; Nihal uzaktan yalının kapısında Behlûl'le Bihter'i görüyordu. Onlara takarrüb etmeden evvel nazarında makhur bir teslimiyetle gözlerini babasına kaldırdı.

"Baba!.." dedi, "Ne vakit gidecek? Bugün avdet etmeyecek mi? Bu akşam beraber gezmeye gidecektik."

Muztarip ruhunun bütûn sitepleri bu cümlemin içinde idi. Adnan Bey cevap verdi:

"Bu akşam gelecek, kızım. Sen ne vakit izin verirsen o vakit gidecek."

Nihal tekrar gözlerini indirmişti, Adnan Bey bir saniyelik bir tevakkuftan sonra ilave etti:

"Senin için başka bir mürebbiye arattırayım mı, Nihal?"

Nihal birden başını kaldırdı:

"Ooh! Hiç lüzum yok, mademki Firdevs Hanım bize gelecekmiş!.."

Babasının yanında daha ziyade duramadı, ağzından istemeksizin taşan bu cümleden sonra birden koştu, Behlûl'le Bihter yalının kapısında onlara muntazır idiler, Nihal Bihter'e bakarak Behlûl'e dedi ki:

"Behlûl, haberin var mı? Mlle de Courton'u kovuyoruz."

Sonra elini uzatarak Behlûl'ü elinden tuttu ve beraber gelmeye icbar ederek sürükledi; yalının uzun merdivenlerini beraber, Behlûl'ün eli hâlâ Nihal'in elinde, çıktılar. En yukarıda, sofada, Nihal soluyarak durdu, ve, Behlûl'ün elini bırakarak bütün vakayı, fedakârlığını, bu sâkit faciayı tafsil eden bir kelime olmak üzere, "İşte!.." dedi. Sonra eliyle tokatlarcasına piyanosunun iskemlesini döndürdü, ve, yüzü Behlûl'e karşı oturarak, ellerini dizinin üstünde kilitledi, kelimelerin seri bir cereyanıyla devam etti:

"Evet, işte, şimdi artık benden memnun olabilirsiniz. Bir küçük itiraz bile etmedim. Bakınız, gözlerime, bir ufak damla bile

yok. Halbuki, bilirsiniz a, bu defa hepsinden mühim, hepsinden acı... Buna hiç ihtimal vermezdim, bu o kadar düşünülemezcek bir şeydi ki beni en ziyade öldürecek bir çare bulmak vazifesini bana havale etselerdi ben bile bunu tahattur edemezdim, o kadar mümkün olmayan bir şey görünüyordu. Onlar bulmuşlar, bugün bana sadece kararı tebliğ ettiler: ‘Gidecek,’ dediler. Pekiyi, gitsin, anlıyor musunuz, gitsin, işte o kadar! Başka, benden başka bir şey daha istiyorlar mı?..”

Kuru gözlerle Behlül’e bakıyordu. Behlül bütün felsefesinin metanetiyle beraber bu ızdırabın feci tesirinden mebhût idi. Bu kız için azim bir rikkat duyuyordu. “Benim mini mini Nihal'im!” dedi, “Bilir misin sana acıyorum.”

Kesik, kuru bir kahkaha ile gülerek Nihal cevap verdi:

“Sahih? Acıyor musunuz?... Lakin ne için?... Bunlar bütün birer çocukluktan başka bir şey mi?..”

Sonra bu istihzayı bırakarak ciddi bir sesle ilave etti:

“Size bir hakikat söyleyeyim mi? Şimdi ben bu şeylerden lezzet alıyorum. Bilmezsiniz, bugün bu acı fedakârlığı yaptıktan sonra içimde öyle bir lezzet var ki...”

Behlül tesirine galebe çalınamayan bir rikkat içinde idi. Titrek bir sesle dedi ki:

“Nihal, ister misin bundan sonra seninle dost olalım, her zaman için...”

Nihal elini uzattı, sonra, “Durunuz,” dedi, “mademki öyle, size çoktandır yapmadığım bir şeyi yapayım” –eliyle ince kaşının ucunu gösteriyordu– “buradan öpmek istiyordunuz, değil mi? Mademki artık benim için bir iyi dost, bir büyük kardeş, ağabey olacaksınız. Şimdi, şuraya, yanıma oturunuz. Size piyano çalacağım, evet, satatlarla, bütün sevdiğiniz, istediğiniz parçaları...”

Asabî ellerle piyanosunun üstünü, yanında ayaklı hücreyi dolduran parçaları, defterleri Behlül’ün önüne yığıyor, ve “Herkes bilsin ki,” diyordu, “Nihal'i öldürüyorlar da o, yine...”

Cümlesini hareketiyle ikmal ediyor, piyanosunun kapağını şedid bir darbe ile arkasına atarak meşhur “*Gece ve Gündüz Opereti*”nden çıkarılmış velvedar bir *galop*’un şâtır kahkahalarını evin içine serpmeye başlıyordu.

Behlül’ün, bu Tepebaşı Temaşağâhı’nın sadık müdaviminin, kendine mahsus, en neşveli, en şetaretli parçalardan mürekkep bir

müntehabat silsilesi vardı ki bunları hemen ezber bilirdi. Önünde yığılan kümeden birer birer çekerek Nihal'in önüne bırakıyordu: *Gran Via*'lar, *Mascotte*'lar, *Les Cloches de Corneville*'ler, *Le Petit Duc*'ler, *Granatieri*'ler, bütün o çılgın musiki kahkahaları birbirini kovalayarak evi azîm bir neşve tarrakasının galeyanları içinde boğuyordu; ve Behlûl, arada bir ıslıkla refakat ederek, hatırında kalan bir nakaratı söyleyerek, Nihal'in yanında, gözleri yandan görünen ince soluk çehresine tesadûf ettikçe gecikerek, Beyoğlu'nun hummalı eğlencelerini ihtar eden bu şeyleri dinlerken, düşünüyordu.

Düşünüyordu ki işte bütün bir kış bunlardan uzak kalmış idi. Nihal'i dinlerken hayalinin içinde üzerine ziya tufanları, renk şelaleleri dökülmüş köşeler açılıyor, Odéon sahnesinin bir tarafını, Concordia'nın mecnunâne bir âlemini görüyor; sonra çıplak omuzlar, kollar, mini mini zarif beyaz satenden iskarpinler bir tayaranı seri¹⁹ ile gözlerinin içinde uçuyordu. O zaman kalbinde derin bir tahassür hissediyordu, onun hayatı işte o âlemin heyecanları içinde yuvarlanmalıydı; nasıl olmuştu da koca bir mevsimin o bitmez tükenmez gecelerini bu hazin köhne yalının koltukları içinde, artık ihtiyarlayarak ölümün bürudetlerinden mangal altlarına kaçan hasta kediler uyuşukluğuyla geçirmiş idi?

Şüphesiz Bihter'i seviyordu, hayatında hiç böyle derin ve uzun bir sevdası vuku bulmamıştı. Bu, elbette onun ilk ve son aşkıydı; lakin bu, hep böyle, aynı mülakatlar, aynı saatlerde söylenen aynı sözler, aynı vefa yeminleri ile teati olunan aynı buseler, izdivaca mahsus bir tarzda ve bir meâlde zemzemelerle sürüp gidecek miydi?

Yavaş yavaş bu muaşakanın hep bir çeşit lezzetleri arasında yenilikler, başkallıklar ister olmuştu, ilk haftalarda onları titreten, korkutan şeyler oluyordu; birbirine tamamiyle temellük edinceye kadar, muaşakalarında daha kat olunacak mesafeler, daha göze alınacak tehlikeler kaldıkça, tatmin olunacak emellerin heyecanı hararetini hissederlerdi; fakat sonra, artık bu muaşakanın devamından başka beklenecek bir şey kalmayınca sakin saatler, o, sükûnu bir ihtizar azabına benzeyen muttarid saatler başlamıştı. O farz ettikleri ihtiraslardan, galeyanlardan, cinnetlerden, gözyaşlarından, birbirini daha ziyade sevmek için hırpalasılmaklardan, velhasıl o bir aşkın hayatını daima tazeleyen buhranlardan hiçbir şey yoktu; hatta birbirini kıskanmıyorlardı bile...

Behlûl, zannının tamamiyle hilafına olarak, Bihter'de yumuşak, gevşek bir kadın buluyordu; bir kaideye tebaiyet edercesine odasına gelişleri vardı ki Behlûl'de fena bir tesir bile uyandırıyordu;

19 tayaran-ı seri: hızlı uçuş

bu muaşakada birbirini arzu etmeye vakit bulamıyorlardı. Behlül, pek sarîh olmamakla beraber, bu kadının elinde kendisinin evet, asıl kendisinin bir kadın hükmünde kalmaya başladığını fark eder oluyordu. Odasında gelinip aranan, her arzu olundukça alınıp tasarruf edilen kendisiydi. Pek iyi tahlil etmeksizin bu muaşaka tarzından kendisine bir zillet çıkartıyor ve kalbinin tâ derin, kendi nefesine karşı bile hafî tutulan bir noktasında Bihter'e bir husumet hissediyordu.

Kendi tabirince bu nefis kadında sevdanın bir zevk nefaseti eksikti; muaşakalarında Bihter o kadar maddileşiyor, Behlül'ün bütün haris arzularına öyle mağlubiyetle muvafakat ediyordu ki, belki bir fedakârlık olan bu şeyler, aleyhine çevrilerek onu bayağılaştırarak, muhteremiyetten düşürecek zilletler hükmüne geçmiş oluyordu. Behlül'e hiçbir şey reddedilmiyordu, onun hiçbir arzusu fazla bulunmuyordu; halbuki o reddedilmeye, yalvarmaya, istenen şeyin zor istihsal edilmiş olmasından lezzet almaya muhtaç idi.

Bir gece mutlak reddedilecek bir şey olmak üzere Bihter'i sarhoş etmek istemişti; Bihter isyan edecek, adı bir sefile zaafıyla onun bu hevesine muvafakat etmeyecek ümidinde idi; o zaman Behlül için bu kadının bir mestî garamını aramak, ona nail olabilmek büyük bir saadet olacaktı; bilakis Bihter buna muvafakat edince onu sarhoş etmek Behlül'e iğrenç bir şey göründü. Bu, aralarında netice verilmemiş bir latife hükmünde kalmış idi; fakat Behlül'ün kalbinde, hiç olmazsa bunu reddetmemiş olmasından mütevellit, ona karşı bir kin vardı.

Bu kin hakikatte Bihter'e hürmet edememekten neşet ediyordu. Erkekler bir kadını sevebilmek için ona hürmet edebilmelidirler; ismetlerinden düşen kadınlar için, en şedid aşklar arasında bile, onlara bir zillet hissesi tefrik etmekten hâlî kalmazlar; hissiyatını sarahatle tahlil etmekten çekinmekle beraber Behlül nihayet Bihter'de izdivaç haclesinden kaçarak başka birinin mahremiyet hücrelerine giren bir kadın görmeye başlamıştı; ve gece, odasında, sobanın yanında koltuğun içine gömülerek Paul Bourget'nin, o insafsız kadın müşerrihinin, birkaç sahifesini süzerken Bihter'in hem gelmesini ister, hem gelmesinden korkardı.

Bihter ona küseydi, birkaç hafta, evet, yalnız birkaç hafta dargın olsalardı, Behlül, onu beş dakika yalnız görüp nihayet affettirmeye muvaffak olmak için günlerce fırsat bekleydi, sonra gözyaşları ile

tekrar birbirinin kollarına atılsalardı, öyle zannediyordu ki o zaman şimdi istemeksizin düşündüklerini düşünemeyecekti.

Bu bir mevsimlik muaşakanın son günleri Behlûl için öyle bir devrenin başlangıç hengâmesi olmuş idi ki o devre esnasında ihtiyarsız, henüz garam gınasının başladığına bir celi vukuf hasıl olacak kadar hissiyat sarahat kesbetmeksizin, sevilen kadına atfolunacak kusurlar bulunur, onu aşkın baharında tezyin eden bütün hülya çiçekleri artık solgun görünür, bir vakitler sevmek için icat olunan sebepler yavaş yavaş sevmemek için birer sebep kuvvetini alır. Behlûl'ün nazarında Bihter, hep o nefis ve müstesna kadındı; hep onun giyinişinde, söyleyişinde, oturuşunda, o yelpazesini açarken, peçesini iştiririrken, parmaklarının bir iki mahir darbeciğiyle saçlarına bütün simasının ifadesini değiştiriveren bir başka hâl verirken, dudağının köşesinde o mini mini çukuru dalgalandıran tebessümüyle kaşlarını kaldırarak en adi bir kelimeye en güzel bir şiir güzelliğini verirken, bütün o hiçlerden mürekkep bin türlü şeylerde; hâlâ en evvel, ilk gördüğünde alınan tesir devam ediyordu. Bu kadını hiçbir zaman arzu etmekten hâlî kalmayacağına vâkıftı, fakat bu aşkın husul ve devam kolaylığı, bu tehlikesiz, vakasız, gürültüsüz muaşakanın sükûnu onun saadeti içinde öyle uzun boş saatler bırakıyordu ki düşünmeye vakit buluyordu.

Kendi kendisini, böyle düşünürken fark ettikçe silkinir, düşünmemek isterdi. Aşkta kalp sükûta başlayıp da zihin melekelerini istimale başlarsa o aşk öyle bir hasta çocuğa benzer ki damarlarında taze bir kan yerine müsemmin ilaçlar cevelan etsin. O, bu kıymettar hasta çocuğun damarlarına müsemmin ilaçlardan koymamak için kendisini düşünmekten men ederdi.

Kaç kereler böyle düşünürken Bihter'e bu aşkın husulündeki ve devamındaki kolaylıklardan bir töhmet hissesi çıkarmış idi. O sukutu, bir akşam odasında en intizar olunmayan bir dakikada, birinci defa olarak cesaret edilip söylenmiş iki kelime ile vuku bulan o mağlubiyeti, affedilmez bir kabahat olmak üzere telakki ediyordu.

Bihter, Behlûl'e maharetini istimal için vakit bile bırakmamıştı. Kendisini, hüner sahnesinde hiçbir sanat eseri göstermeye henüz zaman bulmadan alkışlanan bir sanatkâr kadar alıklaşmış olarak, kollarında Bihter'le buluvermiş idi. O kadar kolay düşen bu kadın bütün aşkını vermekte yine o kolaylıkla devam ediyordu. İlk sükutu takib eden o kısa vicdan devresi azabı bile Behlûl'ün nazarında

birden perdesi düşüveren yarım kalmış, fena tertip olunmuş bir mudhike hükmünde idi; o zamandan beri Bihter bu muaşakanın züllünü, ayıbını hiç hissetmiyor gibiydi. Lakin o züllü, o ayıbı şimdi Behlül duyuyordu. Kaç kereler o, kollarının arasında iken, birden silkinmek, “Lakin hissetmiyor musunuz ki bu aşk mülevves bir şeydir!” demek arzularını hissetmiş idi. Kendisini affediyordu, ve kendisini affetmek için bulunan sebepler bütün Bihter için fazla bir töhmet vesilesi oluyordu: Onu gelip alan kadın hâlâ gelip almakta devam ediyordu, onun ellerinde kendisini günahsız bir cinayet aleti masumiyetiyle görüyordu.

Böyle, bu memnu aşkın mesuliyetini araştırmakla zihnini meşgul görürken birden kendisini muhakemeyi takibden men eder ve düşüncelerine karşı aşkını müdafaa edecek bir cümle bulurdu. “İşte erkekler!” derdi, asla memnun değildirlir, artık sevmemek isterlerse bütün sukutun, gınanın kabahatlerini kadınlara yükletmek için çare bulduktan sonra sevmemek kabahatini de onlara bırakmak için biçareleri tezlil edecek şeyler ararlar.

Halbuki Bihter’i sevmemek onun için telafi edilemeyecek bir zarar hükmünde idi; bu kadını kendi kendisine öyle leziz bir sevda kevserine benzetiyordu ki doyduktan sonra yine, hep içilmekte devam olunsun. Onu kaybettiği dakikadan başlayarak tekrar şiddetle isteyeceğinden emin idi. Behlül bu muaşakada, kendi nabızı parmakları arasında mariz bir tabib gibiydi. Lakin maraz derin bir bürkân seyyalesinin gizli hıyanetiyle kaynamakta devam ediyordu.

Bihter için Firdevs Hanım’dan bile bir istihkar vesilesi çıkarıyordu: Bir vakitler İstanbul’un güzide zevk hayatında en parlak bir çehre olan bu kadın şimdi taze kalmak için gülünç çılgınlıklarıyla Behlül’e o kadar tuhaf, fakat iğrenç bir tuhaflıkla tuhaf görünüyordu ki Melih Bey takımının bütün şaşaasına bu neticenin küsufundan sanki tabaka tabaka bulutlar dökülüyor, ve tâ uzak mübhem bir ufukta Bihter’in çehresi bu bulutların gölgeleriyle örtülüyordu. Bu anne, bu kızın bir istikbal sahifesi gibiydi. Onu da uzun sandalyesinde sızılı dizlerini dinlendirirken henüz bıyıklanmış bir çocuğun elini çekerek sıkıldığını, defedilemez bir hayal rüyeti içinde, görüyordu. Firdevs Hanım’ın en müstesna bir zevk nefasetinden sonra yavaş yavaş hastalaşan fikrinden çıkmış o garip çehreler, o gülünç elbiseler, iflas etmiş bir gençliğin öyle tuhaf acılıkları idi ki bir mudhike olarak seyredilirken ağlanmak istenirdi.

Behlül hâlâ gözlerinin içinde şüphesiz dizlerinin sızılarından bağdırmamak için dişlerini sıkarak bu kadının, yastıklarla beslenerek yükseltilmiş açık sarı boyalı saçlarla, o siyahla aldan karıştırılmış garip elbisesinin pörsümüş kollarını açık bırakan cepkenleriyle ona bakan gözlerini görüyor; ve, bu gözlerle Bihter'in gözü arasında öyle bir müşabehet buluyordu ki o hayalin arkasında ellisini geçmiş bir Bihter'in öyle bir mariz zevk ile boyanmış çehresini görmekten nefisini men edemiyordu.

Kendisine kabahat buluşları da olurdu. O, bu muaşakada ilk sevdada tecrübesini geçirmeye çalışan bir çocuk beceriksizliğiyle davranıyordu. Bu aşkı cereyanı sükûnundan²⁰ çıkarmak, o arandığı ihtirasları, heyecanları hiç olmazsa icat etmek için o da bir şey yapmamış idi. Nihayet yorulmuş, izdivacın yumuşak yastıkları arasına hasta başını koyarak dinlenen bir sevdada mefturu usulüğüyle işte uzun bir kış mevsimini bu sakın muaşakanın uykularında geçirmiş idi.

Nihal fasılasız, parçalar bittikçe kapayıp halının üstüne atarak, hoşuna gitmeyen bir şeyi bırakıp diğer birine başlayarak devam ediyordu. Önünde çalınacak şey kalmadıkça başını çevirmeden Behlül'e soruyordu:

"Başka? Başka?..."

Evet, bütün bir mevsimi uykuda geçirmiş idi. Nihal'in çehresini yandan görüyordu, düşünürken gözleri bulanıyor, ve Nihal'in ince siması sanki titrek sislerin, arasında ihtizaz ederek yükseliyordu. Nihal'e böyle bakarken onun çaldığı bir şeyi ışıkla o da çalışıyordu, birden merak etti. Bu ne idi?

"O nedir, çaldığın Nihal?"

"Bilir miyim? Şimdi siz verdiniz..." –Ve Nihal sağ eliyle devam ederek sol eliyle parçanın kapağını gösterdi, Behlül eğilerek bakıyordu– "A, sahil!" dedi...

Bu, bir sene evvel bütün Beyoğlu'nun ağzında dolaşan bir hava idi ki birinci defa olarak Concordia sahnesinde bir Hollandalı kızıdan işitilmiş idi. O vakit Behlül bu parçayı mahsus getirmiş idi. Nihal şimdi onu çalarken Behlül kendisini Concordia'da çılgın refiklerinin arasında görüyordu. Sahnede Kette, o çapkın kız, bütün küçük beyaz dişlerini gösteren bir hanede içinde, beyaza benzeyen sarı saçlarıyla kendisine zarif bir kedi başı yaparak, en mülevves mânalar işrab

20 sükun-ı cereyan: sessiz akışı

eden bu parçanın açık saçık mısralarını, küçük sarı gözlerinin ilaveleriyle daha ziyade teyid ederek, birer birer, onun gençliğinden, güzelliğinden iğtinam olunacak parçalara aç, haris, bekleyen halka birer sadaka nev'inden atıyor, ve bu halk, o genç ve güzel kızın çapkınlıklarıyla tutuşmuş doymayan heveslerin ateşiyle kuruyan ağızlarını açarak bütün göğüslerini şişiren arzuları boşaltacak bir uluyuşla nakaratı, onunla beraber tekrar ediyordu. Sanki bu nakaratın arasında, sahnede zarif kedi başıyla etrafı taaruza davet eden bu kız nihayet hırsından çıldırarak, cinnetinden böğürerek atılan halkı, vahşi bir kucaklayış içinde, kollarıyla sıkıyor, kemiklerini kırıyor gibiydi.

Halbuki herkes bu kızın iffetinden bahsediyordu, ona ancak on altı yaştan ziyade verilmiyordu, garip bir sergüzeşt uyduruluyordu; babası Avustralya açıklarında gemisiyle beraber kaybolmuş bir gemici deniyordu; annesi, namusuyla yaşayan bir dul, kızını büyük şehirlerin küçük sahnelerinde dolaştırıyordu. Kette için bu sahnelerin çirkâbı üstünde batmaksızın yüzen bir yasemen kalmak şöhreti, bu muhitlerde bütün heveslerini kolay istihsal etmekten usananlar için çıldırtıcı, kudurtucu bir emel uyandırıyor. Concordia'yı zelil bularak istihkar edenler bile o kış buraya tatmin edile edile yorulmuş heveslerinin arasında feveran eden açlıklarını getirmiş idiler. Lakin bütün vaatler, fedakârlıklar hep sahneden ileriye geçmiyor, bu halk bir kayadan seddin menâatine düşüp bayılan dalgalar acziyle bu sahnenin ayaklarında yıkılıp kalıyordu. Yalnız birkaç kere kendisinin yemeğe davet edilmesine muvafakat etmiş idi, fakat hep zayıf omuzları köhne matem elbisesinin altında sefil bir hayatın ıztıraplarını gösteren annesiyle beraber...

Ve, bu on altı yaşında kızın, bu küçük sahnelere mahsus edebiyatın en çapkınına en çapkın mânalarla tercüman olan bu kızın, annesinin refakatinde sade bir akşam yemeğinden başka bir şey kabul etmemesinden bütün Beyoğlu'na bir çılgınlık gelmiş idi; herkes kendine âşıktı, herkes Concordia'da idi, herkes o nakaratı tekrar ediyordu.

Sonra birden, kış nihayetinde Kette unutuldu, üzerinden bir yaz geçti. Bu şöhretler öyle narin çiçeklere benzer ki üzerinden bir mevsim geçmek onları öldürmek için kifayet eder. Bu kış Kette yine Concordia'da idi, yine annesiyle beraber bir yemekten başka bir şey kabul etmiyordu; fakat artık kimse yoktu. Asıl Beyoğlu'nun

hayatını terhib edenlerde bu kız için ilk cinnet devresi geçmiş idi, şüphesiz başka cinnet sebepleri bulunmuş idi. Bu tebeddül neden neşet etmiş idi? Bilinemez... Kette hakkında türlü hikâyeler naklolunmuş idi. Hele bir tanesinin sıhhatine kanaat ediliyordu: Lahey'in zabıtaca müseccel bir evinden, annesinden başka her şeyi olan o ihtiyar karı tarafından alınarak zengin bir izdivaç şikârına çıktığından bahsedilen bu kızın bütün yazı bir berber kalfasının evinde geçirdiğine yemin ediliyordu. Şimdi Kette kabul olunan yemeklerden annesini hazfe muvafakat ediyor deniyordu; ve, bir kış evvel Concordia'ya hayatını vakfedenler bu hikâyeye o kadar inanıyorlardı ki tecrübeye lüzum görmüyorlardı.

Kette için herkesle beraber çıldıran Behlül yine herkesle beraber bu hikâyeye inanmış idi, hatta onu tamamıyla unutmuş idi. Bugün düşüncesinin arasında, Nihal o parçayı çalarken uzun bir senenin nisyanı içine gömülen Kette'nin çehresi uyanıvermiş idi, ve birden onu tekrar görmek için galebe çalınamaz bir arzu duydu.

Acaba hâlâ Concordia'da mıydı?

Bu suali kendi kendisine sorarken gülüyordu. O hayatın bu derece cahili kalacak kadar uzaklarında yaşayabildiğine şaşıyordu. Bu akşam gidecekti, hemen bu akşam Kette'ye bir yemek verecekti. Bir saniye içinde karar vermiş idi, sonra Bihter'i düşündü. Bu ona karşı bir hıyanet değil miydi? Bihter için bir merhamet duyuyordu, kendi kendisine, "Biçare kadın!" diyordu, Behlül'ün bir aralık bunu düşündüğüne vâkıf olsa kim bilir, ne kadar ağlayacaktı. Hayır, hayır, bu denâetini asla kabul etmeyecekti. Sonra birdenbire kendi kendisine, "Lakin ahmak," dedi; "sen bunu asıl Bihter için yapacaksın, onu daha ziyade sevmek için..."

Hayır, hayır, gitmeliydi, Bihter'le aşkının devamı için buna ihtiyaç vardı, Nihal'den rica etti:

"Tekrar eder misin Nihal?..."

O parçayı bir daha iştirmek istiyordu, Kette artık kalbinde tamamıyla taze bir hayat bulmuş idi, evet gidecekti. Birden aklına bir şey geldi, bu defa maddi bir mâni vardı. Ona da bir çare buldu, tekrar ettirdiği parçada Nihal'i tevkif ederek, "Nihal," dedi, "ben sana ne kadar borçluyum?"

Behlül Nihal'e daima borçluydu, ikisinin arasında daima Behlül'ü medyun bırakan câri bir hesap vardı, Nihal cevap vermeyerek dudaklarını kıvırdı.

“Baksana Nihal, bugün seninle büsbütün dost oluyorum amma, bilirsin ya, ücretsiz iş yapmak pek de mizacıma muvafık bir şey değil. Para çantan neredede, Nihal?...”

Nihal Behlül’ün bu teklifsizliklerine o kadar alışıktı ki başıyla ceketinin sol cebini gösterdi. Behlül çantayı avucuna boşalttı. Hepsini alıyordu, Nihal de o kadar zengin değildi, fakat ikisi de yarım zengin kalmaktansa iki sermayeyi bir yere getirerek yalnız birinin zenginleşmesi daha muvafıktı. Hem haftaya babasından para bekliyordu, birinci defa olarak bu sefer Nihal’e o ikraz edecekti: “Değil mi Nihal?”

Nihal pek iyi anlamayarak, dinlemeyerek başıyla, “Evet!” dedi.

“Ben gidiyorum Nihal, sana İstanbul’dan bir şey getireyim mi?”

Nihal piyanoyu bırakarak çevrildi:

“İstanbul’a mı gidiyorsunuz? Hemen şimdi?..”

Evet, hemen gidecekti, fakat kabahat Nihal’indi, bu piyanosuyla ona bu geceyi Beyoğlu’nda geçirmek hevesini vermiş idi. Nihal güldü ve cevap vermayerek tekrar piyanosuna döndü.

Bihter, Behlül’e sofada eldivenlerini takarken tesadüf etti. “Bir yere mi çıkıyorsunuz?” dedi.

Behlül onun gözlerinden ictinab ederek ve eldiveninin iliklenmekte güçlük gösteren bir düğmesiyle meşgul olarak, “Evet!” dedi, “İstanbul’a kadar yalnız, inip çıkmak, ancak iki saatlik bir gaybubet...” Birden yalan söylediğine nedamet etti. Bu nedametinde hiddete benzer bir şey bile vardı, kendisini saatlere kadar hesap göstermeye mecbur eden bu muaşaka artık isyan ettirecek bir yük oluyordu; ilave etti:

“İhtimal bu gece avdet de etmem.”

Bu son sözünün tesirini anlamak için gözlerini kaldırmıştı, Bihter’i sapsarı gördü. Genç kadın ufak bir tereddütten sonra, “Lakin,” dedi, “bu geceyi bana vaat etmiş idiniz.”

Behlül o vaadini unutmuş idi. Kendisini birden kaba, sert bir adam olmaya sevk eden bir tuğyanı zor zapt etti. Nihayet bu kadın en küçük muhtariyetlerine müdahale eden sevdasıyla can sıkacak bir şey oluyordu. Sert bir cevap vermemiş olmak için, “Avdet et-

memek muhakkak bir şey değil,” dedi; “bunu her ihtimale karşı söylüyorum. Böyle havalarda, böyle bir güneşle damarlarımda bir şey tutuşuyor, beni evin dar havasından kaçmaya, gezmeye, geniş, serbest ufuklara bütün ciğerlerimi açmaya sevk ediyor...”

Bihter’e mütebessim, bir çocuk aldatan gözlerle bakarak söylüyordu; birden tevakkufa mecbur oldu. Kendi sesinin, bu yalanın soğukluğundan üşüyerek sustu. Bihter’in şimdi o dudağının köşesinde, bir tebessümün gölgesiyle titreyen o bellisiz çukurda, acı, elim, aldatılan bir kadının ilk emeller sukutunu hisseden bir kalbin ıztırap handesi belirmişti. Bihter bu karşısında gülümseyen adamın, bu kendisine özür bulmaya çalışan sesin bir yalan olduğunu, kadın hissiyle, aldatılmaya başlanan, artık sevememekte takaddüm etmeyen bir kadın hissiyle, anlamış idi. Bu nasıl bir yalandı? Ne için yalan söyleniyordu? Bilmiyordu, fakat yalandan emin idi, bunu Behlül’ün gözlerinde sarahatle görmüş idi.

Varlığının derinliklerinde bir şey öldürölüyormuşçasına azim bir azap duydu, bir kelime daha ilave etmeyi yahut bir kelime daha söylettirmeyi fazla buldu, cevap vermedi, fakat bakışında öyle bir şey vardı ki Behlül’e “Yalan söylüyorsun!..” diyordu. Behlül bu nazarın belîğ mânasını anladı, ve yalanının içinden başka bir yalanla çıkmak isteyerek, “Doğrusunu söyleyeyim mi, Bihter?” dedi, “Nihal’den kaçıyorum, evet, asıl ondan... Düşün bir kere, birazdan o mürebbiyesi gelince kıyamet kopacak. Ben Nihal’i biliyorum, bütün tuğyanını sonraya saklıyor. Ondan başka, mademki hepsini söylemek lazım geliyor, biraz da Nihal’e acıyorum. Böyle meselelerde o kadar zayıf adam olurum ki, anlıyor musunuz? En iyisi bu gürültünün içinde bulunmamaktır...”

Bihter, sâkit, sapsarı dinliyordu; Behlül başladığı gibi bitmemek istidadını gösteren bu nutkun içinden çıkmak istedi, “Ondan sonra,” dedi; “kim bilir, belki gece kimsenin haberi olmadan...”

Cümlesini bitiremedi, uzakta kavgaları işitilen Nesrin’le Şayeste’nin bir gürültüsünden ikisi de titrediler. Sofada, böyle, yavaş sesle bu muhavere affedilmez bir ihtiyatsızlık idi. Behlül yüksek sesle, “Kızlara söyler misiniz, yenge?” dedi, “benim odamın ateşini yakmadan yatmasınlar. Belki gece avdet edecek olurum...”

Yukarıda Nihal’in piyanosu devam ediyordu. Bihter başına bir şey düşmüşçesine sersem, bir dakika içinde onu en âsûde zannolunan bir mesudiyetten en müthiş bir azaba atan bu vakanın mahi-

yetini düşünemeyerek, başının üstünde parçalanmış bir dünyanın intirakı velvelesine²¹ benzer bir gürültüyle yuvarlanan bu piyanoyu dinleyerek, bekliyordu. Kendi kendisine, beyninin bulutları arasında yalnız bir şey soruyordu:

“Demek, demek artık yalan başlamıştı?”

Bu kısa muhaverenin bütün teferruatını şu dakikada unutmuş idi, tahattur etmek için nefesine cebretse bile muvaffak olamayacaktı; yalnız o yalan, Behlül’ün gözlerinde sarahatle okunan o yalan yaşıyordu. Sonra yavaş yavaş, başının üstünde hep o velveleli musikinin fırtınaları, azim kasırgalarının içinde parçalanmış dünyaların enkazını süpürüp götürürken, beyninin içinde bulutlar, parça parça hatıra kırıntıları bırakarak dökülmeye başladı. Burada, ayakta, iki dakika içinde bu kısa muhaverenin bütün azabı anlarını birer birer yaşadı, Behlül’ün o yalan söyleyen sesini hep o yalan kelimelerle birer birer işitti. Demek Nihal’e acıyordu, bunu söylemek onu muahaze etmek demektir. Sonra o bulutlar daha uzak hatıra ufuklarını açarak, bütün unutulmuş, vukuunda ehemmiyet verilmeyerek zapta şayan bulunmamış şeyleri, şu son haftaların son mülakatlarına ait küçük küçük kelimeleri, yalnız şimdi birer mâna kesbeden, birer kuvvet alan hiçleri gösterdi; iki dakika içinde genç kadın sevdâyı mebnâsının²² yanında o vakte kadar görülmemiş, vücuduna imkân verilmemiş bir uçurumun müthiş, karanlık ağzını açarak bârid, muncemid nefesiyle yüzüne soluduğunu hissetmiş idi. Yukarıya çıkıp Nihal’in yanından geçmek için kuvvet bulamadı, kocasının iş odasına atıldı.

Ve yukarıda mini mini Nihal, o saadetinin müthiş mateminin son darbesiyle bir daha sarsılan mariz, biçare vücudunu yerlere atarak, ızdırabından, ızdırabının tehevvüründen, makhuriyetinin aciz tuğyanından, boğazlanmış bir güvercin yeisiyle çırpınmamak, kıvrınmamak için, önüne geçen, hatırına gelen bütün çılgın parçalarla piyanosunda kıyametler koparıırken hep o ensesinden beynini çekerek koparıyor zannolunan ağırlar dakikadan dakikaya şiddetini artıran pençeleriyle başını deliyor, çengelleriyle damarlarını söküyor gibiydi. Birden çocuk kolları gerilmiş, elleri piyanosunun üstünde donmuş, ensesine sanki saplanan bir çiviyle başını oynatamayarak, boğuk bir ızdırıp sayhasıyla, tevakkuf etti. O zaman

21 velvele-i intirakına: patlama gürültüsü

22 mebnâ-yı sevda: sevda temeli

birinin koştüğünü, onu sallanırken kollarının arasında tuttuğunu, hafifçe kucaklayarak biraz evvel Behlül'ün oturduğu koltuğa koyduğunu hissetti. Bütün bu baygınlık yalnız bir dakika sürmüştü; bu patlamadan geçen bir fırtına gibiydi; Nihal bu baygınlığın içinden mütebessim gözlerle çıktı. O zaman dizlerinin dibinde, birer buz parçası kadar soğumuş ellerini avuçlarının içinde sıkarak, bembeyaz, bütün o rakik Habeş çehresi donuk bir beyazlıkla beyaz, Beşir'i gördü. "Beşir, sen misin?" dedi.

Evet, o idi. Bugün de bağçeden sonra, ona esir bir gölge sadakatiyle takib etmiş, orada, merdiven başında, cam kapının yanında beklemiş idi. Behlül'ü, Nihal'in kaşının ucundan öperken görmüştü; sonra, o gidince, yavaşça daha ziyade yaklaşarak, bilinemez biçare mahrum beşeriyetinin nasıl bir ihtiyacıyla, nasıl meysus bir merbutiyetle ayaklarının altında ölmek istediği Nihal'in bütün ıztıraplarını hissederek, o ızdıraplarla kendi ruhunun da eridiğini, ezildiğini duyarak sessiz, hareketsiz beklemiş idi.

Gözlerinde bir saadet şeraresiyle Nihal'e bakıyordu, Nihal hep o tebessümüyle onu daha ziyade temin etmek istedi:

"Küçük bir baygınlık! Yorgunluktan..."

Sonra âmiriyetini takınarak metin bir sesle ilave etti:

"Kimseye söylemeyeceksin, Beşir, anlıyor musun, öyle istiyorum."

O zaman Beşir'in gözlerinde bir saniye evvel tutuşan saadet şeraresi birden bir bulutla, bir girye bulutuyla örtüldü; ve ruhunun ızdırabını daha ziyade saklamaya kuvvet bulamayarak, ince, rakik, o işlenmiş zarif bir oyuncağa benzeyen çehresini, Nihal'in dizlerine kapadı; ağladı, ağladı...

Nihal onu bırakıyordu; başını koltuğun arkasına yaslayarak, gözlerinde derin bir inbisat handesiyle sanki bu dizlerine dökülen yaşların safvetinden azim bir tesliyet duyarak duruyordu. Nihayet onun anlatılamayan ıztıraplarına işte açıktan açığa, saklanmaya lüzum görülmeden dökülecek gözyaşları bulunmuş idi; ve bu gözyaşları Beşir'in saf ruhundan, onun da kim bilir nasıl inleyen, katre katre zehirlerle kanayan muhtarip ruhundan çıkıyordu.

Bugün Adnan Bey Nihal'e bu müthiş darbeyi vurduktan sonra kalbinde, işte ne kadar zamandan beri örtülü, sanki ölmüş kalan, derin bir damarın, babalık damarının sızladığını hissetmiş idi. İzdivacından beri Nihal'in ruhunu hırpalayan işkence devrelerinin en küçük alâmetlerini bile kaçırmamış idi, bunlar onun nazarında öyle zaruri hadiseler idi ki vukuunu izdivacından evvel beklemeye başlamış ve sonra, Nihal'in ıztırapları karşısında onları zararsız, nihayet tehlikesiz geçecek fakat zevali zamana mütevakıf bir hastalığın nöbetleri kabilinden telakki etmek itiyadıyla kendisini bir müsebbib mesuliyetinden tecrit eder olmuş idi. Hatta o işkence devrelerini teşdid ve tecdid edecek şeylere, o şimdiye kadar Nihal'e vurulan darbelere, biraz ağır fakat netice itibarıyla şifa veren birer tedavi çaresi nazarıyla bakmış idi. En evvel Nihal'i Bihter'e takrib etmek için kendisinin ondan tebaüdü lüzumuna hüküm vermiş, kızından uzak kalmış idi; sonra onun zaafından istifade ederek evde sulh tesisine mânia ihdas etmek istidadında bulunanların tebidine karar vermiş, Şakire Hanım'la kocasını ve kızını çıkarmış idi. Şimdi, artık Bihter'e bir düşman sıfatıyla tanılan, karanlıklarda aile sükûnunu ihlal edecek desîse imal eder bir muzır misafir hümünde telakki olunan o ihtiyar kızın tebedi mutlak lazım bir tedbir ehemmiyetiyle karar altına alınmış idi.

Adnan Bey, bir vakitler çocuklarına bir ikinci anne olarak telakki edilen Mlle de Courton hakkında bu yeni fikrin husulü sebeplerini tayin edemezdi. Bihter'in masum zannolunabilecek birkaç kelimesi, Nihal'in bir hırçınlığına karşı mürebbiyeye bakılarak sonra mânalı bir tebessümle kocasına dikilen bir nazarı, o hiçbir şey söylemeksiz ifade edilen mânalar, yavaş yavaş, bir iğnenin ucundan bir ipek kumaşa düşmüş bir yağ katresi nüfuz ve sirayetiyle, beyninin içinde büyüye büyüye nihayet onu istila etmiş idi. Lakin nihayet bu sabah darbeyi vurduktan sonra, şimdiye kadar Nihal'e vurulan darbelerin şifa verecek tesirinden şüphe veren bir korku, bugüne kadar aldanmış olmak, hayır, aldatılmış olmak korkusu, müthiş,

elîm bir korku, onun kalbini delmiş ve ateşten iğnesinin ucuyla o kalbin mensî bir köşesinde, bir ölü hissizliğiyle susan damarı, babalık damarını bularak, yakmış, sıplatmış idi.

Yoksa kızını öldürüyor muydu?

Nihal bağçede yanından kaçır kaçmaz bu sual, karşısında, mahûf bir itham heyulası dehşetiyle titremiş idi. Bu suali zihninden defetmek istedi; buna cevap vermek için daha nâfiz, daha salim bir nazarla meseleyi tahlil etmekte öyle azîm bir mesuliyet, öyle acı bir yeis keşfedilebilirdi ki ondan kendisini vikaye etmek için düşünmemeye azmetti.

Biraz işle meşgul olmak için odasına çıktı. Kaç günden beri bir güzel ceviz köküne Bihter'in çehresini oymak için çalışıyordu.

Onu eline alırken, nasıl oldu bilinemez, belki garip bir derûni sâik ile, gözleri, çoktan beri unutulmuş, nakıs hutûtuyla kırık tahta parçalarının arasına atılivermiş bir başka çehreyi, Nihal'in o yarım kalmış çehresini araştırdı. Sonra, elinde Bihter'in başlanmış o çehresiyle, duramayarak, süzgün, kendi ihtiyarından ziyade kalbinin mübhem bir ihtiyacına tebaiyet eden iradesiz gözlerle odasının tâ karanlık bir köşesinde, ne tamamıyla kaldırılmaya ne tamamıyla nazarlara maruz bırakılmaya cesaret edilemeyerek bir yığın ufak tefek arasında boğulmuş bir resme, ilk zevcesinin eskilikten silinmiş benzeyen bir resmine baktı; ve, zannetti ki bu resim, birdenbire, ne vakitten beri kendisini ihmal eden bu gözlerin ruhundan bu defa canlanarak, bir cisim kesbederek, o karanlık köşede titreye titreye kabarıyor, ona yaklaşıyor; kinden, hırstan ateş saçan gözlerle gözlerine sokularak, ciğerleri sökülün bir ana acısıyla ona haykırıyor:

“Kızımı öldürüyor musun?”

Şu iki senelik izdivaç ömrü bir mesuliyet hayatı mehabetiyle gözlerinin önüne geliyor, küçük küçük, şimşek gibi bir cereyan ile tutuşup sönen, görünüp silinen levhalar şeklinde hep Bihter'le Nihal'i görüyordu; zihninde karısı ile kızı birbirini örtmek isteyerek kovalıyorlardı. İskemlesinde, bir elinde hâlâ o kök parçası ile kalbinde derin bir ızdırıp yarasıyla düşündü. Bu cerihanın açılmasına beş on dakika kifayet etmiş idi. Bir zaman oldu ki bu baba kızına avdet etmiş oldu; Nihal için derin bir ağlamak arzusu hissediyor ve bu arzuya nefsinin teslim etmek istiyordu. Sonra kendisini mağlup eden bu merhametin neticelerinden, hususıyla artık itiraf edilmek lazım gelen bir hatadan o kadar korktu ki, karalıkta bizi mütekar-

rib bir tehlikenin sadmesinden vikaye eden âsabı tehâşî nev'inden ihtiyarsız bir hareket ile, muhakemesi bu müşevveş izleri takib etmekten geri çekildi. Fakat kalbinde Nihal için açılan bu yaranın ızdırabını uyutacak bir avuç tuz serperken diğer bir cerihanın sızlamasına mâni olamıyordu; ve bu ikinci ceriha artık uyutulamıyor, ne vakitten beri ızdırabını ta'kım için üzerine serpilen tuzların altından hep, umulmayan inkişâflarla, biraz daha yırtılarak, biraz daha derinleşerek, ateşli ve zehirli, tekrar uyanıyordu.

Bu ceriha izdivacının yarasıydı. Bidâyette küçük, bellisiz bir leke gibiydi, Bihter'le mesut olmak ümidi onu öyle mest bırakıyordu ki bahtiyarlığının arasında ufak bir iğne temasıyla sızlayan bu noktayı dinlememeye muvaffak oluyordu; fakat yavaş yavaş o iğne daha ziyade batmış, o nokta bir elim ceriha olmuş, ve artık dinlememek, işitmek mümkün olamamış idi. Bütün izdivaç hayatı bununla zehirleniyordu, bahtiyar görünmeye çalışırken kendisini müzeyyen görünüşler altında müthiş bir maraz saklayanlar kadar sahte buluyordu. Evvelce bahtiyarlığının taze neşvesi o ızdıraplarını örterken şimdi onlar bahtiyarlığını eziyor, boğuyordu. Kendi kendisine öyle sâkit buhranları vardı ki bedbaht olduğuna karar verdi. Bu izdivaç bir müthiş hata idi; bunu nihayet, Bihter'i kollarının arasında câmid bir cisim ruhsuzluğuyla, ölmüş bir kadın hissizliğiyle, o derâguşların heyecanlarından hisse alamayarak, gözlerini başka bir sevda hayali ararcasına onun gözlerinden ayırarak, vücudunu verip de asıl kadınlığının hararetini vermeyerek, hissettikçe anlamış idi. Bihter onun olurken kendisini başkasına veriyor gibiydi. En har, en haris buselerin altında dudaklarını muncemid bir nefesle donmuş bulur, ve o saniyede aşkının en müteheyyiç ateşlerinin üzerinden bir kar rüzgârı geçerci. Bihter'in gevşek kollarla ona sarılışları vardı ki itiyor, reddediyor zannettirirdi; dudakları öyle buselerle uzanırdı ki ateşsiz, ruhsuz temaslarıyla rüyalarda alınan ölü, kuru buselere benzerdi; bütün aşklarında Bihter kendisini onun olmaksızın veriyordu.

Böyle nereden geldiği hissolanamayan bir soğuk rüzgârla, saadet haclelerinin diyarlarından sanki buzlar aktığını, ve tâ ruhunun derinliklerine kadar üşüdüğünü hissettikçe gözlerinde bir sitemle karısına bakardı. Bu nazarında ızdırabından sızlayan erkeklik gurunun muahezeleri öyle celi bir ifade kesbederdi ki birden Bihter onu tesliyye, hayır, onu daha ziyade mesut edememekten af tale-

bine lüzum görür ve başını omuzuna koyarak, sakalının altına, bir vakitler Nihal'in yeri olan o kılsız noktaya, dudaklarını kor, küçük küçük temaslarla orasını öperdi.

Bu buselerde öyle bir yalan soğuklukları vardı ki Bihter'i omuzundan silkmek, bileklerinden tutmak, sarsmak, vahşi bir kıskançlıkla büsbütün kendisinin olamayan bu kadını hırpalamak arzuları duyardı. Onu kıskanıyordu, fakat kimseden değil, kendisinden, kendisinin ihtiyarlığından; onun güzelliğinden ve gençliğinden, nihayet ona tamamıyla tasarruf edememekten müthiş bir kıskançlık hissediyordu. Arada bir isyan etmek isterdi, acı bir kelime ile onu tahkir ederek intikamını almaya lüzum görürdü, kaç kereler ağlatmış idi; sonra o ağlarken kendisini hodgâm bularak muaheze eder, bütün kıskançlıklarını utanılacak bir zül olmak üzere unutmak ve unutturmak isterdi. Bihter onu okşayarak, öperek odasından çıkarmak isterken o bütün yorgunluk, rahatsızlık bahanelerini muhik bulmak için kendisini oyalamaya çalışırdı; fakat o aralık kapısının anahtarı kilidin içinde muharriş bir gacırtıyla dönerken kalbinde bir şey yırtılırdı. Kendi kendisine, "Muhakkak, beni sevmiyor!" diyordu. Kaç kereler, o buhranlar arasında, bu söz dudaklarının ucuna kadar gelmiş idi, ona, "Beni sevmiyorsun!" diyecekti; sonra bu suale karşı verilecek teminata sevilmediğinin daha sarahati haiz bir burhanını görmek korkusundan öyle titrerdi ki cesaret edemezdi.

Odasında, şüphe işkenceleri içinde, saatlerle uyuyamazdı. Bihter'in izdivacından evvel birisini sevmiş olabilmesine ihtimal vererek bu mevhum aşkın mevhum hatırasını kıskanırdı. Belki bu aşk hâlâ onun kalbinden silinmemişti; belki bu kadını tamamıyla kendisinin olmaktan men eden onun hâlâ yaşayan hatırasıydı. Kaç kereler bir emare bulabilmek, gene kadının geçmiş hayatında şüphe verecek bir nokta keşfetmek için onu mahir istintaklar içinde söyletmiş idi.

Bir gün kalbine, o vakte kadar hiç düşünülmemiş bir şüphe düştü: Behlül!... Bu şüphe hiçbir vakadan mütevellit değildi; onları bir gece yan yana, bir musavver risaleye bakarken görerek, kendi kendisine bu genç adamın bir tehlike olabileceğini itiraf etmiş idi. Fakat Behlül, Bihter'den o kadar uzak görünüyor, Bihter, Behlül hakkında her zaman öyle meyilsiz bir lisan kullanıyordu ki ikisinin arasında bir tehlike vukuunun ihtimalinden korkmak Adnan Bey'e,

çirkin, utanmaksızın itirafı mümkün olmayan, kaba bir kıskançlıktan mütevellit bir zelil his göründü. Kendi kendisine bir daha bunu düşünmemek için vaat etmiş idi. Fakat o sırada fark ederdi ki ihtiyarının haricinde bir his onu Bihter'le Behlül'ü tecessüse sevk ediyor. O zaman nefisini bir ayıp irtikâbıyla itham ederek başka şey düşünmek isterdi.

Bir defa yine onları düşünürken kendi kendisine:

“Mümkün değil!” demiş, ve hayalinde onlara karşı irtikâb olunmuş bir kabahati affettirmiş olmak için, “Behlül! Hanım'a söylesene, bize biraz ud çalsın...” demiş idi.

Bir gün, Mlle de Courton'a izin verilmek için beyinlerinde karar verildikten sonra Behlül öyle bir şey bulmuş idi ki Adnan Bey'in, ihtiyarı haricinde zihnini tırmalayan şüpheleri birden silmiş idi. Behlül amcasıyla yalnız bulundukları bir dakikayı intihab ederek ona sokulmuş ve ciddiyetle, “Görüyorsunuz a,” demiş idi, “ötekiler hep birer birer gidiyorlar. Bihter Hanım'da Mlle de Courton'dan sonra beni göndermek arzusu uyanacak zannediyorum. Rica ederim, gülmeyiniz, bunu farz etmek için bende pek kavî sebepler var. Görünüşe bakmayınız, onun beni hiç sevmediğinden eminim. Demek istiyorum ki onda böyle bir arzu görünür görünmez bana gözünüzle bir işaret kâfidir. Size hakikati söylüyeyim mi? Bu yalı hayatından bıktım. Pera Palace'ta şık, zarif bir oda, ondan sonra...”

Behlül Bihter'in sesini işiterek susmuş idi. Adnan Bey'in şüpheleri Behlül'le Bihter'in arasında yalnız bir fazla takarrüb meylinin husulü ihtimalinden ibaret kalır, ve, karısının mazarine kadar zihnini irca eden muhayyilesinde, utanılmaksızın kıskançlığa hak verecek kadar, münasebetlerinin hususiyet kesbedebileceğini farza kuvvet bulunmazdı. Yalnız kalbinde Behlül'e derin bir kin vardı. Onun kadar şen, onun kadar genç, ve artık onun kadar güzel olamaktan mütevellit bir kin ki ne zaman onu Bihter'in yanında görsen onun orada bulunmamasını arzu ettirirdi. Hususi hayatlarında bu genç adamın vücudu Bihter'e kocasının ihtiyarlığından bahseden mücessem bir lisan gibiydi.

Adnan Bey Behlül hakkında bu hissini bir gün onun sefaretlerden birine intisab hevesini gösterdiği zaman anlamış idi. O zamana kadar Behlül'ün buna benzer fikirlerine muteriz iken bu defa tasavvurunu birden tasvip etmiş, sonra kendi kendisine bu tenakuzu fark ederek asıl sebebini bulmakta zorluk çekmemiş idi; evet, artık

itiraf edilmeliydi ki bu genç adam onların hususi hayatlarında fazla geliyordu.

Behlül'ün Mlle de Courton vesilesiyle söylediğinden Bihter'e bahsetmemiş idi, bugün bağçeden avdetten sonra odasında otururken düşüncelerinin arasında bunu tahattur etti. Behlül gittikten sonra Bihter odasına girince sordu:

“Behlül gitti, değil mi?”

Bihter yüzüne bakmaksızın cevap verdi:

“Evet, galiba gece de gelmeyecek...”

Adnan Bey güldü:

“Bütün kışı o kadar uslu geçirdi ki kendisine bir gece izin verebiliriz...”

Bihter ötede kanapenin üstüne oturmuş, eline işini almış idi, gözlerini kaldırmıyordu, Adnan Bey ilave etti, hep gülerek söylüyordu:

“Geçenlerde Behlül bana ne dedi, biliyor musun? Mlle de Courton'dan sonra nöbet kendisine geleceğinden korkuyor.”

Bihter gözlerini kaldırarak bu sözün izahını bekleyen bir nazarla baktı:

“Anlamıyor gibisin, Bihter... Bütün gidenler senden biliniyor a, Behlül de zannediyor ki artık o da evde fazla görünecek.”

Adnan Bey yerinden kalkarak Bihter'in yanına oturdu, yüzünü yüzüne sokarak hep o tebessümü ile sordu:

“Behlül'ün galiba Beyoğlu'nda bir yer tutmak için hevesi var, şimdiden bir sebep icat etmek istiyor. Eğer böyle bir fikri varsa itiraz edecek ben değilim.”

Bihter cevap vermiyordu, yüzüne bir kan tabakasının fışkırdığını hissederek kayıtsız görünememekten korkuyordu. Kalbinde küçük bir şüphe de doğmuş idi, tebessüm ederek söylenen bu sözler müt-hiş bir fırtına saklayan mahir bir istintak da olabilirdi; boğularak, “Şüphesiz!..” dedi. Sonra bu kelimeye nedamet ederek ilave etti: “Yani bence ehemmiyetsiz bir mesele demek isterim; yalnız rica ederim, eğer Behlül Bey gidecekse beni karıştırmasın, artık her giden için mesul olmaktan usandım...”

Bihter hiddetle söylüyordu, Adnan Bey daha ziyade güldü, daha ziyade sokuldu. “Yok, itiraf et, Bihter,” dedi, “Behlül giderse memnun olacaksın zannediyorum.”

Başını sallayarak, “Belki!...” dedi.

Şakakları vuruyordu, şimdi bu muhavereden yalnız bir şey zihnini işgal ediyordu. Demek Behlül gidecekti, yalnız bu gece değil her gün, her gece kim bilir kimlerle nerelerde kalacaktı. Ya o, bütün ruhu ile kendisini ona veren bu kadın ne olacaktı? Birden Behlül hakkında öyle taşmak isteyen bir husumet duydu ki hemen şu dakikada hepsini, evet, ondan intikam almak için bütün o mülevves hıyanetlerini kocasına itiraf etmek istedi. Bir saniye içinde hayatı gözlerinin önünde yıkılıyor gibiydi. Sonra birden kendi kendisini aldatacak bir şey buldu:

“Lakin bunlar hep yalan olabilir. Bu gece ihtimal gelecek, belki gündüz, şimdi, bir iki saat sonra avdet edecek...”

Yalnız kalmak için azîm bir ihtiyaç duydu, kocasıyla biraz daha beraber bulunursa kayıtsız kalamamaktan, kendisini idare edememekten korktu. Yemeğe davet etmek için kapıyı açan Şayeste onu kutarmış oldu.

Bugün akşamüzeri, avdet eden Mlle de Courton'la beraber Nihal, biraz sonra Adnan Bey çıkmışlardı; Bihter yalıda yalnız kalmış idi. Bugünü bütün düşünememekle geçmiş idi, kendisini ihtiyarı haricinde sürükleyen bir dalga üzerinde gibiydi. Onlar gittikten sonra Behlül'ün odasına girmiş, orada, bu güzel kış gününün incitmeyen serin havasını teneffüs etmekten bir bahar hazzı alarak, açık pencerenin yanında, Behlül'ün koltuğunda, nihayet saatlerle düşünmüş idi.

Güneşin son ziyaları baygın buselerle Kanlıca tepelerini yalıyor, tâ ötede Beykoz'dan batı bir seyelan ile gelen beyaz bir bulut parçasının bir kenarı donuk şişe beyazlığı ile parlarken altında geniş bir hat tedrici koyulaşan bir gölge şeklinde duruyordu. Bu latif kış gününden istifade ederek Boğaz'ın sakin sularını okşayan sandallar, kayıklar geçiyordu; karşıda Şirket'in bir vapuru siyah dumanlarını serpererek yer yer yalıları gizlerken iri bir İngiliz şilebi, güvertesinde öteye beriye koşan dört beş başla, sâkit, تنها, sanki yapıyalmız, Karadeniz'e doğru ilerleyordu.

Her gün bu şeylere kayıtsız bakan Bihter bugün, burada düşünürken uzun uzun nazarlarla dalıyordu. Düşüncelerine yalnız

bir netice verebilmiş idi: Behlûl'ü beklemek. Bu gece gelmeyecek olursa artık her şeyin bitmiş olduğuna hüküm verecekti. O zaman artık sefil, bedbaht bir kadın olacaktı.

Eğer o gelmeyecek olursa bu geceyi nasıl geçirecekti? Aman yarabbi! Demek saadeti bu kadar küçük bir şeye merbut idi! Kendi kendisine, “Lakin mümkün değil,” diyordu; “onu aldatmak için icat olunmuş bir yalan! Bunu keşfedememek için ne kadar ahmak olmalıdır.”

Sonra kocasından işittiğiyle Behlûl'ün sözlerini birleştiriyor, ikisinin arasında münasebetler buluyordu. O zaman azîm bir mahuriyet içinde, “Hayır, gelmeyecek,” diyordu; “artık bitti, hepsi, hepsi bitti.”

Böyle kendi kendisine her şeyin bittiğinden bahsederken, hafif bir mırıltıyla rıhtımın kenarında çırpınan sulara bakıyordu. Bunlar, bu Boğaz'ın, tâ mini mini bebekliğinden beri ona ninni söyleyen suları, kadim ve kalbinin sırlarına vâkıf birer muhib samimiyetiyle tekrar ediyorlar gibiydi: “Evet, hepsi, hepsi...”

Bütün hayatı bu denizin kenarında, fütur getirmeyen ve niha-yet bulmayan bir cereyan ile sahilleri yalayarak kim bilir ne kadar düşünceler, ne samimi hasbıhaller toplaya toplaya geçen bu suların zemzemelerini dinleyerek geçmiş iken onları hiçbir zaman böyle vicdanına harîm, hissiyatına enîs bulmamıştı. Onu kendi kendisiyle daha yalnız bırakmak arzusuyla manzarayı hafif hafif silmeye başlayan bir zulmet mukaddemesi yarı şeffaf tül den eteklerini salıvererek karşı sahili şişliyordu, tepede gurubun son bir şulesiyle kırmızı birer göz şeklinde parıldayan bir çift pencere vardı ki yakuttan nigâhını çoktan kapamış idi. Kanlıca eteğinde parlayıp hemen sönüyor zannolunan birçok gözler açılıp kapanıyordu. Yavaş yavaş semalardan ruhu uyuşturan bir samt ve sükûn yağıyordu. Tabiata sâkit bir ninni söyleniyor gibiydi. Birden, bu sükûn ârâmîşini yırtan bir ses, bir düdük sesi Bihter'i titretti; belki bununla geliyordu. Kalbinde bir şey onun herhalde geleceğini temin ederken diğer bir şey ona “Aldanıyorsun, gelmeyecek, artık hepsi bitti, hepsi, hepsi...” diyor, sonra gözlerinin altında gizli kahrkahralarla sular tekrar ediyordu: “Hepsi, hepsi...”

İstemeksizin gözleri, bir köşesi görünen rıhtıma dikiliyor, oradan bir gölgenin belirmesini bekliyordu; bir aralık başını uzattı; arkalarından takib eden Beşir'le Nihal ve ihtiyar mürebbiye geli-

yordu, onlara görünmemek isteyerek çekildi. Şimdi bir cereyan inhinasıyla düşüncelerine başka bir mecra çizilmiş idi. Bu kız ona uzun bir işkence hayatı ihtar eden bir hayal tesirini icra etmiş idi. Birkaç mübhem hutût ile izdivacının bir tarihini yaptı. Onu acı, boş, beyhude ıztıraplarla, umulup da bulunmayan şeylere bedel mütemâdi cenklerle zehirlenmiş buluyordu. Bu izdivaçtan ne beklemişti ve hâlâ ne bekliyordu? İşte tamamiyle sahip olmak itminanını duymaksızın, vaktiyle genç kızlık rüyalarını ziya tufanları içinde bırakan emellerin hepsine malik demekti. Servet, tantana, ziyet; o hayalinde beslenen emeller bugün tasarrufunda idi; fakat bunlar öksüz çocuklar mahzunluğuyla, elîm bir boyun büküklüğüyle duruyorlardı. Bu izdivaç ona genç kızlık emellerini vermiş, fakat kadınlığını aç bırakmış idi. Tamamiyle aldandığına, bedbaht bir kadın olduğuna çoktan karar vermiş idi. Sonra hayatının ufkunda bir saadet lem'ası belirmiş idi, bütün ruhuyla kendisini ona vermiş idi; bu zayıf ziyayı söndürebilecek hiçbir kuvvetin vücudunu düşünmemiş idi. Bugün birinci defa olarak bir serseri rüzgâr, bilinemez nereden esen bir hain nefes, o ziyanın, o güneşinin üstüne bir parça bulut sevk etmek istemiş idi. O sönerse ne olacaktı? Ebedî bir zulmet...

Bunu düşünürken kendi kendisine gülmek istiyordu. Şimdi o gelecekti, iki kelime ile izahat verilmiş olacaktı, her şey bitecekti. Nihayet bugün onu bu derece korkutacak ne olmuş idi? Kendisini çocuk buluyordu. Daha son vapur gelmemiş idi. Sonra onun belki gece geleceğini düşündü. Lakin nasıl gelecekti? Bebek'e kadar araba ile gelecekti. Sonra? Hayalinde Behlül'ü gece karanlıkta, sandal içinde, kendisine gelmek için tehlikeler geçirerek, geliyor görüyordu. Ona ne kadar minnettar olacaktı!

Bir aralık odaya baktı, sobayı yakmaları için kızlara bir şey söylememiş idi, birden hissetti ki bunu söylemek için kuvvet bulamayacak. Oda karanlıktı. Bu saatte, sebepsiz burada bulunmak ona o kadar münasebetsiz göründü ki kalkıp gitmek istedi, ihtimal Adnan Bey avdet etmiş, onu sormuş idi; fakat şu dakikada, şu zulmet ve boşluğuyla karanlıkların uykuda ruhuna gömülen hatıralarıyla, mahrem bir telaki yeri samimiyetini kesbeden bu oda onu daha ziyade alıkoymak istiyordu. Sanki Behlül'ü burada beklerse onu avdeti ihtimali kuvvet peyda etmiş olacaktı. Ondan başka, şimdi kendisini üşüten bu açık pencerenin altında, kendisini söylemeye

davet eder bir tesliyet lisanı, uzaktan uzağa gelen bir zembere var idi ki ona, “Söyleseniz a, ne için söylemiyorsunuz?” diyordu; “Bilseniz bize bu sahillerin pencerelerinden atılmış ne hafif sırlar, ne kırık hülyalar, ne solgun çiçekler, ne yıpranmış emeller, ne ölmüş ümitler var! Bilseniz bu biçare hazin ölümleri, biz ne ruhu okşayan matem neşideleriyle sallayarak, ne rakik ve nermin köpüklerden kefenlere sararak, birer nazenin cenaze şeklinde yavaş yavaş, keheşanların teessüründen damlayan mersiye katreleri altında, yuvarlaya yuvarlaya götürürüz. Bilseniz bize iltihak ederek akıp giden ne kadar ızdırıp giryeleri vardır. Sizin de bize tevdi edilecek ölmüş bir hülyanız, arkasından dökülecek birkaç katre matem yaşınız mı var? Siz ki o kadar şen, o kadar şatır, ağlamaktan o kadar uzak idiniz. Demek hepsi bitti, hepsi, hepsi...”

O zaman bu tesliyet lisanının arasında bir istihza kahkahası fark ediyordu; ve bu kahkahayı birisinin sesine benzetiyordu: Peyker’in...

Çoktan anlamış idi ki Peyker haklıydı. Küçük, fakir, adı bir izdivaç; fakat aşka, muhabbete müstenid bir izdivaç; bir izdivaç ki sizin ruhunuzu hararetinin feyziyle ısıtsın, size çocuklar versin; bir kocanız, bir eviniz, bir hayatınız olsun ki onlarla sizin aranızda başka hiç, hiçbir şey olmasın. Eniştesine dair takdir hissine benzecek bir fikir taşımamakla beraber Peyker’i bahtiyar buluyordu: Mademki kocasını seviyordu. O da kocasını sevebilseydi; fakat sevememişti ve asla sevebilecekti.

Demek bütün bir hayat işte bir hatanın kurbanı oluyordu. Bundan sonra saadet ümidi saklanmak lazım gelen utanılacak bir aşktan ibaretti; ve bu aşk, bir gün onun yüzüne müthiş bir tahkir sillesiyle çarparak “Artık yetişir!” diyebilirdi. O zaman ne yapacaktı?

Tekrar bir düdük sesi onu sarstı, son vapur geçiyordu, beklemeye lüzum görmeksizin hissetti ki Behlül bu vapurda da değildir. Birden onda acı bir emniyet uyandı: Behlül gelmeyecekti ve kendisi, böyle ızdırabından kıvranırken o, bu gece başka bir kadının kollarında bulunacaktı.

Bu odada daha ziyade durmak istemedi; karşıdan karanlık gecelere mahsus rüyet hadisesiyle deniz küçülmüş, sahil yaklaşmış, etraf zulmetlerden istifade ederek birbirine sokulmuş gibiydi. Kanlıca tepeleri mehib zulmet kütleleri şeklinde Bihter’e takarüb ediyor, onu ezmek istiyordu. Pencereyi açık bırakarak kalktı,

aralık kapıdan bir ziya huzmesi tozlanarak odanın biraz içerisine kadar dökülebiliyordu. Bu karanlık ve boş yerde hafî bir cinayet îka edercesine kendisini titreten bir şey vardı. Yürürken yüzüne soğuk bir hava mevcusi çarpıyor gibiydi. Vücudunda ihtiyarsız bir hiras lerzişi koşuşarak, bu zulmetlerin uyuyan vuhuşunu uyandırmaktan ihtiraz ediyorcasına sol eliyle arkasından elbisesini biraz kaldırarak, sağ eliyle bir yere çarpmamak için siperlenerek yürüdü; ileride, kapının yanında halının bir parçası aralıktan kayan ziya tozlarıyla yaldızlanmış idi, oraya doğru ilerliyordu; birden, bir el sanki orada bir perde yırtarak zulmetleri bir ziya safhasıyla deldi. Kapıyı açmışlardı. Bihter titredi; henüz, bu birden açılan kapının eşliğinde kim olduğuna dikkat edecek kadar zaman bulmadan seri bir hareketle çekildi, arkasına bir kanepe tesadüf etti, dizlerinde galebe çalınamayan bir gevşeklikle oraya düşmek nev'inden oturdu. Ancak o zaman eşikte dikilen gölgenin Mlle de Courton olduğuna vâkıf olabildi.

İhtiyar mürebbiye elinde birkaç kitapla karanlık odaya bakıyor, zulmetleri delerek içerisini görmek istiyordu. Bihter nefes almaktan korkuyordu. Şüphesiz hiç hoş olmayan bu tesadüften iki kelime ile çıkmak pek mümkün iken şu dakikada Bihter bir meşhud cürüm halinde yakalanmış olmak perişanlığıyla selameti Mlle de Courton tarafından görülmemekte arıyordu. Herkesten ziyade bu kadının gözlerinde bir şey sezer idi ki onun ketumiyetini delmek isteyecek altında gizlenen hakikati görmeye çalışan bir nüfuzu vardı; ne zaman ihtiyar kızın bir burgu tesirini icra eden bu nazarına tesadüf etse, “Şüphesiz bu biliyor!” derdi. Nasıl olmuştu da bu sır onun nazarında taayyün etmiş idi? En evvel mânasız bir hiç onun vesveseli sinirlerini tahrik etmiş olacak, Behlül’le Bihter’in nefes alışlarına kadar teftiş altında tutularak nihayet muhakkak bir şey elde edilmemekle beraber delâil itibarıyla bütün hakikat anlaşılmış bulunacaktı. Onun elinde bu hakikat Bihter’in aleyhinde o kadar müthiş bir silah olabilirdi ki Bihter silahı iptal edememeye o silaha malik olandan kurtulmak suretiyle çare bulmayı düşünmüş idi. Onun için Mlle de Courton gönderiliyordu.

İhtiyar kız buna her zaman, fakat asıl düğüne gidilecek gün aranılmamış bir tesadüfle Bihter’le Behlül’ün sırlarına vâkıf olduğu ve o sırada kapısını vaktiyle kapayamadığı dakikadan başlayarak, intizar etmiş idi. Onun için bir gün Adnan Bey dolaşık bir cümle

ile artık Nihal'in bir mürebbiye refakatinden istig'na hasıl edecek yaşa geldiğinden bahse imkân bulabilmek üzere bir mukaddeme serdine başlarken ihtiyar mürebbiye derhal meseleyi anlamış ve onu bu müşkil mukaddemededen kurtararak asalet haysiyetini velev süslüce olsun kovulmuş olmak züllünden muhafaza etmiş idi. Adnan Bey'den kendisi izin istedi.

İhtiyar kız bu meselede en ziyade Nihal'i düşünüyordu, ve ondan ayrılmayı o kadar müşkil görüyor idi ki zihninde o dakikayı hep uzatıyordu; nihayet artık o dakika daha ziyade uzatılamayacak kadar takarrüb edince buna dair Nihal'e bir kelime söylemek için kuvvet bulamamış ve o vazifeyi babasına terk etmiş idi.

Bugün öğleden sonra avdet edince Nihal kendisini görür görmez birden:

"Hepsini biliyorum, hepsini, hepsini.. Bana buna dair bir kelime söylemeyeceksiniz, anlıyor musunuz? Size ne gün gideceğinizi ben haber vereceğim, mümkün mertebe çabuk, belki yarın. Bir an evvel bitsin, çok sürecek olursa kuvvet bulamayacağım zannediyorum. Şimdi beni öpünüz ve hiçbir şey yok gibi gezmeğe çıkalım..."

Gezdikleri sırada Nihal bundan hiç bahsetmedi, neşeliydi, yalnız ara sıra ihtiyar mürebbiye onun gözlerini sıkarak kaşlarını kaldırdığına dikkat etmiş ve bir defasında sormuştu:

"Neden kaşlarınızı kaldırarak gözlerinizi kapıyorsunuz, çocuğum? Başınız mı ağrıyor?..."

Nihal, "Hayır," demiş idi, "belki güneşten..."

Eve avdet ettikleri zaman Nihal mürebbiyesine, "Matmazel," demiş idi; "ihtimal bu gece beraber geçecek son gecemizdir. Hemen yemekten sonra yukarıya çıkarız, sizinle o kadar çok şeylerden o kadar uzun uzun bahsederiz ki hiç olmazsa bir sene birbirimizi görmek hatırıma gelmesin.

Mlle de Courton Behlül'ün kapısında içeri girmeyerek duruyordu. Ufak bir tereddütten sonra seslendi:

"Behlül Bey! Orada değil misiniz?"

Bihter karanlığın içinde fark edilmekten titriyordu, burada saklanmış olmak şimdi kendisine o kadar çocukça bir şey görünüyordu

ki kendi kendisine hırsından “Ahmak!” diyordu. Bu saatte, hususıyla Behlül orada olmaksızın, bu odada bulunmak, pencerede hava almış olmak pek tabii bir şey idi ki yalnız saklanmış olmakla şüpheli edebildi. Bu, Mlle de Courton’un nazarında bütün içindeki sırlar bir dakikada okunan bir kitap kadar belagat kesbedecekti. İhtiyar kız içeri girebilirdi, onu orada görebilirdi, o zaman?...

Bir an içinde Mlle de Courton’u büyük bir muzafferiyet sayhasıyla üzerine atılıyor, kolundan tutuyor, “Ah, siz misiniz hanımefendi, siz, Behlül Bey’in odasında, kendinizi saklayarak, karanlıklarda gizleyerek, öyle mi? Siz, siz ki beni kovduruyorsunuz, lakin hanım, bu evden gidecek olan ben değil, sizsiniz...” diyor zannetti. İhtiyar mürebbiye eşikte kendi kendisine bir karar vermiş görünerek ilerledi, şüphesiz Behlül’e iade olunacak kitapları oraya hemen bırakıvermek fikrinde idi. Karanlıkta yürüyenlere mahsus bir mütereddit mişvarla ilerliyordu, Bihter’in önünden geçecekti.

O zaman ihtiyar haricinde sanki, mihaniki bir sâik ile yerinden fırlanılarak, Bihter ayağa kalktı. Karanlıkta iki kadın nefes nefese, yüz yüze gelmişlerdi. Mlle de Courton kimse bulunmadığından emin olunan karanlık bir yerde birisine tesadüf edivermekten münbais halecanla, “Ah, hanımefendi,” dedi; “beni korkuttunuz. Behlül Bey’in kitaplarını getiriyordum...”

Bihter cevap vermiyordu, ona böyle tesadüf etmek o kadar beklenmeyen bir şey idi ki Mlle de Courton da daha ziyade söylemeye kuvvet bulamıyordu. Bir saniye içinde Behlül’ün de orada olabileceğini, kendisinin onları karanlıkta bulmak maksadıyla geldiğine ihtimal verileceğini düşündü, Bihter’de böyle bir fikrin husulü onun vakarına nisbetle o kadar zillet îras edecek bir şey göründü ki bir kelime ile bu muhtemel zehabı tashih etmek istedi: “Sizi temin ederim ki, hanımefendi...” diye başladı; fakat kendisinin her şeye vukufunu ima etmeksizin cümlesinde devamı imkân yoktu, birden sesi tutulmuşçasına sustu. O zaman Bihter, bir dakika içinde, yarın kovulmuş bir hizmetçi zilletiyle bu evi terk edecek olan bu kadının yanında, kocasına hıyanet etmiş bir kadın ayıbını ve zilletini duyarak, boğulan sesiyle, “Matmazel,” dedi; “Behlül Bey burada değil; ben de, bilmem niçin, pencerede biraz oturduktan sonra, burada uyuşmuş gibiydim.”

Müziç, ağır bir sükût ile karanlıkta, birbirine bakıyorlardı. Mlle de Courton, bu kadının ağzında günahının zelil bir itirafına benzeyen bu kelimelere cevap vermeyerek, karanlıkta aranmaksızın önüne

ıkan bu sırrın yanından silinmek isteyerek iki adım daha ileriye attı; ve Bihter ağır hatvellerle çıkarken, o artık karanlığa alışmış gözleriyle Behlül'ün orada bulunmadığına kanaat bile hasıl etmek istemeksizin, kitapları yavaşça bir geridonun üzerine koydu.

Bu gece mürebbiyesiyle geç vakte kadar oturmak isteyen Nihal erkenden yatağına girmiş, fakat nihayet uykusuna mağlup oluncaya kadar onu yatağının yanında alıkoymuş idi.

Mlle de Courton ona tasavvurlarından bahsetmiş idi: evvela Paris'e gidecek, orada ancak bir ay akrabasından ihtiyar bir amcanın yanında misafir kaldıktan sonra tâ vilayetlerden birinin kaybolmuş bir bucağında, harap bir kâşânenin henüz zamanın yumruklarıyla tepelenmeyecek kadar metanet gösteren bir kanadında sakin bir örümcek ailesi meskenetiyle yaşayan hısımlarına iltihak edecekti. Bu sükût ve metrukiyet hayatını tatlı bir saadet rüyası şeklinde süsleyerek naklediyor, ikide bir eğilerek Nihal'in solgun çehresine dudaklarının ucuyla kondurulmuş bir buse içinde, "Yalnız," diyordu; "bu saadet içinde küçük Nihal'imî düşünerek ağlayacağım. Fakat sen de burada mesut olacaksın, saadetinden bana bahsedeceksin, değil mi Nihal?... O zaman mini mini Nihal'imin de saadetinden haberdar oldukça artık ağlanacak bir şey kalmayacak." Nihal yalnız dudaklarını buruyordu. Böyle saatlerle ihtiyar mürebbiye ona ninniler söylemiş oldu. Artık yarın sabahleyin ihtimal henüz Nihal uyanmadan ihtiyar papağan kafesinden uçmuş bulunacaktı; bütün eşyası –tebessüm ederek ilave ediyordu– Behlül Bey'in o kadar itirazlarına hedef olan şapkaları bile kutulara yerleştirilmiş, küçük bir işarete muntazırdı. Sonra Behlül'ün ismini söylerken ihtiyar kızın fikri bir saniye içinde garip bir mecra takib etti, ne kadar zamandır vicdanının üzerinde müthiş bir yük ağırlığıyla duran o sırrı tahattur etti; o dakikaya kadar düşünülmemiş bir fikir olmak üzere zihni mübhem, muavvec birtakım izler takib ederek daha ziyade düşünemeksizin, ihtimal bir dakika sonra nedamet edilecek bir sözü zapt edecek kadar kuvvet bulamaksızın Nihal'in yatağına tekrar eğildi; ve artık süzülen gözlerine bakarak, "Nihal," dedi; "sana yalnız son bir nasihat olmak üzere söylüyorum, buna dair

benden izahat istemeyeceksin. Ve bir saniyelik bir tevakkuftan sonra ilave etti: “Behlül’den sakın...”

Nihal bulanık uykulu gözlerini açtı, bu söz beyninin içinde mübhem bir bulut arasında hemen geçiveren bir lem’a müşevveşi-yetiyle geçmiş idi. Bunu birisinin söylediğinden bile emin değildi, tekrar gözleri kapandı, dudaklarında uçan bir tebessüm gölgesiyle, “Lakin biz onunla bugün karar verdik. Artık dost olacağız...” demek istedi, dudakları ufak bir titreyişle kıpırdandı, sonra birden beyninin üzerine uyuşturucu bir iksir döküldü, artık uyuyordu. Mlle de Courton bu defa son veda busesini koymak üzere tekrar eğilirken Nihal uykusunun arasında ince kaşının ucunu birisine göstererek, “Buradan...” diyordu.

Bihter bu gece odasında yalnız kalınca bugünün tarihini zihninde icmâl etmiş idi. Bu bir günlük hadiseler o kadar umulmayan şeyler idi ki ancak bir senenin havsalasına sığabilecek bir vakayı silsilesi hükmünde büyüyor, birbirine karışan tafsilat ile bir buhran devresi kadar velveleli görünüyordu. Bir aralık Bihter âsabında bu derece büyük tesir hasıl eden bu vukuat silsilesini asıl mahiyetlerine tenzil etmek istemişti. Bunların hiçbirinde korkulan mânalar yoktu, ne Behlül aşklarına hıyanet edecekti, ne Adnan Bey bir şüphe hasıl etmişti, ne de ihtiyar mürebbiye kendisinden intikam almaya vesile aramış idi; sonra zihni bu muhakeme tarzının üzerinde bir ricî hat takib ederek mülâhazat silsilesi tersine neticeler çıkarıyordu. İhtiyar mürebbiyeyi yavaş, hain bir sesle kocasına bir şeyler anlatıyor görüyordu. İhtimal şimdi Adnan Bey kapısına tık tık vurarak, gündüz Behlül’e dair yarım kalmış muhavereyi bitirmek istiyecekti. Halbuki o burada işkenceler içinde ezilirken Behlül kim bilir nerede kimlerin kollarında, “Hayatımda yalnız siz, siz varsınız!..” diyordu. Kalbini mukavemeti kırarak bir ızdırıp ile yoran, bu rüyet hayali içinde onu görürken hepsini unutupuyordu; artık ihtiyar mürebbiye bildiklerini söyleyebilir, Adnan Bey gelip kendisinden izahat isteyebilirdi...

Ellerini karnına basarak vahşi bir kıskançlık azabıyla kıvranıyor, sonra birden, bir rüzgâr darbesiyle gıcırdayan sobanın külahını, rezeleri üstünde yavaşça sallanan bir panjur kanadını dinleyerek,

“Belki o geldi!” diyordu. Böyle, ancak bir saniye tutuşan bir ümit lem’asından sonra kendisini salıvererek derin bir keselan içinde artık gelmeyeceğine, artık hepsinin, hepsinin bittiğine elîm bir kanaat ile hüküm verdi. O zaman gözlerini kapar, ve şedid bir ağrının ıztırabını uyutmak için kendisini unutmaya çalışan hastalara mahsus bir azm ile gözleri kapalı, kaşlarının bir takallüsüyle dimağını faaliyetten tatil etmek isteyerek, dururdu. Bir aralık, böyle dururken kendisini uykudan uyanıyor zannetti böyle, sandalyesinde uyuşarak uyumuş, saatler geçmiş, ve uykusunun arasında onu birisi sarsarak, “Lakin ne uyuyorsun? İşte geldi...” demiş gibiydi.

Sahih uyumuş muydu? Etrafına bakmıyordu, saat kaç olmalıydı, geridonun üstünde mum yavaş yavaş bir tarafından sızarak şamdanın yanında unutulmuş bir bağa tarağa damlıyordu. Yerinden kalkıp tarağı kaldırmak için üşendi; yine uyuşmak, hemen burada bir ölü hissizliğiyle kalmak istiyordu. Lakin Behlûl, sahih, gelmiş miydi? Buradan kalkmak, yavaşça çıkmak, karanlıkta yine o odaya gitmek... Fakat ya gelmemişse? Bu defa kalbinin tâ derin bir noktasında bu dakikaya kadar sakın kalmış bir damar, kadınlık gururunun damarı, terk edilmiş bir kadının isyan eden damarı titremiş idi. Birden kendisini böyle metrukiyetinin içinde hiçbir şey yapmayarak, dayak yemiş bir çocuk acziyle, o kadar sefil, o kadar müstahkar buldu ki yerinden fırlamak, bütün metanet ve kudretiyle ayağa kalkarak, etrafında yıkılan saadet hülyasının içinden yıkılmamış olarak çıkmak, kendisine bu hakaret sillesini vuran eli kıracak kadar kuvvet bulmak için karar verdi. Şimdi artık Behlûl gelebilirdi, artık onu gidip odasında aramayacaklardı. Bütün vakarı silkinerek ayağa kalkmış, esareti inanını²³ parçalayan mütehevvir canavar isyanıyla, daha ziyade itaat etmek, sürüklenmek istemeyerek irkilmiş idi. Artık Behlûl’ü hatta düşünmemek istedi. Şimdi hiçbir şey olmamışçasına yatağına girip yatacaktı. Elbisesini koparırcasına çekip fırlatarak yatağına girdi; gözlerini kapamak, hiçbir şey düşünmeksizin hemen uyumak istiyordu; sonra gözleri açılarak ötede, söndürölmek tahattur olunmaksızın bırakılan muma dikildi; mum hep bir kenarından sızarak yavaş yavaş onun hayatına damlayan birer telehhûf katresiyle ağır ağır, bağa tarağa akıyordu. Her dakika kalkıp onu söndürmek isteyerek, fakat vücudunu gevşeten azîm bir rehavetle hep bu işi bir dakika sonraya bırakarak, gözleri oraya mihlanmış, fikri boş, uzun uzun bu ağlayan muma baktı.

23 inan-ı esaret: esaret dizgini

Behlül ancak üç gün sonra avdet etti. Odasına girerken Bihter'e yalnız tesadüf etmek ihtimalinden korkuyor, ufak bir halecanı zor zapt ediyordu. Hıyanetini gözlerinde okuyacağından emin idi. Bu üç gecelik gaybubeti te'vil edecek bir yalan bulmaktan bütün icat mahareti acze düşmüştü. Ondan başka vücudunu şakrak, çılgın Hollandalı'nın şebab ve neşve rayahasından mürekkep bir canlı hale ile muhat hissediyordu. Bihter'in hassas kadın şammesi bu muattar havayı elbette keşfedecekti.

Bu üç gece delice bir zevk humması içinde geçmiş idi. İlk gece Concordia çıkışında Kette bir arabaya atılarak –bu defa annesiz– Şişli'de bir eve götürülmüş idi. Onunla, gece, karanlıkta, bir araba içinde, تنها sokaklardan uçarken bu aşk seyranında bir kız kaçırarak yeniliğini bulmuş idi. Hâlâ Kette onun üzerinde annesinin yanından ayrılmayan bir masum kız tesirini icra ediyordu. Ertesi gün, geç vakit ondan ayrıldıktan sonra Boğaziçi'ne avdet etmek niyetinde idi. Beyoğlu'nda mağazalarda, bir aralık şekerlemecide tesadüf olunan bir dostun yanında o kadar teahhür etmiş idi ki kendi kendisine “Artık vapur kaçmış olacak...” demek için imkân bulmuştu. Kette'ye iki kelime göndermiş, onu yemeğe getirtmiş idi; kızı o kadar sarhoş etmiş idi ki o akşam Kette sahnede kendisini kaybederek göğsünden bir demeti koparıp Behlül'e atmış idi. Üçüncü gece Behlül Concordia halkını Kette'den mahrum etmek istemişti; halk Kette için kudurup ayak teperken o bu latif kızı yalnız kendisi için Şişli'nin o âsûde evinin küçük odasında hapsetmiş olacaktı...

Bu hevesi de geçtikten sonra Bihter'i düşünmüş idi. O, kim bilir, bu üç geceyi ne büyük azaplar içinde geçirmiş idi. Bu hıyaneti keşfetmesine müsaade edecek miydi? Onu aldatmak için ne yalanlar bulacaktı?

Bunları düşünürken Bihter'i arzu ediyor, Kette'den üç gece içinde hasıl olmuş bir gına ile tekrar yalıda, o, gecelerin hıyaneti iştirakiyla çalınmış muaşaka saatlerine âşîyan olan odasını görmek, orada o saatlerin hazlarına kavuşmak istiyordu.

Kendisini odasında yalnız bulunca derin bir zevk duydu, sanki zorluk ancak oraya gelebilmekte idi. Odasının penceresi o günden beri açık kalmış idi. Rüzgârla içeriye serpilen yağmurlardan koltuğun bir kenarı, halı, beride tütün takımı ıslanmış idi. Odasında gürültüsüz gezinmeye, yürürken ayaklarını hafif basmaya lüzum görüyordu; uyandırılmaktan ihtiraz olunan bir hasta gibiydi. Şu dakikada Bihter gelecek olursa kendisine söylenecek müstahzar bir şeyi yoktu.

Yavaş hatvelerle pencereyi kapamak için ilerlerken koltuğun üstünde ıslanmış beyaz bir şeye gözleri ilişti. Bunu alır almaz anladı: Bihter'in orada unutulmuş bir mendili... İhtiyarsız bunu dudaklarına götürdü, ıslanmış bir menekşe demeti rayihasıyla Bihter'i kollarının arasında zannetti. Bu mendil ona bütün hazin bir şiiri takrir ediyor, onun gıyabında yine onun havasında yaşamış olmak için odasında, intizar işkenceleriyle penceresinin yanında geçirilmiş saatleri söylüyordu. Kendi kendisine, "Zavallı Bihter!.." diyordu ve elinde bu mendile bakarak, onun sâkit lisanından akan ıztırap ifadesine karşı af diliyordu.

Birden, bir kasırga cevalarıyla, odasının kapısı itildi ve Nihal atılarak, "Nihayet gelebildiniz," dedi, "nerede idiniz bakayım?.."

Nihal parmağını tehditle sallayarak ilerliyordu, birden Behlül'ün elinde ıslak mendili gördü:

"Nedir o, elinizde ıslak mendil?... Oo, burası bir göl olmuş! Bu sizin marifetiniz mi?"

Çömelerek, perdelerin ucunu kaldırarak ıslak yerlere bakıyordu; sonra elini uzatıp mendili almak istedi.

"Bunları mendilinizle mi kurulayacaksınız? A, mendil sizin değil, veriniz bakayım, Bihter'in mendili..."

Bu küçük şeyle Nihal bütün hakikatin tarihine vukuf hasıl edecekmişçesine Behlül'de bir korku vardı, mendili Nihal'e verdi, Nihal kenarına bakarak ve sonra ucundan tutup ıslak halının üstüne atarak, "Evet, onun!.." dedi. Sonra çapkın bir tebessümle Behlül'ün yüzüne bakarak, "Babamı iştensiz," dedi; "sizin için neler farzediyordu."

Behlül kızardı, fakat fütur getirmemiş görünerek sordu:

"Neler?..."

Nihal dudaklarını kıvırıyordu:

"Onları size Firdevs Hanım nakletsin. Bilirsiniz a, genç kızlar, yanlarında unutulmuş söylenen şeyleri işitebilirler, lakin onları tekrar etmeye mezun değildirlir... Şimdi Firdevs Hanım bizde! Haberi-

niz var mı? Dün geldi, Mlle de Courton gitti, o geldi... Size Nesrin'i çağırayım mı? Bu gölü kurutsun." –Tekrar mendil gözüne ilişti– "Bu nereden gelmiş? Onu da kendisine versinler..."

Behlül mendil meselesine daha ziyade dikkat etmeyerek sordu: "Nihal, ne diyordu baban? Söyle bakayım. Hani ya senin hiçbir şey söylemeksizin her şeyi söyleyen bir ifaden vardır..."

Nihal hep gülererek devam etti: "Oh! Bilir miyim? Firdevs Hanım'a anlatıyordu. Pek iyi işitmiyordum ki... Sonra Bihter'le latife etmek için galiba: Ben de ara sıra Behlül'ün odasında misafir kalırım belki... diyordu. Nedir, rica ederim, başka bir odan mı var şimdi? Artık sen de gidiyor musun?..."

Behlül anladı. Bu üç gecelik gaybubeti amcasının latifelerine bir vesile olmuştu. Tekrar içinden, "Zavallı Bihter!.." diyordu. Kim bilir, bu latifeler onu nasıl işkencelerle kıvrımış idi. Nihal'in son sualine cevap vermiş olmak için, "Çıldırдың mı?" dedi. "Behlül nereye gider? Hem bundan sonra Nihal'i, bu mini mini dostunu yalnız bırakabilir mi?... Firdevs Hanım nihayet geldi, öyle mi? Bak, onunla ne iyi geçineceğiz, Nihal!... O da bizimle dost olacak." Sonra büyük bir sır tevdi ediyormuşçasına eğildi ve gülererek yavaş sesle ilave etti: "Herkesten ziyade Bihter'in düşmanı odur, bilir misin?"

Behlül eğilerek bunu söylerken nefesi Nihal'in çehresini sıcak bir temas ile, ancak bir saniye, okşamış idi. Nihal bugün şu dakikada birinci defa olarak zapt olunamamış bir asabî tevahhuşla çekildi. Artık bir kadın olduklarını hüviyetlerinde inkişaf ediveren bir vukuf lem'asıyla gören genç kızlara mahsus bir his onu ürkütmüş idi. Ufak bir ihmîr ile Behlül'e gülererek cevap verdi: "Bu da size mahsus fikirlerden..."

Behlül, "Sen bunu anlayacak kadar büyük değilsin!" diyordu; "şimdi beni yalnız bırakır mısın, Nihal? Seninle bu meseleden, sonra uzun uzun bahsederiz..." Kayıtsızca ilave ederek sordu: "Baban nerede, Nihal?..."

Doğrudan doğruya Bihter'i sormamış idi. Nihal'den Adnan Bey'le Bihter'in odalarında beraber olduklarını haber alınca derin bir nefes aldı. Onları beraber görmek bu gaybubetten sonra ilk mülakatın güçlüğüne tahfif edecekti. Beş dakika sonra Adnan Bey'in iş odasına girerken Behlül kendi kendisine metanetini tebrik ediyordu. Adnan Bey'in latifelerine kayıtsızca cevap verecek kadar kuvvet buldu. Adnan Bey onu itiraf edilmeyecek bir münasebet

peyda etmiş olmakla ithama lem'a çalışıyor, Bihter'e bakarak, "Göreceksiniz," diyordu, "bu gece, ihtimal bir gece daha Behlül burada kaldıktan sonra yine haftalarca kaybolacak."

Behlül'le Bihter'in arasında elim, müziç bir nazar teati ediliyordu. Behlül gözleriyle, "İnanıyor musunuz? Bunlar bütün bir yığın köhne latifeden başka bir şey değil..." demek istiyordu. Sonra Adnan Bey'e cevap veriyordu: "Kim bilir, belki hakkınız var. Bütün bir kış uslu bir çocuk olduktan sonra artık her şey affolunabilir, değil mi?"

Bihter bu muhavereye iştirak etmeyerek, gözlerini kaldırmayarak, hummalı ellerle bir çuha parçasını işlemekte devam ediyordu. Adnan Bey garip bir inat ile hep bu latifeyi tevsî etmek, Bihter'i de muhavereye karıştırmak istiyordu. Behlül kayıtsız kalmakta devam ederek cevap veriyor, kendisini müdafaa ederken itirafa benzeyen gevşeklikler gösteriyor, sonra muhaverenin bir küçük fırsatından istifade ederek başka bir söz zemini hazırlamaya çalışıyordu. Bu, her ikisi için, azîm bir işkence oldu. Adnan Bey onları sıkamak istiyor gibiydi. Behlül birinci defa olarak kalbinde bir şüphe hissetti: "Acaba biliyor mu?"

Henüz Bihter'le doğrudan doğruya bir lakırdı etmemişlerdi, Behlül bir aralık bütün cesaretini toplayarak sordu:

"Anneniz gelmiş öylemi, yenge? Nerede? Yukarıda mı?..."

Ayağa kalkmış idi. Çıkmadan evvel Bihter'in gözlerini aradı, fakat onlar hep o çuha parçasının üzerine merkûz, sâkit ve derin bir kin ile dalgın kaldı...

Firdevs Hanım'a Mlle de Courton'un odasını vermişlerdi; onu oradan, tekerlekli uzun sandalyesinin içine koyarak, sofaya çıkarıyorlar, sandalyeyi pencerenin yanına kadar itiyorlar; Boğaziçi'nin bu fersûde çiçeğini, Kanlıca tepelerinin altında sayelenen yeşil sulara karşı, sanki bir hayatın mezarı kenarında, sabahtan akşama kadar hemen her vakit yalnız bırakıyorlardı. Behlül onu görmeyeli üç ay olmuş idi. Yalnız uzaktan uzağa ona ait şeyler iştirdi. Firdevs Hanım uzun, hâlâ bitmeye tahammül edemeyen bir gençlikten sonra birdenbire, genç kalabilmek için sarf edilen kuvvetler ihtiyarlığının sıhhat sermayesini perişan ederek, bir iflas neticesiyle, düşürmüş

idi. İskemlesinin üstünde o uzun, levend, hâlâ güzel kametiyle yanarken usaresi kuruya kuruya bir gün yolun bir kenarına düşürmüş metin bir ağaç gibiydi. Dizleri artık sızılarının daimî bir mahkûmu idi; sabahleyin yatağından kalkabilmek için muavenete muhtaç idi. En ziyade bu ihtiyaç, kalkabilmek için başka bir elden beklenen bu kuvvet sadakası, onu kudurtur, sonra kudurmuş bir hırs ile kendine uzanan eli ısırmak isterdi. Onun için Firdevs Hanım'ın yanında hizmetçileri on beş günden ziyade alıkoymak mümkün olamamıştı. Artık gelin olabilecek kadar para topladıktan sonra müsaade alan Katina'nın yerini sırasıyla sekiz kızdan hiçbiri tutamamıştı; hatta bir gün, kimsesiz kalarak, Firdevs Hanım'ı sandalyesine yatırmak için Peyker, Yakup'a müracaata mecbur olmuş idi. Sonra, bu, âdet olmuş idi; ikide birde Firdevs Hanım'ın, kendi hizmetçisine karşı hırçınlıkları taşarak, Yakup çağırılırdı; ve onun ellerinde bu hırçın hasta, sessiz, şikâyetsiz, mutî, yumuşak bir çocuk usululuğunu kesbederdi. Bu erkek ellerinde öyle bir sihir hassası vardı ki Firdevs Hanım'ın yalnız kollarından, omuzlarından tutup bu pörsümüş bir yığın eti sandalyesine atmakla günlerce devam eder bir şifa sükûnu bahşetmiş oluyordu.

Firdevs Hanım'da adeta kudurgan bir cinnet başlamıştı; artık herkesle, damadıyla, kızıyla, Feridun'la, ara sıra gelen Bihter'le kavga ediyor; sonra bu hırçınlıklarından herkes kaçışıp da onu sandalyesinde yalnız bıraktıkları vakit kendi kendine bağırıyor, söyleniyor, ağlıyordu. Artık küçük sarı yalının âsûde hayatında bu hastanın vücudu tahammül edilmeyecek bir yük oluyordu. Bir gün Firdevs Hanım kızının ikinci çocuğuna gebe olduğunu haber alarak püskürmüştü. Bunu ayıp, affedilmez bir kabahat olmak üzere telakki ediyordu, artık evin içinde iki saat rahat bir uyku uyumak mümkün olmayacaktı; bunu mahsus, onun evden kaçmasına sebep olmak için yapmışlardı. Peyker annesinin bu çılgınlıklarına hiç cevap vermezdi. O akşam Nihat Bey eve uzun bir müddetten beri karı koca tarafından beklenen, mühim bir haberle gelmiş idi. Memuriyetinin bir derece terfiiyle maaşının zammı nihayet kararlaştırılmış idi. Bu aile sevinci içinde Firdevs Hanım'dan büyük bir memnuniyet intizar edilirken o bunu da kendisine karşı mürettep bir oyun olmak üzere telakki etmişti: Artık onun vücudundan tamamıyla istigna edilebilirdi, bu evden kalkıp gitmek isterse kimse itiraz etmeyecekti, bu bir nevi kendisini kovmak demekti. Karı koca bu

cinnet tuğyanının karşısında mebhût, sükût ederken o bir çocuk taşkınlığıyla hıçkır a hıçkır a ağlamış idi.

O günden sonra Firdevs Hanım bu karı kocanın saadetinden bir intikam vesilesi buldu: Her sabah damadına, kızına, “Haberiniz var mı? Bugün daha iyiyim...” diyordu. Onları afiyeti ihtimaliyle tehdit etmiş oluyordu. Bir gün tedavi eden tabibin yalının rutubetinden bahsetmiş olmasından fırsat bularak Nihat Bey’le müthiş bir kavga etmiş idi. “Ben anlamadım mı zannediyorsunuz?” demiş idi; “bu yalanı siz öğretmiş olacaksınız, benden kurtulmak için! Lakin unutupuyorsunuz ki bu evden kovulması mümkün olan ben değilim, siz ikinizsiniz...”

Nihat Bey artık taşmış idi. İşte gideceklerdi, onu yalnız bırakacaklardı. Firdevs Hanım bir kahkaha ile cevap vermiş idi: Yalnız mı? Lakin niçin yalnız kalsın, o da evlenecekti, evet, sadece evlenecekti, bunun için henüz gençti...

O zaman karı koca bu cinnetin karşısında birbirine bakarak sükût etmişlerdi. Ertesi gün Firdevs Hanım Nihat Bey’i görmek istemiş ve o yanına gelince, “Kararımı değiştirdim, demiş idi; “yalının rutubeti belki sahihtir, ben Adnan Bey’e gidiyorum.”

İşte böyle bir gece içinde Firdevs Hanım, mariz dimağında doğu vermiş bir fikir neticesiyle, iki günden beri Adnan Bey’in yalısında idi. Burada kendisini o büyük sofanın bir köşesinde köhne, metruk bir kırık sandalye kabilinden yapıyalnız bırakılmış görünce derhal hissetmiş idi ki bu yeni hayat da elîm can sıkıntılarından mürekkep uzun saatlerle mütemâdi bir azap saklıyor. Kızıyla damadı yalnız sabahları ve yemekten sonra geceleri onun yanında ufak, kısa tevakkuflarla kanaat ediyorlardı; Nihal gelip geçtikçe bir rûzgâr savrukluğuy la duramıyordu; Nesrin’le Şayeste uzaktan bir tuhaf tebessümle bakarak geçiyorlardı. Firdevs Hanım, Adnan Bey tarafından buldurtulan bir Alman karının elinde bırakılmış idi. Yegâne eğlencesi uzun sandalyesinin yanına konulan bir masanın üzerinden ikide birde alınan bir küçük ayna, ufak bir pudra kutusu, bir sürmelik idi. Bunlar bir vakitler mini mini birer günah kabilinden çantasının içinde saklanırken şimdi üzerlerine bir mendil atılmaya bile lüzum görülmüyordu. Hatta Adnan Bey’in vücudu bile bunların ara sıra alınarak mesela gözünün bir kenarında bozulmuş bir sürmenin tamir edilmesine mâni olmuyordu.

Behlül bugün yukarıda Firdevs Hanım'ı, Alman karısına dizlerini ovdururken, küçük aynasında şakaklarının saçlarını düzeltiyor buldu.

Firdevs Hanım Behlül'ü bir meserret sayhasıyla kabul etti:

"Ah! Siz misiniz? Nihayet gelebildiniz mi? Nerede idiniz bakiyım? Yok, yok oraya değil, şu iskemleyi alınız... Emma, bizi yalnız bırakınız..."

Aynasını masanın üzerine bıraktı ve Behlül'ün bir sualine cevap vererek, "Ben mi?" dedi; "Pek fena değil, hele iki günden beri büyük bir fark hissediyorum. İnanır mısınız bu iki gün içinde bir kere gelip aramadılar bile..."

Nihat Bey'le Peyker'den bahsediyordu. Onlar için en olmayacak vesilelerle taştan bir husumeti vardı. Şüphesiz kendisini salıvermiş olmalarını affedemiyordu:

"Bu herif hakkında muhabbete benzer hiçbir şey duymadım. Yalnız nefisini, menfaatini düşünen bir adam! Oh, bilmezsiniz ki... Bakınız size bir şey söyleyeyim; şimdi Peyker'e bir çocuk daha yaptı, iki sene sonra bir tane daha, her iki senede bir Peyker otuz yaşında altı çocuk anası oluyor. Ondan sonra bir gün Nihat Bey onu ellerinde kollarında altı çocukla kendi haline bırakacak, kaçacak. Gülmeyiniz, onu Peyker'i sever mi sanıyorsunuz? Hep kendi işine geldiği için... Bihter niçin Adnan Bey'e verildi? Neden öyle yüzüme anlamayarak bakıyorsunuz: Artık Adnan Bey'den beklenecek bir şey kalmayınca, o vakit?" –Bu düşünceyi takib ettikçe onlardan intikam alıyor gibiydi– "Göreceksiniz a," diyordu; "Peyker otuz yaşında, altı çocuktan sonra, benden daha ihtiyar olacak. O zaman bana yalvarılacak, bugün bir nevi kovulan annenin elleri öpülecek..."

Firdevs Hanım, Behlül'e bir küçük kelime için müsaade etmeyecek söylüyor; Peyker'i altı çocukla, otuz yaşında ihtiyar olmuş, kocasından ayrılmış, yalnızlığının, metrukiyetinin tesliyetini annesinin affından bekleyerek, sefil, zelil, tasvir ettikçe garip intikam kevserinin lezzetinden mest olarak taşıyordu. Bu kadının anneliğinde öyle bir yırtıcılık vardı ki Behlül'ü korkutuyordu. Bu bir ana değil, kızlarının saadetene düşman bir rakip idi. Peyker'den sonra Bihter'den bahsetti. Onun bu izdivacına hiçbir zaman razı olmamıştı. Bu izdivacın neticesinden de emindi. Bihter'den bahsederken Behlül'ün gözlerine bakarak fazla izahat vermekten çekiniyor

gibiydi. Yalnız hükmünün neticesini söyledi: “Bihter de Peyker’e nazîre yapacak. O da bir gün bana muhtaç olacak. Birbirini takib ederek ikisi de bugün böyle bir köşeye atılıveren Firdevs Hanım’ın ellerine kapanacaklar, lakin o zaman...”

Cümlesini bitirmeden evvel tekrar elini uzatıyor, sürmeliğiyle aynasını alarak dökülmüş kirpiklerini tamir ederken ufak bir tevakkuftan sonra tekrar ediyordu:

“Lakin o zaman Firdevs Hanım affetmeyecek.”

Bu söz ağzından bir gayz ve kin hükmü kuvvetiyle düştükten sonra birden elinden aynasıyla sürmeliğini atarak fikri başka bir zemine sıçradı:

“Deminden beri size bütün lüzumsuz şeylerden bahsediyorum. Asıl size söylenecek başka bir şey var. Keşfediniz, bakayım?”

Behlül masanın üzerine eğilip bakarak, “Pek kolay!” dedi; “Cre-me Simon bitmiş, Beyoğlu’na ilk çıkışında sizin için ondan bir kutu almak...”

Firdevs Hanım darılarak, “Latifeyi bırakınız, rica ederim,” dedi; “size dair pek ciddi bir mesele. Sizi iki günden beri bunun için bekliyorum, bana öyle çapkın gözlerle bakmayınız, bütün ciddi-yetinizi takınız...”

Behlül gülüyordu:

“Lakin mümkün olmayan şeyler teklif etmeyiniz, rica ederim. Ciddiyet! Siz beni hiç ciddi gördünüz mü?”

“Hayatınızda birinci defa olarak gayret ediniz. Bakınız, size dört kelime ile söyleyeyim. Buraya gelip de sizi bulamayınca kendi kendime dedim ki: Bu çocuğu böyle kendi haline bırakmak hiç iyi değil. Bu hayat bir gün ona öyle bir cinnet yaptıracak ki tamiri mümkün olmayacak. O halde ona öyle bir şey yaptırmalı ki, anlıyor musunuz?”

“Anlamamak ne kadar mümkünse o kadar anlamıyorum. Bana bir cinnet yaptırmamak için başka bir şey yaptıracaksınız, öyle mi? Lakin dünyada en güzel şeyler çılgınlıklardan mürekkeptir. Ben o sizin dediğiniz çılgınlıklardan yapmayacak olursam hayatıma tam-mam olmamış nazarıyla bakarım. Beni böyle bir cinnet yapmaktan men edebilmek için nasıl bir çare buldunuz?..”

Firdevs Hanım biraz doğrularak cevap verdi:

“İzdivaç!..”

Behlül bir kakhahayı zapt edemedi:

“Yanlış işittim, zannederim. Ne dediniz, rica ederim? İzdivaç mı? Lakin işte asıl tamir kabul etmeyecek bir cinnet, ve ahmakça bir cinnet! Bence izdivaç üç sebeple yapılır: Ya ikide birde nezleye uğrarsınız, ıhlamurunuzla hatminizi içirecek, arkanıza kızgın pamuk sokacak birisine muhtaç olursunuz; ya çoraplarınızı derseniz evde örecektir bir kadın bulundurmamak istersiniz; yahut iki senede bir defa daha baba olmaya heves edersiniz, sizin küçük damat bey gibi. Ben tabibimin tavsiyesiyle üzerimde kırmızı mühür mumu taşıyalıdan beri nezleden kurtuldum. Size de tavsiye ederim, anlaşılan tabiblerin nezleye karşı bundan daha nâfiz bir ilaçları yok. Delinip de örülmüş çoraplar hakkında galebe çalınmaz bir nefret taşıyım. Çocuklara gelince: Başkalarının çocukları için çıldırırım, fakat küçük Behlül'lere şimdiden husumet ediyorum. Şu halde?..”

“Dördüncü bir sebep daha var ki unutuyorsunuz. Bence erkekler asıl sizin gibi yaşamamak için evlenmelidirler. Nihayet erkeklerin hayatında bir saat çalar ki bütün o gelici geçici sevdaları bırakarak hayatta saadeti bir genç kızın ellerinde aramak zamanını ihtar eder.”

“İşte oldukça şiir çeşnisinde bir cümle! Bilir misiniz? Böyle sözlerin beni mağlup etmekte garip bir kuvveti vardır. Cümlelerimizde bir ikinci şiir daha var: Genç kız!... Genç kızlar bence hiç tanılmamış, henüz tecrübe olunmaya muhtaç mahlûklardır. Fakat bu şiirin tecrübesini diğerlerinden usandıktan sonraya bırakacağım.”

Firdevs Hanım mağlup olmamaya karar vermiş gibiydi: “Evet, fakat genç kızlar yalnız bir kere tecrübe olunur ve onların saf sinelerine tevdi olunacak emeller lüzumundan fazla çürümemiş, yıpranmamış olmak lazım gelir.”

Behlül bir tebessümle cevap verdi:

“Siz bu cümlelerimizde devam ederseniz ben şimdiden hezimet ilan ederim. Lakin bana malik olacak kadar bahtiyarlığa şâyan bulduğunuz genç kız kim oluyor?..”

Behlül bu sualini îrad ederken sofanın camlık kapısı açılmış, Beşir girmiş idi; galiba Firdevs Hanım'a bir şey söyleyecekti. Onun beklediğine ehemmiyet vermeyerek devam ettiler. Firdevs Hanım diyordu ki:

“Anlamadınız mı? Hâlâ anlamıyor musunuz? Lakin, Nihal, sadece Nihal!... Bu fikir bende buraya gelip de onu büsbütün değişmiş, üç ay içinde büyüüvermiş görüncə doğdu.”

Behlül uzun bir “Ooo!..” ile ayağa kalkmış idi, bir kahkaha içinde sordu:

“Siz ne vakitten beri böyle harikalar doğurmaya başladınız?... Nihal... Lakin siz ona bir koca değil bir hoca arayınız. Hem, bakınız, şimdi aklıma geliyor, Nihal’in kocası olmak mümkün değil. Azîm bir mâni var: Ben Nihal’in borçlusuyum. İşte şimdi, siz anlamıyorsunuz. Hesap ettim, tam ona dört lira ile bilmem kaç kuruş borçluyum, faizleri de hesap ederseniz...”

Firdevs Hanım artık darılıyordu:

“Amma siz bütün latife ediyorsunuz. Nihal’i, bu mücevher parçasını başka birisine mi bırakacaksınız?”

Behlül, Beşir’e bakarak Firdevs Hanım’a cevap verdi:

“Lakin yanılıyorsunuz, Nihal bir mücevher parçası değil bir ateş parçasıdır. Onunla kavga etmediğimiz bir gün yoktur... Değil mi Beşir?..”

Beşir orada hareketsiz, nefessiz, donuk gözlerle, duruyordu. Behlül’ün kendisine bu hitabını işitmemiş gibiydi. O zaman Firdevs Hanım sordu:

“Ne istiyorsun, Beşir?”

Beşir bir uykudan uyandı ve söyleyeceğini tahattur etmek isteyerek ufak bir tevakkuftan sonra cevap verdi:

“Beyefendi soruyor, eğer izin verirseniz buraya bir küçük sofraya kurduracaklar, bu akşam beraber yemek için...”

Firdevs Hanım hemen muvafakat etti ve Beşir indikten sonra hâlâ kendisine gülümseyerek bakan Behlül’e, “Siz istediğiniz kadar gülünüz,” dedi; “Nihal’i siz alacaksınız, mademki ben öyle karar verdim...”

Behlül biraz eğildi ve şüphesiz bu muhavereyi bir latife ile bitirmek isteyerek en çapkın sesiyle, “Lakin,” dedi; “siz henüz başkalarının izdivacıyla fikrinizi meşgul edecek kadar gençlikten uzaklaşmış değilsiniz. Nihal biraz daha büyüyünceye kadar bu evin içinde beni izdivaca razı edebilecek birisi daha var ki...”

Firdevs Hanım bitirmesine müsaade etmedi ve bu defa büsbütün darılarak, “Susunuz bakayım,” dedi, “ben ciddi meselelere karışan latifelerden hiç hazzetmem.” Sonra birden bir şey daha tahattur etti:

“Ha, size söylenecek bir şey daha unutuluyordum: Bu Nihal meselesinden ben birisine daha bahsettimm...”

Garip gözlerle Behlül’e bakarak o birisinin keşfedilmesine muntazar duruyordu. Firdevs Hanım’ın gözlerinde öyle delici bir nazar

vardı ki Behlül cevap veremedi ve zapt olunamayan bir zaaf ile gözlerini indirdi. Firdevs Hanım sadasının bütün tabîyetiyle haber verdi:

“Bihter’e...”

Ve küçük bir tevakkufu müteakib elini tekrar aynasına uzatarak ilave etti:

“O bu izdivacı pek tabîî buluyor...”

Behlül derhal anlamış idi. Bu kadın, şübhesiz görülmüş, işitilmiş hiçbir şeye istinad etmeksizin yalnız bir faraziye takib ederek hakikati yoklamak istemişti. İlk tecrübe Bihter’de yapılmıştı. Bihter bu tecrübeden nasıl çıkabilmiş idi? Kendisi hemen bulunuveren bir mukabele ile bu kadının hasıl olabilen şüphelerini izaleye çalışarak, “O, tabîî muvafakat edecek,” demiş idi; “pekâlâ bilir ki benimle Nihal arasında bir izdivaçtan sonra ikimiz de bu evde oturamayız, şu halde, anlıyor musunuz?..”

Firdevs Hanım gözlerinde tuhaf bir hande ile bakıyordu, anlamıyor gibiydi; Behlül öyle sakat bir mütalaa zeminine girmiş idi ki devam ederse idare edememekten korktu. Muhavere bitmeksiz kesilmiş oldu. Behlül bu kadının her şeyi anlamış olduğuna hüküm veriyordu. Bu kadında kızlarının saadetine öyle sönmek bilmeyen bir husumet vardı ki bu sır onun ellerinde Bihter’e karşı müthiş bir silah olabilirdi. Birden Bihter’le muaşakalarının yeni bir tehlike devresine girdiğini anladı. Bundan sonra bu sandalyesine mihlanmış kadının gözleri karanlıkları, diyarları delerek hafî bir düşman hıyanetiyle onları takib edecekti. İhtimal yine en güzel tahaffuz çaresi bu izdivaç latifesinde idi. Bu dakikaya kadar Bihter’le bir mülakatın güçlüğünden kaçarken bu dakikada aksine onunla mülakata lüzum gördü. Fakat nasıl görüşecekti? Bihter’in tekrar onun odasına gelmesine ihtimal vermiyordu.

Muhaverenin bu inkıtaından mütevellit azaptan Behlül’ü Firdevs Hanım kurtardı, “Behlül Bey! Rica ederim, Emma’yı çağırır mısınız?” dedi.

Bu izdivaç meselesi evin içinde tuhaf bir latife olarak bir müddet çalkandı. Adnan Bey açıkça latife ediyor, ne zaman Behlül'le Nihal'i görse, "Nişanlılar!" diye gülüyordu. Nesrin'le Şayeste bile buna gülüyorlardı. En ziyade gülenler Nihal'le Behlül'ün kendileriydi. İkisinin arasında bu sık sık tekrür eden bir oyun oluyordu.

Bu izdivaç latifesi çıktıktan sonra, ona herkesle beraber çocukça bir oyundan başka türlü nazar etmemekle beraber, bazı dakikalar olurdu ki Behlül, Nihal'in yanında kalbini eriten bir şey duyardı; ve o zaman ihtiyarsız kendi kendisine, "Lakin bu izdivaç pek mümkün olmayacak bir şey de değil!..." derdi. Sonra ötekini düşündü:

"Ya Bihter? Bihter ne olacak?"

Bihter'e ilk hıyanetinden, Kette'den sonra bir aralık ikisinin arasında her şey bitmiş zannolunabilirdi. Günler geçmiş idi, Bihter'le beş dakika yalnız kalamamıştı. O hep dargın çehresiyle duruyordu; artık Birter'in o üç gecelik gaybubeti affetmeyeceğini, hatta izahat bile istemeyeceğini zannetmiş idi. Fakat Bihter'i tamamiyla kaybetmiş olduğuna da ihtimal vermek istemiyordu. Onun yine küçük bir kaza ile kollarına avdet edeceğine emin idi. Bu emniyet Bihter'in kayıtsızlığından eza duyan gururuna karşı bir nevi tesliyet kabilinden idi. Bihter'in gelip ondan izahat talep etmemesi onu azim bir yükten kurtarmış olmakla beraber bu dargınlık devresi artık yorulmaya başlayan aşkına bir istirahat fasılası ihzar etmiş oluyor, hatta ona yine Kette'ye avdet etmek, o genç sarı kızla yarım bırakılan sevda nûşabesinin son cür'alarını da toplamak için fazla bir serbestlik bırakıyordu. Kette'den sonra Bihter'e daha har ve muhteris döneceğini farz ederken aksine o çapkın kız için nefsinde henüz tatmine muhtaç hevesler buluyordu. Yalnız bir şey itiraf etmek istemiyordu: "Bihter'den usanmış olmak!.." Bu, aşk hayatında nefaset zevkine büyük bir leke sürmüş olacaktı. Onun fikrince Bihter o kadınlardan biri idi ki onlara karşı hıyanet edilir, fakat hiçbir vakit terk edilmiş olmak züllü bırakılamaz. Behlül hatta

Bihter tarafından terk edilmek, bu kadın tarafından metrukiyetin acılarını tatmak için bir heves bile duyuyordu.

Artık kendi tarafından sebebiyet verilmiş bir rabita tecdidı vuku bulmaksızın Bihter'in odasına gelmeyeceğinden günler geçdikçe kuvvet kesbeder bir emniyet hasıl etmiş iken bir gece onun ne vakitten beri terk edilen bu sevda âşiyânına avdetini görmüş idi. Bihter şüphesiz teahhur etmiş izahatın teatisi için geliyordu. Sonra bu izahat o kadar çabuk teati olunarak o kadar kolay kabul edilmiş oldu ki Behlül şaşmış idi. Bihter kadınlık gururuna karşı bir borç ifa etmiş, meselenin dış yüzünü kurtarmış olmak için inanmış, aldanmış, aldatılmasına müsaade etmiş idi. Bu odaya, hakikatte, aldanmak için tekrar gelmiş idi. Artık Bihter'de haysiyet hissi onlardan biriyle, o vücudlarını her sevda talibine satanlardan bir sefile ile müşarekete mâni olmuyordu. Bu kadın, o hıyaneti keşfetmekle beraber gözlerini kapıyor, tekrar kendisini saran bu kolların arasında bir sefile hayalinin ihtizazını, onun rayiha bakiyesini görmemek, duymamak için kendisini sahte bir itminanın siyah duvarları içinde saklıyordu.

Behlül karşısında isyan etmiş, gururunun tuğyanıyla yükselmiş bir Bihter göreceğinden emin iken onu böyle aldatılmaya muvafakat etmiş görünce kendisini üşüten bir hisse mâni olamamış idi. Artık Bihter için başkalarıyla, kim bilir kimlerle bir müşareket başlamış oldu. Behlül ikide birde gaybubet ediyor; ve bütün gaybubetlerinden sonra hep aldatılmaya mütevekkil bir muvafakatte gelen Bihter'i daha ziyade küçülmüş, mümtaziyetinden daha ziyade kaybetmiş buluyordu. O zaman insafsızlıklar yapar, bu kadını tahkir etmek isterdi. Şimdi beraber bulundukları geceler, birbirini didiklemele geçiyordu. İkide bir Bihter bir gurur bakiyesiyle ona mukabele ettikten sonra, henüz bir buse bile teati edilmeksizin, fırlar giderdi; fakat yine hep rabıtayı tecdid eden o olur, kavgaların mesuliyetini kendisine tahmil etmiş bulunurdu.

Yavaş yavaş bu kadın Behlül'ün elinde ezilecek, hırpalanacak, sonra en mülevves heveslere alet edilecek sefil bir mahlûk oluyordu; muaşakalarına bile bir sefalet rengi geliyordu, Behlül bu güzide sevdanın mümtaziyetini muhafazaya itina etmez olmuş idi; Bihter kollarının arasında her defa bir parça daha onlardan biri oluyor, ve ara sıra irkilmek isteyen haysiyeti isyanda devam etmek için kuvvet bulamıyordu.

Behlül kaç kereler ona Firdevs Hanım'dan bahsetmiş idi. Onun için, "Hepsini biliyor, bir gün göreceksiniz ki bu kadın bildiğinden bizi haberdar edecek..." derdi. Bihter, Behlül'ün bu korkusuna cevap verirdi:

"Biliyorsa ne olabilirdi sanki?.."

Adnan Bey'den bahsetmek için ikisinde de kuvvet yoktu, yalnız Nihal'le izdivaç latifesinden bahsedildikçe Behlül temin ederdi ki bu, evin içinde hasıl olabilecek şüpheler için, en nâfiz bir tahaffuz çaresiydi. Bu latifeden bahs olunurken Bihter'in dudaklarında elim bir azap hattı irtisam eder, donuk bir nazarla, bir kelime söylemeksizin, Behlül'e bakardı. Bir latife olmak üzere başlayan bu tasavvur, hissediyordu ki, Adnan Bey'in kalbinde bir latifeye şâyan olan ehemmiyetten ziyade kabule mazhar oluyor. Behlül'ün her kim ile olursa olsun hıyanet etmesine zımnî bir muvafakat gösteren bu kadın, bu izdivaç latifesinden öyle müthiş bir ızdırıp duyuyordu ki Behlül'ü Nihal'e lakırdı söylerken gördükçe sapsarı kesiliyordu. Bir gece itiraf etmiş, "Bu latife beni öldürüyor," demiş idi.

Behlül bir kakhaha içinde onu öperek, "Çıldırıdınız mı?" dedi; "Nihal'le bir izdivaç! Olacak şey mi? Unutuyorsunuz ki Nihal bir çocuktur. Ondan sonra, bu latifeyi men etmek de mümkün değil..."

Bu teminat Bihter'i iskât ederdi, fakat o ızdıraptan kurtaramazdı. Evet, Nihal bir çocuktur, fakat on beş yaşında bir çocuktur; evet, bu latife men edilemezdi, fakat sonra bu latifenin tahakkuk edebilmesine nasıl mümânaat olunacaktı? Kendi kendisine bunu sorarken ellerini kilitleyerek, ızdırabından kıvranırdı.

Behlül bu latifeye her zaman kayıtsız kalamıyordu. Arada sırada gözleri Nihal'e dalarak onun ince simasının rakik şiiriyle ruhunda eriyen bir şey duyar ve kendi kendisine sorardı

"Kim bilir? Belki aranılıp bulunamayan şiir ve sevdâ bundadır."

O zaman ihtiyarsız aşk hayatını tahlil eder, bütün eski hatıralarını birer saniye tekrar yaşar, nihayet Bihter'in parlak siyah saçlarıyla Kette'nin beyaza benzeyen sarı saçları birbirine dolanarak iki çehreden mürekkep bir müşevveş sima tersim ettikten sonra bu hatıra silsilesini son bir düğümle bağlardı. Nihayet? Evet, nihayet ne olacaktı?... Bunların hepsinde bir şiirsizlik, hatıralarının bu çiçeklerinde bir kuruluk, bir cansızlık buluyordu. Kim bilir? Belki, sevdanın ruhu, hayatın şiiri, böyle henüz açılmamış bir goncanın saf sinesinde gizliydi.

Nihal'le münasebetlerinde her vakit kendisini idare edemiyor, her gün ağabeylik sıfatından bir zerre kaybolarak Nihal'i bir genç kız sıfatıyla görmeye başlıyordu. Nihal'i ince omuzlarından tutmak, yüzünü saçlarının sarı dalgalarına sokarak, onun taze ruhunu bir narin çiçeğin mübhem rayıhası kabilinden teneffüs etmek için çılgınca bir heves duyusları olurdu. Sonra kendi kendisini tekdir ederek Nihal'e günlerce kayıtsız kalmak için çalışırdı. O zaman izdivaç latifesinin, ikisinin arasında gülmeye yeni bir vesile teşkil eden bir oyundan ibaret kalmasına dikkat ederdi.

Bir gün Behlül bir ceride kenarına kurşun kalemıyla tuhaf bir baş çizerken Nihal odasına girmiş ve kendisini görmemişçesine devam eden Behlül'ün etrafında dönüp dolaşıktan sonra nihayet arkasında durarak omuzunun üstünden kurşun kalemini tutmuş idi. Behlül sanki onun vücudunu hâlâ fark etmemiş, elinde hareketten kalmış kurşun kalemıyla, omuzundan sarkarak ince bileği dudaklarına sürünen Nihal'in küçük eliyle, bir kelime söylemeyererek, bir ufak hareket etmeyerek duruyordu. Sonra yavaşça parmakları kurşun kaleminden tırmanarak Nihal'in parmaklarını tuttu. Nihal elini çekmeyerek bırakıyordu. Behlül elinde bu ince, rakik eli, dudaklarının kenarında o mai damarları görünen sanki şeffaf bileği hissedince kalbinde bir şeyin eridiğini duymuş idi. Bu eli çekerek dudaklarına götürdü, ve onu, zapt edilemeyen bir his zaafı içinde kokladı. Nihal hâlâ elini çekmeyerek, göğsü Behlül'ün arkasından omuzuna biraz yaslanmış, bırakıyordu; ikisinin ruhunu esirî bir derâguş içinde eriten bir mestlik dakikası geçmiş idi. Birden Nihal silkinerek, hüviyetinde uykuda kalmış bir şey uyanıvererek, elini çekti ve Behlül'ün yanına oturarak: "Nişanlı bey!" dedi; "bana anlatır mısınız? Niçin sanki evlenirler?.."

Bu sualinde öyle tuhaf bir safvet, gözlerini açarak cevap bekleyişinde öyle hoş bir çocukluk vardı ki, Behlül demin onu mağlup eden kısa şiir dakikasının perişan bakiyesinden sıyrılarak güldü, "Çünkü!.." dedi.

O kısa mağlubiyet dakikasından sonra Behlül tekrar kayıtsızlığa avdet edebilmek için büyük bir cehd etmiş idi. Nihal'in sua-

line yalnız bir, “Çünkü!..” ile cevap veren Behlül bir dakika evvel Nihal’in elini ihtiyarsız bir hareketle çekip dudaklarına götüren Behlül değildi.

Nihal, Behlül’ü taklit ederek, “Çünkü!... Çünkü!...” dedi, “Bilir misiniz? Siz bu kelimeyi telaffuz ederken kime benzediniz? Mlle de Courton’a... Onun da bana böyle cevap verişleri vardı. Ne zaman cevabı müşkil bir şey sorulacak olsa” –Nihal Mlle de Courton’u Fransızcasıyla taklit ediyordu– “başımı sallar, ‘Çünkü!..’ derdi. Ah! Bu yarım kalan çünküler bana ne kadar şeyler kaybettirdi. İşte şimdi de herkesin ne için evlendiğine vâkıf olamayacağım.”

Nihal bunu söylerken tuhaf bir fütur vaz’ı takınıyordu, birden aklına başka bir şey geldi, “Durunuz,” dedi; “bana başka bir şeyi anlatınız. Evlenmek için sevmek lazımdır, değil mi? Bunu biliyorum, hatta bu sevmek, anlaşılan, mesela benim babamı, Bülent’i, şunu, bunu sevişimden başka bir şey! Şu halde bu nedir, rica ederim ki o bir sevmeklere benzemiyor?”

“İşte küçük bir sual ki Nihal, beni sana anlatılamayacak şeylere sevk edebilir. Mesela –en iyisi misalleri yakından intihab etmektir– mesela, Nihal, sen beni nasıl seviyorsun?..”

Nihal gözlerini kapayarak, omuzlarını kaldırdı, “Bilir miyim?” dedi; “Hatta sizi seviyor muyum? Zannediyorum ki sevmiyorum; herhalde, nasıl söylemeli? Evlenmek için sevmiyorum. İşte, bakınız, bir şey itiraf edeyim, bu izdivaç latifesi beni ilk önce pek iyi eğlendiriyordu, fakat şimdi iş değişti; tamamıyla!... Artık bundan sıkılıyorum!..”

Nihal’in bunu söyleyişinde öyle hoş, öyle çocukça bir şikâyet tarzı vardı ki onun latife eden sesine, sirayet etmemesi mümkün olmayan bir rikkat ihtizazı ilave ediyordu. O söylerken Behlül dalgın gözlerle bakıyordu. Bir müddetten beri onun karşısında böyle ihtiyarından hariç dalgınlıkları vardı. Onda o vakte kadar dikkat edilmeyen, görülüp de anlaşılmaksızın geçiliveren şeyler buluyordu. Nihal her mânasıyla güzel değildi, onda güzellikten daha iyi bir şey vardı ki, kaidesizliğiyle, tuhaflığıyla, gözü eğlendirerek cezbediyordu: Hoşluk... Bütün vücudu, bütün siması ince şeylerden mürekkepti; garip bir tesadüf latifesiyle isminden bile ince ve uzunca boyuna fazla bir narinlik sirayet ediyordu. Sonra bu incelikler, renklerin mübhemiyetiyle imtizaç ederek, onun tozlu zannedilen donuk sarı saçlarından, üzerine düşen

her endişe sayesinde kâh koyulaşır kâh açılır gözlerinden, hafif bir saz altında nadir ve ancak mahsus pembe mevceler tayaran eden teninden daha ziyade bir incelikle inceleşerek, Nihal'i, bir ressamın fırçasında unutulmuş renklerin tesadüfî bir hediyesine, fakir hatlar ve renkler içinde çizilivermiş bir hurda çehreye benzetirdi. Nihal'in maneviyatına da bu cismaniyetin mahfazasından müebbed bir çocukluk sirayet etmiş idi. Bugün on beş yaşında bir genç kız iken herkes için bir çocuk kalan Nihal yarın bir kadın, bir zevce, bir valide sıfatlarıyla yine bir çocuk kalmaya mahkûm gibiydi. Behlûl bu çocuklukların en yakın bir şahidi idi. Nihal şu uzun buhran devresini hep ıztıraplarının, ruhunda harabeler bırakan işkencelerin çocukça isyanlarıyla geçirmiş idi. Bugün, şu dakikada, karşısında, kendine mahsus çocukça bir eda ile ellerini kilitleyerek artık bu izdivaç latifesinin usanç verdiğinden bahseden Nihal yine bir çocuktı; fakat o ızdırıp devresinin çocuklukları altında derin bir ruh azabı saklayan Nihal'in belki bu çocukluğunun, şu itirafının altında da bir şey, onu muhtarip eden, henüz mahiyeti anlaşılmamış yeni bir ruh hadisesi saklıydı. Behlûl bunu kendi kendisine sorarken mest eden, uyuşturan bir şiir nefhasından, kalbinde çürümüş kalan sevda çiçeklerine taze bir hayat serpiliyor gibiydi. Bu genç kızın saf ruhunda ilk haşyet lerzişini uyandırmış olabilmek, onun şeffaf rüyalarına ilk şiir ve hülya nurlarını serpmek, yıpranmış, her türlü ihtiraslardan artık yorgun çıkmış kalbi için öyle nezih ve mücella bir yeni hayat ufku açıyordu ki Behlûl tekrar bir dakika mağlup olarak Nihal'e, "Lakin bu seni niçin sıkıyor?" dedi; "Bu latifenin ciddiyet kesbetmesine bir mâni var mı?"

Bu sual öyle ihtiyarsız, öyle bir dakikalık samimiyetle mühtez idi ki Nihal – sanki kendisini birden korkutan bir şeye karşı, büyümüş gözlerinin sabit bir nazarıyla baktı. Sonra Behlûl'ün sualinin yalnız ilk kısmına cevap vererek, "Bu beni neden sıkıyor, biliyor musunuz?" dedi; "Size anlatmaya çalışayım; fakat, bakınız, bu biraz karışık bir şey, ben de pek iyi anlamıyorum ki... Herkesle beraber bu latifeye gülerken, birdenbire, içimde darılmak, latifeyi bir kavgaya çevirmek için heves duyuyorum. O zaman babama, Firdevs Hanım'a sert bir cevap vermemek için kendime cebrediyorum. İşte durunuz, size bir şey daha söyleyeyim, ben ki size hiçbir şeyi söylemekten sıkılmam, değil mi? Bunu pekâlâ bilirsiniz. İnanır mısınız? Şimdi

size bunları anlatırken sıkılıyorum. Hep böyle, sizden artık sıkılır oldum. Gördünüz mü bir kere? Biz ki dost olmaya karar vermiş idik. Bu latife çıktıktan sonra artık mümkün olmayacak. Bana gücenmezseniz, size bir şey daha itiraf edeyim? Şimdi mümkün merete sizden, hatta herkesten, bütün bu latifeyi yapanlardan uzak kalmak, kendi kendime kapanmak istiyorum; evin içinde herkes her vesile ile bundan bahsediyor, yalnız biri, Beşir... Oh, bilseniz, şimdi herkesten ziyade onu seviyorum. Anlıyor musunuz, demek istiyorum ki siz de bu latifeden bahsetmeyecek olsanız sizi de yine sevmeye başlayacağım.”

Behlül bu saf çocuk kalbinin bu bilinmeksizin taşan itiraflarını, mebhût, dinlemiş idi. Nihal bitirdikten sonra elini uzattı, Nihal’in elini tuttu ve sesinde ufak bir lerzişle, “Hayır, aksine... Bundan bahsedelim, Nihal; ne için sanki bu latife neticesiz bir oyundan ibaret kalsın?” dedi.

Nihal elini çekmek isteyerek güldü: “Bakınız, şimdi sıra bana geldi.” –Ve yine Mlle de Courton’un taklidini yaparak ilave etti:

“Çünkü!..”

Behlül onu söyletmek istiyordu:

“Hayır, söyle, söylesen a, çünkü?... Çünkü neden?...”

Nihal tereddütsüz cevap verdi:

“Çünkü, çünkü evlenmek için sevmek lazım değil mi? Bunu herkes söylüyor, demin siz de tasdik ediyor gibiydiniz. Şu halde mademki ben sizi sevmiyorum. Seviyorum, fakat, anlıyor musunuz?..”

Nihal nihayet elini çekerek ayağa kalkmış idi, Behlül’ün karşısında duruyordu. Behlül de ayağa kalktı ve bu defa bir itirafın samimiyetiyle, “Lakin işte ben seni seviyorum, Nihal!” dedi; “Ben de buna ilk önce garip bir latife olmaktan ziyade ehemmiyet vermemiş iken işte bugün, hususuyla bu dakikada, işitiyor musun Nihal, amcama gidip, ‘Artık bu latife bir latife olmak için lüzumundan fazla devam etti, Nihal’i bana veriniz ve iş bitsin’ demeye bir mâni görmüyorum...”

Bu cümle ağzından bir hamlede çıkmış idi. Nihal, dudakları bembeyaz, duruyordu; şakakları vuruyordu. Birden bir hışıltıyla başlarını çevirdiler; Bihter, sapsarı, odanın kapısını iterek girmişti. Behlül dudaklarını ısırды. Bihter işitmiş miydi?..

Bihter tutuk bir sesle, “Behlül Bey!” dedi; “Bugün İstanbul’a inecek misiniz? Size havale olunacak bir iş var!”

Bihter bunu söylerken Behlûl'e bakan gözlerinde vahşi bir mâna vardı, Nihal durmayarak odadan çıkıyordu, Behlûl müthiş bir hid-det tuğyanını zor zapt ederek yalnız, "Evet!.." demiş idi.

Nihal odadan çıkar çıkmaz, henüz onun uzaklaşmasını beklemeyerek, Bihter oturdu; ve her şeye hazır bir kadın hırsıyla, göğsü şişkin, gözlerinde derin bir azm mânasıyla, "Artık bu latife lüzumundan fazla sürdü, siz de teslim edersiniz ki bu daha ziyade süremez," dedi.

Birden, Behlûl'de, böyle her türlü tehlikeye karşı odasına gelen bu kadına karşı yenilemez bir isyan hissi uyanmış idi, derhal cevap verdi:

"Ben de şimdi Nihal'e bundan bahsediyordum. Bu latifenin bir hakikate tebeddülü zamanı artık geldi, zannediyorum."

Bihter'in biçare makhur aşkı sanki göğsünü yırtan bir iniltiyle sızladı; ağzından bir hırıltıyla, boğulurcasına bir sayha ile, boğuk, vahşi bir ses çıktı, "Ah!" dedi, bir saniye devam edemeyerek durdu, sonra taşarak, "Demek, nihayet itiraf ediyorsunuz, nihayet bütün oyunlar bitti, artık beni aldatmaya bile lüzum görmüyorsunuz, öyle mi? Fakat bu izdivaç olmayacak, anlıyor musunuz? Her şey, evet, her şey, hatta Kette... Bakınız, ismini bile biliyorum, evet, hatta Kette, yalnız Nihal değil, yalnız bu izdivaç olmayacak."

Behlûl artık her şeyi kırmak, bu kadını tahkir etmek ve bu defa unutulmayacak bir hakaretle aralarına bir adavet koymak için bir saniye içinde karar verdi:

"Bu latifeden başka bir şey daha var ki asıl o lüzumundan fazla devam etti. Size ceplerimi karıştırarak mektuplarımı okumak, odamın kapılarında içeride söylenen şeyleri dinlemek hakkını veren münasebet nihayet tahammül olunamaz bir esaret oluyor. O münasebet size beni bir izdivaçtan men etmek hakkını veremez."

Bihter bu dakikada, Behlûl'le muaşakasinda ezilen, tahkir olunan, her şeye tahammül eden Bihter değildi; Bihter Behlûl'ün tasavvur ettiği, görmek istediği Bihter, kendisine verilen hukuku yırtıcı tırnaklarla müdafaaya gelen bir Bihter olmuş idi. Derhal cevap verdi:

"Bir izdivaçtan belki, fakat bu izdivaçtan men etmek bence bir hak değil, hatta mutlak bir vazifedir" –vahşi bir hande ile gülüyordu– "amcanızın kızıyla izdivaç!... O amcanızın ki..." –birden, tehevvrle ayağa kalktı– "lakin anlamıyor musunuz ki bugün, şimdi o burada iken içeriye giren kadın, onun yüzüne karşı da haykırabilirdi:

‘Seni aldatan bu adam Şu dakikaya kadar beni de aldatıyordu. O senin için bir koca olamaz, unk daha evvel kendisini başka birisine vermiş idi: Bana!...’ diyebilirdi. Bu izdivaç! Lakin bu mülevves bir Şey, daha fena: Bu bir cinayet...”

Behll bu tehdidin karşısında titremişti, fakat mağlup olmamak istedi:

“Unutuyorsunuz ki aramızda ondan daha mülevves bir Şey, ondan daha büyük bir cinayet var...”

Bihter bir adım geri çekilerek bu zalim hakarete yalnız uzun bir nefretle cevap verdi, “Ooh!” dedi. Demek bu aşk, bir vakitler bu adamın ağızında onu ihya eden, bütün çürümüş hislerini tasfiye eden muazzez, mukaddes bir Şey olmak üzere temin edilirken bugün, o yalanlara inanan biçare kadının yüzüne mülevves bir cinayet olarak fırlatılıyordu. Bir an içinde Bihter ikide birde aşklarının keŐfedilmesi ihtimaline karşı bu adamın ağızında tekerrür eden o rüya zemzemesini, o yeşil sevda yuvasını tahattur etti; bu yalana inanmış idi, bu adamın bütün yalanlarına inanmış idi. Ooh! Ne acı aldaniŐ!... Birbirine bir kelime söylemeyerek, gözlerinde derin bir adavetle bakıyorlardı; bir saniye oldu ki Bihter kendisini tahkir eden bu adamın karşısında hemen oraya yığılıvererek ağılamaktan korktu, ve burada daha ziyade kalmak istemeyerek bir kelime ilave etmeksizin yürüdü.

Son bir ümidi vardı: Bellisiz bir mit... İhtimal bu adam onu böyle salıvermek istemeyecekti, o çıkarken koşacak, ellerine sarılacak, “Hayır, aramızda yalan olan bir Şey varsa o da bunlardır, ötekiler sahihti, evet, yalnız onlar sahih!...” diyecekti. Fakat Behll, hareket etmeden, bu kadına bir rica nazarını bile diriğ ederek, çıkmasına müsaade etmiş idi.

Nihal, Behll’n odasından ayrıldıktan sonra yukarıya çıkmış, so-fada Firdevs Hanım’ın yanında babasını bulmuş idi. Firdevs Hanım onu eliyle çağırarak:

“Nihal! Bakınız, babanız ne diyor?” demiş idi. Nihal, mteccesis, yaklaşmış idi. O vakit, Adnan Bey, gülerek, hâlâ bir latifeden bahsedercesine anlatmış idi: Mademki artık Nihal gelin olacaktı,

o kadar hoşuna giden zümrüt takımının alınmasına bir mâni kalmamış demekti.

Firdevs Hanım her bulunan fırsattan istifade ederek Adnan Bey'i her gün bir parça daha bu izdivaç fikriyle istinas ettiriyordu. Bugün beynlerinde bir şey daha karara bağlanmış gibiydi. Nihal henüz cevap vermeden o ilave etti:

“Nihal! Biz bir şeye daha karar verdik. Sizi birkaç gün sonra halanıza, Ada'ya gönderiyoruz. Bir kere bu küçük hava tebdili sıhhatinize lazım, ondan sonra halanız ihmal edildiğinden o kadar şikâyet ediyormuş ki...”

Nihal bu fikre karşı sevincini saklamamıştı, “Sahih mi baba?” diyordu, “Bilseniz burada, o gittikten sonra öyle sıkılmaya başladım ki...”

Nihal, Mlle de Courton'dan bahsediyordu. O gittikten sonra bu evin içinde, uzun, bitmez tükenmez can sıkıntılarından mürekkep saatler başlamıştı. Artık herkesten sıkılıyordu, kitap okuyamıyordu, bu evin havasında onu boğan bir darlık vardı. O zaman kızlardan birini ve Beşir'i alır, rıhtıma çıkar, uzun uzun, serin hava ile inşirah duyarak, yürürdü.

Behlül'le izdivaç latifesiinden ilk önce eğlenmişti; sonra bu, onu, bilmeksizin sikan bir şey oldu. Geceleri ihtiyarsız bunu düşünüyor; uykusu kaçıyor. Kalbinde bir ses vardı ki ona “Behlül'den sakın!..” diyordu. Bu ses Mlle de Courton'un sesine benziyordu. Sahih, o kendisine böyle bir şey söylememiş miydi? Pek iyi tahattur etmiyordu. Bir gece, sanki rüyasında, onun kulağına birisi, galiba Mlle de Courton, eğilmiş ve bu iki kelimeyi fısıldamış idi. O zamandan beri bu iki kelime onun kulaklarında kalmış idi.

Bir kere kendi kendisine cesaret ederek, “Mademki bir kız için mutlaka gelin olmak lazım, şu halde bir başkasıyla olacağına...” demişti. Bunu bir kere söylemeye cesaret ettikten sonra artık istemeksizin tekrar etmiş idi, ve her tekrar ettikçe büyük bir kabahat işlemişçesine kendi kendisinden kaçmak isteyerek yalnız kalmaya çalışırdı. Birkaç gün, kendi kendisine ahdederek, bu izdivaç latifesiini tahattur etmemek için gayret etti; fakat o latife evin içinde, her hatvede takib ediyordu. Asıl Behlül'den sıkılmaya başlamıştı. Onunla artık tamamıyla bir kardeş olamıyordu. Kendisinde zapt olunamayan âsap isyanları keşfediyordu. İkisinin samimiyetine, bu

latife icat olunduktan sonra, sanki meçhul bir elin parmaklarından buzlu katreler serpiliyordu.

Nihal bir şeye daha dikkat etmiş idi: Bundan mecbur olmadıkça bahsetmiyordu. Bunu kendisine karşı mültezem bir ictinab vaz'ına hamleden Nihal sonraları Bihter'in bu izdivaçtan memnun olmadığına hüküm vermiş idi. Bu bakımdan o latife Nihal için bir kıymet kesbetmiş oluyordu. Bihter'i tâzib eden bir şeyin devamını men'e muvafakat edemeyerek herkesin bundan bahsetmesine bir zımnî müsaade, hatta gizli teşviklerde bulunuyordu.

Bir gün Şakire Hanım'la Cemile gelmişlerdi. Onlar pek uzun fasılalarla ve ancak bir gece için gelirlerdi. Bu defa mühim bir haberle geliyorlardı: Cemile gelin oluyordu, söz kesilmişti, hemen nikâh olacaktı. Onu bir dökmecinin oğluna istemişlerdi, iyi bir çocuk deniyordu, babasının dükkânında işliyordu, Süleymaniye'de bir evleri vardı. Şakire Hanım'ın ağzında bu tafsilat uzun hikâyelere zemin oluyordu. Nihal sevincinden Cemile'ye sarılıp yanaklarından öperken Nesrin de yalıda cereyan eden şeyden onları haberdar etti:

“Haberiniz yok,” dedi; “bizim de düğünümüz var...”

Şakire Hanım'a anlattılar. Artık ondan bir latife olmak üzere bahsetmiyorlardı; Nihal sanki işitmeyerek, hep Cemile ile meşgul, onların gevezeliklerine müsaade etmişti. Yalnız bir aralık Şakire Hanım'ın Şayeste ile Nesrin'e gözünün ucuyla bir şey göstererek, “E?..” dediğine dikkat etmişti. Hiçbir şey ifade etmeyen bu سوالin zengin mânaları var gibiydi. Nihal onları bir hafta alıkoydu. Bu müddet zarfında o سوالin mânalarını izah edecek şeylere tesadüf etmek ümidinde idi. Onlar gittikten sonra o سوالin ehemmiyetini artıracak bir şeye vâkıf olamamıştı, fakat hep hayalinde Şakire Hanım'ın gözünün ucuyla birisini göstererek, “E?..” deyişini görüyor ve bununla, bilinemez nasıl, Bihter'in memnun olmayışı arasında bir münasebet buluyordu.

Bugün Ada'ya gitmek tasavvuru çıktıktan sonra Nihal odasına girdi. Mlle de Courton'a başlanmış bir mektubu bitirecekti. Ondan üç uzun mektup almış ve bunlara adeta birer küçük kitapla mukabele etmiş idi. Mürebbiyesine her şeyden, binlerce ufak tefeklerden sahifelerle tafsilat vererek bahsediyordu. Yalnız şimdiye kadar bir şeyden bahsedememişti: Behlül'den... Her şeyden ziyade bundan bahsetmek için heves duyuyordu, fakat tam bu hevese mağlup olmak raddesinde iken bir ses ona: “Behlül'den sakın” derdi. Bu-

gün mektubuna bir yaprak daha ilave ederek bu Ada seferinden bahsederken: “Yalnız Beşir’i alacağım!...” diyordu. Sonra birdenbire kalemi başka bir zemine sıçrayarak ilave etti: “Bakınız, az kaldı size Beşir’den bahsetmiyordum. Beşir hasta, evin içinde bunu benden başka gören yok. Ben onun hastalığından bahsederden kendisiyle beraber herkes gülüyor. Fakat bana inanınız; Beşir hasta! Bunu nasıl tarif edeyim? Onun şimdi öyle bir gevşek yürüyüşü, nazarında öyle sönmüş bir şey, renginde öyle cilasını solduran bir donukluk, gülüşünde bile bir şey yırtılıyormuşçasına öyle acı bir mâna var ki bunları fark ettikçe Beşir’ime ağlamak istiyorum...”

Nihal yanılmıyordu; Beşir hasta idi. Onu gittikçe incelten, sanki seneler geçtikçe makûs bir netice ile küçülten bir şey vardı ki bu rakik, zarif, mini mini Habeşî, mafsalları kopmuş zannolunan sarkık kollarıyla, şimdi merdivenleri sürte sürte çıkan gevşek bacaklarıyla bütün vücudunun, omuzlarında daimî bir yükün yorgunluk kahrını eziyormuşçasına, derin bir çöküklüğüyle, kırılmış bir oyuncığa benzetiyordu. Bir şey söylemek üzere gelirken, verilen bir emri dinlerken, kendisini unutuşları oluyordu ki bunlardan silkinip çıkabilmek için kuvvetinin fevkinde cehdlere lüzum görüyordu. Nihal ona, “Lakin ne oluyorsun, Beşir?” dedikçe, incelmış dudaklarını açarak beyaz, mücella, muntazam dişlerini gösteren bilinemez nasıl derin, meçhul elemlemlerle acı bir tebessüm içinde “Hiç!..” derdi; ve bu hiç, bu anlaşılmamış, anlaşılmayacak ruhun yeislerini, kendisince bile halledilemeyen, mahiyeti bilinemeyen o müthiş muammayı her lisandan daha belîğ ve müessir bir ifade ile icmâl etmiş olurdu. Bu müebbet meçhul kalacak ruhun o karanlık dertleri öyle elîm ve kahir bir hiçten ibaret idi ki bu kelime, onun zehirlerle ölüyor zannolunan tebessümünün içinde hafî bir derdin feryadıyla inleyen bu hiç, her şeyi söylemiş, her şeyi izah etmiş oluyordu.

Bir gün Nihal rıhtımda bozuk bir kaldırımdan atlamak için onun elini istemiş idi, eldiveninin arasından hissetti ki Beşir’in bu serin havada çıplak eli ateşler içinde yanıyor:

“Beşir! Ateşin var, hasta mısın Beşir? Haydi eve, eve gidelim. Sana sıcak bir şey, hemen yatağına yatarsın...”

Nihal ona çay kaynatmış, içine bolca konyak koyarak zorla iirmış idi. Nihal'in bu ufak tefek takayy dlerinin arasında Beşir  lmekten bahtiyar gibiydi. Lakin Nihal'in ibramlarına karşı onu bir günden ziyade yatakta alıkoymak mümkün olamıyordu; yalnız bu meselede gülerek, gülmekle kendisini affettirmiş olarak Nihal'e itaatsizliklerde bulunuyordu. İki de birde Nihal ona hastalığından bahsettike başını sallayarak, "Hiçbir şeyim yok!" derdi. Ve bu cevabında öyle bir kav  itimat vardı ki herkes Nihal'e güler, Nihal bile aldandığına hüküm verirdi.

Sonra onun olmayacak vakitlerde, gece soğuklarda bağçede, rıhtımda seyeranları haber alınmış idi; selamlıktan şikâyet olunmuş idi, şayeste ile Nesrin bir gece hırsız var zannıyla korkarak yorganlarının altında saatlerle b z ld klerinden bahsetmişlerdi. Beşir'e soruldukça k h inkâr eder, k h, "Uyuyamadım da!.." derdi. Bir gün birdenbire, Nihal'le bir seyrandan avdeti müteakib onu bir gıcık tutmuş, saatlerle kıvranarak, kuru kuru  ks rm ş idi. O günden sonra hep bu gıcık tekerrür ediyor; evin içinde, bütün yalıyı çürük bir göğüs gibi g mleten öksürükler işitiliyordu.

O zaman Nihal şaşırır, ne yapmak lazım geleceğine karar veremezdi. Bir gün Bihter ona yine bir şeyler kaynatırken tesad f ederek, "Bu ne telaş!" demişti; "soğuk almış, o kadar! Geceleri ayazlarda dolaşmasaydı..."

Mayıs sıcak günleriyle geldikten sonra Beşir'in  ks r klerine de bir itidal gelmiş oldu; fakat o, bu gıcık nöbetlerinden, ezilmiş, ihtiya olmuş zannettiren bir d şk nl kle çıkmıştı. Nihal ona beraber Ada'ya gideceklerini haber verdikten sonra, "Seninle beraber bol bol g neşlerde gezeriz, değil mi Beşir?" demiş idi. "Ondan sonra Bülent'e de haber göndeririz, o da mektepten doğru oraya gelsin. Yine hep beraber merkeplere bineriz. Yalnız içimizde zavallı Mlle de Courton eksik..."

Beşir bu Ada haberiyle bütün eski neşvesini bulacak kadar sevinmişti, sonra bir aralık gözlerine mübhem bir endişenin gölgesi düşerek bir şey soracak zannolundu, fakat sormadı...

Nihal, Nesrin'i ve Beşir'i beraber almıştı, Nihal'in on beş gün için bir misafirlğe geleceğini haber alan halasının takayyüdüyle ona bütün beyazlardan mürekkep bir oda hazırlanmıştı. Bu, içine mücevher kıvrıntıları doldurulmuş azîm bir gümüş tabak iltimâıyla parıldayan denize, Heybeli'nin yeşil sırtına nazır küçücük bir oda idi ki pencerelerinin üstünde uçuyor zannolunan beyaz tül perdeleriyle, köşede küçük karyolasının beyaz cibinlikleriyle, üzerlerine beyaz keten örtüleri çekilmiş koltuklarıyla Nihal'i ruha ferah veren bir temizlik tebessümleri içinde istikbal etti. Burası o kadar beyaz, önünde serilen denizden, ötede parlayan güneşten, vâsi ufuklara doğru medîd iltimâlarla ilerleyen semadan o kadar aydınlık idi ki yalının o ağır perdeleri, sık kafesleri altında bunalmış ciğerlerine çoktan beri beklenen bir baharın taze havalarını doldurmuş oldu. Ellerini çırparak, ihtiyar halasının yanaklarını öperek, "Ne güzel! Ne güzel!.." diyordu. Halbuki burada güzel olarak sanki göğsünü beyaz gömleği içinde vâsi ufuklara serbest açan bu taze odanın baharından başka bir şey yoktu: Ne bir levhacık, ne bir ziynet, hiç, hiçbir şey yoktu. Nihal çıplak beyaz duvarlara bakarak halasına, "Bu oda büsbütün benim, yalnız benim olsun, olmaz mı?" diyordu.

İhtiyar hala gülerek, "Yalnız senin olmasında biraz güçlük görüyorum," diyordu; "ihtimal sonra, mesela bu yaz nihayetinde onu seninle beraber paylaşmak isteyen biri vardır."

Nihal halasına tekrar sarılarak, "Aman, hala, siz de mi başladınız, şimdi?" diyordu; "Ben asıl bunun lakırdısından kaçtım."

İhtiyar hala hep gülerek, mânalı bir sesle, "Kim bilir?" diyordu... Sonra ilave etti: "Behlül'ü de bütün kış görmedim. Beni bir kere gelip aramadı. Pek mümkündür ki bu sırada, şu fırsattan istifade ederek..."

Nihal kızarıyordu:

"Öyle ise ben kaçarım."

Sonra birden taşıveren çocukluğuyla sordu:

“Hala! Onun için Beyoğlu’nda bir oda tutacak deniyordu. Bu ne için sanki?... Siz biliyor musunuz? Şimdi galiba ona da istiskal başladı...”

İhtiyar hala izdivaçtan beri Adnan Bey’in uzaklarında yaşamıştı. Bihter’i evvelden görmüş olmakla tanırđ. Bu izdivaç hakkında yeğenine pek serbest, fikirlerini söyledikten sonra aralarına bir nevi yabancılık girmiş idi, yalnız kendisine senede birkaç kere gönderilen Nihal’le Bülent’in ziyaretlerinden ibaret bir irtibat bakiyesi bırakılmış idi.

Lakin bu sene, Nihal gelmeden bir hafta evvel, Adnan Bey halasına gelerek kendisini affettirmiş, ve uzun bir hasbıhal ile Nihal’in mutasavver izdivacından bahsetmiş idi. İzdivaç meselelerinde bir vazife ifa etmek için bütün yaşlanmış kadınlara mahsus merak ile hala derhal muvafakat göstermiş, “Ooh, ne âlâ!” demiş idi; “iki yeğen çocukları!...”

Bugün Nihal’in son sözünden sonra aralarında bir hasbıhal açılmış oldu, Nihal halasına yalının yeni hikâyelerinden bahsetti. İhtiyar hala, “Bütün bu şeylerin içinde en mühiminden bahsetmiyorsun,” diyordu. Ve Nihal. “O nedir?” diye sorarken hala öyle tuhaf gülüyordu ki Nihal kızarak, “Aman, hala, böyle yaparsanız beni iki günde kaçırırsınız!” diyordu.

Bir cumartesiydi; Nihal odasından, akşamüzeri, sokağa çıkmak üzere hazırlanmış olarak indi; arkasında yalnız omuzlarından tutturularak aşağıya kadar dökülen kolsuz bir yeldirme, başında saçlarını ancak örtebilen hafif bir Japon tülü vardı. Beyaz gazlarla boğulmuş bir leylak kadar taze, narin, esirî bir güzelliikle güzeldi, ihtiyar hala bu ince çiçeği yalnız gözleriyle öperek sordu:

“Çıkıyor musun, Nihal?”

Nihal, “Evet, hala, izin verirsiniz!” dedi; “Sizin arabayı alıyoruz, yalnız Beşir’le ben... İskeleye kadar gideceğiz, bu akşam mutlak Bülent gelir. Ondan sonra, belki biraz çamlara doğru çıkarız, değil mi hala? Bu gece mehtap hemen akşamdan başlıyor, zannederim.”

Hala gülümsüyordu:

“İskeleye Bülent için gidildiğinden emin misin, Nihal?”

Nihal evvela anlamayarak durdu, sonra birden kıpkırmızı oldu. Bu sual kendisince bile tamamıyla hâl olunamamış bir noktaya dokunarak sanki orada bir hafif örtü altında gizli bir şeyi yırtıvermiş idi. Lüzumundan fazla telaş etti. “Aman hala! Hep böyle yapıyor-

sunuz,” diyordu; “gördünüz mü bir kerre? Şimdi gidemeyeceğim. Benim şu küçük seyranımı bozdunuz...”

O zaman ihtiyar halaya ısrar etmek, gözlerini indirerek dargın duran Nihal’e adeta yalvarmak lazım geldi: Niçin sanki? Nihal’in bu derece saygısını artık fazla buluyordu, mademki Behlül artık onun için bir namzet demekti, hatta Bülent’ten ziyade Behlül’ün beklenmesinde daha tabiiilik vardı, o küçük mehtap seyranı Behlül’le yapılacak olsa bile itiraz edecek olan ihtiyar hala değildi. Yalnız...

İhtiyar hala artık yumuşayan, gülümseyen Nihal’in damarlarına nüfuz edici sesiyle ilave ediyordu:

“Yalnız, çok geç kalmazsınız, değil mi Nihal? Bunu hiçbir şey için söylemiyorum. Beşir yine öksürüyor, anlıyor musun çocuğum? Gece, rutubet!... Bana öyle geliyor ki bu çocuk hep durmadan üşüyor...”

İhtiyar hala aldanmıyordu. İlk iki gün zarfında gıcıkta, öksürükten kurtulmuş zannolunan Beşir ondan sonra birdenbire yine öksürmeye başlamış idi. Ada’nın mebzul güneşleri altında, onda ısınamayan, üşümekte devam eden bir şey var gibiydi. Şimdi elbisesini delecek kadar çıkık duran omuz kemiklerini sıkarak, bütün vücudunu sarstıkça artık ağrılar veren o muannit öksürükleri zapt etmek istiyormuşçasına dirseklerini böğürlerine basarak bir yürüyüşü vardı ki onun içinden gelen titreyişlerle üşüdüğünü, donduğunu farz ettirirdi.

Ve, Beşir üşüyordu, Beşir donuyordu; onun ruhunda birdenbire Afrika çöllerinin kızgın kumlarıyla yanan havasına bir iştihak uyanmış, senelerden beri örtülü duran bir hatıra köşesi yırtılarak gözlerinin önüne ateşler içinde kaynaşan bir sahra sermiş idi.

Hayalinin güneş dolu, o kızgın yazına karşı bir türlü ısınamayarak üşüyor, hep omuzlarını sıkarak, böğürlerine basarak donuyordu. Sonra onu artık gülmekten, artık hayatı sevmekten men eden bir şey vardı. Bu ne idi, bilmiyordu; sâkit, şikâyetsiz ihtizarında öyle bir mâna vardı ki onu ıztırabının mahiyetini tarif edemeyerek sızıldayan bir çocuğa benzetirdi. Her şeye, hatta kendi nefesine karşı kayıtsız oluyordu. Artık o herkesin etrafında dolaşan, koşan Beşir değildi; تنها köşeler arardı. Ekseriyet üzere arandıkça kendisini olmayacak bir yerde, uzak bir kenarda unutmuş, donuk gözlerle hiçbir şey düşünmeyerek, vâsi bir çölün pâyânsızlıklarında kaybolmuş bulunurdu. Kendi nefsinden bile habersiz olduğuna delâlet

eden dalgınlıkları oluyordu. O sıralarda kendisine hitap olunurken boş gözlerle bakar, dinler, dinler ve anlamazdı.

Ada'da, o ilk iki günden sonra, tekrar öksürük başlayınca Nihal halasına rica ederek Beşir'i muayene ettirmiş idi. Ona hiçbir şeyi yok denmiş idi; fakat katran kokuları neşreden ilaçlar yollamışlar, çam altlarında uzun seyranlar tavsiye etmişlerdi. Nihal mübhem bir suretle keşfediyordu: Demek bir şey vardı. Üç günden beri kendisinden ziyade Beşir'i düşünerek halasının tek atlı açık arabasını alıyor, Beşir'i yanına oturtarak çamlara gidiyordu. Bu seyranlar esnasında Beşir bir kelime söylemeyerek, fakat mesut, fakat böyle hep hasta olmak isteyerek, dudaklarında acı bir tebessümle gülümserdi.

Bu akşam tekrar çıkacaklarını söylerken Nihal, Beşir'e "Bülent gelecek!" demişti.

Beşir bu defa arabanın arkasında kalmak istemişti, Nihal arabayı yalnız idare ediyordu; uzaktan vapurdan çıkanları görebilmek için halasının küçük sedef dürbününü almıştı. Arabayı deniz kenarına kadar götürdü ve iskeleye çıkanlar görülebilecek bir noktada durdurdu. İskele kalabalıktı, Ada pazar misafirlerini kabule hazırlanmıştı. Mekteplerinden çıkacak çocuklarını bekleyen anneler, görülmekten hazzolunan çehrelere tesadüf halecanıyla henüz görünmeyen vapura bakan genç kızlar vardı.

Nihal bu öbek öbek toplanan açık, şuh elbiselerden mürekkep zümrelere uzaktan bakarken kendi kendisine soruyordu:

"Sahih, Bülent için mi gelmiş idi?"

Sonra kendisi cevap vermek istemeyerek Beşir'e soruyordu:

"Beşir! Bülent kaçta mektepten çıkıyor? Hesapça bu vapurda olacak değil mi?.."

Beşir işitmeyerek susuyordu. Uzaktan vapurun düdüğü işitilmiş, bu bekleyen halkı pür vaat, bir selam ile titretmiş idi. Zümreler birbirlerine daha sokuluyor; iskelenin başında daha toplu bir küme teşkil ediyor, koşuşanlar oluyor, uzaktan bir muzıka işitiliyor, vapuru istikbal etmek için sahilden beş altı sandal ayrılıyordu. Artık akşam olmuş idi. Kahveler lambalarını yakıyorlardı.

Tekrar bir düdükle şimdi iskeleye yanaşmak üzere olan vapuru bir an evvel görmek için ayaklarının üstünde yükselenler vardı, Nihal dürbününü alarak arabada ayağa kalktı ve güvertenin üzerinde birbirinin üstüne yığılan yolculara bakarak Beşir'e sordu:

"Bundan başka vapur var mı?.."

Beşir şüphesiz işitmiyordu. Yerinden kalkmayarak, dalgın, bu kaynaşan halka bakıyordu. Şimdi yolcular çıkmaya başlamıştı. An-neleriyle öpüşen çocuklar, elinde çantalarıyla gelmiş misafirler, iskele başında bekleyen zümrelere selamlar tevzi ederek nihayet bir tanesine, iltihak eden babalar vardı. Birden Nihal oturarak, “İşte!...” dedi. Sonra Beşir’e bakarak, kıpkırmızı, ilave etti:

“Bülent yok!”

Şu halde Beşir’e gösterilen kimdi? Beşir derin bir elemle gözlerini Nihal’e dikerek bu sâkit sualin cevabını bekliyordu.

Nihal, “Bizi görmeyecek, Beşir!” diyordu; Ve eliyle iskeleyi göstererek:

“Oraya gidip haber verir misin?”

Beşir bir kelime ilave etmeyerek arabadan atladı. Behlül iskeleden çıkmıştı, Beşir yetişebilmek için biraz koşmaya mecbur oldu. Behlül, Nihal’i uzaktan eliyle selamladı. Bir dakika sonra arabada, yanında idi, “Geleceğimden nasıl haber aldın?” diyordu.

Nihal kamçısını şaklatarak “Bilmiyordum!” dedi; “Ben Bülent’i bekliyordum. Hain çocuk!... Niçin gelmedi sanki? Haber de göndermiştim...”

İskelenin kalabalığını arkada bırakarak Nihal arabasının latif bir inhinasıyla bir yarım daire çizdi ve bir müddet sahili takib ederek Behlül’ün yüzüne bakmaksızın; gözleri, şimdi denizin mailiklerini koyulaştıran sisler içinde kaybolmuş, uzun uzun Bülent’ten bahsetti. Artık sevmediğine yemin ediyordu. Onunla yavaş yavaş bütün kalp rabitaları çözülmüş, şimdi aralarında derin bir yabancılık hü-küm sürmeye başlamış idi. Bülent başkalarına sokulmak için ondan uzaklaşmak istemişti. Nihal bundan bahsederken omuzlarını silke-rek, “Öyle olsun!...” diyor, bu metrukiyete karşı kayıtsız görünmek istiyordu. Sonra, yavaş yavaş, Bülent’in bu hıyanetten mütevellit acılarını saklayamadı, Behlül ile biraz daha samimi hasbıhalden çekinmedi, itiraf etti, “Onu benden kaçıyor gördükçe ağlamamak için, bilseniz, ne kadar güçlük çekiyorum!” dedi; ve şimdi dolaşık sokaklardan kurtularak, büyük caddeye çıkan arabasını biraz tevkif ederek sordu:

“Nereye gidiyoruz?”

Behlül, “Nereye istersen... Herhalde eve değil,” dedi; “böyle, yan yana, iki kişi, arabada sallandıkça kendimi latif bir rüya içinde zannediyorum.”

Nihal güldü ve bu küçük tevakkuftan huysuzlanan atın kulaklarına kamçısıyla dokunarak, “Lakin yanılıyorsunuz, iki kişi değiliz!” dedi, “Beşir’i unutuyorsunuz...”

Bu zarif iki tekerlekli arabanın hafif, mevzun ve muttarid salınmasıyla ikisi de yavaş yavaş sallanıyorlardı; araba iki kişi için o kadar dar idi ki dizginleri idare edebilmek için biraz önde oturan Nihal’in omuzu Behlül’e dayanmış oluyordu. Maden tarafında büyük caddeyi takib ediyorlardı; hafif bir rüzgâr Nihal’in yeldirmesini açıyor, ince örtüsünü uçurarak arkaya atıyordu. Yol o kadar تنها idi ki Nihal rüzgârın bu saygısızlıklarından telaş etmiyordu. Yanlarından pek nadir arabalar geçiyor, şurada burada artık avdet eden birkaç yaya zümresine tesadüf olunuyordu. Etrafı yarı bir mübhemiyet içinde bırakan gecenin ilk esmerlikleri gittikçe koyulaşıyordu. Nihal, yolun تنها ve Kartal kıyısının oraya düşürmüş uzun siyah bir buluta benzeyen manzarasına karşı bir noktasında, birden karanlıktan korktu ve tekrar dizginleri çekerek sordu:

“Saat kaç rica ederim? Devam edecek olursak geç kalmaz mıyız? Bilirsiniz a, ben karanlıktan o kadar korkarım ki...”

Behlül, “Hayır, hayır, devam edelim!” dedi; “tâ yukarıda, çamlara kadar. Bak, Nihal, senin karanlıkta korktuğuna vâkıf oldukları için fener çekiyorlar.” Behlül parmağıyla başlarının üstünde henüz donuk, üzerine pembe toz serpilmiş sarı kâğıttan bir fener şeklinde duran ayı gösteriyordu. Araba tekrar yürümeğe başlamıştı. Birden Behlül, Nihal’e bir şey daha gösterdi: Biraz ileride, yolun kenarında yan yana iki araba duruyordu. Nihal baktı, arabalardan birinde iki kadınla diğerinde bir erkek gördü. Erkek gülerek, yılışarak bir şeyler söylüyordu. Behlül yavaşça mırıldandı:

“Bir muaşaka! O başımızın üstünde parlayan fener yok mu, Nihal? Onun kadar muaşakalara revaç veren bir şey yoktur.”

Birden, Nihal tam arabaların yanından geçerken zor zapt edilmiş bir hayret sayhasıyla, “A, ben bunları tanıdım,” dedi; “bunlar kimler biliyor musunuz?...” Arabaları geride bırakarak geçmişlerdi. Nihal anlattı: O arabada iki kadından biri, genci, düğün evinde muganniye taklitleri yapan dul kadın idi; yaşlısı da hani ya şu her evlenecek kızlara ellerini öptürdükleri kadın idi. Nihal ilave ederek, “Beni gelin olmaktan iğrendiren kadın...” diyordu.

Behlül, “Herhalde bu defa bir izdivaçtan başka bir şeyle meşgul görünüyor,” dedi. Nihal pek iyi anlamayarak bakıyordu. Behlül

Nihal'in son cümlesine de cevap vermek isteyerek istizaha mâni oldu:

“Lakin artık seni gelin olmaktan men eden bir şey kalmadı, değil mi? Ben öyle zannediyorum ki bu gece, muaşakalara o kadar revaç veren bu fener başımızın üstünde bizi teşvik ederken, nihayet sen de öyle bir kelime söyleyeceksin ki...”

Nihal gülererek ve arabayı çeviriyormuşçasına bir vaziyet alarak, “Öyle ise dönelim,” dedi.

Behlül eliyle mâni oldu:

“Hayır, daha doğrusu, gidelim, hep böyle gidelim. Tâ sen o muvafakat kelimesini veresiye kadar gidelim...”

Behlül sesinde bir teessürle söylüyordu. Artık beş günden beri, Bihter'le o elim muhavereden sonra, Nihal'le bu izdivacı ruhunun tek şifa çaresi olmak üzere telakki ediyordu. Bu beş gün zarfında yalıdan kaçmış, Bihter'i düşünmemiş idi. Bütün hüviyetini, bu genç kızın sevda şiiri, mest eden bir zülal içinde eritiyor gibiydi. Yalnız onu düşünmüş, yalnız bu pâkize saadetin içinde beyaz rüyalarıyla yaşamış idi. Nihayet bir gün Firdevs Hanım'la son bir mübahaseden sonra Adnan Bey takaddüm ederek Behlül'e, “Halanın yanına gidebilirsin, onun malûmatı var...” dedi; “eğer Nihal muvafakat ediyorsa...”

Bugün Behlül, Nihal'den bu muvafakati istihsal etmek azmiyle geliyordu. Amcasının o müsaadesinden sonra Nihal'in muhtemel olmayan bir reddine tesadüf etmek korkusuyla titremişti. Şu dakikada Nihal'e bundan bahsederken Behlül bütün o tecrübelerle dolgun hayatını yaşamamış, henüz ilk aşk kelimesini, ilk kalp feriyadını tercüme edecek lisan bulamayan bir çocuk gibiydi. Nihal'e biraz sokularak, hep o titreşim sesiyle devam etti. “Bilmiyorsun Nihal, baban bana ne dedi: ‘Eğer Nihal muvafakat ederse...’ Anlıyor musun, Nihal? Bütün hayatın saadeti bence senin yalnız bir kelimeye muallak duruyor, yalnız bir küçük evet; dünyada beni insanların en bahtiyarı edecek. Seninle ne güzel, ne mesut bir çift teşkil edeceğiz...” Nihal, dalgın, dudaklarında bir tebessümle, gözlerini çevirmeyerek, hep kamçısının ucuyla atın kulaklarını okşayarak, dinliyordu; birden hatırına bir şey gelerek silkindi ve yavaşça, saçlarını Behlül'ün yüzüne takrib eden bir hareketle dönerek, “Lakin susunuz,” dedi; “Beşir'i unutuyorsunuz. Sonra, sonra...”

Behlül omuzlarını silkti, “Şimdi de Beşir'i,” dedi; “sonra, sonra, lakin ne zaman? Yalnız bir küçük kelime! O kadar çabuk söyle-

necek bir şey ki...” Nihal tekrar ondan gözlerini çevirdi, şimdi kamçısını asabî darbeciklerle hayvanın kulaklarına çarpıyordu ve hayvan ürktükçe araba daha ziyade sallanarak onları birbirine daha takrib ediyordu:

“Şimdi, şimdi, Nihal, anlıyor musun, yalnız bir küçük evet...”

Behlül’ün bu sözü kulaklarında, istirhamlar dökerek, sanki halecanından çırpınarak tekerrür ediyordu; Nihal, sapsarı, bir kelime söylememek için dudaklarını sıkarak, gözlerini yumdu ve uzun bir baş eğmesiyle “Evet” dedi; sonra birden kamçısının uzun bir temasıyla atın karnını okşayarak arabayı yıldırım süratiyle sürdü, Fransızca olarak, “Lakin susunuz, rica ederim,” dedi; “birazdan, yukarıda, çamlıkta... Sizin Beşir’den haberiniz yok, haberiniz yok. Beşir hasta...” –Sonra derin bir göğüs geçirerek ilave etti– “Ve fena hasta...”

Gelmişlerdi, Nihal arabayı çamlığın eteğinde tevkif ederek, “Şimdi biraz dinleniriz artık...” dedi.

Behlül arabadan atlayarak elini Nihal’e uzattı:

“İner misin, Nihal?” Nihal cevap vermeyerek elini verdi ve yeldirmesini toplayarak atladı, şimdi başının ince tülü omuzlarına düşmüştü. Behlül terbiyeleri toplayarak Beşir’e verdi, “Dikkat et, Beşir!” dedi.

Nihal’le yan yana, şimdi üzerine sarı parlak bir toz serpilmiş zannolunan yolun kenarına kadar ilerlediler. Önlerinde, tâ ayaklarının altında dik bir bayır, daha sonra sahilin eteklerini saklayan, üzerinde dağınık çamlarla, bir set vardı; burada nezaret münkatı olarak, gözleri, tâ ötede erimiş mai bir yıldız donukluğuyla serilen denizi görüyordu. Nihal kollarını açarak, tabiatın bu füsun levhasını derâğuş etmek isteyen bir vaziyetle, “Ne güzel! ne güzel!” dedi. Ve bu manzaranın ihtişamındaki samimi şiir ile ikisi de mebhût, başka bir kelime ilave etmeyerek, bir hareket edecek olurlarsa bu havadan, ziyadan terkib edilmiş esirî bir levha rikkatiyle titreyen hayal serabı siliniverecekmişçesine hareketsiz, sessiz uzun uzun baktılar. Deniz, derin bir uyku sükûtu içinde gibi, yukarıdan sarı bir ateş şişesi şeklinde âfâka sekr veren bir zülalin selsebilini îsar eden kamerin altında, baygın, melûl bir rüya içinde uzun nefeslerle göğüs geçirerek, seriliyor; uzakta mübhem gölge yığıntılarıyla duran sahillerin muavvec rişelerine sokularak daha mahrem, daha samimi köşeler, gizlenecek, siperlenecek تنها, mahfî, muzlim etek-

ler arıyor; beride, ancak siyah birer sırtı görünen adaların, meçhul bir uçurumdan fıskırırvermiş binlerce sarı gözlerinin hain ateşleriyle bakıyor zannolunan bu mehib siyah devlerin önünden kaçarak, tâ uzaklara, bitmez tükenmez ufukların uzak enginlerine doğru imtidad ediyordu, ve aydan dökülen ziya şelalesi ile yaldızlanarak böyle serilip uzanan deniz o uzak ufuklarda semalarla birleşiyor gibiydi; onların bu visal noktasında beyaz bir fecr hattı inkişaf ederek, parıldayan bir toz galeyanı içinde, sanki orada tutuşup yanmış bir güneşin hâlâ şaşaalı külleri savrulurak, kaynaşıyordu.

Bu denizin uyuşturan sükûnunda öyle nüfuz eder bir hazin mâna, o kadar ruha yakın bir melal vardı ki Nihal'le Behlûl kalplerinde bir bellisiz keder, birer küçük kelime teatisinden bile men eden bir sükût ihtiyacı hissediyorlardı.

Nihal kendisinde, metruk, böyle uyuyan bir denizin sükûn kenarına bırakılıvermiş, ebedî bir nisyana mahkûm, bir çocuk hüznünü duyuyordu. Hayatta bütün sevdikleri insafsız birer hıyanetle onu itmişler, reddeylemişlerdi; dünyada yapıyınız, tek başına bırakılmıştı. Bu sakin gece ile diğer bir gece arasında, o Chopin'den sevdiği parçayı çaldıkça hayalinde uyanan beyaz gece arasında bir mukarenet hasıl oluyor, ve onu ölmüş bir dünyanın içinde yalnız kalmış olmak melâliyle eziyordu: Yalnız, yapıyınız; bütün sevdikleri tarafından unutulmuş, terk edilmiş!...

Denizin o uçsuz bucaksız enginlere doğru imtidadlarına bakıp dalarken bir şey onu çekiyor, tâ uzaklarda bir yere atmak için sürüklüyor zannediyordu. Ne tutunacak bir himaye eli, ne kendisine cesaret verecek bir şefkat nazarı vardı. Etrafında hiç, hiç kimse yoktu; o zaman bu yalnızlık vehminin haşyetleriyle titreyerek, başını döndüren bu geniş ateş sahrasından, o uzak ufukların galeyanlı enginlerinden gözlerini ayırıyor, ve bakmaksızın, yanında Behlûl'ün vücudunu hissettikçe korkunç bir rüyanın dehşetiyle uyandıktan sonra kendisini yatağında bulmaktan mütevellit bir emniyet, bir inşirah sükûnu buluyordu. O vakit hafî bir itminan hazzı ile, sanki yalnızlıktan kaçarak, hissedilmeyen bir takarrüble Behlûl'e sokuluyordu.

Yan yana, omuzları hemen birbirine temas ederek, duruyorlardı. Behlûl de derin bir fütur ile uyuşmuş gibiydi; uzakta esmer beyazlıklarıyla müşevveş levhaya, metruk bir hatıranın, bir hayatın silinmiş çizgilerine benzeyen şehre bakıyordu; ve açıkça fark olu-

namayan levhalarıyla, siyah kümelerin altında bellisiz beyazlıklara boğulan safhalarıyla bu manzara eski bir rüyayı andırıyordu. Böyle, eski bir rüyaya benzeyen bu levhanın karşısında kendi hayatını, ihtimal bu geceden başlayarak Nihal'in bir kelimesiyle son sahifesi kapanacak, artık işte böyle soluk çizgileriyle, silik safhalarıyla metruk bir harabeye dönecek olan hayatını düşünüyordu. Daha şimdiden o hayat, uzun senelerin fasılasıyla ayrılmış, uzaklanmış gibiydi; bütün o çehreler, hatta Bihter, hep o düne ait hatıralar, arada böyle vâsi bir denizle, tâ ötede, o eski rüyaların yıkıntılarına gömülmüş idi. Şimdi onun yanında taze bir emel çiçeği muhteriz bakışlarıyla ona yeni bir hayat ufku vaat ediyordu. Ve Behlül, Nihal'i biraz daha yaklaşmış, biraz daha sokulmuş hissettikçe onu ellerinden tutmak, çekmek, buradan daha uzağa, daha harîm bir yere, çamların gölgelerine götürmek, orada ormanların içinden gelen sıcak nefesler arasında dizlerine kapanarak, ellerini öperek, "Beni sev, Nihal!.." demek istiyordu. Sonra bunu düşünürken Nihal'e yıpranmış, kirlenmiş bir kalpten başka bir şey verememekten, bu çocuğun yanında şifa kabul etmeyen bir hastalıkla malûl kalmaktan azîm bir fütur duyuyordu. Bir dakika geldi ki kendisinden korktu: Nihal'i mesut edeceğinden emin miydi? Bu suali kendi kendisine hiç îrad etmemişti, belki bu da bir mevsimlik, bir hevesten ibaretti. Sonra Bihter'i düşündü: onunla her şey bitmişti; şimdi aralarında hiçbir münasebet kalamazdı. O günden sonra yalıda yalnız iki saatlik bir zaman için bulunmuş ve Bihter'i görmemiş idi. Bir kere izdivaca kat'i surette karar verilince, Bihter, her isyan hamlesini müteakib çocukça bir gevşeklik gösteren bu kadın bu emrivakiye zaruri muvafakat gösterecekti.

Birinci defa olarak Nihal sükûtu bozarak, "İşitiyor musunuz?" dedi. Bu sakın gecenin sükûnu içinde adaların hayat ve levhası derin bir uğultuyla gürliyordu. Sanki bu uyuyan denizin altında görünmez bir şelalenin boğuk, ancak hissolunan bir iniltisiyle, ayaklarının altındaki topraklarda, başlarının üstündeki rüzgârlarda ufak bir ihtizaz vardı; Nihal parmağını kaldırarak Behlül'ü dinlemeye davet ediyordu; o zaman bu ihtizazın arasında gecelerin sırlarla dolu sinelerinden çıkan bir başka ihtizaz, ince, mübhem bir şey, sanki müterennim bir nefes, havaî bir rûbabin tellerine tesadüf etmiş âvâre bir nefha duyular; ve bu o kadar rakik, o kadar hafif idi ki ancak işitiliyordu.

İlk önce muhteriz, kendisini saklamak isteyen bir gönül sırrı korkaklığıyla küçük çırpıntılar, havaları okşuyor gibiydi; sonra bu zemzemenin muhteriz mevceleri altın rüyalar altında uyuyan denizlerin, çamları yumuşak temaslarla öperek geçen rüzgârların uyanmak için fırsata muntazır teranelerini, o tabiatın uykuda zamanlarına mahsus sükûta benzer nağmelerini ikaz etmiş oldu; bütün tabiatın üzerinden seyyal bir titreme geçti, sanki gecelerin ruhu derin bir terennüm hazzı içinde inledi.

Behlül cevap vererek, “Bir mandolin!..” dedi, “bir mandolin! Kim bilir nasıl bir gizli derdi gecelere tevdi etmek isteyerek ya bir çam dibinde aya karşı hüznlerini döken yahut serseri dalgacıkların üstünde havalara bir selam bırakan küçük bir mandolin!..” Nereden geldiğine dikkat edemedikleri bu ses ikisinde de, bu gece, bu muhteşem levhanın sükûtu içinde garip bir tesir hasıl etti; birbirlerine daha yakın olmak, onların da kalbinde bir hafı sadayı terennüme davet eden bu mübhem zemzeme arasında daha ziyade sokulmak istediler; Nihal ufak bir hareketle Behlül’ün kolunu aldı, “Zannederim ki geç kalıyoruz,” dedi. Behlül titreyen eliyle, Nihal’in koluna asılan elini tutarak, “Hayır, dinleyelim,” diyordu. Elinin altında Nihal’in de eli titriyordu, fakat bu defa bu küçük el, vurulmuş bir kuş teslimiyetiyle, çekilmiyor, kendisini salıveriyordu. Bir dakika vuzuh kesbedecek zannolunan o ses, bu gece, şurada bu iki eli yekdiğerine birleştirdikten sonra ihtiraz ile silinmek isteyerek, tekrar kaybolmaya, örtölmeye başlamış idi. Bir müddet, birbirinden ayrılmayarak, tekrar onu işitmek ümidiyle dinleyerek, duruyorlardı. Birden arkalarında, biraz uzakta, gecelerin bu mesut sükûnunu yırtarak, boğuk bir öksürük sesi işittiler.

Nihal titredi, “İşitiyor musunuz? Beşir yine öksürüyor!” dedi ve elini Behlül’ün kolundan çekmeyerek onu dönmeye mecbur etti:

“Gidelim artık! Biliyor musunuz? Bu gecelerin rutubeti onun için ne fenadır...”

Beşir hep çamlığın kenarında, arabanın üzerinde idi. Oraya geldikleri zaman daha sihirli bir levhanın karşısında bulundular. Behlül, “Bak çamlara, Nihal!” dedi; “yalnız beş dakika, yirmi hatvelik bir seyran! Bunu reddedemezsin, Nihal!...” Behlül şimdi hâlâ elinin altında duran o küçük ele hafif bir tazyik ile hükmederek Nihal’i çekiyordu. Uzaktan Beşir’e bağırdı:

“Şimdi geliyoruz, Beşir!..”

Yoldan çıkmışlardı, çamlıkta idiler; Behlül ufak, dar, muavvec izler takib ederek Nihal'i hep biraz daha ileriye götürüyordu. Nihal üç dört adımda bir, "Lakin korkuyorum!" diyordu. "Bilmem neden, fakat korkuyorum. Bütün bu gölgeler, bu ağaçlar canlanacak, birden bize hücum edecekler zannediyorum." Sonra birden durarak parmağıyla gösteriyordu: "Bakınız! İşte uzun siyah bir yen, iri parmaklarla bir el, görüyor musunuz? Bize uzanıyor."

Kesik kesik bu korkularıyla kendisi de eğleniyor, fakat korkmakta devam ederek, kaçarcasına biraz daha seri hatvelerle yürüyor, Behlül'e biraz daha sokuluyordu. Sonra birdenbire ilerlemek istemeyerek, korkulu gözlerle sanki gölgelerin arasında titreyen bir şeylere bakarak yavaşça Behlül'ün kulağına, "Hayır, hayır, artık yetişir! İşte burada duralım!" diyordu; "yahut geri dönelim, evet, geri dönelim..."

O zaman Behlül'ün koluna asılıyor ve bütün tabiatın meçhul hayalleriyle dolu zannolunan sükûnundan mütevellit bir haşyetle, ayaklarının altında boğuk bir hışıltıyla ezildikçe böyle çiğnenmekten sanki hiddet eden otlara, ancak potinlerinin ucuyla basabiliyordu. Behlül ona, "Çocuğun!" diyordu; "bütün yolun kenarını takib ediyoruz, biraz eğilsek arabanın fenerini fark edeceğiz. Ondan sonra bu masum ormandan ne için korkmalı? Bak ne güzel, Nihal! Sen bunu güzel bulmuyor musun?"

Nihal eliyle yüzünü kapayarak, "Güzel, evet, güzel, fakat korkunç!.." diyordu. Gözlerinin önünde orman bir sırta tırmanarak gittikçe koyulaşan, sarıdan ziyade yeşile benzer ziyalar altında nihayet donuklaşmış gölgelere boğularak imtidad ediyordu; ve bütün bu ormandan çıkan garip bir nefes, sanki muzlim derinliklerin acibelerle dolu göğsünde uyuyan perilerin bir hayat nefesi, tâ iç-rilerden mırıltılar getirerek, görünmez kanatlarla çamların arasında çırpınarak, uçuyor gibiydi. Daha uzakta, bir derin uğultu içinde, Ada'nın velvelesi, ormanın karanlıklarında açılmış bir uçuruma iniltilerle yuvarlanan, her şeyi mukavemet edilemez bir seylabe ile sürükleyerek götüren bir mehib çağlayan farz ettiriyordu. Onlar ormanın henüz kenarında idiler; Nihal artık daha ziyade gitmekten imtina ediyordu. Yukarıda yeşil bir yağmur altında çalkalanıyor zannolunan çamlık, hemen oraya çökmeye müheyya, yüksek bir set, fakat canlı zulmetlerle geniş geniş nefes alan bir set korkunçluğuyla titriyordu. Daha yakınlarında, yer yer, açık tirşeye meyyal meydana-

cıklar, ayın yeşil bir rüya rengine boyanarak akan ziyalarıyla, geniş birer inbisat handesi şeklinde gülümsüyordu.

Bunlardan birinin içinde idiler. Nihal, “İster misiniz? Burada oturalım,” dedi; “fakat yalnız bir dakika, biraz korkuyu unutacak kadar... Şimdi geri dönecek olursak, ne zannediyorum, biliyor musunuz? Bütün bu orman, bu arkamızdan uzun elleriyle kollarını uzatan çamlar, hareket edecek, koşacaklar, bizi tutacaklar, sonra...”

Bunu söylerken omuzlarından akan bir titreme seyyalesiyle yeldirmesinin içine sarınıyordu. Hemen oraya, latif bir büzülüşle, çömeldi; Behlül ayakta ona bakıyordu. Bir saniye birbirine karşı, gözleri bu yeşil aydınlığın içinde bakışarak durdular. Nihal, böyle Behlül’ün gözlerinin altında dururken onu yerinde sallayan, sanki azîm bir zaaf içinde bayılarak oraya düşüverecek, ihtimal bir dakika içinde öldürüverecek bir şey duyuyordu. Birden kendisinde uyanan başka türlü, mahiyeti meçhul bir korku ile bağırarak istedi:

“Lakin beni tutunuz, beni buradan götürünüz! Arabaya, eve; evet, evet, eve, eve!..”

Bu dakika evde, odasında, o beyaz yatağının içinde bulunmak istiyordu; şimdi yalnız arkasında siyah heyulalarıyla duran ormandan değil, karşısında bakan bu adamdan da korkuyordu. Bu gece fena bir rüyaya benziyordu. Korkusunu unutmak için en evvel hatırına gelen bir şeyle Behlül’e hitap etti:

“İtiraf ediniz ki bu gece buraya gelmek epeyce tuhaf bir fikir...”

Behlül işitmiyor gibiydi. Hep o dalgın gözleriyle Nihal’e bakıyordu; sonra, birden, oraya, Nihal’in dizlerinin dibine oturarak titrek bir sesle, “Nihal!” dedi; “Beni bir parça seviyor musun?”

Nihal, ufak, kesik bir kahkaha ile güldü:

“İşte! Anlaşılan bunu söylemek için gelmiş olacağız. Lakin bu o kadar sade bir şey ki bundan bahsetmek için buraya kadar gelmeye hiç hâcet yoktu.”

Nihal böyle başlayan muhavereyi bir latife zemininden çıkarmamak istiyor gibiydi; büyük bir cebr ile, dudaklarında bir tebesümle söylüyordu. Behlül pek samimi, hatta biraz münfail, cevap verdi, “Seni temin ederim ki, Nihal,” dedi; “bu gece, şu dakikada, bu meseleye dair en küçük bir latifenin beni pek ziyade kıracak bir ehemmiyeti olabilir. İşte, sen de, evet, sen de hiç latifeye meyyal değilsin. Bana cevap vermemek için zorla gülmek istiyorsun, zorla... İnkâr etme! Bu anlaşılıyor. Şu halde neden söylememeli?

Evet, neden Nihal? Muhakkak, beni bir parça, pek çok değil, fakat bana kifayet edecek kadar seviyorsun. Bunu syleyivermek o kadar sade bir Şey iken...”

Nihal hep o tebessümüyle cevap vermek istedi:

“Lakin yanılıyorsunuz; ben sizi pek çok seviyorum. Hususıyla artık kavgalarımız bittikten sonra!... Şimdi sizinle bir dosttan daha fazla, sadece birer kardeş değil miyiz?”

Behll acı bir tebessümle baktı, bu tebessümünde öyle derin bir serzeniş vardı ki Nihal’in dudaklarından o latife etmek isteyen tebessümü birden silinerek “Behll!” dedi, “Bana söyler misiniz? Ne için benimle teehhl etmek istiyorsunuz? İtiraf ediniz ki bu bir latifeden başka bir Şey değildi. Siz her Şeye ihtimal verebilirdiniz; buna, bu latifeye, mini mini Nihal’le, hani ya Şu Japonya yelpazele-rinin resimlerine benzeyen kızla bir teehhle ihtimal veremezsiniz. Öyle tesadf etti ki sizin önünüze sandalyesine esir, boş saatlerine eğlence arayan bir kadınla genç karısıyla rahat kalabilmek için fırsat bekleyen bir baba ıktı. Bunların elinin altında ilk zuhur edecek talibe verilmeye mahkûm bir kız vardı: En evvel, en yakın olduğunuz için siz hatıra geldiniz. Siz de biraz hayatınızdan yor-ulmuŐ, bezmiş idiniz, ufak bir tahavvül arıyordunuz. Önünüze bu latife yuvarlanınca elinizi uzattınız. Kendi kendinize, ‘İŞte l bir oyuncak!’ dediniz; ‘Bir müddet eğlenmek için pek iyi bir çare! Sonra kırılınca, bozulunca atmak bir Şey değil...’”

Nihal yine ufak bir tebessümle Behll’e baktı, sonra latif bir hareketle, kırık oyunağını atan bir ocuk vaziyetiyle ilave etti:

“Artık yle zannediyorum ki bu oyunağı atmak lazım geliyor.”

Behll, sâkit, dinlemiŐti. TelaŐsız, hafif ve sakın bir cereyan ile söyleyen Nihal bitirince cevap verdi:

“Lakin işte ben asıl onu atmak istemiyorum, anlıyor musun? Evet, mini mini Nihal, evet, Japonya resimlerine benzeyen kız, ma-demki öyle söylüyorsun öyle olsun: Sen bir oyuncaksın, hayatımda artık yapılan, eğlenilen Şeylerden bezildikten sonra tesadf olunmuş bir oyuncak; fakat kırılıp atılacak bir Şey değil, pek kıymetli, hayata tek irtibat bağı olarak alıkonacak, her zaman için, işitiyor musun, en yumuşak, en nazik çiçekler arasında saklanacak bir oyuncak!... Bilsen Nihal, sana böyle söylerken kendime ne kadar Şaşıyorum! Hep değişmiş, baŐkalaŐmiŐ bir Behll! Çünkü sen beni deęiŐtirdin; evet, evet, büsbütün... Senin çocukluğundan, safvetinden bana bir

şey sirayet etmiş oldu; sanki hayatımın birkaç senesi, bütün o boş emellerle dolmuş sahifeleri birden yırtılıverdi. Senin karşına çocuklaşmış, hatta ne için itiraf etmeyeyim, temizlenmiş olarak çıktım. Bana o mini mini elini uzatıverirsen ben kurtulmuş bir adam olacağım. Mesut, artık başka emeller arkasından koşmaya lüzum görmeyecek, kendisine mukadder saadete vâsıl olduktan sonra orada, bahtıyarlığının içinde yaşayacak bir adam... İtiraf et ki, Nihal, senin de böyle bir ele, böyle bir sıyanet ve refakat eline ihtiyacın var...”

Nihal, gözleri inmiş, eli yeldirmesinin bir kenarını kıvrırarak, göğsü ufak bir halecanla şişkin, dinliyordu. Behlül devam ediyordu:

“Evet, ihtiyacın var, Nihal. Ben sanki senin bütün o acılarını, o gizli gizli ağlayan yeislerini hissetmiyor muyum? Sen şimdi kendini herkesten, bütün kalplerden uzak buluyorsun; bütün sevdiklerinin arasında yapıpınlız... Sen ki sevmeye o kadar muhtaçsın...”

Birden Behlül sustu, daha ziyade eğildi, Nihal’in gözlerini görmek istiyordu:

“Ağlıyor musun, Nihal! Evet, evet, işte ağlıyorsun. Lakin ne için? Mademki bu yalnızlığın içinde seni seven, seni her zaman sevecek bir kalp var. Sen de bir parça, evet, bir parça, seviyorsan... Seviyorsun, değil mi Nihal? Ancak bir parça, bak şimdi gülüyorsun işte... Seninle muhabbetimizin içine girer, etrafımızdakilere dikkat etmeyerek, hiçbir şeye ehemmiyet vermeyerek, onun içine girer, onun içinde, yalnız birbirimizle meşgul, saklanırdık. İşte böyle münevver bir orman, başımızın üstünde bizi ziyalarıyla okşayan bir ay, yeşil bir yuva, bir saadet âşiyamı ki hep tekerrür eden yıldızlı rüyalarla bizi uyutsun...”

Nihal artık ağlamıyordu, gözlerinde henüz bir nem bakiyesiyle, kendisine bu yıldızlı rüyaları vaat eden adama bakıyordu. Şu dakika da bu çocuğun elemli ruhunda nasıl bir sevda ihtiyacı uyanmış idi ki bu saadet zemzemesini böyle bitmez tükenmez saatlerle dinlemek arzusunu veriyordu. Bunu dinlerken iki senelik hüsrân hayatını o hayatın işkencelerini düşünüyordu; daha sonra, garip bir hayal hadisesiyle bu düşüncelerinin arasında anne çehresine benzeyen mübhem bir gölge görüyordu.

Sevilmek! Sevilmek! Mariz ruhunda yalnız bu feryat vardı. İşte şimdi onu seven biri vardı, dizlerinin dibinde bu tekrar olunuyordu, ve kendisinden, buna mukabil yalnız bir parça sevmek isteniyordu. O da Behlül’ü bir parça sevmiyor muydu?

Kaç kere bunu söylemek için cesaret etmek istemişti, fakat kendisini men eden bir şey vardı. Zannediyordu ki onu söyleyecek olursa Behlül gülecek, eğlenecek, bütün etraftan, bu çamların arasından binlerce istihza kahkahası patlayacak, ona “Lakin çocuk! Seninle eğlendiler!” diyecekler. O zaman? O zaman artık ölmek lazım gelecek...

Daha sonra, kalbinde mübhem bir şey uzaklardan gelen belgisiz bir ses, “Behlül’den sakın!” diyordu. Bu ne demektir? Bunu ne zaman işitmiş idi? Bu mesut hülyanın içinde rahat bırakmayan bu ses nereden geliyordu?

Ve Behlül’ün hep o rakık, müteessir sadası o saadet teranesiyle kulaklarını okşuyordu:

“Muvafakat ediyorsun, değil mi Nihal? Söyle, bakayım, yalnız bir kelime, bir küçük kelime, ondan sonra buradan kalkar gideriz, arabamıza biner uçarız, ihtiyar halaya ‘İşte size bir çift bahtiyar getirdik,’ deriz. ‘evet,’ değil mi Nihal?”

Nihal başını eğdi ve tâ Behlül’ün kulağına, kendisiyle eğlenecek olanlardan saklıyorcasına, bir hafî nefese benzeyen bir sesle, “Evet!” dedi.

O zaman Behlül bu narin, zarif başı iki elleriyle çekti ve tâ kaşının ucundan, o incecik çizginin kenarından öptü. Şimdi uzaktan sesler, hayvan hatveleri, kesik kahkaha parçaları işitiliyordu. Nihal ayağa kalkarak, “Yoldan geçiyorlar!” dedi, “Artık biz de gideriz. Kim bilir ne kadar geç kaldık...”

Ağaçların arasından arabanın fenerini gördüler; daha sonra Beşir’in boğuk, medîd bir öksürüğünü işittiler. Nihal, “Beşir yine öksürüyor!” dedi. Sonra göğsünü göstererek ilave etti:

“Bilir misiniz? O böyle öksürürken burada, göğsümde bir şey yırtılıyor zannediyorum.”

Nihal sabahleyin kalkar kalkmaz penceresini açtı. Akşamdan karar verilmiş bir işi vardı: Mlle de Courton'a mektup yazmak; ve bu defa, o vakte kadar hiç bahsedilememiş bir şeyden, Behlül'den, saadetinden bahsetmek. Karşıda, Heybeli'nin yeşil sırtları, beyaz binaları güneşin mebzul tufanları altında yıkanıyor, hafif bir nesim muattar buselerle Nihal'in sarı saçlarını öpüyordu; ve, önünde güneşli mai dalgalarını seren denize bakınarak beyaz oda, bu sabah handesinde daha başka bir inbisat hazzı ile gülümsüyor gibiydi.

Nihal mesut idi; pek iyi bilmeksizin, gece, hemen yemekten sonra, halasından, herkesten, hele Behlül'den kaçmak, sanki mü-rüvvetsiz bir dakikanın sert temasıyla bu nazik saadet rüyasının incinmesinden korkarak odasına çekilmek istemişti; ve burada kendisini yalnız bulunca birden taştan bir ihtiyaç ile o dakikada, yanında, bu mahremiyetin samimiyetinde saadetinden bahsolunabilecek birisini istemiş idi, öyle birisi ki onun vücuduyla bu yalnızlık muhtel olmuş olmasın, öyle birisi ki ona yalnız uzaktan bakan bir hayali şefkate benzesin. Mlle de Courton'u düşünmüş idi; söyle-necek şeyleri ona söyleyecekti, ona yazarken ihtiyar kızın behiç ve mütebessim çehresini görecekti, onun gözlerinin altında, kitabı kalbine²⁴ açılıveren bahar sahifesini takrir edecekti. Bu sahife bu saadetler, güneşler vaat eden sahife o kadar meyus ve gözyaşlarıyla harap olmuş sahifelerden sonra geliyor, onların acılıklarına öyle incila ve neşve ile hâtıme veriyordu ki onu dinlerken ihtiyar kız da Nihal kadar mesut olacaktı. Son gece, mini mini Nihal'ine öyle söylememiş miydi? Onun mesudiyetinden haber aldıkça bahtiyar olacağından bahsetmemiş miydi?

Sonra, yazmak üzere, iskemlesine oturunca, mumunun titrek ziyasıyla gözleri boş kâğıdının üzerine dikilmiş, dalmış ve bu münevver sahifenin ilk kelimesini bulamamıştı. Onda hafî, hallolunamayan bir korku, bu saadetin gâşy eden havasında onu ufak bir lerzişle titreten bir nefes vardı ki bahtiyarlığına büsbütün nefesini

24 kitab-ı kalp: kalp kitabı

teslim etmekten men ediyor ve bu yeni şeffaf ufkun üzerine sanki ancak mahsus, ince bir zulmet hattı çiziyordu.

Kendi kendisine bu hissi anlamak istemişti. Yalnız kalbinde derin bir ızdırıp noktası acılığıyla sızlayan bir şey buluyordu: Bu izdivaç onun değil başkalarının saadeti için düşünülmüş, onlar için yapılmış idi. Bilinemez nasıl muavvec, muzlim izler takib ederek babasını, gizli gizli, Firdevs Hanım'la, Behlül'le bu izdivacı hazırlıyor, büsbütün rahat kalmak için bu hırçın kızdan kurtulmaya çalışıyor görüyordu. O zaman babasına azîm bir kin ile düşman oluyordu. Kaç kereler bu hissin şevkiyle, onlardan intikam almak için, bu latifeye nihayet verecek bir isyana cesaret etmek istemiş idi; fakat her defasında onu men eden, galebe çalınamaz bir zaaf ile bu latifenin devamını arzu ettiren bir gevşeklik hissetmiş idi. Behlül'ü seviyor muydu? Kendi kendisine bu suali îrad ederken verilecek cevaba kuvvet vermek için başını sallamaya lüzum görerek:

“Zannetmem!” diyordu, fakat yine kendi kendisine itiraf olunan bir hakikat vardı: Behlül'ü belki sevmiyordu, lakin onun tarafından sevilmek istiyordu. Bahtiyar olmak için bunu kâfi buluyordu; sonra bu gece o latife, bir hakikatle bitiverince birden Nihal kalbinin o zamana kadar meşkûk kalan satırlarını okuyuvermiş oldu: Evet, o da Behlül'ü seviyordu. Ve kim bilir ne vakitten beri? Evet, onu seviyordu, yalnız ona zevce olabilirdi. Bunu artık itiraf ettikten sonra büyük bir yükten kurtulmuş oldu.

Ve bu, böyle idi de yine bahtiyarlığından bahsedebilmek için bu beyaz kâğıdın üstüne konacak bir kelime bile bulamıyordu. Yazmaktan vazgeçti, sabahleyin yazacaktı, söylenecek şeylerin heyecanı geçtikten sonra sükûn ile yazabileceğinden emin idi; fakat bu sabah, penceresinden geniş bir dalga ile giren güneşin altında, bu mai denizin karşısında yalnız iki satır yazabildi:

“Matmazel!” diyordu; “nihayet mini mini Nihal'iniz yalnız yaşamaktan vazgeçerek elini birisine uzatıyor, pek tanıdığınız birisine; ve mini mini Nihal o kadar bahtiyar, o kadar bahtiyar ki size bu birkaç kelimedenden başka yazacak bir şey bulamıyor.”

Nihal giyinirken kapısına vuruldu ve halasının sesi, “Nihal, açar mısın?” diyordu. Nihal kapısını açtıktan sonra hala perişan bir çehre ile, dağınık beyaz saçlarla girdi, “Nihal, haberin yok!” dedi; “Beşir bir fena gece geçirdi ki!... Dün gece üşümüş olacak

bu gece bütün ateşler içinde yandı, yalnız şimdi baygın uyuyor.” Nihal sapsarı; gözlerinin etrafında seri ihtizazlar uçarak dinliyordu. İhtiyar hala derin bir yeis ile başını sallayarak ve Nihal’in yataklığına dayanarak ilave etti:

“Bu çocuk... Öyle zannediyorum ki...”

Bitirmedi. Nihal’le birbirine bakıyorlardı. Nihal ellerini kilitleyerek azîm bir yeis ile:

“Lakin bir çare; bir çare halacığım! Beşir’i kurtarmalı. Değil mi halacığım, Beşir kurtulur, değil mi?”

Nihal’de öyle bir meysus telaş, bu istimdâdında öyle bir feryat vardı ki ihtiyar hala birden bulunan sükûn ile teminat vermeye lüzum gördü: Şüphesiz o kadar korkulacak bir şey değildi. Tabibe haber gönderilmişti. O katranlar iki gün içinde bile iyi tesirler icra etmişti. Yalnız dün gece, rutubetten öksürükler istidâd etmiş olacaktı. Bu uykudan sonra büyük bir itidal muhakkaktı.

Beşir’i yatağında, baygın, uyuyor buldular. Nihal yatağın yanında, bir kelime söylemeyerek, gözyaşlarını salıvermeye müheyya, gözleri Beşir’in bir gece içinde süzülürmüş, büsbütün donuklaşmış çehresine dikilerek, hâlâ gelmeyen tabibe sabırsızlanarak, bekliyordu. Bir aralık Beşir gözlerini açtı, en evvel, donuk, sanki hâlâ uyuyan gözleriyle Nihal’i gördü; başının bir cehdi ile doğrulmak, yastığının üstünde kalkmak istedi, sonra yavaşça, dalgınlığının arasında bulanık gözleriyle Nihal’e gönderilecek bir tebessüm bularak tekrar uyudu. Nihal istimdâd ederek etrafına bakıyordu. O zaman Behlûl’ü tahattur etti. O nerede idi? Nesrin haber verdi: İskeleye gitmişti.

Tabib uzun, bitmek tükenmek bilmeyen intizarlardan sonra geldi. Nihal hep ayakta, yatağın yanında, uyuyan Beşir’e bakarak beklemişti. Muayenede bulunabilmek için kuvveti kifayet etmedi. Odanın kapısında bekledi. Tabib onu temin etti: “Sizi beyhude korkutmuş!” dedi; “biraz dikkat, biraz soğuktan, hususıyla” –söylerken gülüyordu– “gece seyranlarından tahaffuz...”

İkmal etmiyor, küçük bir tebessümle zayıf bir ifakat ümidi bırakarak Nihal’in elini sıkıyordu: “Ondan sonra, küçük hanım” diyordu, “hasta odaları hiçbir vakit, hiç kimse için pek iyi bir yer değildir, anlıyorsunuz, değil mi?”

Nihal dinlemiyor, işitmiyordu. Tekrar Beşir’in odasına girdi. O, uyanık, yatağının içinde oturuyordu. Nihal’i görünce güldü. Ta-

bibin yalnız odadan bir geçmesiyle Beşir iyi olmuş gibiydi. Nihal, “Nasılsın Beşir?..” dedi.

Beşir cevap vermeden evvel etrafına baktı ve odada Nesrin’den başka kimse görmeyerek Nihal’e, “Buradan gidelim küçük hanım!” dedi.

Nihal, “Şüphesiz, gideceğiz elbette, fakat birkaç gün sonra; sen biraz kalkmalısın, davranmalısın,” diyordu. Beşir hep başını sallıyordu. O bugün, hemen şimdi gitmek istiyordu. Hiçbir şeyi yoktu, şimdi isterse ayağa kalkacaktı. Nihal gülüyor, onu bir çocuk aldatırcasına hiçbir şey vaat etmeden her şeyi umduran kelimelerle oyalıyordu.

Bugün öğle yemeğinde Nihal ihtiyar hala ile yalnız, karşı karşı, bir kelime söylemeyerek, zihninde bütün Beşir, hemen hiçbir şey yemedi.

Nihal öğle uykusundan sonra odasından çıkarak Beşir’den haber almak üzere iniyordu, birden köşkün önünde bir arabanın tevakufunu, bir dakika sonra Bülent’in sesini işitti ve atıldı:

“Bülent! Sen misin Bülent?..”

Bülent, Behlül’le beraberdi. Dün akşam gelmediğine nedamet etmiş, sonra bugün ablasına koşmak için köprüye inmiş idi. Bülent anlatırken çehresinde ezberlenmiş bir mudhike oynayanlara mahsus bir şey vardı, ara sıra Behlül’e bakarak gülümsüyor gibiydi. Nihal dikkat etmeyerek, hatta tamamıyla dinlemeyerek onlara Beşir’den bahsetti. “Artık Beşir! Kim bilir?..” diyor ve kendine mahsus asabî vaziyetiyle ellerini kilitleyerek cümlesini müthiş ve muallak bir sual halinde ikmal etmiyordu. Bülent Beşir’in odasına gitmek için yürüdü, Nihal de tekrar buraya avdet etmek için bir hareket etti, fakat Behlül elini uzattı ve onu tevkif ederek, “Nihal!” dedi, “seni bugün burada yalnız bırakmaya mecbur oluyorum, şimdi İstanbul’a inmek lazım geliyor.”

Sesinde öyle garip bir kuruluk vardı ki Nihal şu cümleden ziyade bu sestten tuhaf bir tesir hasıl etti. Ufak bir sükûttan sonra, “Sizi bugün hep burada kalacaksınız, zannediyordum,” dedi.

Behlül o zaman dolaşık, uzun cümlelerle izah etti. Tamamıyla unutulmuş bir iş vardı ki demin birdenbire kendisini iskelede

görünce aklına gelmiş idi. Eğer mini mini Nihal'den izin almaya lüzum görmemiş olsaydı hemen vapura atılıp gidecekti. Fakat yarın akşam, elbette, artık onu alıkoyacak bir sebep kalmayarak...

Nihal zapt olunamayan bir sayha ile, “Demek yarın akşam geleceksiniz!” dedi. Sonra birden kıpkırmızı olarak, şüphesiz kalbinin bu safvetinden utanarak kayıtsız görünmüş olmak için ilave etti:

“Size bir zahmet versem yaparsınız, değil mi? Geçerken posta kutusuna atılacak bir mektup! Bilirsiniz a, kime?”

Nihal, Behlül'ü daha ziyade söyletmek istemedi. O söylerken, bir dakika evvel o izahati verirken, kendisini muhtarip eden bir şey hissetmiş idi. Biraz daha evvel pek dikkat etmeksizin Bülent'i dinlerken de ona benzer bir his kalbini tırmalamış idi. Mektubu almak için odasına çıkıyordu, Behlül onu takib etti. Behlül soruyordu:

“Sana ne getireyim, Nihal?”

O zarfı kaparken cevap veriyordu:

“Her şey yahut hiç, bir şey getirmeyiniz; mektubumu unutmayınız, yetişir...”

Sonra bunu söylerken birden bu mektubu düşündü. Bu mektup onun saadeti müjdesini îsale memur olan bu kâğıt parçası! Bilinemez nasıl, kalbinden ancak bir saniye içinde geçen bir hiras raşesi arasında bu mektubu artık bir parça yalan olmuş buldu; fakat bu his o kadar bellisiz bir iz bırakarak o kadar çabuk geçmiş idi ki Nihal'i onu Behlül'e uzatmaktan men edemedi. Behlül cebinden cüzdanını çıkarıyor, tuhaf vaziyetlerle fazla ihtiyatlar alıyor görünerek Nihal'in küçücük mektubunu kaybolmayacak masun bir yere koymağa lüzum görüyordu: “Burada,” diyordu; “mini mini Nihal'in mektubu artık kaybolamaz. Behlül dünyanın içinde, dünya göklerin içinde kaybolabilir; Mlle de Courton'un mektubu yine buradan kaybolamaz.” Nihal mübhem bir tebessümle gülüyor fakat cevap vermiyordu. Behlül cüzdanını çıkarırken bir küçük kâğıt parçası yavaşça kaymış, hemen oraya, Behlül'ün ayaklarının dibine düşmüş idi. Nihal bunu görür görmez, “Bir kâğıt düşürdünüz!” demek için ağzını açmak üzere idi, sonra birden doğuveren bir his onu tevkif etti. İstedi ki bu kâğıt orada kalsın, onu görsün, okusun. Öyle zannetti ki bu kâğıt ona Behlül'ün ne için gitmek istediğinden bahsedecek... Demin kendisine gösterilen sebepler asıl söylenmemek istenen bir sebebi saklamak için tertip olunmuş şeylerdi, bundan emindi. Sonra Nihal'de kısa bir mücadele başladı.

Başkasına ait bir şeye nasıl elini uzatacaktı? Kendisinden saklanan bir şeyi ne hak ile alacaktı?

Bu suallere cevap vermemek için Behlül'ün artık orada durmasını, hemen çıkıp gitmesini arzu ediyordu; o gittikten sonra, bu kâğıtla yalnız kalınca, artık tecessüs galebe çalacak, onu okuyacaktı. Birden, bu, o kadar ehemmiyet kesbetti ki eğer onu okuyamamak lazım gelse çıldıracağına, yaşayamayacağına hüküm verdi.

Behlül cüzdanını cebine koymuş idi, hâlâ kâğıdı görmüyordu, “Bana gücenmedin, değil mi Nihal?” diyordu.

Nihal cevap vermek için kuvvet bulamadı, başıyla cevap verdi. Sapsarıydı. Behlül çıkarken Nihal bütün mafsallarını gevşeten bir zaaf ile duvara dayandı. Nihayet kâğıt orada kalmış idi. Dakikalar geçtikçe onun ehemmiyeti artıyordu, sanki onda birçok garip sırlar vaat eden bir hain tebessüm vardı. Nihal'in kulaklarında bir şey uğuldayarak, hareketsiz, göğsü bir halecan ile şişkin, dinliyordu. Behlül'ün evden çıkmasına muntazırdı. Daha evvel cesaret edemeyecekti. Uzun dakikalar geçti. Sonra bir araba gürültüsü işitildi. Nihal pencereye koştu. Arabada Behlül başını çevirerek eliyle onu selamladı, bir dakika sonra bir toz kasırgası içinde kayboldu. O zaman Nihal kâğıda koştu, onu aldı, açtı, evvela donuk bir zihinle, bulanık gözlerle, sanki bir bulut içinde, anlamayarak okudu. Yalnız iki satırdan ibaret bir şeydi:

“Hepsini itiraf etti. Artık o tasavvur mümkün değil. Bu akşam her halde burada bulununuz.”

Nihal geniş bir nefesi inşirah²⁵ aldı. Bunda hiçbir şey yoktu, sonra, ancak bir saniyelik bir inşirahı müteakib kalbine ateşnâk bir şiş saplanıyor zannetti. Birden bu iki satır müthiş bir kitabı hakikat²⁶ kesilivermiş idi. Tekrar okudu. İmza yoktu. İnce, büyümek için kuvvet bulamayarak kavrulmuş çocuklara benzeyen harflerden mürekkep bir yazı, bir kadın yazısı, Firdevs Hanım'ın yazısı...

Evet, bu Firdevs Hanım'ın yazısıydı. Nihal bu iki satırın altında şimdi bir imza değil, Firdevs Hanım'ın kendisini, çehresini, hain nazarlarıyla bir muzlim kuyunun içinden bakıyor zannolunan gözlerini görüyordu.

Artık mümkün olmayacak olan tasavvur neydi? Kim hepsini itiraf etmiş idi? Elinde kâğıda bakarak ondan daha ziyade esrar

25 nefes-i inşirah: ferahlık veren nefes

26 kitab-ı hakikat: gerçeğin kitabı

istiyor, ona, “Söylesene! Ne için susuyorsun? Artık sen de hepsini itiraf edebilirsin!” diyordu.

Sonra birden, sanki bu kâğıt parçası yırtılarak, ortasından Bihter’in çehresi çıktı. Bihter, evet, Bihter’di, itiraf eden oydu. O zaman Nihal’in beyninin içinde bir bulut, her şeyi dumanlandıran, siyah bir örtü ile boğan bir bulut parçalandı. Artık düşünemiyor, şimdi, zihninde patlayarak başını kırmak isteyen sualleri işitmek için çalışıyordu; ve yine o âsap buhranı zamanlarında ensesinden saplanıyor zannolunan çiviler, yavaş yavaş dönen, döndükçe daha ziyade saplanarak delen burgularıyla beynini deliyordu.

Birden ayağa kalktı ve elinde kâğıdı sıkarak, “Ben de, ben de gideceğim!” dedi. Yüksek sesle söylüyordu. O zaman, artık zihninde gitmek kararından başka bir şey yaşayamayarak, giyindi. Halasına ne diyecekti? Elbette denecek bir şey bulacaktı. Nesrin’e bağırdı. O gelince kat’i sesiyle, “Gidiyoruz!” dedi. Ve onun hayretine kızarak birden hiddetlendi, kısılan sesiyle bağırdı:

“Ne duruyorsun? Ne için öyle yüzüme bakıyorsun? Sana söylüyorum, gidiyoruz, anlamıyor musun? Hemen şimdi...”

İhtiyar hala Nihal’in sesini işiterek koşmuş idi. Bu hemen verilivermiş kararı anlamıyor, kendisine gücenikliğine atfediyor, Nihal’den izahat istiyordu. Nihal hazırlanmakta devam ederek, “Hiç, hiç!” diyordu; “Hiçbir sebep yok, sizi nasıl temin edeyim, halacığım? Hani ya benim arada sırada nasıl tuhaf fikirlerim vardır. İşte onlardan biri, öyle bir fikir! Yarın sabahleyin yine avdet edeceğim...”

Hararetli hararetli, kesik kesik söylüyor, sonra geçerken kendisine anlayamayarak bakan halasını öperek kapıdan Nesrin’e sesleniyordu, “Ne kadar uzattın, Nesrin? İşte sen böylesin.”

Artık yapacak bir şey kalmayınca, arkasında çarşafıyla, halasının karşısına oturdu ve kuru gözlerle ona bakarak, bir kelime söylemeksizin, sağ ayağının seri darbecikleriyle tahtaya vurarak, bekledi. Hala tekrar sordu:

“Demek hiçbir sebep yok?”

Nihal gözlerini süzerek, başını sallayarak sâkit bir cevapla, “Hiç! Hiç!” demek istiyordu. Odaya Bülent girdi. Bir şey söylemeden ablasına baktı. Nihal onu sanki görmemişti. Bu oyuna, velev masum olsun, tavassut eden bu çocuk, kendisini bedbaht etmek isteyenlerle iştirak eden bir müttehim hükmünde idi. Bülent anlamayarak de-

min Behlül'ün, şimdi Nihal'in bu azîmetleriyle Firdevs Hanım'ın o küçük tezkereyi göndermek için kendisini buraya kadar sevk etmiş olmasının büyük bir münasebeti olduğuna hüküm veriyordu. Neydi o küçük kâğıt parçası ki böyle halasının âsûde köşkünde birden bir fırtına gibi patlayıvermiş idi?

Nihal'e söz söylemeye cesaret edemeyerek istifsar eden gözlerle bakıyordu. Nihal'in gözleri hep kendisinden kaçındı. Yalnız Nesrin hazırlanmış olarak çıkınca Bülent cesaret ederek sordu:

“Abla! Beni de beraber alır mısın?”

Nihal yalnız bir kelime ile, kat'i ve itiraz kabul etmeyen bir kelime ile cevap verdi:

“Hayır!..”

Halasıyla öpüştüler: “Bir iki gün sonra yine buradayım, hala! Benim beyaz odama dokunmayınız...” diyordu; sonra tâ merdivenin altında bir şey tahattur ederek arkasından inen halasına döndü, ilave etti:

“Beşir'ime iyi bakarsınız, değil mi hala? Ben asıl sizin için fakat bir parça da onun için avdet edeceğim...”

Nihal halasına eliyle son bir selam göndererek sofanın kapısından geçerken medid bir hayretle donup kaldı. Karşısında Beşir vardı. Şimdi pek bol gelerek üzerinde bir cübbe genişliğiyle duran elbisesini giymiş, hazırlanmış, dudakları, o zavallı kavrulmuş soluk dudakları beyaz dişlerini mesut bir tebessümle açarak, gözlerinde onu diriltten, yeni bir hayatın şulesini uyandıran bir hande ile, Beşir orada idi; o da beraber gidecekti...

Nihal, “Mümkün değil!” diyordu. Beşir hep o tebessümüyle, hep o hande şulesiyle birinci defa olarak Nihal'e itaat etmiyor, yapacağından emin bir adam kuvvetiyle bir kelime söylemeyerek Nihal'in el çantasını alıyordu. Bütün ısrarlar onun inadına karşı tesirsiz kaldı.

O, yoldan geçen bir arabaya seslenmiş, kimseyi dinlemek istemeyerek köşkün merdivenlerini inmiş idi. Nihal'le Nesrin takib ettiler. Vapura yetişemediler. Nihal bunu düşünememişti. Behlül'le bir vapurda bulunmamak ancak tesadüfün bir lütfuydu. İskelede, hamallar içinde bekledi. Vapur iskeleyi terk edinceye kadar Nihal'i düşünmekten men eden bir şey vardı. Nesrin iki üç kere Nihal'i söyletmek istemişti, o yalnız kaşlarını kaldırarak susuyordu. Ensesinde beynini delen ağrılardan muztaripti. Vapur hareket edince

makinenin gulgulesi onu sanki bir rüyadan uyandırdı. Yerinde doğrularak baktı, Nesrin ile yalnızdı. O da kendisine bakıyordu. Tekrar Nihal'den sordu:

“Niçin böyle birdenbire gitmeye kalktınız, sanki? Yoksa yalıdan bir haber mi geldi?”

Nihal, sakın, cevap verdi:

“Hayır, hiçbir şey yok.”

Sonra birden hiddet etti, böyle istintak edildiğine kızıyordu. Önünde bir alay niçinlere tesadüf etmeksizin bir adım atmak mümkün olmuyordu. Şimdi herkes onun işine karışıyordu. Canı inmek istemişti, iniyordu, sonra bu kadar adı bir şeye neden karşıyorlardı? Şimdi evde de herkes soracaktı. En evvel babası...

İşte, bakınız, ona, asıl ona böyle inmek istediğinin sebebini anlatacaktı. Ve Nesrin'in yüzüne haykırarak, “İşitiyor musun? Asıl ona...” diyordu.

Birden boğazında bir şey tıkanı. Bir gözyaşı tuğyanı ile taşacak zannolundu, sonra bu ukde boğazında kilitlendi, ve ağlayamayarak, bir kelime ilave etmeyerek başını arkasına dayadı, gözlerini kapadı, vapurun sallantısıyla hafifçe sallanarak düşünmek istedi.

Evet, ne için iniyordu? O iki satırı görür görmez her şeyden evvel aklına Ada'dan gitmek, eve dönmek fikri gelmiş, ve bu fikir geldikten sonra başka bir şey düşünmeye vakit bulamamış idi. Şimdi ne yapacaktı? Bu sual zihninde tırmalayan bir kalemle irtisam ederken kendisini babasının karşısında görüyordu: O kâğıdı avucunun içinde buruşturarak babasının yüzüne atacaktı: “İşte, kızınızın hayatını böyle ezdiniz, buruşturdunuz, bir paçavra yaptınız; şimdi artık onu pencereden atabilirsiniz,” diyecekti.

Demek, bu annesinin yerine gelen kadın, bu babasının karısı, bu her şeyi onun elinden yavaş yavaş, insafsız bir gazap ile birer birer alan mahlûk nihayet son saadeti de almak için turnaklarını uzatıyordu. Demek onu aldatmışlardı? Demek bu izdivaç bir latife idi? Hain, onu öldürmek için tertip edilmiş bir müthiş oyundu?

Dizlerinin dibinde Behlûl'ü görüyor, onun yalvaran, derin bir rikkat içinde titreyen sesini işitiyordu. Behlûl ona yeşil bir ay altında bir aşk yuvası hararetiyle açılan ormanın eteğinde, “Seni seviyorum, mini mini Nihal!” diyordu. Lakin şimdi, evet şimdi, bu sabahdan beri, o gittikten sonra, o da Behlûl'ü seviyordu. Hatta anlıyordu ki onu her zaman sevmiş idi. Onun için saadet imkânı yalnız bu

izdivaçta idi. Bu sabaha kadar nasıl bahtiyar idi! Mlle de Courton'a yazılan mektubu düşündü: "Mini mini Nihal o kadar bahtiyar, o kadar bahtiyar ki!" demişti. Yarım saat sonra mini mini Nihal o kadar bedbaht, o kadar bedbaht olmuş idi ki...

Yalancı kâğıt! Ve acı bir tuhaflıkla bu kâğıt şimdi Behlül'ün cebinde, o yalan saadet müjdesiyle gizli gizli gülüyordu. Birazdan Behlül'ün elleri onu posta kutusuna atacaktı. Birkaç gün sonra o yalan söyleyen kâğıt tâ uzaklarda Nihal'i düşünen birini aldatırken, kim bilir, Nihal burada ne olacaktı?

Demek bu izdivaç olmayacaktı? O iki satırı zihninde tekrar etti: *"Hepsini itiraf etti... Artık o tasavvur mümkün değil... Bu akşam her halde burada bulununuz!"*

Birden kalbi bir ümitle titredi. Belki bu hiçbir şey değildi! İhtimal başka bir tasavvurdan, ona hiç taalluku olmayan şeylerden bahsediliyordu. Sonra bu ümide karşı kalbinde hain bir sesin istihza kahrkasasını işitiyor ve bir demir elin göğsünü delerek ciğerlerini söktüğünü hissediyordu. Ve bir saniye içinde, bilinemez nasıl serseri birtakım fikirlerin birbirine iltihakından tutuşan bir vukuf lem'ası içinde bu iki satırın arasında gizlenmiş hakikati, asıl o müt-hiş hakikati gördü. Bu ancak bir saniye içinde parlayan bir şerare idi. O zamana kadar yalnız kendisini bedbaht etmeye çalışan bir kadının hıyaneti simasından başka bir şey görmemişti. Bu simanın arkasında şimdi o mülevves, o çirkin hakikatin çehresini gördü. Demek böyle idi?..

Gözlerini açarak Nesrin'e baktı. İhtimal bu hepsini biliyordu. Yalnız bu değil herkes, herkes biliyordu, ancak kendisinden saklamışlardı. Onu daha ziyade bedbaht etmek, daha nâfiz bir silahla öldürmek için. Onunla beraber aldatılan bir bedbaht daha vardı: Babası!... Biçare adam! Sonra birden onunla beraber, aynı darbe ile bedbaht olmakta garip bir tesliyet buldu. Bu darbe onu öldürecekti, fakat babasından intikam almış olarak... Bu, kalbini öyle vahşi bir lezzetle dolduruyordu ki babasından intikamını alarak onu öldürecek olan bu darbeyi takdis etti.

Nihayet o hak ve zafer ihraz etmiş oluyordu; ölerek, can vererek, fakat nihayet anlaşılmış olarak!

Babasına gülerek koşacaktı, kâğıdı ona gösterecekti, "İşte!" diyecekti, "görüyor musunuz? Behlül kızınıza koca olamayacak, çünkü o annemin yerine gelen kadının âşığıdır. Bu, mini mini Nihal'inizi

bir parça öldürecek, fakat ne beis var? Mademki siz İstanbul’un en nefis kadınına malik oldunuz...”

Bunu söylerken nasıl gülecek, sonra böyle gülerken bu babanın ayaklarına düşerek hep öyle, ölmekten mesut, kahkahalarının içinde, ne kadar bahtiyar, can verecek! Evet, işte Ada’dan bunun için kaçmak, eve bunun için avdet etmek istemişti. Babasından intikamının tamam olması için ölmesi lazım geliyordu. Bu fikre karşı bir tesliyet hiffetiyle ayağına kalktı. Artık düşünmemek için pencereden baktı. Vapur Heybeli’den, acele etmeyerek, konuşa konuşa binen yolcuları alıyordu. Uzun uzun bunları seyretti. Vapur iskeleden ayrıldıktan sonra o hâlâ gözlerinin önünden kaçışan dalgalara bakıyordu. Berrak bir sabahtan sonra havada şimdi bir bulanıklık, yağmura bir istidad vardı. Zihninde hiçbir şey olmayanlara mahsus bir kayıtsızlıkla havaya takayyüd etti, uzun uzun etrafa mütekarrib bir yağmur haber vererek dağılan dumanları takib etti, dönerek Nesrin’e, “Galiba yağmura tutulacağız,” dedi; “yazık yeni arşafıma!...”

Şimdi arşafına, bu bahar için Bihter’le beraber yapılan bellisiz yeşil kumlu nefti arşafına acıyordu. Sonra birden kendi kendisine: “Mademki artık öleceğim!” dedi. Demek biçare Nihal artık sahih ölecekti. Bu nefti çarşafı bir öksüz kıza verirlerdi. Sonra bütün o sevilerek yapılan elbiseler, çarşafklar, o çekmesinin gözlerini dolduran bin türlü ufak tefek, hepsi birer birer hatırına geldi. Bunlar artık hep beyhude, atılacak, öksüzlere verilecek şeylerdi. Halbuki bunların hepsinde onun bir gönül rabıtası gizliydi, onlarla kalbinin arasında sıkı münasebetler vardı. Bunları, hatta bundan sonrası için düşünülen şeyleri, hepsini unutmak lazım geliyordu. Kadife kaplı iri bir kutu birden gözlerinin önünde açılıyor, ona yeşil gözlerinin münevver handeleriyle bakıyordu. Ve bundan, bu zümrüt takımından da vazgeçilecekti; mademki artık gelin olmayacaktı.

Demek böyle idi?

Zihninde şimdi bu sual tekrar canlanıyordu. Yine oturmuş, yine vapurun sallantısıyla hafif hafif sallanarak gözleri kapalı, düşünüyordu. Mütehcim bir teâkubla hatırasında küçük küçük tafsilat uyanıyordu. Şayeste ile Nesrin’in o zaman anlaşılmayan, ancak şimdi birer mâna kesbeden sözlerini tahattur ediyor, sonra onun mutasavver izdivacından bahsedilirken Şakire Hanım’ın gözlerinin ucuyla gaip birisini göstererek “E?...” deyişini görüyordu. Birden

aklına mendil geldi. Bir gün Behlûl'ün odasında, onun elinde görülmüş o ıslak mendil. O gün bu mendilin hiçbir mânası yok iken yine onu meşgul etmiş idi. Bir şey düşünerek değil, yalnız Bihter'in mendilinin orada, Behlûl'ün elinde bulunmuş olmasından mütevellit bir eza duymuş, sonra bunu tamamıyla unutmuş idi. Şimdi, aylardan sonra bu mânasız şeyi, şu dakikada, bu düşüncelerin, bu işkence saatinin arasında neden tahattur etmiş idi?

Demek o daima Behlûl'ün odasına gidiyordu. O halde onu, evet bu her şeyden habersiz çocuğu ne için aldatmışlardı? Demek Behlûl onu sevmemişti, sevmiyordu; dün gece, dizlerinin dibinde yalan söylüyordu? Doğruldu, gözlerini açarak tâ ruhunun sızlayan bir yarasından kopup gelen feryadı zapt etmek için kıvrandı. Nesrin karşısında uyukluyordu.

Onun karşısında hep böyle uyumuşlardı. Lakin artık onları uyandıracaktı; hele babasını, evet, babasını gidip artık sarsacak, ve “Artık uyanınız,” diyecek; “işte vakit geldi, kızınızı öldürdünüz.”

Ağlayamıyordu, hep boğazında onu tıkayan bir ukde vardı ki gittikçe daha ziyade sıkışarak onu boğmak istiyordu. Ve hep kuru gözleriyle, uyuklayan Nesrin'e bakarak ellerini göğsüne basıyor; artık bir karışıklık içinde, müzdahim, perişan bir cereyan ile zihnini dolduran düşünceler arasından, uzun uzun fasılalarla silkinerek kendi kendisine soruyordu:

“Demek böyle idi?”

Boğaziçi vapurunda geniş bir nefes aldı. Nihayet geliyorlardı. İkide birde başını çevirerek pencereden bakıyordu. Onu düşünmekten men eden geveze hanımlarla beraberdiler. Beşiktaş'tan binen bir hanım vardı ki Nihal'le beraber köprüden binen iki hanıma bir dakikalık bir muarefeden sonra veremden ölmüş bir kızının feciasını anlatıyor ve ağlıyordu. Nihal pencereden Beylerbeyi'nin üstünde azim siyah bir küme halinde, muallakta, parçalanmaya müheyya duran buluta bakarak kendi kendisine, “Ölmek, veremden ölmek, genç, henüz bir çocuk iken, ne güzel!..” diyordu. Ve babasını ağlıyor görüyordu.

Daha sonra Küçüksu köşkünü gördü, gözleri bir şey arayarak

Göksuyu'nun medhalini uzun uzun seyretti, burada verilen ziyafeti tahattur ediyordu. En evvel o gün sabahleyin taşmış idi. Mlle de Courton, Nihal'in taşkınlıklarına mâni olabilmek için ne kadar telaş etmiş idi. O da, evet o da bütün hakikati biliyordu. Onun kulağına o cümleyi söyleyen o idi: "Behlül'den sakın!.." Bu cümleyi ihtiyar mürebbiyenin sesiyle işitiyordu, ve asıl şu dakikada bu iki kelimenin içinde mühlik muhataralar haber veren mânalar buluyordu. O gün Göksuyu'nda, ağacın dibinde, yüreğinin üzerinde birer taş sıkletiyle duran o küçük kederlerini söylerken ihtiyar kız onu nasıl bir şefkat nazarının sıcak derâguşlarıyla tesliye etmiş idi; şimdi o yüreğini koparan, ezip hırpalayan artık o küçük kederlerden biri değildi, bütün hayatının, bütün saadetinin bir inkırazıydı. Bu adam, daha dün gece onu uyuşturan bir zemzemenin kanatlarıyla yeni açılan parlak bir ufka götüren Behlül, demek sakınılacak bir yırtıcı mahlûk idi ki onun biçare masum kalbini yırtmak, son katresine kadar onun kanını içmek istemişti. Ve bu canavarı Nihal sevmişti. Sahih sevrniş miydi? Kendi kendisine, "Hayır, aksine" diyordu; "şimdi ona adavet ediyorum."

Göksu, Hisar'ın eski duvarları, tâ uzaklarda kalmıştı, o hâlâ dalgın gözlerle bakıyordu. Geldiklerini Nesrin haber verdi. Nihayet, evet nihayet gelmişlerdi. Rıhtımda, öksürmemek için bol esvabının içinde omuzlarını kısarak Beşir önden yürüyordu. Nihal yalının pencerelerine bakıyordu. Birden kendi kendisine sordu:

"Ya değilse, ya olmayacak bir şüphe üzerine yanılmışsa!.."

Bu tezkere bugün gelmiş bir şey olmayabilirdi. Kim bilir ne zamana ait, nasıl bir meseleye dair bir şeydi. İhtimal Behlül bugün onu bırakmak için mücbir bir işini tahattur etmiş idi. Belki bir dakika sonra yalıda her şey mütad halinde bulunacaktı, ve Behlül orada olmayacaktı, hatta gece bile gelmeyecekti. O zaman ne kadar sevinecekti. Bu çocukluğuna gülecek, ve sebebini söyleyemeksizin Behlül'den af isteyecekti: "Beni affediniz, işte yalnız o kadar!" diyecekti. Hatta ondan sonra Bihter'i bile sevecekti, onun masumiyeti tahakkuk ettikten sonra şimdiye kadar kendisini Bihter'i sevmekten men eden bütün çocuklukları unutacaktı.

Yalıda, karşılarına gelmek için merdivenlerden atılarak koşan Şayeste'den sordu:

"Behlül Bey geldi mi?.." Şayeste hayret etti. Behlül Bey kaç gündən beri görünmemişti. Ada'da değil miydi?

Nihal onun suallerine cevap vermiyordu. O gelmemişti. Ona bu lazımdı. şayeste'nin boynuna atılacak, onu öpecekti. Gelmemişti, ve gelmeyecekti. şimdi Nihal bundan emin idi. Kendi kendisine, "Ne çocukluk!" diyor ve çarşafını Nesrin'in kollarına atarken bu çocukluğa gülüyordu.

Adnan Bey, Bihter'le beraber Firdevs Hanım'ın yanında idi. Bihter sofaya çıkınca hep şaştılar. Nihal gülüyordu, babasına: "Sizin için" –sonra diğerlerine bakıp ilave ederek– "hepiniz için geldim!" diyordu, "yarın sabahleyin Nihal yine kaçacak."

Bihter'le öpüşmüştü, Firdevs Hanım'a alnını uzattı, sonra beyaz odasını, ihtiyar halasını, seyranlarını geveze bir kanarya şuhluğuyla anlattı. Tuhaf kelimeler buluyor, halasının taklidini yaparak kesik kahlkahalarla gülüyordu. Hatta Bihter'e akşam Behlül'le beraber çamlığa çıkarken bir garip tesadüf vuku bulduğundan bahsederek, "Keşfediniz bakalım, kime tesadüf ettik?" diyordu. Bihter sapsarı, yalnız Nihal'in Behlül'le beraber araba ile geldiklerine dikkat ederek takayyüd etmiyor görünmemek için, "Kime?" diyordu. Adnan Bey gülerek soruyordu:

"Demek nişanlılar dün akşam seyrana çıktılar?"

Nihal ona yalnız bir kahlkaha ile cevap vererek Bihter'e tesadüfünü anlatıyordu. Birden kendisini tamamiyla saadetine avdet etmiş buluyordu. İçinde öyle bir sevinç vardı ki onu babasını, Bihter'i, Firdevs Hanım'ı öpmeye, sonra, "Haberiniz yok, ben asıl öyle bir çocuklukla indim ki..." demeye sevk ediyordu. Bihter'e anlatırken kendi kendisine karar veriyordu: Yarın sabahleyin yine Ada'ya... O, şüphesiz, buraya uğramadan doğru Ada'ya avdet edecek.

Sonra birden, o behiç saadet nâsiyesinde bir keder hattı çizildi: "Ah!" dedi, "size Beşir'den bahsetmedim, lakin Beşir ölüyor."

O zaman uzun uzun anlattı. Beşir'i görmek istediler, Nesrin'i gönderdiler, Adnan Bey tabibe haber gönderilmek üzere Bihter'den rica ediyordu. Nesrin haber getirdi: Beşir avdet eder etmez, başı dönmüş, titreyerek, hatta soyunmadan yatağına girmiş idi.

Hep telaş ettiler. Adnan Bey'le Bihter koştular, Nihal onları takib ediyordu, sonra birden dönerek Firdevs Hanım'ın yanına geldi ve kulağına eğilerek, "Babama söyleyiniz ki Nihal muvafakat etti..." dedi ve kaçtı.

Ana ile kız arasında izahat seri ve şedid oldu. Behlûl'le son mülâkattan başlayarak, bir müddet eğlenmeye vasıta ittihaz edilen ve artık usanılan aşkı, bir hakaret sillesi içinde iade olunacak mülevves bir şey gibi yüzüne fırlatıldıktan sonra bu kadında yalnız bir his yaşamaya başlamıştı: İntikam... Ondan, onlardan intikam almak! Bu hissin içinde Behlûl'le Nihal'i birleştiriyor, onları aynı gayz ve adavetin mengenelerinde boğmak istiyordu.

Bu aşk onun her şeyiydi. İzdivacında bütün aldanan emellerini bu aşka koymuş, ona bütün ruhunu, bütün benliğini vermişti. Behlûl'le bu aşk aynıyla Adnan Bey'le o izdivaç kabilinden başlamıştı. Melih Bey takımının bütün irsî menkulatına malik olarak doğan bu kadına güzide bir izdivaç lazımdı, bir izdivaç ki altından küçük bir anahtarla gelsin. Bu izdivaç ancak bir Adnan Bey'le mümkün olabilirdi. Başka hiçbir şey düşünmemiş, Adnan Bey'e elini uzatmıştı. Fakat anlamakta gecikmemiş idi ki elini uzatmakla kalbini vermiş olmuyor. O mini mini altın anahtar bütün emellerinin önünde kapıları açmış idi, fakat o emellerin demir kapılarını en hafif bir temasıyla inkiyada mecbur eden altın parçasının karşısında kalbi, kendi kalbi mesdûd kalmış idi. O zaman bu izdivaç ile boş kalan gönül boşluğunu, o aşksızlıktan mütevellit boşluğu doldurmak için izdivacının yanında bir garam hayatı icat etmek lazım gelmiş idi. Bunu uzaklarda aramak icab etmiyordu. Eteklerinin etrafında arzularla dolu gözlerle kendisini derâguş eden biri vardı, bir adım atmış idi ve kendisini Behlûl'ün kollarına vermiş idi. Yalnız bir adım, fakat bu adımın altında bir uçurumun ağzı muhtefiydi.

Onu görmemek istemişti. Ona izdivacının boşluklarını unutturacak bir rüya lazımdı, işte o kadar!... Gözlerini kapayıp artık izdivaç hayatını görmemek istedikçe bu rüyaya avdet ediyordu. Lakin bu ancak bir rüya idi, devam edemezdi. Bunun hummaları, kâbusları vardı; bu rüya artık hayatı için o kadar lazım, o kadar zaruri bir şey olmuş idi ki o hummalara, o kâbuslara tahammül etmek istedi. Behlûl'ün hıyanetlerine karşı kendisini aldattı, sonra

inkâr olunamayacak burhanlar, deliller karşısında artık nefsinin iğfale muvaffak olamayınca tahammül etti; daha sonra hakaretlere, zilletlere, her şeye tahammül etti; bu öyle bir fedakârlık idi ki onu bir vahşi lezzetle işkenceler vererek bahtiyar ediyordu.

Fakat Nihal'le izdivaç latifesinin karşısında tâ ruhunun derin bir noktasında aşkını tehdit eden bir tehlike duymuş ve buna isyan etmişti. Bu izdivaç olmayacaktı. Behlül büsbütün kendisinin olacaktı. O güne kadar aşkının endişesiyle hareket eden bu kadın bir dakika içinde anlamıştı ki artık bu aşk yaşayamayacak, ve birden karar vermişti: Evet, bu aşk ölecekti, lakin etrafına musibetler serperek...

Nihal'e acımıyordu, onun için birikmiş kinleri vardı, bütün eski tahammülleri birer intikam hakkı kuvvetiyle bu kız hakkında birer adavet vesilesi teşkil ediyordu; fakat bütün bu husumetin fevkinde bir şey vardı ki henüz dün bir çocuk olan Nihal'de bugün birdenbire bir rakibinin inkişaf etmesiydi. Nihal'e asıl bunu affetmiyordu.

Bu izdivacın vukuundan sonra kendisi için başlayacak işkence hayatı o kadar ağır idi ki onun tahakkukunu men etmek üzere her şeyi feda etmeye karar vermiş idi. Fakat bu son çareden, gidip Adnan Bey'e bütün hakikati itiraf etmekten daha evvel müracaat olunacak bir tedbir var idi ki, tâ izdivacından beri kendisini sönmöz bir kin ile takib eden, Firdevs Hanım'ın ellerinde hazırlanmış bu oyunu yine o ellerle bozdurmaktan ibaret idi. Bu kadının gözle-
rinde, bütün o kaybolmuş, bir daha avdet etmemek üzere gitmiş gençliğinin, güzelliğinin hüsrانlarıyla siyahlanmış ruhundan çıkıyor zannolunan derin ve muzlim bir nazar vardı ki Bihter'e initaf ettikçe, bu genç ve güzel kadını titreten bir yırtıcılık kesbederdi. Hiçbir zaman ana ve kız olamayan bu iki vücut birbirine düşman olmak için o kadar yakın idiler ki Firdevs Hanım'ın yalıda vücudunu Bihter bir tehlike devresi olarak telakki etmiş idi. Validesinin hep o kendisini takib eden nazarı hıyanetler düşünüyor gibiydi, bu gözlerden hep karanlıklarda parlayan yeşil kedi gözlerinden duyulan haşyete benzer bir hisle titrerdi.

Bir gün birden onun her şeye vukufuna kanaat hasıl etmişti. Sonra bu izdivaç meselesini Firdevs Hanım'ın icat fikrinden çıkmış bir latife olmak üzere görünce annesiyle bir muhacerete devresinin artık açıktan açığa başladığına hüküm vermiş idi. O günden beri bu iki düşman bu müthiş mudhikeyi nikablarının altında gıcırdayan dişlerini saklayarak oynuyorlardı.

Nihal Ada'ya gönderilince Bihter karar vermişti: Artık nikabları açmak lazım geliyordu. Ve o gün annesiyle yalnız kaldıktan sonra doğrudan doğruya Firdevs Hanım'ın uzun sandalyesine giderek yanına oturmuş ve Emma'ya kendisi emir vererek "Bizi yalnız bırakınız!" demişti.

Anne ve kız derin bir nazarla, birbirine atılmadan bakışan iki düşman nazarıyla bakıştılar. İkisi de ihtiyarsız yine bir defa bir gece, açık sarı yalının şehnişininde, karanlıkta teati ettikleri nazarı tahattur ettiler. O zaman henüz bu nazarın ifade ettiği husumet karanlıklar içinde gömülmüş gibiydi, o zaman henüz mutasavver bir izdivacın karşısında bir ana ile kız idiler; bugün o mâna vuzuh kesbetmiş idi, tamamıyla açık idi, şimdi büsbütün iki düşman idiler. Bihter sakın ve kat'i bir sesle sordu:

"Nihal'i Ada'ya siz gönderttiniz, değil mi? Elbette Behlûl'ü de göndereceksiniz."

Bu öyle bir sesle söyleniyordu ki asıl mânası hakkında Firdevs Hanım'ın tereddüt etmesine imkân yoktu. Bihter'in cenk etmek azmiyle geldiğinden emin idi; fakat en sade, en âsûde sesiyle, hatta ufak bir tebessümle cevap verdi:

"Evet, zannedirim ki cumartesi akşamı o da Ada'ya gidecek."

Gözlerinde tuhaf bir hande ile Bihter'e bakıyordu, Bihter bu tebessüme dikkat etmemiş göründü:

"Demek bu izdivaç ciddiyet kesbediyor?"

Firdevs Hanım başını eğerek, "Galiba! Adnan Bey karar vermiş görünüyor," dedi. Sonra bu müşkil muhaverede sual îradı vazifesini kendisine alıkoymak isteyerek sordu:

"Lakin taaccüb ediyorum ki Adnan Bey'in kararlarına benden ziyade senin vâkıf olmağın lazım gelirken bu meselede benden izahat istiyorsun."

Bihter tereddüt etmeksizin cevap verdi:

"Bunun sebebini anlamaklığınız icab ederdi. Bu izdivaç tasavvurunun Adnan Bey'in zihnine siz soktunuz, yine sizin çıkarmaklığınız lazım geliyor; size onun için müracaat ediyorum."

Firdevs Hanım biraz doğruldu:

"Adnan Bey'in zihnine bu tasavvuru koymak için pek çok sebepler buldum, fakat onu çıkarmak için bir sebep görmüyorum."

Bihter cevap vermeden evvel acı bir tebessümle baktı, sonra gözleri annesinin gözlerinde, "Pekâlâ bilirsiniz ki bu izdivaç mümkün değil!" dedi.

Firdevs Hanım bir hayret sayhasını zapt edemiyordu:

“A, ben de aksine bu derece mümkün bir izdivaç tasavvur edemiyordum; hatta, yanlış mıyım zannederim, yine sen, evet, sen, burada, bundan ilk bahsedişimizde, Nihal’le Behlûl arasında bir izdivacı pek tabîî buluyordun.”

Bihter bu muhavere tarzından birden sıkıldı: “Anne!” dedi; “açık konuşalım, olmaz mı? Siz pek iyi bilirsiniz ki karar verdiğim şeylerde hiçbir kuvvetle galebe çalınamayacak inatlarım vardır. Bu izdivaç olmayacak, bunun için şimdiden her şeye karar verdim.”

Firdevs Hanım sadece:

“Ne ye?” dedi.

Bihter artık hiddetleniyordu, yanaklarına bellisiz bir humret tabakası fişkırıyor, dudaklarında ufak bir ihtizaz başlıyordu; sabırsızlanmışçasına bir hareket ederek: “Muhaverenin imtidadını istiyorsunuz, öyle mi? Pekiyi öyle olsun!” dedi; ve gözlerini annesinin gözlerinden ayırmayarak, şimdi o dudaklarının bir tebessümle beliren çukurunda bir ıztırap takallusuyla fütursuz ilave etti:

“Bakınız ne yapmaya karar verdim. Bugün, bu saatte sizden beklenen şeye muvafakat etmeyecek olursanız hiç ses çıkarmamak, onun, bilirsiniz a kimin, damadınızın, avdetini beklemek ve gidip ona demek ki siz kızınızı Behlûl’e veriyorsunuz; pek güzel, fakat o işte hemen bir seneden beri karınızın aşığıdır!..”

Bihter tane tane, yavaş yavaş, tam bir sükûn ile gayet tabîî bir şey söylercesine fütursuz, annesinin gözlerinden ayrılmayan gözlerinde gittikçe teeyyüd eden vahşi bir tebessümle devam ediyordu. Firdevs Hanım’ın dudaklarında bir tezyif ve istihkar handesi belirliyordu, kızını devam etmekten men eder bir hareketle doğrularak dişlerinin arasından “Utanmaz!..” dedi. O zaman Bihter devam ederek ilave etti:

“Kocamın yüzüme atılmasına mâni olarak diyeceğim ki ‘yok, ne için hiddet ediyorsunuz? Karınızın Firdevs Hanım’ın kızı olduğuna vâkıftınız, teessûf olunur ki onun yanında bir de Behlûl bulundu. Bu kadına teşekkür ediniz ki bugün size gelip: Kızınızı bu adama vermeyiniz ve bu kadını, annesiyle, hususıyla annesiyle beraber evinizden kovunuz, diyor.”

Bihter sustu, anne ile kız bu defa bütün yırtıcılıklarıyla bakıyorlardı, müziç, yarım dakikalık bir sükût ile göğüsleri şişkin

durdular; Firdevs Hanım'ın kilitlenmiş zannolunan dişlerinin arasından boğuk bir kelime daha çıktı: “Terbiyesiz!..”

Bihter derhal cevap verdi: “Yok, aksine!... Sizden alınan terbiyeyi inkâr etmiyorum zannederim. Hususıyla size yeni bir şey öğretmiş de olmuyorum. Ne Firdevs Hanım'ın kızı olduğumu, ne de Behlûl'le aramızda bir münasebet bulunduğunu bilmez değildiniz. İtiraf ediniz ki bu izdivacı bir parça da, hatta tamamıyla, o münasebeti bildiğiniz için icat ettiniz. İster misiniz, artık musâlaha akdedelim? Mademki benden sonra, Adnan Bey sizi almayacak...”

Firdevs Hanım hiddetinden boğuluyor gibiydi, haykırdı: “Bihter!..”

Bihter elini uzattı:

“Hizmetçilere duyurmak hiç hoş bir şey değil. İsterseniz sizinle anne kız meseleyi halledelim. Bakınız size ne şartlar teklif ediyorum: Behlûl buradan gidecek;” –acı bir feragat mânasıyla başını sallayarak tekrar etti– “evet, buradan gidecek, bir daha avdet etmemek üzere, siz bunu iki kelime ile yaparsınız. İzdivaç! Aslında bir oyuncaktı, tahta parçalarından yapılmış bir şey; parmağınızın ucuyla dokunsanız...”

Firdevs Hanım, “Lakin yanılıyorsun,” dedi, “onlar birbirini seviyorlar, bu izdivacı bozmak hiç kolay değil.”

Bihter sesinin bütün sertliğiyle cevap verdi:

“Kolay olmasa bile, mademki birbirini seviyorlar, hususıyla bunun için bu izdivacı bozmak lazım geliyor...”

Sonra birden bütün yeisinin, ıztırabının taşıveren hamlesiyle bu defa o haykırarak:

“Lakin, yarabbi! Anlasanıza, ölüyorum. Onların gözümün önünde seviştiklerinden, gözümün önünde... Ben işkenceler içinde kıvranırken, onların saadetlerinden ölüyorum...”

Bu, zapt olunamamış bir feryat idi, bu feryattan sonra bütün kuvvetleri söndü, artık ketm olunmaya kuvvet bulunamayan bir feveran ile annesinin dizlerine atıldı ve hüngür hüngür, bu müthiş azapta birinci defa olarak bol bol, ağladı, ağladı...

Pazar sabahı, Firdevs Hanım, ne yapacağına karar vermeksizin Bülent'i aldatarak Ada'ya gönderiyordu. Bülent'e küçük zarf verilirken yalnız, “Kimse görmeden Behlûl'ün kendisine!” denilmiş idi. O da iskele başında Behlûl'e tesadûf edince onu çekmiş, tâ تنها bir köşeye kadar götürerek yavaşça, küçük zarfı eline sıkıştırmış idi.

En evvel Behlül'de bir isyan hissi uyanmıştı. O zamana kadar münasebetlerinden hiçbirinde bu kadar ısrar görmemişti. Demek Bihter o asılıcı, usandırıcı kadınlardan biri idi ki onlarla dost olarak münasebet kesilemez. Mademki bu kadın kendisiyle uğraşmak, beraber geçirilen muaşaka saatlerini birer intikam silahı hükmünde istimal ederek izdivacının önüne çıkmak istiyordu, Behlül derûnî bir hitap ile “Öyle mi istiyorsun? Pekâlâ öyle olsun!” diyordu. Bülent'in yanında kayıtsız kalabilmek için onun gevezeliklerine, cevap vererek kendi kendine kararlar alıyordu: Nihal'e bir yalan uyduracaktı, doğru oraya gidecek ve Firdevs Hanım'ın yanına çıkarak, “Her şeyi itiraf etti, öyle mi?” diyecekti; “Bende de size itiraf olunacak bir hakikat var: Behlül Nihal'i seviyor, hatta Nihal de Behlül'ü seviyor ve o kadar sevişiyorlar ki onları hiçbir kuvvet ayıramayacak.”

Bu kararların arasında hafî bir korku onu titretiyordu. Bihter şimdi onun nazarında her şeye muktedir bir kadın hırçınlığıyla temessül ediyordu. Bihter, annesine gidip o günahı itiraf eden bu kadın, tehdidini icra ederek, Nihal'e de gidebilir; ona da hakikati söyleyebilirdi.

O zaman?

Bu heyecan ile eve avdet ederse kendisini idare edememekten, Nihal'e söylenecek yalanı söyleyememekten korktu. İstanbul'a inilebilecek zamana kadar olan saatleri ondan uzaklarda geçirmek istedi. O zaman hatırına bir fikir geldi: “Bülent seninle bir seyrân yapalım, ister misin?” dedi. Kolunu uzatarak bütün Ada'yı ihata eden bir daire tersim ediyordu.

Bülent ilk önce muvafakat etti, sonra karnını göstererek, “Lakin Bülent'in karnı aç!” dedi. O zaman Behlül ona nevaleler aldı, küçük bir sahra ziyafeti tedarik etti, bir arabaya bindiler. Behlül kendisine o kadar emin idi ki bu seyrandan her müşkili tesviye edecek bir çare ile avdet edeceğine kanaat ediyordu. Arabada mahir suallerle Bülent'i istintak etti. Vesileler bularak Bülent'i Bihter'e dair söz söylemeye davet ediyordu.

Bu tezkere verilirken Firdevs Hanım'la beraber miydi? Bülent Ada'ya gelmek üzere yalıdan çıkarken onu görmüş müydü? Nihal için bir şey söylememiş miydi? Bu sualleri maharetle Bülent'in gevezeliklerinin arasına serpiyor, sonra alınan cevaplardan Bihter'in halini anlamak istiyordu.

Bu istintak neticesinde Bihter âsûde, itidaline malik olarak temessül ediyordu. Behlûl kendi kendine “Belki itilaf mümkün!” diyordu. Birden arabayı tevkif ettirdi: “Burada duralım!” dedi. Burası dün gece Nihal’le beraber durdukları yerdi. Arabadan atladılar. Bülent’e “Ben aç değilim!” dedi. Boğazında onu tıkayan bir şey vardı.

Dün gece, burada nasıl mesut idi. Nihal’i yanında hissettikçe bütün hayatının o beyhude hatıralarına nasıl bir nefret ve istikrah fırlatıyordu! Bugün ufuk bulanmış idi, dün gecenin o incilası bugün solgun bir iğbirar sisi bırakarak uçmuş; uzak bir rüya hatırası olmuştu. Kendi kendisine, şimdi onu istila eden derin bir füturdan silkinmek isteyerek “Hayır,” diyordu; “bir rüya değil, bütün ötekiler rüya, Bihter rüya, ve fena bir rüya idi, asıl Nihal bir hakikat, hayatımda yegâne bir hakikat!..”

Demek Nihal’i seviyordu; on sekiz yaşında, henüz mektepten çıkmış bir çocuğun, pencerede görülmüş bir hayal için bütün mevcudiyetine hükmeden zaafıyla, o da Nihal’i, bu çocuğu seviyordu? Daha dün bu, gülünecek bir latife iken demek bugün hayatına hükmeden bir hakikat olmuş idi?

Evet, yalnız bu saf ve taze sevda doğru idi; bütün evvelkiler birer yalan, hain birer yalandı. Bu sevda, ona on sekiz yaşını, mektep çocukluğunu, o safvet hayatının beceriksizliklerini iade etmiş idi. Dün gece onun dizlerinin dibinde yaşayan beş on dakika hayatının en temiz, en güzide bir zamanıydı, onun küçük ellerine dokunurken ruhunun en pakize derinliklerinde henüz yaşamaya başlayamamış bir şiir hayatı dirilmiş idi.

Şimdi önüne geçmek isteyen bu mâniayı kıracak, Bihter’i çiğneyerek Nihal’e gidecekti. Lakin bu kadın isterse Behlûl’ü mahvedebilirdi. Onunla bir itilafın husulüne çalışmalıydı. İcab ederse ona yalvaracak, ellerine sarılacak “Ne lüzumu var?” diyecek, “ne için bir fena kadın oluyorsunuz? Benden intikam almak için Nihal’i öldüreceksiniz!..”

Buna karar verdi; evet, yalvaracak, icab ederse bu kadının dizlerine kapanarak, ellerine sarılarak, bütün o muazzaz muaşaka saatleri hürmetine dost kalabilmek için yalvaracaktı. Bu karardan sonra bir hiffet duydu. Bülent’e “Haydi!” dedi. Ona en müşkil oyunları oynamak için en küçük bir karar kifayet ederdi. Nihal’e oyununu oynadıktan sonra yolda, o iki saatlik vapur seferinde de kendisine karşı, tesadüf olunan dostlara karşı oyununu oyna-

mak lazım geliyordu ve ara sıra, şuh bir muhavere arasında bugün Ada'dan mufarakatı sebebini tahattur ettikçe bu kadar kayıtsız gülebildiğine şaşıyordu. Kendi kendisine, “Tebrik ederim, Behlül! Sen metîn bir adamsın!” diyordu. Bihter’e de aynı metaneti gösterecekti; fakat Köprü’de Boğaziçi iskelelerine doğru yürürken birden durdu. Buraya kadar bir an evvel gidip Bihter’i görmek, saadetini tehdit eden tehlikeyi bir saat evvel izale etmek için sabırsızlanıyordu; burada o müşkil muhavere dakikasıdan korktu, onu mümkün mertebe uzaklandırmak istedi. Beyoğlu’na çıkacak, bir araba tutacak, uzun bir seyran yapacaktı. Oraya son vapurla gidecekti; ve o müşkil muhavere, yine odasında, henüz düne ait hatıraların henüz sıcak nefeslerinin arasında cereyan edecekti, bir fırsat dakikası bularak ona yine eski istirahat sadasıyla, tâ aşklarının ilk mestlik devresine ait sesiyle, “Bu gece, odamda!..” diyecekti. Ve emin idi, o yine gelecekti, geldikten sonra da, gözyaşlarının içinde aşkını feda edecekti.

Nihal bir cenkten çıkmışçasına yorgun, bu fütursuzluk mudhikesini oynamak için son kuvvetini sarf ettikten sonra sanki kemikleri kırılmış, odasına girer girmez kapısını kilitledi. Artık akşam olmuştu. Behlül muhakkak gelmeyecekti. Demek bu korku bir çocukluktan ibaretti. Bunu nasıl farz edebilmiş idi? Kendi kendisine gülmeye çalışıyordu. Bu meseleyi düşünmemek için penceresini açarken adeta yüksek sesle, “Biçare Beşir!” dedi.

Böylece düşüncelerini Beşir’e sevk etmek istiyordu.

Hava tamamıyla örtülüydü, başının üstünde siyah kümelerle birbirinin üstüne yığılan bulutlar vardı. Şüphesiz yağmur yağacaktı. Nihal hemen oraya, penceresinin kenarına dirseğini dayayarak oturdu. Derin bir gulgule ile uzaklarda gök gürldüyor, tek tük iri iri damlalar ağaçların tozlarla örtülü yapraklarına damlıyordu. Onun da başında böyle küme küme yığılan bulutlar ve tâ uzaklarda, beyninin derinliklerinde güröldeyen uğultular vardı. Sonra bulutların arasında seri, seyyal, mai bir şule ile şimşekler tutuşurken o da bir raşe ile sarsılarak, beyninin içinde tutuşup sönüveren şimşeklerle, “Gelmeyecek!” diyordu. Ve tekrar Beşir’i düşünmek istiyordu. Artık Beşir’in öleceğine bugün kanaat hasıl etmişti. Fakat kendi kendisini, Beşir’i düşünmemekten, ona tamamıyla acıyamamaktan muaheze ediyordu. Ne için ağlamıyordu?

Gözlerini açarak şimdi bağçeye, daha sık, daha bol düşen o iri yağmur tanelerine bakıyordu. Bunlardan pencerenin güneşten kaplanmış tahtalarına düşenler vardı. Elini uzattı, sıcak temaslarıyla bu sıcak yağmur damlaları eline dökülüyordu. Yukarıda, gittikçe kararan semanın üzerinde is renginde bulutlar teâkub ediyor, ara sıra derinden, daha sonra pek yakından, hemen, başının üstünden gök gürültüleri çatlayarak yağmur daha mebzul bir cereyanla dökülüyordu. Hava ratib, ve yağmurun ilk sıcaklığından sonra biraz serin idi. Bu defa maiden ziyade kırmızı bir alevle siyah bulutlar yırtıldı; o zaman yağmur, artık ince ve sık bir mebzuliyetle, bağçenin kumlarını şişirerek, ağaçları yıkayarak düştü, düştü. Artık

Nihal'in gözlerinin önünde siyah bir duvar çekiliyor gibiydi. Gece oluyordu.

Elini çekmiş idi, mendiliyle kuruluyordu. Ve böyle, uzun uzun elini kurularken düşünüyordu ki artık bundan sonra Behlül gelemezdi. Ne kadar bahtiyar idi. Hemen yarın sabahleyin Ada'ya, beyaz odasına koşacaktı. Behlül de oraya gelecekti, ihtimal kendisinden evvel gelmiş olacaktı.

Birden bir ses, babasının sesinden başka bir erkek sesi işitti, sofada Firdevs Hanım'ın yanında sanki birisi vardı, nefes alamadı. Behlül müydü? Biraz pencereden çekilerek dinliyordu, sonra bir ses daha işitti: İnce bir kadın sesi. O zaman tahattur etti: Bu gece için Peyker'le kocasının geleceklerinden bahs olunmuştu.

Sofada gülüşölüyordu. Bütün seslerin üstünde Firdevs Hanım'ın küçük kahkahaları tayaran ediyordu. Nihal kendi kendisine, "İslanmış olacaklar!" diyordu. Sonra bu kahkahalara kızdı. Beşir aşağıda ölmeye mahkûm iken onlar gülüyorlardı.

Kalbinde bir ukde ile tekrar uzun uzun yağmuru seyretti. Yağmur gittikçe inceleşiyor; semada, hemen örtölmek üzere, parça parça mailikler görölüyordu. Birden bu siyah bulutlar yırtıldı, parça parça koptu, artık yağmıyordu; bulut parçaları, aralarında gittikçe genişleyen mailikler, fakat gece mukaddemelerine mahsus esmer mailikler bırakarak yekdiğerinden uzaklanıyor; sonra hepsi birden harekete gelerek, birbirinin arkasından, kanatları gergin, acib, iri kuş alaylarını andırarak, uçuyorlardı. Nihal, dalgın, bunlara bakıyordu. Bir aralık sema temizlenmiş göröndü, sonra birden esmerliğine sanki bir tabaka gölge daha düştü; ve dakikalar geçtikçe bu gölge tabakaları, daha seri, daha koyu, sıklaşıyordu. Artık gece idi.

Nihal kendi kendisine, derin bir inşirah nefesi ile tekrar etti: Gelmeyecek. Evet, gelmeyecekti. Karanlık odası ona pek kasvetli göröndü. Artık bu odanın yalnızlığından kaçmak istedi. Dışarda hâlâ gülüşölüyorlardı. Demin onu kızdıran bu kahkahalar şimdi, tersine, onu cezbediyordu. O da gülecekti. Ayağa kalkmak istedi; fakat onda bütün azasını gevşeten, en küçük bir hareketten üşendiren azim bir keselan vardı. Bu yağmur, bu ilk önce sıcak sonra serin ratib hava, şimdi bağçeye yığılıyor zannolunan karanlıklar, aşağıda taze ıslak topraklardan yükselen ağır bir rayiha, her şey, onu derin bir uyuşukluk içinde uyutmak istiyordu. Gözleri kapanıyordu,

uzaktan parça parça gelen sesler, bir uyku içinde kesik kesik, kopuk kopuk, örtölüyordu. Hatta düşünmüyordu...

İçinden, dışarıda kendisini davet edenlere cevap veren bir ses, “Geliyorum!” diyordu. Sonra gözleri kapalı, bu uyuşukluğun içinde, açık sesle, “Gelmeyecek!” diyor, ve kendi sesiyle uyanarak bulanık gözleriyle açık pencereye, karanlık odasına bakıyor, ve bu uyuşukluktan silkinemeyerek, mukavemet edilemez bir kuvvet tekrar gözlerini kapıyordu.

Böyle, uyuyor muydu? Onda, âsabını ezen teessürlerden sonra, uykuya benzeyen uyuşukluklar olurdu ki onu uzun bir hastalık kadar sarartır, zayıflatır, gözlerinin altına mai gölgeler kordu. Böyle ne kadar zaman kaldı?

Kendisine iskemlesinden kalkıyor, odasında yürüyor, mumunu yakarak aynasında saçlarını düzeltiyor, kapısını açarak çıkıyor gibi geliyordu. Artık aydınlık bir yerde idi, etrafta kalabalık vardı, hep gülüşüyorlardı, o da beraber gülüyordu; sonra birden, bir saniyelik vukuf arasında, kendisini, yine iskemlesinde uyuşmuş, karanlık odasında, şimdi üşüten penceresinin yanında bu uykudan silkinemiyor, hissediyordu. O zaman yanında birisinin bulunmasına ihtiyaç duyarak, “Baba!..” demek istiyordu; fakat sanki boğazını sıkıyorlar, ağzını kapıyorlardı.

Birden, “Geldi!” dedi. Ve gözleri, korku ile dolu, karanlığın içinde açıldı. “Geldi!..” Bu ses odanın içinde başka birinden çıkmış gibiydi. Sanki birisi, karanlıkta, soğuk bir nefesle onun yüzüne haykırmış idi: “Geldi!..”

İskemlesinden fırladı. Kendi kendisine, “Evet, geldi, şimdi orada, belki onunla beraber!” diyordu. Bundan emin idi: Behlül gelmiş idi. Karanlıkta, elleriyle araştırarak, bir sairfilmenam yürüyüşüyle kapıya ilerledi.

Bir fırsat dakikasından istifade ederek Bihter annesine, “Eminim ki Nihal’in hepsinden haberi var!” demiş idi. Anne kız, uzun, yekdiğerinden rey istifsar eden sâkit bir nazarla bakışmıştı. Sonra Bihter ilave etmiş idi: “Behlül gelmeyecek...”

Firdevs Hanım kat’i bir sesle, bu meselelerde verilecek hüküm-

lerinin isabetinden emniyetle yalnız: “Gelecek!..” demişti. Ancak bu kadcarkık bir muhavere den sonra Bihter’de bir intizar azabı başladı. Behlül’ün geldiğinden bir an evvel haber almak için olmayacak vesilelerle aşağılarda dolaşıyordu. Eniştesiyle Peyker gelince onların yanında, bir aralık kendisini unutmuş, hatta Feridun’la iskemlelerin arasında bir küçük yarış bile yapmış idi.

Fakat gece oluyordu, Nesrin elinde şem’asıyla sofanın büyük avizesini yakıyordu. Demek Behlül gelmeyecekti, demek bu gece izdivacının son gecesi idi. Eniştesiyle Peyker gittikten sonra, kocasıyla beraber odalarına çekilirken, o kendi odasında kalacak, ve orada hepsini, hepsini itiraf edecekti. Bunu düşündükten sonra birden orada Nihat Bey’in, tuhaf bir hikâyesini dinlerken gülen kocasına baktı, onun bu mütevekkil neşvesinin yanında duramadı, içinden, “Bicâre adam, bu gece kendisini bekleyen şeyden ne kadar uzak!..” diyordu.

Şimdi buradan kaçmak istiyordu. Bir müddet yalnız kalmaya muhtaç idi. Bir aralık bir bahane icat ederek Nihal’in odasına gitmek, onu görmek, ondan bir şey anlamak arzusunu duydu. O, odasında yalnız ne yapıyordu? Buna kuvvet bulamadı. Aşağıya indi. Kendisine işler icat ediyordu. Yemek odasına uğrayarak sofraya nezaret etti, Şayeste’ye fena silinmiş bir tabak için çıkıştı. Sonra Beşir’i tahattur etti. Onun odasında gecikti. Beşir’i istintak etti. O, yatağından çıkmış, oturuyor, kendisini pek iyi buluyordu. Bir aralık Bihter Beşir’le Adaya müteallik görüşmek istedi: “Ada’da üşümüş olacaksın!” dedi. Beşir donuk beyaz gözleriyle ona bakarak hiçbir cevap vermedi. Beşir’in bu bakışında öyle bir adavet vardı ki Bihter devam etmek istemedi.

Bu katran kokularıyla dolu odada daha ziyade duramadı, bunalıyordu. Onu gittikçe daha ziyade istila eden bir heyecan içinde idi, o itiraf dakikasına kadar böyle hummalar içinde kayıtsız kalmak icab edecekti. Bu ne müthiş işkence idi. Fakat bir kerre itiraf ettikten sonra, o zaman attık müsterih olacaktı.

Beşir’in odasından çıktıktan sonra dihlizi geçti, sofaya çıktı, Adnan Bey’in iş odasına girmek üzere ilerliyordu, Behlül’ün odasının kapısını açık gördü.

Gelmiş miydi?

Ancak bir saniye imtidat eden bir tereddütle durdu. Bu bir saniye içinde, odanın karanlığında bir gölge hareket ediyor zannetti.

Birden döndü. Artık kocasının odasına da girmeyecekti. Şimdi Behlül'le yalnız kalmaktan korkuyordu. Yukarıya çıkmak için merdivene teveccüh ediyordu. Arkasından takib olunduğunu hissetti, tam merdiven başında idi, bir adım daha, artık Behlül kendisini takib edemezdi. Yukarıdan kocasının sesi, Feridun'un kahkahaları işitiliyordu, fakat bu adımı atamadı.

Behlül orada, tâ yanında idi. Başını çevirdi. Behlül yavaş bir sesle, "Niçin benden kaçıyorsunuz?" dedi, "Yalnız bir dakika, ikimizin de selameti için..."

Bihter cevap vermeyerek, bir hareket edemeyerek ona bakıyordu. Behlül ilave etti:

"Nihal'in hepsinden haberi var. Tezkere onun elinde..."

Bihter vahşi bir tebessümle güldü. Hâlâ cevap vermiyordu. O zaman Behlül taşı:

"Lakin siz gülüyorsunuz, bu ikimizi de mahvedebilir. Buna müsaade edemezsiniz."

Behlül tehdit edercesine Bihter'e yaklaşıyordu. "Hususıyla aramızda masum bir kız, bir çocuk var. Bu onu öldürmek için kâfidir. Anlıyor musunuz?"

Bihter hâlâ o vahşi tebessümüyle gülüyordu. Birden, pek yakından, zapt olunamamış bir öksürük işittiler; Beşir'in öksürüğü... Behlül Bihter'in gözlerine bakarak, "Beşir!" dedi, "Beşir burada mı?"

Ve birden anladı. Sapsarı oldu. Demek Nihal inmiş idi? Demek her şeyi anlamış idi? Derin bir keselan ile Bihter'e bakıyordu, sonra âmir bir sesle: "Bu gece geleceksiniz," dedi. Bihter, cevap vermeyerek, merdivene dönüyordu; o dakikada merdivenden, yavaşça, sessiz, gürültüsüz, sanki bir gölge, kayıyor, düşüyor, ve hemen oraya yığılıveriyordu.

Bihter bir dehşet sayhasını zapt edemedi:

"Nihal!"

Behlül koştu, Nihal orada, ayaklarının altında, gerilmiş âsabıyla, kilitlenmiş çenesiyle, uzanmış kollarıyla, dimdik, bir ölü sarılığıyla yatıyordu. Behlül diz çöktü, Nihal'in başını kaldırmak istedi. Bu baş kıvrılmıyordu, Nihal'in dudakları kısılmış, bütün saçlarının dibi bol bir terle ıslanmıştı. Behlül çıldırmışçasına, "Öldürdük, biz öldürdük," diyor, sonra Bihter'e bakarak ilave ediyordu:

"Anlıyor musunuz? Biz, ikimiz..."

Bir korku buhranı içinde bağırdı:

“Koşunuz, Nihal, Nihal bayıldı...”

Şimdi hep koşuyorlardı. Herkesten evvel Adnan Bey, anlamayarak merdivenlerden atılmış idi. Sonra Nihal'i, orada, başı Behlül'ün kolunda, merdivene uzanmış görünce anladı. Bütün vücudu titriyordu, eğildi? Nihal'i kucağına aldı. Boğuk bir sesle Nihal'in yüzüne eğilerek, bu açılmayan gözlere rica edercesine, “Nihal! Nihal! Bana baksana! Nihal!” diyordu. Şimdi herkes orada idi, Peyker, Bihter'den soruyordu: “Ne oldu? Nasıl oldu?” diyordu; Bihter merdivenin kenarına dayanmış, hareketsiz, bu etrafında cereyan eden şeylerden habersiz, donuk gözlerle bakıyordu.

Adnan Bey Nihal'i bir çocuk hiffetiyle kaldırdı, merdivenden çıkarıyordu. Babasının kucağında, böyle, çıkarken, Nihal geniş bir nefes aldı, ve gözlerini açarak babasına uzun bir nazarla baktı, sonra bu nazarla ifade edilmek istenen şeyler söylenerek, gözleri tekrar kapandı.

Sofadan geçerken Firdevs Hanım, yerinden kımıldanamayarak, telaşlı bir sesle soruyordu: “Ne oldu, rica ederim? Nihal mi düştü?”

Behlül takib ediyordu. Nihat Bey hizmet arz ederek, “Bir tabib bulmak icab ederse?” diyordu. Nihal'in odasının kapısında Adnan Bey arkasından gelenlere eliyle rica etti. Kimsenin girmesine muvafakat etmek istemedi. Kendisi tedavi edecekti.

Nihal'in buna benzer baygınlıklarını tahattur ediyordu; beş yaşına kadar iki kere şedid, bir kere hafif baygınlıklar gelmiş idi; ondan sonra, uzun fasıllarla Nihal'de bunu andıracak asabî haller eksik değildi. Bu defa biraz şedid görünüyordu, fakat biraz kolonya ile...

Adnan Bey Nihal'i yatağında soyarken kendisini dinlemeyerek giren Behlül'e, Peyker'e bu izahatı veriyordu. Nihal gözlerini bir kere daha açarak etrafındakilere baktı. Adnan Bey etrafa rica ederek, “Yalnız kalsak daha iyi olacak,” dedi.

Peyker çıktı, Behlül kalmak istiyordu, Adnan Bey ısrar etti: “Hayır, hayır, kimseyi istemem,” diyordu; “göreceksiniz ki yarım saat sonra Nihal yatağından kalkacak.” –Sonra Şayeste'ye de izin verdi– “Nesrin kalsın...” diyordu.

Adnan Bey'in kalbinde birden bir şüphe uyanmış idi. Nihal'in o gün Ada'dan birdenbire avdetini Nihal için pek tabii bir çocukluk olmak üzere telakki etmiş iken Nihal'i Bihter'le Behlül'ün ayakları altında serilmiş görünce kendi kendisine: “Bir şey var!” demiş idi. Bu şüphe mübhem, ve o şeyin nevi, mahiyeti düşünülmezsizin

peyda olmuş bir histen ibaretti. Sonra, bütün bu kargaşalık arasında, bilinemez nasıl bir hisle, gözteri Bihter'i aramıştı. Bihter ne için orada değildi? Neden herkesle beraber, ve herkesten ziyade o telaş etmiyordu?

Nihal'in bileklerini oğuştururken kendi kendisine bunu soruyordu. Sonra, birden ellerinin içinde Nihal'in bileklerini o kadar zayıf, terden şakaklarına yapışan sarı saçlarının altında simasını o kadar süzük ve solgun buluyordu ki, ihtimal bu çocuğu kendi saadetine, hep kendisini düşünmesine feda etmiş olmaktan mütevellit bir azap ile kalbi kıvranıyordu.

Nesrin'le yalnız kaldıktan sonra bir müddet bir şey soramamıştı, onu tevkif etmekten maksadı Ada'dan nasıl olup da avdet ettiklerine dair istizahatta bulunmaktı. Bir aralık Nesrin'e "Kapıyı kapar mısın?" dedi. Sonra, kapı kapanınca, cesaret edemedi. Nihal'e bakıyordu.

Nihal şimdi baygın olmaktan ziyade rahat, derin bir uykuda görünüyordu, elleri kolları gevşemiş idi, uzun uzun, muntazam nefeslerle göğsü kalkıp iniyordu. Onu şimdi bu çocuğun yanında ağlamaya sevk eden bir his vardı. Birden bütün haksızlıkları birer birer, insafsız bir muaheze mânasıyla gözlerinin önünden geçiyordu. İtiraf ediyordu ki bu izdivaç bir hata, müthiş, ihtimal tamir edilemeyecek bir hata idi. Evet, bu nasıl tamir olunabilirdi? Bir gün belki, bu hatanın kurbanı, bu mini mini Nihal, bu bir nefesle sönmürecektik kadar nahif çiçek, böyle birden, artık bir daha başını kaldırmamak üzere düşüvermez miydi?

Sanki bu hatanın affı temennisiyle eğildi; Nihal'in çenesine, o biraz keçi çenesini andıran zarif sivri çenesine dudaklarını uzattı.

Odanın kapısı gıcırdadı. Giren kimdi? Belki Bihter'di. Başını kaldırıp bakmaya, onu görmeye cesaret edemiyordu. Nihal'in, sıcak, çok güneş altında kalmış bir çiçek nefesine benzeyen, rayıhasını teneffüste gecikiyordu. Kapı tekrar açıldı, kapandı, birisinin oda-da bulunduğunu fark etti, Adnan Bey o zaman başını kaldırdı ve yataklığın ayak ucunda Beşir'i gördü.

Beşir orada, dirilmiş bir heyula heyetinde duruyor; ve kavrulmuş dudakları titreyerek, beyazları donmuş gözlerinde vahşi bir hande ile, bütün simasını geren derin bir ızdırapla Nihal'e bakıyordu; sonra gözleri titreyerek Adnan Bey'e dikildi, bir şey söylemek isteyerek dudakları kıpırdandı; daha sonra birden döndü, odanın kapısına

kadar giderek sürmeledi, ve dönerek, söylemeye davet bekleyen gözlerle baktı.

Adnan Bey sordu:

“Ne oluyorsun, Beşir?”

Beşir kuru bir sesle: “Küçük hanımı öldürüyorlar,” dedi; “artık hepsini söyleyeceğim.” Ve yataklığın demirine dayanarak, gözleri Adnan Bey’in gözlerinden kaçınarak, başladı. O hepsini biliyordu, kaç geceler soğuklarda, yağmurların altında, karanlık köşelerde gizlenerek, sofanın şehnişininde saatlerle onları bekleyerek, yorulmaz bir tecessüsle takib etmiş idi.

Söylemeye, kendisini kemiren bu sırrı haber vermeye kuvvet bulamamış idi. Beşir anlatırken, perişan bir tarzda bütün gördüklerini, bildiklerini böyle dökerken ikide birde, “Size neden haber vermedim?” diyor, sonra bu sualine cevap veremeyerek: “Haberiniz olsaydı belki böyle olmazdı,” mütalaasıyla Adnan Bey’in yüzüne bakıyordu.

Adnan Bey sapsarı, bir hareket edemeyerek, bir kelime söyleyemeyerek, kulaklarının içinde işittiklerini bir kargaşalık buhranına boğan uğultularla, gözlerini Beşir’den ayırmayarak dinliyordu. Beşir bugün Ada’dan avdeti naklediyordu: “Bülent Bey geldi, Behlül Bey İstanbul’a indi,” diyordu, sonra malûmatına burada bir vukuf fasılası açarak son vakaya atlıyordu.

O bugün bir şeye, bir büyük vakaya muntazırdı; bu vakayı, odasında, yarı giyinmiş, yatağının kenarında mev’ud bir şey beklercesine beklemiş idi. Beşir bitirdikten sonra, bütün kuvvetleri birden sönerek, oraya, Nihal’in yatağının kenarına çöktü ve iki elleriyle yüzünü kapayarak hüngür hüngür ağlamaya başladı.

Adnan Bey başının üstünde bir dünya parçalanmışçasına, ezilmiş gibi, hâlâ gözlerini Beşir’den ayırmayarak duruyordu; sonra birden taştan çılgın bir tehevvrle, bir şeyler kırmak, bir şeyler öldürmek isteyen bir feveran ile kalktı,

Ne yapacağını bilmiyordu, odanın içinde dönüyordu. Bihter! Bihter! Ona Bihter lazımdı; kollarından tutacak, Bihter’i kıracaktı. Aralık kapısına koştu.

Bihter bu hiç beklenmeyen vakadan sonra, kollarında Nihal'i çıkaran kocasını takib edemeyerek, orada, bir hareket etmeksizin donmuşçasına kalmış idi. Şaşkın gözlerle etrafına bakarak kendisini oradan ayıracak bir başka vakaya intizar ediyordu.

İşte şimdi bütün tasavvur edilen neticelerden başka bir neticenin karşısında idi. O kâğıt, Nihal'e her şeyi haber verecek olan o iki satır, onun elinde idi; sonra, yavaşça, merdivenlerden inerek buradan onları iştmiş, hepsini öğrenmiş idi. Şüphesiz, şimdi, babasına söylüyordu; babasının boynuna sarılarak, hıçkırıklar içinde, "Baba! Sizin bana koca yapmak istediğiniz adam Bihter'in âşığı imiş!.." diyecekti. O zaman Adnan Bey, çıldırarak, onu, onların hepsini kollarından tutarak atacaktı.

Kocasına gidip o hakikati itiraf etmek için kendisinde kuvvet bulan bu kadın hakikatin bu suretle meydana çıkmış olmasına karşı titriyordu. Demek buradan, böyle, mülevves bir âlûfte zilletiyle atılacaktı; ve iki gün içinde bu vaka bütün halka yayılacak, bu memleketin havasında, etrafında handeler serperek, çalkanacaktı. O zaman, Bihter için Firdevs Hanım'ın hayatı başlayacaktı. Etraftan kendisine gülümseyerek bakmak için salahiyet bulan gözler açılacak, yalının şehnişinine mektuplar atılacak, ve...

Bütün vücudundan buzlar akıtan bir raşe ile titriyordu.

...Ve bunları kabul etmek lazım gelecekti. Bunları rededemeyecekti. Ne selahiyetle? Firdevs Hanım'ın kızı değil miydi? Kocasının evinden kovulmamış mıydı? Bu zillet hayatı boynuna dolanmış bir zincir idi ki onu boğuncaya kadar sürüklemek icab ediyordu.

Kollarını uzatarak boğazını sıkmak üzere uzanan bu zinciri atmak istedi. Her şeye, her şeye, hatta ölüme katlanacaktı, yalnız buna değil... Merdivenden birisi iniyordu. Titredi. Belki kocasıydı. Hayır, bu Behlül'dü, ve onun karşısında durdu. Ona perişan, mecnun gözlerle bakıyordu. Birden boğuk bir sesle, "Ben gidiyorum!" dedi.

Tehlikeyi ancak Nihal'in odasından çıkarıldıktan sonra hissetti. Bu vaka ile her şeyin meydana çıkacağını ancak o zaman anlayarak birden karar vermiş idi: Buradan kaçmak!..

Bihter, kilitlenmiş dışlerinin arasından "Alçak!.." dedi, Behlül ona yaklaştı, gözlerini gözlerine sokarak: "Ne için? Siz, yalnız siz sebepsiniz!.." diyordu. "Her şey pek güzel bitmek mümkün iken..."

İkmal edemedi. Bihter bir adım geri atmış idi, Behlül'ün yüzüne bir şey düştü. Bu o kadar ani idi ki Behlül birden anlamadı, sonra

bir hamlede bu kadının üstüne atılmak, onun kollarını kırmak hevesiyle çıldırdı, fakat derhal bulunan bir itidalle geri döndü; ve odasına uğramaya lüzum görmeyerek, Bihter'e son bir kudurmuş nazarla, merdivenlerden atıldı.

İşte o da gidiyordu. Bihter ne yapacaktı? Beşir'in dihlizden çıktığını, merdivenleri yavaş yavaş tırmadığını gördü. Öyle zannetti ki geçerken derin ve vahşi bir lezzetle ona bakıyor. Artık herkeste bu nazarı bulacaktı. Hatta annesinde, hatta hemşiresinde, hatta eniştesinde; hususuyla bu herifin her vakit onun gözlerini inmeye mecbur eden gözlerinde bu nazar ne çirkin mânalar kesbedecekti.

Yaşamak, böyle, bu nazarların altında, yaşamak? Lakin ne için yaşayacaktı? O zaman ölümü düşündü. Evet, ölecekti. Birden aklına bir şey geldi. Kocasının odasında, yataklığın yanında, küçük dolabın çekmecesinde, sade kaplı kabzasıyla bir zarif oyuncağa benzeyen bir şey vardı ki onun küçücük ağzını şuraya, işte kalbinin elim bir ceriha ile sızlayan şu noktasına koysa ve ancak bir saniyelik bir metanetle, yalnız küçük bir tazyik ile dokunsa, her şey, her şey bitecekti. Ve o zaman yaşayan sefil bir mahlûk için dirîğ edilen merhamet bir ölü için dirîğ olunmayacaktı. Bu fikir ona bütün kuvvetlerini iade etmiş oldu. Yürüdü, merdiveni çıktı. Sofada, köşede, Firdevs Hanım'ın etrafında eniştesiyle Peyker'i gördü. Üç baş birbirine sokulmuş idi. Onu görünce başlarını kaldırarak baktılar. Tevakkuf etmeden geçti.

Dihlizin önünde Emma halının üstüne oturmuş Feridun'a kibritle bir oyun yapıyordu. Çocuk kollarını uzatarak, "Teyze!.." dedi. Kenarda Şayeste ile Nesrin, duvara dayanmış, görüşüyorlardı. O geçerken vaziyetlerini tebdil etmediler. Arkasından onu gülen gözlerle takib ediyorlar zannetti. Nihal'in odasının önünde bir lahza tevakkuf eder gibi oldu: Ya buraya girse? Belki henüz hiçbir şey meydana çıkmamıştı...

O anda bu riya fikrine karşı bir nefret duydu. Artık riya yetişmemiş miydi? İki adım daha attı ve kocasının odasına girdi. Küçük dolaba koştu, çekmecesini çekti. İşte orada idi. Aldı, ve onu eline alırken düşündü ki ihtimal şimdi kocası da gelecek, onu arayacaktı. Bu, pek mümkündü. Lakin mademki ortada öldürülecek bir müttehim var, –bunu düşünürken vahşi bir tebessümle gülüyordu– bu vazifeyi o, kendisi ifa edecekti.

Odasına girerek aralık kapısını sürmeledi. Kaç kereler kocasının hukukuna karşı böyle kapanan bu kapı işte nihayet onun intikam hakkına karşı da kapanıyordu.

Kendisini odasında, elinde o zarif bir oyuncağa benzeyen şeyle, yapıyınız, karanlıkta bulunca titredi. Bütün kuvvetleri birden söndü. Sahih, bunu yapacak mıydı? Böyle genç, güzel, henüz yaşamaya vakit bulmaksızın...

En evvel mumunu yakmak istedi. Herhalde karanlıkta ölmeyecekti. Kendisini bir defa daha görmeksizin ölmek... Demek öldükten sonra artık her şey bitecekti, o da, kendisi de bitecekti, artık bir daha yaşamamak üzere? Karanlık, bitmez tükenmez bir karanlık içinde ebedî bir gölge olacaktı?

Elinden silahı bırakmayarak sol eliyle kibrit kutusunu arıyordu; birden aralık kapısının, bir dakika evvel sürmelenen bu kapının gıcırdadığını, birisinin onu açmak istediğini işitti; ve birden dizlerini gevşeten bir kesiklik ile bulunduğu yerde duramayarak gözleri karanlıkta, hâlâ, gittikçe şiddet kesbeden bir gıcırtyla sarsılan kapıya dikilmiş bakıyor, ve elinde sedef kaplı kabzayı sıkıyordu.

Bu kapı karanlıkta kudurmuş bir intikam hırsı ile gıcırdayan yırtıcı, parçalayıcı, bir ağız idi ki ona vahşi bir hande ile sırtan dişlerini gösteriyor gibiydi; gözleri oraya dikilmiş, beyni donmuş, titriyordu. Bu bir korkunç rüya mıydı?

Sonra, bir saniye içinde bütün hakikat nazarında seri levhalarla deveran ederek tecelli ediyordu. Ve o zaman gittikçe kilitlenen parmaklarının arasında sedef kabzayı daha ziyade sıkıyordu, o kadar ki avucunun acıdığını hissediyordu. Bunu ne için sıkıyordu? Bu menhus şeyi ne için kaldırıp o dişleri gıcırdayan müthiş ağzın önüne atıyordu? Onu, sahih, kendisini öldürmek maksadıyla mı gidip almıştı?

Şimdi o eline yapışmış, dişleriyle oraya kilitlenmiş bir canavar idi; onu silkip atamıyordu. Şimdi o, bu canavarın mahkûmu idi; sanki kendi iradetine haricinde bir kuvvetle bu küçük zarif oyuncağın siyah ağzı kıvrılıyor, kıvrılıyor, ona çevrilmek istiyordu. Ve artık kapı sarsılıyordu; örtülü, müthiş fırtınalar saklayan bulutlar altında bir sesle kocası ona, "Açınız diyorum! Lakin neden açmıyorsunuz?" diyordu.

Demek o ne bu kapıyı açmaya, ne bu sese cevap vermeye, ne bu adamın karşısına çıkmaya kuvvet bulamıyordu? Demek böyle

zelil, sefil ve müstahkar titriyordu; hatta kaçamayarak, hatta yalan söyleyemeyerek, hatta “Sizi aldatıyorlar!” demeye kuvvet bulamayarak ve elinde hep o küçük zarif oyuncağın siyah ağzı kıvrılıyor, kıvrılıyor, ona çevrilmek, karanlıkta onu bulmak istiyordu.

Şimdi o ses, sarsılan kapının arasından, adeta yalvararak, “Bihter!” diyordu, “Açınız, rica ederim. Anlamıyor musunuz? Rica ediyorum...”

O karanlıkta bir adım atmıştı; dişlerini sıkıyordu, ve odanın o yığın yığın zulmetlerine gülen asabî, geniş bir hande ile sanki çehresi yırtılıyordu; birden titreyen dizlerine bir şey, bir alçak sandalye, dokundu; ayaklarının önünde onu yürümekten men eden bir duvar yükseldi. Oh!... Açamayacaktı, o adamın karşısına çıkamayacaktı; ve elinde hep o küçük zarif oyuncağın siyah ağzı kıvrılıyor, kıvrılıyor, ona çevrilmek, karanlıkta onu bulmak istiyor ve ikna eden bir sesle “Evet, güzel, genç, nefis kadın, senin için yapılacak yalnız bu var!” diyordu.

Kendisini aldatmak isteyen bu hain şeyi silkip atacaktı, ölmeyecekti; bu güzel, genç, nefis kadın yaşayacaktı; sonra birden, artık kırılmaya müheyya, çatırdayan kapının karşısında, bileğinin mukavemetine bir keselan geldi, sanki onu bir kuvvet bükte, mağlup etti, nihayet o siyah ağız kıvrıldı, kıvrıldı, bir yılan hıyanetiyle, karanlıkta, o elîm aşk cerihasıyla sızlayan noktayı buldu.

Nihal ancak üç gün odasında hasta kalmıştı, fakat üç aydan beri nekahet hali devam ediyordu.

Babasına tabipler “Burada kalmayınız, kızınıza Ada’nın mebzul güneşleri, sık çamları altında uzun seyrânlar yaptırınız!” demişlerdi, ve üç aydan beri Ada’da, ihtiyar halanın tek atlı arabasında sabah akşam baba ile kızı tesadûf olunuyordu.

Biri daha ihtiyar, diğeri daha çocuk olmuş gibiydiler; onların pek az görüşerek, fakat birbirine pek çok sokularak arabada yan yana bir duruşları, çamlıkta biri ötekinin koluna asılarak bir yürüyüşleri vardı ki onlara birbirinden şifa bulan iki hasta halini verirdi.

Baba ile kız arasında ne Behlûl’e, ne Bihter’e dair bir küçük keli-me teati edilmemiş idi. O menhus hatıradan kaçıyorlardı, maziden

son seneleri unutmuş gibiydiler; istikbal için, nadir dakikalarda iki kelime ile, hûlyalar kuruyorlardı:

Adnan Bey ihtiyar mürebbiyeye uzun bir mektup yazmış ve ondan kısa bir cevap almış idi: Mlle de Courton kış ibtidasında gelecekti, Şakire Hanım'la kocası Cemile'lerini gelin ettikten sonra artık o iki taze güvercini yuvalarında rahat bırakarak hayatlarının son senelerini yalıda ikmal edeceklerdi, Bülent mektepte geceleri kalmayacaktı. Yine bağçede uzun koşuşlar olacak, o küçük mutbağın parlak takımları arasında kitaplarda bulunmuş tarifnamelerle tatlılar yapılacaktı.

Hayat yine onlar için müebbet bir bayram olacaktı, mademki artık baba kızına, kız babasına avdet etmişlerdi.

Yalnız Beşir eksikti. Nihal, “Oh!... Biçare Beşir!” der, sonra bu feci hatıradaki tevakkuf etmek istemeyerek ilave ederdi: “Değil mi, baba? Ne kadar güleceğiz, hani ya evvelleri nasıl gülerdik...”

Ve mesut zamanının mesut kahrkahrından birini bulmaya çalışarak, kesik, kuru, içinde bir ızdırıp şehkası, ağlayan bir kahrkaha ile kollarını babasının boynuna dolar, dudaklarını uzatır, tâ çenesinin altından o kılsız noktadan öperdi.

Ağustos nihayetinin bir akşamıydı, baba kız yine seyranlarına çıkmışlardı; artık döneceklerdi, birden Nihal terbiyeleri babasının elinden aldı: “Rica ederim, biraz daha, baba!” dedi, sonra babasına donuk beyaz bir safha şeklinde parlayan ayı göstererek ilave etti: “Bakınız, bize fener çekiyorlar.”

Bunu söylerken dudaklarında bir tebessüm vardı, sonra bu tebessüm elim bir hüsrân mânasıyla dudaklarının üstünde kaldı. Baş biraz öne mütamayıl, gözleri süzgün, artık esmerleşen yolun üstünde bir hatıranın uçan hayalini takib ederek daldı. İşte onlar, mesut nişanlılar, tek atlı arabalarının hafif seyraniyle uçarak, mesut, kalpleri aşklarıyla dolu, başlarının üstünde sevişenler için çekilen bir fenerle, koşuyorlar, koşuyorlardı.

Nihal kamçısıyla atın karnını okşayarak bu mübhem saadet hayaline yetişmek, kendisinden kaçan bu şeyi yakalamak istiyordu. Sonra birdenbire silkinerek artık ümidini, kaybetmişçesine, durdu: “Burada biraz inelim mi?” dedi.

Onunla beraber burada yarım saatlik bir istiğrak içinde neler duymuştu!... Yine deniz uzak bir feşfeşe ile mahrem neşideler söylüyor, yine ay beyaz ziyalarıyla etrafa baygın bir inbisat handesi yayıyordu; Nihal düşünmemek için, görmemek için kalbinde acı bir düğümle, babasının koluna asılıyor, onun omuzuna başını koyuyor ve kendi kendisine, “Artık hep böyle!” diyordu.

Evet, hep böyle; ve bununla mesut olacağına yemin ediyordu. Gözlerini kapayarak o saadet hatırasını, muazzaz bir mevta hatırası hükmünde, tâ kalbinin derinliklerine defnedecek ve babasının koluna asılarak, başını omuzuna koyarak mesut olmak için çalışacaktı. Bunu düşünürken babasını yavaş yavaş çekerek götürüyordu, çekti, çekti, bir de çamlığa, o yeşil sevda âşîyanına, o bir zümrüdün içinde oyulmuş rüyaya avdet etmek istiyordu; sonra çamlığın tâ kenarında durdu; ilerlemekten onu men eden sanki bir el vardı.

Orada durarak bakıyordu; belki onlar içeride idiler o mesut nişanlılar: Behlül’le Nihal... Acı bir tebessümle dudakları titriyordu, birden bunu düşünmemek için nefesine cebretti, zihninden geçen bu şeyin babasını mahzun etmesinden korkuyordu. Artık bundan sonra hayatını babasına medyun değil miydi? Yalnız ona?...

Şimdi bu baba kız yaşamak için birbirine merbut, muhtaç idiler. Bunu tekrar ederken zihninden bir şimşek süratiyle bir korku geçiyordu: Ya ikisinden biri yalnız kalırsa? Sonra bu korkudan kaçmak için babasını çekiyor, “Artık kaçalım!” diyordu ve gözlerini kapayarak, kalbî bir dua ile o korkuya cevap veriyordu:

“Beraber, hep beraber, yaşarken ve ölürken...”

SON

Okuma Kılavuzu

A

A'mâk: derinlik

Acîb: garip, şaşırtıcı

Adavet: düşmanlık

Âfâk: ufuklar

Ahd etmek: yemin etmek

Âhenin: demirden yapılmış, sert, dayanıklı

Akim: verimsiz

Alelûmum: genellikle

Âlem: kâinat, evren

Alenî: açık, ortada

Alpaga: Peru ve Bolivya'da yaşayan alpaka devesinin tüyünden yapılan bir tür parlak ve yumuşak kumaş.

Âlüfte: iffetsiz kadın, fahişe

Âmade: hazır

Anber (amber): Kolay eriyen, balmumu kıvamında, yandığı zaman parlak bir alev çıkaran, güzel kokulu nesne.

Anif: kaba

Ârâmiş: rahat, huzur

Ârizî: sonradan ortaya çıkan, gelip geçici

Asabî: öfkeli, sinirle ilgili

Âsap: sinirler

Âşîyan: yuva, ev

Âsûde: rahat, huzurlu

Âteşîn: ateş gibi

Ateşnâk: ateşli, kızgın

Âtî: gelecek

Atlas: İpekten sık dokunmuş, düz renkli, sert ve parlak kumaş.

Atş: susamışlık, susuzluk

Au Lion d'Or: (Oliondor / Altın Arslan) İstiklal Caddesi'nde ayakkabı mağazası. Osmanlı Rumlarından Stavro Veleço tarafından açıldı. 1882'de Kallavi Sokağı'nın sağ köşesine taşındı ve sattığı ürünlerin arasına kumaşı da kattı. Mağaza'nın 1991'e kadar burada satış yaptığı belirtilir (Selahattin Giz, *Beyoğlu* 1930). Au Lion d'Or, önce Yavala Kardeşler tarafından kurulan kadın ayakkabısı satan bir mağazaydı. Yiannis Veletsos sonra mağazanın adını Oliondor olarak yazdı ve mağazayı Kallavi Sokağı'nın köşesine taşıdı. Mağaza 1950'lere kadar şık hanımlara ayakkabı sattı (Sula Bozıs, *İstanbullu Rumlar*).

Âvâre: başıboş

Âvâze: ses, seda
Avdet: dönüş
Âzâde: hür, serbest
Azamet: büyüklük, yücelik
Azap: ızdırıp, acı
Azîm: büyük, ulu, haşmetli
Azîmet: gitme, gidiş

B

Bâb: kitabın bölümlerinden her biri
Bağa: kaplumbağa kabuğu; bu kabuktan yapılmış eşya
Bâis: sebep
Bakiye: arta kalan
Bârid: soğuk
Batî: yavaş, ağır
Bazar Allemand: İstiklal Caddesi'nde mağaza. Daha sonra bulunduğu mekânda Bazar du Levant adıyla mutfak eşyası satılmıştır.
Bâzîçe: oyuncak
Bâzû: pazu
Bebek Bahçesi: Bahçe-i Bebek Çelebi olarak kayıtlara geçmiş bu hasbahçe, Bebek'e doğru Akıntıburnu'nda başlayan Hasan Halife Bahçesi'nden sonra gelmekteydi. Bağ ve bahçeler geçen yüzyılda koruluklara dönüşmüştür: Arifi Paşa Korusu, Ayşe Sultan Korusu, Valide-i Hıdiv Korusu... Bugünse bahsi geçen korular ve bahçeler büyük ölçüde apartmanlarla dolmuştur.
Bedii: eşi görülmemiş, çok güzel
Behiç: güzel, şen, güler yüzlü
Beis: zarar, sakınca, mahzur
Belig: etkili, güzel ve yerinde söylenmiş söz
Bendler: Suyu depolamak ve akışını kontrol etmek için inşa edilen bir tür baraj olan bentlerin en ünlüleri Belgrad Ormanı içinde bulunur. Halkın mesire alanı olarak da kullandığı dört bentten (Büyük Bent, Ayvat Bendi, Kirazlı Bent, Karanlık Bent) oluşan bölgeye Bentler adı verilir.
Beykoz: Boğaziçi'nin kuzeyinde bulunan, Paşabahçe ile Anadolukavağı arasındaki semt.
Beyn: ara
Beyoğlu: Taksim ile Tünel arasında uzanan İstiklal Caddesi'nin ve onu çevreleyen sokakların oluşturduğu semt. Batılılaşma sürecinin gündelik hayata ilk yansıdığı semt olarak ünlüdür. Dönemin ünlü eğlence yerleri ve mağazaları burada yer alır.
Bidâyet: başlangıç
Bîgâne: yabancı
Bikr: bekâret
Bitap: bitkin, yorgun

Bîzâr: bıkmış, bezmiş

Bonjour: Fransızcada günaydın, merhaba anlamı taşır.

Bon Marché: İstiklal Caddesi'nde mağaza. 1850 yılında inşa edilmiştir. İstiklal ile Tepebaşı Meşrutiyet caddelerini birbirine bağlayan büyük bir mağazadır. Sahipleri Bartoli Kardeşler'dir. İçinde her şeyin satıldığı dükkân İstanbul'da büyük mağazacılığın ilk örneğidir. Mağaza, Pera'nın ünlü ailesi Alleonlar'ın evinin yerine inşa edilmişti. 1896 yılında Pera'nın ünlü konfeksiyon mağazası Karlman Evi'nin mülkiyetine geçer. Bugün yerinde Odakule bulunmaktadır.

Bourget, Paul (Amiens 1852 – Paris 1935): Psikolojik romanlarıyla tanınan, Servet-i Fünun edebiyatçılarını etkilemiş Fransız yazar. Bazı romanları: *l'Irréparable* (1884), *Un Crime d'Amour* (1886), *Le Disciple* (1889) *La Terre Promise* (1892), *Cosmopolis* (1892), *Un Id'ylle Fragique* (1896).

Buhran: bunalım, ruhsal sıkıntı

Burhan: kanıt, delil

Bürkân: yanardağ, volkan

Bürudet: soğukluk

Büyükdere Çayırı: Rumeli yakasında, Kireçburnu-Kefeliköy ile Sarıyer arasında bulunan Büyükdere semtinde yer alan mesire yeri. Sultan Çayırı da denen bu mekân İstanbul'un sevilen mesire alanlarının başında gelirdi. Gravürlerde de yer alan dokuz gövdeli bir çınar da Yedikardeşler Çınarı adıyla ünlüdür. II. Mahmut ve III. Selim'in de sık sık gittiği söylenir. 19. yüzyılda halkın büyük rağbet gösterdiği çayırların başında gelir.

C

Câbecâ: yer yer

Câlib: kendi tarafına çeken, celbeden

Câmid: cansız, donuk

Canfes: Üzerinde desen bulunmayan ancak açıkli koyulu iki renk gibi görünen, ince dokunmuş ipekli kumaş.

Cârî: yürürlükte olan, geçerli

Cebânet: korkaklık

Cebin: korkak

Cehd: çabalama, gayret

Celb: kendine doğru çekme; getirtme, davet

Celî: açık, belli

Cenah: kanat, yan, taraf

Cengiz Han (Temuçin, 1162 – 1227): Moğol İmparatorluğu'nun kurucusu. Güçlü idaresi sayesinde imparatorluğunun sınırları Çin'den Avrupa'ya kadar genişlemiştir.

Cenk: savaş

Ceride: gazete

Ceriha: yara

Cesamet: büyüklük, irilik

Cesim: büyük, geniş, iri

Chopin, Frederic (1810-1849): Polonyalı piyanist ve besteci. Piyano edebiyatının şairi olarak bilinir.

Cidal: kavga, savaş, çekişme

Cihaz: çeyiz

Cimarosa, Domenico (1749-1801): İtalyan besteci. Klasik opera müziğine uygun besteler yapmıştır. 80 civarında opera bestelemiştir. Bunların içinde en ünlüsü *Gizli Evlenme*'dir.

Clementi, Muzio (1752-1832): İtalyan piyanist, besteci, şef. Piyano çalma konusunda yeni teknikler geliştirmiştir.

Concordia: İstiklal Caddesi'nde Mısır Apartmanı'nın yanında, Elhamra Pasajı'nın karşısında yer alan, Konkordiya olarak da anılan tiyatro. Bugün yerinde Saint Antoine Kilisesi vardır. Karşısındaki Palais de Crystal ile Beyoğlu eğlence hayatının en etkili mekânlarından biridir. Binanın yazlık ve kışlık olmak üzere iki ayrı bölümü vardır. Önceleri bir eğlence lokali iken 1871'de tiyatroya dönüştürülmüştür. 1886'da onarım görerek bir tür eğlence merkezi ve konser salonu kimliği kazanmıştır. Zamanla bir tür batakhaneye dönüşen Concordia şehirde huzursuzluk yaratmış 1916'da yıktırılarak yerine St. Antoine Kilisesi yapılmıştır.

Corsage: korsaj, elbisenin beden-bel kısmı

Cürüm: suç, kabahat

Creme Simon: Joseph Simon tarafından 1860 yılında kurulan bir Fransız cilt bakımı markası. Üretimi halen devam etmektedir.

Cür'a: yudum

Czerny, Carl (1791-1857): Avusturyalı piyano öğretmeni ve besteci. Geliştirdiği teknikler 19. yüzyılda piyano eğitimine büyük etki yapmıştır.

Ç

“Çekme elem ü derdini bu dehri fenanın / Var destini bûs eyle heman pîr-i muğanın” Hacı Arif Bey'in (1831-1884) suzinak bestesi.

Çırak etmek: Konaklardaki, haremdeki cariyeleri çeyiz hazırlayıp uygun bir eş bularak evlendirmek, ev bark sahibi yapmak.

Çırçır Suyu: Su kaynaklarıyla ünlü Sarıyer semtinde, Büyükdere'den Bendler'e giden yol üzerinde, çevresi mesire yeri olarak kullanılan su kaynağı. Vadideki Fındık Suyu, Kestane Suyu, Hünkâr Suyu ile birlikte Çırçır Suyu 19. yüzyıldan bu yana İstanbul'un en meşhur eğlence ve dinlenme alanlarından biridir.

Çirkâb: çirkef, kirli su

D

Daire: Alaturka müzikte tempo tutmak için kullanılan içine deri gerilmiş yuvarlak kasnaklı müzik aleti, def'in büyüğü.

Dara: Eski İran kralı (ö. İÖ 330). Keyaniyan sülalesinin dokuzuncu ve son hükümdarıdır. Bölgeyi ele geçirmeye çalışan Makedonya Kralı Büyük İskender’le giriştiği savaşta yenilmiş ve öldürülmüştür.

Daradar: ucu ucuna

Dihliz: üstü kapalı, uzun ve dar geçit, bina içindeki uzun koridor; dehliz

Delâil: deliller, kanıtlar

Delâlet: yol gösterme, işaret

Defîle: rehber, kılavuz

Dem tutmak: Bir çalgıya başka bir çalgı ya da sesle eşlik etmek.

Demir kırkı at: Siyah, beyaz karışık griye yakın renkte at.

Derâğuş: kucak

Dereke: aşağı derece

Derûnî: içe ait, içten

Desîse: hile, entrika

Dimağ: bilinç, akıl, beyin

Direklerarası: 19. yüzyılda İstanbul’un özellikle ramazan ayındaki en önemli eğlence merkezi. Vezneciler ile Şehzadebaşı arasında yer alan Direklerarası, dönemin önemli tiyatro mekânlarının yer aldığı, geleneksel gösteri sanatları icra edildiği ve şehrin ünlü kahvelerinin bulunduğu bir yeri.

Dirîğ: esirgeme, kıyamama

Donizetti, Gaetano (1797-1848): İtalyan besteci. Operalarıyla ünlüdür. *Don Pasquale* ve *Aşk İksiri* en tanınmış eserleridir. II. Mahmut’un davetiyle İstanbul’a gelen ve yeni ordu için kurulan askeri bandoyu otuz yıla yakın bir süre yöneten besteci Donizetti Paşa’nın küçük kardeşidir.

Dönme Dolap: Konaklarda, büyük evlerde harem kısmında bulunan mutfaktan selamlık kısmına yemek geçirmek için kullanılan duvara yerleştirilmiş hareketli bir dolap.

Duhul: girme, dahil olma

Düzgün: Eskiden kadınların ciltlerini gergin ve güzel göstermek için yüzlerine sürdükleri sıvı madde.

E

Efa’il: Belli bir sıraya göre dizilmelerinden arûz vezninin çeşitli kalıpları ortaya çıkan feûlün, fâilün, mütefâilün, müstef’ilün, mefâilün, fâilâtün, müfâaletün, mef’ûlâtü vb. kelimeleri ifâde eden ‘efâil ü tefâil’ söyleyişinde geçen kelime.

Efkâr: fikirler, düşünceler

Efrad: fertler, kişiler

Elim: çok üzücü

Elma kürkü: Devlet büyükleri için tilki postunun yanak parçalarından yapılmış kürk.

Elmastraş: billur, kristal, elmas şeklinde yontulmuş

Emare: belirti

Emraz: marazlar, hastalıklar

Enîn: inleme, inilti
Enîs: dost, arkadaş
Ensice: dokular, dokumalar
Erenköyü: İstanbul'un Anadolu yakasında semt. Osmanlı döneminde geniş bahçeler içinde yer alan köşkleri üst sınıfın sayfiye mekânı olarak kullanmıştır.
Esbâb: sebepler, nedenler
Esîr: Kâinattaki bütün boşlukları doldurduğu farzedilen, görülemeyen ve ağırlığı olmayan cevher.
Esîri: hafif, uçucu
Esvab: elbise
Evzâ: duruşlar, haller

F

Fânus: Bir ışık kaynağının etrafına geçirilen cam mahfaza.
Faraziye: varsayım
Fasıla: ara
Fecr / fecir: Güneş doğmadan önce ortalığın ağarmaya başladığı vakit.
Feragat: vazgeçme
Ferda: yarın, ertesi gün
Ferih: neşeli, sevinçli
Fersûde: eskimiş, yıpranmış
Feşâfeş: dalgalanma sesi, hışırtı
Feşfeşe: hışırtı
Feston: Fisto, elde ya da makinede işlenmiş, dantele benzeyen şerit. Kıyafetlerin ve yastık, havlu gibi ev eşyalarının kenarlarını süslemek için kullanılır.
Feveran: coşma, köpürme, öfkelenme
Fevvare: fiskiye
Fezleke: özet
Figaro: *Le Figaro*. Fransa'da yayımlanan gazete. 1825'te başladığı yayım hayatına devam etmektedir.
Fondan: İçinde likör veya benzeri sıvı maddeler bulunan, ağızda eriyen bir tür çikolata.
Füruzan: parlak
Fûsun: büyü, sihir
Fûtur: bezginlik, ümitsizlik

G

Galatasaray: Mekteb-i Sultani. 1868'de açılan, Türkçeyle birlikte Fransızca eğitim veren Osmanlı'nın Batı modelinde ilk lisesi.
Galebe çalmak: üstün gelmek, yenmek
Galop: 19. yüzyılda moda olan hareketli salon danslarından biri.

Gambrinus: Beyoğlu'nda Dimitri Gambrinus tarafından 1899'da açılmış İstanbul'un ilk büyük birahanesi. Concordia Tiyatrosu'nun karşısında 312 numarada yer alır.

Garam: aşk

Gaşy: kendinden geçme

Gaybubet: yokluk, bulunmama hali

Gaytan / kaytan: Pamuk veya ipekten yapılmış sicim, ip.

Gayz: öfke

Gaz: İpek veya keten iplikle tülbent inceliğine dokunmuş kolalı kumaş.

Gazap: aşırı hiddet, intikam duygusu

Gece ve Gündüz Opereti: 1900'lerde İstanbul'da sahnelenmiş bir operet.

Geridon: Yuvarlak, tek ayaklı, genellikle üstü mermer küçük masa.

Gına: bıkkınlık, usanç

Giryе: gözyaşı

Göksu: İstanbul'un Asya yakasında, Anadoluhisarı'nın yanından akan dere ve çevresi. Özellikle 19. yüzyılda gözde bir mesire alanıdır.

Gradus ad Parnassum: piyano eğitimi üzerine çalışmaları da olan İtalyan besteci Clementi'nin eserlerinden.

Gran Via / La Gran Vía: İspanyol besteciler Federico Chueca ve Joaquín Valverд tarafından bestelenen operet.

Granatieri: İtalyan besteci Vincenzo Alente'nin opereti.

Gulgule: gürültü

Güre: insana alışmamış, çekingen, ürkek, vahşi

Güzergâh: takip edilen yol, yolun geçtiği yer

Güzide: seçkin

H

Habeş: Habeşistan halkından olan veya bu halkın soyundan gelen; teni çok koyu esmer renkte olan.

Hâcet: gerek duyulan, ihtiyaç

Hacle: gelin odası

Hafî: gizli

Hâil: engel

Hakîr: değersiz, küçük

Halayık: Osmanlı döneminde zenginlerin evinde ve konaklarda bulunan kadın köle, cariye.

Halel: bozukluk, eksiklik

Hâlî: boş, tenha

Hamire: hamur, maya

Hamî: gebelik, taşıma

Hamledilmek – Hamlolunmak: Bir nedene bağlı olarak yormak, kabul etmek.

Hande: gülüş

Har: ateşli, sıcak

Harabî: haraplık, yıkılma durumu

Harç: bir şeyin yapılmasında kullanılan öteberi
Harîm: yabancılara yasak olan yer, hareme ait
Haris: hırslı, aşırı istekli
Harmani: Bütün vücûdu kaplayan uzun, kolsuz üst giyeceği, etekleri geniş, kolsuz bir nevi palto, pelerin.
Hasâset: cimrilik, hasislik
Hasbîhal: konuşma, sohbet
Hasıl: olan, meydana çıkan, netice
Hasretmek: bir şeyi belli bir şeye ayırmak, ona tahsis etmek
Hassa: bir şeye veya kimseye has olan, özgün
Haşyet: korku
Hâtime: son, bitiş, encam
Hatve: adım
Havaî: hafif, uçucu; açık mavi renk
Hazf: ortadan kaldırma, çıkarma
Hemşîre: kız kardeş
Hendese: geometri
Hengâme: vakit, zaman
Hercümerc: karışıklık
Heyula: ürkütücü hayal
Hezimet: büyük yenilgi
Hicran: ayrılık acısı
“Hiç seni sevmeyeni sevmeye lezzet mi olur?” “Dil seni sevmeyeni sevmeye lezzet mi olur / Olsa da böyle muhabbette hakikat mı olur.” Güftesi Sâdî’ye bestesi Lavtacı Civan Ağa’ya ait olan nihavent şarkı.
Hiffet: hafiflik, hoppalık
Hilaf: ters, aykırı, zıt
Hiras: korku
Hisar: İstanbul’un Anadolu yakasında Göksu Deresi’nin Boğaz’a döküldüğü yerde bulunan Anadoluhisarı. 1395’te Yıldırım Bayezid tarafından ikinci İstanbul kuşatması sürecinde yaptırılmıştır. Güzelcehisar da denir.
Hitam: son
Hodgâm: bencil
Hotoz: Eskiden kadınların kullandığı süslü bir başlık.
Hulûl: bir şeyin içine işleme, nüfuz etme
Humret: kırmızılık
Hurafe: batıl inanç
Husul: meydana gelme
Husumet: kin, düşmanlık
Hutût: yazılar, çizgiler
Huzme: bir noktadan çıkan ışık demeti
Hûsran: beklediğini elde edememe acısı

I

İttila: bilme, öğrenme, bilgi edinme
İttirad: düzenli şekilde birbirini takip etme

İ

İbram: zorlama
İbraz: ortaya koyma, gösterme
İbtida: başlangıç
İcab: gerek, lüzum
İcbar: zorlama
İcmâl: özet
İctinab: çekinme, sakınma
İfa: yerine getirme
İfakat: iyileşme, sağlığına kavuşma
İffet: cinsel konularda ahlâk kurallarına bağlılık, namus
İfrat: aşırıya varma
İfşa: gizli bir şeyi ortaya dökme
İftirak: ayrılık, ayrılma
İğbirar: gücenme, kırınlık
İğtinam: ganimet elde etme, yağma
İhdas: yeni bir şey ortaya koyma, ortaya çıkarma
İhmirar: kızarma, kırmızılaşma
İhsas: sezdirme, üstü kapalı anlatma, hissettirme
İhtilâç: çırpınma
İhtilaf: anlaşmazlık, uyuşmazlık
İhtira: icat
İhtiram: saygı
İhtiraz: çekinme
İhtiyar: seçme, tercih etme
İhtiyat: tedbir, sakınma
İhtizar: can çekişme
İhtizaz: hafif hafif titreme
İhya: diriltme canlandırma
İhzar: hazırlama, bulundurma
Îka: meydana getirme, yapma
İkbal: yüksek mevki, mutluluk
İkinci teşrin: kasım ayı, teşrin-i sani
İklil: taç
İkmal: eksikleri tam hale getirme
İkraz: borç verme
Îlâ: yükseltme
İltihak: katılma, eklenme

İltimâ: parıldama
İltiyam: yaranın iyileşmesi, kapanması
İltizam: bir şeyin tarafını tutma, tercih etme; gerekli bulma
İmsak: cimrilik
İmtidad: uzama
İmtina: çekinme, kaçınma
İmtisas: emerek çekme
İmtiyaz: tanınmış ayrıcalık
İmtizaç: uyuşma, anlaşma
İnan: dizgin; zapt, kontrol, idare
İnayet: iyilik, lütuf
İnbisat: açılma, yayılma, genişleme
İnce kiler: Büyük evlerde, konaklarda yiyeceklerin korunması için kullanılan kiler odaları ikiye ayrılır. İnce kilerde cam kavanozlar içinde reçeller, kuruyemişler saklanırken, kaba kilere küpler ve çuvallar içinde daha dayanıklı malzeme konur.
İncila: parlama
İncimad: donma, sertleşme
İnfial: gücenme, darılma
İnhina: bükülme, eğilme
İnhisar: yalnız bir kimseye ait olma, ona mahsus
İnhitat: gerileme, çöküş
İnitaf: yönelme
İnkıraz: bitip tükenip yok olma, yıkılma
İnkısam: parçalanmak, bölünmek
İnkıta: kesintiye uğrama
İnkıyad: boyun eğme, itaat
İnkisar: kırılma, gücenme
İnkışaf: gelişme, açılma
İnşıab: şubelere ayırma, dal budak salma
İnşirah: gönülde duyulan ferahlık
İntihab: seçme
İntikal: geçme, göçme
İntisab: bir yere, bir topluluğa ait olma
İntışar: yayılma
İntizam: düzen, tertip
İntizar: bekleme, bekleyiş
İnziva: bir köşeye çekilme, insanlardan uzaklaşma
İrad: söyleme
İradet: irade
İras: sebep olma, meydana getirme
İrca: çevirme, döndürme, kolay ve basit duruma indirgeme
İrtikâb: kötü bir iş yapma
İrtisam: resmi çıkma, yüzey üzerinde şekli görünme
İsal: ulaştırma, erişirme
İsar: dökme, saçma

İsfendan: akağaç

İskarpın: Deri veya benzer malzemeden yapılmış, topuklu ve konçsuz ayakkabı.

İskât: susturma, ağzını kapama

İskender: İÖ 336-323 yıllarındaki Makedonya kralı ve tarihteki en büyük imparatoru.

Büyük İskender olarak da bilinir.

İsmet: dürüstlük, namuslu olma

İsnat: bir konuyu bir sebebe bağlama, dayandırma

İstiab: içine alma, içine sığma, sığdırma

İsticnas: cinsine benzetme

İsticvâb: sorguya çekme, çekilme

İstidlâl: sonuç çıkarma, hükme varma

İstifsar: bir konu hakkında ayrıntılı bilgi isteme, sorma, araştırma

İstiğrak: bir şeyin içine gömülme, batma

İstihfaf: hafife alma, alay etme

İstihkar: küçümseme, hor görme

İstihsal: ele geçirme; meydana getirme

İstihza: ince ince alay etme, eğlenme

İstikbal: gelecek zaman; bir kişiyi karşılamaya çıkma

İstikrah: iğrenme

İstimal: kullanma

İstimbot: Filika büyüklüğünde, isimle işleyen tekne, çatana.

İstimdâd: yardım isteme

İstinad: bir şeye dayanma

İstinas: alışma, yakınlaşma

İstintaç: netice çıkarma

İstintak: sorguya çekme

İstirham: yalvarma, merhamet isteme

İstiskal: soğuk davranma, yüz vermeme

İstişare: bir konu hakkında başkalarının görüşünü alma

İstizah: bir konu hakkında açıklama isteme

İşrab: ima etme, dolaylı anlatma

İştîdâd: şiddetlenme, artma

İştikâ: yakınma, şikâyet etme

İştirak: ortak olma, katılma

İştiyak: arzu duyma, özleme, özleyiş

İtab: azarlama, paylama

İtham: suçlama

İtidal: ölçülülük, aşırı olmama

İtilaf: anlaşmaya varma, uyuşma

İtiyad: alışkanlık

İtminan: emin olma, iç rahatlığı

İttifak: fikir birliğine varma

İttihaz: kabul etme, öyle sayma

İzale: yok etme, ortadan kaldırma

İzdiham: kalabalığın bir yere yığılması, üşüşme

J

Jale: sabahları çiçeklerde görülen su damlaları

K

Kadri / Quadrille: 18. yüzyılda ortaya çıkan 19. yüzyılda moda olan salon danslarından. Dört çiftle oynanır.

Kâffe: hep, bütün, cümle

Kâğıthane: İstanbul'un Avrupa yakasında yer alan ilçe. İçindeki deresi ve ağaçlık yapısı nedeniyle nedeniyle 18. ve 19. yüzyıllarda İstanbulluların vazgeçemediği bir mesire yeri. Bu kimliğini özellikle Lale Devri'nde yapılan bahçeler ve köşklerle kazandı.

Kahir: kahreden, mahveden

Kaim: yerine geçen, yerini tutan

Kalender: Eski İstanbul'un mesirelerinden. III. Ahmet döneminde burada bir kasır yapılır. II. Mahmut ve III. Selim dönemlerinde sık sık kullanılan kasır 18. yüzyılın ikinci yarısında imar görür ve çevresindeki bahçeler mesire yeri olarak düzenlenir. Bu tarihten sonra halkın da gittiği bir gezinti yeri olur.

Kalfa: Saraylarda ve büyük konaklarda halayıkların başında bulunan kadın.

Kalpakçılarbaşı: Beyazıt semtinde cadde. Kapalıçarşı'nın Beyazıt ve Nuruosmaniye kapıları arasında uzanır. Eski İstanbul'da olduğu gibi bugün de bir alışveriş caddesidir. O dönemde ayrıca kadınların sosyal hayata karıştığı, daha serbest davranabildiği ve alışveriş yaparken mekândaki erkeklerle görüşebildiği bir yerdi.

Kameriye: Köşkerin, konakların bahçesinde yazın oturulmak üzere ahşap veya demirden yapılmış, üstü kapalı, yanları sarmaşık, gül, hanımeli vb çiçeklerle örtülü yer, çardak.

Kamet: boy, endam

Kani: kanaat eden, inanmış

Kanlıca: Beykoz ilçesine bağlı bir semt. Osmanlı döneminde koruları, bağları, çeşmeleri, su kaynakları ile bir mesire yeri özelliği taşırdı. Mehtap gezileri için en çok tercih edilen Boğaz kıyısıdır.

Kânunuevvel: Aralık ayı

Kâşâne: saray, gösterişli ev

Katre: damla

Kavî: kuvvetli, güçlü

Kehkeşan: samanyolu

Kesb: kazanma, çalışarak edinme

Keselan: bitkinlik, tembellik

Keşide: çekmek, çekiliş

Ketm: saklama, gizleme

Ketumiyet: ağız sıklılığı

Kıynaşık: aralık, hafifçe açık

Kik: çok dar ve uzun yarış kayığı

Koltuk töreni: Düğün merasiminin son aşamasında gelinle damadın misafirlerin arasından kol kola geçerek odalarına gitmeleri. Bu sırada başlarına para ve şeker saçılması da adettir.

Konsol: Genellikle yatak odalarında bulunan ve üzerine lamba konan küçük dolap.

Kömür vurmak: Kömürün iyi yanmaması nedeniyle çıkan karbondioksit zehirlenmesinin yol açtığı baş ağrısı.

Kula: Manisa iline bağlı ilçe, halı ve kilimleriyle ünlüdür.

Küçüküsu Kasrı: Beykoz'a bağlı Küçüküsu semtinde, Göksu Deresi ile Küçüküsu Deresi arasında yer alan kasır. 1856 yılında I. Abdülmecit tarafından Sarkis Balyan'a yaptırılmıştır.

Külfet: sıkıntı, zahmet

Küh: bir şeyin aslı, özü, gerçeği

Küsuf: güneş tutulması

Küşad: açılma, açılış

Küşade: açık

Küşayış: açılma, ferahlama

Krep: Bükülmüş ipek ipliğinden dokunmuş ince ve bürümcük görünüşlü kumaş.

L

Lahn: ezgi, ses, nağme

Latif: hoş, nazik, yumuşak

Latife: şaka

Le Petit Duc: Fransız besteci Charles Lecocq tarafından bestelenen üç perdelik operet.

Lebon: 19. yüzyılın ikinci yarısında açılan ve uzun süre hizmet veren Beyoğlu'nun en ünlü pastanelerinden. Fransız Konsolosluğu'nda pastacı olarak çalışan Eduard Lebon tarafından Passage Orientale (Şark Pasajı) içinde, 362 numarada açılmıştır. 1940'ta el değiştirince caddenin karşı tarafında, Kumbaracı Yokuşu'nun kenarında bulunan 459 nolu dükkâna taşınmıştır. Lebon'un yerinde ise bir başka ünlü pastane olan Markiz açılır.

Lem'a: parıltı

Lerziş: titreme

Les Cloches de Corneville: Fransız besteci Robert Planquette tarafından bestelenen operet.

Levend: iri yapılı, boylu poslu

Levha: tablo, resim, Arap harfleriyle yazılıp duvara asılan güzel yazı

Leyle: (metinde) noktürn

Leyli: yatılı öğrenci

Longchamps / Hippodrome de Longchamp: Paris'te 1857 yılında açılan, çeşitli yarış ve konser etkinlikleriyle günümüze kadar varlığını sürdüren ünlü bir hipodrom.

Louis XV sandalye: Adını Fransa kralı XV. Louis'den alan ve mobilya tarihinde özel bir yeri olan sandalye modeli. Günümüzde de üretilen bu modelde yuvarlak arkalıklar ve çiçek, yaprak biçimli oyma süsler yer alır.

Lüksemburg: İstiklal Caddesi'nde yer alan büyük, lüks eşyalarla döşenmiş seçkin kahve.

Lyon: İstiklal Caddesi'nde ünlü bir kumaş mağazası. Varlığını Cumhuriyet'ten sonra da uzun yıllar sürdürmüştür.

M

Ma'kes: bir şeyin yansıdığı, aksettiği yer

Ma'ruf: bilinen, belli

Ma'rufiyet: tanınmışlık, bilinmişlik

Maden: Büyükada'da bir mahalle

Mafsal: eklem

Mağmumiyet: gamlı ve kederli olma

Mahâmil: İki kişinin oturabileceği şekilde yapıp deve üzerine konan sepetler.

Maharet: ustalık, hüner

Mahdut: sınırlı

Mahfaza: nesneleri koruma ve saklama kabı

Mahfi: gizli, saklı

Mahfuz: saklanmış, gizlenmiş

Mahmul: yüklü, yüklenmiş

Mahûf: korkunç; tehlikeli

Mahun / maun: Tespih ağacıgillerden, sıcak bölgelerde yetişen büyük bir orman ağacı, akaju; bu ağacın sert, parlak ve iyi cilalanan kırmızımtırak kerestesi; bu ağaçtan yapılmış.

Mahzûziyet: hoşlanma durumu, hoşnutluk

Mai: mavi

Makhur: yenilgiye uğramış, mahvolmuş, perişan

Makûs: tersine dönmüş; bir şeyin aksi, zıddı olan; uğursuz

Malik: sahip

Malûl: hasta, sakat

Mânia: engel

Maraz: hastalık

Mariz: hastalıklı

Marpuç: Nargilenin hortum biçimindeki uzun ve bükülebilen borusu.

Masarif: masraflar, harcamalar

Mascotte / La Mascotte: Fransız besteci Edmond Audran tarafından bestelenen operet.

Maslak: Saryyer'e bağlı semt. 19. yüzyılda su kaynakları, koruları ve kasırlarıyla gözde bir mesire yeridir.

Massetmek: emerek çekmek

Masun: korunmuş, muhafaza edilmiş

Mavna: Kiyılara ya da limanın açıklarında demirlemiş gemilere yük götürüp getiren, güvertesiz, büyük tekne.

Mazhar: ulaşan, erişen, nail olan

Mebde: başlangıç

Mebhût: şaşırmış, şaşkın

Mebna: bir şeyin üzerine bina edildiği yer, temel

Mebzul: bol

Mecal: güç, takat

Mecmu: bir araya getirilmiş, toplanmış

Mecra: su yolu, akış yönü

Mecruh: yaralı

Medar: sebep

Medfun: gömülü

Medîd: uzayıp giden, uzun

Medyun: borçlu

Mefruş: döşenmiş, döşeli

Mefruz: farzedilen, var sayılan

Mefsuḥ: yürürlükten kaldırılmış, bozulmuş

Meftun: tutkun, âşık

Meftur: bıkmış, bezmiş, ümitsiz

Mehabet: büyüklük, yücelik

Mehib: heybetli

Mektum: saklanan, gizlenen

Melal: hüznün, keder

Melhuz: beklenen, muhtemel

Melûl: üzgün, mahzun

Memat: ölüm

Memlu: dolu

Memnu: yasak

Memnuiyet: yasak olma durumu

Menâat: ele geçirilmesi güç olan sarp yerin durumu

Mendelsohn, Felix (1809-1847): Alman besteci, piyanist ve orkestra şefi.

Menhus: uğursuz

Mensî: unutulmuş

Mensubiyet: bir yer veya kimseye ait olma durumu

Menşe: kök, kaynak

Mer'iyet: yürürlük

Meram: istek, niyet

Merbut: bağlı

Mercadante Giuseppe Saverio (1795-1870): İtalyan besteci. Özellikle operalarıyla ünlüdür.

Merkûz: bakışı sürekli şekilde bir yere dikmek

Mesdûd: önüne çekilen bir setle kapanmış, kapalı

Meserret: sevinç

Meskenet: uyuşukluk, acizlik

Mest: kendinden geçmiş, sarhoş
Mestî: sarhoşluk, mest olma
Meşbu: dolu
Meşher: sergi, teşhir yeri
Meşhud: şahid olunan, görülen
Meşkûk: şüpheli
Meta: mal
Metanet: sağlamlık, dayanıklılık
Metîn: sağlam, kuvvetli
Métra, Oliver (1830-1889): Fransız besteci ve orkestra şefi.
Metruk: terkedilmiş yer
Mev'ud: söz verilmiş
Mevce: dalga
Mevrus: miras yoluyla kalmış
Mevzun: ölçülü, ahenkli
Meyelan: bir tarafa doğru eğilmiş, eğik
Meyus: ümidi kalmamış, karamsar
Meyyal: çok istekli
Mezâmîr: ilahiler, nağmeler; makamla okunan Zebur sureleri
Mezhere: çiçek bahçesi
Mihanîkî: hiç düşünmeden, alışkanlıkla yapılan
Mişvar: gidiş, yürüyüş
Miyar: ölçüt
Mousseline / muslin: Sık dokunmuş ince, yumuşak bir kumaş türü.
Muacciz: taciz eden, sıkan
Muahede: antlaşma
Muaheze: azarlama, çıkışma, kınama
Muakkıb: peşi sıra giden, ardına düşen
Muallak: asılı; olması başka bir şeye bağlı bulunan
Muamma: anlaşılmaz; bilmece
Muanaka: sarılma, kucaklaşma
Muannit: inatçı
Muarefe: tanışma
Muaşaka: birbirini sevmek, sevişmek
Muattar: güzel kokulu, ıtırli
Muavenet: yardım
Muavvec: bükle büküle giden, eğri
Muazzez: büyüklüğüne saygı gösterilen; yücelik
Mubassır: Eskiden okullarda sınıf dışında öğrencinin düzenini sağlamakla görevli kişi.
Mudhike: komedi
Mufarakat: ayrılma, ayrılık
Muganniye: kadın şarkıcı
Muhaceme: hücum etme, saldırma
Muhaceret: terk etme, ayrılma, göç etme

Muhakkar: hor görölmüş, hakarete uğramış
Muharib: savaşçı
Muharriş: rahatsızlık veren; tedirgin eden
Muhasama: kavga, düşmanlık; sürekli birbiriyle uğraşma
Muhavere: karşılıklı konuşma
Muhib: sevgi duyan, seven
Muhik: haklı
Muhtariyet: özerklik
Muhtefi: gizlenen, gizli
Muhtel: bozulmuş, bozuk
Muhteremiyet: saygınlık
Muhteris: hırslı; arzulu
Muhteriz: çekingen
Mukabele: karşılık; çatışma
Mukabil: bir şeyin tam karşısına gelen, karşı karşıya olan
Mukaddeme: başlangıç
Mukalled: taklit edilen
Mukarenet: yakınlık, uygunluk
Mukarrer: kararlaştırılmış
Mukavemet: karşı koyma
Munkalib: değişmiş, dönüşmüş
Muntazar: beklenen, yolu gözlenen
Muntazır: bekleyen, yolunu gözleyen
Murdar: kirli, pis
Musahabe: sohbet, karşılıklı konuşma
Musâlaha: barışma
Musır: ısrar eden, ayak direyen
Musibet: bela, dert
Muş: Gezinti amacıyla kullanılan, altı düz, küçük vapur.
Muşaşa: parlayan, parıltılı, gösterişli
Mûtab: alışkanlık haline gelmiş; her zamanki
Mutantan: gösterişli
Mutasavver: hayal edilmiş, tasarlanmış
Mutedil: ölçülü, ılımlı
Muteriz: itiraz eden, karşı çıkan
Mutî: uysal, boyun eğen
Muttarid: düzenli şekilde birbirini izleyen, monoton
Muvafakat: uygunluk; uygun görme; uzlaşma
Muvaffak: başarı kazanmış, üstesinden gelmiş
Muvafık: uygun
Muzafferiyet: zafer kazanma, üstün gelme
Muzlim: karanlık; açıkça anlaşılmayan
Muztarip: acı çeken
Mübahase: sohbet etme; fikir tartışması
Mübhem: belirsiz

Mübtedi: bir işe, bir okula yeni başlayan
Mücalese: toplantı
Mücaveret: komşuluk
Mücbir: zorlayan
Mücella: parlak
Mücessem: cisimleşmiş, varlık kazanmış
Müdekkik: inceleyen
Müdevver: yuvarlak
Müessir: etkili
Müferrih: iç açıcı
Müfid: yararlı
Müfreze: Büyük bir birlikte ayrılıp geçici olarak meydana getirilen askeri kol.
Müheyya: hazır
Mühlik: öldürücü
Mühtez: titrek, sevinçten yerinde duramamak
Mülatafa: şakalaşma
Mülayemet: yumuşak huyluluk
Mülayim: yumuşak huylu, uysal
Mülevven: renkli
Mülevves: kirli
Mültezem: gerekli
Mümânaat: engelleme
Mümtaz: seçkin
Münazaa: tartışma, çekişme
Münbais: bir şeyden dolayı olan
Müncemid: donmuş, donuk
Münfail: gücenik, kırgın
Münferit: tek, yalnız
Münhasır: yalnız bir kimseye, bir şeye mahsus olan
Münkad: boyun eğen
Münkatı: devam etmeyen, son bulan
Münkesir: kırılmış, gücenmiş
Münkeşif: açılmış, görünür olmuş
Müntehab: seçilmiş
Mürekkep: birleşmiş, oluşmuş, birden fazla şeyin bir araya gelmesinden meydana gelmiş
Mürtesem: resmedilmiş
Mürüvvet: insanca davranma, iyilik ve cömertlik
Müsademe: çarpma, çarpışma
Müsamere: akşam eğlencesi
Müsebbib: sebep olan
Müseccel: kayıtlı, tescilli
Müsemim: zehirli, zehirleyen
Müstağrak: batmış, içine gömülmüş
Müstahkar: hor görülen, küçümsenen

Müstahzar: hazırlanmış, hazır
Müstehzi: alaycı
Müstenid: dayanan; bir şey üzerine kurulmuş
Müsterih: rahat, içi huzurlu
Müstesna: farklı; seçkin
Müstevî: düz
Müşabehe: benzerlik, benzeyiş
Müşahede: görme, gözlem
Müşahhas: somut
Müşareket: ortaklık
Müşemmes: güneşli
Müşerrih: açıklayan; otopsi yapan
Müşevveş: düzensiz, karmakarışık
Müşevvik: kışkırtan, isteğini arttıran
Müşkülpesent: her şeyde kusur bulan, memnun edilmesi zor
Müşterek: ortak
Mütalaa: düşünme, inceleme; okuma
Müteaccib: şaşkın, şaşırmış
Müteakib: sonra, hemen arkasından
Müteallik: ilgili
Mütebessim: gülümseyen
Mütecerrid: soyutlanmış
Mütecessis: meraklı
Müteferrik: çeşitli; ayrılmış
Mütehadim: hücum eden, saldıran
Mütehasir: özleyen, hasret çeken
Mütehayyir: hayrete düşmüş, şaşırmış
Mütehevvir: öfkeli
Müteheyyiç: heyecanlı
Mütekarrib: yaklaşan
Mütekayyid: bağlı
Mütemâdi: sürekli
Mütemmim: tamamlayıcı
Müterakkib: gözleyen, bekleyen
Mütereddit: kararsız, tereddüt eden
Müterekkib: birden fazla şey veya kimsenin birleşmesiyle meydana gelen
Müterennim: şarkı söyleyen
Müteşekkil: oluşmuş, teşekkül etmiş
Mütevaggıl: bir işle devamlı meşgul olan
Mütevakkıf: olması, gerçekleşmesi bir şeye bağlı olan, bağlı
Mütevali: birbiri ardınca olan, peş peşe gelen
Mütevellit: -den doğan, ileri gelen
Müteyakkız: uyanık, gözü açık, tetikte
Müteyyic: heyecanlı
Müttefik: aralarında anlaşma yapmış, birleşmiş kimselerden her biri

Müttehim: suçlayan
Müvekkel: vekil tayin edilen, kendisine yetki verilen
Müverrih: tarihçi
Müzdahim: sıkışık, kalabalık
Müzehheb: yaldızlı
Müzeyyen: süslü
Müziç: bunaltıcı, bıktırıcı

N

Nâfiz: etkili, içe işleyen
Nahif: zayıf, çelimsiz
Nakıs: eksik
Nakış: işleme
Namzet: aday
Nâsiye: alın
Nâşir: neşreden, yayan
Natuk: güzel ve düzgün söz söyleyen
Nebean: çıkma, kaynaklanma
Nebze: az şey
Nedamet: pişmanlık
Nefâis: kıymetli ve güzel şeyler
Nefha: güzel koku; esinti
Nermin: yumuşak
Nesim: hafif esen hoş rüzgâr
Neşat: sevinç
Neşet: ileri gelme, kaynaklanma
Neşide: şiir; nağme, ezgi
Neşve: neşe, sevinç
Nev': cins, tür
Nevha: ölünün arkasından sesle ağlama, matem feryadı
Nezafet: temizlik, parlaklık
Nezahet: ahlak temizliği, saflık
Nezaret: gözetim, kontrol; bakma, bakış
Nidâ: seslenme, çağırma
Nigâh: bakış, bakma
Nikab: yüz örtüsü, peçe
Nim: yarım
Nisbet: iki şey arasında oran; ölçü, derece
Nisyan: unutma
Nizâ: çekişme, kavgâ
Nuhbe: seçkin
Nûşabe: abıhayat, hayat suyu
Nümayiş: gösteri

O

Odeon: İstiklal Caddesi üzerinde olan, yerinde daha önce Elhamra adlı bir sirk in bulunduğu eğlence mekânı. İtalyan mimar G. B. Barborini tarafından 1875'te tiyatro olarak düzenledi. İlk adı Varyete Tiyatrosu'dur. Süreç içinde adı farklılaşır. 1884'te gördüğü tadilatın sonrayapının biçimi değişir ve Odeon adını alır. Önemli tiyatro gösterilerinin yapıldığı mekân maskeli balolarıyla da ünlüdür. Glorya Sineması'nın sol bitişiğindedir.

Omnibüs: Bir zamanlar İstanbul'da dolmuş olarak kullanılmış büyük at arabası. Sonradan motorlu hale gelmiştir.

Opearia Italiana: Beyoğlu'nda gösteriler yapan İtalyan opera trupu.

P

Pagoda: Uzakdoğu ülkelerinde, çokgen planlı kuleler biçiminde yapılan, kat kat saçaklı tapınakların adı.

Pakize: temiz

Paşabahçesi: Anadolu yakasında bir Boğaziçi semti. Çubuklu ile Beykoz arasında yer alır.

Patriano: İstiklal Caddesi üzerinde yer alan ünlü mobilya mağazası. 1893'te açılmıştır. Adını, sahibi Dario Patriano'dan alır.

Pâyân: son, nihayet

Pazar kayığı: Özellikle eşya taşımak için kullanılmakla birlikte insan da taşıyan bazen eğlence amacıyla da kullanılan büyük kayıklar.

Peçe: Osmanlı döneminde kadınların sokağa çıkarken yüzlerini gizlemek için kullandıkları örtü.

Pera Palace: Beyoğlu, Tepebaşı'nda 1895 yılında açılan otel. Tasarımı mimar Aleksandre Vallaury'e aittir. Günümüze kadar varlığını koruyan otel, konforu ve lüksüyle Osmanlı seçkinlerinin ve Batılı turistlerin tercihi olmuştur. Cumhuriyet döneminde de bu kimliğini sürdürür.

Perestide: sevgili, sevilen

Pervaz: uçma, uçuş

Peşkir: Pamuk veya ketenden yapılmış kumaş peçete.

Peyke: Dar ve alçak tahta sedir.

Pike: Saf pamuktan üretilmiş, kalın, kabartmalı kumaş.

Potin: Bilek kısmına kadar uzanan bağcıklı ayakkabı.

Prélüde: Müzikte, belirli bir biçimi olmayan, genellikle bir sahne eserlerinin girişinde seslendirilen parça.

Pygmalyon: İstiklal Caddesi üzerinde, Mısır Apartmanı'nın yanında bulunan büyük mağaza.

R

Ra'şe: titreme, titreyiş

Rabıta: bağ

Rakik: ince, nazik

Râsime: tören, merasim

Ratib: ıslak, nemli; taze, yeşil

Rayiha: güzel koku

Recûlî: erkekçe

Recûliyet: erkeklik

Refik / refika: arkadaş

Rehavet: gevşeklik, tembellik

Revaç: itibar, değer kıymet

Rey: fikir

Ricat: geri dönme

Ricî: geri devinim, aksine doğru yol alma

Rikkat: incelik; acıma, şefkat

Risale: belli bir konuda yazılmış küçük kitap, broşür

Rişe: saçak, püskül

Romans: Bir müzik terimi olarak, şarkı ve piyano için yapılmış beste. Avrupa'da 18. yüzyıl sonlarında ve 19. yüzyıl başında yaygındır.

Rossini, Gioacchino (1792-1868): İtalyan opera bestecisi.

Rubinstein, Anton Grigoryeviç (1829-1894): Rus piyanist ve besteci. Dünyanın en büyük piyano virtüözlerinden biri olarak kabul edilir.

Rumuz: sembol; işaret

Rûbab: Sap kısmının ucunda hindistan cevizinden yapılmış basık, yuvarlak, küçük bir kâsesi bulunan, dize veya bir yere dayanarak çalınan saz.

Rûkudet: durgunluk, sakinlik

Rüyet: görme, bakış, görüş

S

Sadme: vurma, çarpma; felaket

Safderun: içi temiz, saf kimse

Safvet: saflık, temizlik; kurnazlığa akli ermeme

Sahih: gerçekten, hakikaten; gerçek, doğru

Sahra: kır

Sâik: sebep; sevkeden, gönderen

Sâika: yıldırım

Sairfilmenam: uyurgezer

Sâkit: sessiz, suskun

Salim: sağlam

Sâmit: susan, konuşmayan

Samt: sessizlik
Sâni: akla gelen, zihne doğup ortaya çıkan
Sâniha: çok düşünmeden birden akla gelen, ilham
Sarahat: açıklık, tam ve kesin biçimde belirli olma
Sarih: açık, belirgin
Savlet: saldırı, şiddetli hücum
Saye: gölge
Sayha: yüksek sesle bağırma, çığlık
Sayyad: avcı
Schumann, Robert (1810-1856): Alman besteci. Romantik akımın öncülerindendir.
Sebat: azim ve kararlılık gösterme
Sefile: sefalet içinde olan kadın; kötü yola düşmüş kadın
Sekr: sarhoşluk
Sekte: kesintiye uğrama, durma; bozukluk
Selsebil: içimi hoş ve hafif su; duvar çeşmesi
Sema: gökyüzü
Semahat: cömertlik
Semavi: gökyüzüne ait
Semen: şişmanlık
Semere: meyve, yemiş; verim
Serbestî: serbestlik, özgürlük
Sergüzeşt: macera, serüven
Sermest: sarhoş
Serpuş: başlık
Serzeniş: sitem
Setre: Düz yakalı, önü ilikli, etekleri uzunca, Avrupa kesimi bir çeşit çuha ceket.
Eskiden daha çok resmî dairelerde giyilirdi.
Seyelan: sel, akma, akıntı
Seylabe: sel
Seyran: gezinti
Seyyal: akıcı
Sıklet: ağırlık
Sıyanet: koruma, muhafaza
Sicil: Resmî dairelerce tutulan kayıtlar ve bu kayıtların yazılı bulunduğu belge veya defter.
Siga: kıp
Silsile: sıra, dizi
Sin: yaş, doğumdan itibaren yaşanan süre
Sine: göğüs, bağı; gönül, kalp
Sirayet: geçme, bulaşma, yayılma
Sofa: Eskiden büyük evlerde oda kapılarının açıldığı ve yaşama alanı olarak kullanılan geniş mekân, hol.
Strauss, Johann II (1825 – 1899): Avusturyalı besteci. Özellikle valsleriyle ünlüdür.
Su işlemek: Kumaş kenarlarına ince şeritlerden, çoğunlukla dalga şeklinde süsler yapmak.

Sual: soru

Sukut: düşme, seviye kaybetme

Suzinak: Klasik Türk müziğinde hüzünlü bir makam. III. Selim döneminde bulunmuştur.

Sükût: susma, konuşmama

Süvari: atlı asker

Ş

Şakirt: öğrenci

Şamme: koku alma duygusu

Şaşaa: parlıtı; gösteriş

Şâtır: neşeli, şen

Şayak: İplikleri verev dokunmuş, dayanıklı, sıcak tutan, özellikle esnaf ve köylü pantolon ve ceketi yapılan, çuhaya göre daha kaba yünlü kumaş.

Şâyan: layık, değer, yakışır

Şâyia: söylenti

Şebab: gençlik

Şebbû: şebboy

Şecere: soy ağacı

Şedid: şiddetli

Şehadet: tanıklık

Şehbender: Konsolos; Osmanlı Devleti'nde ticari işleri yönetmek, tüccarlar arasındaki ihtilafları gidermekle görevli kimse.

Şehik: hıçkırık

Şehka: hıçkırık

Şehnişin: Eski evlerde, odanın sokağa açılan, üç yanı pencereci çıkıntı, cumba, balkon.

Şem'a: mum

Şemâtet: gürültü, şamata

Şerare: kıvılcım

Şerik: ortak

Şetaret: sevinç

Şifayâb: iyileşme

Şikâr: av

Şikeste: kırık, kırılmış

Şirket-i Hayriye: 1845'te kurulan ve 1945'e kadar Boğaziçi'nde yolcu taşıyan vapur şirketi.

Şükûfe: çiçek

Şûmul: içine alma, kapsama

T

Ta'tir: güzel koku ile kokulandırma

Ta'dad: sayma

Ta'kim: sonuçsuz bırakma

Taaccüb: şaşırma, hayret etme

Taaddüd: birden fazla olma, çoğalma

Taalluk: alakası olma

Taallüm: ders alarak öğrenme

Taayyün: ortaya çıkma, belirme

Tabib: doktor

Tabîyet: doğallık

Tafsil: bir şeyi bütün ayrıntılarıyla açıklama

Tafsilat: uzun açıklamalar, ayrıntılar

Tahaffuz: sakınma, korunma

Tahakkuk: gerçekleşme

Tahakküm: baskı yaparak hükmetme

Tahassür: hasret çekme

Tahattur: hatırlama

Tahavvül: değişme, bir halden başka bir hale geçme

Tahfif: hafifletme, kolaylaştırma

Tahkir: hakaret etme

Tahmil: yükleme, yükletme

Tahsis: bir şeyi bir kimse veya yer için ayırma

Tahvil: değiştirme, başka bir duruma çevirme

Takaddüm: ileri geçme; önce gelme

Takallüs: kasılma, büzüşme

Takarrüb: yaklaşma, yakına gelme

Takarrür: karar kılma, yerleşme

Takayyüd: bağlanma, bağlı olma

Takrib: yaklaştırma, yakınlaşma

Takrir: sözle anlatma, anlatış

Taksim Bahçesi: Gezi Parkı'nın sonunda, güneye bakan tarafta, bugün bir otele bulunuğu yer. Bir adı da Taksim Belediye Bahçesi'dir. 1857'de şehrin belediyesi Altıncı Daire'nin o zamanlar geniş bir mezarlık olan bölgede bir bahçe düzenlemesi fikriyle süreç içinde ortaya çıkmıştı. Romanın geçtiği dönemde Taksim Bahçesi ve içinde bulunan gazino seçkinlerin uğradığı bir mekândı.

Tali': baht, talih

Tâlik: asılı; bir şarta bağlı kılma

Talim: öğretme, belletme

Taltif: gönlü hoş etme

Tantana: göz alıcı ve gösterişli olma, debdebe

Tarab: sevinç ve şenlik

Tarabya: Sarıyer ilçesine bağlı Boğaz semti. Romanın geçtiği dönemde daha çok zengin Rumların yaşadığı ve yabancı elçiliklerin yazlık saraylarının bulunduğu yerd.

Taravet: tazelik, körpelik

Tarik: yol, usul; vasita, sebep

Tarraka: gümbürtü

Tasavvur: zihinde şekillendirme, tasarım

Tasdik: doğrulama

Tasrih: açık açık anlatma

Tasvib: doğru olduğunu belirtme

Tathir: temizleme, paklama

Tavassut: vasita olma, araya girme

Tavsit: aracı olarak kullanma

Tayaran: uçma, uçuş; uçup havaya karışma

Tâzib: azap verme, üzme

Te'vil: bir söz veya davranışa bilinen anlamdan başka bir anlam verme

Teahhur: geriye kalma, gecikme

Teâkub: birbirini takip etme, birbiri ardınca olma

Teati: karşılıklı alma ve verme

Tebahhur: ısı etkisiyle buhar durumuna gelme, buharlaşma

Tebaiyet: uyma, tâbi olma

Tebaüd: uzak düşme, ayrılma

Tebdil: değiştirme, başka şekle sokma

Tebeddül: başka şekle girme, değişme

Teb'id: uzaklaştırma, kovma

Tebrie: bir kimseyi suçtan arındırma

Tecdid: yenileme, yenilenme

Tecessüs: merak

Tecrit: ayrı tutma, ayırma

Tecviz: uygun görme, izin verme

Tedafü: savunma, kendini koruma

Tedenni: uzaklaşma, gerileme

Teehhül: evlenme

Teessür: üzülmeye, keder

Teessüs: kurulma

Teeyyüd: kuvvetlenme, sağlamlaşma

Tefavvuk: üstün olma

Tefekkür: düşünme

Tefrik: ayırma, ayrılma

Tefsir: yorumlama, yorum

Tehâşi: korkma, sakınma, çekinme

Tehassür: hasret çekme

Tehevvür: öfkelenme

Teheyyüç: heyecanlanma, coşma

Tehi: boş

Tehir: erteleme
Tehye: hazırlama, hazırlanma
Tekdir: azarlama, paylama
Tekellüf: zahmetli işe katlanma; gösteriş, özentî
Tekerrür: tekrarlanma
Telakî: buluşma, kavuşma
Telakki: görüş, anlayış; kabul etme, alma
Telattuf: nazik davranma, incelik
Telebbüs: giyme, giyinme
Telehhüh: elden çıkmış bir şeye hasret ve kederle yanıp yakınma
Televvüs: kirlenme, mundar duruma gelme
Telhis: özetleme
Telvis: kirlenme, bulaştırma
Temaşa: bakıp seyretme
Temasıl: timsaller, semboller
Temayül: bir tarafa eğilme; ilgi duyma
Temayüz: sivrilme, dikkati çekerek öne çıkma
Temellük: sahip olma
Temessül: belli bir şekil ve surete girme
Temrin: tekrar ettirerek alıştırma, egzersiz
Temyiz: ayırma, seçme, seçilme
Tenakuz: çelişki
Teneffür: nefret etme, iğrenme
Tenfir: nefret ettirme, tiksindirme,
Tenzih: kusur ve günahlardan temizleme
Tepebaşı: Beyoğlu ilçesinin Batı kesiminde yer alan semt.
Tepebaşı Temeşagâhı / Tepebaşı Bahçesi: Tepebaşı'nda Haliç'e bakan, manzara-
 sıyla ünlü gezinti ve eğlence mekânı. Çok eskiden mezarlık olan bu tepe aynı
 zamanda İstanbul halkının mesire yeri idi. Modern bir gezinti yerine dönüşmesi
 Abdülaziz döneminde Altıncı Daire'nin girişimiyle olur. Açılışı 1880'de yapılır.
 Ağaçlandırılan ve çakıl yollarla düzenlenen bahçenin içine ahşap bir köşk, suni
 göl ve orkestra için bir platform yapılır. Romanın geçtiği dönemde Bahçe daha
 çok batılılaşmış çevrelerin ve azınlıkların tercih ettiği müzikli, içkili ve pahalı
 bir eğlence yeri idi.
Terahhum: acıma
Terane: ezgi, nağme
Terbiye: Arabaya koşulmuş hayvanları idare etmek için kullanılan dizgin.
Terdif: ekleme, katma; arkası sıra yürüme
Terennüm: hafif hafif şarkı söyleme
Tereşşuh: dışarı vurup varlığını belli etme, sızma
Teressüm: resim gibi canlanma, şekillenme
Terfik: ayırma, ayrılma
Terkib: birkaç şeyi birleştirip yeni bir şey meydana getirme
Tersim: resmini yapma, şeklini çıkarma, çizme
Tesadüm: çarpışma

Tesahub: sahip çıkma, benimseyip koruma
Tesamüh: kayıtsız davranma, hoş görme
Teshir: kuvvetli bir tesirle kendine bağlama, büyüleme
Teşkil: oluşturma
Teskin: yatıştırma, sakinleştirme
Tesliye / tesliyet: teselli verme, avutma
Tesviye: halletme; aynı seviyeye getirme
Teşdid: şiddetlendirme
Teşeddüd: şiddetlenme
Teşekkül: şekillenme
Tetvic: taçlandırma
Tev'emiyet: ikizlik
Tevahhuş: ürkme, korkma
Tevakkuf: bekleme, durma
Tevali: arkası kesilmeden devam etme
Tevdi: teslim etme, emanet etme, verme
Teveccüh: doğrulma, bir tarafa doğru yönelme; yakınlık duyma
Tevhhüm: kuruntuya kapılma, asılsız şüpheye düşme
Tevessü: genişleme, yayılma
Tevsi: genişletme, yayma
Tevzin: denk duruma getirme
Teyid: doğrulama, sağlamlaştırma, kuvvetlendirme
Tezkere: küçük mektup, pusula
Tezlil: aşağılama
Tezyid: çoğaltma, arttırma
Tezyif: alay etme, aşağılama
Timur (1336-1405): Moğol-Türk hükümdarı. Özbekistan'da dünyaya geldi. Yaptığı seferlerle ülkesinin sınırlarını genişletti. Bu seferlerde Anadolu'ya da girdi. 1402'de Ankara Ovası'nda Yıldırım Beyazıt ile savaştı ve yenilgiye uğrattı.
Tıraşide: yontulmuş
Tıynet: yaradılış
Tirşe: mavi ile yeşil arası bir renk
Tuğyan: taşma, coşma, su baskını
Tünel: Karaköy ile Beyoğlu'nu yeraltından birbirine bağlamak amacıyla 1875'te açılan bir toplutaşma yolu. Projesi Fransız mühendis E. H. Gavand tarafından yapılmıştır. Halen işlemekte olan Tünel, dünyanın en eski yeraltı metrolarının üçüncüsüdür.

U

Ukde: düğüm; çözülmesi zor mesele; içe dert olan şey
Usare: özsu; hayat verici öz
Usul: Klasik Türk müziğinde vuruşların zaman ve kuvvetleri; ritim.

Ü

Ülfet: alışma, kaynaşma, ahabplık etme

Üryan: çıplak

V

Vaka: olay

Vakar: ağırbaşlılık; temkin

Vakayi: olaylar

Vakfe: duraklama, durma

Vâkıf: bilen, haberdar

Vâki: gerçekleşme, meydana gelme

Vals: 19. yüzyıl başında Almanya ve Avusturya'da ortaya çıkan salon dansı. Çiftler tarafından dansa özel canlı hızlı müziğin eşliğinde yapılır. Vals müziğinin en ünlü bestecisi Johann Strauss'tur.

Varda: dikkat, savul, yana çekil!

Vâsi: geniş

Vâsıl: ulaşma, birleşme

Vaz': koyma, koyulma; ortaya koyma; duruş, vaziyet

Vâzih: şüphe bırakmayacak şekilde açık olan, apaçık

Vecd: hayranlık ve sevgiden dolayı kendinden geçme durumu

Vech: yüz, çehre

Vehm: Gerçekte var olmayan, fakat var olduğu sanılan düşünce ve zan.

Vekilharç: Eskiden büyük evlerde, konaklarda harcamaları yönetmekle görevli kişi.

Velev: olsa da, ise de

Vesatet: araya girme, vasıta olma, aracılık etme

Vikaye: koruma, gözetme

Visal: sevdiğine kavuşma

Vişnu: Hinduizmin üç önemli tanrısı içinde (Brahma, Vişnu, Siva) görevi dünyayı korumak olan tanrı.

Vuku: olma, meydana gelme

Vukuf: anlama, bilme

Vürud: gelme, erişme, ulaşma

Vüs'at: genişlik, bolluk

Vusul: erişme, ulaşma

Vuzuh: açık ve belli olma

W

Wagner, Richard (1813 – 1883): Alman besteci ve müzik teorisyeni. Özellikle operalarıyla ünlüdür.

Y

Yazıhane: Eskiden yazı masalarına verilen isim.

Yeis: keder

Yekdiğer: birbiri

Yekûn: toplam

Yeldirme: Eskiden kadınların çarşaf yerine kullandıkları, başörtüsüyle birlikte giyilen hafif üstlük.

Yeniköy: Sarıyer ilçesine bağlı İstinye ile Tarabya arasındaki semt. 18. yüzyıldan itibaren seçkinlerin yalılar yaptırdığı nezih bir yerleşim yeri olmuştur. Bugün de aynı kimliğini büyük ölçüde korumaktadır.

Z

Zâhib: bir düşünceye, bir zanna inanan kimse

Zâid: sonradan eklenen, ilave edilen

Zâil: devamlı ve kalıcı olmayan; geçmiş olan

Zehab: bir fikir veya düşünceye uyma, zan

Zelil: aşağılanan, hor görülen kimse

Zemzeme: nağme, ezgi

Zenciye: zenci kadın

Zeval: yok olma, ortadan kalkma

Zımnî: kapalı olarak söylenen, dolayısıyla anlatılan

Zıya: kaybolma, yok olma

Zillet: aşağı olma, hakîrlik

Ziya: ışık

Zulmet: karanlık

Zül: alçalma, hakîrlik, horluk

Zülal: içilmesi güzel, tatlı, saf su

